Petru TODORAN

Lungul drum al RĂBDĂRII spre ÎNȚELEPCIUNE

sau

CU TRANSHUMANȚA PRIN VEACURI

Volumul 2

Acest al doilea volum al „Lungului drum al Răbdării spre Înțelepciune" descrie adevărul istoric al descălecării Moldovei. Dan și Ștefan, personajele de continuitate din primul volum, dotați cu dar și har de clarvăzători sunt urmași ai bătrânului Toader Moș, întemeietorul satului Tilișca din Ținutul Almașului, al ciobanilor călători cu turmele de oi pe plaiurile străvechi ale țărilor române. Ei sunt mesagerii Sfatului Bătrânilor Înțelepți din legendele românilor, cei care îl au în frunte pe Deceneu, Marele Preot al lui Zalmoxe, venit din veac să transmită sfat celor aleși să întemeieze și să întărească țările dintre Dunăre și Carpați, spre a fi stavilă, în veac, în calea furtunilor ce gonesc, tăvălug, din străfundurile Răsăritului…

Editura Boem@
2023

Copertă: *Colecția InfoArt*
Corectură: *Vasile Leonte și Cristina Roșu*
Redactor: *Petre Rău*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
TODORAN, PETRU
Lungul drum al răbdării spre înțelepciune sau cu transhumanța prin veacuri / Petru Todoran. - Galaţi : InfoRapArt, 2022 -
vol
ISBN 978-606-012-264-7
Partea 2. – Galați : Boem@, 2023. - **ISBN 978-606-012-262-3**
821.135.1

© Editura Boem@ ©
Galați, România
Telefon: *0726 337376*
E-mail: *editura@edituraboema.ro*

Copyright © 2023 - Toate drepturile rezervate

Cartea a doua

Descălecătorii

Partea a II-a

Capitolul 1
Dragoș Vodă

Înțelepții lumii au descoperit că de-a lungul timpului istoria se repetă.
Cu unele schimbări, neimportante, de la o epocă la alta.
După trei sute de ani, însă...

Un copil stă rezemat cu spatele de trunchiul unui stejar bătrân, gros încât tatăl și unchiul și mama, împreună, ținându-se de mâini, abia îl pot cuprinde. Sărmanii părinți! Dacă ar fi știut că doar el, Gligor, singur, putea să cuprindă cu brațele lui încă firave, de copil de zece ani, stejarul falnic și să își lipească obrazul de scoarța lui aspră, iubindu-l ca pe bunicul pe care nu avea să-l mai vadă în viață. Stând acolo, pe pășune, pe coasta muntelui și privind cum oile lui, doar cincisprezece la număr, stau ciopor și pasc fir cu fir, nelăsând nimic necules, Gligor se vedea cum crește și prinde puteri, cum stejarul îl face la fel cu voinicul din poveste, gata să cuprindă cu brațele orice zmeu, chiar și pe zmeul zmeilor, să-l ridice de la pământ și să-l îngroape până la gât în țărână, apoi să-i reteze capul, pierzându-l pentru totdeauna. În jurul lui satele se adună să-l vadă pe mândrul voinic. Fiecare om vrea să pună mâna pe el, să-l atingă, nădăjduind să tragă de la el măcar o fărâmă de putere. Apoi cu acești oameni, cu tatăl, cu unchiul, cu vecinul Miron, cu Gheorghe, cu Ianoș și Herman, cu Kolea și Vladimir, să facă o oaste cu care să-i spulbere în patru vânturi pe nemernicii nohai, cei care bagă lumea în sperieți, ucid bărbați, femei și prunci, dau foc la case și calcă totul în picioare. Și după ce îi fac una cu pământul, se adună bărbații și horesc, ținându-se braț peste braț, tropotind pământul mărunțel. Uite-așa!

În timp ce el visa făcând fapte mărețe, iar piciorușele lui desculțe mărunțeau pământul jucând după cântecul care izvora din fluierul ce sta în mintea lui, un tropot se auzi dinspre drumul care trecea pe acolo, pe la poala dealului, ascuns de linia de stejari și fagi. Tropotul crescu, era un zgomot real, nu vis de copil. Desluși nechezat de cai, fier lovindu-se de fier. Apoi cu încetul, zgomotul scăzu până când se pierdu în liniștea pădurii. Gligor, redevenit copil, ciobănașul din satul de pe malul Vaserului, râul ce curgea năvalnic de la miazănoapte, dinspre ținutul rusinilor, se trăsese în

spatele trunchiului stejarului celui gros, pândind să vadă dacă nu cumva acei oșteni se vor abate pe deal în sus, poate luându-i mioarele, iar pe el gonindu-l cu strigăte sălbatice și pocnet de bici.

Când liniștea puse stăpânire pe imaș, voinicul Gligor, voinicul voinicilor, fluieră scurt, cu măiestrie și mână cioporul către vârful dealului, să treacă peste creastă, acasă, în sat. Avea două ajutoare de nădejde, Lupu și Ursu, câini ciobănești, pe care i-a crescut el singur de când i-a fătat lupoaica și i-a învățat să asculte de glasul lui, de pocnetul degetelor lui. Când oile pășteau liniștit și soarele încălzea potrivit, fără să-i ardă pielea, Gligor se rezema cu spatele de trunchiul stejarului bătrân și începea să cânte din fluier. Avea un fluier vrăjit, îl cioplise bunicul său, cel de mult plecat pe drum de stele. El doar sufla în fluier și de acolo, din găurele, ieșea o cântare care plăcea tuturor viețuitoarelor din jur. Ciobănești lui prieteni, Lupu și Ursu, se lipeau cu burțile de pământ, stând cu lăbuțele adunate în față și capetele culcate pe acele picioare, gata să sară dacă ar fi venit vreo primejdie. Păsările parcă se opreau din ciripit și porneau triluri aruncate spre înaltul cerului numai când micul cioban începea să sufle cu tărie. Atunci, ca la un semnal, dintre copaci ieșea la păscut, alături de mioare, Căprioara cea mândră cu ciutele ei. Era semn că pe coasta dealului Dumnezeu Sfântul așternuse pacea sa și o păzea, de tot răul.

*

* *

Gălăgios, pâlcul de oșteni călărea pe drumul ce urca lin spre trecătoarea ce-i scotea dincolo de munți, în câmpiile Moldovei. Erau toți tineri, veneau de departe, din ținutul stăpânit, pe stânga și pe dreapta Tisei, de puternicul neam al cneazului Codrea. Împreună formau o mică oștire, fiecare călăreț având cămașă de zale – pe care unii o purtau îmbrăcată, iar alții nu – coif din fier lustruit, legat la oblâncul șeii, sabie ușoară ori paloș greu, de luptă. Mai aveau scut rotund, din lemn de gorun acoperit cu piei groase, tăbăcite din bivoli sau bouri, prinse de jur împrejur cu ținte de fier. În fruntea acestei oștiri călărea un bărbat mai copt decât cei tineri, care îi erau soți. Îl chema Dragoș, cneazul Dragoș, de pe lângă Sarasău, dintr-un ținut unde era stăpân pe patru sate, ale neamului codrenilor. Acest cneaz Dragoș era căpetenie în oastea regelui Ludovic cel Mare, al Ungariei. Făcuse isprăvi de vitejie în bătăliile pe care regele le

dusese împotriva tătarilor Hoardei de Aur, porniți pe jaf și hoție după ce treceau munții cei înalți, acoperiți cu păduri și scăpau la marginea câmpiei Pannoniei. Dragoș avusese norocul să fie unul din cei câțiva luptători care se așezaseră pavăză în jurul regelui, scoțându-l din cercul de tătari ce erau cât pe ce să-l dovedească. Regele, purtat de febra luptei, se răzlețise de garda lui, fiind iute înconjurat de tătari. Abia când se văzu la mijlocul luptătorilor lui își dădu seama că fusese scăpat dintr-o mare belea. După război își apropiase câțiva bărbați mai tineri, dintre cei care-l salvaseră din capcana tătarilor. Le-a cunoscut voinicia de războinici și le-a încredințat misiuni de cercetare în ținuturile depărtate, de la gurile Dunării. Iar dintre aceștia cel mai destoinic se dovedise acest cneaz Dragoș, rudă mai săracă a codrenilor.

Cu câteva săptămâni în urmă, pe la începutul primăverii anului 1342, regele Ludovic îl chemase la el, în sala tronului din palatul regal din Buda și îl întrebase dacă este pregătit să răspundă chemării la război. Aflând că este nerăbdător să pornească chiar și în acea clipită, regele îl întrebase cât de mare este ceata lui de luptători.

-Majestate, sunt un oștean sărac. Am puțină moșie care nici nu este prea roditoare. Am cumpărat un sat, cu comoara adunată ca pradă de război, așa că acum am patru sate în Maramureș. La război am câte doi bărbați din fiecare sat al meu. Pe aceștia i-am făcut oșteni, învățându-i meșteșugul armelor. Sunt buni, acești opt bărbați ai mei. La bătălie fiecare face cât trei lefegii din cei ademeniți cu bani, ca să formeze Marea Oaste a Ungariei.

Regele îi aruncă o pungă doldora cu arginți, spunând:

-Cheltuiește argintul acesta și mai cumpără-ți luptători. Să fie trupa ta alcătuită din douăzeci de oameni. Iar la toamnă, când ne vom trage în bivuacuri, la iernat, să-mi arăți ce pot să facă oamenii tăi!

I-a plăcut regelui ceata lui Dragoș. Peste iarnă Ludovic I-ul i-a dat treabă marmoroșanului, cât să nu prindă osânză mușchii pe burtă, pe brațe și la picioare. Toți călăreau – cu figuri! – precum nohaii pustei. Aproape toți trăgeau săgețile prin inelul atârnat de un fir, din fuga calului. Doar la trântă unii erau mai îndemânatici decât alții. Când s-a desprimăvărat, regele i-a dat poruncă lui Dragoș să plece cu oastea la marginea regatului, acolo unde izvoresc Siretul și

Bistrița, la marca[1] de la Șipeniț[2]. Iar acum Dragoș voievod se îndrepta spre graniță.

Era în firea lui să fie iubit de oamenii pe care îi avea în grijă. Acum, de-o pildă, le spusese căpeteniilor de cete că în drum spre hotar vor vâna, ceea ce va face ca drumul să fie mai ușor. Iar vânatul prins, va fi pus la frigare în aceeași seară, astfel vor avea mereu hrană proaspătă.

Pe la 11 ceasuri din zi Dragoș dădu semnalul de pornire a vânătorii. Cei obișnuiți cu această îndeletnicire își întinseră arcurile în față, gata să sloboade săgeata dacă vânatul le-ar apărea în față. Dragoș avu norocul să întâlnească un vânat ales, al cărui trofeu ar fi făcut mare cinste vânătorului. Animalul care îi tăie calea când vânătorii dădură glas cornurilor fu un taur uriaș, mai mare decât văzuse Dragoș până atunci, la viața lui. Era mai înalt decât calul pe care-l călărea. Mai lat și mai iute decât un cal obișnuit, de luptă. De cum îl văzu, Dragoș hotărî că acest taur, zimbru sau bour ce-o fi, trebuie să fie al lui. Nu se va lăsa până nu-l va răpune. Pe acolo pe unde pădurea era mai rară, Dragoș izbuti să-și apropie calul, astfel că trei săgeți stăteau înfipte în spinarea bourului și două în crupe. Cu toate acestea, animalul nu dădea semne de oboseală. Durerea rănilor și pierderea de sânge ar fi trebuit să îi sleiască puterile.

Se făcu noapte. Dragoș nu-și mai văzu și nici nu-și auzi tovarășii de vânătoare, dar asta nu-l îngrijoră de loc. Toți erau oșteni încercați, fiecare știa încotro trebuie să meargă și unde trebuie să ajungă. El își văzu de goană, acum trebuia să fie cu toate simțurile încordate, animalul putea să-i scape în vreun desiș sau o râpă și noaptea ar fi fost greu să-l mai prindă. Dragoș simți că spre miezul nopții, când luna se ridică pe un cer senin, urmărirea nu mai era în stăpânirea lui. Acum calul era cel ce conducea, se ținea scai de acest taur pe care el, animal de război, îl voia răpus.

Se iviră zorile. Fuioare de ceață începură să se ridice din văioage. Dragoș crezu că a pierdut urma, bourul dispăruse în ceață. Dar nu, calul lui, minunatul armăsar era acolo, la coada vânatului. Dragoș dădu pinteni, cu ultimele sale puteri. Trebuia să ajungă lipit de coasta bourului, ca să-i poată da lovitura fatală. Și iată, acest lucru

[1] marca = teritoriu de graniță a unui regat sau imperiu (Wikipedia). Prevăzut cu o cetate cu ziduri puternice, marca are rolul de a apăra un teritoriu bine delimitat. Avanpost. (DEX)
[2] Șipeniț = ținut și localitate aflată în apropiere de Cernăuțiul actual

se întâmplă. Coborau în goană un tăpșan lung și lin. De partea stângă a bourului, Molda, cățeaua lui sări la gâtul animalului. Acesta scutură din cap și se prăbuși. Dar nu pe pământ, ci în apă. Când Molda îl atacase, bourul sărise de o palmă în sus și nu simțise că ajunsese pe malul unui râu. S-a prăbușit în apa destul de adâncă încât să i se îndoaie genunchii. Nu s-a putut ridica. A scos un răget cumplit, de durere și de neputință. Sigur că își rupsese picioarele. Dragoș văzuse saltul, văzuse cum acea masă uriașă de carne a căzut în apă peste câinele vânător, zdrobindu-l de pietrele de pe fundul râului. Acum Dragoș s-a putut apropia destul cât să-i dea bourului lovitura fatală. Apa se înroși de îndată, bourul horcăi de câteva ori, mișcând din cap spre stânga și dreapta, din ce în ce mai slab, apoi încetă să se miște. Era atât de mare și atât de greu încât apa râului nu reuși să-l miște. Rămase acolo, ca un bolovan crescut din chiar adâncul albiei. Dragoș împinse calul cu genunchii mai aproape și cu două lovituri de paloș îi desprinse capul de gât. Îl prinse de un corn, dar șuvoiul râului îl trase în apă. Căzu, dar nu scăpă trofeul din mână. Cu chin mare reuși să ajungă la mal și să scoată capul uriaș pe prundiș. Căzu alături și adormi, pe loc. A doua zi, pe la amiază, tovarășii lui l-au aflat dormind, cap la cap cu bourul pe care, iată, a reușit până la urmă, să-l învingă. Când s-a dezmeticit, primele lui cuvinte au fost:

-Molda?! Unde este Molda?

-Cine știe, Stăpâne? Credem că râul i-a fost mormântul, luând-o cu apele lui spre limanul îndepărtat.

-Atunci Molda să se cheme acest mormânt de ape. Moldova, să-i țineți minte numele și chiar și țara aceasta tot Moldova să se numească. De n-ar fi fost Molda să sară la gâtul bourului, cine poate ști ce s-ar mai fi putut întâmpla?!

S-au odihnit, în ziua aceea, cu toții. În zori au pus șaua pe cai și au pornit spre răsărit, la marca Șipeniț, de la care ultimele vești ajunse la Curtea de la Buda erau că tătarii se pregătesc să iasă la pradă. Dar asta a fost în urmă cu mai bine de două luni. Dacă ar fi fost așa, s-ar fi întâlnit, pe cale, cu urdia. Ori poate că aceia s-or fi dus pe alte drumuri. Cine știe?!

După două zile de mers, când la pas, când la galop, au văzut la linia zării casele satului căutat. Cu cât se apropiau mai mult, puteau

să înțeleagă că acolo se întâmplase o nenorocire. Iscoadele trimise înainte au adus vestea rea:

-Stăpâne, satul este scrum, hoiturile au putrezit și au rămas doar oasele să albească câmpul. Zidurile cetății au fost dărâmate, fântâna este plină de hoituri. Miroase urât, miroase a moarte ... Să nu vă apropiați, cine știe ce boală bântuie pe acolo.

Au făcut cale întoarsă. Dragoș Vodă trebuia să hotărască ce vor face mai departe. Porunca regelui Ludovic cel Mare fusese clară: acolo întemeiați o marcă, chemați satele răzlețite să se adune împrejur, sub oblăduirea voastră. Chemați la oaste bărbații tineri și-i învățați cum să lupte. Fiți gata, la orice oră, ziua și noaptea, să stați în calea nohailor.

-Asta vom face, ceea ce ni s-a poruncit. Ne tragem sub poala pădurii, lângă munți, la adăpost. Căutăm așezări omenești și vom întemeia o marcă, în preajma lor. Apoi vom da știre Majestății Sale despre locul unde ne-am pregătit pentru apărare.

Câmpia unduia ușor, legănând ierburile înalte, cu flori înmiresmate sub un vânticel domol. Pădurea nu era departe, iar linia munților se zărea la marginea zării. Intrară sub răcoare, un pârâu susura pierzându-se sub frunze mari, de brusturi. N-au mers prea mult, la o verstă de la margine dădură de o poiană măricică. Ar fi încăput acolo o cetate și câteva așezări omenești. Dar poiana era ocupată. O stână era acolo, o turmă de oi care păștеau liniștite. Câțiva câini îi întâmpinară, lătrând amenințător. Doi bărbați se apropiară, alungând câinii cu ciomegele lor. Unul era mai în vârstă, celălalt mai tânăr.

-Ziua bună, oșteni! Păreți a fi oameni de treabă, după cum chitesc eu, zise cel mai în vârstă. Sunteți de-ai craiului Ludovic? Căutați loc de cetate?

-Căutăm, se pare că am găsit! Poate că este potrivit acest loc pentru ce ne trebuie nouă, răspunse Dragoș.

-Ați găsit, Măria Ta! Acesta este locul. Se va chema Baia și va fi Curte de Scaun pentru această țară pe care Moldova ai botezat-o, mai zilele trecute, însuți Măria Ta.

-De unde știi, moșule, toate astea? Cine ești? De unde vii? Încotro ți-e calea?

-Ehei, Măria Ta, noi venim de departe! O lună și jumătate am tot venit încoace, căutând anume locul acesta, pășunând oile noastre.

Eu sunt Bătrânul Dan, iar el este Bătrânul Ștefan, feciorul meu. Venim din Țara Românească, de la Curtea Măriei Sale Basarab Întâiul, de la Curtea de Argeș.

-Mă uimești, Bătrâne, că așa ai zis că te cheamă, deși nu ești încă de vârsta bătrâneții, cu atât mai puțin feciorul Ștefan. Și cum de știi că aici va fi cetate de scaun? Și de unde știi că va purta numele Baia? Cine va fi nașul de botez? Poți să-mi spui?

- Multe poate să-ți spună Moșul, Măria Ta! Dar nu se cuvine să spun, eu stând în picioare, iar Măria Ta călare. Descalecă, rogu-te, Măria Ta! Că așa vei fi pomenit în veac, Dragoș Descălecătorul!

Uimit peste măsură, parcă împins de cuvintele bătrânului, Dragoș descălecă și rămase locului, ținând calul de frâu.

-Ce fel este țara aceasta, despre care vorbești, bătrâne? Țara Românească? Cine a fost întemeietorul ei? Când s-a întâmplat una ca asta? Îmi este cunoscut acest nume, Țara Românească. Am luptat alături de voievodul țării tale și de oastea maghiară a regelui Ludovic împotriva tătarilor.

-Măria Ta, nu se cuvine să vorbim lucruri așa de grele, la botul calului! Noi, românii, zicem că „să mai stăm la o vorbă, la botul calului!" numai când petrecem pe cineva. Ori noi abia ce ne cunoscurăm. Poftește, Măria Ta, la stâna noastră, să guști o ulcică de lapte acru, iar oștenii să taie vreo câțiva berbecuți, să gătească de o mâncare cum se cuvine. Poate să facem și o pomenire pentru cei pe care i-ați văzut, încolo, la Șipeniț, culoarea cea urâtă a Hâdei. Creștini au fost aceia pe care nohaii i-au tăiat, lăsându-i hrană vulturilor cerului și prădătorilor pământului.

Din ce în ce mai uimit, Dragoș ascultă îndemnul Bătrânului Dan și porni după el către căsuța stânii. Acolo se așezară sub un frunzar, la o masă cioplită cu barda din trunchiuri subțiri de ulm sau arțar. În loc de scaune aveau câteva buturugi acoperite cu blănuri de oi. Era plăcut acolo, arșița soarelui după-amiezii nu pătrunsese pe sub copaci Din umbra casei se iți un copil, un puiandru de zece anișori, care aduse și puse în fața voievodului o ulcică din lut ars, frumos smălțuit cu flori de câmp.

-Cunoști, Măria Ta, că noi vlahii sau valahii, ne tragem din daci, un neam ales de Dumnezeu și așezat pe aceste locuri, să fim stăpâni până în veac. Cunoști, pentru că și în Maramureș voi, valahii, sunteți urmași ai dacilor liberi, adică ai celor care nu au fost supuși

de romani. Noi suntem oameni mândri pentru că strămunii daci au fost cei care l-au cunoscut pe trimisul lui Dumnezeu la prima sa înfățișare oamenilor. De la el au rămas niște învățături care sunt moștenire sfântă. Acestea se dau mai departe printr-un Sfat al Bătrânilor care vede înainte și trimite ajutor celor care duc acest neam spre împlinire. Iată, tu, Doamne, ai făcut azi ceva ce ți s-a dat de către acest Sfat, al Bătrânilor. Ai descălecat cu această mică oaste a ta, de valahi liberi, ca să clădești aici, o țară, așa cum Radu Negru Vodă a descălecat în Țara Românească și a întemeiat, acolo, o țară nouă, slobodă. Care tocmai l-a învins într-o mare bătălie pe Carol Robert de Anjou, tatăl acestui rege al tău. Noi am venit de departe, trimiși de acest Sfat, să te ajutăm să-ți clădești aici, în această poiană, castelul tău care va fi Cetate de Scaun. De aici vei duce bătălii pentru ca această țară să fie neatârnată. Asta este povestea noastră. Dar și a ta, Măria Ta, Dragoș Vodă, Descălecătorule!

Dragoș a ascultat abia ținându-și suflarea. Se gândea, punând cap la cap niște lucruri care îl necăjiseră cu câteva ceasuri în urmă, dar nu avusese timp să cugete la ele. Iată, când s-a trezit dormind pe malul râului Moldova ținând cu mâinile capul retezat de bour, se întrebase cum de a avut această putere, pe care nu și-o cunoscuse până acum, de a călări o zi și o noapte, pe urmele unui animal uriaș, fără să fi căzut de pe cal, fără să fi adormit pe cal? Iar acum vine acest bătrân și îi spune că el este Alesul, tatăl unui popor!

-Cred că ești nebun, bătrâne! Sigur că știi multe lucruri pe care eu nu le știu, nu am avut de unde să le aflu. Dar, spune, cum voi aduna eu, în jurul meu, atâta omenire încât să umple o țară? Unde sunt acești oameni? Cine îi va trimite la mine?

-Această omenire este în jurul tău, Stăpâne! Ei te așteaptă de mult. Acum au să afle că ești aici ca să-i aperi de tătari, că în jurul tău trebuie să se adune ca să lupte pentru neatârnarea lor. Vei începe cu această clădire. Poiana asta a fost lăsată de Dumnezeu ca să o faci cetate. Vei trimite dintre oștenii tăi în patru vânturi să adune oameni simpli, locuitori din împrejurimi, ca să te ajute să ridici cetatea. Privește: vezi acești brazi cum au crescut în jurul poienei? Sunt trei rânduri, la egală depărtare, un rând de altul, un brad de altul. Dacă îi vei tăia cu meșteșug, la două înălțimi de stat de om de la pământ vei face zid de jur împrejur, podit cu trunchiuri între rândul doi și rândul trei. Privește și gândește! Tu singur vei găsi

calea de a tăia și a îngemăna lemnele între ele. Iar oamenii vor veni să te ajute, apoi vor zice că aici, lângă cetatea ta vor fi cel mai bine apărați. Apoi va veni regele tău, cu oastea lui. Împreună cu oastea ta îi veți alunga pe tătari dincolo de râul Siret, apoi dincolo de râul Prut, apoi dincolo de Nistru. De aici va începe țara ta, Moldova! Nistrul va fi hotarul de răsărit al Moldovei. Și se va întinde înspre miazăzi până se va lipi, hotar lângă hotar, cu Țara Românească. Apoi veacurile se vor urma, unul după altul, valahii se vor înțelepți și își vor croi, singuri, soarta, fără ajutorul Sfatului Bătrînilor Înțelepți.

-Voi, Bătrânilor, care ziceți că aveți îngăduință să vedeți în urmă și la fel, înainte, la cele ce vor veni, nu știți că în urmă cu un an am condus oastea Maramureșului, alături de regele Ludovic I-ul al Ungariei și de o oaste și mai puternică, a valahilor din Țara Românească, căpetenia ei fiind Alexandru Nicolae Voievod. Strânsura acestor oștiri avea îndemn să-i alunge pe tătari cât mai departe de Prut, de aceste ținuturi moldave. Și i-am bătut pe păgâni, i-am spulberat și i-am împins până la Nistru. Iar acum voi ziceți că mă aflu la primul meu „descălecat” în Moldova!

-Da, Măria Ta, anțărț erai doar căpitan, oștean și slujitor al regelui Ludovic. Acum ești voievod maramureșean și împreună cu cei ce ți s-au alăturat, ai pornit să zidești o țară nouă, liberă, fără datorii la unguri și la regele lor. Nu ți-a vorbit, în tabără la Nistru, voievodul nostru, Alexandru Nicolae?

-Și acum ce trebuie să fac? zise Dragoș, parcă din ce în ce mai încrezător în vorbele Bătrânilor

-Ia cu tine pe cei mai buni prieteni ai tăi și umblați pe lângă aceste trunchiuri, răspunse Bătrânul Dan. Gândiți cum se poate face o cetate cu acești brazi. Când veți vedea limpede ce este de făcut, începeți și nu vă opriți.

Dan începuse să-și schimbe înfățișarea, văzând că Dragoș îl ascultă cu mai mare luare aminte. Trupul i se îndreptase, arăta mai voinic, ca un gorun care, sub coaja netedă, ascunde fuioare de fibre care țin copacul drept, de nu-l poate frânge nici o furtună. Devenise mai strălucitor, acum el și fiul său, Ștefan, arătau ca niște trimiși ai Cerului, vestitori de Carte a Vieții.

-Ne veți ajuta cu sfaturi? Ne veți arăta drumul limpede, bătrâne Dan?

-Nu, noi atâta am avut de făcut. Dar vi-l las pe acest june copil. Îl cheamă Gligor. El crește și curând va fi un Bătrân, ca noi. Bizuiete pe istețimea acestui prunc. De va fi nevoie, el ne va găsi pe noi ca să dăm o mână de ajutor la greu!

Și îl împinse în fața lui pe acel pruncuț care adusese laptele acru.

-Acesta este Gligor, când ai a ne cere ajutor ori povață, el va ști ce are de făcut.

Capitolul 2
Prea plecat regelui

-De ce plecăm așa de repede, tată? Oamenii aceștia se vor descurca singuri? Știu ce trebuie să facă? întrebă Ștefan.

-Știu, nu știu, noi trebuie să ne vedem de drum! Le-am dat o țară, o cetate, le-am spus cum să facă, ce altceva ar trebui să facem mai mult de atât? Să facem noi doi treburile în locul lor? Nu, Ștefan! Noi trebuie să vedem alte multe lucruri, ca să-i putem ajuta, cinstit, pe adevărații descălecători, care urmează să vină.

-Adevărat, așa este! Pe drumul nostru lung, pe care l-am făcut de la Argeș cetate, umblând prin Țara Românească până la marginea Hanatului Dobrogei și apoi către miazănoapte, am întâlnit puține sate locuite de valahii aceștia, ce-și zic moldoveni. Ca să fie o țară așa cum au poruncit strămoșii, Moldova trebuie umplută de oameni, de creștini adevărați. Iar Dragoș Voievod trebuie să-și facă oaste puternică, să-i alunge pe tătarii care, acum, stăpânesc pe tot locul, zise Ștefan. Cum putem noi să fim de ajutor, stând cu ei și dădăcindu-i, ca pe niște prunci neînțărcați?! Ei singuri trebuie să crească și să devină puternici!

Bătrânul Dan și fiul său, Ștefan, umblau cu oile lor, doar cincizeci la număr, prin codrii de stejari către munții ce se apropiau cu fiecare pas. Aveau însoțitori șase ciobani cu care făceau toate treburile stânii. Și mai aveau de ajutor șase câini ciobănești, din aceia care știu mâna turma, știu să o adune la loc de-i risipită și știu să o apere de lupi și de oameni răi. Prea mulți oameni la o turmă așa de mică, ar putea zice oarecine cunoaște la oierit! Da, mică stând pe pășune, dar numai de ajuns când trebuie mânate oile prin păduri sălbatice.

-Și pe unde umblăm, tată? Și unde trebuie să ajungem? Avem grabă mare ori putem merge pe îndelete? mai întrebă Ștefan.

-Avem drum umblat pe unde o să călcăm aceste plaiuri, răspunse Dan. Că este drum negustoresc, numai că este puțin umblat în aceste vremuri. Că rari sunt negustorii care se încumetă să ducă și să aducă mărfuri din părțile tătărești. Dar aici suntem sub munte, apoi vom urca până la Prislop, la cumpănă de ape, iar de acolo vom trece în Țara Maramureșului, care acum este parte din țara ungurească.

Fiule, ascultă și ia aminte, drumul nostru va trece prin câteva sate mari, așezări cu răriș, adică locuințe puține în vatra satului și cu mai multe gospodării ascunse pe văi și prin desiș de codru. Din Iacobeni, ultimul sat din calea noastră, începem să urcăm la Prislop. Cu ajutor de la Domnul nostru Iisus Hristos, de vom ajunge în vârful muntelui, la Prislop, o să îngăduim turmei de oi și oamenilor să zăbovească câteva zile, la pășunat. Pe drumul acesta nu se încumetă cetele de tătari. Că oamenii locului sunt aprigi, ei știu că acești năvălitori sunt răi, puși pe jaf, răpesc muieri, prunci și îi vând robi, dau foc la sate. De aceea, fiecare sat are războinicii ei, iar dacă urdia-i mai mare, se adună toate cetele și duc război mare. Pe aici, pe acest drum vom întâlni bejenari maramureșeni, din cei care au auzit chemarea lui Dragoș Vodă și fug de asprimea stăpânirii ungurești. Și crezi că vor fi doar bejenari?

-Din câte am văzut și din câte am învățat despre stăpânii unguri, sunt convins că ne vom întâlni chiar noi, chiar zilele acestea, cu un sol regesc, ce vine cu un hrisov frumos scris cu cerneală de aur, prin care i se dă înaltă prețuire cneazului Dragoș, cel ce a descălecat mai înainte, însă doar pentru a scoate din râu capul bourului pe care l-a vânat el, împreună cu cățeaua Molda. Nu crezi, tată, că așa va fi?

-Ai învățat să-l cunoști pe regele Ludovic, măcar că-i de abia suit pe scaunul regal. Sigur că așa va fi. Socoate, fiule, că ispravă bună a făcut cneazul Dragoș. A descălecat pe loc bun, unde ridică loc de cetate pentru voievod de țară, dar și pentru valahii ce se vor aduna în jurul lui, ca să-i apere de tătari și de unguri. Va face această cetate, Baia, cu sudoarea valahilor, care vor pune mâna și nu-i vor cere lui Dragoș răsplată. Când așezarea va fi gata, cine crezi că va veni să se împăuneze și să tragă spuza pe turta lui?

-Regele, cine altul!? Dar cum, tată? Cum va pune stăpânire pe lucrul altuia?

-Cum? Nu știi? Ziceai, Ștefane, că ai învățat cum se poartă ungurii?! Iaca, uite solia de care vorbirăm mai în urmă! Îi aduce lui Dragoș două daruri fără nici o valoare. Cine era Dragoș când a plecat la vânătoare? Un simplu cneaz! Ce avere avea?! Nu cred că era prea bogat, de vreme ce el ajunsese să slujească în oastea regelui ungar. Starea aceasta, de oștean, îi aducea avere, câștig din bătălii. Dacă ar fi avut destulă avere acolo, la Câmpulungul Tisei, unde avea un sat ori două peste care era cneaz, el n-ar fi mers să lupte

pentru ungurii care nu se purtau prea frumos cu valahii. Mai departe, descălecatul cu vânătoarea acelui zimbru sau bour năzdrăvan, este o poveste frumoasă, de spus de către bunici și de ascultat de nepoți. Adevărul este că în anii din urmă Moldova, partea de miazănoapte a Moldovei era sub stăpânirea tătarilor. Ei porneau, adeseori, năvăliri, jafuri peste munți, în Transilvania și în Ungaria. Regii Ungariei și voievozii Transilvaniei mereu porneau campanii împotriva acestor tătari. Iar bătăliile le duceau pe pământ moldav!

-Bine, asta o știm că așa este, doar ne-au povestit atâtea întâmplări Boris și urmașii lui, verhovnicii[3] stânei slavilor de la lacul Brateș. Dar cum va ajunge Dragoș voievod al Moldovei? Voievod cu coroană, cu cetate de scaun domnesc, ctitor de biserici voievodale? Singur va face toate acestea? Că noi, doi Bătrâni cu puteri de la Duhul Sfânt, tocmai l-am lăsat singur, să se descurce cum o ști!

Întrebările lui Ștefan îi făceau bine tatălui său. Bătrânul Dan asculta cum lega Ștefan între ele lucrurile, veștile pe care le afla, din când în când acolo, la Curtea de Argeș. Deși trăitor pe lângă prietenul său, Vlaicu Basarab I-ul, domnul Țării Românești, Ștefan lua cunoștință de tot ce se întâmpla în lume, în țările din vecinătate care erau câteodată prietene Valahiei, alteori se porneau cu dușmănie împotriva hotarelor lor.

-Iaca tocmai despre asta vorbirăm, fiule. Solia care a trecut pe lângă noi îi duce cneazului Dragoș, căpitanului din oastea Ungariei, un hrisov de mare însemnătate pentru acest „descălecător", dar și pentru Moldova ca țară. Este un înscris emis de Cancelaria de la Buda, prin care Dragoș, cneaz de Maramureș, este înnobilat cu titlul de „Markgraf", iar cetatea pe care o ridică acum, la Baia, va fi o cetate militară, cu oștire maghiară, dar și cu valahi moldoveni, care trebuie să stea stavilă tătarilor ce vor să pornească cu jaf și distrugere împotriva Transilvaniei și Ungariei.

-Așa, tată, Dragoș nu este, acum, voievod al Moldovei? întrebă mirat foarte tânărul Ștefan.

-Nu, dar va deveni curând. Valahii din Maramureș, aflând de Dragoș și de cetatea lui din Moldova vor porni, tot mai mulți, în

[3] Verhovnic = căpetenie, mai mare peste un grup de oameni (slav)

bejenie către acest căpitan vrednic, care se bate cu tătarii. Mai întâi vor veni cei tineri, buni de oștire. Apoi vor veni sate întregi de valahi, care nu mai pot suporta poverile puse pe umerii lor de Curtea regală de la Buda. Iaca, în acest an în care ne aflăm acum, 1352, Dragoș își va lua tituluș de voievod, iar Moldova va deveni țară supusă, ca vasal, regelui ungur, Ludovic I-ul de Anjou. Dragoș va plăti biruri și alte multe angarale regelui Ludovic. Ce oștire a condus Majestatea sa, Ludovic al Ungariei, ca să ocupe ținutul Moldovei de miazănoapte? Nici o oștire, n-a vărsat sânge nici un ungur pe pământ moldav. Vezi ce ușor a cucerit teritorii întinse, fără cheltuială?

-Isteață treabă de partea ungurilor, nimic de zis! Dar Dragoș? Valahii maramureșeni care vor umple cu sate Țara Moldovei, ei ce vor zice? Că doar se vor bejeni din Maramureș ca să trăiască slobozi în Moldova. Și ajunși aici, iar vor veni peste ei perceptorii unguri și le vor lua birurile, zeciuiala, alte taxe. Îl vor mai crede pe Dragoș? Îl vor urma?

-Fiule, ca să vezi mai bine cum stau lucrurile prin părțile astea de lume, trebuie să îți povestesc cum a ajuns, în ani puțini, Maramureșul pământ regesc. Mai în urmă umblând, pornim povestea de pe vremea când a închis ochii Carol Robert de Anjou, tatăl lui Ludovic, cel de acum rege. Acest urmaș de stirpe corcită, că numai după mamă-sa era ungur, a avut de luptat șapte ani ca să ocupe scaunul regal al Ungariei. El a fost uns rege la anul 1349. În războiul pe care l-a dus cu pretendenții lui, Carol a plătit mercenari, oșteni cu simbrie. Maramureșenii erau cunoscuți ca buni luptători. Și astăzi sunt pomeniți astfel de luptători în oastea maghiară: cel mai vestit fiind Voievodul Nicolae, fiul lui Maurițius, comitele de Ugocsa și Maramureș. Lui Nicolae Voievod i s-au alăturat Petru, comitele de Bereg, Ștefan, castelanul de Seleuș și Donciu, fiul lui Toma. Și alții, o mulțime! A fost ușor pentru vulpoiul de Carol să-i momească pe acești săraci cu duhul. După Carol, feciorul său Ludovic a făcut la fel. Intrând în oaste, Ludovic le-a promis că îi va răsplăti pentru isprăvi de seamă în bătălii. Că le va da titluri nobiliare și le va da blazoane, să fie la fel de împopoțonați ca nobilii apusului. Atâta doar că regula nobilimii apusene zicea că la înnobilare acela primea de la rege o moșie, după care își lua titlul, pompos, de nobil. Maramureșenilor necunoscători de lege

apuseană, Carol le-a „donat” vechile lor moșii, zicând că mai bine le stă să se cheme, de pildă, comite, sau liber baron, sau palatin ori magistru. Ei au legat titulușul dat de rege de moșiile vechi, pe care le aveau ca moștenire din bătrâni. Deci nu câștigau nimic, ba trebuiau să scoată pungi grele cu arginți, ca să plătească multele cheltuieli ale ceremonialului de înnobilare. Oamenii de jos îi luau în bătaie de joc pe acești nobili cu cioarecii rupți în fund, zicând că sunt „fală mare în traistă goală”.

Nu era de râs, se gândi Ștefan, fiul Bătrânului Dan. Făloșii unui ținut apărat cu sângele străbunilor erau socotiți ca oameni proști, ușor de dus de nas.

-Cu Dragoș nu a fost chiar așa de ușor. Repede îi va veni gând de slobozenie, de mult îl încerca dorul de a nu-i mai plăti regelui Ungariei atâtea averi fără rost. Iar noi, fiule, mergem în Maramureș, să vedem cu ochii noștri cum coace și se umflă buboiul răzmeriței valahilor. O să-i aflăm pe cei nemulțumiți și o să-i auzim vorbind despre amarul de care s-au săturat.

-Acum am înțeles, tată, de ce l-am lăsat singur pe Dragoș. Drumul lui este scris în Cartea Vieții. Oricum, este destul de bătrân, are peste 60 de ani, este obosit de atâtea războaie și de greaua povară pe care și-a luat-o, de a întemeia o țară nouă!

Drumul spre munți cu turma nu era prea ușor, chiar dacă cioporul era doar de 50 de oi. Dar drumul trecea prin sate destul de apropiate între ele[4]. De la Baia până la Capul Câmpului merseră agale o jumătate de zi. Pe malul stâng al râului Moldova pășunea era bogată și liberă, nu avură cui să ceară îngăduință de pășunare. A doua zi, trecând de Capul Câmpului și urmând cursul Moldovei, dădură de locuri înguste, care încetiniră mersul turmei. Prin câteva locuri fură nevoiți să urce în pădure ca să ocolească o verstă de cale pe unde dealul cobora râpos până pe malul apei. Mai sus de acel loc, la două ceasuri de luncă bunișoară, n-au avut altă treabă decât să mâne oile prin apă, în sus. Norocul lor fu că apa era nici de două palme de adâncă. La Gura Humorului găsiră pășune bună, largă. Cneazul satului fu înțelegător, căzură ușor la învoială. Oile obosiseră pe drumul greu din ziua din urmă, așa că Dan hotărî să

[4] *Capul Câmpului, Humor, Vama, Câmpulungul Moldovenesc, Sadova, Valea Putnei, Iacobeni*

dea turmei odihnă două zile. Norocul lor fu că nici o oaie nu dădea semne de tulburare a ochilor, ceea ce era o bucurie și o mare ușurare pentru stăpâni. Mai sus de pășune, sub poala pădurii se zărea acoperiș cu cruce în vârf, iar la scăpătatul soarelui se auzi toaca și dangăt de clopot. Tată și fiu urcară pe cai și merseră o verstă spre așezarea sfântă, care se dovedi a fi o mănăstire începută, zidul împrejmuitor fiind gătat, iar biserica avea naosul frumos cioplit, din bârne uscate. Găsiră patru frați călugări, trudind cu vrednicie. Ștefan stătu locului, neîndrăznind să le zică vreo vorbă, căci monahii ciopleau niște scândurele, șițe pentru acoperiș. Dădeau zor cât încă ziua era destul de luminată, iar maldărul de scândurele n-ar fi acoperit nici o parte din acoperișul sfântului lăcaș.

-Al cui este acest sfânt lăcaș, cuvioșilor părinți, iertați îndrăzneala noastră de oameni păcătoși, ce ne aflăm călători cu turma de oi, spuse Ștefan.

-A Domnului Dumnezeu, om bun, care nu poți fi la fel de păcătos precum suntem noi, călugării. Că de nu ne-ar apăsa mulțime de păcate, de mult am fi terminat de tocmit zidurile și am fi pus acoperișul. Maica Domnului, căreia îi vom închina sfânta mănăstire[5], ne ceartă cu uitarea minții, că mereu trebuie să cătăm în bucoavne la psalmi și la sfinte rugăciuni, că mințile noastre puține mereu uită slovele și versetele. Și este mare păcat să te oprești din murmurat rugăciunile în vreme ce muncești. Că numai rugându-te, cu inima curată și gândul bine strunit, poți zidi Casa Domnului de care să nu te rușinezi când Vlădica îi va face târnosirea.

Monahii se opriră din lucru. Cel mai tânăr dintre ei – să tot fi avut ca la cincizeci de ani! – adună așchiile proaspăt căzute din cioplituri și făcu focul într-o vatră ce sta în fața unui adăpost încropit fără prea mult fason, cât să le țină de ploaie. Puse de mămăligă într-un ceaun destul de măricel ca să scoată o mămăligă cu care să se sature șase bărbați flămânzi. Bătrânul Dan scoase din desagi o roată de caș și o trăistuță cu carne de porc friptă la garniță. Taman bine se nimeri să urce în urma lor, de la stână, unul din ciobani, aducând o ciutură cu lapte proaspăt muls, încă înspumat. Bucatele căzură bine peste gurile flămânde, dar și mai adâncă fu pacea și bucuria ce

[55] Mănăstirea Humor are începuturi la sfârșit de secol XIII, început de secol XIV, cu hramul Adormirea Maicii Domnului și Sfântul Mare Mucenic Gheorghe

îi învălui pe cei doi drumeți, ascultând rugăciunile rostite cu adâncă smerenie, fără grabă, de cei patru călugări.

Tată și fiu cerură îngăduință să doarmă la mănăstire.

-De ne vom odihni aici, lângă peretele naosului, cu Sfânta Cruce și icoana Mântuitorului veghindu-ne somnul, ne vom simți ca în Rai, la sânul Părintelui Avraam. Cu alte puteri vom porni, mâine, la drum, având binecuvântarea cuvioșiilor voastre, cinstiți părinți.

Într-adevăr, merseră cu mai mult spor și pe o cale binecuvântată pe care mioarele avură parte de iarbă fragedă de-a lungul râului. Ajunseră, pe seară, la marginea Câmpulungului Moldovenesc, o așezare ceva mai măricică de un sat chivernisit, care nu peste multă vreme va fi binecuvântată ca oraș de margine, a Țării Moldovei.

Și iar făcură popas o zi. De la Câmpu drumul urca spre Prislop, în vârf de munte, unde se afla cumpăna apelor. Dincolo de acel loc începea Țara Transilvaniei, care era voievodat supus regelui Ungariei. Deși urcușul nu fu prea ușor, ciobanii Todireștilor știau a merge șerpuit, mai mult costiș, lăsând oile să pască pe sub copaci și odihnindu-se de câte ori le era voia. La vârful Pasului Prislop când ajunseră făcură popas și se închinară la troița cioplită și așezată pe o mică ridicătură la câțiva pași de drum. Aici noaptea se lăsă mai târziu, căci soarele avu drum lung de făcut, la rându-i, peste crestele atâtor munți ce se întindeau în depărtări, până în zare.

Cât timp ciobanii pregăteau un sălaș de înnoptat pentru oameni și o împrejmuire pentru oi, Bătrânul Dan și tânărul Ștefan se așezară pe un stei sur, pe jumătate ieșit din pământ, spălat fiind de ploile ce se abăteau des prin aceste locuri.

-Mai înainte ca ungurii să se așeze în marea câmpie a Panonniei, locurile acestea erau slobode, iar oamenii care trăiau aici erau liberi, temători doar de Dumnezeu. Nu-i așa, tată? întrebă Ștefan, vorbind mai mult ca să-l ispitească pe tatăl lui la povestit despre alte vremuri.

-N-avem de unde să știm, căci oamenii n-au avut astâmpăr nicicând, după ce Dumnezeu i-a alungat pe strămoși din Rai. Nu știu cum o fi fost în vechime, dar nu mai mult de câteva zeci de ani în urmă, locurile acestea erau doar ale celor care locuiau aici din veac, ale fiarelor pădurii și păsărilor cerului. Apoi au poposit, nu departe, ungurii celor șapte triburi și degrabă au început a umbla, în sus și în jos, după pradă. Apoi, la anul 1241 au venit tătarii, ultimii

prădători din pustiurile Soarelui Răsare. Și-au făcut tabără cu grosul triburilor reunite, iar cete mai mici au pornit să cerceteze munții, văile, pădurile. Pe acest drum pe care am urcat și noi, dar și pe alte căi, au zărit de pe creste valea plină de bogății. Au povestit căpeteniilor de triburi ce au văzut până departe, în văi și pe dealuri. De atunci, de peste o sută de ani, tătarii se dedulcesc la bunurile acestor ținuturi.

-Și oamenii locului ce au făcut? Că se vede că nu i-au dovedit pe acei tătari, că până în zilele noastre se abat pe aici, cu pârjol.

-Maramureșenii, dacă au văzut că nu pot să-i înfrângă pe tătari și să-i alunge înapoi, în adâncurile Asiei de unde au venit, s-au arătat bucuroși când regii unguri le-au cerut îngăduință să ridice forturi, pe hotarul Maramureșului de la miazănoapte, către apus și către răsărit. Apoi au adus colonișți, din depărtări, din țările nemților și i-au așezat în câteva orașe. Uite, chiar în acest an a acordat privilegii orașelor care adăpostesc oaspeți regali: Visc, Hust, Teceu, Sighet, Câmpulung. Crezi că au dat aceste privilegii și maramureșenilor care sălășluiesc în jurul acestor orașe? Nici vorbă!

-Tată, perfizii aceștia au intrat fără luptă în casa maramureșenilor și, cu cea mai mare nerușinare i-au scos din ce este al lor, din veac.

-Nu, fiule, nu i-au scos și nici nu au în gând să facă asta. Vor să pună jugul pe ei, să stoarcă bani, mulți bani din munca lor, să-i facă robi. Dar maramureșenii rabdă până la un capăt. Uite, omul căruia o să-i cerem găzduire este cel care n-a mai îndurat atâta hoție și batjocură. El este Bogdan I-ul, fost voievod al Maramureșului, cu reședința la Cuhea. Bărbat puternic, din soiul acela care nu suferă nedreptatea și obrăznicia, el a pornit să strângă nobilii maramureșeni în jurul lui, ca să i se pună împotrivă lui Ludovic Crai, chiar din anul când acela s-a suit pe tron, la Buda. Dar a dat peste câțiva lași, care au zis că lor le sunt de ajuns privilegiile date de Ludovic. Bogdan s-a mâniat rău. L-a îndemnat pe nepotul său, Ștefan, să-i pălească pe aceia, pe Giula și pe fiii acestuia, Dragoș, Dragomir, Ștefan, Tătar, Costea și Miroslav. Iar nepotul lui Bogdan i-a alungat pe aceștia de pe moșiile lor, de la Giulești și Nyreș. Regele spune răspicat, în orașul Bistrița, în toamna acelui an 1349, că războiul pornit de nepotul lui Bogdan nu este un război drept, așa că el, ca rege îl va pedepsi pe cel ce lovește în frații lui. Și așa a

făcut! Imediat l-a despuiat pe Bogdan de toată puterea, lăsându-i doar să-și zică Voievod, dar fără să aibă puteri de voievod.

-Parcă erau și ani de ciumă, în urmă cu 2-3 ani, nu, tată?

-Au fost ani grei pentru Bogdan Vodă! Și vor mai urma. Tocmai de aceea mergem noi, Ștefane, să-l vedem, să aflăm ce gândește și ce își dorește pentru valahii lui. Trebuie să-l vedem și să cântărim câtă vlagă mai are.

Capitolul 3
Poruncă este de la Bătrâni

Oșteanul ce sta la ușa iatacului Măriei Sale bătu încetișor, cu degetul arătător îndoit, de trei ori în tăblia ușii.

-Cine este, oștene? Cine bate? se auzi de dincolo de ușă, glasul Voievodului. Dragoș nu mai era tânăr, deși arăta ca un copac ce nu poate fi doborât de furtună. Era obosit. Trudise din greu în războiul cu tătarii, apoi de la „descălecat" încoace nu avusese răgaz de stat degeaba. Țara trebuia întemeiată, moldovenii trebuiau conduși să se unească, toți ca unul, în jurul cetății de scaun și a Voievodului. Aveau mare trebuință de tărie ca să se bată singuri, fără alte ajutoare, cu tătarii care, iată au plecat de la Nistru și vor jaf și pârjol. După ce îi vor alunga din nou pe acești lupi ai pustiei, țara trebuie pregătită să iasă de sub sceptrul și coroana regelui Ungariei. Nu le face nici un bine să stea vasali ai unui viclean ce stoarce fără rușine și fără nici o reținere, vlaga acestui popor ce liber a fost din timpuri străvechi.

-Măria Ta, feciorul de casă Gligor, zice că musai este să vă zică două vorbe de la Bătrânul Dan, spuse oșteanul de pază. L-am alungat de câteva ori, Măria Ta, însă el a venit înapoi, iar și iar. Acum zice că după cele ce va spune, Măria Ta îmi vei da mie grea pedeapsă.

Vodă deschise ușa iatacului și îl privi pe acela ce-și zicea că este fecior de casă. La chip parcă își aducea aminte de acest copil: Bătrânul Dan spusese că îi lasă acest copil, Gligor, care curând va deveni Bătrân. Dar acum avea în față un tânăr înalt, cât oșteanul de pază. Dar mai subțirel, neîmplinit.

-Ce ai a-mi zice, fecior? De ce n-a venit Bătrânul Dan la mine, dacă tot a fost pe aici?

-N-a fost, Măria Ta! Dar mi-a încredințat mie oarece vorbe, să ți le spun, așa cum te-a încredințat când a plecat din poiana cu stâna, în urmă cu ...

-Intră, nu mai spune nimic! porunci Vodă, trăgându-l pe Gligor de brat în interiorul iatacului. Acum spune, repede, poruncă este ori sfat?

-Poruncă este, Măria Ta! Sfatul Bătrânilor zice că trebuie să muți cetatea de scaun mai către miazănoapte, în orașul Siret. Acolo trebuie să ridici o cetate de pământ, pentru apărare. Apoi să zidești o biserică, din lemn că nu-i vreme de zăbavă, pe care să o ctitorești în satul Volovăț, megieș cetății Siret. Și a mai spus Bătrânul Ștefan, fiul moșului Dan, că să te încrezi în ce îți este scris, nimic să nu te sperie din cele ce vor veni!

Dragoș se așeză în scaunul pe care stătuse, la masa pe care citea câteva hrisoave pe care trebuia să-și pună pecetea. Îl privi, în tăcere, pe tânărul fecior, stând adâncit în gânduri.

-Dar tu, Gligor, tu ce zici? Ce va veni peste noi, de este așa mare grabă cu mutatul la Siret? Tu vezi ceva, ce va fi mâine?

-Măria Ta, eu văd multe, că am fost luat în brațe de Duhul Sfânt. Dar n-am îngăduință să spun, decât ce îmi poruncește Sfatul. Iar porunca este să faci cu grăbire această mutare. Că cetatea de la Baia este șubredă și nu-i potrivită să te apere, pe Măria Ta și casa Măriei Tale.

-Bine! Acum mergi și-l caută pe armașul Gherman și vino cu el înapoi. Singur să bați în ușă, de trei ori, câte un ciocănit, tare și rar. Apoi să intri, să nu aștepți vorbă dinlăuntru.

Feciorul în casă Gligor se întoarse în scurt timp cu armașul Gherman și amândoi intrară în iatacul voievodal, în timp ce straja sta dreaptă, îngăduindu-i.

-Armașule, din clipa aceasta să-l pui pe acest copil la trudă grea, ostășească. Să-l hrănești bine și, tot la o săptămână, să-l pui să se înfrunte cu prințul Sas, cu ciomege apoi cu săbii de lemn. Și să-mi spui de fiecare dată, cum crește acest copil și cum îl vede prințul. Aceluia să-i spui că este porunca mea și trebuie să se supună.

*
* *

Pe Bogdan l-au găsit în cnezatul Cuhea, ascuns într-un conac al nepotului său, Ștefan. Conacul era ca o peșteră cioplită într-o stâncă, la capătul unei văioage greu de străbătut fără să fi dus de unul din oamenii voievodului. Bătrânul Dan și fiul său, Ștefan, erau pe drum către acea văioagă. Când mai aveau de dat la o parte câteva crengi pentru a păși pe cărarea ce-i ducea la capăt de drum, Dan se opri, duse mâinile la urechi și se aplecă, căzând cu genunchiul drept la pământ. Un foșnet puternic îi lovea urechea, așa cum creanga unui

copac mare și gros lovește un geam pe furtună, cu putere. Stătu așa, aplecat, câteva clipe, apoi se ridică, se scutură din tot trupul și, revenindu-și, spuse:

-Mama ta ne cheamă. Trebuie să plecăm acum, îi grabă mare!

-Mama?! strigă Ștefan. Ce are mama? E bine?

-Nu, nu-i este bine. Dacă plecăm acum, poate că vom ajunge la timp!

Ajunseră alergând, la pășunea unde puseseră la odihnă turma lor cea mică. Dan strigă după Dumitru, ciobanul care îi era ajutor de nădejde:

-Dumitre, îi bai mare cu Ilenuța, mamă-sa lui Ștefan. Noi plecăm acasă, acum. Dă-mi o traistă cu pastramă și un codru de caș. Iar voi mai stați la odihnă două zile, apoi veniți către Tilișca, fără grabă, cu treabă bună. Țineți drumul către miazăzi. Poate că o să venim către voi, dacă va fi bine acasă.

Și au plecat. Au ajuns în sat a treia zi, la amurg. Pe drum, au apucat să facă schimb de cai odihniți doar în două locuri. Au dormit mai mult în șa, lăsând caii să pască încetișor. Erau frânți de oboseală, dar pe măsură ce dealurile Tilișcăi se apropiau, oboseala din oase scădea, crescând însă neliniștea. Au găsit-o pe Ilenuța culcată, cătând cu ochii ei mari, frumoși, spre ușa care se deschise pentru bărbații pe care i-a așteptat cu dor. Prea mult și de prea multe ori a trebuit să stea la poarta satului, ori la foișorul de veghe de pe dealul Cățânaș, privind în zare, cu mâna streașină deasupra ochilor. Acum au venit. Dar pentru ea clipele de stat împreună sunt numărate. Nu știa cum să le împartă, ca să-și umple inima cu chipurile lor.

-Ați venit! Câtă bucurie îmi faceți, bărbații mei dragi! Ce bine îmi este acum, când dorul de voi se stinge și inima mea se poate trage la odihnă. Voi ați fost bucuria și împlinirea vieții mele. Acum, însă, trebuie să plec. Mă cheamă, cu brațele întinse, bunicul Mihu, bunicul Gheorghieș, tata socru Grigorie, Bătrânu Toader ... Doamne, cât este de frumoasă bolta înstelată a peșterii! Părinte Deceneu, mă primești sub sfânt acoperământul tău? Vrednică sunt, oare, de o așa mare cinste?! Rămas bun, bărbații mei! Nu fiți triști! Îmi spun bătrânii de aici că în Rai timpul trece repede. Vor fi doar câteva clipe ce vor trece iute și apoi vom fi iarăși împreună! Nu stați

triști! Aveți multe lucruri bune de împlinit, nu stați cu lacrimi în ochi după mine. Doar să veniți, din când în când, cu flori la ...

Vocea i s-a împuținat până a devenit o șoaptă. Un abur înmiresmat pluti de pe buzele ei, chipul îi întineri, era din nou copila ce își aștepta iubitul, la portița casei de pe hudiță ... Apoi se stinse.

Tot satul a venit la biserică, să o vadă frumoasă, ca o crăiasă, stând culcată între flori. Avea și ea ani mulți, dar oamenii alături de care a trăit aproape un veac nu se săturau să-i privească chipul curat, frumos, senin! Au înmormântat-o a treia zi, după datină. De unde, de neunde, sobor de zece preoți s-au adunat în sat, la Tilișca, să fie martori la minunea ce nu s-a văzut pe pământ!

Dan și Ștefan au rămas în sat, așteptându-l pe Dumitru, să se întoarcă cu turma. O lună l-au așteptat. Dumitru a venit fără grabă, ocolind drumurile umblate și păzind turma, să o aducă stăpânului neștirbită. În răstimpul acesta în sat cei doi bărbați au cules toate florile câmpului și le-au adus la căpătâiul Ilenuței. Pe zi ce trecea, chipurile lor deveneau tot mai luminoase. Sufletul li se umplu cu bucurie când, într-o seară, tată și fiu se destăinuiră unul altuia:

-Am văzut câtă bucurie este acolo, la Părintele Deceneu. Am văzut-o pe măicuța noastră în horă, cu alți tineri, în mijlocul Sfatului, în cântări fără asemuire ... Tot dorul mi s-a stins, trebuie să mergem, fiule, să împlinim porunca mamei tale, ultimul ei îndemn ...

Au plecat a doua zi, doar ei doi, cu câte un căluț de schimb. Aveau de împlinit multe treburi, aveau de pus umărul, cu toată puterea lor, la descălecatul unei țări care va sta ca piatră de hotar, strajă în furtună, veacuri multe. Care furtună nu a încetat până acum și, parcă, nu dă semne să se domolească nici de acum înainte.

*

* *

La Alba Iulia cetate era mare zarvă. Cetatea era ticsită cu căruțe, tarabe cu mărfuri de tot felul erau întinse pe toate ulițele, iar lumea pestriță, orășeni, țărani, nobili călare sau în carâte făceau gălăgie mai ceva decât fac albinele când pornesc să roiască. Slujitorii de la cuhniile palatului voievodal, cu panere și coșuri cumpărau de la tarabe numai marfă de soi ales, pentru banchetele ce se țineau lanț la curte, dar și la casele nobililor apropiați voievodului. Erau, acești

slujitori, însoțiți de oșteni care îi apărau de hoții ce foiesc totdeauna în zilele de mare târg.

Dan și Ștefan își croiau anevoie drum prin mulțime, nu de puține ori fiind obligați să lovească cu latul sabiei mâini ce încercau să cotrobăie, în viteză, prin coburii de pe spinările cailor. Căutau un han mai acătării în mijlocul cetății, la care să mai găsească o odaie neocupată, căci aici prețurile erau numai pentru nasuri și pungi de nobili. Toate hanurile de la marginea cetății și chiar din satele apropiate erau ticsite cu musafiri. Întrebând care-i pricina acestei îngrămădiri de oameni, au aflat că voievodul Nicolae Kont[6] se pregătea pentru drum lung. Mergea la Buda, la nunta regelui Ludovic cel Mare, care va fi peste o lună, la sfârșit de septembrie. Acum își tocmea alaiul. Că la nunta regală vor avea loc turniruri, jocuri cavalerești, se vor da bătălii între nobilii din diferitele ținuturi ale regatului. Voievodul Transilvaniei era privit ca un rege în ținutul său, dar la Buda trebuia să-și arate rangul, cu un alai cât mai strălucitor. Pentru Dan și Ștefan serbările ce se pregăteau erau un bun prilej de a afla noutăți. Stătuseră câteva săptămâni la Tilișca, încercând să se împace cu plecarea mamei și soției la înaltele ceruri. Acum trebuiau să afle tot ce s-a întâmplat în regat, în ținuturile transilvane, dar mai ales, ce se întâmplă la hotarele de la miazănoapte și răsărit, peste munți și în Moldova. Au aflat că a doua zi va avea loc un mare turnir, învingătorii vor forma ceata luptătorilor transilvăneni care vor purta bătălii, la nunta regească, între ținuturi.

La o masă din sala cea mare a hanului, unde stăteau doar doi cavaleri, scutieri sau paji după îmbrăcăminte, găsiră îngăduință de ședere. Sigur că făcând cinste cu un ulcior de vin de soi, de la viile regale de pe dealurile Târnavelor, mesenii dezlegară limbile și întrebările începură să curgă, iar răspunsurile celor doi slujitori fură încărcate de multă lăudăroșenie, după cum era obiceiul la unguri. Ișstvan și Gergely erau în slujba tânărului grof Banfi, care – după cum se lăudau ei – era cea mai aleasă casă nobiliară din tot Ardealul.

-Noi venim dintr-un ținut nu foarte depărtat de cetatea de scaun, dar cum am pierdut pe cineva foarte drag din familie, nu ne-a stat capul la lucruri lumești. Am plâns câteva săptămâni, până ne-au

[6] Nicolae Kont Kaholcai = (citește Kaholțai!)

secat izvoarele lacrimilor și, la îndemnul neamurilor, am pornit în lume, să mai uităm de tristețe. Așa că nu știm ce s-a mai întâmplat din luna lui Cireșar până acum, în Răpciune. Cine este fericita mireasă a regelui nostru? întrebă Dan.

-Nici asta n-o știți? Aveți mare noroc că ați dat peste noi, că alții v-ar fi luat neștiința în râs. V-am dibuit că sunteți valahi, deși vorbiți foarte bine ungurește. Și noi suntem din acest neam vechi, că altfel nu ne-ar fi sunat cunoscută vorbirea voastră, zise Gergely. Mireasa este prințesă de Bosnia, o cheamă Elisabeta și este tinerică, abia a împlinit 16 ani. Dar zic gurile rele că batăr[7] că n-are prea mulți ani, are o mână cu care poate pune la pământ chiar și un cavaler de mijloc, încercat în bătălii.

-Ei, n-a fi chiar așa, răspunse Ștefan. Păi ce fel de cununie este asta?! Regele își ia nevastă să-l apere în bătălii și încăierări, ori muiere să-i nască prințișori?

-Ce știți, domniile voastre?! Cununiile regilor îs numai după cum îi interesul, răspunse Istvan. Zice-se că pe la hotarul de miazăzi al Bosniei s-a arătat un alt mare pericol, mai grozav decât sunt tătarii din stepele de la Marea Neagră. Acești turci sunt tot necredincioși, dar au în frunte un sultan care a pornit să cucerească lumea. Armatele lui numără două sute de mii de oșteni, călări și umblători pe jos, iar acest sultan se laudă că ținta lui este Cetatea Sfântă, Roma, unde vrea să-și adape calul cu apa sfințită de însuși Papa. Iartă-mă, Doamne, pentru aceste vorbe spurcate ce mi-au ieșit din gură, dar asta este gura lumii!

-Dar la miazănoapte, la hotarul cu Polonia, s-au mai așezat lucrurile? Este pace pe acolo? întrebă Dan, socotind că poate întoarce întrebările spre ceea ce era de interes pentru ei.

-Ei, domnia ta nu știi că acolo unde îl ai pe tătar la o zi de călărit de hotarul tău, acolo nu-i pace nicicând?! Că tătarii te lasă să ari, să semeni, să culegi roada, după care vin ei și-ți iau tot, chiar și viața, lăsând în urmă pârjol și lacrimi de sânge.

-Dar am auzit că acolo, dincolo de munți, pe la izvoarele râului Moldova, s-ar fi așezat un voievod maramureșan, Dragoș, care a tocmit țară nouă, cu oaste bună să apere hotarul Transilvaniei de tătari. O izbutit acela să-și adune oaste?

[7] Batăr = măcar (reg.)

-Nu-i vorba de nici o țară. Cine v-a spus asemenea vorbe de doi bani? Acest Dragoș îi numai Markgraf al Majestății Sale Ludovic. El a dobândit acest ținut înșelându-i pe oameni că acolo, la Baia unde și-a făcut cetate, vor fi liberi, că nu vor avea de dat biruri și taxe împărăției. Am auzit că în vara aceasta au intrat perceptorii peste acești oameni liberi, i-au înscris la catastif și i-au amenințat că vor veni, la culesul recoltelor, să le ia zeciuiala și celelalte biruri, care se percep în tot regatul Ungariei. Ba, chiar vor lua și „nona", ultima taxă pe care vistierul Majestății Sale a scornit-o, fiecare țăran și stăpân de vii trebuind să o plătească, este a noua parte din recoltă.

-Adică acești valahi au dat din lac în puț, cum se zice pe la noi! Și stau așa, nu se bejenesc în altă parte? întrebă Dan. Birul ăsta nou, nona cum ziceți că-i pus acum, se ia cu zeciuiala împreună? Că dacă-i așa, săracului om ce-i rămâne după munca lui?

-Nu, măi omule, zeciuiala o căzut, îi nona în loc. Ca să pricepi, dacă ai avut o sută de saci cu grâu, ai plătit zeciuială numai zece saci. Cu nona, din 100 îți ia perceptorul regal a noua parte din tot, adică 10 saci plini și încă a noua parte dintr-un sac. Adică mai mult!

-Și rabdă valahii noștri jugul cel nou? Nu se bejenesc? mai întrebă Dan.

-Unde, în altă parte să meargă? răspunse Istvan. Nu-i loc sub soare unde un om să poată trăi liber. Și dacă ar fi un asemenea loc, restul lumii s-ar bate să-l ocupe, nu credeți?

-Dar, atunci ce-i de făcut? Să răbdăm toată viața, până la izbăvirea prin Cristos? întrebă Ștefan.

-Eu zic, spuse Dan, că acum, de nu se poate mai bine de atât, să mai bem un rând, apoi să mergem să vedem turnirul. Și despre ale lumii, poate om găsi un loc mai de Doamne-ajută, ca să vorbim!

Ștefan îl privi pe tatăl său și îi dădu dreptate. Nu poți să judeci lumea, că ea nu încape în capul tău de om neîmplinit. Cu atât mai puțin poți să-l schimbi. Așa că, frate, să ne cătăm de drum!

Au stat doar o noapte la Alba cetate. Aveau drum lung de mers până la Cuhea, să-l afle acolo pe cel ce va face în Moldova o țară de oameni credincioși. Ieșind in cetate Dan porni spre miazănoapte, ținând malul drept al Mureșului. În ziua aceea, după socoteala lui Ștefan, ar fi trebuit să pună capul de înnoptat la Potaissa cetate. Dar ținând Mureșul pe mâna lor stângă văzu că se abăteau din drumul

cunoscut, că doar pe acesta veniseră, într-un suflet, să o afle pe Ilenuța în viață.

-Ne întoarcem pe altă cale în Maramureș, tată? întrebă Ștefan.

-Nu fiule, m-am luat cu gândurile și am uitat să-ți spun că Maramureșul l-om vedea la vremea potrivită. Acum trebuie să grăbim, la fel cum am grăbit să o prindem pe Ilenuța în viață. Îi musai să-l petrecem pe ultimul lui drum pe cel ce a pus prima piatră de temelie la Țara Moldovei. Omul, voievodul care i-a dat Moldovei bourul cu stea în frunte, stema bătută pe pietrele porților de cetăți și alături de pisaniile de pe zidurile sfintelor mănăstiri. Acum Dragoș Vodă se stinge încetișor, trist că nu mai are puteri să vadă țara gata întemeiată.

-Dar ce se întâmplă? Cum, Dragoș Vodă dă să moară? Din ce pricină?

-Îi bătrân, pe plete i-au nins 70 de ierni și nu mai are vlagă să țină praporii cu stânga iar paloșul cu dreapta. La tras pe fiul său, Sas prințișor, pe scaunul de domnie alături de el. Voia să-l învețe cum se face o țară și cum se țin frâiele cu mână de bărbat. Dar nu a mai apucat. Poate ne-o ajuta Bunul Dumnezeu să-l prindem încă în viață, să-i spunem cât de mult l-au iubit Bătrânii Înțelepți. Are inima grea, Dragoș, că ce a vrut el să dea maramureșenilor și moldovenilor, adică slobozenie, n-a fost cu putință. El crede că acum țara sa este slabă, că s-ar risipi fără ocrotirea lui Ludovic rege. Iar noi trebuie să-i stăm alături la ultima suflare și să-i spunem să meargă la strămoși cu inima ușoară, împăcat, că și-a împlinit menirea pe pământ, după cum este trecut în Cartea Vieții.

Au urcat munții, ținând apa Mureșului până aproape de izvoare. Mai scurtă le-a fost calea, dar mai anevoioasă, prin văile Ceahlăului, până au ajuns pe largul șes al Moldovei. De aici au galopat fără odihnă, schimbând caii, până la noua cetate de scaun, Siret, unde Dragoș Vodă apucase să ridice, cu grăbire, o bisericuță de lemn în satul Volovăț. Acolo s-a săvârșit Vodă Descălecătorul, acolo i s-a slujit și prohodul, acolo i-au fost puse în pământ oasele. Dan și Ștefan au fost îngăduiți de Vodă Sas, să-i stea alături până când ochii i-au rămas pironiți pe frumusețea fără seamăn a Porții Raiului, a cărui strălucire i s-a răsfrânt pe chipul luminat. Domnul i-a dat sfârșit bun!

Apropiații răposatului Descălecător nu l-au jelit prea multe zile. Moldovenii aveau voievod pus în Scaun Domnesc, aveau și îl cunoșteau de când îl făcuse părtaș la domnie, tată-său. Sas Voievod nu putea plânge, nu-i curgeau lacrimile din te miri ce. Apoi tată-său îi lăsase destule treburi încâlcite. Nici riga Ladislau nu îi dădea răgaz: când adia vânt de pace dinspre malurile liniștite ale Nistrului, regele de la Budapesta îi dădea porunci, îndemnându-l să nu se lase pe tânjală, ci să dea bătălie cu tătarii, ori câte poftiri ar fi voit.

De la Siret, după îngroparea lui Dragoș Vodă, Dan și Ștefan au pornit la drum. După ce au trecut munții, le-a fost destul de greu să ajungă la conacul lui Bogdan. Fiind decăzut din demnitățile ce îi fuseseră date de regele Carol Robert de Anjou, acum Bogdan păstra doar titlul de Voievod al Maramureșului, neavând însă nimic sub mâna lui cu care să se arate ca voievod în slujbă. Mai mult de atâta, acum avea pe urmele lui iscoade ale regelui Ludovic și ale Voievodului Transilvaniei, Nicolae Kont Kaholcai, care nu-l slăbeau din ochi, fiind cunoscut ca rebel, uneltitor împotriva stăpânilor. Pe unde întrebau oameni întâlniți în cale de drumul către conacul lui Bogdan, dădeau numai de chipuri mute și speriate. Toți se fereau de ei, crezându-i a fi slugi de-ale regelui, umblând anume să-i afle ascunzișurile lui Bogdan. Au ajuns până la urmă, folosindu-se de darul Sfântului Duh, la poarta conacului cneazului Ștefan, nepot al lui Bogdan. Acesta avea încă în stăpânire câteva sate de maramoroșeni la Cuhea și acolo, într-un loc ascuns trăia Bogdan.

-Ziceți voi, ciobani din ținutul Albei, că aveți putere de la Înălțime să-l întâlniți pe unchiul meu, că treburi grabnice are de împlinit după cum este scris în Cartea Vieții lui. Vă văd oameni în toată firea, poate că asemenea povești ar trebui să le spuneți nepoților, dacă aveți. Cine sunteți? Oameni ai lui Lajos[8] sau ai lui Kont[9]? Sunteți dintre aceia care puneți capcane meșteșugite, ca mai apoi să-l dați gâdelui pe acesta, care este de drept Voievodul Maramureșului? De nu spuneți iute care este treaba cu voi, să știți că ce are Kont în beciurile lui, la Alba cetate, avem și noi aici, în

[8] Lajos – adică Ludovic I-ul, regele Ungariei

[9] Kont – adică Nicolae Kont Kaholcai, principe al Transilvaniei între 1351 - 1356

beciurile de mai jos. Dacă nu cu vorba bună, apoi cu sila vom scoate de la voi adevărul!

Cei doi ciobani stăteau țintuiți locului cu sulițe proptite de străjeri în pieptul fiecăruia, în fața portiței frumos cioplită cu tot soiul de semne pe care doar meșterii cei bătrâni îi mai puteau deslușii nepoților, ca să le ducă înțelesul mai departe. Erau acolo funii împletite, soarele și luna, stele simple și stele cu coadă. Nu lipseau nici frunze de fag și de stejar, vârfuri de brazi. Toate acestea izvodeau ocrotiri ale zidirii lui Dumnezeu asupra oamenilor ce-și făcuseră locuințe cu împrejmuiri de apărare împotriva silniciei hoardelor de prădători scăpați asupra acestor ținuturi. Portița aceasta era parte din poarta cea mare, loc de intrare a oștilor călări, a carelor cu tot felul de poveri, hrană pentru animale și oameni, ori scule și unelte de război.

De sus, de pe meterezul de deasupra porții mari, un oștean din cei ce făceau strajă de zi, aplecându-se peste marginea zidului, strigă către Ștefan, stăpânul casei:

-Măria ta, Stăpâne, oaste de călăreți suie drumul încoace! Să tot fie mai mulți de o sută.

-Cum arată a fi aceștia, Mihaiule, întrebă cneazul Ștefan venind să urce pe zid. Prieteni nu așteptăm de nicăiuri, iară dușmani avem destui, numai că trebuie să-i deslușim de departe, ca să știm cum să luptăm cu ei.

-Apoi, Mărite, au toți arcurile în mâini, cu săgeți puse pe strune, gata de tras. Io zic, Stăpâne, că trebuie să fie de-ai lui Giula, cneazul de la Nyreș, sluga craiului Laioș al ungurilor. Au oaste crăiască, ferecată cu zale de fier. Nu-i a bună, Stăpâne, aceștia nu vin cu gânduri bune! Să strigăm de apărare?

-Suflă în corn, Mihaiule, cât mai repede și să ne gătim de primit oaspeți cunoscuți! Apoi întorcându-se spre străjerii care îi țintuiau pe cei doi ciobani cu sulițile întinse spre piepții lor, le zise:

-Cetluiți-i pe aceștia și băgați-i la beci. Îi vom cerceta mai încolo, după bătălie. Zise Ștefan și scoase sabia, făcând semn să fie închisă portița și ferecată, pentru luptă.

Zvon mare se ridică, sus, în văzduh, acoperind chemarea cornului suflat de străjeri. Un stol uriaș de ciori se rotea deasupra conacului cneazului Ștefan, făcând mare gălăgie. Acela privi cu îngrijorare acest semn ceresc și îi întrebă pe musafirii ce se iviseră

taman acu, la porți, cerând intrare la Bogdan Vodă. Răspunse Bătrânul Dan la întrebarea nerostită a cneazului:

-Să știi, Măria Ta, că scris este din cele mai vechi timpuri, că tot ce mișcă în țara asta, râu ori ram, fiare ale pădurii și păsări ale cerului, ne sunt doar nouă prieteni, iar acelora dușmani! Iată că Cerul vă trimite semn și ajutor grabnic. Mulțumiți Cerului! Am văzut că oamenii casei tocmai dau jos blănițele de pe doi miei, colo sub umbrar. Tăiați hălci potrivit de mari, de carne cu grăsimi și oase, care nu-s folositoare. Când or veni oștenii aceștia să atace zidul, aruncați aceste oase spre cer, ca și cum ați hrăni ciorile. O să vedeți cum vă vor veni aceste păsări în ajutor.

Se lăsară legați la mâini cu funii zdravene, dar cerură cneazului să nu-i bage la beci, să-i lase afară, că poate vor fi mai de folos sub cerul liber. Ștefan făcu semn să fie legați la belciugele de la peretele conacului, apoi grăbi spre zid, urcând treptele câte două-trei, deodată. În estimp, vrăjmașii se apropiaseră. Câteva săgeți cu vârf de fier zburară peste capetele străjerilor, purtând legături aprinse ca să dea foc acareturilor din spatele zidurilor. Oșteni mai necopți, tineri feciori săriră cu ciuturi de lemn și stinseră focurile acestor săgeți, mai înainte ca ele să izbucnească cu pălălăi. Apărați de scuturi ridicate peste capetele lor, ungurii se apropiaseră de poarta cea mare și loveau cu topoare mari. Ridicaseră boltă de scuturi deasupra capetelor, astfel că unii dintre ei continuau să cioplească în lemnul porții. În văzduh stolurile de păsări întunecau cerul. Se roteau în cercuri tot mai strânse, iar țipetele lor creșteau, devenind mai amenințătoare. Apoi, ca la un semn, văzând oase cu ceva carne sângerândă aruncate de oameni spre ele, păsările se lăsară să cadă peste oastea năvălitoare, lovind cu ciocurile ascuțite hrana trimisă de oameni, dar și părțile descoperite ale călăreților. Ținteau ochii oamenilor, dar și ai cailor. În scurt timp de la începutul atacului păsăresc oastea regească ce fusese dată fiilor lui Giula de la Giulești și Nyreș se clătină și începu să se învălmășească. Atacatorii atacați căutau scăpare, ridicând brațele la ochi, iar caii lor, înnebuniți de loviturile primite, dar care se dovediră nevătămătoare, până la urmă, se ridicau pe picioarele din spate, lovind la nimereală și aruncându-și stăpânii. Oștenii lui Bogdan priveau cu uimire cum niște păsări negre, urâte și hulite de oameni, făceau praf o oaste care, până mai deunăzi, se arătase mare, strălucitoare și făloasă. Însuși Bogdan,

urcat pe ziduri privea, făcându-și cruci mari, cum vrăjmașii lui se risipeau, bătând în retragere.

În spatele zidului de apărare câinii moșiei se adunaseră spre porți, lătrând și învălmășindu-se, de parcă voiau să iasă, să dea și ei năvală peste dușmani. Bătrânul Dan, cu voce mare, de acolo, de lângă zidul conacului, strigă:

-Bogdan Vodă, dă poruncă să se deschidă porțile și să fie sloboziți câinii! Iar oamenii tăi să nu tragă săgeți și nici să nu lovească cu paloșul, ci doar să râdă, din rărunchi și cu mare veselie, de neputința acestor făloși dovediți de niște mărunte animale.

Când zarva bătăliei se ostoi, iar oamenii și câinii s-au întors în curte, păsările s-au mai rotit de câteva ori, apoi s-au risipit în văzduh. Cerul se însenină și o rază jucăușă luci de-a lungul drumului pe care fugiseră falnicii oșteni ai regelui. Lumina aceasta avea ceva ciudat în ea. Oamenii scăldați de soare simțeau că li s-a luat o grea povară de pe umeri. Veselia li se citea pe chip. Dintr-o dată, toată suflarea de maramorășeni începu să râdă, să chiuie, să tropotească săltând prin iarbă, pe sub poala pădurii. Râsul lor se rostogoli spre văile Izei și Tisei, poate că ecoul se va fi auzit până departe, dincolo de hotarul Transilvaniei, spre pusta maghiară. După acel râs, făcut cu mare poftă, oamenii se traseră la treburile lor. Dar bucuria nu li se șterse de pe chipuri.

Bogdan Vodă și nepotul său, Ștefan, porunciră ca străinii să fie dezlegați și aduși la fața lor.

-Cine sunteți voi? întrebă Bogdan. Voi aveți puteri să porunciți păsărilor cerului? La fel, aveți puteri să porunciți câinilor din curtea casei mele să pornească împotriva vrăjmașilor noștri? Sunteți, așa cum spun poveștile, de-ai marelui Deceneu, cel care avea puteri dăruite de ceruri?

-Li se spunea acestor învățăcei ai lui Deceneu „kapnobatai”[10], răspunse Bătrânul Dan. Nu știu să zic dacă suntem ca acei kapnobatai, dar ceva puteri avem, Măria Ta. Ni s-a dat poruncă să te căutăm și să-ți dăm încurajare, să nu pregetați să faci ceea ce te

[10] kapnobatai = solomonar, după unii autori (Agrigoroaiei E., Gorovei A., etc., Românii în istoria universală, vol. XVIII); aceștia sunt, la început, sacerdoți ai dacilor, adică preoți inițiați, care puteau stăpâni norii și vânturile. Termenul de „solomonar” a apărut la români, abia în secolele XV, XVI.

îndeamnă inima să faci. Dar cine au fost acești vrăjmași care au venit cu oaste să te certe, Măria Ta?

-Au fost oștenii regelui Ladislau I-ul, aduși de feciorii lui Giula de la Giulești, Dragos, Dragomir, Stefan, Tătar, Costea si Miroslav, toți lingăi ai regelui. Noi am cercat să-i tragem de partea noastră, să ținem Maramureșul slobod, dar ei s-au îndulcit la robie, le place să stea cu gâtul în jug. Când am văzut că-s nemernici le-am dat foc la moșii, iar acum au venit să ne dea pedeapsă. Ne pare tare bine de ajutorul ceresc, dar cine i-a adus pe acești zburători? Și cine i-a asmuțit și pe câinii din ogradă? Voi ați fost? Cine sunt cei care v-au trimis? Să fie acei bătrâni despre care spun basmele bunicilor că stau în jurul focului, cu plete și bărbi care atârnă până la pământ și că sunt cei mai înțelepți oameni care s-au văzut vreodată?

-De văzut la față nu i-am văzut, dar vocile lor ne sună în urechi și în cuget. Sună blând, dar când le auzi nu pregeți să urmezi cu grăbire ceea ce ai înțeles că sunt porunci. Nouă atâta ni s-a spus, că Măria Ta vei izbuti să ctitorești o țară. Că această țară a fost pornită de Dragoș, dar nu-i gătată. Că Dragoș Vodă n-a dus treaba până la capăt. Că Măria Ta, Bogdan, vei fi întemeietorul Moldovei. Că urmașii tăi, stăpâne, vor fi voievozii Moldovei și o vor ține neatârnată, chiar de vor plăti un haraci, mai mult de formă, mai târziu. Dar acest haraci nu-l vor plăti regilor unguri.

Bogdan privea cu mirare fețele acestor străini. Să-i creadă? Să aibă încredere în spusele lor? Doar ce le-a văzut puterile! Mai bine să stea cu ei la sfat, să-i mai iscodească, își zise voievodul, privind cu anume înțeles și spre Ștefan, nepotul său.

-Să intrăm la odăi, dacă ziceți că sunteți soli aleși anume să ne dați îndreptări, nu se cuvine să nu vă cinstim cum trebuie. Iertare cerem, solilor, pentru modul nepotrivit cum ne-am purtat, mai zise și Ștefan, alăturându-se dorinței nerostite cu vorbe de unchiul său.

Bogdan era un bărbat bine croit, mai înalt cu un cap peste oamenii de rând, spătos și voinic, bun luptător. Avea o privire de stăpân, ochi sfredelitori, rar om care să-i fi stat împotrivă dacă ar fi umblat cu hiclenii[11]. Iar Ștefan, nepotul, îi semăna întru totul. Urcară treptele conacului și se așezară la o masă mare, cioplită din lemn de stejar și împodobită cu semne și flori, la fel cu cele ce se

[11] hiclenii = vicleșuguri (arhaism)

vedeau și pe poarta mică a cetății. Conacul era o clădire simplă, pătrată. Peste temeliile de piatră se aflau cuhniile și odăile unor slugi. Deasupra, la cat, erau odăile stăpânului, despărțite între ele cu pereți subțiri, din bârne. O singură odaie era mai mare decât toate, aceea era sala de scaun, a cneazului. Avea un jilț mare, acoperit cu blănuri de animale scumpe atârnate pe spătar, iar pe șezătoare erau puse cergi maramureșene și perini umplute cu pene de gâște bine lucrate. În fața jilțului era o masă mare, acum trasă aproape astfel că stăpânul putea sta să mănânce acolo, cu apropiații lui. La această masă se așezară cu toții, Bogdan Vodă, Ștefan nepotul și cei doi soli, Dan și Ștefan, fiul său. Femeile de la cuhnii urcară pe o scară interioară, aducând fripturi aburinde în străchini de lut și ploști cioplite din lemn de cireș, pline cu țuică de prună.

Se așezară și ciocniră câte un pahar de băutură. Apoi înfulecară câteva înghițituri de mâncare. Ștergându-și colțurile gurii și mustățile cu un ștergar mititel, anume țesut din fir subțire, voievodul maramureșan pofti musafirii la vorbă.

-Rogu-vă, soli aleși și oameni buni, să ne deslușiți mai multe despre domniile voastre și despre poruncile pe care trebuie să ni le ziceți ca fiind de la Sfatul Bătrânilor.

Făcând aceleași gesturi de curățire a feței, Bătrânul Dan începu a zice:

-Eu sunt Dan, nepot de Bătrân, care era mai marele ținutului Inedoarei, din Țara Hațegului, dacă ați auzit de acele locuri. Acu, Țara Hațegului era parte din Dacia, țara străbunilor daci ai lui Decebal, stăpânul cel care i-a înfruntat pe romani în bătălii grele. Pe tatăl meu îl chema Gregorius, nume dat de părinți ca nu cumva ungurii să-l facă stricat, adică să sune ca și cum purtătorul numelui ar putea fi socotit ungur de al lor. Iar acesta este fiul meu, Ștefan pe numele de botez. Noi trăim într-un sat întemeiat de bunicul Toader Moș, la poale de munte mai scund, Cindrel. Acest sat unde este locul numit „acasă”, se cheamă Tilișca. Noi suntem ciobani cu turme de oi. Umblăm la pășunat în toate zilele peste an. Iarna ne tragem la malul fluviului nostru sfânt, iar vara, pe călduri, pășunăm cu oile în munții Piatra Craiului. Avem numai cinci sute de oi. Dar curând vom avea mai multe, numai dacă Bunul Dumnezeu ne va ocroti zilele. După voia bunului Domn Radu Negru, Descălecătorul Țării Românești, Ștefan al meu a fost prieten de nădejde cu Vlaicu

Basarab, beizadeaua. Dar după bătălia de la Posada am cerut îngăduință de plecare de la Curtea de Argeș. Că treburi grele sunt de împlinit aici, în Moldova. Că aici descălecatul nu-i împlinit, nădejdea Sfatului Înțelepților este către Măria Ta.

-Cum mă puteți ajuta voi într-o lucrare atât de mare? Minuni am văzut că puteți face, dar să tocmești o țară, să o pui între hotare, să cârmuiești cu dreptate, după lege și să păstrezi neatârnarea țării, când vrăjmașii vor să te piardă dinspre răsărit și, poate că mai abitir dinspre apus, acestea sunt lucruri anevoie de înfăptuit într-o viață de om, de unul singur.

Pe chipul voievodului se așternea un văl de tristețe. Cu cât se gândea mai adânc la greul de învins, cu atât mai copleșitoare i se arătau amănuntele acestui lucru. Aștepta deslușire de la acești trimiși ai Înțelepților. Se agață de acest gând, că poate cu aceste călăuze lucrul va fi mai ușor.

-Poate Sfatul Înțelepților să vadă pe ce căi trebuie să umblăm? Cu cine să ne pornim la drum? Cum să trecem peste toate piedicile? mai întrebă voievodul, așteptând grabnice răspunsuri.

-Nu-i lucru ușor de ridicat o casă. Mai anevoie este un conac, iar la palat ai mult mai mult de lucru. Îți trebuie lucrători pricepuți, oameni de ispravă, nu puturoși. Trebuie să găsești meșteri buni, calfe, zidari și tâmplari. Iar când îi vorba de tocmit o țară, apoi acolo trebuie să ai vână de om ales. Înțelepții cred că acest om cu vână tare pentru zidit o țară ești chiar Măria Ta. Iar țara trebuie să fie umplută cu sate și orașe, trebuie zidite cetăți, castre cum au făcut romanii la hotare. Ai nevoie de cneji și voievozi care să conducă ținuturile, să împartă dreptatea și să țină legea. Vor nevoi mulți să se bejenească împreună, la un semn al celui care îi va conduce la vremea potrivită. Dar trebuie ales grâul de neghină din vreme. Că vor fi și vicleni, vânzători de țară, leneși și profitori. Iar țara asta, Moldova, musai este să fie tocmită cu unire, nu cu năvală, cu foc și sabie. Când vei descăleca Măria Ta, cu maramureșenii, apoi trebuie să te primească cu brațele deschise și cu încredere cei ce locuiesc acolo, în Moldova. Că, descălecând, nu poți zidi o țară cucerind-o, așa cum au făcut nemeșii unguri. Oamenii de încredere pe care îi aduni împrejurul Măriei Tale vor avea de umblat din sat în sat, din om în om, pregătind marea bejenie de aici, din Maramureș, peste munți. Apoi dincolo, în Moldova, însuți Măria Ta dimpreună cu

frații, nepoții, verii Măriei Tale trebuie să purtați solia înfrățirii pe la cnezatele și voievodatele ce se află acolo. Că sunt asemenea țărișoare ale brodnicilor, în partea de miazăzi, apoi ale bolohovenilor, la miazănoaptea Moldovei. Se știe de un cnezat în munții care se pornesc de la miază noapte spre apus, acolo unde a fost țara Cumania. Noi cunoaștem un cneaz care îi conduce pe bârladnici, aproape de Prut, altul tot megieș al acestui râu în țara de mijloc. Iar la trecători, este cunoscut un loc ce se cheamă Câmpulung de Moldova, cu oameni de mare nădejde. Toți aceștia trebuie câștigați de partea descălecătorului.

-Poate să treacă niscai ani ca să le faci pe toate acestea, zise Vodă Bogdan. Avem noi acești ani la îndemână? Ne îngăduie Bătrânii Înțelepți?

-Bătrânii Înțelepți locuiesc undeva unde anii trec ca clipele. Ei au trimis porunca, noi trebuie să ne supunem. Dar totul trebuie făcut cu treabă bună, fără fușeraie[12], cât mai pe ascuns de ochii și urechile ungurilor.

-Când o să aflăm că a venit vremea descălecatului? Vom primi un semn din Ceruri? Ori trebuie să facem totul de capul nostru?

-Vremea potrivită pentru acest descălecat de-al doilea, cel adevărat nu cel de poveste, va fi atunci când vrăjmașii îi vom afla stând cu spatele la Moldova. Când va fi acest timp? Noi nu-l cunoaștem, iar de l-am cunoaște nu-l putem spune decât cu învoire de la Sfatul Bătrânilor. Măria Ta vei avea ochi și urechi la Alba cetate ori la Buda, iar cneazul de la Șipeniț îți va trimite vești, din vreme în vreme, despre tătarii din Crimeea. Că acești vrăjmași sunt prea tari, acum și peste anii ce vin, care ar sări iute să te aducă la loc, sub ascultare. Trebuie să descaleci când acești vrăjmași vor sta cu spatele la tine, având alte griji în fața lor.

Bătrânul Dan se opri din vorbit. Câștigase pe deplin încrederea voievodului, îl făcuse să vadă că porunca Înțelepților poate fi împlinită, iar la acest ceas nu mai rămase îndoială în inima celui chemat să facă pasul cel mare.

-Noi vom porni la drum, cât de curând înainte de a se înnopta. Că oastea craiului Ludovic se pornește de la Bistrița cetate, poruncă a fost dată la toți supușii să vină cu armele lor. Craiul va pune pârjol

[12] fușeraie = superficialitate, treabă de mântuială (regionalism)

asupra așezărilor tătărăști, vrea să-i piardă de tot, ca să nu-l mai năcăjească nimeni cu războaie dinspre răsărit. Că poftele craiului sunt stârnite de cetățile de la apus, cele bogate și chivernisite cu ziduri și zidiri de pe vremea romanilor. Acolo vrea el să fie tare și temut, să-i supună pe nobilii care încă îl țin de barbar migrator, iar pe ai lui îi privesc cu dispreț ca locuitori de corturi, deși după Arpad crai toate căpeteniile de triburi fuseseră împopoțonați cu titulușuri de nemeși.

-Va izbândi craiul în acest război? întrebă Bogdan.

-Vremea ne va arăta ce va mai fi, noi nu știm nici ce o să fie mâine.

Capitolul 4
Când se porni zăporul din Maramureș

Din ținutul Maramureșului, tată și fiu plecară călări către casa lor. Pe drum se mai întâlniră cu câteva pâlcuri de oșteni întârziați, care grăbeau să ajungă la oastea de strânsură a regelui Ludovic. Toți voiau să afle știri cât mai proaspete despre Ludovic Crai și armia lui. Că pe unde este, dacă mai stă la corturi ori se înșiruie la drum. Câți sunt și cât de puternici sunt. Dar ei nu voiră să dea răspunsuri la aceste întrebări.

-Noi am ocolit de departe oastea Craiului, ca să nu ne prindă cu arcanul și pe noi. Că noi nu ne pricepem la meșteșugul armelor, noi suntem mocani, mânăm turmele de mioare și mai facem și câte o țârucă de negustorie.

Când cetatea Bistriței rămase în urmă cale de o zi, Dan încetini goana cailor. Făcea popasuri mai dese, iar pentru înnoptat alegea locul cel mai bun, pe unde nu se zăreau urmele urșilor prin ierburile de la margini de păduri. După doar două zile de mers agale, Ștefan începu să-l privească pe tatăl său cu neliniște. Văzu cum chipul i se schimba de la o zi la alta.

-Tată, spune ce ai? Văd că se întâmplă ceva cu tine. Ești bolnav? Ești prea trudit? Putem să ne oprim pentru odihnă câteva zile. N-avem nici o grabă!

-Fiule, nu te speria! Grabă avem, că sorocul mi se împlinește. Dar vreau să apucăm să ajungem acasă! N-a spus străbunul Toader Moș, că oriunde ne-am găsi, totdeauna să ne întoarcem „acasă”? De acu, mă voi odihni până în veac. Ce am avut de împlinit, am dus până la capăt. Partea mea. De aici înainte, tot ce mai este de făcut este partea ta, fiule.

Bătrânul Dan se opri din vorbit. Își făcuseră loc de popas pe malul Mureșului, într-un luminiș unde iarba era proaspătă, de un verde crud, deși de mai mult de o lună nu plouase prin părțile locului. Ștefan aprinsese un foc mititel și îi făcuse tatălui său un culcuș lângă trunchiul unui copac, o salcie cu ramuri lungi, atârnând până aproape de pământ.

-Bogdan va termina descălecatul Moldovei peste câțiva ani. Moldovenii vechi și veneticii care s-au oprit aici au avut destul răgaz să le placă locul. Însă cineva trebuie să le țină flacăra iubirii de țară veșnic aprinsă. Să-i spui lui Bogdan Vodă că ceea ce va ține poporul aici, pe acest meleag, va fi credința în Dumnezeu. Să aibă grijă de Sfânta Biserică, să fie slujitorii ei cu credință neștirbită, adâncă. Oamenii satelor vor asculta totdeauna de preoții lor. Când va ridica cele 300 de sate din Maramureș pentru marea bejenie spre Moldova, să pună preotul satului în frunte, cu prapori și cu icoane. La fiecare popas de seară preotul să țină slujbă de mulțumire lui Dumnezeu pentru ajutorul dat în ziua ce s-a sfârșit, la drum, pentru hrană și ocrotire. Iar în ziua ce va urma, la fel să slujească dis de dimineață măcar utrenia, și să ceară ocrotire pentru săteni, pentru animalele lor, pentru cnezii și voievozii lor. Preotul să-i binecuvânteze pe oștenii care vor sta de pază la drum și la popasuri.

Apoi bătrânul dădu semne de somn. Închise ochii și curând răsuflarea lui se ușură, iar Ștefan, ridicând un vreasc ce ardea cu flacără, îi cercetă chipul. Avea fața luminoasă, pielea întinsă pe obraji și rozalie, ca la pruncuți. Dormi somn bun, liniștit, iar fiul său îi veghe somnul, dormind iepurește, atent la orice zgomot ce se auzi în noapte.

Dimineață Bătrânul Dan arăta viguros, ca și cum ar fi dat jos, peste noapte, poverile și grijile pe care le strânsese în desagi și îi purtase în spinare în ultimii douăzeci de ani. Nu mai arătă nici bătrân și nici obosit. Încălecară după ce înfulecară ceva din coburi, iar pe la prânz ajunseră la porțile cetății Albei Iulia. Traseră, pentru odihnă la hanul cunoscut, din miazăziua cetății, dincolo de podul de piatră peste Mureș. Șezură la masă sorbind o zamă gustoasă, făcută de muierile cuhniei, apoi tăiară cu cuțitele lor bucăți din carnea de oaie friptă la jarul vetrei. Închinară o ulcică de vin cu pelerinii care le făcuseră loc la masa lor, puseră întrebări despre vremuri, despre întâmplări, despre negustorie și despre pace. Apoi se traseră la odihnă, iar a doua zi porniră la drum, către casă.

Ajunseră la Tilișca pe seară. Oamenii le ieșiră în cale, de îndată ce se duse vestea întoarcerii lor. Fură îmbrățișați, sărutați, iar bucuria se întinse peste tot satul. Acum stăpânii erau acasă, oamenii se simțeau mai ocrotiți și de aceea se bucurau din toată inima lor. Îi conduseră până la intrarea în biserica cea veche, unde sub masa

altarului erau îngropate moaștele sfinte ale Bătrânului Toader Moș, întemeietorul satului. Îngenunchiară în altar și spuseră rugăciunea de mulțumire. Apoi Bătrânul Dan ceru cântărețului bisericii să-i aducă, de la oblâncul șeii, sacul cu lucrurile lui. Scoase un șervet țesut din fir subțire de in, împodobit pe margini cu un chenar de flori, roșii, galbene și albastre, în care era învelit ceva de preț. Ștefan își ajută părintele să despăturească acel lucru de mare preț pe care tatăl lui îl adusese cale lungă, tocmai de la marea mănăstire Bârsana, din mijlocul Maramureșului. Era un Epitaf minunat lucrat, înfățișând punerea Mântuitorului, cu trupul, în mormântul sfânt. Tatăl și fiul prinseră Epitaful de cele patru colțuri și îl ridicară, arătându-l oamenilor. Apoi îl încredințară preotului Vasile.

-Părinte, înlocuiește, rogu-te icoana Maicii Domnului care șade pe Sfântul Altar de când a fost pus acolo, din porunca Moșului nostru Toader. Acum se cuvine să punem noul Epitaf, Sfântul Aer cum se mai zice peste piatra Altarului, așa cum spun canoanele bisericii noastre ortodoxe. Iar icoana Maicii Domnului să o coaseți pe o pânză nouă, ea să fie steagul satului nostru și al bisericii noastre, care se va scoate la sfintele sărbători împărătești și cu Sfântul Aer la prohodul Mântuitorului; cu ele în frunte, tot satul va înconjura biserica de trei ori, aducând slavă și mulțumire Sfintei Treimi.

După aceasta Bătrânul Dan și fiul lui se traseră la odihnă. A doua zi Ștefan se trezi înainte de răsăritul soarelui. Trăia mai tare neliniștea ce-l cuprinsese din ziua când l-a văzut pe tatăl său îmbătrânind și slăbind în puteri mai repede decât oricând. Deși știa că drumul tatălui său este neted, iar la capătul lui îl așteaptă locul de adunare al strămoșilor, gândul că va rămâne singur îl umplea de amărăciune iar ochii i se scăldau, vrând – nevrând, în lacrimi. Se gândi însă, că înainte să i se împlinească ultima bătaie din aripi a timpului său pe acest pământ, tatăl îi va da ultima poruncă. Va trebui să fie pregătit pentru aceste cuvinte, va trebui să-și deschidă larg inima și mintea pentru a pune acolo, la loc sfânt, ultima poruncă a tatălui său, care va fi chiar ultima poruncă rostită prin gura Bătrânului Dan din partea Sfatului Înțelepților.

În timp ce se gândea la acestea, stând lângă culcușul tatălui său și privindu-i chipul senin, Ștefan simți cum asupră-i coboară liniștea. Era tihna lucrătorului care își pregătise uneltele și înainte

de a începe lucrul său se odihnește spunând în minte rugăciunea, fără cuvinte, pe care doar el și Tatăl Ceresc îl auzeau, ca un legământ de credință și dragoste adâncă, limpede ca seninul cerului. Nu-și dădu seama decât târziu, poate în clipa când, la capătul tihnei, se simțea pregătit să înceapă lucrul său, că privirea tatălui său îl învăluia cu căldura cu care se obișnuise de când l-a cunoscut, la vârsta bărbăției sale. Mâna bătrânului se mișcă, iar Ștefan îi veni în întâmpinare, îngenunchind lângă pat și aplecându-și fruntea peste degetele subțiate. Apoi palma tatălui său se odihni pe pletele fiului, netezindu-l și zbârlindu-l ca atunci când a simțit, pentru prima dată, că are un tată care l-a dorit din totdeauna.

-Încă nu plec, mai avem multe de pregătit împreună. De la bunicul Mihu am aflat că Marele Preot Deceneu a prezis Sfatului Înțelepților că numărul lor se va împuțina cu timpul. Că va veni ceasul când un Bătrân plecând nu va lăsa în locul lui un nepot ori strănepot blagoslovit cu harul Sfântului Duh. Eu încă mă bucur să am cui încredința porunca de împlinit, poruncă pregătitoare ca neamul acesta, al nostru, să fie vrednic să-și poarte singur de grijă. A mai rămas puțin timp până când liniile de hotar se vor împreuna. Până atunci se vor uni Moldova și Țara Românească doar în cuget și simțire. Doar așa fiii aleși vor putea duce steagul și crucea, cu răbdare, până la împlinirea unirii celei mari. E lung acest drum, nici tu nu-l vei trăi în această viață. Când ți se va împlini și ție sorocul, vei avea un urmaș căruia îi vei da ultima poruncă. L-ai cunoscut, ți-ai pus și tu palmele pe pletele lui. Este copilul de casă Gligor, cel pe care i l-am lăsat lui Dragoș Vodă, la Baia. Va trebui să-l cauți și să-l iei la tine, spunând oamenilor că este fiul tău, că s-a născut din dragoste curată pe pământul lui Bogdan Vodă. Va veni harul sfânt peste acest fecior într-o noapte. El nu va fi răpit pe aripi de îngeri și dus în peștera cea mare din inima muntelui Cogaionon. El se va trezi bucurându-se de puterea Harului, de oblăduirea lui. Îți va fi de mare ajutor căci amândoi veți avea puteri sporite, cu care veți acoperi ținuturile noastre, de la Curtea de Argeș până la Siret.

Stând acasă, la căldura căminului familiei Bătrânul Dan se întrema zi după zi. Culoarea din obraji era cea sănătoasă. Picioarele i se întăriră astfel că în vara acelui an 1353 fu văzut urcând pe Costișă, la stâna din deal. Acum mergea singur, doar câte un nepot îl mai însoțea mai mult ca să-i smulgă povești despre feți frumoși și

smei, decât spre a-i fi de ajutor. Ștefan, fiul său, fu plecat toată vara la Curtea de Argeș, la cetatea de scaun a Țării Românești. Acolo îl trimisese Dan, tatăl său, ca să înnoade prietenia cu fiul lui Vlaicu Basarab, cel pe care norodul îl numea, pomenindu-i vrednicia, Basarab cel Mare. Acest fiu era acum voievodul Țării Românești, iar numele lui era Alexandru Nicolae.

L-a primit cu mare bucurie pe prietenul lui din copilărie.

-Ștefane, prietenul meu, pe unde ai umblat atâta vreme? De ce nu te-ai tras acasă, aici unde este locul tău? Privindu-și prietenul de care se simțise atât de legat în anii când ochii aceluia, de copil, vedeau și se minunau de ceea ce era în jur, Ștefan îi aminti că el, prințul de atunci, voievodul de acum a învățat de mic să dezlege tainele firii. Vodă Alexandru Nicolae destăinui cât de singur era acum, când o țară întreagă asculta de el. Câtă nevoie avea să simtă lângă el umărul prietenului.

-Mai ții minte, Ștefane, cum nu făceam nici un pas până nu vedeam în ochii tăi că fac bine ce urma să fac? Rău mai învățat, chiar și acum simt nevoia să citesc în ochii tăi de este bine ori de este greșit ceea ce singur am gândit că ar trebui să fac. Dacă te-ai întors, fă bine și stai în latura mea, să fim împreună ceea ce am fost până nu de mult.

-Suntem amândoi oameni în toată firea, acum. Nu îți este dat să mai fii copilul de altădată. Adu-ți aminte, Doamne, că tatăl Măriei Tale te-a așezat pe Scaunul Domnesc alături cu el, învățându-te să-i fi vrednic urmaș. De câți ani pecetea cancelariei Măriei Tale întărește cuvintele sfinte *„Io, Alexandru Nicolae, singur atotstăpânitor ...”?* Trebuie să porți și să crezi până în adâncul inimii că dat îți este să fii „Io, singurul”, că vrednic ești să duci această țară înainte. Ai învățat, de mic copil, să ai răbdare și să cugeți că orice năcaz te paște, singur poți afla cum este mai bine să faci. Că nu trebuie să-i faci altuia ceea ce ție nu-ți place să ți se facă de către alții. Asta-i legea, asta-i credința, asta-i învățătura lui Iisus, Mântuitorul!

-Sunt singur pe Scaunul Domnesc de un an, dar încă simt locul de lângă mine că este gol, răspunse Vodă.

-Doamna Țării, Măria Sa Maria Lackfy, nu-ți este sprijin la greu? Doar v-ați jurat să fiți un singur trup până la capătul vieții! zise Ștefan.

-M-ai atins! N-am făcut tot ceea ce trebuie în casa mea. Doar ce ai apărut și mi-ai și arătat ce trebuie să fac! Vezi, la ce sunt buni prietenii? Acum spune, ce face Bătrânul Dan? Pe unde ați umblat? Ce vești aduceți cu voi?

-Măria Ta, am umblat prin locuri unde s-au așezat neamurile noastre, valahii. Am văzut că Sfatul Înțelepților a lucrat cu mult folos și s-au aflat oamenii de nădejde care gata sunt să împlinească porunca.

-Lasă-mă să spun eu care este această poruncă. Că doar voi doi, tatăl tău și cu tine, m-ați învățat ce este această poruncă. Este întemeierea țării tuturor urmașilor vechilor daci. Ce s-a împlinit până acum din această poruncă?

-S-a născut a doua țară a valahilor, Moldova. Află Măria Ta că peste câțiva ani, nu prea mulți, vei simți din plin cum se umple golul de lângă tine. Veți fi doi, iar puterea a doi oameni este mai mare decât a fiecăruia, singur. Vestea este bună, dar greu este de dus cu bine până la capăt. Acesta care a făcut descălecarea, Dragoș Vodă, încă nu poate să-și spună „Io, singur ...” Bătrânii și-au pus nădejdea în el. I-au dat sprijin și putere. Dar de nu va fi vrednic să arate că poate, va veni altul care să-i ia crucea și să o ducă acela. Bunicul tău, Radu Negru Vodă a putut și n-a avut în spatele lui umbra altuia, mai vrednic. La Moldova, voievod și norod trebuie să izbândească singuri. Noi trebuie să avem răbdare. De aceea ne-am tras acasă, tatăl meu Dan și cu mine. Dar n-am venit să-ți dăm sprijin ție, Doamne. Nu ai nevoie de minuni. Știi bine cine îți sunt prietenii, știi bine unde este sprijinul tău. Nu căuta să mă ispitești cu treburi nevrednice de noi, amândoi. Spune, care îți este gândul?

-Regele Ludovic acesta, ce-și zice „cel Mare”, mă cheamă să-i jur supunere. De un an mă cheamă să pun genunchiul în pământ, la fața tronului său. L-am tot amânat, până azi. Acum m-a încolțit, nu mai știu ce să-i zic, cum să nu-i fac pe voie. Teamă mi-este că vrea să mă certe cu oaste.

-Dar pentru ce vrea să-i juri supunere, ai aflat, Măria Ta? întrebă Ștefan, iar Vodă simți asprimea dascălului în vorbele prietenului său.

-El vrea să-i fiu zid de apărare, cu toată Țara Românească la un loc. Jurându-i supunere, va trebui să-i fac voia, în orice împrejurare. Pe el nu-l doare sufletul pentru neamul meu, după cum casapului

nu-i doare inima pentru oile ce i se aduc la tăiere pentru cuhnia împăratului. De-i jur supunere, mă dau legat lui, cu totul. Nu voi putea zice, nicicând, „Io, singurul ...”

-Ai gândit bine, Măria Ta! Ai cugetat cu răbdare. Ai ajuns la un răspuns înțelept pe care să îl dai?

-Încă mă îndoiesc dacă răspunsul meu este înțelept pe deplin, ori pot cădea în nevolnicia mea, răspunse Vodă. Ceva îmi lipsește, nu pricep care este acest lucru. Poți să mă ajuți?

-Sigur, de aceea sunt prietenul tău, Stăpâne. Spune, unde ai căutat acest lucru care îți lipsește?

-La sfetnicii mei, la Doamna Țării. Nimeni nu m-a putut ajuta până acum! Răspunzând întrebărilor prietenului său care i-a fost bun dascăl în pruncie, Vodă se posomora din ce în ce mai tare. Văzându-l atât de neajutorat, Ștefan se îndură și hotărî să-i ușureze povara.

-„Nădejdea mea este Tatăl ...” și nu mai continuă. Văzu sclipirea în ochii tânărului voievod. Acela singur continuă:

-„... scăparea mea este Fiul!” Doamne, unde mi-a fost capul?! Dar, stai! Mă gândesc să cer ajutorul Patriarhiei de la Constantinopol. Papistașii ne înăbușă cerând să ne botezăm catolici, să jurăm credință Papei de la Roma. Acum mi s-au deschis ochii, prietene. N-am avut credință! Diavolul mi-a pus un văl pe ochi. Am să-i cer regelui Ludovic să-mi dea înapoi, în stăpânire, Banatul Severinului. Mă voi târgui cu el pentru acest pământ, care este al țării și trebuie dat înapoi, țării. Iar în acest timp voi cere Patriarhiei tot ajutorul. Credința noastră, a valahilor, a fost cea adevărată, ortodoxă, credința propovăduită de Apostoli, nu de episcopi și cardinali!

Povestindu-i tatălui său despre întâlnirea sa cu voievodul Alexandru Nicolae, Ștefan își dădu seama că își făcuse datoria, pe deplin. Lecția de Răbdare pe care i-o dăduse copilului prinsese bune și trainice rădăcini. Copacul ce se înălțase fusese lipsit de apa ce-i trebuia ca să poată crește, mai viguros. Acum această ploaie căzuse și apa sfântă ajunsese la rădăcină.

-Bine ai făcut, fiule! Acum să-l lăsăm să-și împlinească menirea. Va trebui să ne așezăm la drum, Moldova are nevoie de noi!

-Dar ai atâta putere, tată, să faci un drum atât de lung? întrebă Ștefan, cu îngrijorare.

-Nu, fiule, n-ai înțeles! Tu îl vei face. Mie mi-a venit sorocul. Mergi să-ți cauți fiul, pe Gligor. Când îl vei afla, vei simți Duhul Sfânt dăruindu-ți sporul de putere cu care vei fi înzestrat, tu și Gligor, ca să fiți mereu aproape, unul lângă altul, deși calea va fi foarte îndepărtată între voi.

Ștefan nu putu rosti nici o vorbă. De mult vorbise cu tatăl lui despre acest cuvânt „soroc”[13], care îi devenise urât. Se aștepta să-l vadă, pe acest „soroc” împlinindu-se, ori de câte ori pe chipul tatălui său apărea vreo schimbare.

-Nu cred că în anul acesta, care a trecut de când i-am arătat lui Bogdan Vodă calea de urmat, acesta ar fi putut înfăptui măcar o parte din toate. De voi ajunge, curând, la Cuhea să-l văd pe Bogdan Vodă, ori la Siret să-l aflu pe Sas Vodă, ce trebuie să fac? Cum să le apar în față?

-Acum nu știu, răspunse Dan. Dar mai este până atunci. Nu vei porni la drum decât după ce vei împlini toate, după datină.

A mai trecut un an fără ca viața tihnită a sătenilor din Tilișca să fi fost tulburată de necazuri. Domnia voievodului transilvan, Nicolae Raholcai Kont, a fost una așezată, în care comiții de ținuturi au fost ținuți în frâu de principe, astfel că oamenii s-au bucurat de pace și dreptate. Bătrânul Dan a stat mai mult în așternutul său de lângă vatra cea mare din casa satului. Iarna nu a fost una aspră, doar în zilele gerului Bobotezei viscolul a ținut oamenii în case. Satul era pregătit pentru astfel de cumpene. Oamenii aveau mâncare pentru multe zile geroase, lemnele pentru foc fuseseră pregătite încă din vară. Doar apa pentru nevoile oamenilor și animalelor i-a scos câțiva pași afară din case, dar zăpezi erau din belșug, așa că au folosit-o topind-o pe sobe.

Sfintele Paști în anul acela, 1354 de la nașterea Mântuitorului, au adus primăvara timpurie. Vremea s-a încălzit, pădurea a înverzit, iar animalele au fost scoase la pășunat pe imașurile de pe lângă malurile râului. Bătrânul Dan a cerut să fie scos afară, să simtă căldura soarelui. Moțăia în jilțul strămoșului Toader, jilț păstrat cu sfințenie de obștea satului. Acolo s-a stins scăldat de lumina blândă a soarelui ce sta la amurg, dându-și ultima suflare cu chipul senin și

[13] Soroc = data la care se întâmplă ceva; cuvântul are origine slavă, soroc însemnând 40, adică zilele postului Mântuitorului în pustie

frumos. Satul l-a condus pe ultimul drum, punându-l în pământ alături de înaintași. Ștefan a rămas în sat, îngrijindu-se de toate pomenirile, după datină. În a patruzecea zi, după praznicul la care a venit tot satul la slujbă, în biserică și la mormânt, fiul s-a pregătit de călătorie. A ieșit pe poarta satului devreme, a doua zi, când soarele abia se înălța peste vârful brazilor de pe coama Cățânașului. Nu voia să-l conducă tot satul. Nu putea răspunde la întrebarea lor, despre drumul de întoarcere acasă. Nici el nu știa.

A urcat spre miazănoapte ținând malurile Mureșului. Țara era frumoasă, satele pe care le-a întâlnit în cale erau chivernisite, cele mai multe așezări erau de valahi. Mai sărăcuțe, că așa era voia stăpânilor. Dar așa sărăcuțe, totuși Ștefan a căpătat un loc de pus capul la odihnă, un blid de mâncare dat din inimă și bucuria vorbirii, despre cum o duc oamenii la miazăzi, din locul de unde el, străinul călător, a purces la drum.

A ajuns la Cuhea la mijlocul lunii Cuptor. Satul se pregătise pentru marele praznic al Sfântului Prooroc Ilie. Ștefan fu bine primit la casele lui Bogdan Vodă și ale nepotului său, Ștefan. Au sărbătorit creștinește acest praznic mare, lăsând pentru ziua următoare să stea la sfat, să-și împărtășească veștile. Cei doi Ștefani s-au bucurat unul de altul, purtându-se ca și cum ar fi fost frați de sânge, unul mai mare, iar al doilea mezin.. A doua zi, așezați în pridvorul conacului, sub umbrarul de frunze la ceasul când vipia zilei era încă domoală, purceseră la drumul vorbelor.

-Tatăl meu, Bătrânul Dan, s-a stins amu-s trei luni, spuse Ștefan. Demult, la o zi ori două după ce am plecat noi de aici, către casă, s-a arătat slăbit, împuținat în puteri. Am făcut popas o zi, la malul apei sub o salcie pletoasă. Acolo mi-a destăinuit că iată, pentru el a sosit sorocul. Dar plecarea la străbuni se va întâmpla acasă, în satul nostru Tilișca. Am ajuns cu bine acasă și, ca o minune, satul cu casele și oamenii i-au dat puteri bătrânului meu tată. Când s-a întremat bine, m-a trimis să trec munții, să cobor la Argeș cetate, să-l văd pe Vodă Alexandru Nicolae, care stătea acum pe scaunul domnesc al tatălui său, Vlaicu Basarab, Descălecătorul. S-a bucurat de mine, noi am crescut ca buni prieteni după ce împliniserăm douăzeci de ani. Acum prințul era bărbat în toată firea și, cu toate că stătea pe Scaunul Domnesc de un an, încă nu se simțea în puteri ca domn, singur stăpânitor. Am stat la sfat și, la îndemnul tatălui

meu, Bătrânul Dan, i-am dat povață bună, să-și găsească bun sprijin în Biserica noastră, ortodoxă. Doar cu credința noastră străbună va putea izbândi împotriva papistașilor și a regelui Ludovic, cel care îl ține supus coroanei maghiare, poruncindu-i să apere hotarul Ungariei de tătarii prădători. Vodă Alexandru Nicolae este pe calea cea bună. Cu puțină vreme înainte să i se împlinească sorocul, tatăl meu mi-a poruncit să mă așez alături cu voi, să pun umărul la ctitorirea Moldovei. Așa cum tatăl meu v-a dat sfatul cel bun, voiesc să aflu cât ați făcut pentru a pregăti adevăratul descălecat în Moldova.

-Ne-am bucurat de sfaturile Bătrânului Înțelept și ne pare rău că a plecat la străbuni. Spunem, din inimă și cu credință curată, Dumnezeu să-i ierte păcatele și să-l odihnească în Rai, acolo de unde, poate că și în acest ceas, ne privește și ne călăuzește. Dumnezeu să-L ierte! Dumnezeu să-L primească!

Aplecară capetele și se ridicară, întorcându-se spre icoane și cinstindu-l pe cel plecat, după datină. Apoi nepotul Ștefan porni vorbirea, ca unul care începuse lucrul printre neamurile și prietenii de aici, din Maramureș.

-N-a fost treabă ușoară pornirea din loc. Iscoadele regelui Ludovic și ale voievodului Nicolai Kont al Transilvaniei sunt peste tot, iar oamenii se tem de temniță și de schingiuiri. Că oștenii birăilor[14] una-două te ridică de lângă muiere și prunci, fără pricină și fără milă, doar dintr-o bănuială. Dintru început am fost puțini, numai neamurile cele care au suferit împilare și nu s-au întors cu fața la papistași. Când au priceput care ar fi hasna[15] din lucrarea noastră, iute au arătat că merg la drum cu noi. Și au adus și pe alții. Iar lucrul îl facem tot pe ascuns.

-Câte sate pot porni în bejenie peste munți, dacă faceți strigare acum? întrebă Ștefan al lui Dan.

-Sate? N-am socotit așa mulți, poate cu neamurile de sânge să fie o sută de fumuri, răspunse Vodă Bogdan.

-Măria Ta, așa de molcuț nu gătăm treaba nici în zece ani. Marmoroșenii nu se duc la biserică? Ei nu ascultă de preoți? Nu merg în urma preotului și a steagurilor bisericii? Eu am auzit

[14] Biräi, birău = juzi, judecători ai satelor și orașelor (maghiarul „biro")
[15] hasnă = câștig, folos (regionalism)

marmoroșeni vorbind așa, pe la hanuri, că dacă preotul o zâs „Haida!" apoi oamenii satului au zâs și ei „Haida, hai!" Că popa știe ce este bine și de folos, nu te îndoiești de omul sfânt. Mergeți la preoți și vorbiți cu aceștia. Dacă preotul se îndoiește de voi, numai așa să-i spuneți că și evreii s-au îndoit de Moise când acela i-a îndemnat să iasă din robie. Au nu suntem noi, toți, în robie?

-Dar și printre preoți sunt iscoade, răspunse Bogdan Vodă. Știm noi câțiva care umblă cu celuirea[16], că dacă te botezi cu Papa de la Roma, apoi scapi de năcazuri. Și mulți oameni se gândesc să scape de năcazuri. Azi vorbești cu el, îl cunoști de când eram prunci că îl cheamă Ion, iar mâine el îți întoarce vorba, că îl cheamă Ianoș.

-Nu-i pădure fără uscături, Măria Ta. Uscăturile le strângi în grămezi, la marginea codrului și le dai foc. Ocoliți-i pe aceștia care se vând pe doi zloți. O să vedeți că lucrul cu preoții o să fie cu câștig mare.

Ștefan al lui Dan stătu la sfat cu ei zile multe. Umblară pe la casele oamenilor, sfătuiră cu ei, îi căutară pe cei puternici, de care ascultă satul întreg. Când Brumărel începu să lepede frunzele ruginite de pe crengi, Ștefan se hotărî să treacă munții, în Moldova. Venise de acolo zvoană că Dragoș Vodă ar fi murit și că acuma feciorul său, Sas și-o pus coroana pe cap. Dar acesta, zice lumea, îi supus rău regelui și n-o fi mare lucru să dea poruncă de botezare la catolici, cu sila. Oamenii sunt tulburați, Sas a zis că tot gospodarul trebuie să plătească *nona*[17] darea cea nouă, până de Crăciun.

-Bată-l să-l bată, de om nebun! Că tată-su, Dragoș, așa o celuit oastea ce-o adunat-o că vor face țară liberă în Moldova, că nu se vor pleca ungurilor și nu le vor plăti biruri. Bogdan se dumiri că prostia și lingușeala vândutului de neam pot duce la neascultare, mai iute decât umblă ei ca să pregătească bejenirea robilor.

-Nu-i ațâțați pe aceștia, care acum scrâșnesc din dinți. Mai de nădejde sunt cei care tac și fac. Și zama dă în clocot dacă focu-i prea tare pornit pe vatră, zise Ștefan al lui Dan. Eu mă gândesc să trec peste munți, pe la Prislop, să-l caut pe acel fecior de casă, Gligor, pe care l-am lăsat să-i fie de ajutor lui Dragoș, dezvelindu-i că el este un pui de Bătrân Înțelept. Am poruncă să-l iau lângă mine, să

[16] celuire = înșelare (reg.)

[17] Nona = a noua parte din venituri. Este un impozit mai mare decât zeciuiala care se plătea până atunci.

zic lumii că-i feciorul meu. Aș zice, Stăpâne, să meargă și vărul Ștefan cu mine. Să începem să iscodim cine ar fi vrednic să fie staroști și juzi prin sate și ținuturi, când o fi să vină marmoroșenii puhoi. Că lucrarea trebuie făcută și de partea aceea a munților. Și ca să nu ne încurce lumea, eu zic, Măria Ta ca nepotului să-i spunem Ștefănel, de acuma înainte.

Ștefan nu stătu prea multe zile la Cuhea. Doar cât să vorbească cu câțiva oameni care umblaseră peste munți, în Moldova lui Dragoș. Află care erau orașele și satele unde veneau și plecau străini, negustori de pe alte meleaguri. Acolo orice străin putea să-și caute cumpărători, să se împrietenească cu oamenii locului. Încă nimeni nu gândea, în Moldova lui Dragoș și a lui Sas, fiul său, că cineva poate să pună la cale ceva rău împotriva acestei țărișoare care abia se năștea. La Baia și la Siret, cele două orașe tocmite ca Cetăți de Scaun, se ridicau conace, biserici, se făceau ziduri de apărare. Acolo negustoria cu ferotenii mergea bine, se câștigau parale multe. Regele Ungariei trimitea meșteri și calfe, buni lucrători, pricepuți la zidării. Mai trimitea, din timp în timp, cufere cu bani de aur și de argint, pentru plata meșteșugarilor și cumpărarea celor trebuincioase. Când gerurile cele mari, din Făurar și jumătatea lui Mărțișor lăsară loc soarelui să crească în putere, iar zăpezile se topeau văzând cu ochii sau, cum spuneau bătrânii satelor „au mâncat lupii iarna”, atunci cei doi Ștefan porniră la drum. Duceau poveri pe asini, trăiști din piele și sipete ferecate cu plăci de fier. Mai luară cu ei zece slujitori care aveau straie de oșteni cu simbrie, aveau și scule de război. Au stat numai două zile la Baia, cât au aflat că negustoria cu spor bun se face mai la miazănoapte, la Siret și la Rădăuți. Nu vândură nimic din poveri, la Baia. Închiseră gura flămândă a ișpanului orașului cu doi bani de argint buni, după care grăbiră la drum către Siret, Cetatea de Scaun. Ajunseră repede la capătul drumului, vremea călduroasă le-a fost prielnică. Tocmai descălecau la un han mai arătos, aproape de porțile cetății, când o ploaie iute și îmbelșugată îi udă din cap până la picioare. Dar hangiul nu vru să îi primească, zicea că nu are loc nici pentru oameni și nici pentru animale. O slugă ce îngrijea de caii călătorilor le spuse, în șoaptă:

-Ei zic așa, ca să vă facă să scăpați de marfă, dând-o ieftină și apoi să plecați, că de dormit nu aveți unde!

Ștefan pricepu pe dată ticăloșia. Se întoarse întrebând de hangiu. Cu coada ochiului văzu că și acesta stătea la pândă, nefăcând nimic. Veni anevoie, supărat că nu-i lăsat în pace.

-Doar v-am zis că n-am loc, nici pentru oameni, nici pentru cai! Ce mai vrei?!

-Om bun, rogu-te, dacă nu-i loc nici aici și nici în altă parte, măcar primește-ne tarhaturile până găsim cui să le dăm. Aș lăsa doi oameni de pază și v-aș plăti, zise cel mai în vârstă. Rogu-te, ajută-ne!

-Hm, hm! Ai noroc, meșterul zidar de la palatul domnesc este aici, mănâncă de amiază, poate el să vă cumpere marfa?! Ce aveți de vânzare? zise, parcă înmuindu-se în fața necazului acestor călători murați de ploaie.

-Ceva ferotenii și ceva scule pentru dulgheri avem. Astea sunt de trebuință la ziditul caselor, la fel pentru cele mari cât și pentru cele mici. Cam care-s prețurile pe aici? întrebă mai departe Ștefan. Se înțelesese cu nepotul Ștefănel, maramoroșanul, ca pe acela să-l strige și Fane, ori Fănel, mai pe scurt.

-Așteaptă-l pe domnul maistru Herman Ioșka să gate de mâncat și apoi o să te arăt lui, zise cu bunăvoință hangiul. Apoi zise scurt:

-Mie mi se cuvine să dai zeciuială din tot ce vei vinde, să știi!

Herman Ioșka nu avea figură de meșter. Era domnos, se purta țâfnos cu cei de rând. Nici mâinile nu-i erau muncite, nu avea bătături nici de la ciocan și nici de la mâner de sabie. Ștefan pricepu că nu va scoate preț bun de la acela. Încercă să se târguiască, dar văzu că nu are cu cine.

-Nu dai cu atât, poți pleca acasă, că ăsta-i prețul peste tot locul, zise meșterul, pornind să-și vadă de treabă. Dar Ștefan nu-i făcu jocul. Făcu semn oamenilor să adape caii și catârii, apoi să pornească din loc. Meșterul Ioșka nu se aștepta la acest răspuns al valahului,

-Stai, unde pleci? Lasă marfa aici, că am trebuință de ea. Ți-o cumpăr pe toată!

-Stăpânii mei de la Kronstadt nu vând în batjocură. Mi-au poruncit să trec peste ape, în ținuturile tătarilor, ori la ruteni. Că acolo scot câștig bun. Om găsi loc de popas de noapte la malul apei, la vaduri. Pace bună!

Văzând că are în față un negustor adevărat, domnul meșter Herman se înmuie. Începu să vorbească nemțește, încercând să-l prindă de mincinos pe valah. Dacă era la gândul lui, putea să cheme paza și să-l lege pe valah ca pe o iscoadă. Dar valahul vorbi ca și cum mamă-sa ar fi fost nemțoaică. Târguiala nu se făcu afară din han. Meșterul vru să vadă mai întâi ce fel de scule are valahul vânzător de marfă muncită la Brașov cetate. Văzu că nimic din ce spusese Ștefan nu era minciună. Abia după asta făcu semn hangiului să pună masă într-un loc retras din sala mare, să aducă gustări și fripturi, ceva de beut, apoi îl chemă pe Ștefan să discute despre preț. Acum hangiul s-a făcut băiat de treabă, om de omenie. Găsi o odaie curată, cu pat bun și așternuturi curate, cu cuptor mare în care ardea un trunchi de fag, dând bună căldură noaptea, că se lăsa rece de câteva zile, semn că toamna se apropia.

Ștefan căzu la preț la trei sferturi din cât ar fi trebuit să capete. Restul erau bani buni pentru a cumpăra deslușiri grele, despre ce face Vodă Sas și regele Ludovic.

-Sas Vodă a fost școlit la Buda, la o școală de iezuiți. După asta, nimic din ce avea acasă, în gospodăria lui tătâne-su nu-i fu pe plac. Acolo, la Cuhea, era sărăcie. La Buda era adevărata nobilime. Iezuiții i-au băgat în cap că rămânând valah, de credință eretică, nu va ajunge să stea la masă cu adevărații nobili, oricât aur ar risipi ca să-și cumpere un pergament cu înscris de cavaler. Întors de la școlile cele înalte, Dragoș Vodă văzu că fiul său Sas a devenit o slugă de poartă.

-Adică cum vine asta, slugă de poartă, Măria Ta, îl întrebă pe Dragoș după ce acela văzuse ce mare greșeală a fost îndepărtarea fiului de la casele neamului.

-Omul de poartă, fiule, nu-i nici pe drum și nici în cetate. Inima lui nu bate pentru tată-su și nici pentru neamurile lui. Bucatele de acasă nu au gust, nu se aseamănă cu cele făcute în cuhniile nobililor de la Buda. Omul de poartă nu va fi omul neamului său. Doar dacă îi scot eu gărgăunii din cap. O să te iau pe lângă mine, să înveți să fi voievod moroșan. Și de nu va ieși nimic din tine, cu biciul ăsta te voi fugări până peste hotare. Câinii te-or lătra, cerșetorii te-or scuipa și vei rămâne om de drum, fără casă, fără foc.

Ștefan ascultă cu mare interes povestea meșterului.

-De unde cunoști, domnia ta, asemenea lucruri? întrebă el, făcându-se că se îndoiește că un om mic, cum este un zidar, poate să stea în preajma celor mai mari oameni din ținut. Nu cumva vorbește beutura dată pe gât? Că Ștefan știa cât de lăudăroși se făceau ungurii după ce trăgeau ceva tării stoarse din prune brumării.

-Cine? Eu? Află negustorule că eu nu sunt numai meșter, eu sunt slugă de odaie măritului Lajoș Kiraly. Vezi mâinile mele? Aestea sunt mâini de grof, nu de om de rând! Țara asta, Moldova, trebuie să rămână pe veci a noastră, a regelui nostru. Moldova trebuie să apere drumurile peste munți, să le țină închise, ca nouă să ne fie bine. Dacă vei fi prieten cu mine, trebuie să te botezi catolic și ungur. Așa vei căpăta tituluș de nobil.

-Dar Sas Vodă știe că ești omul regelui? Dacă ar afla că ești iscoadă, nu te-ar scurta de un cap?

-Cine? Pe mine? Șuhan[18]! S-ar târî ca un câine la picioarele mele! Fără de asta, el mă cheamă la ultima zi din lună și mă întreabă ce i-am scris regelui despre treburile de aici, despre el, voievodul. Eu îi spun că n-am scris nimic, că aștept să zică el, Sas Vodă, ce să scriu. Iar el scoate o pungă, ori două, mi le dă să le cântăresc și mă întreabă de este destul pentru un laudațio pe cinste. Iar eu mereu îi cer mai mult, spunând așa: „Măria Ta, dacă te pui pe un cântar, câte pungi cu galbeni trebuie puse de partea cealaltă? Să nu uiți că ești cavaler maghiar, nu cneaz valah!"

-Mă poți duce la Curte, să mă închin și eu lui Sas Vodă? Să știu la cine să mă bag slugă?

-Sigur, te duc mâine, dar să ai de dat un dar frumos lui Vodă. Și un dar și pentru mine să pui în traistă, că eu ... Aici vorbele meșterului cel cu mâinile fine, de crăiasă, rămaseră agățate în gât. Meșterul Ioșka adormi cu capul în barbă și gura deschisă, arătând câți dinți are lipsă.

A doua zi Ștefan îl întrebă pe nepotul lui Bogdan dacă a luat aminte la lăudăroșeniile meșterului ungur.

-Scârboasă jivină omul beat, stăpâne! Sigur că am luat aminte la cum s-o bătut cu pumnul în piept. Mai avea puțin și l-ar fi pus și pe Lajoș Kiraly în genunchi în fața lui. Ce folos ne poate aduce acest

[18] șuhan = niciodată (reg.)

om de nimic? Că ne-a luat grămadă de bani. Trebuie să plătească, ori să ni-i dea înapoi.

-Uite cum facem. Tu, nepoate, te gătești cu hainele cele mai bune, te încalți cu cizme de cavaler, înalte peste genunchi. Îți pui dulman din stofă de Veneția și căciuliță de vidră. Așa te arăți ungurului, când s-o trezi acela. Și îl vei lua la înghesuială, că de ce nu se grăbește să ne ducă la Curte, să ne închinăm lui Sas Vodă. Atâta trebuie să faci, mai departe îl voi lua eu la bumbăcit.

Trezirea nobilului meșter Herman Ioșka se făcu anevoie, cu mari opinteli din partea slugilor lui de odaie. Pe la zece ceasuri din zi sosi un curier călare, de la palatul domnesc, care aducea porunca voievodului Sas ca meșterul să fie adus, de îndată, la fața lui. Pricina acestei chemări nu fu dezvăluită. Meșterul dormea somn adânc, de bețiv. Ca să-l trezească, curierul turnă, fără milă, peste capul bețivului, apa rece dintr-o ciutură de lemn. Acela se trezi, furios ca un taur înțepat în coaste cu suliți de foc. Săltă din așternut, căută furios o sabie ca să-l taie pe nemernicul care-i cauzase așa o furie, dar încercând să se răsucească căzu grămadă lângă patul său. Stătu buimac puțină vreme, apoi acoperindu-se cu ceva din pat care nu era ud, alunecă încet înapoi, spre somn. De astă dată curierul nu mai răbdă o asemenea nesocotire a poruncii unui voievod, conducător de țară. Îl plesni peste față pe meșterul care încă nu înțelegea ce i se întâmplă. Pe obrazul stâng, apoi pe cel drept. Apoi încă o dată, după care îl lovi fără milă pe bețiv cu cizma grea, ostășească, în coaste și în pulpa piciorului drept. Ioșka se trezi, de astă dată. Vomă, lăsă sluga să-i șteargă gura spurcată și pricepu, într-un târziu, cele spuse de acela la ureche, cum că însuși Vodă Sas îl cheamă iute la curte.

Acum Ioșka începu să se trezească cu adevărat. Lăsă sluga să-l despoaie de hainele ude și murdărite cu vărsătura împuțită, se lăsă îmbrăcat și ferchezuit. Curierul îl prinse de cot și îl împinse spre ușă. Atunci Ștefan cel tânăr făcu un pas înainte și se înțepeni bine pe picioare, în ușă.

-Meșterul Ioșka s-a legat să ne ducă la fața Măriei Sale. L-am plătit pentru acest favorum.

-Cine ești tu, străine? Dă-te din calea mea. Și curierul voi să tragă sabia din teacă. Dar brațul lui Ștefan al lui Dan îl forță să împingă sabia la loc.

-Mai bine ne-ai duce la fața lui Vodă, căci nu-ți va părea rău, oștene!

Acela se supuse, mai mult de nevoie, dar și de la un gând lacom. Acum ieșiră pe ușa hanului patru nobili și mai multe slugi, care se îndreptară spre un conovăț de care erau priponiți caii lor. Palatul domnesc nu era departe de acel han, de margine. Curierul deschise calea celorlalți călăreți. Pe drum, Ștefan cel tânăr îi șopti meșterului să-și țină făgăduiala spusă aseară. Ioșka nu-și mai amintea nimic din cele ce i se întâmplaseră în seara acelei beții cumplite. Ajunseră în odaia voievodului, un soi de sală mică a tronului. O masă grea, adusă cel mai sigur de la Buda, umplea jumătate din odaie. Acolo, stând în picioare în mijlocul a patru nobili, unguri după port, Vodă Sas se juca cu un stilet prețios, plimbându-l peste o hartă mare, întinsă pe masă. Doi cavaleri, mai tineri, din cei ce îl înconjurau pe Vodă, erau fiii lui, prinții Balc și Ștefan. Iar ceilalți doi erau unguri, căpetenii militare.

-Auzit-am că iar te-ai îmbătat ca un porc, meștere. Și te-ai lăudat, ca întotdeauna, că ești mare sculă la curtea regelui, la Buda. Dovedește asta, că altfel te trimit la Buda legat fedeleș de acești doi vrednici căpitani ai majestății sale.

Vodă constată că lângă meșterul cel lăudător se mai ațineau doi oameni, străini după port.

-Iar aceștia cine sunt? întrebă Vodă.

-Suntem negustori brașoveni, Măria Ta, luă cuvântul, pripit, Ștefan al lui Dan, nemaicerând îngăduință de a vorbi. Ne-au dat zapis căpeteniile breslelor zidarilor și fierarilor să aflăm ce căutare au mărfurile lor și ce pot face să le dai, Măria Ta, trecere liberă prin vămile Moldovei. Iertare cer, Măria Ta, pentru gură slobodă a mea, păcătosul.

-Primești iertare că te-am întrebat și ai noroc că mare îmi fu curiozitatea să cunosc din ce parte de lume veniți. Mă bucur că sunteți brașoveni. Mare noroc are ticălosul acesta de bețiv, că tocmai de asta l-am chemat, să-l îndemn să îi aducă pe brașoveni cu negustoria prin părțile noastre. Acu, dacă ați venit, ce anume ați adus de vânzare?

-Am adus unelte pentru zidari, dulgheri și tâmplari, de folos celor ce ridică palate și case boierești. Am mai adus vârfuri de săgeți și junghere pentru oșteni. Și corzi pentru arcuri. Și câteva perechi

de cizme grele, pentru cavaleri. Și mănuși. Îngăduie, Măria Ta, să punem la picioarele Măriei Tale câte ceva din acestea, de folos anume Măriei Tale. Că meșterii noștri au țesut haine și au făcut încălțări socotind măsurile după vestea voiniciei Măriei Tale. Că vorbele despre Sas Voievod, fiul Descălecătorului, umblă slobode prin lume.

-Îngădui, chiar aduceți cu grăbire aceste daruri, răspunse Vodă, bucurându-se de pofta împlinită.

Mai tânărul Ștefănel se retrase, făcând câțiva pași spre ieșire, mergând cu spatele, după cum erau îndreptările de curtoazie ale vremii. Dar reveni iute însoțit de doi dintre slugile lor, care aduceau un sipet nu tocmai mărunt și nici ușor. Îl aduseră lângă masa cea mare de Consiliu și, la semnul mai vârstnicului Ștefan, deschiseră cufărul. Deasupra hainelor frumos împăturite stătea un colan din bani de aur, potrivit ca mărime pentru statura vânjoasă a voievodului. Văzând această minunăție sclipitoare, ochii lui Vodă scânteiară și făcu semn fiului mai mare, Balc, să-i așeze colanul pe după cap. Apoi însuși Vodă scoase din sipet o tunică și nădragii țesuți din aba pentru iarnă, două perechi de mănuși mari, unele din piele groasă, pentru vânătoare, iar altele pentru folosit la treburi de toată ziua. Măria Sa rămase surprins găsind, pe fundul cufărului, o pereche de cizme uriașe, cu carâmbi înalți, peste genunchi. Sas Voievod îi luă în mâini, îi pipăi și apoi chemă un copil de casă pentru a-l descălța și a-i pune cizmele cele făloase. Când lepădă încălțările din picioare, un damf greu, de picioare nespălate umplu, pe dată, încăperea, dar nimeni nu strâmbă din nas.

-Mi-s mari, joacă piciorul în ele, zise Vodă puțin dezamăgit.

-Anume sunt făcute mai mari, ca să încapă piciorul cu obiele și cu ciorapi groși, pentru iarnă. După cum văd eu, cel care le-am croit din piele de căprioară, apoi din piele de bour, cizmele grele sunt tocmai ceea ce îi trebuie Măriei Tale.

Vodă bătu din palme și alți doi copii de casă intrară, strigând „Poruncă, Măria Ta!"

-Să-mi aduceți obiele și ciorapi groși, să mă încalț cum trebuie. Iute! Pe dată vornicul Mustață, care asculta, din ușa lăsată anume deschisă, se întoarse și dădu poruncile cuvenite. Două slujnice tinere aduseră un ciubăr cu apă încălzită și ștergare, spălară picioarele voievodului o singură dată și le zvântară, apoi îi înfășară

picioarele cu obiele albe, din lână, peste care traseră ciorapi groși, de iarnă. Vodă singur își puse cizmele, cu o ușoară sforțare, dar gata încălțat călcă câțiva pași prin încăpere. Bătu din picioare pași de danț apusean. Fu foarte mulțumit de darul ales primit.

-Vornice Mustață, trimite vorbă la Cănțălarie să se tocmească hrisov de liberă trecere prin toate vămile Moldovei puse la hotarele noastre, pentru negustorii din Brașov cetate. Să-mi fie adus hrisovul ca să-l semnez și să pun pecetea cea din ceară roșie.

În timp ce Vodă își proba noile haine, Ștefan făcu semn unuia din copiii de casă să se apropie. Acela făcu doi pași, oprindu-se lângă negustor.

-Să vii mai pe seară la hanul de la poarta cetății, zise Ștefan, după care tânărul se îndepărtă, aplecându-se să strângă hainele lepădate de Vodă. Plecă luând cu sine grămada de haine în mijlocul cărora pusese obielele împuțite. Mirosul greu, neplăcut, rămase pe mai departe, subțiindu-se când slugile se vânturară pe ușa camerei.

Brașovenii nu zăboviră prea mult la Curtea Domnească. Cu hrisovul prețios în tolbă se întoarseră la han unde îi aștepta Ioșka meșterul. Omul era spășit acum, dar mahmureala după beție încă nu-i trecuse. Ștefan cel tânăr îi aduse aminte că au bătut palma pentru o sumă care, spusă acum de tânărul vânzător, era mai mare cu un sfert decât cel vorbit înainte de beție. Cu toate păcatele pe care le avea, Ioșka meșterul nu uitase prețul convenit, așa că sări cu gura mare, strigând după ajutor: „Hoții! Hoții!” Singur hangiul veni să vadă ce se întâmplă, iar când Ioșka îl luă de martor sări și acela, strigând că partea lui este zeciuiala din toată suma aflată la mijloc. La strigătele hangiului slugile lui și câțiva lucrători la ziduri veniră cu sculele lor în mâini, să-și apere stăpânii. Când lucrurile se suciră spre tot răul, Ștefan al lui Dan lăsă de la el și se împăcă cu vechiul preț. Ba spuse lucrătorilor de la ziduri că le va trimite la zid, pe seară, când aceia vor găta treaba zilei, un butoiaș cu vin, de la han, din cel neîndoit cu apă, așa cum făcea hangiul.

Pe seară copilul de casă Gligor veni la han, așa cum i se ceruse. Ștefan cel bătrân îl trase în odaia pe care le-o dăduse hangiul, preț al bunului câștig. Acolo, fără cuvinte, Ștefan îl cuprinse pe Gligor cu palmele de umeri și îl ținu depărtat de el, dar privindu-l în ochii senini, albaștri, adânci ca cerul de vară. Nu dură prea mult, până

când o lumină argintie îi învălui pe amândoi, crescând ușor în strălucire. Apoi tot așa de lin, lumina se stinse. Acum Ștefan grăi:

-De acum înainte, Gligor, ești fiul meu! Tu vei duce mai departe crucea ce ne-au dat-o Înțelepții, atunci când mie îmi va veni sorocul. Vom avea puterea să ne vedem oricât de departe ne-am afla unul de altul. Vom vorbi unul cu altul gând la gând, chiar de vom fi alături, mai cu seamă la primejdie. Vei avea puteri asupra firii, a lupilor mai cu seamă și a vulturilor de pe bolta cerului. Vei putea aduce ploaia, vei putea risipi norii, vei aduce strălucirea soarelui. Până și pietrele munților ți se vor supune. Dar asupra oamenilor nu vei avea putere. Pe semenii noștri va trebui să-i aducem la Înțelepciune cu răbdare, vorbindu-le cuvântul bun, drept, rostit cu dragoste și căldură. Bine ai venit la Sfatul Înțelepților!

Tânărul „Bătrân" în devenire nu fu uimit peste măsură de lucrul minunat pe care îl trăia. Mai avusese și înainte vedenii ciudate, sclipiri de puteri când simțise că are nevoie de ocrotirea Cerului.

-Sfatul Înțelepților ne poruncește să punem umărul la zidirea Țării Moldovei. O țară binecuvântată, unde va curge laptele și mierea și unde oamenii trebuie să fie frați. Nu va fi ușor. Acum această bucățică de țară este robită ungurilor. Ai văzut ce grea povară pun aceștia asupra neamurilor noastre. Dar se pune la cale un nou descălecat, la care avem partea noastră de lucrare. Vei rămâne aici, la locul de copil de casă, la Curte. Va trebui să vezi și să auzi tot ce vine de la Lajoș Kiraly, ce va pune acela la cale. Când vei avea ceva de spus, mă vei striga chiar de-ar fi dincolo de miezul nopții și vei spune tot. Noi mâine ne vom vedea de drum. Tu, fiule, trebuie să afli pentru ce au venit cele două căpetenii de oști, trimiși de rege. De va fi vorba de război, trebuie să asculți cu mare grijă, să deslușești toate cuvintele, să le ții minte și să mi le spui. Ai înțeles, fiule?

-Pe deplin, tată! Dar eu mă apropii de vârsta când nu voi mai fi copil de casă. Mă gândeam dacă este bine să mă fac oștean în garda Curții?

-Da, gândul tău este bun. Să ceri lui Mihali, căpitanul gărzii, să mergi la pregătirea de luptă de pe acum. El nu te va respinge, iar tu, fiule, să ceri să fi primit în cetele prințului Ștefan. Balc este fratele mai mare, dar să știi că el nu va ajunge Domn, niciodată. Acum întoarce-te la slujba ta de noapte.

Cei doi Ștefani îl îmbrățișară pe tânărul ce devenise, parcă dintr-o dată, cu câțiva ani mai în vârstă, mai stăpân pe sine și mai înțelept.

Ștefan al lui Dan îi spuse nepotului să fie atent la Gligor.

-Eu mă voi ține de acest copil, îl voi îndruma la tot pasul, de acum începând până va ajunge la înțelepciunea de a-și folosi puterile dobândite cu mult folos. Este tânăr, sângele îi clocotește, ochii îi fug spre alți ochi, nepotriviți pentru el, poate că nici pentru fătuca cu cosițe aurii.

Plecară a doua zi. Sosiră la Câmpulung aproape de înnoptat și găsiră hanul lui Lateș gol de călători. Era toamnă, drumurile prin munți erau primejdioase la această vreme, doar puțini călători se încumetau să umble pe aceste căi grele unde viscolul se putea stârni oricând.

-Au mai trecut oameni pe cale, în zilele din urmă? îl întrebară pe hangiu. Acesta era un om blajin, avea o față de copil, cu pielea netedă și barba blondă, Deși nu era prea înăltuț, avea pieptul larg, brațele puternice și picioarele vânjoase. Ștefan cel tânăr îl ispiti:

-Te-ai întâlnit, bădie Mihai, în pădure cu vreun urs? Te-ai bătut cu el?

-De trecut pe cale a trecut, puțin după amiază, un olăcar de la cetatea de Scaun a Moldovei, spuse hangiul, răspunzând la prima întrebare. L-am iscodit dacă vor veni ceva oaste, din urmă. Nu de alta, dar să am ce le da de-ale gurii, că oștile totdeauna au făcut popas aici și mi-au luat tot ce am avut pentru drumeți. Iar cu ursul m-am întâlnit. El a fugit, că eu am făcut mare zarvă. Dar cu ursoaica nu-i de joacă. Dacă are și pui, trebuie să fii gata de luptă. Cel mai bine este să ai o țepușă lungă, ascuțită și călită în foc. Dacă te prinde între labele din față, te rupe, nu scapi cu viață.

-Ce a spus olăcarul? întrebă bătrânul Ștefan.

-Că nu știe, doar că are de dus o carte la Bistrița cetate, de acolo alt olăcar va duce treaba la Alba cetate. Eu atâta știu, atâta zic, așa a grăit olăcarul.

-Dar era grăbit olăcarul? mai întrebă bătrânul Ștefan.

-Era, că a zis că la deal, până la Prislop nu poate mâna calul decât la pas, că obosește și animalul, iar pe frig l-ar putea omorî. Dar are poruncă să ajungă la Bistrița cetate până mâine dimineață.

Cât timp gustară ceva cărnării rămase de pe vremea amintirilor, păstrate pe lângă dulapuri cu numele de afumătoare, slugile hanului

puseră lemne pe foc în odaia cea bună, ca să le fie bine călătorilor. Rămași singuri în sala mare a hanului, cei doi tizi dădură frâu vorbelor.

-Cred, zise cel bătrân, că graba olăcarului îi privește pe cei doi căpitani unguri. Aceia aveau de trimis un răspuns, regelui ori voievodului Transilvaniei legat de o întrebare pe care i-au pus-o lui Sas Vodă. Iar răspunsul este „DA", ori pe dos!

--Nu cred că este așa de ușor de ghicit, tată, zise cel mai tânăr. Mai bine să așteptăm ce poate afla fiul tău cel de curând născut!

Și nu-și termină bine vorba, că Gligor îi apăru în fața ochilor minții.

„-Ne gătim de război! Căpeteniile venite de la Majestatea Sa au cerut ca Vodă al nostru să tragă o fugă cu câteva cete de oaste până la Nistru, să vadă ce mai fac vecinii noștri. Dacă mai au ce mânca, dacă au gânduri de umblat către apus, să caute ceva prin grădinile noastre. Răspunsul a fost acela pe care o dă sluga bună stăpânului, care-i dă răsplată aleasă. Numai că acum Sas Vodă a cerut ceva galbeni mai mulți. Că zidurile sunt departe de a fi gata, iar acești vecini dacă au dor să vină în ospeție, noi, moldovenii nu avem cum să le zicem că n-o să fim acasă."

„-Bine, Gligor, stai cu pâlnia către colivia cu păsări cântătoare și mai adună ceva firimituri. Oare ce o va vrea să facă stăpânul? Trimite oaste care să stea de pază la prea multele găuri din zid? Ori trimite bani ca să se gate zidul mai repede?! Când să fie gata zidul?"

Hangiul veni cu o fătucă ce va aduce la odaie tot ce vor pofti călătorii.

-Nu avem nevoi cine știe ce, zise tânărul, supărat de întrebarea proastă. Dar Ștefan cel înțelept drese busuiocul:

-Trebuințî alese n-avem, că nu suntem cuconet. Doar lemne să fie destule!

Hangiul se trase îndărăt, iar călătorii se duseră la culcare. Nu apucară să închidă bine ușa pe dinlăuntru, că Gligor începu a vorbi, ca și cum ar fi avut îngăduință specială. „L-am văzut pe prințul Ștefan singur și am îndrăznit să-i cer îngăduință spre a-i vorbi. I-am spus că peste puțin timp voi ieși din slujba de copil de casă. L-am întrebat dacă pot nădăjdui să mă primească oștean în oastea lui. M-a cântărit din ochi, bucată cu bucată, apoi a zis:

-„S*ă fi mâine la grajdurile mele, la cinci ceasuri devreme".*

-O fi de bine, tată Ștefan?

-Ciomagul îl știi mânui? răspunse cel întrebat. Dar sabia? Dar țepușa? Dacă te încearcă la luptă cu un oștean din gardă, să dai tot ce poți, trebuie să-l dobori pe acela. Dacă te încearcă el însuși, vezi ce faci! Adică dovedește pricepere, dar să nu-l rănești!"

A doua zi devreme, Ștefan bătrânul stătu cu ochii pe Gligor. Lupta cu ciomegele a dus-o la capăt, la sabie fu mai bun decât oșteanul din gardă. Apoi prințul însuși îl încercă la suliță. Era priceput prințul, dar nici Gligor nu se lăsă. Ștefan ghici care va fi ultima mișcare a prințului, o rotire de sfârlează. Îi strigă lui Gligor să țină sulița cu vârful proptit în pământ și să se apropie de prinț, pas cu pas. Când ajunse aproape de sfârlează, Gligor îngenunche și azvârli sulița, predându-se.

-De ce ai făcut asta, copile? întrebă prințul.

-La ciocnirea sulițelor careva din doi își poate rupe brațul. Nu-i pot cauza prințului meu nici măcar o zgârietură!

Prințul îl bătu pe umăr și zise: *„Să fii gata mâine, pleci cu oastea asupra tătarilor!"*

Călătorii se grăbiră să fie gata de drum cât mai repede. Încă nu se luminase destul de ziuă, când ei părăsiră hanul. Pe drum vorbiră despre proba de luptă a tânărului Gligor.

-Voinic flăcăul, zise Fane cu admirație. S-a purtat ca un om înțelept, într-un fel fiind în lupta cu un dușman pe măsura lui și într-alt fel fiind la încercarea cu fiul de voievod. Eu cred că prințul îl va face slujitor lui însuși.

-Poate fi așa cum zici, dar trebuie să învețe să fie cu ochii în patru. Prințul îl va încerca de cinste, poate să-i pună o capcană de valoare. Gligor să nu se lase ispitit!

De la hanul lui Mihai Lateș din coasta Câmpulungului făcură două zile până la Cuhea. Nu le fu prea greu să ajungă la fața lui Bogdan Vodă, calea fiindu-le deschisă de Ștefan, nepotul voievodului. Fură duși în sala cea mare, unde îl aflară pe Bogdan Vodă șezând la masa cea mare. Îi spuseră povestea călătoriei lor de-a fir a păr. La sfârșit, Bogdan întrebă:

-Ce ziceți voi că înseamnă toate acestea ce ați văzut acolo?

-Măria Ta, mare lucru nu se întâmplă. În lăcomia lui, regele Ludovic n-are astâmpăr până nu-și vede poftele împlinite cu moldovenii și cu ținuturile sârbești. Mai multă harță îl încearcă cu

sârbii. Dar ungurii n-au destulă putere să poarte două războaie deodată. Pe Sas l-a încercat să vadă de-i câine bun, ascultător. Cele două căpetenii asta fac acum, îl pun pe Sas la încercare. Dacă va fi pe placul regelui, atunci acesta va porni război cu sârbii. Iară Sas va trebui să stea cu ochii pe tătari, să nu-i lase să se miște.

-Adică Ludovic nu va face nimic dacă Moldova ar fi atacată, tocmai când el se bate cu sârbii? întrebă Bogdan Vodă, deși era limpede că se va întâmpla acest lucru.

-Ar fi bine ca Măria Ta să ai o iscoadă la curtea regelui Ludovic. Trebuie să afli din vreme când se pregătește de drum oastea cea mare. Alte iscoade să-ți spună ce fel este vremea la Siret, de este pace ori pregătire de război cu tătarii. Este musai ca veștile să le capeți din aceste două părți deodată. Acum, la acest ceas ar fi numai bine să pornești răscoala satelor maramureșene. Dar încă nu-i totul pregătit. Trebuie să ai toți preoții din sate de partea Măriei Tale. Și n-ai pornit încă vorbirea, în Moldova, cu mai marii ținuturilor. Acum, Măria Ta, crucea apasă pe umerii Măriei Tale. Fii vrednic, pornește lucrul cu râvnă. Eu nu mai am cum să îți fiu de folos.

Bătrânul Ștefan stătu câteva zile la Cuhea să capete puteri. Urma să plece la drum lung, de unul singur. Își luă răgaz o lună. În zilele când putea să umble singur, prin pădurile din preajmă, Ștefan privi la Moldova, dar privi și către miazăzi, în ograda lui Alexandru Nicolae. Află că tânărul voievod nu găsea cale de împăcare cu regele Ludovic. Acela îl ținea de rău, mereu spunea că „*Alexandru Voievod este supusul nostru, dar este la fel de neascultător cum a fost și tatăl său, Basarab”.* Apoi deodată Ștefan văzu că Vodă Alexandru își schimbă purtarea. Mai înainte de toate nu-și mai spuse pe nume, Alexandru Nicolae. Lăsatul de o parte a numelui Nicolae era urmarea sfatului unor cărturari iezuiți care îi spuseră că la catolici sfântul Nicolae nu este la o așa mare cinstire, că acest sfânt este al ereticilor, al schismaticilor bisericii răsăritene. Se întâmplă că peste Cetatea de Scaun de la Curtea de Argeș și peste voievodul valah începură să curgă numeroase epistole de la însuși Papa de la Roma, Clement al VI-lea. Acesta îi lăuda devotamentul catolic. Ce pricinuise o asemenea schimbare a Cancelariei papale? Alexandru Vodă se căsătorise de curând cu o nobilă maghiară, catolică. Maria Lackfi. Cununia fu oficiată în biserica Bărăția, din Câmpulung Muscel. Această biserică fusese ctitorită de Doamna

Marghita, soția lui Basarab I-ul Întemeietorul, care era catolică. Biserica avea hramul Sfântul Iacob. Călugării dominicani, aflați în Țara Românească propovăduind pentru catolicizare, au trimis scrisori multe, la Roma, lăudându-se că lucrează asupra voievodului Alexandru, urmașul Întemeietorului, care se va boteza catolic, într-un viitor foarte apropiat. Înțelegând că aura pe care i-au făcut-o acești călugări este ca o pelerină care-l păzește de multe rele din partea catolicilor, Vodă Alexandru îi lăsă în pace, spunând cum ziceau aceia, dar amânând mereu catolicizarea țării.

Curios să afle adevărul cu ochii și urechile lui, în vara acestui an, 1355, Ștefan porni la drum și în a treia zi descălecă la Tilișca. Fu mare bucurie pentru tot satul, dar și pentru el, căci sosirea acasă i-a adus mai multă vigoare în mădulare, mai multă liniște în cuget. Tilișcanii îi primeniră culcușul din casa cea mare a satului, culcuș sfânt, căci fusese al Bătrânului Toader Moș, întemeietorul satului. Câteva femei din neamurile din fruntea satului aveau grija lui, în toate zilele. Țesură haine noi, cămășile lui erau cele mai frumoase din tot satul. În fiecare dimineață trezirea lui din somn era pândită de o codană frumoasă ca o rujă. Obrajii îi avea rozalii ca două petale de trandafiri, din cei deschiși la culoare, din care muierile cele vrednice făceau dulcețuri. Ochii, două mărgele, erau cioburi de cer adânc. Mijlocelul subțirel și mersul legănat nu puteau să nu fie văzute de ochi de bărbat, oricât fătuca se străduia să se arate sfioasă și numai doritoare să-i fie de folos stăpânului satului.

Ocupat cu gândurile lui la soarta celor două țări române, Ștefan nu vedea mai nimic din jurul lui. Nu vedea că în fiecare dimineață două mâini cu pielea albă și degete subțirele îi turnau apă în pumni ca să se spele. Nu vedea că aceleași mâini îi întindeau șervete din in, cusute cu florile câmpului, ca să-și șteargă apa de pe ochi, de pe față. Nimic nu vedea bărbatul de jumătate de veac, căruia părul și barba îi erau înspicate și se albeau mai repede, cu cât mintea lui se adâncea în necazurile lumii.

Până într-o zi. Fătuca cu pricina îi turna apă neîncepută, adusă din munte, din susul râului Lunca. Ștefan primea apa în căușul palmelor și de acolo se stropea pe față, pe ochi. O dată, de două ori, de trei ori. Când fătuca apleca cofița să dea drumul apei, o rază jucăușă de soare sparse șuvoiul subțire într-un șirag de mărgele. În fiecare mărgică de apă soarele își schimba culoarea. Aici ardea ca

focul, mai încolo avea culoarea holdei de grâu, unduind auriu în adierea de vânt. Cerul senin se rupea în cioburi și tot așa, vraja apei și soarelui îi răpiră ochii omului. Acest joc de frumuseți dură foarte puțin, dar căzu asupra bărbatului ca o vrajă. Ridică privirea să vadă de ce nu curge apa care se spărsese în boabele de mărgăritar. Văzu, peste vraja apei, doi ochi albaștri, aidoma bobițelor ce căzuseră ultimele în căușul palmelor lui. Obrajii îmbujorați erau locul de unde izvorâseră alte mărgele, iar de pe cosițele bălaie curgeau, fără oprire, firfirei de aur.

-Cine ești tu, vrăjitoare sau zână? Îi apucă iute mâna care scăpase cofița, în timp ce mica ciută, speriată de purtarea neașteptată a bărbatului, încerca să fugă, să se pună la adăpost.

-Dă-mi drumul, bădiță, iartă-mă dacă am greșit, sunt așa de ... Dar nu mai putu continua. Acum bărbatul acesta a devenit un vrăjitor. Se înfricoșase tare de el la început, când tatăl ei, moș Simion, starostele satului, a pus-o să-i fie slugă la spălatul de dimineață. Frica i s-a șters repede, bărbatul acela nu o vedea, ochii lui priveau mereu departe, parcă trecând prin ea. Dar acum ... Ochii ei au întâlnit ochii lui. Adâncul nopții se ascundea în ochii lui, iar cerul senin în ochii ei. Mâna lui nu mai strângea mâna ei, dar nici nu-i dădea drumul. Trecură clipe peste alte clipe și vraja nu se rupea. Într-un târziu, ca prin minune, reveniră pe pământ. El repetă întrebarea:

-Cine ești tu, zâna zorilor?

-Sunt Irinuca, fata moșului Simion, starostele satului. Te slujesc, stăpâne, în fiecare dimineață, de când te-ai întors în sat. Dar nu m-ai văzut niciodată. Mereu stai scufundat în gânduri, mereu rătăcești prin alte zări. De abia azi ai venit acasă!

S-a dus cu ea acasă, la moș Simion. Pe drum i-a venit în minte să-l întrebe pe tatăl fetei despre cele ale slujbei lui, de staroste. Despre oamenii din sat, despre necazuri și bucurii. Stătu o zi întreagă la casa starostelui. Mărioara, muierea moșului Simion își căută de gătit la cuhnie, Irinuca le aduse ulcele cu lapte acru, pâine proaspătă mirosind a cuptor, cu coaja rumenită, bucăți de caș, de urdă, ouă fierte tari și decojite. Apoi el îi ceru starostelui să meargă la țarcuri și la grajduri. Află despre averea vie a satului. Află despre legea veche, rămasă de la Moșul Toader și nepotul acestuia, Mihu. Tocmai se întorceau din drumul prin sat când ajunseră în pragul

bisericii. Ștefan intră, se duse la altar și îngenunche, sărutând marmura sub care zăceau osemintele străbunului. Atinse marmura cu fruntea, simți cum pacea coboară asupra lui. Mintea i se limpezi, gândurile i se ușurară. Un susur de imn ceresc îl învălui, precum o mângâiere de mamă. Apoi simți o mână ușoară așezându-se pe umăr. Ridică privirea și ochii i se scufundară, pe dată, în albastrul adânc al ochilor ei. Ea nu-i spunea nimic. Sau îi spunea? El nu înțelegea ce i se întâmplă, dar se lăsă dus de mâna ei. În fața bisericii moș Simion îi aștepta, să meargă să mănânce de amiază. Ștefan se opri în fața lui. O luă pe Irinuca de mână și îl întrebă pe tatăl ei.

-Cine este fata aceasta? E fata, dumitale? Mi-o dai mie?

-Sigur, stăpâne, de la bun început ți-am dat-o să te slujească. A greșit cu ceva? E doar o copilă, stăpâne! În ochii bătrânului o undă de îngrijorare coborî, îngustându-i pleoapele.

-Nu așa, să mi-o dai de tot! Să fie a mea! Să fie nevasta mea! Să-mi ridic casă cu ea! Să ...

Întâiul născut din părinții Ștefan și Irinuca fu un flăcău. Voinic, doar scânci ieșind din palmele moașei care, înfășându-l în ștergar alb, moale, îl puse în brațele tatălui. Stând acolo, în mâinile puternice ale tatălui său, copilul gânguri, dădu din picioare desfășându-se, ridică mânuțele și le scufundă în barba tatălui. Iar numele lui de botez fu Mihu.

Capitolul 5
Moldova, țară mândră

Slujba pentru botezul lui Mihu, primul născut al lui Ștefan, nepotul Bătrânului Dan, avu loc în zi de duminică, a doua din Florar, în anul 1355. După ce îl cufundă de trei ori în cristelniță spunând cu glas frumos *„Te botez Mihu, în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh!”*, preotul Vasile îl unse pe prunc cu Sfântul și Marele Mir pe tot trupul spunând *„Pecetea harului Duhului Sfânt”*. Apoi îi tăie cu un forfecuț argintat câte un smoc de păr de pe cap, în semnul crucii. Prin aceasta pruncul și-a lepădat haina de necreștin cu care s-a născut și se îmbracă cu haina de creștin, fiind pregătit să se împărtășească cu Trupul și Sângele lui Hristos, în fața altarului. Preotul Vasile îl purtă pe proaspătul creștin în altar pentru a-i da împărtășania pregătită pe masa din marmură, acoperită cu acel epitaf frumos pe care Bătrânul Dan îl adusese de la mănăstirea Bârsana din Maramureș. Atunci o rază de soare căzu pe altar. Lumina acelei raze de soare fu văzută de tot satul, iar din mijlocul sătenilor un murmur de sfântă surpriză se ridică: *„Bătrânul Toader, străbunul, îi dă binecuvântare strănepotului său!”* Iar Ștefan, tatăl pruncului botezat, văzu cum apare Sfatul Bătrânilor, ridicându-se ca un abur diafan de sub lespedea cu care era acoperit altarul, care era și locul unde se aflau osemintele întemeietorului satului. Doar el, Ștefan, văzu cum cercul sfânt al Sfatului Bătrânilor pluti și intră în raza de lumină ce venea de sus, coborând asupra altarului. După ce preotul Vasile îl împărtăși pe micuț pregătindu-se să-l scoată și să-l dea nașei, Ștefan văzu cum Sfatul Înțelepților coborî asupra micului creștin de trei ori, apoi se stinse treptat înainte ca părintele Vasile să iasă din altar cu pruncul în brațe. Nașa acestuia, Maria, strănepoata lui Vlad cel ce pusese temelie satului Rod, fratele mijlociu al Cneazului Dobromir, primi pruncul învelit cu pânza albă numită „crișmă” și începu să-l îmbrace cu straiele pregătite din timp. Ștefan cunoscu prin tot ce văzuse că fiul său, Mihu, fusese binecuvântat de Sfatul Înțelepților. Acum trebuia să vegheze asupra fiului său, să-l vadă crescând, să-l îndrume în credință și să-i întărească înțelepciunea, căci îi va fi dat să fie

cunoscut în lume, când va rămâne singur, la împlinirea sorocului tatălui său. Acum Ștefan avea doi fii, unul era doar înfiat, pe când al doilea, mititel, era carne din carnea lui.

Fu veselie mare după ce pruncul botezat ajunse în brațele mamei sale. Naşa Maria a îmbăiat pruncul, l-a înfăşat cu straie alese, lucrate pe ascuns de bunică-sa, mama Irinucăii şi dându-l mamei spuse: *„Ți-l dau creştinat, iar aceasta este crişma pe care Dumnezeu îl dă pruncului Mihu, împreună cu îngerul lui păzitor. Să o păzeşti, iar el, copilul tău Mihu, să-şi ducă viața neîntinat, să urce în Rai ținând pe umeri această crişmă curată, scrisă numai cu fapte bune, când i se va împlini sorocul!”*

După naştere, Irinuca se făcu mai frumoasă decât fusese copila care-l vrăjise pe Ștefan. Acesta nu se sătura privind mama alăptând copilul. Lăsa baltă orice treabă făcea şi venea grăbindu-se ca să fie de față la acest moment, al hrănirii copilului său. Simțea clipa şi venea totdeauna, privind în liniște şi simțind cum astfel se încărca cu o tărie ce izvora, anume pentru el, din mama şi copilul care atunci, erau un singur trup. Dar nu avu parte de această desfătare mult timp.

La o săptămână după botez, un olăcar sosi de la Argeş. Măria Sa Vodă Alexandru îl chema la Curte pe Ștefan, mai marele cercetaşilor din afara hotarelor țării. Nu-i plăcu această chemare, care îi suna ca o poruncă. Dacă ai intrat în slujbă domnească, apoi trebuie să te supui Stăpânului, să răspunzi când el te cheamă. Se concentră asupra chipului voievodului şi îl văzu doar stând în spătărie, cu pumnii încleştați pe masă şi ochii privind în zare. Griji multe apăsau pe Vodă, avea nevoie de un umăr de care să se sprijine.

Plecă a doua zi în zori şi goni toată ziua. Găsi cal de schimb în satul acela, fără nume, adică Sătic după cum îi spuneau rucărenii. De acolo, cu o torță aprinsă, coborî până în Rucăr şi trase la casa nepotului cneazului Balotă, cel ce îi urmase cneazului Stanciu, socrul bătrânului Mihu. Îi deschiseră porțile după ce legară câinii şi numai după ce aflară cine este străinul care le tulbură liniştea nopții. Ceru găzduire doar pentru un scurt popas şi odihnă de un ceas ori două. Se trezi imediat ce în casa cneazului – pe cel de acum îl chema Niculae – femeile se treziră şi începură treburile zilei. Ceru doar o ulcică de lapte proaspăt, din cel cu spumă, apoi plecă, mulțumind de găzduire. Calul, odihnit şi el - deşi nu obosise prea tare cât a mers

din Sătic până la Rucăr - îl duse cu pas întins până la Curtea de Argeș, la Curtea Domnească. Răspunse la întrebarea străjerilor că este în slujbă domnească, mai marele cercetașilor din afara țării. Pe dată fu condus până la iatacul lui Vodă, care îl primi îmbrățișându-l cu drag.

-Așteptam să vii să ne spui ce se mai întâmplă în lume, prin Moldova și Maramureș. Ce s-a întâmplat? Ești sănătos?

-Îmi cer iertare, Măria Ta, că n-am venit la Curte, dar în anul care a trecut mi-am luat nevastă, care mi-a făcut un copil, un băiat de care sunt tare mândru. Și așa m-au prins dorurile să fiu în rând cu lumea, adică numai un gospodar, la casa lui cu nevastă și copil.

-Nu poți, Ștefane, prieten vechi să nu împlinești poruncile Sfatului Înțelepților! Ai uitat ce a zis tatăl tău, Bătrânul Dan? Te-am chemat să-mi dai un sfat, că sunt la ananghie. Papistașii stau pe capul meu și al țării, regele Ludovic tot amenință ca va veni să ne îngenunche, că îi suntem vasali și trebuie, musai, să ascultăm de poruncile lui. Doamna țării, deși este supusă bărbatului ei, mereu o văd plângând că neamurile ei nu o lasă în pace, că trebuie să mă treacă, cu țară cu tot, sub ascultarea Papei. Sunt singur, nu mă ajută nimeni! Întreabă Sfatul, care este drumul cel bun?

-Măria Ta, drumul ți l-a arătat tatăl meu, Bătrânul Dan. Nu este altul! Numai că trebuie să ai răbdare și să dai dovadă de înțelepciune. Cine te amenință, Măria Ta, cel mai tare? Dintre Papa de la Roma și regele Ludovic?

-Regele, că avem hotar cu el! El are oaste cât nu pot eu să adun din toată țărișoara asta. Ne poate călca și ne poate robi! răspunse Vodă, amărât.

-Ai uitat, Măria Ta, de Posada? Ai uitat că ai țara toată de partea ta, nu numai oamenii ci și tot ce mișcă? Ne poate înrobi așa de ușor? Eu zic așa, de la mine și numai din capul meu, că Sfatul ne-a dat porunca și alta nu este. Așadar, trebuie să dai dovadă, acum, de mai multă înțelepciune decât de răbdare. Trimite solie la Buda, la Curtea regelui, un boier de nădejde și învățat, care să-i spună Majestății Sale că nu mai poți amâna cererea Papei de la Roma. Că vei închina țara Papalității, care va aduce cavaleri cruciați să ne apere de schismatici și de păgâni. Spune-i acelui sol să plângă, că ar fi mare păcat să fie Țara Românească pricină de tulburare între Regatul Ungariei și statul papal. Să spună că ești gata să îi juri credință și

supușenie, dar el trebuie să ne ocrotească și să-ți ajute să întărești țara. Că acum averea noastră este puțină și nu-i nici rodnică. Acel boier să-i spună că țara și voievodul nu cer pungi cu galbeni ca să-și întărească cetățile și să plătească oaste. Dar dacă ne-ar da Banatul Severinului înapoi, să-l stăpânim așa cum ni l-au lăsat strămoșii, de acolo am aduna destulă putere ca să ne întărim singuri. Să spună că Banatul Severinului este prețul jurământului de supunere.

-M-am gândit și eu să cer preț pentru închinarea Țării, dar pot să cer atât de mult? întrebă Vodă, îndoindu-se de izbândă.

-Poți să ceri, Măria Ta. Cu Banatul Severinului poți apăra Ungaria de bulgari și de sârbi. Vezi că Ludovic nu-i dovedește pe aceștia, mereu se războiește cu sârbii și mereu pierde în bătălii, oameni și avere. Măria Ta poți să-i promiți regelui Ludovic pace și liniște din partea acestor megieși. Că numai Măria Ta poți, singur, să-i faci din dușmani prieteni pe Ștefan Uroș, cneazul Serbiei și pe Ivan Sracimir, țarul de la Vidin. Nu uita că acest țar de la Vidin are sânge românesc în vene, el fiind născut de Teodora, fiica lui Bogdan I, tatăl tău.

-Cum pot eu să dobândesc atâta putere încât să-i țin sub ascultare pe acești megieși puternici? Știe Sfatul Înțelepților cum îi voi îmbuna pe acești dușmani ai ungurilor, dar și ai Țării Românești, la o adică?

-Mai întâi pune la loc, la Severin, pe cneazul acestui ținut. Șterge-i numele de Banat al Severinului și fă-l la loc, Bănia Craiovei. Începând cu domnia Măriei Tale, Banul Craiovei să fie cel mai puternic om din Divanul țării. El să conducă oastea țării, să o adune și să-i dea sculele de război trebuincioase. Banul Craiovei să fie cel care va conduce Țara Românească atunci când voievodul este în neputință. Să muți curtea acestui ținut de la Severin la Craiova. Iar prima treabă pe care cel ce va purta inelul cu pecete de Mare Ban să o facă să-i dai să închidă pasul Vulcan. Ungurii pe acolo dau buzna, când vor și când le este lor poftă de pradă. Acolo să fie poarta țării mereu închisă. Cât despre megieșii porniți pe harță cu Ludovic? Măria ta ai două fete de măritat. Frumoase și cu zestre bună, amândouă. Mărit-o pe Anca cu cneazul Serbiei, iar ca zestre încheie alianță, în mare taină cu acest Ștefan Uroș. Să vă fiți de ajutor unul altuia la greu. Iar Măria Ta să-i spui aceluia că cel mai mare ajutor pe care i-l vei da în războaiele lui cu regele Ludovic, va fi să nu-i

stai alături, cu oaste și bani, lui Ludovic când acela va purta război cu Serbia. Iar pe Ana, domnița mezină, dă-o lui Ivan Sracimir.

-De mare folos este prietenia cu tine, Ștefane! Vezi cum n-am greșit chemându-te la sfat? Așa voi face, cum mi-ai spus. Poți să te întorci acasă, la Tilișca, să-ți vezi de traiul pe care ți-l dorești, de om cu gospodărie, nevastă și fecior. Dinspre partea mea, ori de câte ori voi fi la ananghie, să știi că nu voi pregeta să te chem, să strig după ajutor.

Ștefan plecă de la Curte de îndată. Se opri la Câmpulung, intră în biserica pe care Basarab I-ul a ctitorit-o iar fiul său, Alexandru Nicolae a desăvârșit-o. S-a rugat îndelung, în tihnă, mulțumind Sfintei Treimi pentru tot darul primit. În rugăciunea lui, Ștefan ceru ocrotire și înțeleaptă îndrumare pentru ca să-și ducă la capăt misia legată de întemeierea Moldovei. Ceru ca Gligor, Bătrânul pe care l-a lăsat la Siret, să devină un slujitor înțelept și ajutor de nădejde, iar pentru sine ceru doar ocrotire casei lui, nevestei Irinuca și fiului Mihu sănătate și bun rod în toate muncile. Trecu prin Rucăr dând numai binețe. Se opri la satul fără nume, Sătic și ceru găzduire pentru o noapte. Dormi somn odihnitor, iar a doua zi plecă, mânând calul cât putu de repede, ca să ajungă la casa lui, la oamenii lui dragi.

*

* *

Mihu, fiul lui Ștefan și al Irinucăii a văzut lumina zilei în anul 1355, în luna lui Cuptor, ziua a 26-a. A fost o zi frumoasă, senină, călduroasă, dar nu pe atât cât fuseseră zilele din urmă. După această zi, a 26-a, fructele începură să dea în pârg. Din livezi se ridicau arome îmbătătoare. Cele mai plăcute erau caisele și piersicile, cele care se coceau primele. De la o zi la alta, acestea se făceau mai dulci, mai zemoase. Pruncii le culegeau de-a valma, mâncând ei mai întâi, pe săturate. Dar mai ascundeau în sân destule, ducându-le bunicilor.

-Uite bunică, ți-am adus caise și piersici, pe cele mai coapte ți le-am adus. Sunt dulci și moi, doar trebuie să le mesteci puțin și le poți înghiți, nu-ți trebuie dinți ca să mănânci caise și piersici. Și ți-am adus, bunicule și smeură de pe coastă. Afinele cele negre și dulci se vor coace peste câteva zile, apoi vor veni la rând murele, cele mari și parfumate. Nu-i așa, bunicule și bunicuță, ce minuni ne dă

Dumnezeu, parcă anume le-a făcut ca să se bucure și cei în vârstă, care nu mai au dinți!

Ștefan venea mai înainte de ora amiezii cu un coș încărcat cu toate fructele lui Cuptor și ale lui Gustar, îi dădea câte o caisă ori o piersică rumenă și zemoasă Irinucăii în gură, în timp ce ea se ocupa de Mihu.

-Mănâncă, zâna mea cu ochi albaștri, să prinzi putere, să ai lapte din belșug ca să-ți hrănești puișorul. Uite cât de lacom este! Toată dulceața livezilor și a fructelor pădurii intră în laptele cu care-l hrănești, iar el crește ca un Făt Frumos din poveste.

Nicicând Ștefan n-a trăit atâta bucurie decât în această vară, în care a cunoscut împlinirea ca bărbat de casă, cu rosturi simple pe care le ducea la capăt zi de zi, dăruind fiecărui lucru vorbele sfinte ale rugăciunilor de mulțumire pentru Tatăl Ceresc, pentru Fiul Mântuitor, pentru Duhul dătător de viață și de putere, pentru Maica Născătoare. Din zori de zi pornea la treburile pe care tot satul le făcea, cântând. Copiii mai mărișori duceau vitele la adăpat. Acolo, la malul apei încălzite de soare spălau văcuțele dătătoare de lapte, curățându-le ca muștele și tăunii să nu fie atrase de necurățenie. Pleca cu tot satul pe Curmătură, la cosit și la strâns fânul, pregătind provizii de hrană pentru lunile lungi, de iarnă. Când vipia zilei făcea munca anevoie de dus, Ștefan se trăgea alături de cosași la marginea pădurii, la răcoare. Privea și asculta cum veneau din sat, pe rând, neveste mai tinere și codane, purtând străiți cu de-ale gurii ori cofițe cu apă rece, cântând ...*„Ca bade-al meu nu-i nime-n sat// Mai priceput la arat, la secerat// Dar și la îmbrățișat...”*

Ștefan nu avea ochi decât pentru frumoasa lui soție și pentru fiul ce creștea și se împlinea la fel cum se spunea în povești. La doar câteva săptămâni pruncul privea la tatăl lui, întinzând mânuțele, de parcă ar fi vrut să fie luat în brațe, că el are de grăit cu taică-su. Când acesta îl ținea cu mâinile lui puternice, ridicându-l, ochii lui Mihu se făceau serioși, iar el punea mânuțele pe nasul și mustățile tatălui, trăgând de ele.

-Uite, Irina, copilul acesta vrea să-mi spună ceva. Uite, ochii cu care mă privește nu-s ca ochii cu care se uită la tine, mama lui!

-Numai îți pare așa, bărbate! Cum poate fi un prunc de nici două luni într-un fel cu mamă-sa și într-alt fel cu tată-su?! Ți-i degrabă, drăguțule, să-l vezi mare, să-l iei cu tine peste tot locul, așa cum a

făcut și tatăl tău cu tine. Dar eu n-am să îngădui! Nici el și nici tu nu vă veți depărta de casă, de sat. Averea îi mare, ai mai mult de o mie de oi, vite nenumărate, cai și catâri. Ai casă la Dunăre, ai casă în Deltă. Auzit-am că ai să-ți faci case și pe valea Buzăului, iar pentru Moldova îți lucesc ochii. De asta te gândești că Mihuț crește ca feciorul de împărat din povești, într-o zi cât alții într-o lună!

-Lasă-l tu, fată, zicea mama Irinei când o auzea certându-și bărbatul, orice bărbat îl vrea pe feciorașul lui mare. N-au răbdare, zoresc să-l învețe să fie bărbat, stăpân pe casă și avere. Nu-i poți schimba pe bărbați, așa i-a croit pe ei Bunul Dumnezeu!

Când o auzea pe Irinuca vorbind astfel, o undă de dor de ducă trecea peste el. Parcă ceva îl îndemna să plece, doar într-o fugă până la Siret, la miazănoapte și la Câmpulung, în Țara Românească. Irina îi cunoștea acea privire, cutele de pe frunte care i se adânceau nu le putea suporta. Venea și se așeza în poalele bărbatului, îi netezea fruntea și îi mângâia pletele.

-Să nu te gândești la drum lung. Cât îi Mihuț mărunțel n-ai să-l lași numai în grija mea. Acum copilul crește, el ia viață și putere de la amândoi părinții lui. La fel este puiul de om ca și puiul de orice animal. Ori mlădiță de copac. Stai cu noi, stai cu Mihuț și dă-i putere, sevă din sufletul tău!

După sărbătorile de iarnă Ștefan avu răgaz să cerceteze locurile îndepărtate care îi cădeau în răspundere. Se concentră și îl văzu pe Alexandru Vodă bucurându-se, cu toată Curtea, la praznicul Nașterii Fiului Sfânt. Desluși în rugăciunea pe care o spunea, îngenuncheat în colțul cu icoane din iatacul său, în dimineața de SânVasile, cuvinte ca acestea *„Mulțumesc Doamne, Tată ceresc pentru darurile minunate pe care le-ai revărsat asupra casei mele și a țării mele. M-am împăcat cu vrăjmașii mei și am avut pace dinspre ei, dacă le-am arătat dragoste, așa cum ne înveți, Stăpâne, în Sfintele Evanghelii. Iată, Țara s-a întregit, acum Banatul Severinului s-a întors la trupul țării. N-am să las ca oamenii de acolo să-și spună „bănățeni”, ei sunt oameni ai Oltului, sunt olteni și așa, învățându-se cu acest nume se vor lupta pentru țara lor, n-o vor mai da ungurilor!”*

La miazănoapte Bogdan Voievod se apropia de pus la cale bejenirea acelor câteva sute de sate cu oamenii cărora va umple Moldova, făcând țara plină și puternică. Preoții cu care stătuseră

nepoții lui de vorbă erau gata să se pună în fruntea satelor și să conducă, fiecare, turma lui de credincioși către o țară liberă, mănoasă. Dar vremea bejeniei încă nu venise. Gligor îi spuse că Sas Vodă îi tot mai străin față de oamenii lui și mai ploconit față de slugile regelui ungur. Purtarea lui Sas dădea apă la moara lui Bogdan Vodă, cum se spunea în popor.

Ștefan se liniști aflând aceste vești. Lucrurile mergeau așa cum le tocmise cu mărimile acelea, cu Alexandru Vodă și cu Bogdan Vodă. Putea sta liniștit la casa lui!

Trei ani au trecut repejor. Când anii bătrâneții aveau să vină peste el, Ștefan va povesti nepoților lui că acei ani, când Mihuț a ajuns un poznaș dulce, de trei anișori, au fost cei mai frumoși din viața lui. Băiatul crescuse frumos. Era voinic pentru anii lui și mult mai isteț decât se cunoscuse în sat, la Tilișca, până la el. La trei ani îi plăcea să stea cu oile la păscut. Pornea de acasă în fugă, cu turma lui de 10 – 12 oi cuminți, anume alese de tatăl lui. Cobora drumul către pârâul Lunca și pășuna pe această parte a apei, până sub deal. Urcușul și coborâșul islazului îi lua ziulica toată. În răstimpul acesta, Ștefan îl urmărea pas cu pas, de sus, dintre copaci. O singură dată s-a întâmplat ceva care l-a speriat pe Ștefan, făcându-l să alerge într-un suflet în ajutorul fiului. Un câine de pripas, bolnav, s-a repezit să-l muște pe Mihuț. Turma băiatului a dat peste câinele cu pricina, care stătuse culcat în iarba brusturoasă de pe malul apei. Acele două sau trei mioare care i-au stricat somnul, l-au făcut să sară în sus, furios, lătrând și învârtindu-se în fața lor, gata să le muște. Dar oile s-au apărat singure. S-au adunat și stăteau lipite, trup lângă trup și tot mereu cu capetele plecate către dușmanul gălăgios, gata să-l împungă cu cornițele.

Văzând că oile lui sunt în primejdie, Mihu nu stătu în cumpănă ci porni, supărat, să-l alunge pe străinul care îi amenința averea. Celelalte oi s-au ținut după el, mânate de cei doi câini ai lui, Pascu și Orda. Văzându-se atacat, câinele de pripas se trase câțiva pași îndărăt, rânjind urât și mârâind. Apoi dădu să sară la ciobănaș. Saltul spre pieptul lui Mihu nu-i reuși, prostul căzu pe spatele oilor care se adunaseră, ciopor, în jurul stăpânului. Ștefan alungă câinele, aruncând câteva pietre de pe marginea apei. Ajunse lângă fiul său, îl întoarse pe toate părțile, căutând să vadă de este mușcat de câine sau ba. Tocmai acum îi veniră în cap câteva imagini, ca și cum

agitația lui ar fi stârnit vântul celebru care îi prevesti despre Bogdan și cetașii lui.

-Tătuță, tătuță, sunt bine, m-au apărat oile. Tare mi-s dragi, oile mele, tătuță! Dar cine este omul acela care îți spune ceva, de departe?

Ștefan înțelese, în ziua aceea, că fiul său Mihu este însemnat cu harul Duhului Sfânt. De aceea crescuse atât de repede și de frumos. El vorbea, fără a scoate grai din gură, cu oițele lui, care îi erau atâta de dragi și care își apăraseră stăpânul când un vrăjmaș urât sărise să-l muște. Tot în ziua aceasta Ștefan pricepu că Mihu, fiul său, este un Bătrân în devenire, care trebuie ocrotit și condus cu grijă pe drumul credinței și al curăției.

Rămase acolo, cu fiul său, pe malul apei, cu gândul plecat departe, la Cuhea, la conacul voievodului Bogdan, cel care avea doar tituluș de voievod, fără a avea puteri asemenea. Vodă îi trimitea știre, cu puțina lui putere dar cu inima cinstită și deschisă, că gătite sunt toate pregătirile pentru marea bejenie peste munți a satelor marmoroșene. Tare ar fi vrut Bogdan Vodă să-i stea Bătrânul Ștefan la față, ca să-i spună când se va împlini sorocul și cine îi va da semn că prielnic este ceasul de pornit către o viață liberă, pe pământ moldav. Simți, Ștefan, acest dor puternic al voievodului marmoroșan și atunci, cu gând să-i fie de folos, din mintea sa țâșni o putere sporită care îi încredință răspunsul dorit. Anume, că în anul ce vine, 1359, regele Ludovic al Ungariei va aduna oștile la Buda cetate și va porni marșul războiului cu neamul regelui Uroș, al Serbiei. *„Când oștile vor fi adunate la Buda, atunci să dai semn ca satele să pornească bejenia!”*

Mai era până atunci. Trebuia să-și stăpânească nerăbdarea, Mihuț începea să facă năzdrăvănii. Și nu era bine. Acolo, pe malul apei, lângă oile care pășteau cumințI, rupând iarba fragedă și mestecând-o, Ștefan se așeză pe un bolovan și îl trase pe Mihuț pe picioarele lui. După ce copilul se cuibări bine în brațele tatălui, Ștefan îl întrebă:

-Mihuț, spune tu tatălui tău, drept, ce ți-a venit de ai adus oile în jurul tău, când ai văzut că acel câine vrea să te muște. Ce ai simțit în mintea ta, aici, în inima ta?

-Nu știu, tată, atâta știu că am gândit că numai oile mă pot ocroti de câine, răspunse copilul, senin.

-Frică nu ți-a fost? Nu-ți venea să plângi? Să țipi după tata? Ori după mama?

-Nu, nimica. Numai că știam că oile sunt cu mine și ele sunt mai multe decât este câinele, singur. Ce-i aia „frică", tată?

-Ești un copil viteaz, puiule! Să nu uiți niciodată că tot ce este în jurul tău îți este prieten și poate să-ți vină în ajutor. Și tu să stai viteaz, cum a stat Făt Frumos când s-a bătut cu Zmeul din poveste.

Ștefan simțea că acolo, la întâlnirea cu câinele bolnav, în Mihuț a lucrat harul primit de la Duhul Sfânt. De aceea copilul n-a simțit frică. Oare, se întreba Ștefan, când acest har i se va dezvălui copilului? El, tatăl lui, va fi prin preajmă, ca să-l poată ocroti, dacă lumea din jur se va purta cum nu trebuie cu copilul său? Nu avu alt răspuns la grijile acestea care veneau peste el, decât cuvintele sfinte: „*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește și ne ocrotește pe noi, pe robul Tău Mihu și pe mine, Ștefan, păcătosul!"*

*

* *

Anul 1359 aduse speranță în locuitorii satului Tilișca. De sărbători neamurile lor care țineau turmele la iernat pe lângă Dunăre, trimiseră daruri de Crăciun și de Anul Nou. Acum averea neamului Todireștilor era de patru turme, de câte 300 de oi. La numărătorile pe care le făceau ciobanii în fiecare primăvară, înainte de pășunatul pe munți, ieșiseră peste 1400 de oi. Era o avere mare! Cele patru turme erau ale strănepoților Bătrânului Toader Moș. Ei se trăgeau din Bătrânul Mihu, erau al doilea rând de strănepoți. Cel mai bătrân dintre aceștia era Bucur, care avea acum 60 de ani și îi era strănepot lui Victor, cel de al patrulea fiu născut al lui Mihu și totodată al nouălea copil al acestui Bătrân, socotindu-le și pe primele cinci născute, care toate fuseseră fete. După Ștefan, acum cap al familiei era Bucur. Celelalte trei stâni erau ale lui Viorel, fratele mai tânăr cu cinci ani al lui Bucur, Gavrilă, văr după linia Ioanei, prima născută a lui Mihu, iar a patra stână era a lui Nucu, fratele geamăn al lui Gavrilă, cel pomenit mai înainte. Verii erau în număr mare, iar nepoții și strănepoții nu-i puteai număra nici dacă ai fi avut patru rânduri de mâini și de picioare. Nu era un om în tot satul, împreună cu cei plecați cu slujbele la stâni, care să știe a spune toți născuții de la Toader Moș până în acest din urmă ceas. Știau un singur lucru, care era sfânt pentru tot satul: averea lor era în

devălmășie. Fiecare stăpân de stână avea tituluș de „cneaz”, iar verhovnicul satului era „staroste”. Acum staroste era Simion, fratele mezin al lui Bucur. Cei patru cnezi și starostele satului formau, împreună, Sfatul Tilișcanilor. Ei se adunau la Tilișca, în fiecare an, primăvara, după număratul oilor, iar sfatul se ținea în ziua praznicului Izvorului Tămăduirii, după slujba liturghiei, în biserica satului. Adunarea acestor mărimi era condusă de preotul bisericii satului. Cel care hotărâse anume această rânduială fusese Bătrânul Gheorghieș, cel care era primul născut de parte bărbătească din Mihu, nepotul lui Moș Toader.

În primăvara acestui an 1359, Sfatul Tilișcanilor se întruni în duminica de Florii, înainte de Săptămâna Patimilor. Floriile erau o sărbătoare mare, fiind cinstită cu multă evlavie de tot satul. Prima dată Bătrânul Toader, întemeietorul satului, dezvăluise marea minune pe care a săvârșit-o Iisus în această zi. Preotul satului avea poruncă lăsată de Moș Toader de a spune această minune la începutul adunării Sfatului, după ce sfințea pe călătorii care sosiseră acasă, bucatele puse pe masă și tot satul, la urmă. Părintele Vasile își împlini slujirea, lăsă mesenii să îmbuce sarmalele de post din străchinile lor, ca să-și astâmpere foamea, apoi începu să spună despre minunea săvârșită de Iisus în ziua de Florii.

-Dragii mei, după învierea din morți a Fiului Lui Dumnezeu, care este cea mai mare minune cerească pe care oamenii au văzut-o în acele timpuri, eu cred că Iisus Mântuitorul și-a arătat oamenilor, mulțimii adunată la marele Templu, măreția și puterea dumnezeiască anume în această zi, a Floriilor, când a intrat în Ierusalim. El s-a arătat în slava lui pe Sfântul Munte, la Schimbarea la Față, iar cei ce credeau în el că este Fiul Lui Dumnezeu l-au cunoscut după mulțimea minunilor făcute la vindecarea atâtor oameni bolnavi. Dar puterea lui de Fiu ceresc și-a arătat-o oamenilor în Ziua de Florii. Aduceți-vă aminte că în această sfântă zi Iisus a intrat în cetate călare pe mânzul asinei, arătând că el a venit cu pace, nu cu ceartă și pedeapsă. Mulțimile l-au primit cu flori și ramuri verzi, de finic. Și-au așternut hainele pe jos, în drum, cinstindu-L ca pe un împărat. Iisus a intrat în Templu. Acolo era locul unde se ținea un mare târg. Negustori vindeau animale de jertfă, de la o pereche de porumbei până la vite cornute. Tot aici erau așezate mese de pe care cămătarii dădeau oamenilor

împrumuturi de bani, ca să-și cumpere animale de jertfă și să-și plătească birurile față de Templu. Când a văzut această adunare de negustori, de cămătari și de casapi, Iisus s-a mâniat. El a strigat că acest Templu este Casa Lui Dumnezeu, pe care preoții l-au spurcat cu aceste obiceiuri netrebnice. Iisus a luat un bici în mână și cu acesta i-a izgonit pe toți aceia afară din Templu. Le-a răsturnat mesele, le-a risipit averile mânjite cu păcat. Acești negustori ai Templului aveau foarte mare putere. Ei puteau tocmi și plăti o oaste care să-i apere. Ar fi putut porunci slugilor să-l prindă pe Iisus și să-l omoare pentru fapta aceea cumplită, de a le fi stricat negustoria din acea zi. Dar toți acești păcătoși n-au ridicat un deget împotriva lui Iisus. Puterea lui Iisus era a Fiului Lui Dumnezeu, toți s-au temut. Ei, acei cămătari și negustori au cunoscut puterea dumnezeiască izvorând din Iisus. Și s-au temut! Cine are urechi de auzit această tâlcuire a întâmplărilor din acea zi sfântă a Intrării Mântuitorului în Ierusalim, să se cutremure pentru păcatele lui, să se spovedească lepădând viața ticăloasă și să trăiască în credință, în curăție, cu dragoste față de apropiații lui. Amin.

Tot satul era acolo, în casa cea mare. Oamenii s-au închinat, și-au făcut cruci mari, apoi împreună cu preotul Vasile au spus rugăciunea Împărătească, Tatăl nostru. Apoi s-au așezat să mănânce, era o zi cu dezlegare la pește și la vin. Tot ce era pus pe mese era gătit de femeile satului, toți au avut parte de mâncare bună, gustoasă. S-au veselit, vorbind despre treburile casei, despre copii și nepoți, despre neamuri, despre multe câte-n lună și în stele.

Ștefan era cinstit de tot satul, adică de neamurile toate, fiindu-i dat locul în capul mesei, în jilțul lui Moș Toader, care a fost păstrat cu sfințenie aproape patru sute de ani. Întocmai ca Bătrânul Toader, la fel și Ștefan ședea în acel jilț, ținându-și fiul, pe Mihu, pe genunchi. Tot satul îl cinstea pe Ștefan, îl țineau de unicul stăpân peste toate neamurile și peste averea de care se slujeau cu toții, în devălmășie. Dar astăzi, cum ședea cu Mihu, fiul său, în brațe, oamenii îl pomeneau pe Bătrânul Toader care la fel obișnuia să șadă ținându-și nepotul iubit, care avea și el numele de Mihu.

În zilele acelea de post și rugăciune, Ștefan șezu la vorbe cu neamurile care fuseseră plecate din sat. Cel mai mult îi plăcea să vorbească cu verii lui, stăpânii stânelor. De la aceștia afla ce mai era nou prin lume. Afla vești despre voievozi, despre cneji, despre

căpetenii de ținuturi. Afla vești despre ce fel de biserici s-au ridicat în sate și la orașe, afla vești despre sfinte mănăstiri. Zilele au trecut în goană mare, de la Florii până la ziua Învierii. Apoi sosi și ziua de vineri, a sărbătorii Izvorului Tămăduirii. Ștefan așteptase această adunare a fruntașilor satului deoarece îi venea la îndemână să le dezvăluie oamenilor despre marile schimbări ce vor veni, curând. Avea de dat multe sfaturi, dar avea și de poruncit multe lucruri care să aducă folos bun creștinilor din Tilișca.

Ca întotdeauna, cel ce ședea lângă jilțul Moșului Toader și chema neamurile să vorbească după vechea rânduială, preotul satului, Vasile, dădu lui Ștefan întâia glăsuire:

-Neamuri ale mele, dragilor, după rânduiala cea dreaptă din vechime, a Moșului nostru Toader, se cuvine să spună fiecare cneaz cum stă cu chiverniseala averii ce îi este încredințată. Dacă a avut spor să-l lăudăm pentru vrednicie, dacă a avut năcazuri să-i aducem alinare și să învățăm, fiecare, cum să ocolim relele în drumurile vieții. Să spună, fiecare, ce se întâmplă în lume, care sunt neamurile care se țin după învățăturile lăsate de Iisus Mântuitorul nostru în cărțile sfinte, fiindu-ne prielnici și care sunt lacomi și silnici. Să spuneți tot, fără fereală, că noi suntem cele mai apropiate proptele la năcaz, dar și neamurile care ne bucurăm de bine, fără gânduri rele, ticăloase.

Ca unul care avusese cel mai mare spor de miei în anul care a trecut, Bucur începu cuvântul său.

-Turma mea a crescut frumos, acum am aproape cinci sute de oi. La numărătoarea din aist an am dat la o parte oile bolnave, pe cele sterpe și pe cele zărghite, care se duc de lângă turmă și mereu ne dau necazuri. Turma asta cere mai mulți ciobani pentru tot lucrul care, așa cum știți și voi, nu-i puțin și nici ușor. Voi da la o parte oile care sunt peste numărul de trei sute și zic să facem, așa cum am făcut și mai în urmă, o turmă nouă adunând ce-i peste număr și de la ceilalți frați. Eu îl am vrednic ajutor și cel mai învățat cioban din ceata mea, pe Voicu, văr de-al meu. El poate lua oi de la fiecare cneaz și dacă îl cercetați bine și o să-l aflați vrednic, să-i dăm tituluș de „cneaz” și să-l facem al cincilea slujitor de frunte al obștei noastre. Dacă Stăpânul nostru, Ștefan, are ori n-are împotrivire, să spună la urmă, după ce ne descărcăm sacii cu toții.

Urmară la rând Viorel, Gavrilă și Nucu. Nici unul nu se întinse la vorbă. Așteptau de la stăpânul Ștefan glăsuire, să spună el despre averea adunată laolaltă, să împartă laudele și să poruncească după noile trebuințe.

-Avem și în acest an, mai multe laude de împărțit decât supărări de stins. Fără să vă năcăjiți nici unul, așa cum a lăsat poruncă Moșul Toader și după el, fiecare stăpân, începând cu Bătrânul Mihu, relele trebuie stârpite, fără milă, așa cum semănătorul rupe buruiana rea, din rădăcini. Avem pe cineva căruia să-i dăm pedeapsă? Crede careva dintre cei pedepsiți de voi, cnejii mei frați, că are de făcut plângere pentru nedreptate, după socoteala lui? Îndreptățit este, după obiceiul nostru care este lege, să spună fără ocolișuri tot ce are de spus. Că dacă n-a făcut plângere și cârtește, împrăștiind otravă cu vorbe nepotrivite, acela este ca buruiana cea rea și trebuie smulsă din pământ, cu rădăcină cu tot. Așteptăm, să iasă în față nemulțumiții acum, ori de nu, să tacă pe veci!

Nu veni în fața Sfatului nimeni să facă plângere. Atunci Ștefan, tot după obiceiul din vechime, întrebă dacă este cineva, oricine, care își cere dreptul, partea lui din avere, că își face casă depărtându-se de neamuri. Se ridicară trei flăcăi, doi erau tomnatici, unul Dumitru, altul Ion și altul Ghiu. Acesta, al treilea, era fecior din casă de ungur. Tatăl său fusese cioban la turma primului ungur care se așezase lângă lacul Brateșul. Îl chema Gal Loți. Ghiu spuse că are să se însoare în secuime, că acolo și-a găsit mândra potrivită să-i facă copii. Plecând, își va lua numele pe care tatăl său i l-a dat, la naștere, Ghiula. Nucu, cneazul de sub mâna căruia urma să plece proaspătul ungurean, dădu încuviințare pentru ca să i se dea flăcăului dreptul cuvenit. El zise că poate primi încă cinci oi bune de prăsilă, peste dreptul de 15 oi, partea lui din averea obștei.

-Să spui neamurilor tale din secuime numai adevărul despre această casă mare în care te-ai născut și ai crescut. Să fii solul nostru de pace. Juri? întrebă Ștefan.

-Jur! răspunse acela și nimica nu mai spuse, decât că își șterse o lacrimă de la coada ochiului, apoi veni la vatra de jăratec, îngenunche și sărută mâna stăpânului Ștefan, apoi a cneazului Nucu și a celorlalți cnezi. De la părintele Vasile ceru binecuvântare și nu ascunse faptul că urma să se boteze acolo, în Ținutul Trei Scaune, în credința catolică. La marginea adunării obștei, patru flăcăi de o

seamă cu Ghiula îl așteptau, îl prinseră cu toții într-o îmbrățișare, lipindu-și capetele la mijloc și sucindu-se ca la horă, spre stânga și spre dreapta. Apoi fiecare îl îmbrățișă, îi dădu sărutare și îl plesni peste spinare.

După ungurul Ghiu se mai ridicară doi feciori, rușinoși amândoi, îndemnându-se unul pe altul să zică ce vor. Până la urmă, un moș de-al lor se răsti la ei:

-Stăpâne Ștefan, aceștia sunt nepoții mei, Miron și Marin, vor să plece la Bizanț, să se facă legionari. Că le dă plată bună și zic ei, că după ce vor fi veterani să facă și ei ca cuscrul strămoșului Toader. Sunt așa de proști, că n-au volnicie să spună ce vor. Nu le da drumul, să facă ostășie la noi, mai întâi!

-Are dreptate moșul vostru? întrebă Ștefan. Dar ce v-a venit, să plecați tocmai la Țarigrad cetate?

-Acolo este plată bună, Stăpâne. Că Împăratul adună oaste multă, să se bată cu turcii.

-Cu cine? Turcii? Dar cine sunt aceștia? Alți năvălitori?

-Acești turci sunt cea mai mare pacoste pentru Imperiul Bizantin, Stăpâne, răspunse Bucur în locul feciorilor. Anul trecut ei au călcat cu oștiri puternice cetatea Gallipoli[19], o fortăreață bizantină greu de cucerit. Oastea turcilor l-a avut în frunte pe Suleyman Pașa, fiul celui de al doilea sultan al lor, Orhan Gazi. O să auzim despre acești turci, ei au gânduri mărețe de cucerire. Eu am auzit de la niște veterani romei, scăpați la vatră în partea Noviodunum-ului, după ce li s-au vindecat rănile căpătate acolo, la Gallipoli cetate.

Tot satul îl știa pe Bucur ca om drept, destoinic cneaz și priceput oier. Pe chipul lui se putea citi tristețe, când povestise despre turci și bătălia de la Gallipoli. Asta a fost picătura care adusese spaimă peste sat. Dar Ștefan nu lăsă ca răul să pună stăpânire peste neamuri,

[19] **Bătălia pentru istmul Gallipoli, anul 1354, luna martie**. Între anii 1352 – 1357 a avut loc al doilea război civil în Imperiul Bizantin, între împăratul Ioan al V-lea Palaiologos și Ioan al VI_lea Kantacouzenos. Palaiologos, cu o armată întărită cu contingente venețiene și sârbe a lansat un atac puternic asupra fiului Matei, al lui Ioan Kantacouzenos. Tatăl a venit în ajutorul fiului cu o armată de 10.000 de turci. După ce au obținut victoria, turcii au jefuit Tracia, arătând europenilor cine sunt ei. Apoi, sub conducerea sultanului Orhan Gazi, al doilea sultan al lor, fiul lui Osman Gazi, întemeietorul Imperiului Otoman, au început expansiunea în Europa. (Wikipedia)

taman în această zi aleasă. Trecu mai departe, cerând Sfatului să-l asculte pe Simion, starostele satului.

Începu prin a spune că sporul de avere adus de cele patru stâni a adus spor de oameni și în sat. Tinerii căsătoriți își fac case dincolo de hudița Irinucăii, așa au botezat sătenii drumul pe care se afla casa lui Simion starostele. S-au clădit vreo zece gospodării noi într-un an, din care doar două familii noi au moștenit casele părintești în vatra satului. Se plânse că umezeala din ultimul an a șubrezit unele case, dintre cele mai vechi din sat.

-A apărut boala ciupercilor de lemn, boală care macină pereții dinspre apus și miazănoapte, care nu sunt spălate de razele soarelui. Ce-i de făcut? întrebă starostele. Cu meșterul nostru, Stanco, am scos putregaiul la două case, am pus în loc lemn bun, uscat, dar teamă ne este că putregaiul va veni la loc în scurt timp.

Sfatul veni de la Stanco, meșterul cel bun la de toate.

-Eu zic să merg până la Brașov cetate și să aflu acolo ce se poate face. Că acolo sunt meșteri buni, sași și chiar valahi de-ai noștri. Ei zidesc casele în cetate și în afara zidurilor din cărămizi, că lemnul putrezește și la ei în scurt timp. Trebuie să vedem cum fac acele cărămizi și să învățăm de la aceia.

-Bun sfat, zise starostele. Și dacă Sfatul îngăduie, aș zice că să-i încredințăm meșterului nostru să vadă ce ferotenii se fac acolo, în bresle, să vadă ce ne face trebuință și nouă, scule pentru gospodăriile oamenilor, scule pentru lucrul la bunurile obștești. Să vină înapoi și de aici să plecăm la Brașov cetate și să îmi încredințați mie să cumpăr, pe banii din tezaur, cele de trebuință.

-Voi hotărî despre toate acestea mai târziu, spuse stăpânul Ștefan. Acum ascultați ce am a vă spune. Vin vremuri grele, pline de primejdii. Voi trebuie să vă apărați satul și toată averea noastră. În vremea tinereții mele s-a înfăptuit o țară nouă, frumoasă. Un voievod viteaz și înțelept a ridicat Țara Românească. El a ajuns stăpân al acestei țări, a adunat în jurul său pe toți cnejii și voievozii din ținuturi, de la Cazanele Dunării până aproape de Deltă. Oamenii l-au ales să le fie conducător, ceea ce este o adevărată minune dumnezeiască. Țara aceasta, a lui Radu Negru Vodă este râvnită de unguri, curând vor veni și alte popoare care vor voi să o stăpânească. Dar Radu Negru Vodă nu o va da, și nici urmașii lui nu o vor lăsa de izbeliște. Mai trebuie să aflați că departe de aici, la miazănoapte,

se pune de întemeierea unei alte țări, a românilor. Se numește Moldova. Acum este o țărișoară supusă regelui Ungariei, a fost întemeiată ca o marcă de graniță, avându-l conducător pe Dragoș, voievod din Maramureș. Acesta a murit, în 1352, iar țărișoara este condusă acum de fiul lui, Sas pe nume, care este la fel, o slugă preasupusă ungurilor. Curând, acolo la miazănoapte, se vor întâmpla multe lucruri, iar eu voi purcede într-acolo, să-l ajut pe cel ce va întemeia Moldova, o țară slobodă, neatârnată de regatul unguresc.

Ștefan tăcu. Rămase pe gânduri, parcă scrutând viitorul. Îi era greu să vorbească mai departe, deși avea de spus lucruri de mare însemnătate pentru fiecare locuitor al satului și pentru familia lui, mai cu seamă.

-Voievodul Alexandru Nicolae al Țării Românești nu-și găsea încrederea în sine în primul an, când a urcat singur pe scaunul domnesc, al tatălui lui, Basarab cel Mare, Întemeietorul, când acesta a plecat pe calea cea presărată cu pulbere de stele. La fel ca și acest voievod, tot omul, de la unul mai mare și înstărit până la cel mai din urmă, sărac și cu puțină vlagă, poate să rătăcească prin viață, căutând ceva de care să se agațe, să-și găsească încrederea în sine. Cântările pe care le auzim la biserica noastră ne spun unde să căutăm, în cine să ne punem nădejdea, cine poate să ne fie ajutor și tărie. Trecem ușor peste aceste cuvinte de învățătură deoarece ne gândim numai la cele pământești, deși părintele Vasile ne spune, de fiecare dată la sfânta liturghie, că nimic nu se poate face fără Dumnezeu. *„Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperământul meu este Duhul Sfânt!”.* În aceste puține dar sfinte cuvinte aflăm că Sfânta Treime este tot ce ne ocrotește, ne îndrumă pe calea cea bună și ne acoperă de primejdii. Câtă vreme credem în Dumnezeu, câtă vreme nu ne pierdem credința, câtă vreme avem răbdare și credință și ne rugăm Tatălui din Ceruri, niciodată nu vom rămâne singuri. Ca neam, noi, valahii, care ne tragem din daci, am avut parte de multe necazuri din veac și până acum. Dar credința nu ne-am lepădat-o, tăria să trecem peste necazuri ne-am tras-o din acest pământ pe care ne-am născut și care ne hrănește cu putere ce vine din oasele strămoșilor care aici se odihnesc. Acum, în acești ani pe care îi trăim, Bunul Dumnezeu ne dă putere și îndrumare să ne clădim propriile țări, să ne așezăm hotarele înlăuntrul cărora să trăim în pace cu toți aceia care sunt de un neam cu noi, dar și cu cei

care ne-au cerut să-i primim, să trăiască în pace cu noi. Vrăjmașii noștri nu pot să se împace cu acest drum pe care ne întemeiem țara. Dar noi nu suntem de acel soi care să nu asculte de voia lui Dumnezeu. Avem poruncă de Sus, din Cerul Sfânt, să facem această zidire și nu ne este îngăduit să nu împlinim voia Tatălui.

Cuvântul lui Ștefan fusese ascultat de toată suflarea, așa cum învățăceii ascultă, vrăjiți, lecția spusă de dascălul lor. Peste aceste cuvinte cobora din sufletul lui Ștefan însăși porunca cea mare, a lui Dumnezeu. Îl știau pe Ștefan, tot satul, că nu este un oarecare. Că are chemare spre lucruri tainice, care nu sunt date decât unor oameni aleși. Cu bunătatea lui, cu înțelepciunea cu care cârmuise până atunci ori de câte ori se afla în sat ori prin neamurile pe care le lăsase să fie cârmaci, Ștefan era crezut și urmat, cu dragoste. Acum le spune că trebuie să plece, să-și împlinească soarta. Nu le cere prin cuvinte să aibă grijă de casa lui, de femeia și de pruncul lui nevârstnic. Dar tot satul știe că el, Stăpânul, le dă în grijă bunul său cel mai de preț, familia lui.

Ștefan porni la drum a doua zi. Îl însoțeau cinci bărbați vrednici, tari de virtute. Miron și Marin, cei doi feciori care voiau să plece lefegii în oastea bizantină. Dumitru și Ion, cei doi bărbați care voiau să umble să-și caute neveste se hotărâră să-i fie strajă Stăpânului. Iar Ștefan îi ceru lui Nucu, fratele geamăn al lui Gavrilă, să lase grija stânii în seama altuia și să-și însoțească Stăpânul. Vlad îl chemă pe nume, pe cel ce rămase verhovnic la stâna lui Nucu și el ridică pe Tomșa, nepot, să-i fie ajutor.

Ștefan alese cel mai scurt drum către miazănoapte. Urmară râul Mureș pe malul dinspre răsărit, până la izvoare. Apoi trecură munții și ajunși la lărgime, în Țara Moldovei, găsiră apa Siretului și urcară spre Baia, cetatea unde îl vor afla pe Bogdan, conducând satele maramoroșene pornite în bejenie. Ajunseră acolo în a zecea zi din cireșar. Îl aflară pe Bogdan în casa domnească, acolo unde Dragoș, Descălecătorul își așezase scaunul de Markgraf.

-Bine te-am găsit, Măria Ta, zise Ștefan îngenunchind la jilțul pe care stătea Bogdan, înconjurat de apropiații săi, maramoroșeni.

-Bine ai sosit, căpitane Ștefan. Rogu-te căpitane, să nu mai pui genunchiul în pământ în fața mea niciodată. Să știe tot poporul că mare este prețuirea de care se bucură, în ochii mei, acest căpitan Ștefan. Am primit poruncă să te aștept aici. Care-i pricina?

-Mai înainte de toate, Măria Ta, se cuvine să aștepți aici, la Baia, cuvântul stăpânilor locului. Cnezii și voievozii care s-au legat să ți se închine, au primit știre că ai intrat pe pământul Moldovei? Ai primit vreo știre de la aceia?

-Am primit, căpitane. Iată, voievodul ținutului Sucevei, Matei, este aici, zise Bogdan prezentându-i această căpetenie.

-Am sosit cu o sută de voinici, călări, spuse Matei Vodă. Tocmai am jurat credință lui Bogdan. L-am întâlnit pentru întâia oară în viață, dar am căpătat încredințare că este cel ce vrednic va fi să ne cârmuiască. Și n-am venit singur la închinare. Am adus cu mine pe cneazul Pavăl Dârvari, din ținutul Botoșanilor. Are cu el 80 de oșteni călări, fiecare cu câte doi oșteni umblători pe jos.

-Bine ai sosit la întemeierea țării, cneazule, zise Bogdan Vodă. Fii binecuvântat și ocrotit cu toți ai tăi!

Acel cneaz Dârvari era nici scund și nici prea înalt. Dar se vedea de sub straiele de oștean că avea vână. Peste mustața blondă gura îi era lățită în zâmbet, iar ochii îi râdeau cu două luminițe ca la copiii poznași.

-Iată, din părțile Bacăului, cneazul Deju, din părțile Oituzului cneazul Tiron, de la Neamț este cneazul Pavel. Fiecare a adus cu sine oaste, care mai multă, care mai puțină. Cu totul avem aproape opt sute de oșteni. Dar ce primejdii ne pândesc? Ce ai aflat domnia ta, căpitane Ștefan și noi încă nu știm?

-Iscoadele din Maramureș lăsate în urmă de rege au purces la drum către Alba cetate cu știri despre marea bejenie. Voievodul Transilvaniei, Andrei Lackfi a trimis poruncă la Bistrița cetate ca oastea regală ce așteaptă, acolo, să pornească pe urmele tale, Măria Ta și să-ți dea pedeapsă pentru răzvrătire. Astea toate s-au întâmplat cu o săptămână în urmă. Oastea regală a ajuns din urmă satele ce nu au apucat să urce la pasul Prislop. N-au avut poruncă să facă vărsare de sânge, doar să-i întoarcă pe răzvrătiți la casele lor. Doar pe câini, adică pe cei mai îndărătnici trebuiau să-i judece și să-i atârne în funii, la margine de drum. Oastea ungurilor și sașilor vine mai anevoie din urmă, acum, că mai la tot pasul întâlnește răzvrătiți. Mai este timp, Măria Ta, să trimiți olăcari cu steagul Moldovei, acela cu bourul, să le dea poruncă oamenilor tăi, să se ascundă din drum, ori dacă sunt găsiți de unguri să fie ascultători. Nimeni nu trebuie să moară. Ei vor ajunge aici, pe aceste plaiuri, curând. Regele Ludovic

și Voievodul Transilvaniei nu au destulă putere să stea împotriva voinței Domnului.

Ajutorul de nădejde al lui Bogdan era Ștefan, nepotul său. Acela primi poruncă să adăpostească bejenarii aflați în călătorie. Ștefan al lui Dan se trase din sala cea mare într-un iatac lăturalnic, la chemarea lui Bogdan Vodă. Acesta închise ușa în urma lui și îi ceru lui Ștefan alte sfaturi, ori porunci care erau tot așa de grabnice ca aceasta, ultima spusă de față cu Divanul.

-Bine ai făcut, Măria Ta, că pe aceștia care ți s-au închinat i-ai pus în Divanul Domnesc. Oastea regală este ferecată în fier, sunt aceștia buni luptători, dar mai sunt și plini de mânie că niște țărani desculți au îndrăzneală împotriva regelui lor. Acum, după ce bejenarii se vor feri din cale, oastea va veni cu mare grăbire. Ei sunt dornici să te prindă, cât mai repede și să te ducă, în lanțuri, să fi judecat și tăiat. Nu sunt prea mulți, doar vreo șase sute. Trebuie să îi aștepți la marginea orașului Baia. Le vei întinde o capcană. Vor pieri trei sferturi din oșteni, unii morți, alții cu răni. După această luptă, Măria Ta vei ridica oștirea și te vei trage către Siret, la cetatea de scaun a lui Sas Voievod. Acela nu are oaste, nu-ți va ieși în cale. El va fugi, pe drumuri lăturalnice va ajunge la Bistrița cetate și va sta acolo. Destul de multă vreme. Că regele Ludovic abia a pornit războiul cu sârbii. Peste un an va avea putere să trimită altă oaste de pedepsire împotriva ta. Dar până atunci, va mai curge ceva apă pe Siret la vale. Acum eu, Măria Ta, voi pleca spre Siret. Nu trebuie să mai fiu văzut de către proaspeții divaniți. Cele ce le voi avea de spus, ți le voi încredința prin Gligor, copilul de casă. El este, acum, oștean în garda prințului Ștefan, mezinul lui Sas Vodă. El se va pierde de stăpânul său când Măria Ta, cu oastea și Divanul, vei ajunge la porțile cetății de scaun.

Bogdan se întoarse în sala cea mare. Acolo le spuse divaniților despre veștile pe care le mai primise căpitanul Ștefan, care este căpitanul iscoadelor din afara țării.

-Voievozi și cnezi, prietenii mei de nădejde, căpitanul Ștefan, cel pe care l-ați văzut mai în urmă, a părăsit Baia. Nu o să-l mai vedeți, el își schimbă des înfățișarea ca nimeni să nu-l cunoască, nimeni să nu-i poată lua urma. El mi-a spus că oștirea regală are doar vreo șase sute de luptători. Toți sunt îmbrăcați în fier. Sunt buni luptători, dar acum sunt plini de mânie că noi, niște desculți,

am avut îndrăzneală împotriva regelui. Omul mânios nu vede prea bine înaintea lui, are sânge în ochi. Acu, aceștia mai au și coifuri pe cap. Noi trebuie să-i tragem în capcană. În luptă, vor cădea trei sferturi dintre ei. Adică patru sute, poate mai mulți. Doar câțiva trebuie să moară, cei mai mulți trebuie să sufere răni.

-Ce fel de capcană le putem pune, Măria Ta? întrebă Matei, voievodul Sucevei.

-Sfatul căpeteniei mele, Ștefan, este să le ieșim în cale, la margine de pădure pe drumul dinspre munți, așa cum cred ei că suntem, adică niște desculți. Doborâm câțiva brazi la poala pădurii, slăbim alți brazi de-a lungul drumului, către Câmpulung. La poala pădurii vom așeza oastea de țară, adusă de mine din Maramureș. Doar o parte din ei. Aceștia vor sta pitiți după brazii răsturnați în cale doar în cămeși, sumane, cu ciomege și coase. Câțiva o să aibă arcuri cu săgeți, nuiele de alun cu pietre grunjoase în loc de vârfuri din fier. Înfumuraţii aceia, când vor vedea oastea de desculți, vor da brânci cailor la atac. Atunci vor începe să cadă copacii peste ei, destui cât să le spargă coloana. Grosul oștirii noastre, călărețiii moldoveni și marmoroșenii înarmați de război, vor ataca din stânga, din pădure. Apoi, după primele ciocniri de săbii, ungurii vor fi atacați și din dreapta, din pădure. Din față vor veni desculții, cu câini. Acești câini sunt anume învățați, ca la stână, să sară la cai, să-i sperie și să le muște picioarele. Acum oastea cea făloasă, încolțită din trei părți, va suna din goarnă retragerea. Fuga este rușinoasă, dar este sănătoasă. Să mergem, domnii mei, să ne pregătim de luptă.

Bătălia avu loc a doua zi, la amiază. Momeala cu desculții fu înghițită de fudulii cavaleri. Vodă Bogdan avea o vorbă pe care o spunea des, despre oștile ungurilor. *„Prostul dacă nu-i fudul, nu este prost destul!”* Moldovenii lăsară drum curat pentru goana cailor doar vreo cincizeci de stânjeni. Apoi începură să se prăvale copacii din marginea drumului. Cel mai mare rău făcură crengile din vârfurile brazilor. Ei loveau caii, biciuindu-i cu nemilă. Spaima animalelor este greu de stăpânit în pădure destul de deasă. Spaima crescu mai mult când dădură năvală oștenii adevărați din stânga. Săbiile s-au ciocnit scurt, doar de două sau trei ori. Urmă năvala oștirii moldave dinspre dreapta. Loviturile răsunau, doi câte doi dușmanii se mișcau anevoie pe loc îngust. Călăreților le venea cel mai greu să se apere de atacatorii care loveau din dreapta și din

stânga, cu furie. Apoi se auzi lătratul câinilor. Ștefan era cel ce conducea această a treia oștire. Lătratul, săriturile, dinții înfipți în picioarele cailor, dar mai ales spaima care cuprindea animalele îi obligară pe unguri, nu peste mult timp, să se retragă. N-au rămas în urmă decât vreo zece, doisprezece morți. Toți aceștia fuseseră striviți de cai, muriseră împreună, cal și călăreț. Răniții care se retrăgeau pe jos, șchiopătând, fură lăsați în pace. Doar că românii ieșiră din pădure, arătându-se de după copaci. Loveau în ferotenii, făceau gălăgie mare, făcându-i pe ungurii îngroziți să încerce să alerge, care cum putea, ca să-și scape pielea. Atunci începu râsul. Românii râdeau în hohote. Pădurea răsuna de veselele batjocuri, cei ce fugeau deveniră mai nervoși. Taman atunci ziua se făcu mai călduroasă. Ungurii transpirau din belșug pe sub armuri, sub cămășile de zale. Apărătorile de fier le răneau picioarele. Unii, nemaisuportând, căzură în genunchi, ridicară mâinile în semn că se dau prinși. Dar moldovenii nu aveau nevoie de asemenea oameni. Râzând, îi ajutară să scape de armuri, de grumăzare, de coifuri, de apărătoarele de brațe și de pulpe, îi ridicară în picioare și apoi începură să-i plesnească cu biciul. Totul, râzând. Însă nimeni dintre aceia care au scăpat cu viață, n-a spus nimic despre batjocură, despre râsul românilor pe care adesea, noaptea, îl mai auzeau, în somn.

Mai înainte înfumurații oșteni panțâri fură urmăriți de moldoveni și alungați până când ajunseră la poalele drumului ce urca spre pasul Prislop. De acolo rămaseră singuri. Drumul până în vârf de munte fu presărat, toată noaptea ce a urmat, cu oșteni prăbușiți pe jos, frânți de oboseală. A dormit fiecare acolo unde l-au lăsat puterile. Apoi dimineața au început să se adune, să-și spele rănile. Se puseră în formație și ajunseră la Bistrița cetate, ca și cum nimic nu li s-ar fi întâmplat. Căpeteniile lor au raportat pierderile și au cerut întăriri. Că oastea răzvrătiților a fost de cinci ori mai mare. Dar că pot fi înfrânți, că sunt oșteni proști, mulți sunt desculți! Cel care i-a adunat și i-a pus în formație de marș triumfător a fost comandantul Dragoș al II-lea, nepot după frate al lui Bogdan. Acest Dragoș, mare iubitor de mărire și înnobilare sub spada ținută în mână de Ludovic Rex Hungarorum, puse să-i fie lustruite părțile din metal ale armurii sale, își împrospătă penajul coifului și ceru slugilor să țesale calul său de luptă, Șoliom pe nume. Făcu toate aceste pregătiri înainte de a intra în cetatea Bistrița, unde se afla

însuși regele Ludovic, după cum a aflat el de la niște călători. Că regele venise într-o fugă din Serbia, cu un steag din garda sa, să stingă răzmerița maramoroșenilor. Dar bătălia împotriva lui Bogdan trădătorul o va duce după războiul cu sârbii.

Într-adevăr, regele ieși în balconul clădirii Consiliului Cetății Libere și primi defilarea oștirii, mai bine zis a resturilor oștirii care a fost trimis să aducă înapoi acele multe sate de bejenari maramureșeni. Căpetenia Dragoș fu poftit în sala mare a Consiliului, unde regele stătea pe locul de onoare, în jilțul care fusese lucrat special la comanda mai marilor breslelor bistrițene.

-Cum ai împlinit porunca noastră de a-i aduce înapoi pe fugari și de a-i pedepsi pe schismatici? întrebă regele.

-Mărite rege, am întors din drum toate satele de bejenari pe care i-am ajuns din urmă, până la pasul Prislop. Acolo m-am războit cu oastea trădătorului Bogdan, voievod al Maramureșului, cel pe care Măria Voastră l-a despuiat de putere cunoscându-l ca nesupus, ticălos uneltitor împotriva dreptei credințe catolice și a ordinii de drept care de la Buda cetate vine. N-a fost chip să răzbesc cu oștenii mei dincolo de hotar, căci oastea moldovenilor, deși puțină, era întărită cu pâlcuri de tătari. Fiecare oștean crăiesc avea împotriva lui câte patru vrăjmași. Nu-i puteam învinge și atunci am dat poruncă de retragere, ca să nu pierd, fără rost, viețile oștenilor Majestății Voastre. Dar de voi fi sprijinit cu o mie de oșteni, voi aduce Moldova înapoi sub sceptrul Majestății Voastre!

-Brava, vrednic cavaler al nostru! Lăudată să fie mama care ți-a dat naștere! Slăvit ești în Sfântă Biserica noastră! Cât despre continuarea campaniei vom sta la sfat în seara asta. Mâine vom sluji o sfântă liturghie, după care vei fi înnobilat, vrednic al nostru viteaz!

Astfel, curajul care i-a prisosit căpitanului Dragoș la fața regelui, a fost o parte din curajul care i-a lipsit dincolo de munți, în fața oștenilor lui Bogdan I-ul, Întemeietorul. Sau, cum zice românul de rând: *„La plăcinte înainte, la război, înapoi!”*

Capitolul 6
Moldova, țară slobodă

Erau ultimele zile din luna Cireșar, anul 1359. Soarele cobora spre scăpătat. La feredeul din grădina Curții Domnești de la Siret era zarvă mare. Mărita Doamna Țării tocmai ieșise din baia răcoroasă și, încă goală, aștepta ca Izidora, minunea polonă răscumpărată cu bani grei de la turci, să o învelească în halatul pufos, să o șteargă și apoi să-i ungă trupul cu unsori parfumate. Era goală când în încăperea feredeului a năvălit bărbatul și stăpânul ei, Măria Sa Vodă Sas, țipând de dureri și dând din mâini. De trei zile nu se ușurase, pântecele îi era umflat ca un dovleac de zece chile, iar durerile și crampele nu-i treceau cu nimic. Tot Izidora îi dăduse cu un ceas în urmă să bea un pocal plin cu moare veche de varză, în care amestecase o lingură de sare amară. Acum poțiunea își făcea lucrarea, Vodă voia să se așeze pe scaunul cu țucal, singurul care se găsea aici, numai pentru folosința Măriei Sale și a Doamnei.

-Afară! Afară toată lumea! striga Măria Sa, desfăcându-și cureaua lată de la brâu și lepădându-și pantalonii domnești. Apucă să se așeze și îndată, cu un bubuit îngrozitor, dopul ce-l ținuse ferecat se eliberă, împroșcând gunoi și un miros de pucioasă greu de suportat. Mărita Doamnă leșină, Izidora striga după ajutoare iar Vodă, acum fericit cum nu mai fusese din pruncie, striga după țiganul Bărboi să vină să-i spele fundul domnesc. Tocmai acum, în toiul acestei zarve de nedescris, răsună dinspre poarta cea mare cornul de război. Vodă căzu înapoi pe colacul ud al scaunului, Mărita Doamnă se trezi din leșin și se ridică de pe jos, căutând o cârpă, ceva cu care să-și acopere nasul sensibil care nu suporta duhoarea îngrozitoare care țâșnise din pântecele Măriei Sale. Ușa feredeului se deschise și Luca, Marele Spătar strigă:

-Nenorocire, Măria Ta! Bogdan Vodă vine cu răzmeriță împotriva noastră. Oastea trimisă de rege a fost bătută și spulberată la Baia, azi dimineață, iar acum o mie de oșteni, cu popor de rând din Maramureș, ademeniți să se bejenească la slobozenie, în Moldova, vin încoace să te dea jos de pe Scaunul Domnesc. Nu vom

scăpa, Măria Ta, nu avem oaste mai de loc! Eu îți dau Marea Spadă înapoi și fug să-mi pun pruncii și muierile la adăpost.

Și trânti spada la picioarele Măriei Sale, care încerca să-și salte nădragii pe picioarele încă ude și mânjite, prin unele locuri.

-Ce, ce s-a întâmplat? Stai, stai Luca! Luca, nu pleca! Strajă, prindeți-l pe Luca, nu-l lăsați să plece! Reuși, cu mare chin, să se îmbumbe, apoi își trase cingătoarea peste pântecele rotund. Îl prinse pe Luca și se sprijini de el, plecând șontâc, șontâc spre sala spătăriei celei mari. Pe drum Luca îi povesti cum pregătirile de descălecare ale lui Bogdan Vodă au fost descoperite târziu de iscoadele regelui Ludovic. Acum, după înfrângerea oștirii de pedepsire în bătălia de la Baia, regele se va răzbuna pe voievodul Transilvaniei, aducându-i acestuia acuzații pentru pierderea ținuturilor din răsăritul munților. Iar el, Sas Voievod va fi pedepsit de rege, luându-i-se titulușul de voievod al Moldovei, asta dacă va scăpa de Bogdan, adică dacă acela nu-l va prinde și îl va tăia.

Când ajunse în spătăria mare, care era ca o sală a tronului, Sas Vodă era mai speriat decât fusese înainte de a se ușura de dopul ce îl necăjise trei zile la rând. De mirosit acum mirosea mai tare decât înainte, nu doar pentru că țiganul Bărboi nu-l ștersese ca lumea, ci pentru că, bănuia Luca spătarul, Măria Sa a scăpat ceva frică în pantaloni, când a aflat ce soartă va avea dacă îl prinde Bogdan Vodă.

Se zice în poporul de rând o vorbă de înțelepciune, păstrată de la străbuni: *că de ce te temi, de aia nu scapi!* Această vorbă i se potrivi lui Vodă Sas, deoarece în spătărie îl aștepta însuși Bogdan, dușmanul lui. Sas se aruncă la picioarele lui, cerându-și iertare și umilindu-se, să nu-i taie capul. Bogdan nu avusese în gând să facă ucidere de voievod și nici acum nu-i venea în minte un asemenea gând. Nesuportând plânsul ticălos al acestei slugi lingușitoare, Bogdan îl împinse cu piciorul, dând poruncă să fie urcat Vodă Sas cu toată casa lui într-un rădvan și condus către munți, fiind alungat din această țară de care n-a fost vrednic.

La Siret cetate, Bogdan Vodă l-a mai văzut pe Bătrânul Ștefan doar o singură dată.

-Măria Ta, ai răgaz un an ca să așezi țara. Pune cnezi la cârma ținuturilor. Cei vechi îți sunt credincioși, de acum. Nu schimba legea veche, cea rămasă din bătrâni, de pe vremea dacilor. Legea

noastră este cea mai bună, înșiși romanii au folosit-o mult timp. Doar fii aspru cu cei mari care îi vor oropsi pe cei săraci și slabi. Pregătește oastea țării, că peste un an regele Ludovic va veni să te pedepsească de mai multe ori. Nu trebuie să te lași bătut niciodată. Fii înțelept, întinde capcane, folosește pădurea, apele curgătoare și cele ce cad din cer, fii bun cu animalele codrilor și cu păsările cerului. Nu îngădui să se facă vânat ucigaș. Oamenii țării să vâneze întocmai ca fiarele pădurii, numai cât le trebuie pentru traiul zilei, nu mai mult.

-N-am făcut rău că l-am lăsat slobod pe vrăjmașul Sas? Acesta nu va unelti să-mi facă rău?

-Ba da, va unelti. Dar ura lui ar fi fost necruțătoare dacă pierderea acestui scaun domnesc s-ar fi făcut cu curgere de sânge. Răzbunarea lui nu va fi înțeleasă de nimeni în țara Transilvaniei și de puțini curteni, din jurul regelui. Cel care a luat bătaie la Baia, neam de al lui Dragoș Descălecătorul, căpetenia Dragoș al II-lea, îți va face mai mult rău decât oricine. Căci el a intrat la Bistrița cetate cu fruntea sus, nespunând nimic de bătălia pierdută și de oamenii răniți. În sufletul lui clocotește o mare înverșunare împotriva ta, Ștăpâne. Că râsul cu care a fost alungat, el și oamenii lui, doare și nu se vindecă niciodată. Pentru răzbunare îi va cere regelui să-l trimită doar pe el, cu oaste iar și iar peste munți, să te scoată din Moldova. Va avea nerușinarea să se laude cu cele 15 – 20 de sate pe care le-a întors din drum, înainte de a trece peste munte. Pentru aceasta regele Ludovic îi va aduce laude și îi va face daruri necuvenite.

Mai stătură la sfat câteva ceasuri. Ștefan plecă în drumul lui noaptea, pe furiș, nearătându-se noilor curteni ai mai noului voievod al Moldovei. Drumul lui era pe lângă Siret, către miazăzi. După ce trecu de ținutul Bacăului, Ștefan cu oamenii lui se traseră la odihnă, în pădure. Puseră străji, câte doi oameni, unul spre miazănoapte, al doilea spre miazăzi. Ștefan se trezi când stelele licăreau stingându-se. Câmpia fiind întinsă, la răsărit soarele lumina până departe. Ștefan se concentră spre Gligor care, în urmă cu o zi, încercase de mai multe ori să-i vorbească.

-Fiule, spuse Ștefan, ai ceva grabnic de spus? Curând tovarășii mei de drum se vor trezi și nu voi putea să fiu atent la tine.

-Tată, eu sunt în slujba mezinului lui Vodă Sas, Ștefan pe numele său. Acesta și-a luat femeie la polonezi, are și moșie acolo. Îi bine văzut de regele Cazimir. Un olăcar a sosit ieri, gonind cu calul plin de spume și a adus veste despre bătălia de la Baia. Asta l-a bucurat tare pe Cazimir Rex, deși prințul meu s-a amărât rău de tot, văzând că tatăl lui poate să-și piardă capul, nu numai scaunul domnesc. Ștefan i-a cerut socrului său, care are bună intrare la Cazimir Rex, să-l îngăduie a vorbi regelui pentru a cere oaste de sprijin, cu care să intre peste nemernicul de Bogdan și să-l piardă. Astfel, fiul și-ar păzi tatăl de supărarea lui Ludovic Crai. Cazimir a spus că da, îl va trimite pe el, Ștefan, cu oaste ca să-l scoată pe Bogdan din Moldova, dar nu ca să o dea înapoi regelui ungur, ci ca să o păstreze pentru el. Până una, alta, zice Cazimir, trebuie să avem răbdare, să vedem ce va face Ludovic, care duce război cu sârbii. Cazimir zice că el se va băga la război numai când s-o găta cearta ungurilor cu Bogdan. *„Când doi se bat, bine este să fii al treilea, adică cel care va câștiga la urmă!”*

-Bine ai grăit, fiule. Veștile tale sunt tare de folos. Eu i-am cerut lui Bogdan Vodă să nu piardă răgazul de un an până va veni Ludovic acasă, de la sârbi. Să-și întărească țara, să adune oaste și să o facă tare, bună de luptă. Să stai pe lângă prințul Ștefan, că îi va veni și acestuia rândul. Să-mi spui toate veștile noi, dar să mă cauți numai după 11 ceasuri de seară. Atunci voi putea vorbi.

-Tată, m-am uitat către cetatea de scaun a Țării Românești. Am văzut mulțime de preoți sosind la Curtea de Argeș. Se pune de o nuntă, cumva? Că este mare veselie acolo!

-Nu, fiule, nu știu de nici o nuntă. Dar în două zile o să fiu la Curtea de Argeș și voi afla. Acu, să gătăm vorbirea. Caută-mă mâine seară!

*

* *

Nicolae Alexandru Vodă, urmașul lui Vlaicu Basarab I-ul, Întemeietorul Țării Românești, nepot al marelui Radu Negru Voievod, Descălecătorul, stătea în iatacul său, adâncit în gânduri. Era toamna anului 1353, primul său an de domnie, după ce tatăl său, Basarab a trecut la cele veșnice. Tocmai plecase de la Curte prietenul din tinerețe, Ștefan, cel care s-a dovedit a fi unul din „Bătrânii” care aveau har de la Duhul Sfânt. Tatăl lui Ștefan,

Bătrânul Dan, la fel dăruit cu har de la Duhul Sfânt, îl povățuise pe Întemeietorul Basarab, iar pe urmașul Întemeietorului, Nicolae Alexandru, îl încredințase îndrumării lui Ștefan. Nicolae Vodă învățase multe din tainele conducerii de țară de la tatăl său, care-l luase alături de el la domnie, împărțind Scaunul Domnesc. Rămas singur, Nicolae Vodă a simțit din plin greutatea multelor griji ale domniei, dar mai cu seamă îl apăsa singurătatea, lipsa unui om de încredere căruia să-i destăinuiască grijile sale și de la care să ceară sfat bun. A trimis olăcari în lume să-l caute pe Ștefan și să-l aducă la Curtea de Argeș, dar căutările au fost lungi. Cu cât găsirea lui Ștefan întârzia mai mult, cu atât nerăbdarea tânărului voievod devenea mai mare.

Dar cel căutat a fost aflat. Și a venit la chemarea prietenului. Ștefan știa care sunt necazurile voievodului Țării Românești și nu i-a trebuit mult să-i limpezească ochii, să vadă singur unde este sprijinul de care avea nevoie. Ștefan n-a zăbovit prea mult la Curtea Domnească, iar el, Nicolae Alexandru stătea singur, gândind la sfatul primit. Trebuia să se apropie de Dumnezeu, de Sfânta Biserică Ortodoxă, biserica neamului său, valah. Încă pe când mai trăia tatăl său, Basarab I-ul, regele Ungariei ai cărui vasali erau, pusese mare presiune pe ei să se boteze în credința catolică, să închine Țara Românească Papei de la Roma. Cât a trăit tatăl său, Nicolae nu a simțit atât de puternic această insistență a iezuiților. Dar în anul care a trecut de la înscăunare, n-a fost chip să scape de rugămințile soției sale, Doamna Țării Klara Dobokay, de a o însoți la liturghia ce se slujea duminica la Bărăție, biserica catolică ctitorită de Doamna Marghita, mama sa. Acum, îndemnat de sfatul lui Ștefan, voievodul luă hotărârea de a nu mai sta în două luntre. Până acum își spusese, cu ușurință, că Dumnezeu este unic, îl slujește la fel de bine în biserica ortodoxă ca și în cea catolică. Ștefan l-a întrebat, aflând din bâlbâieli că voievodul este la mare strâmtoare în fiecare duminică, l-a întrebat ce crede poporul țării despre el, despre credința lui.

La două ceasuri după ce Ștefan plecase de la Curte, Vodă se hotărî să înceapă de îndată apropierea sa de biserica ortodoxă. Își dădu seama că atât tatăl său cât și el nu se gândiseră prea mult să dea țării o biserică și nici să închine țara bisericii sale. Acum a venit vremea când țara și biserica trebuie să fie una. Trebuie să fie hotărât,

să îndepărteze de la sine lucrul necinstit al regelui ungur. Pentru aceasta avea nevoie de un duhovnic puternic în credință, care să-i fie reazem în munca aceasta, de a întemeia mitropolia ortodoxă de care Țara Românească are nevoie atât de mult.

Soarele se apropia de apus. Vodă trimise după marele logofăt, Mihai din neamul Cantacuzinilor. Dar trimise și după părintele Dimitrie, preotul care slujea la biserica domnească. Acesta veni iute, fiind mai aproape de Curte, iar la ora aceea slujba vecerniei se încheiase.

-Părinte, deslușește-mi, rogu-te, ca preot al Sfintei Biserici Domnești, sfinția ta cui îi dai ascultare, în afară de casa voievodului țării?

-Grea întrebare, Măria Ta, răspunse părintele după ce stătu destul de mult pe gânduri. Biserica noastră, ortodoxă, este parte din Patriarhia Ortodoxă de la Constantinopol. Patriarhului Ecumenic îi dăm ascultare. Dar este un drum atât de lung de aici, de la Curtea de Argeș până acolo, la Țarigrad! De multe ori hotărârile Sinoadelor Patriarhiei nu ajung la noi, suntem văduviți să aflăm de noile canoane, de cărți sfinte în care înțelepții părinți deslușesc multe din tainele ortodoxiei. Arareori ne bucurăm de niște călugări vrednici, care vin cu porunci misionare de la Patriarhie. Cu aceștia deslușim răspunsuri la nedumeririle noastre, aflăm de porunci și de îndrumări.

-Cum se numesc acești misionari, părinte? Dacă ai nevoie, cu grabă mare de un asemenea călugăr, cum poți să-l afli? întrebă Vodă.

-Nu am avut nevoie până acum să chem un călugăr misionar, dar dacă ar fi să avem trebuință l-am găsi la Vicina, în Dobrogea. Acolo, la Episcopie, slujesc perihoreții, călugări cu rang ales, care trimit în locurile din lume unde sunt biserici ortodoxe alți călugări, aflători la ascultarea lor, care se numesc horepiscopi. Taman ce a sosit la noi, de doar două zile, Sfinția Sa Perihoretul Iachint. Este un călugăr tânăr, dar foarte învățat. El vine cu o misie anume, mi-a vorbit că Patriarhul Constantinopolului, Fericitul Calist, ar dori să afle dacă Măria Ta ai avea dorire de ajutor pentru a pune temelii bisericii ortodoxe valahe după toate canoanele. Voiam să cer îngăduință Măriei Tale, la sfânta slujbă de mâine, să îl înfățișez pe acest Perihoreț Iachint.

-Unde se află acum acest călugăr, părinte? Îl poți aduce la fața noastră în grabă? zise Vodă, gândind că binecuvântarea Duhului Sfânt se arată peste această țară.

-Sigur, Măria Ta, el este găzduit într-o chilie la noi. Pot să-l aduc de îndată. Se va bucura nespus, Măria Ta!

Nu-i trebui părintelui Dimitrie decât un sfert de ceas ca să se înfățișeze la iatacul Măriei Sale cu trimisul Patriarhiei Ecumenice. Părintele Perihoreț Iachint era un bărbat tânăr, drept la trunchi, cu părul legat la ceafă într-o codiță, cu barba ce-i cobora pe piept, având câteva fire cărunte. Intrând la fața Voievodului țării, perihoretul se închină adânc, mai întâi către iconostasul din colțul iatacului, apoi către stăpânul casei și către Marele Logofăt Mihail Cantacuzino.

-Care este misiunea încredințată cuviosiei tale de Fericitul Patriarh Calist? întrebă Vodă.

-Fericitul Părinte Patriarh vă transmite calde îmbrățișări și binecuvintează casa Voievodală, Țara Românească și pe toți credincioșii ei locuitori. Părintele Patriarh se roagă pentru Țara Românească și urmărește cu dragoste vrednicia mai marilor țării, care ați întemeiat o țară ce trebuie să fie slobodă, neatârnată față de o altă țară care nici nu se poartă potrivit cu vrednicia unui popor care s-a născut creștin, poate mai devreme decât s-au creștinat megieșii. Părintele Patriarh crede că o țară închegată care are în frunte un voievod, vrednic gospodar, care și-a luat ajutoare boieri tot pe măsura sa, întruniți în Divan, care a împărțit țara pe ținuturi având gospodari tot vrednici și juzi, care are lege din străbuni păstrată, o astfel de țară se cuvine să aibă Mitropolia sa, care să conducă biserica ortodoxă, să se îngrijească de preoți și de toți monahii și monahiile.

-Gând la gând cu bucurie, cuvioase părinte! răspunse Vodă, înseninându-se. Noi credem că ceea ce ține poporul la un loc este credința în Hristos, Mântuitorul. Biserica cea vie, alcătuită din toți credincioșii, trebuie să aibă în frunte un păstor vrednic, care să păstreze canoanele și să țină pasul cu sinoadele. Acest păstor trebuie să aibă casă mare, încăpătoare, unde să se adune toți slujitorii săi, de unde să purceadă cuvântul de învățătură, cel ziditor. Divanul și boierii țării, noi înșine vrem să zidim biserici și mănăstiri ca să aibă tot poporul izvor de îndrumare în dreapta credință. Vrem să zidim

Mitropolie, după toate canoanele. Dar acum avem ca potrivnici la gândul nostru bun pe papistași, în frunte cu Papa de la Roma. Acesta trimite peste noi misionari care trudesc din greu să ne micșoreze turma ortodoxă. Îl au pe regele Ungariei de partea lor și acești potrivnici îi vom avea asupra noastră până când vom fi atât de tari încât singuri, fără ajutorul lor, să ne putem purta de grijă.

-Toate greutățile și necazurile credincioșilor ortodocși din Țara Românească le cunoaște Patriarhia, răspunse părintele Perihoreț Iachint. Cu voia Domnului țării este nevoie ca și Patriarhia să lucreze cu preoții săi misionari, astfel ca să putem îndrepta lucrurile pe alocuri, unde este nevoie. Avea-vom îngăduință de la Voievodul țării să purcedem la această lucrare?

Începând cu acel ceas tânărul voievod Nicolae Alexandru începu lucrarea sa de zidire binefăcătoare. Truda a fost anevoioasă, dar cu atât mai mult a fost folositoare. În țară, în toate ținuturile, la sate și în orașe, cu sprijinul Domniei, al Marelui Logofăt Mihail Cantacuzino care avea împuternicirea Divanului și al lui Vodă însuși, cu contribuția oamenilor de bine, fură ridicate biserici, iar preoți hirotonisiți de părintele Iachint care era, în vremea aceea, Mitropolit la Vicina, veniră să slujească și să învețe poporul să se închine și să se roage Sfintei Treimi. Și iată, acum, după mai puțin de patru ani, Țara Românească cinstește Biserica lui Hristos și întemeiază Mitropolia Ungrovlahiei. Întâistătător este numit de Fericitul Calist vrednicul de toată lauda și cinstirea părintele Iachint. El este, de acum, primul Mitropolit al Ungrovlahiei, eparhie care adună sub oblăduirea sa pe toți credincioșii ortodocși din Țara Românească, dar și pe cei care, ortodocși fiind botezați trăiesc în afara țării. Mitropolia de la Vicina, din Dobrogea, se mută, așadar, la Câmpulung mai întâi, apoi la Curtea de Argeș și devine eparhie pentru Dobrogea și toată Țara Românească.

Ștefan fu de față la această mare sărbătoare, o izbândă binemeritată a trudnicilor Nicolae Alexandru și Iachint. Era zi de 1 mai, anul 1359. A cântat și el din tot sufletul, alături de poporul adunat în biserica domnească troparul Sfintei Treimi. Și din ochii lui, ca din ochii multor bărbați aflați acolo, picurară lacrimi de bucurie și de adâncă trăire: *„Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta. Biruință binecredincioșilor creștini*

asupra celui potrivnic dăruiește și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău!"

*

* *

Ștefan nu s-a arătat la față prietenului său, Voievodul Nicolae Alexandru. Izbânda ortodoxiei în Țara Românească era meritul tuturor celor care, sub bună îndrumare au trudit cu dragoste și credință la desăvârșirea acestei zidiri, începută după primul an de domnie al urmașului Întemeietorului Basarab Întâiul. S-a întors, împreună cu Nucu și oamenii lui, acasă la Tilișca. La slujba Liturghiei, în acea duminică din Florar, Ștefan i-a anunțat pe sătenii lui că la zi de 1 mai 1359 a avut loc sfeștania Mitropoliei Ungrovlahiei, care este de acum înainte eparhia tuturor credincioșilor ortodocși din ținuturile aflate sub stăpânirea regelui Ungariei.

-Părinte Vasile, de acum înainte biserica noastră poate cere ajutor și îndrumare de la Câmpulung. Curând va avea loc înființarea de protopopiate, care vor răspunde nemijlocit de bisericile și parohiile din ținuturi. Acolo vei fi chemat și cuvioșia ta, acolo vei cunoaște pe toți preoții care veți sluji sub protopopul pe care îl veți alege singuri, după vrednicia aceluia. Eu zic să aducem laudă tuturor celor care au desăvârșit truda începută cu patru ani în urmă și să cântăm, așa cum s-a cântat și la Câmpulung, Troparul Sfintei Treimi.

Acum Ștefan era încredințat că Voievodul său este mult mai puternic. Câștigase încredere în dreptatea sa, mai câștigase încredere și în puterea sa. Nu se va înspăimânta când acel hain Ludovic Rex va căuta să-i ia Țara Românească înapoi. Când acela îi va cere să se supună ca vasal, așa cum a fost până acum, Vodă Nicolae Alexandru îi va trimite carte scriind, la început, slovele acestea:

„Io, Nicolae Alexandru Voievod, singur stăpânitor al Țării Românești, Banatului Severinului, Herțeg al Almașului și Făgărașului ..."

Acum gândul lui Ștefan se îndrepta spre miazănoapte, spre îndepărtata Cetate de Scaun de la Siret, a lui Bogdan I-ul, Întemeietorul Moldovei. Cu o zi în urmă feciorul Gligor îl căutase din nou și iar îi spusese despre prințul Ștefan, fiul mezin al lui Sas

Vodă. Acum vestea pe care o dădu era mai înfricoșătoare: „Tată, sunt într-un loc de popas la hotarul Moldovei, al ținutului Șipenițului. Cetatea Hotin este la câteva aruncături de săgeată de locul unde oastea lui Cazimir Rex, al Poloniei, s-a oprit pentru odihnă de noapte. Oastea are două mii de oameni, toți sunt bucuroși căci Craiul și Prințul Ștefan le-au promis prăzi bogate și o bătălie ușoară. Craiul a aflat că Ludovic s-a întors la Buda, făcând pace cu sârbii. Se grăbește să vină cu oastea peste munți, în Moldova, să-l pedepsească pe trădătorul Bogdan. Oastea leșească a pornit de îndată ce Craiul Cazimir a primit vestea încheierii păcii dintre Ludovic și Ștefan Uroș al V-lea, țarul Imperiului Sârb. Polonii grăbesc să ocupe Moldova înaintea ungurilor. Eu voi porni mâine, în zori, cu o solie către Bogdan Vodă. Îi voi da carte scrisă de Craiul Cazimir și alta scrisă de Ștefan, fiul lui Sas Vodă. Craiul scrie că vine în ajutor, cu oaste de două mii de oșteni, să-l apere de pedeapsa cu care vine Ludovic Rex. El nu cere nici o plată pentru acest ajutor pe care îl dă numai ca să se răzbune pe Ludovic pentru pricini mai vechi. Dar în cartea sa prințul Ștefan îi cere domnia Moldovei înapoi, că lui i se cuvine după ce tatăl său a decăzut în drepturi, fugind din calea lui Bogdan. Că de nu face ceea ce se cuvine, Bogdan va fi ucis, iar Moldova o să intre între hotarele Poloniei. Eu voi face parte din suita solului polon, nu mă voi putea desprinde ca să-i dau Măriei Sale nici înștiințare și nici vreun sfat.

-Fiule Gligor, bine ai făcut că mi-ai dat de știre despre ticăloșia pusă la cale de Craiul Cazimir și de stăpânul tău, prințul Ștefan. Află că Bogdan Vodă știe despre această năvală și a pregătit loc strâmt unde să-i dea răspuns Craiului. Tu trage-te deoparte, nu te avânta în bătălie, ci caută și fugi, vino pe altă cale la Siret și intră în slujba lui Bogdan Vodă. Atâta să-i spui armașului care nu te va lăsa să-l vezi pe Vodă, că ești fiul lui Ștefan, căpetenia iscoadelor Moldovei din afara hotarelor țării.

Gândurile lui Ștefan se desprinseră de Moldova, de Bogdan Voievod, de Nicolae Alexandru Voievod. Ciudat, se simți ca și cum cineva ar fi trecut cu o pânză curată peste mintea lui și i-a șters toate gândurile neguroase, lăsând în loc o pace adâncă, lumină și tihnă. Ceva venit de departe îl îndemna să lase grijile cele mari în seama oamenilor pe care i-a păstorit, el și tot neamul lui, de la Bătrânul Toader până în acest ceas. De departe, din depărtările timpului, unul

din acești Bătrâni îi șoptea: *„Stai liniștit! Ți-ai împlinit datoria. Așa cum stă scris, vremea noastră, a Bătrânilor, se scurge încet, curând vom ajunge la capăt. Acum stai și te odihnește, muierea ta și pruncul tău au nevoie să le stai alături. În ținutul nostru este liniște și pace. Caută să deslușești mai bine frumusețea lucrurilor plămădite de Bunul Dumnezeu și să vezi cât de mult se trudesc necuvântătoarele să ne fie de folos."*

Cugetarea aceasta, liniștitoare, trecu ca o clipită. Îndemnul la o trăire în liniște și pace nu-i aduse senin, așa cum ar fi trebuit. Umerii să i se înalțe, ochii să i se limpezească, să nu mai simtă nici o furnicătură la încheieturi. Dimpotrivă, Ștefan simți o sfârșeală, o tulburare căreia nu se putea împotrivi. Dimpotrivă, pleoapele i se făcură grele și somnul îl cuprinse. Dormi mult, neîntors. Se trezi a doua zi către seară. Pe hudiță urcau spre porți văcuțele gospodarilor, tălăngile legate la gâtul lor parcă dădeau de știre gospodinelor să se pregătească de muls. Ca pe vremea când era mic copil, Ștefan rămase nemișcat în culcușul lui, așteptând ca simțurile să i se trezească toate, treptat și fără nici o grabă, astfel încât nimic să nu-i tulbure bucuria de a fi acasă ...

Pesemne că făcuse o mișcare, un zgomot cât de ușor care vestise trezirea lui. Irinuca veni, din pragul odăii, cu pași ușori și văzându-l cu ochii deschiși se așeză pe marginea patului, învăluindu-l cu o privire caldă, ca de mamă iubitoare.

-Ai fost trudit, omul meu drag, zise ea, mângâindu-i fruntea și pletele. Ai dormit destul? Crezi că o să stai mai mult acasă? Ce griji ale lumii îți vor mâna pașii departe de noi?

Ștefan se întinse, ca un motan care se alintă sub mângâierile copilului drag, tovarășul de joacă.

-Nu mai am grija lumii. Am primit poruncă să șed acasă, să mă îngrijesc de fiul nostru. Că lumea își poate purta singură de grijă. Poate că mai târziu, nu știu când, peste ani sau numai peste luni, voi pleca cu Mihuț să-i fac un rost în lume. Trebuie să-i fiu călăuz, că lui ursitoarele i-au țesut multe, de bine. Va fi om de nădejde printre ai lui, înțelept și săritor către aproapele lui. Neamul nostru se va duce departe, în veac, așa cum s-a pornit de la Moșul nostru și cum a mers până acum, cu bunicii și părinții mei. Așa ni-i datul, femeie!

Irinuca se bucură de cuvintele soțului său. De acu înainte stătu cuminte, nu mai pândi chipul omului drag, nu mai căută să-i afle

gândurile, dacă sunt mânate de dor de ducă. Iar Ștefan se purtă ca un gospodar așezat la casa lui, având grijile simple, de toate zilele, ale celui care are de toate în ocolul său și trebuie să facă, în fie ce zi, toate cele cuvenite.

A trecut așa, un an. Apoi altul și Ștefan nu dădu semne de schimbare. Când Mihu împlini zece ani Ștefan îl încredință lui Nucu, să meargă pe la stânile neamului.

-A venit vremea, fiule, să deprinzi meșteșugul oieritului. Că noi asta suntem, oieri. Când eu nu voi mai fi, tu, Mihu, vei fi verhovnicul neamului nostru. Pe numele tău va fi trecută averea noastră, tu vei da socoteală bunilor și străbunilor noștri despre satul pe care l-a întemeiat Bătrânul Toader. Vei merge pe drumul pe care a umblat străbunicul tău, al cărui nume îl porți. Veți rămâne vara toată la pășunile din munții Piatra Craiului. Acolo, Nucule, să-l puneți să învețe meșteșugul de cioban, punându-l la toate treburile, așa cum a învățat și străbunul lui, Mihu. Când veți aduce acasă, în sat, prinoasele stânilor pentru a ne plăti dajdiile la împărăție și a pune deoparte hrană pentru iarnă, să-l aduci și pe nepotul tău, să-l vadă mamă-sa. Apoi vei pleca, Nucule, la stâna ta și o vei conduce la iernat, la lacul Brateș. Mihuț te va însoți, că trebuie să cunoască și această parte a oieritului. El se va întoarce în sat la anul, când turmele vor urca de la Dunăre, la pășunatul de vară, în munți.

Irinuca ascultă cuminte porunca bărbatului. Când auzi că Mihuț al ei va fi pus la toate muncile acolo, pe pășunile din munți, doar dădu din cap, ca orice mamă grijulie. Iar când auzi de iernat la Dunăre, dădu să ceară să-i fie lăsat copilul acasă. Dar se opri, în ultima clipă și doar își duse mâna la gură, clătinând din cap.

-Cum poți să-l dai de lângă noi un an de zile? Ce fel de inimă de tată ai, Ștefane? Mihuț este crud încă. Cine îl va îngriji, cine îl va păzi de toate relele? se plânse Irinuca, scăpând lacrimi de îngrijorare.

-Mihu îi este numele copilului nostru, după zece ani nu mai este Mihuț! Grija lui o va avea Nucu, unchiul său și toți ciobanii de la stână. Băiatul a crescut, are doar zece ani, dar pare mai mare de doișpe, chiar treișpe ani. Este vremea potrivită să intre la ucenicie. Iar eu o să știu ce face, la tot pasul. Și apoi, femeie, nu-l poți ține în cuib, că nu-i nevolnic. Tot își va lua zborul, când îi va veni vremea!

Ciobănașul se arătă mamei sale, satului, în toamnă, la Brumărel, când veni acasă însoțind prinosul de bucate. Mai-mai să nu-l cunoască lumea. Se înălțase cu cinci degete, devenise mai spătos, iar brațele îi deveniseră puternice, ca la un adevărat bărbat. Cămășile cu care plecase de acasă îi erau acum strâmte și mici. Era ars la față, iar pletele îi crescuseră peste umeri, în jos. Era mai înalt decât mamă-sa.

-Doamne, fiule, la anul o să-l întreci pe tatăl tău. Cred că nici unul din feciorii din sat, cu care erai prieten, nu-i cât tine acum.

Ștefan îl lăsă două zile să se odihnească, apoi îl chemă să încerce o luptă cu ciomegele. Mihu cunoștea toate șiretlicurile lui tată-su. Curând Ștefan obosi, sufla greu. Opri lupta și îi mulțumi lui Nucu pentru treaba bună pe care o făcuse. Peste o săptămână Nucu și însoțitorii lui se întoarseră în munți. Aveau întâlnire în Sătuc cu turmele, de acolo urmau drumul spre Țara Bârsei și de la Prejmer la vale, spre Buzău.

Mihu se întoarse acasă, la Tilișca în luna Florar, anul următor. Împlinise 11 ani. Acum era cât tată-său de înalt.

-Fiule, după înălțime și putere ești mai mare decât unul de 12 ani. Măsurându-te după ochi, ești potrivit să intri copil de casă la Curtea Domnească. Vom trage o fugă până la Curtea de Argeș, să vedem ce zice Bâlă, armașul Curții Domnești de la Argeș.

Inima de mamă a Irinucăii se rupea în două, privindu-și feciorul. O jumătate era de bucurie și mândrie, cealaltă jumătate era a pustiu, știind că repede se va înstrăina de acasă. Se împăca, totuși, cu gândul că bărbatul ei, cu darul său de la Sfântul Duh își putea vedea mereu fiul și îi putea veni în ajutor.

Era vara anului 1365. Pe scaunul domnesc stătea acum Vladislav Vlaicu, fiul cel mare al lui Nicolae Alexandru. S-a bucurat să-l revadă pe căpetenia iscoadelor din afara hotarelor țării, care fusese prieten apropiat tatălui său.

-Ce vânturi te aduc din depărtări, căpitane Ștefan?

-Am venit, Mărite, să-l arăt Curții Domnești pe fiul meu, Mihu, spre a fi primit copil de casă. Băiatul fu supus la toate încercările, după cum și tatăl lui fusese încercat la timpul lui. Doamna Țării nu fu mulțumită. de cunoștințele tânărului la limbile maghiară și latină.

-Căpitane Ștefan, văd că feciorul este bine clădit. Ce vârstă are? De ce ne este înfățișat atât de târziu?

-Măria Ta, mi-a fost teamă de această întrebare. Deși arată atât de voinic, Mihu nu are decât 11 ani! S-a dovedit că ne-am pripit, la anul însă, când va avea și vârsta potrivită, altfel se va lăuda el pe ungurește și pe latinește! Acum ne cerem iertare, Măriei Tale și Doamnei Țării că v-am răpit din timp fără folos! Dar înainte de a pleca, Măria Ta, îngăduit îmi este să aprind o lumânare la mormântul tatălui Măriei Tale și să îmi cer iertare că n-am venit să fiu și eu, cu el și cu toată casa lui, la ultimul drum?!

-Îngăduit este, desigur! Ștefane, știu că ai fost bun prieten cu tatăl meu, încă de dinainte ca să fie luat de bunicul asociat la Scaunul Domnesc. Mai știu că la ceasuri de cumpănă ai fost cel mai bun sfetnic și ai adus vești de mare preț pentru soarta Țării și a casei noastre. Nu ai vrea să-mi fii și mie acel prieten de nădejde, care ai fost pentru tata?

-Măria Ta, Dumnezeu le orânduiește pe toate după cum este scris fiecăruia în cartea vieții. Îi este dat Țării Românești să ridice acest popor al nostru și să-i înmulțească puterea. Noi vom sta pavăză în calea unor furtuni grele care vor bate curând peste lume. Atunci ți se va dezvălui, Măria Ta, cine îți sunt prietenii de nădejde și cine dușmanii. Dar nu-i dezvălui lui Vodă că acest fiu al lui are daruri moștenite, la fel ca tatăl său.

La mormântul lui Vodă Nicolae Alexandru, Ștefan zăbovi mai mult timp în rugăciune. Cu un semn îi dădu lui Mihu să se ridice și să iasă din capelă. Feciorul ieși, bucuros că poate arunca o privire în jur. Abia ieșise și stătea, privind roată, neștiind încotro să o apuce. Atunci un tânăr fecior, poate de o seamă cu el, se apropie și îi spuse, fără să arate cine ar fi el:

-Am văzut cu câtă pricepere ai mânuit toate armele. Aș zice că ești mai bun decât mulți dintre oștenii din garda Curții noastre.

-Îmi cer iertare, dar mă rog, pot afla cine îmi vorbește atât de frumos?

-Aaa! Nu ți-am spus și nu ai de unde știi! Eu sunt Mircea, sunt nepotul Măriei Sale Vlaicu Vodă. Tatăl meu este prințul Radu, fratele mai mic al lui Vodă. Eu am 11 ani, la fel cât ai și tu. Ai vrea să-mi fii prieten? Aș putea să-i cer tatălui meu să te oprească paj, până la anul, când vei împlini 12 ani și vei putea da probă, iar, pentru a fi primit copil de casă.

Mihu, văzând că are în fața sa un prinț din Casa Domnească se dădu înapoi cu un pas și puse un genunchi în pământ.

-Iertare, Mărite Prinț, pentru necuviință! Dar eu ...

Dar Mircea nu-l lăsă la pământ. Se apropie și, luându-l de umeri, îl ridică în picioare.

-Cel ce îmi va fi mie prieten îmi va spune pe nume, Mircea, că nu încape să ne domnim în vorbe, toată ziua. Nu mi-ai răspuns la întrebare? Vrei?

-Eu aș vrea, Măria Ta, dar nu știu tata ...

-Lasă asta în grija mea și a tatălui meu, Radu! Acum vino cu mine!

-Aș vrea, dar tatăl meu, care se roagă la mormântul voievodului care i-a fost cel mai bun prieten, nu va ști unde sunt. Nu se cuvine să ...

-Stai, uite acest arcaș va sta aici până va ieși tatăl tău de la rugăciune și îi va spune că ești în odăile prințului Radu. Ai priceput, oștean?

-Da, Măria Ta! Voi face întocmai! răspunse acela.

Ștefan, ieșind din capelă se îndreptă spre aripa dinspre apus a casei voievodale. Un servitor îmbrăcat precum la casele conților și grofilor unguri îi făcu un gest de invitație, deschizând o ușă, dincolo de care călcară într-un coridor lung de doar câțiva pași. La capătul acestuia o ușă se deschise și Ștefan intră în iatacul prințului Radu, fratele lui Vodă. Acesta ședea pe un scaun cu spătar înalt, dăltuit cu motive florale. Radu nu semăna cu fratele său, dar avea aceeași statură nobilă, care-l deosebea de bărbații din jur. Mircea, fiul lui, stătea lângă tatăl său, sprijinit cu mâna dreaptă pe spătarul jilțului. Mihu stătea în fața prințului Radu, la doi pași. Nu arăta timid, ba chiar zâmbea la ceva spus de prinț, dând din cap a încuviințare.

-Sunt Ștefan, la porunca Măriei Tale, Prințe! Tatăl lui Mihu se prezentă după moda apuseană, făcând o scurtă reverență.

-Te cunosc, căpitane, știu cine ești și mai știu și cât de folositor ai fost casei noastre! L-am cunoscut pe fiul tău și pot spune că este un tânăr potrivit să-i fie paj fiului meu, Mircea. Privindu-i, parcă vă văd împreună, cu tatăl meu răposat, odihnească-se în pace! pe vremea când aveați două zeci de ani! Te rog eu, căpitane, lasă-i pe acești copii să fie prieteni, așa cum o cere Mircea!

-Aș aduce supărare Măriei Tale, Prințe, și prințului Mircea și chiar și fiului meu, dacă aș îndrăzni să mă pun de-a curmezișul. Fie după dorința lor, Stăpâne!

Prințul Radu dădu mulțumit din cap. Nu se îndoise că Ștefan se va împotrivi să-și lase fiul să-i fie paj și prieten lui Mircea. Apoi ridicându-se îl trase pe Ștefan către un geam, mai îndepărtat de cei doi tineri care se bucurau unul de altul.

-Căpitane Ștefan, zise Prințul Radu, după știința mea domnia ta ai un har ales, pe care l-ai pus în slujba țării și a tatălui meu. Cu acest har, poți să spui care va fi soarta acestei prietenii?

-Măria Ta, nu pot nesocoti poruncile celor care veghează asupra Țării Românești. Nu-mi este îngăduit să dezvălui ce se va întâmpla în anii ce vin. Pot spune doar atât, că întâlnirea acestor doi feciori este de mult înscrisă în cartea vieții lor. Fie ca Bunul Dumnezeu să le ajute să se prețuiască unul pe altul, până la capătul drumului fiecăruia!

-Frumoasă diplomatichie, căpitane! Dar cele spuse tocmai îmi bucură inima, deoarece este un dar ales, ceresc, să ai un om alături, pe care să-l prețuiești și de a cărui prețuire să te bucuri până la capătul vieții. Mă alătur gândului bun rostit de domnia ta și nu pot decât să vă poftesc a ședea la cină, împreună cu Măria Sa Vodă și Doamnele noastre.

-Este nepotrivit, Măria Ta, să ne așezăm la masă voievodală noi, care suntem doar niște ...

-Destul, căpitane! Am primit bună învățătură de la măritul Basarab Descălecătorul și Întemeietorul, ca să cinstim omul după înzestrarea sa de la Ceruri, nu numai după rangul nobiliar. Dacă n-am fi făcut după această poruncă, nimic nu s-ar fi împlinit pe acest loc.

Și astfel Mihu, strănepotul celui ce a fost Bătrânul Toader a început drumul vieții și slujbei sale de prieten, ocrotitor și îndrumător al celui care va purta numele de Mircea cel Bătrân, voievod însemnat în cartea neamului românesc.

Cartea a treia

ÎNTEMEIETORII

Luptând pentru neatârnare

Capitolul 7
Și crescură într-o zi cât alții în...

Familia Voievodului se adună la ora șase pentru cină. Vlaicu Vodă întârzie o jumătate de ceas, fiind reținut de treburi grabnice. Intră în spătărie însoțit de fiul său mai mare, Dan, cel născut de Doamna Ana, prima lui soție. Intrară destul de zgomotos, făcând glume cu pruncii mărunți. Dar fața lui Vodă era îngrijorată și nu putea să o ascundă, deși făcea eforturi mari. Din această cauză masa decurse într-o atmosferă tensionată. Vlaicu cădea pe gânduri și nu își revenea, deși Doamna Țării și fratele său, Radu, încercară în două – trei rânduri, să-i capteze atenția pornind o discuție despre un turnir pe care ar fi bine să-l organizeze cât mai curând, în scopul consolidării păcii în zonă. Prințul Dan prinse ideea turnirului și își arătă entuziasmul, chiar spunând că acel turnir ar trebui să-i fie închinat lui, ca prilej de intrare în tagma cavalerilor. Doar avea 20 de ani! În sfârșit masa se termină, Doamnele și copiii se retraseră, iar în sală rămaseră doar bărbații.

-Spune, Măria Ta, ce veste ai primit de te-a tulburat atât de tare, încât n-ai putut mânca în tihnă? întrebă prințul Radu.

-Sunt vești foarte rele, sosite de la rudele noastre din Bulgaria, despre care căpitanul Ștefan poate spune mai multe. Imperiul Bizantin poartă războaie, în ultima sută de ani, cu un stat înființat în Asia Mică, sau Anatolia cum o cunoaștem noi. Turcia se cheamă această țară. Ea se mișcă foarte repede, are o armată puternică. Umblătorii pe jos sunt numiți ieniceri, iar călărețiі, spahii. Pe câmpul de luptă nu lasă supraviețuitori și nici nu iau prinși. În urmă cu zece ani au călcat pentru prima dată în Balcani. Acolo, între Marea Neagră și Marea Mediterană există o strâmtoare, care se cheamă Dardanele. În mijlocul acestei strâmtori Creatorul a pus o peninsulă, lungă și îngustă, care se numește Gallipoli. Pe ea, încă din vechime a fost ridicată o cetate și un zid de apărare, pe lungul peninsulei. Această cetate a servit din cele mai vechi timpuri ca fortificație de mare însemnătate, din ea putând fi văzute și cercetate toate corăbiile care veneau din Pontul Euxin ca și cele care plecau din Marea Mediterana spre Pontul Euxin. În noaptea de 1 spre 2

martie 1355 pământul s-a cutremurat puternic, cetatea și zidul de pe această peninsulă au fost șubrezite. Aceste fortificații erau ale Imperiului Bizantin. Acum, șubrezite fiind, au fost ușor de cucerit. Într-o lună turcii au intrat în Gallipoli, deci au pus piciorul în Balcani. De aici au pornit atacurile spre miazănoapte și apus. Au cucerit bucată cu bucată pământul care se cheamă din vechime Tracia, de pe vremea Imperiului Roman. După cât de repede s-a mișcat sultanul Murad, nepotul întemeietorului Osman, vor veni curând, la rând Grecia, Albania, Bulgaria, Serbia. Ele vor fi cucerite una după alta. Murad nu va sta să se desfete de izbânzile sale. Își va îndemna oștirile la noi războaie, căci profetul lor, Mahomed, îi îndeamnă în cartea lor sfântă, Coranul, să supună toate popoarele lumii lui Allah. Deci turcii vor sosi, curând, la hotarele noastre. Aceste vești mi-au dat de gândit. De ce, oare, m-am gândit la rău aflând pentru prima oară de acești năvălitori?!

-Acestea sunt toate țări creștine, ortodoxe. Turcii au dușmănie numai împotriva ortodocșilor? întrebă prințul Radu.

-Nici gând, zise Ștefan, cerând îngăduință să spună și el tot ce știa despre amenințarea care se apropia de hotarele Țării. Credința musulmană se opune celei creștine, că este vorba de ortodocși ori de catolici. Țările acestea ce stau primele în fața turcilor sunt numite de papistași țări schismatice. Pe nedrept și în fel mincinos. Pentru că noi, ortodocșii, păstrăm Evangheliile de la început, cele scrise și propovăduite de Sfinții Apostoli. Ei, catolicii, s-au îndepărtat de propovăduirea apostolică, așadar ei au făcut schisma. Însă Papa de la Roma zice că turcii sunt un fel de bici al lui Dumnezeu împotriva schismaticilor ortodocși. Ca popoarele catolice din Evropa să le poată veni în ajutor, ele trebuie să se lepede de schismă și să treacă la catolici, să se închine Papei.

-Ai spus, Măria Ta, că turcii aceștia vor bate, în curând, la porțile noastre, zise prințul Radu. Înseamnă că trebuie să ne pregătim!

-Trebuie, așa este. Dar singuri nu vom reuși să le ținem piept, răspunse Vodă. Iar țările mai depărtate, de la Apus, nu vor face nimic până ce nu vor simți pe pielea lor amenințarea semilunii.

-Măria Ta, bătălia cu turcii va fi la fel cum au fost toate cele pătimite de valahii noștri la trecerea puhoaielor de păgâni, zise Ștefan. Bunul Dumnezeu ne-a ajutat și am trecut prin veacurile cele grele. Aici suntem, pe acest pământ încă și la acest ceas de

cumpănă. Să luăm aminte că acum, noi valahii altfel suntem pregătiți pentru ciocnirile ce vin. Am întemeiat două țări, sub ocrotirea Sfintei Treimi. Țara Românească nu mai este singură, nici nu mai este slabă. Suntem încă puțini, satele noastre sunt rare și cu puțini locuitori. Iar oastea țării n-are scule de război din cele tari, din fier și oțel. Dar noi avem credința! Noi luptăm să ne apărăm glia asta, strămoșească! Noi luptăm că nu ne poate alunga nimeni de aici. Ei se luptă cu lăcomie, vor pradă, cât mai multe lucruri pământești. Deșertăciuni, care azi sunt iar mâine sunt risipite de vânturi.

-Avem cu noi pildă bună, chiar azi, sub ochii noștri s-a petrecut, zise prințul Radu. Prietenia dintre Mircea și Mihu este tăria neamului nostru. Umăr lângă umăr, fără dezbinare, cu dragoste frățească vom învinge. Să fiți uniți, copii, să fiți tari, împreună!

Prințul Radu se întoarse spre fratele lui, voievodul:

-Îngăduie, Măria Ta, să-i încredințez pe acești doi tineri luptători ocrotirii fiului tău, Dan. Să fie, pentru ei, fratele mai mare care îi îndrumă, dar îi și apără pe cei mai mici decât el.

Prințul Mircea ceru îngăduință să spună și el ceva, intrând în vorba adulților.

-Bine, bine! Am înțeles că această fâșie de pământ, peninsula Gallipoli, a fost cucerită de turci în urmă cu zece ani. De atunci sunt ei tot acolo? Împăratul Bizanțului nu s-a apărat? Țările apropiate nu au sărit în ajutor?

-Pericolul acesta nu a fost trecut prea ușor cu vederea, răspunse Vlaicu Vodă. De la anul 1000, Apusul are poftă să se lupte cu necredincioșii. Au fost multe cruciade pornite din Apus împotriva necredincioșilor din Țara Sfântă. Acum, după ocuparea Gallipoli de către turci, Împăratul Bizanțului, Ioan al V-lea Palaiologos a cerut Papei să pornească iarăși o cruciadă pentru alungarea turcilor din Europa. Pornirea s-a făcut în anul 1363, de către Papa Urban al V-lea, care a găsit sprijin la regele Franței, Jean al II și la regele Ciprului, Petru I. Dar foarte curând s-a dovedit că acești 2 regi nu au de gând să intre în acțiune. Atunci Papa a făcut chemare către cavaleri să pornească ei această Cruciadă. Sorții l-au ales pe contele Amadeus al VI-lea, al Savoiei, să conducă acest război. Cu ajutorul Papei, s-au făcut strigări în toate țările Apusului, s-au adunat oameni pentru oști, s-au strâns bani de cheltuială. Dar turcii atacau

mereu proprietățile Imperiului Bizantin. De la Gallipoli ca bază de pornire, în scurt timp ei au atacat și au cucerit toate orașele și cetățile din Tracia, care au fost ale Bizanțului. Cum Cruciada se pornea greu, Împăratul bizantin Ioan al V-lea a urcat cu alaiul său la Buda, să-i ceară ajutor regelui Ungariei, Ludovic I-ul. Acolo au negociat și Ludovic a ocupat cetatea Vidin și teritorii din jur, formând un ținut nou, Banatul Unguresc. Pentru noi și pentru bulgari, Vidinul unguresc este un mare pericol. Când Împăratul Ioan al V-lea se întorcea spre Constantinopol, Țarul Șișman al Bulgariei l-a prins și l-a închis, cerând plata unei răscumpărări. Ca să n-o lungesc prea mult, Amadeus de Savoia a venit cu cruciații, i-a atacat pe turci la Gallipoli și i-a scos de acolo, apoi a plecat, prin Dardanele, către coasta bulgară din Marea Neagră, să-l elibereze pe Împăratul Ioan al V-lea. Pentru că Ioan îi era rudă, erau veri buni după părinți. Amadeus l-a eliberat pe Ioan, apoi s-a întors la Constantinopol, unde a predat Gallipoli Bizanțului, în zilele noastre.

-Acum vă spun eu mai departe ce se va întâmpla, își luă Ștefan îngăduință să ridice un colț de pe anii viitori. Imperiul Bizantin și-a trăit traiul, trebuie să piară. Nu mai are vlagă! De aceea acum s-a pornit în interior un război civil, între Ioan al V-lea și fiul său, Andronicos al IV-lea. Înțelegeți, Măriile Voastre? Război între tată și fiu, pentru tron! Andronicos a cerut ajutor de oaste de la turci, chezășuind ca plată tocmai această peninsulă de mare preț, Gallipoli!

-Asta este o mare ticăloșie, zise Mircea, supărarea citindu-i-se pe față. Iar Dan îi ținu isonul.

Depănarea știrilor proaspete primite la Curte se opri aici. Vodă și fratele său au înțeles că greul va veni, că Țara Românească nu va scăpa ocolită de păgâni.

-Acum, zise Vodă, suntem ca niște drumeți care ne-am oprit să vedem în zare, către apus, cum din norii negri care întunecă cerul cad fulgere pe pământ. Dar tunetul încă nu se aude! Este semn ceresc că această furtună se va îndrepta spre hotarul nostru. Ca orice bun gospodar, trebuie să ne grăbim să punem tot ce avem prețios la adăpost. Dar mai presus de toate, trebuie să ne rugăm Dumnezeului care ne-a ocrotit până acum să ne întărim credința, să ne întărim în cuget și să fim mai uniți decât oricând.

A doua zi prințul Radu trimise un slujitor după căpitanul Ștefan. Acela sosi de îndată ce fu aflat la cazărmile oștenilor gărzii. Dar trecuse o mică de ceas până ce Ștefan se înfățișă prințului.

-Iertare, Măria Ta, slujitorul m-a aflat greu fiind prins într-o încercare de aruncări cu praștia la cazărmi.

-Ce fac tinerii noștri, căpitane? întrebă prințul. Văzutu-i-ai de dimineață?

-Văzut, cu ei eram la muncile ostășești. Măria Ta, îmi pare așa de bine de prințul Mircea că este o odraslă cum rar se găsește pe la curțile domnești. Serios, mereu își împlinește datoria. Acuma când am plecat către Curte, el tocmai punea capăt ostășiei, spunea că trebuie să se grăbească la Cancelarie, ca să nu-l facă să aștepte pe părintele Gherasim, care vine de la Mitropolie pentru lecția de limbă greacă. Iar prințul Dan, Măria Ta, este bărbat împlinit, oștean cu mare îndemânare de luptă.

-Mă bucur de aceste vești despre fiii mei, căpitane. Ca părinte al lui, mă simt mândru că nu trebuie să le spun de două ori ce îndatoriri au. Dar mai mândru mi-s că totdeauna fac treabă bună! Acu, dacă zici că mezinul îi la lecția de grecească aș zice să mai zăbovim puțin și mai încolo să trecem pe la Cancelarie. Aș vrea să schimb vreo două vorbe cu părintele Gherasim, care a venit nu de mult de la Constantinopol, de la Patriarhie.

Când prințul Radu și căpitanul Ștefan au intrat în Cancelaria domnească, lecția celor doi învățăcei, Mircea și Mihu, tocmai se termina. Monahul, un bărbat clădit mai mult ca un oștean decât ca un schimnic, continua lecția conversând cu băieții numai în limba greacă. Se închină în fața prințului și sărută mâna întinsă de acela.

-Bine ai sosit la Curtea noastră, părinte! spuse Radu. Mă bucur să te văd sănătos ca totdeauna. Se vede că viața de călugăr îți prieste, cred că din pricină că te supui canoanelor și faci ascultare cu mult drag. Ce noutăți mai porți în desagi, părinte? Cum a fost drumul de la Țarigrad până aici?

-Mulțumesc Măriei Tale pentru vorbirea frumoasă despre mine, nevrednicul și păcătosul. Nu-i bine să te umfli în pene când te laudă oamenii, dar dacă aceasta vine de la Măria Ta, care ești cunoscător la oameni, nu fac alta decât să mă bucur și să aduc slavă Lui Dumnezeu că mă ocrotește, înlesnind să mă țin departe de ispite. Cât despre drum, când cauți cu drag spre oamenii către care te duc

pașii, drumul nu ți se pare tare lung. Ai vrea să zbori, ca să ajungi mai repede. Dar să știți, Măria Voastră, este din ce în ce mai anevoie de umblat pe vechiul drum către Dunăre. Viața călătorului este în pericol, iar pentru un slujitor creștin al Domnului, pericolul este și mai mare.

-Mă sperie ceea ce spui, părinte! zise prințul. Ce se întâmplă? Cine pune viața călătorilor în pericol? Nu mai păstrează bizantinii buna rânduială?

-Treburile s-au stricat tare, Măria Ta, de când turcii s-au mutat în Galipolli. Iaca sunt zece ani de când împăratul Andronic al IV-lea Palaiologos și-a plătit datoria față de turci pentru ajutorul de oaste în bătălia cu tatăl său, împăratul Ioan, dându-le cheile peninsulei Galipolli pentru totdeauna. În ăști zece ani turcii au mutat mii, zeci de mii de oameni de-ai lor din Anatolia, alungându-i pe romei de la casele lor, ori chiar omorându-i dacă aceia nu plecau de bună voie. Acuma Tracia este plină de oștenii turci. Merg pe drumuri achingii și ghazii, pedeștrii și cavalerie și se leagă de orice creștin întâlnit în cale. Jefuiesc și omoară, rar cine poate scăpa dacă nu le vorbește limba și nu are ceva giuvaericale pregătite de dat ca .să fie lăsat în viață.

-Până unde s-au întins necredincioșii, părinte, de zici cuviosia ta că nu-i pace pe vechile drumuri? întrebă Ștefan, prezentându-se. Eu, ca să mă cunoști, părinte, sunt tatăl acestui copil, Mihu, pe care Măria Sa prințul Mircea l-a luat paj și l-a făcut prieten.

-Copil mândru ai matale, căpitane, să-ți trăiască și să vă dea Bunul Dumnezeu sănătate și ocrotire. Dar să zic la întrebare. Toată partea de răsărit a Traciei vechi este ocupată de turci. Și-au făcut sate, s-au făcut stăpâni pe casele părăsite, pe ogoarele nelucrate. Acum partea asta din Imperiu este țara lor. În acești zece ani au luat cetățile Didymoteicho și Philippopolis, iar în vara aceasta a căzut și Adrianopolul, mândria Imperiului. Acuma, de la Constantinopol – care a rămas, încă, necucerit – Imperiul nu mai are mai nimic. Din cetatea zidită de Sfântul Constantin nu poți pleca aiurea decât pe mare, cu corăbii de-ale veneților sau genovezilor, care singuri pot trece prin strâmtoarea Dardanele, din Marea Marmara în Mediterană. Cetatea Adrianopol au botezat-o Edirne, pe limba lor. Acolo taie și spânzură un bei, făcut mare peste tot ținutul de însuși sultanul. Îi zice Lala Shahin Pașa. Cică Sultanul vrea să facă Edirne

capitală a Imperiului Otoman, să o mute de la Brusa, din Anatolia. Iar acest Pașă Lala are poruncă să gătească locul de așezat inima Împărăției. Să taie drumuri, să le facă după cum arată cele rămase de la romani, să zidească conace pentru sultan și pașale, să facă loc pentru serai și câte și mai câte. Trudește din greu Lala, că de nu face pe plac sultanului își pierde capul și nu numai al lui ci și al întregii case a lui.

-Doamne, Măria Ta, vestea aceasta este una dintre cele mai rele! zise Ștefan. Acum turcii stau în coasta Serbiei, Țaratului Bulgariei și Ungariei. Oare Apusul nu vede ce războaie ne pândesc cât de curând? Lor nu li se încrețește pielea, de frică?

-Măria Ta, veștile astea sunt cele care umblă, purtate de la o gură la alta, zise cuviosul părinte. Nu trebuie să crezi că ar fi chiar așa tot ce auzi. Că fiecare mai adaugă câte ceva, cum face muierea la cuhnie, mai pune sare, mai o iarbă sau alta. Dar când te uiți la sărmanii care au văzut oastea necredincioșilor spulberând oștirea nobililor ferecați în armuri și zale, cu aur și argint pe aceste ferotenii de strălucesc în soare de îți iau ochii, când vezi acești martori cum tremură și îi apucă groaza la aducerea aminte a celor văzute, trebuie să pricepi că nu-i de șagă cu oștirea lor. Au atâta ură și furie împotriva creștinilor de zici că fiecărui turc mamă-sa, ori frate, soră ori prunc a suferit cine știe ce grozăvie din partea Crucii și el a venit să se răzbune. Oștirile lor îs câtă frunză și iarbă. Din Asia și acum de astă parte a Bosforului iau drept haraci prunci de 5 ani, nici mai mari și nici mai mici, îi cearcă să fie sănătoși și cu vână. Pe aceștia îi cresc și îi fac ieniceri, armata care umblă pe jos. Nu știu ce prostii le bagă în cap, că ăștia vin cu ura în bătălii. Aceste trei țări ale noastre, sârbii, bulgarii și ungurii nu au, la un loc, atâta oaste câtă să poată sta zăgaz în calea lor. Fericitul Părintele nostru Patriarh le tot trimite cărți și îi cheamă la unire, îi ceartă și le cere împăcare creștinească pentru ca să se uite la răul cel mare care vine peste toată creștinătatea.

-Și primește vreun răspuns Patriarhul? întrebă prințul Radu.

-Răspunsul lor este cel al orbilor și surzilor: plecați-vă la Scaunul Papei de la Roma, botezați-vă în credința catolică și atunci vă vom primi și vă vom ajuta ca pe frați. Atâta știu, ăsta îi interesul lor.

Plecară de la Cancelarie, lăsându-l pe Mircea cu prietenul lui, Mihu, continuând un fel de ceartă pe care o începuseră pe terenul de luptă. Mihu îl contra pe prințișor, dar cu grijă, cu învăluirile pe care un paj este dator să le folosească în slujba stăpânului său.

-Veștile cuviosului părinte au fost, nu știu cum să le spun pe un nume potrivit, pot să le zic în orice fel, dar pentru mine au fost cutremurătoare, zise prințul Radu. Pentru că ele spun ce va fi peste un timp, care nu este prea departe. Noi trebuie să învățăm din cele ce se vor petrece între turci și bulgari, cu sârbii și cu ungurii, anul acesta, la anul care vine și încă mai departe. Căci acele întâmplări se vor petrece, curând și între turci și Țara Românească. Trebuie să stăm la sfat cu Măria Sa Vodă, fratele meu.

Vodă se învoi să lase orice treabă ar fi avut ca să-l asculte pe fratele său. Știa că Radu nu umbla cu treburi de nimic, iar judecata lui era plăcută fratelui său mai mare.

-Vorbirăm, Măria Ta, cu părintele Gherasim, iar veștile lui ne tulburară pe amândoi, zise prințul Radu.

-La fel simt și eu, încă de aseară am stat la sfat de taină cu părintele. Nu v-am chemat, că noaptea era trecută spre zori și, obosit fiind, am cugetat că pot greși lesne cu judecata mea la acel ceas târziu. Dar acuma e numai potrivit să sfătuim împreună, înainte de a chema boierii țării în Divan.

Care-i gândul tău de pe urmă, prințe, după cele auzite?

-Măria Ta, dacă se adevărește că oștile sultanului Murad sunt așa de numeroase și de puternice și, pe deasupra, se va adeveri că au mare grabă să cucerească noi pământuri, apoi curând ne va veni și nouă rândul să stăm față în față, român cu turc, cu săbiile în mâini. Neliniștea mea se leagă de mai multe lucruri. Mai înainte de toate, noi suntem puțini, ei sunt mulți. Oastea noastră o adunăm cu greu, numai când îi primejdie mare pentru țară. Ei au oastea adunată în cazărmi și în tabere, pot porni la război de îndată ce Sultanul grăiește o poruncă. Știm noi cum luptă aceste oști otomane? Știm noi cum putem să-i batem în război? Îi de ajuns pentru început, Măria Ta? Găsim dezlegări la aceste ghicitori?

-Nu mi-i la îndemână, frate, să-ți spun că toată noaptea asemenea întrebări m-au bântuit și mare lucru n-am dezlegat. Mai înainte de toate, musai este să ținem seama că ei au o oaste mare și o au sub poruncă, în toată vremea. Noi nu putem să adunăm o oaste din

românii țării care să se măsoare cu turcii, de-ar fi ca pe lângă bărbați să punem arme în mâini la muierile mai tinere, la pruncii mai răsăriți și la bătrânii care nu sunt nevolnici pe de-a întregul. Niciodată de pe pământurile acestea nu s-a adunat o armie atât de numeroasă. O bătălie se câștigă nu doar cu mărimea oștirii și tăria armelor. Mai trebuie să ai ghinărari pricepuți în meșteșugul războiului. Noi nu avem prea mulți strămoși către care să ne uităm, să vedem cum s-au luptat, cum au izbândit în fața vrăjmașilor care seamănă, acum, cu turcii. Nici Decebal n-a avut atâta oștire câtă a avut Traian Împăratul. Cu toate acestea i-a bătut pe romani în mai multe rânduri. Bunicul nostru, Basarab, l-a învins pe riga ungurilor, Carol Robert, la Posada. Ce oaste a avut el? Niște plugari și niște ciobani. Câțiva boieri călări și cu scule bune de război. Atât. Răspunsul meu, la această întrebare de început este, frate al meu, să ne pregătim de război cu câți oșteni avem, să le punem în mâini scule de război pe care le putem face singuri și să căutăm ghinărari iscusiți care să ne ducă la bun câștig.

-Are neamul nostru o vorbă de aur, numai potrivită de spus și de adăugat la cele ce ai grăit Măria Ta, cu multă înțelepciune. Anume „Văzând și făcând!", zise prințul Radu.

-Îngăduie Măria Ta ca un om de jos, ca mine, să zică o vorbă? întrebă Bătrânul Ștefan.

-Grăiește, căpitane, fără frică. Te știm cine ești și câte știi, iar dacă te afli aici, la fața noastră, te-am chemat pentru bune sfaturi ce poți a ne da, răspunse Vodă.

-Dușmanul trebuie iscodit. Iscoade trebuie să avem pe lângă vrăjmaș chiar și atunci când el ne este încă prieten. O vorbă înțeleaptă din popor zice *„Păzește-mă, Doamne, de prieteni, că de dușmani mă păzesc singur!"* Vreau să zic, Măria Ta, există totdeauna oameni care pot trăda chiar când nici ei nu gândesc la acest pas necugetat. Pot fi oameni aflați la grația regelui, pot fi prieteni din copilărie, pot fi neamuri apropiate. Vrăjmașul, mânat de răutatea Satanei, iscodește în toate părțile și caută slăbiciunile oamenilor care îl înconjoară pe conducător. Îi află pe aceia care pot fi întorși din drumul cinstei, fiindu-le întinse capcane în care ispita strălucitoare șade între colții veninoși ai pierzaniei. Măria Ta ești înconjurat de mulțime de oameni, unul nu este la fel măcar cu altul singur. În tot timpul domniei grija cea mai mare a Măriei Tale este

să conduci o țară, să fii drept pentru tot poporul, să te îngrijești să ai cuferele pline cu aur și argint cu care să repari drumuri, să zidești orașe, cetăți și biserici, să te îngrijești de sănătatea oamenilor și animalelor, să dai legi cu care să poți ține neștirbită sabia dreptății. În toate zilele acestea, ale domniei, Măria Ta tot mai puțin te grijești să-ți aperi spatele. Că te înconjoară lingușitorii, aceia care, cu minciuni și dovezi calpe, bine ticluite, îi dau deoparte de lângă Măria Ta pe sfetnicii cei buni, care ți-au fost prieteni, până acum. Turcii sunt vrăjmașii de afară, dar avem și vrăjmași înlăuntru. Cine se va ocupa de aceștia, Măria Ta?

-Cine sunt acești vrăjmași, căpitane Ștefan, întrebă Vodă, începând să arate o față din ce în ce mai supărată.

-Țara aceasta, Măria Ta, a fost descălecată de străbunul Radu Negru Vodă, a fost întemeiată de bunicul Vlaicu Basarab, iar tatăl Măriei Tale, Alexandru Nicolae Vodă a fost primul care a trebuit să aibă grijă de toate, de cele privitoare la ogradă, la cele privitoare la hotare, dar și la megieșii cei buni și la cei răi. Acum, la acest ceas, Țara Românească merge pe drumul său ca un prunc de doar 4 sau 5 anișori. Este în dreptul și datoria noastră, a tuturor, să întărim acest prunc, să-l facem să crească așa, ca Făt Frumos din poveste.

-Nu ocoli întrebarea, căpitane! ridică și prințul Radu tonul.

-Când a descălecat la Câmpulung, Radu Negru Vodă le-a spus prietenilor – că avea mulți prieteni pe aici, de când se luptase cu tătarii pe aceste meleaguri, fiind căpitan în oastea regelui ungurilor = că el nu vine ca un cuceritor. Cine vrea ca aici să fie o țară puternică și socoate că el, Radu Negru este vrednic să fie voievod, apoi acela să vină să i se închine și să jure credință. El, Radu Negru mai întâi și apoi Basarab au primit jurăminte de credință de la cnezi și voievozi. Mărunți, e drept. Dar când țara s-a întemeiat, printre acești voievozi mărunți, măcar unul oare nu și-a spus în gândul lui „Puteam să fac și eu ce a făcut acela!”? Asta este o slăbiciune, Măria Ta. Oricare dintre aceia sau urmașii lor, pot fi ispitiți să-și dorească să te dea la o parte și să vină ei la putere. Dacă în țară ar crește zâzania, iar la Dunăre ar apare oștile turcești, cum crezi că va putea scăpa Țara Românească de la foc și jaf?

-Și ce este de făcut, căpitane? Sfatul Bătrânilor ce porunci ne dă? întrebă Vlaicu Vodă, dezvăluind că Ștefan are dar de la Sfântul Duh. Prințul Radu, apoi și tinerii prinți Dan și Mircea îl priviră pe Ștefan

cu alți ochi. Începeau să înțeleagă de ce Vlaicu Vodă îi îngăduise căpitanului acele vorbe îndrăznețe.

-Sfatul Bătrânilor te îndeamnă, Măria Ta, să dai dovadă de Înțelepciune. Așa cum a dat dovadă de înțelepciune Basarab Voievod când l-a făcut pe Craiul Robert să vină cu oaste mare, știind că el, Basarab și țara lui sunt mai tari decât vrăjmașul. Doar știind acestea și făcându-și bine toate socotelile, l-a dovedit la Posada. Sfatul Bătrânilor nu poate să te ia de mână și să-ți spună ce să faci anume. Ai în jur oameni înțelepți, mulți și cu dragoste de țară. Ai casa domnească cu bărbați de soi ales, care să te ajute să fi cu ochii pe marii boieri, pe prieteniile dintre ei, de încuscriri, astfel ca oricând să poți sta deasupra lor. Nu lăsa pe nici unul să se întărească cu oștire în leafă, să fie mai mare decât oștirea Curții Domnești. Nu lăsa pe nici unul, cu neamurile lui cu tot, să adune mai mult aur și argint decât poate aduna vistieria Țării.

-Înțelepte vorbe de la Bătrânul Ștefan, Măria Ta, zise Radu. Căpitanul iscoadelor noastre știe lucruri multe și mărunte care par a fi minuni, dar ele sunt rodul ochilor ageri, ai auzului ascuțit și al minții înțelepte. Și mai are, peste toate acestea, dar și har de la Cer. Apoi întorcându-se spre Ștefan, prințul Radu îl întrebă anume:

-Spui că Sfatul Înțelepților nu are îngăduință să spună și să facă mai multe pentru noi. Ce înseamnă asta, căpitane?

-Asta înseamnă, Măria Ta, că această casă întemeiată de Vodă Vlaicu Basarab I - ul vrednică este să cârmuiască acum și în vremurile de restriște ce vor veni. Asta înseamnă să fiți uniți, să fiți laolaltă la bine și la greu și să aveți credință. Nimic în viață nu se face fără ajutorul lui Dumnezeu! Mai înseamnă că întemeierea Țării s-a făcut sub mâna Sfatului Înțelepților, Țara o vedem că șade bine în hotarele ei. Și spune Sfatul, poruncă ne dă, să fim vrednici să creștem și să întărim Țara, ca fiecărui român să-i fie bine, nu doar unora.

Acest sfat de taină fu primit de Vodă și de fratele său, Radu, ca o poruncă sfântă. Cei doi frați, ba chiar și nepoții Dan și Mircea deveniră, din acea zi, mai atenți la tot ce se întâmpla în jurul lor. Iar Mircea îl întrebă pe Mihu, prietenul lui, a doua zi, dacă poate să-i deslușească ce anume este acest „dar și har de la Cer" al Bătrânului Ștefan.

-Măria Ta, Cerul totdeauna a avut pământul acesta în grijă. În vechime, dacii l-au cunoscut pe Zamolxe, zeul lor, care le-a dat aleasă și temeinică învățătură. Marele preot al Dacilor, care slujea în templul sfânt de pe Muntele Cogaionon, cunoștea toată învățătura pe care Zamolxe le-a împărtășit-o. Marele preot a adunat în jurul lui câțiva învățați, cărora le-a împărtășit această cunoaștere. Ei au fost numiți de popor „Bătrâni" pentru că triburile dacilor erau conduse de adunarea bătrânilor, care spuneau ce este înțelept de hotărât și ce căi trebuie urmate. După mult timp, Sfatul Bătrânilor a hotărât să ajute ca pe aceste plaiuri să se întemeieze țări ale valahilor, urmașii vechilor daci. Cerurile au îngăduit acest lucru, dar a dat poruncă Bătrânilor să se amestece din ce în ce mai puțin în treburile țărilor întemeiate. Porunca a fost ca voievozii întemeietori să răzbească prin greutăți și necazuri, să își învingă ispitele și să răzbească fără ajutorul minunilor. Porunca este să crească puterea acestor popoare prin înțelepciune, unire și credință. Sfatul Bătrânilor se va arăta doar când țările acestea vor trece prin mari primejdii. Porunca dată prin gura Bătrânilor este Răbdare, Credință și Înțelepciune.

-Tu, pajul meu și prietenul meu, ai moștenit de la tatăl tău, ceva din acest dar și har? întrebă, curios ca un prunc, prințul Mircea.

-N-am îngăduință să spun nimic, stăpâne, până când nu se va împlini vremea. Iartă-mă, prietene, cel mai bine este să rămânem așa cum suntem, tu prinț, iar eu paj. Să ne urmăm calea învățăturii ca să dăm bucurie părinților noștri.

Ștefan mai rămase câteva zile la Argeș, la Curtea Domnească. În răstimpul când Mihu scăpa din slujba domnească, tatăl și fiul se trăgeau la umbra unui crâng de mesteceni, tăifăsuind despre multele necazuri, dar și bucurii ce trec peste orice om la viața lui, precum trec și norii peste lanuri unduind galbene, aurii, în miez de vară.

-Ai ascultat toată vorbirea ce am avut-o cu Vodă și fratele lui. M-am dezvăluit acolo cu darul și harul meu, căci musai a fost să pun la vedere, pe tavă, măriilor lor și acele lucruri care sunt demoni înfricoșători ce umplu cotloanele întunericului. Un conducător de țară trebuie să stea cu ochii pe cei ce pot otrăvi tot neamul, de acu și până ce se va găsi un altul, mai vrednic, să șteargă urâtul de pe răbojul acelui popor. Acești Basarabi s-au arătat vrednici să strângă neamul la un loc, punând alături casă cu casă și ținându-i la un loc cu frica de nobilii unguri, mereu porniți cu călcarea în picioare a

megieșilor lor, din toate cele patru vânturi. Țara s-a împlinit o dată cu adăugirea Banatului Severinului, ținutul cel mai bogat, atât de râvnit de lacomii pustei. Mă tem că cele ce am spus despre râvnirea puterii, această slăbiciune omenească ce poate stârni zâzanii și tulburări, poate fi aflată acolo, la curțile unor boieri, dar mai cu seamă la curțile boierilor craiovești. Sunt neamuri de sânge aceia cu basarabeștii. Nu-i poți arăta cu degetul fără să fii prins umblând cu linguroiul sub capacul de pe oala cu smântână. De aceea îți zic, fiule, stai cu mare băgare de seamă, dar nu-i scăpa din ochi pe aceștia.

-Te gândești la cineva anume, tată? întrebă Mihu.

-Ludovic Crai poate juca această ademenire folosind două căi ieftine, fără a cheltui bogății. Mai înainte de toate poate ispiti femeia, așa cum a făcut și șarpele în grădina Raiului. Tot mai mulți boieri români din această parte de țară umblă să se încuscrească cu ungurimea, zicând că Marișca îi mai de preț decât Maria noastră. Iar nevasta unguroaică mai dihai își mână bărbatul pe căi greșite, scoțându-i ochii cu stirpea ei nobilă. Iar a doua cale este momeala înnobilării. Unora le sună mai bine în urechi să se audă strigați grofi sau baroni, decât cnezi sau voievozi. Asupra acestor soiuri slabe trebuie să ne stea și nouă ochii treji, adică mie și ție.

-Am înțeles, tată. Fără să fi spus, am văzut și eu cum se ridică nasul în sus lui Gheorghe dacă îi strigat „Banfi" în loc de ...

-Când unii boieri ajung să fie mai bogați decât Vodă, Divanul țării și legea se șubrezesc prin șușoteli pe la colțuri. Neascultarea de Vodă o aflăm auzind mârâielile câinilor pe două picioare. Aici începe răul și el, ca și buruiana otrăvitoare, trebuie smuls fără zăbavă din pământul țării. Vodă le poate tăia nasul fudul și pofta de putere numai dacă este curat și are sprijin, în spatele său, oastea cea mare a țării. Dar și Vodă îi om, are și el slăbiciuni. Acu Mihule, ți-am zis la cele ce trebuie să fii foarte atent. Eu mă voi trage acasă, că mă caută fiul Gligor din părțile Țării de Sus și nu pot juca moldovenește stând aici, pe malul Argeșului. Să mă chemi, de afli ceva !

-Așa voi face, tată. Dar ai zărit, cumva, într-un an ori doi, ce furtuni se vor abate peste noi? Și dinspre care parte a pământului?

-Fiule, am numit megieșii noștri care stau sub amenințarea imediată a semilunii. Vlaicu Vodă a făcut bine că s-a încuscrit cu

Cneazul sârbilor și cu Țarul bulgarilor de la Vidin. Dar ne-a intrat în coastă un vierme perfid, care roade puterea din interior, așa cum viermele roade mărul de la semințe. Fii cu ochii pe muiere, că ades șarpele ia chip de muiere. Ludovic Crai gândește numai pentru el și țara lui. Anume, el vrea să îngenunche Țara Românească, să stea scut în fața puhoiului turcesc, astfel ca războiul să se ducă pe pământul nostru, să nu ajungă la hotarul lor. Și pentru aceasta va sfătui, repede, cu voievodul Transilvaniei ca să pună la cale ceva ce să le fie de folos mintenaș. Apoi, Sfatul mai spune că nu peste mult timp va fi mare sfadă la Serai. Sultanul lasă ca moștenitori patru feciori, fiecare cu poftă mare să fie ales Sultan. Va curge sânge de frate. Va fi păgubos să ții parte unuia dintre acești moștenitori și să n-ai norocul ca acela să câștige Divanul. Grijă mare la sfatul ce îl va da unul și altul din preajma Măriei Sale! Atâta îți spun, mai mult, nu!

Bătrânul Ștefan nu apucă să ajungă, în tihnă, acasă, la Tilișca. Fiul Gligorie i se arătă pe drum, pe la amiază, cercând a-i vorbi grabnic. Seara, la popas în satul Sătuc, Ștefan găsi cum să schimbe câteva vorbe cu fiul său, astfel încât să nu-l audă nimeni, să nu-i iasă vorbe că ar fi zălud, vorbind de unul singur.

-Tată, stăpânul meu, prințul Ștefan, fratele mai mic al lui Petru, nepotul Întemeietorului Bogdan, a primit veste de la o iscoadă de-a lui, de la Curtea Craiului Ludovic, cum că lasă Moldova în grija lui Dragos al II-lea, cel căruia Riga i-a dat moșia de la Cuhea, a lui Bogdan Vodă. Că n-are oaste de lăsat prin aceste părți, că primejdia cea mare vine de la miazăzi, unde Sultanul Otomanilor înghite țară după țară, robind noroadele. Ludovic Crai și Nicolae Lackfi, voievodul Transilvaniei plănuiesc să intre cu oștiri în Țara Românească, să o ocupe și acolo să-i stea în cale turcului. Bătălia să fie pe pământ valah, nu pe cel unguresc.

-O veste de mare preț mi-ai dat, fiule. O să fac, de îndată, tot ce trebuie. Grijește de tine și caută să afli ce gânduri are Craiul Cazimir despre Moldova. Că știi bine, că a mai încercat să pună jugul pe Moldova, să o ia înaintea ungurilor. Oare nu gândește, Craiul, că acum poate izbândi, că n-are a se pune cu oști împotriva ungurilor și nici a tătarilor, că aceștia sunt departe de Polonia și de Moldova, acum?

-Asta îi a doua veste, tată! Azi dimineață prințul meu mi-a poruncit să-l gătesc de drum lung. Că în câteva zile va porni la război! Am încercat să aflu încotro ne va fi drumul, dar n-a scăpat nici o vorbă din ceea ce va fi mâine.

-Nu pot porni decât la răsărit de Moldova! Fiule, trebuie să iscodești pe la cuhnii, la grajduri, la fierari, că aceștia știu totdeauna mai multe, dintre cele ce sunt ținute ca taine mari. Nu poți purcede la drum lung, de război, fără să-ți faci socoteli de hrană. La fel cu sculele de război și despre cai, ce să mai vorbim ... Poți afla și de este vorba, cumva, despre război cu Moldova. Dacă-i așa, trebuie să fugi din Polonia, să spui la Siret, la Curtea Domnească a lui Petru Vodă tot ce ai aflat. Musai trebuie să se pregătească Petru Vodă să-și întâmpine fratele și pe riga acestuia, așa cum se cuvine, cu ospeție moldovenească.

Gligorie fierbea de nerăbdare dar, așa cum fusese sfătuit de tatăl lui în mai multe rânduri, când taina cea mai adâncă trebuie dezvăluită cât mai curând, atunci nimic nu trebuie să trădeze acest zbucium. Nici ochii, nici fața. Totul fu, însă, în zadar. La o săptămână după porunca dată de prințul Ștefan pentru pregătiri de drum lung, la război, Gligorie fu trezit de unul din simbriașii de la grajduri la o oră când încă negura nopții era stăpână peste zare.

-Scoală, slugă, zise acela și te du de-l trezește pe stăpânul nostru și îl pregătește de drum.

Pajul Gligorie mormăi ceva de neînțeles și se întoarse pe partea cealaltă. Dar rândașul nu-l lăsă în pace, puse mâna pe umărul lui și îl scutură zdravăn. Apoi trase pătura cu care era învelit și puse palmele reci pe spinarea goală a băiatului. Amândoi erau de o seamă, amândoi erau moldoveni, printre puținele slugi pe care prințul Ștefan le adusese cu el din Moldova atunci când fusese alungat de fratele lui Petru, care a câștigat cearta pentru Scaunul Domnesc dintre ei, nepoți ai lui Bogdan I Întemeietorul. Răceala palmelor lui Ionuț, prietenul lui, îl trezi până la urmă și sări din așternut, aducându-și aminte de poruncile pe care stăpânul i le dăduse de cu seară.

Gligorie se îmbrăcă în grabă, nu avea prea multe bodroanțe de tras pe el, afară fiind vară, cald. Ionuț îi turnă apă rece în palme, se limpezi la ochi apoi porni spre iatacul stăpânului. Trebuia să-l trezească, dar nu mai devreme de ceasul la care slugile de la grajduri

primiseră porunci să pregătească mica herghelie cu care prințul moldav avea să plece la drum. Ștefan nu fu mofturos la trezire. Era mai mare decât pajul său cu zece ani, dar era un nobil crescut de părinții săi să fie urmaș la Scaunul Domnesc al Moldovei. Avusese dascăli mulți și buni, de mic copil fiind silit să facă multe lucruri care nu erau la îndemâna multor fii de nobili. Vorbea mai multe limbi, era priceput într-ale ostășiei și, ca soț al unei nobile panine de stirpe aleasă – tatăl socru era din neamul Piast, văr de rangul trei sau patru cu regele Cazimir al III-lea, al Poloniei – era primit în fiecare zi la ușa Craiului, făcând parte din suita nobililor care asistau la ceremonialul trezirii și îmbrăcării regelui, după moda apuseană.

Acum prințul moldav își puse pieptarul din piele de bivol, peste care pajul îi prinse în cârlige armura lustruită, suflată cu argint. Îi prinse centura lată, din piele groasă bătută cu ținte argintate, îi așeză sabia de luptă astfel încât să nu-l încurce la mers. Prințul își puse mănușile, apoi pajul îi aranjă căciulița din blăniță de jder. Înainte de a ieși din odaie, Ștefan de Moldova se privi într-o oglinjoară prinsă într-o ramă ornată cu flori, sculptată din lemn de cireș, atârnată la dreapta ușii în cui. Își netezi mustăcioara și, mulțumit de cum arăta, ieși pe ușă.

-Măria Ta, nu vă luați rămas bun de la doamna Elsbieta? Că doica Doamnei a deschis ușa iatacului Măriei Tale, dar mi-a făcut semn să stau tăcut. Cred că fusese trimisă de Doamna, să vadă dacă v-ați sculat!

-Nu, n-o să trec pe la ea, ne-am luat rămas bun aseară. Calul este pregătit? Cavalerii mei sunt gata de drum? Vezi, dar nu zăbovi prea mult. Trebuie să fiu la palat înainte ca Majestatea Sa Craiul Cazimir să fie gata de drum. Nu se cuvine să întârzii!

Prințul Ștefan, nepot al lui Bogdan I, primul voievod al Moldovei, avea casă mare în regatul Poloniei. Averea socrului era mare, iar el venise din Moldova cu un cufăr bine chivernisit cu monezi din aur și argint și multe giuvaericale. Escorta lui era formată din 12 haiduci, călăreți care, împreună cu stăpânul lor, făceau parte din corpul cavaleriei ușoare poloneze.

Gligor își petrecu stăpânul, cu privirea, până dincolo de porțile castelului, apoi se întoarse în odaia lui și își luă sacul cu câteva schimburi de haine și de încălțări. Se duse la grajduri, unde prietenul Ionuț îl ajută să încalece pe căluțul ce-i fusese dat anume lui. Plecă

pe urmele stăpânului, dar și în urma căruței care purta tarhatul prințului.

Majestatea Sa Cazimir ieși din palat la două ceasuri după răsărit. Era destul de devreme pentru un om trecut de 50 de ani, vârstă care nu se vedea pe trupul încă vânjos. Era îmbrăcat în armură ușoară, strălucitoare, dar fără zorzoane care să-l facă ușor de recunoscut ca rege. Până la ora aceea, pajul Gligor reuși să se tragă la dosul palatului, oprindu-se lângă un tufiș ca unul ce își deșerta vezica spre a nu-l face de râs în timpul marșului. Dădu semnalul cuvenit și tată-su, Bătrânul Ștefan îi răspunse destul de repede.

-Acum pornim la drum, tată. Oastea este condusă de însuși Majestatea Sa, Craiul Cazimir. Oastea numără două mii de oșteni, cavalerie ușoară în cea mai mare parte. Pornim către miazăzi, cred că în seara asta vom face popas la marginea codrilor Plonini, aproape de hotarul cu Moldova.

Tânărul Gligor ascultă atent răspunsul tatălui său, apoi se grăbi să vină înapoi, în mijlocul coloanei de căruțe care se pornise de câteva clipe, urmând oștirea. Ce i-o fi spus bătrânul său tată? O să aflăm mai încolo, la timpul potrivit. Iar acel timp potrivit fu la două ceasuri după miezul nopții.

Noaptea era senină. Luna plină, ca o tipsie galbenă, strălucitoare, scălda pădurea care adăpostea oștirea polonă, așezată la odihna nopții. Iulie, luna lui Cuptor, alungase de pe cer orice urmă de nori și pământul se uscase, crăpând pe alocuri, după ce nu mai căzuse nici o picătură de ploaie de trei săptămâni. Fuseseră ridicate puține corturi, doar în mijlocul taberei unde se așezaseră nobilii cei mari, în jurul regelui. Al doilea cort ca mărime era cel al prințului moldav, Ștefan. El era cauza acestei expediții, lui îi dădea Riga Cazimir ajutor de oaste ca să-l așeze voievod în scaunul domnesc al Moldovei. Bogdan Întemeietorul murise de curând, de bătrânețe. Născuse la viața lui doi feciori, încă din vremea când stătea în Maramureș, la moșia Cuhea. Cu durere mare, acolo la Cuhea, Bogdan își îngropase feciorul mai mare, Ștefan. De pe urma aceluia rămăseseră doi fii, Ștefan și Petru. Ștefan era mai mare și mai zburdalnic. Știind că îl va moșteni pe bunicul său, Bogdan, folosea orice prilej ca să chefuiască împreună cu prietenii. De când poposiseră în Moldova, Ștefan se dedulcise la vinuri bune și femei frumoase, care se găseau din belșug în toate ținuturile. Bunicul

Bogdan era mereu nemulțumit de nepotul Ștefan și îl amenința că va lăsa cu limbă de moarte ca pe scaunul de domnie să fie așezat mezinul, Petru. Și amenințarea bunicului s-a împlinit curând. Petru, care împlinise toate poruncile bunicului voievod, se făcuse cunoscut și iubit de multă lume, în timp ce Ștefan reușise să aibă doar o mână de susținători, zăluzi ca și el, boierii cu care umbla la petreceri. Strigând în gura mare că i s-a făcut mare nedreptate, Ștefan fu alungat din țară. S-a tras în Polonia, la moșia socrului său lângă Cracovia. Căsătoria lui se făcuse în primăvara acestui an, 1367, prin împuterniciți. Mireasa era prea firavă ca să suporte o călătorie de trei zile, pe drumuri desfundate și prin păduri sălbatice. De aceea, unchiul Elzbietei trimisese un nobil de la curtea sa, să spună răspunsurile în biserică, în locul miresei. Deși portretul miresei, făcut de un pictor italian dezvăluia o frumusețe, Ștefan nu se îndurase să plece la drum, să se așeze la moșia lui, în Polonia. Nu-l lăsa inima și pântecele să se depărteze de prietenii de pahar. Dar acum, la strâmtoare fiind, află că este de mare folos o mireasă pe care nu apucase să o încerce și o moșie frumoasă, în coasta cetății domnești dintr-o țară mare și puternică. În primele zile după sosirea la noua sa casă, Ștefan suportase fără nici o plăcere batjocura tinerilor nobili. Acum se obișnuise să asculte de poruncile rigăii, care îl ținea pe Ștefan ca înlocuitor al unchiului său, Lațcu și reușise să se lase de băut. Regele aflase la ruda sa mai săracă, o comoară de mare preț. Dacă l-ar fi susținut pe Ștefan ca să își ia tronul în stăpânire, ar fi avut Moldova ca vasal. Când i s-a ivit o bună împrejurare, Cazimir l-a îndemnat pe Ștefan să urle de disperare după Scaunul Domnesc al Moldovei. Așa s-a pornit această campanie militară, fără declarații de război. Ștefan trebuia să fie în fruntea armatei, comandant, iar regele Cazimir doar comandant al oștirii leșești. În fapt, Cazimir conducea și poruncea tuturor.

La două ceasuri după miezul nopții, prințul Ștefan dădu aripa cortului la o parte. Gligor, pajul, stătea într-o rână pe un cojocel de oaie pe care o folosea și când era vreme rea, dar și ca învelitoare de noapte. Când stăpânul era în campanii militare, pajul dormea la intrarea în cort, un somn din cele zise „iepurește”, adică mai mult treaz decât adormit. Acum sări în picioare, imediat ce simți foială în cortul stăpânului.

-Am să mă duc în pădure să mă ușurez. Scoală-l pe Dumitru și urmați-mă amândoi, porunci prințul. Înarmați-vă!

Gligor și oșteanul Dumitru, mai marele gărzii prințului l-au urmat în pădure. Prințul îi conduse pe o cărare de-a lungul căreia nu întâlniră oșteni de pază. Ieșiră, curând, din pădure. Luna plină lumina pe cerul fără nor, arătându-le o vale către care ducea o cărare ce pornea chiar de acolo, din marginea pădurii și de sub picioarele lor. Prințul ridică ochii spre cer, amușină așa cum o fac sălbăticiunile pădurii, apoi zise:

-Trebuie să fugim, să ne grăbim, căci vremea ni se scurge. Imediat porni pe acea cărare către valea în adâncul căreia nu se deslușea nimic. Gligor și Dumitru îl urmară. Deși alergau pe pantă, la vale, curând răsuflarea li se îngreună și căzură pe o rână, în spatele prințului care se oprise pe marginea întunericului. Prințul răsufla liniștit, el nu simțise nici o greutate în acea alergare. Când însoțitorii își reveneau, șuierul aerului din gâtlejul lor stingându-se treptat, prințul zise, aplecându-se către zidul de întuneric:

-Am sosit, aici suntem.

Din adâncuri un glas răspunse. Era o voce de bărbat, clară, limpede. Gligor își aminti mai târziu că era o voce plăcută, ca un cântec de dor, îngânat, fără cuvinte. Necunoscutul din beznă vorbi:

-La amiază oastea leșilor va pieri. Voi, românii, fugiți către dreapta, ieșiți din pădure și nu vă opriți până veți ajunge în fața liniei de călăreți a lui Vodă Lațcu. Acum grăbiți înapoi, în pădure. Iute să fugiți, căci vremea vi se scurge.

Prințul fu primul care se supuse poruncii. Porni, alergând ca un copil, spre vârful dealului unde se zărea marginea pădurii. Cei doi nu-l ajunseră din urmă, iar când pătrunseră printre copaci auziră pașii prințului, departe în față. Dumitru se rezemă de primul trunchi de copac și rămase așa până când respirația i se făcu ușoară. Făcu semn și porniră amândoi spre poiana unde erau corturile oștirii polone. Pe măsură ce mergeau, noaptea se făcea din ce în ce mai luminoasă. Dumitru se trase lângă oamenii lui, care dormeau fără griji. Gligor se așeză pe cojocel și se lăsă pe o rână, adormind imediat. După o jumătate de ceas soarele se ridică deasupra brazilor și, îndată, un corn sună deșteptarea. După o altă jumătate de ceas oștirea, aliniată, porni către adâncul pădurii. Încă nu se luminase de tot, unii oșteni umblau dormitând. Se sprijineau unii de alții ca să

nu cadă. Când soarele începu să lumineze din ce în ce mai tare, iar razele lui începură să-i ardă pe purtătorii de armuri, oastea prinse mai multă viață. Se auzeau glasuri, râsete, tuse. Apoi liniștea puse din nou stăpânire peste coloana de oameni când căldura deveni tot mai mare. Se făcuse miezul zilei. În față, oastea se apropia de un răriș. Printre trunchiuri creșteau tufe de zmeuri, măceși, aluni. Erau deși acești arbuști, parcă făceau un zid greu de trecut. Apoi începu urgia. În mijlocul coloanei de oameni un copac se frânse, căzând într-o parte. Când ajunse aproape de pământ, crengile stejarului uciseră toată suflarea ce se nimerise sub acel copac. Apoi un fag se frânse, un brad căzu. După acești trei copaci falnici toți arborii pe sub care se întindea oastea celor două mii de leși căzură, omorând oameni și cai.

Prințul călărea de-a dreapta Craiului Cazimir. Când stejarul cel falnic se rupea, pârâind, prințul izbi cu călcâiele în burta calului său și trase de frâu spre dreapta. Calul țâșni și apucă să lase în urmă, la o lungime de lance, ramura groasă care ar fi putut ucide omul și calul. De îndată ceata moldovenilor întoarse caii și o luă la goană după prințul lor. Au fost puțini supraviețuitori. Poate să mai fi scăpat cu viață câțiva norocoși, dar oaste care să ducă un război nu mai exista.

Moldovenii, cu Ștefan Vodă în frunte, se opriră în fața oștirii lui Lațcu Voievod. Prințul Petru, aflat în dreapta unchiului său, îndemnă calul înainte și îl prinse pe fratele său, Ștefan, în brațe. Oastea întreagă izbucni în urale. Îmbrățișarea aceea arăta că dușmănia dintre frați s-a topit, că acum între ei exista doar bună înțelegere și dragoste frățească.

Oastea moldavă, întreagă și nevătămată, se bucura de o victorie ușoară, în care singurele scule de război folosite au fost fierăstraiele cu care au tăiat în adânc, până la jumătate, copacii care au fost ușor de răsturnat, la timpul potrivit. La jumătate de ceas după ce vuietul pădurii încetă, din marginea pădurii ieșiră primii leși. Însuși Cazimir Rex ieși, rănit la cap și șchiopătând, susținut de doi oșteni apropiați. Lațcu Vodă veni în întâmpinarea regelui, descălecă și, închinându-se, îi vorbi latinește.

-Mărite rege, îmi pare rău de năcazul ce vi s-a întâmplat. Vă rog să îngăduiți ca felcerii și doctorii mei să se îngrijească de rănile

căpătate. De asemenea, și pentru oștenii Majestății Voastre se va găsi ajutor creștinesc.

-Mă iei prizonier, voievodule? Ca să-mi fie rușinarea întreagă? Să râdă întreaga Evropă de un rege bătrân și prost? zise regele umilit.

-Nicidecum, Majestate! Noi nu am ridicat sabia împotriva oastei cu care ați intrat peste noi, în Moldova, nici n-am tras săgeți și nici cu lănci nu am aruncat. Doar Tatăl Ceresc a făcut dreptate, răsturnând niște copaci care nu stăteau prea sănătoși aici, în codri Plonini.

-Să fi fost doar supărarea Cerului, voievodule?! se minună regele. Dacă-i așa, pe lângă doctori care să se îngrijească de rănile trupului, îngăduie, rogu-te să vină și preoți catolici care să ne certe cu Cuvântul Domnului, pentru gândul rău și fapta pe măsură.

Pe acea pajiște, la poalele codrilor Plonini, câteva zile moldovenii se îngrijiră de rănile leșilor care au scăpat de urgia copacilor. Apoi însuși regele Cazimir, găzduit la un conac din apropiere, își luă rămas bun de la gazdele lui, spunând oarece cuvinte, ca un legământ.

-Am venit cu un gând, să-ți cer, voievodule, să închini Moldova ajutorului pe care coroana polonă ți-o poate da. Dar am văzut că singuri vă puteți apăra hotarul. Îți mulțumesc pentru inima bună și plec, legându-mă să-ți fiu prieten câte zile voi trăi.

Oastea polonă, câtă mai rămăsese, adică ceva mai puțin de jumătate, se trase peste hotar, iar Vodă Lațcu se bucură de recunoașterea Moldovei ca țară slobodă, singură stăpână pe soarta ei. Întorcându-se către oaste, dregători și membrii casei sale, Vodă îi îndemnă pe toți să facă treabă bună, în folosul țării.

-Să mergem, nepoții mei dragi, zise Lațcu Vodă. Avem multă treabă de făcut. Trebuie să orânduim ținuturile, satele și orașele trebuie să crească, breslele meseriașilor trebuie să scoată din ateliere și din covălii unelte asemenea celor pe care, acum, le cumpărăm cu bani grei de la meșterii sași. Acești Codri Plonini să rămână în amintirea urmașilor noștri, dar mai cu seamă a urmașilor celor pe care pădurea i-a înfrânt. Să știe că Moldova are bărbați viteji, apărători ai țării, iar tot ce mișcă pe acest pământ, în ape și în văzduh ne sunt prieteni și totdeauna ne vor fi ajutoare alese în lupta împotriva dușmanilor.

Capitolul 8
Să-i strivim ca-n cleşte, din două părţi

Ştefan urca agale pe Curmătură. În ziua aceea, senină şi potrivit de caldă, i se făcuse dor de aruncat o privire departe, în patru zări. Mergea încet, fără grabă, făcând paşi mari, aşa cum potrivit este a se urca la munte. Se sprijinea în toiagul moştenit de la Bătrânul Toader Moş, întemeietorul neamului lor de oieri. Cărarea pe care apucase trecea pe lângă câteva tufe de alun, iar mai sus, la doi paşi de vârf, un brad singuratic îi oferea loc de odihnă şi umbră la rădăcina lui.

Ajunse sub brad şi se rezemă cu stânga de trunchiul cu scoarţa aspră, întorcându-se cu tot trupul spre a privi în urmă, spre valea satului său, Tilişca. Priveliştea era minunată. Casele înşiruite sub poala dealului Cetăţii ocupau, de mai mulţi ani, fosta fâşie de păşune de pe marginea râului Lunca. De aceea, obştea pe care o conducea familia sa, ca Întemeietor, hotărâse să facă o stână. Pe Curmătură, acolo să fie loc de păşunat pentru oile satului şi adăpost de iarnă. Tabăra mioarelor n-ar fi rezistat viscolelor şi frigului iernii dacă gospodarii satului nu s-ar fi îngrijit de hrană pentru lunile geroase. Aşa că toată vara Curmătura răsuna de fâşâitul coaselor care retezau iarba, de cântecul femeilor şi fecioarelor care întorceau brazdele ca să le usuce sfântul soare, apoi ridicau stoguri în apropierea ocolului stânii. Când toamna începea să facă loc iernii, stogurile de fân alcătuiau un zid cu metereze, oprelişte în calea zăpezilor suflate de crivăţ.

Deşi era bătrân, cel mai bătrân bărbat din sat, Ştefan se ţinea încă verde. Nu se lenevi cu odihna, rezemat cu spatele îmbrăcat cu bundiţa fără mâneci, de care nu se despărţea nici pe căldurile cele mari. Se învăţase cu blăniţa de oaie ocrotindu-i şalele care, la anii lui, ar fi putut să-i dea dureri sâcâitoare. Dar când se ridică în picioare pe lângă trunchiul bradului, pe partea dinspre sat, Ştefan desluşi zvon de glas venind de pe vârful Curmăturii. Erau vocile a doi bărbaţi, dintre care unul era slugarnic, vorbind iute, iar celălalt răspunzându-i rar, scurt şi aspru. După vorbele care ajungeau până la el, Ştefan desluşi că erau unguri. Stătu locului, nehotărât. Dacă

se arăta, ieșind din dosul bradului, ungurii aceia l-ar fi luat la rost, poate că s-ar fi semețit asupra lui, așa cum aveau obiceiul de a se arăta stăpâni peste toți și toate în țara aceasta. Mai bine să rămână locului, în nădejdea că aceia nu ar porni spre sat, doar s-ar opri din drum ca să-și continue vorbirea. Apoi să plece în treaba lor.

Ungurii din deal s-au oprit pe creastă. Erau călări, unul din cai fornăia, pe semne neputând suporta tăunii atrași de mirosul pieii transpirate. Ho, ho, se auzi dinspre cei doi călăreți.

-Mikloș, dragă, atacul asupra țării valahilor trebuie să pornească deodată. Tu vei coborî de la Brașov și vei ataca la Curtea de Argeș, iar eu voi intra pe la pasul Vulcan și voi ocupa Oltenia, apoi tot Banatul Severinului.

-Majestate, se auzi al doilea glas, n-ar fi mai bine să cobor mai târziu, cu o săptămână ori două după descălecatul armatei regale în Banat? Vladislav Vlaicu și-ar mâna oastea spre Olt, lăsându-și spatele descoperit. Atunci aș lua Curtea de Argeș și Câmpulungul fără pierderi. Iar valahul ar fi nevoit să ni se închine, prins fiind în cleștele nostru. Și nu mi-ar trebui oaste multă. Mai degrabă aș trimite un corp de husari în sprijinul Majestății voastre.

-Mi se pare mai potrivit să pornim după planul tău, Mikloș, se auzi răspunsul regelui.

Dar de acum călăreții întorseseră caii și se îndepărtau, glasurile lor auzindu-se mai încet, din ce în ce mai încet. Ștefan rămase pe loc, încercând să se liniștească după șocul pe care l-a trăit, auzind cum acei ticăloși plănuiau să distrugă o țară încă tânără, clădită cu atâta trudă. Trecu o jumătate de ceas până se liniști pe deplin. Se hotărî să urce, să vadă ce se întâmplase la stână. Ceea ce văzu îl umplu de scârbă, dar și de supărare. Cei doi câini pe care ciobanii obișnuiau să-i lase în țarcul din jurul colibei stânii zăceau morți, fiecare având câte două săgeți înfipte în trup. Oameni nu se vedeau în îngrăditură, dar ușa colibei era spartă, încuietoarea și balamalele fuseseră zdrobite cu lovituri puternice. Ștefan se apropie, precaut. Împrejurul stânii pământul era frământat de copite de cai. Multe urme de cai, nici o urmă de cizmă de călăreț. Intră în îngrăditura stânii, se apropie de coliba cu ușa spartă. La colțul colibei pe pământ văzu o torță, flacăra măruntă dădea să se stingă. Acoperișul de paie al colibei era pârlit la streașină. Ticăloșii încercaseră să pună foc colibei, dar paiele nu se aprinseseră, fiind prea ude după ploaia care

căzuse în șuvoaie în noaptea din urmă. Înăuntru totul era vraiște. Oalele și toate ustensilele folosite la pregătirea brânzei erau sparte, răsturnate, batjocorite. Ceaunul cel mare în care se fierbea laptele în fiecare zi primise mai multe lovituri, dar nu era spart. Zăcea pe jos, iar înăuntru se adunase un lichid galben verzui, cu urme de spumă pe margini. Mirosea a urină. Ștefan înconjură coliba, cercetă brazii din apropiere și tufele dese de alun, dar nu văzu nimic. Tocmai dădea să se întoarcă în față, când o voce slabă, speriată îl strigă pe nume:

-Bace Ștefan! Bace Ștefan...

Un căpușor cu păr bălai se ițea printre nuielele de alun, iar pruncul ce se pitise acolo încă nu avea curaj să se arate. Ștefan urcă spre acea ascunzătoare, chemându-l pe puiul de om să se arate.

-Ionuț, Ionuț, arată-te! Nu-ți fie frică, tâlharii au plecat, n-ai nici o teamă! Tu ești Ionuț al Saftei? Unde sunt ciobanii? Unde sunt oile? Spune, ai văzut ce s-a întâmplat?

Copilul ieși, tremurând. Greu își venea în fire, pe semne că ceea ce văzuse îl înspăimântase peste măsură. Ștefan îl luă în brațe, mângâindu-i căpșorul bălai. Îi șterse nasul cu poala cămășuicii, apoi îi luă cu degetul lacrimile ce-i umpleau ochii.

-Acu spune, puiule! Spune de la început, tot ce s-a întâmplat.

-Eu stăteam în colibă...că afară era prea cald... Câinii erau și ei ... la umbră, aproape de ușă. Stăteau, suflând repede, cu limbile atârnând. Și odată câinii au sărit în picioare și au început să latre... Aducându-și aminte de acel moment, pruncul începu să plângă, sâsâind cu răsuflarea tăiată. Bătrânul îl trase la piept, mângâindu-l și spunându-i vorbe blânde.

-Nu plânge, Ionuț! Acu nu-i nici o primejdie, eu sunt aici, or să vină și ciobanii, pe dată. Nu mai plânge și cată să spui cum o fost, pe rând.

Cu greu copilul se liniști. Dar vorbirea tot îi mai era întretăiată de suspine. Ștefan află, după ce îl legănă pe copil în brațe, ca pe unul de fașă, că niște oșteni călări au săgetat câinii, apoi au intrat în îngrăditura stânii. El ieșise din colibă pe ușița deschisă din spatele odăii și fugise la ascunzătoarea lui, pe care singur și-o făcuse mai sus de stână. De acolo, din ascunzătoare, nu i-a văzut pe oamenii aceia, că erau în josul colibei. Dar s-a speriat foarte, că oamenii aceia răi răcneau și înjurau și a auzit cum au spart ușa colibei. Bătrânul

îl lăsă să se odihnească, mângâindu-l și îndemnându-l să uite de relele ce le văzuse. A trecut ceva vreme, Ionuț a adormit în brațele lui. Ștefan l-a învelit în bondița lui și s-a dus spre pădure să îngroape câinii. Atunci s-au întors și ciobanii cu oile, de la păscut. Văzând împrejmuirea dărâmată și coliba spartă, Ghiță a alergat înainte să vadă ce a pățit frate-său. Oamenii s-au liniștit văzându-l pe Stăpânul Ștefan acolo, șezând lângă copilul ce dormea învelit în bundiță.

-Noi nu i-am văzut pe acei tâlhari, spuse Ghiță, ținându-și frățiorul în brațe și mângâindu-l.

-Mai bine că nu v-au ieșit în cale, că cine știe ce v-ar fi făcut și vouă, zise Ștefan.

Rămase la stână, nefiindu-i la îndemână să umble noaptea peste Curmătură. În timp ce oamenii își făceau treburile obișnuite, Ștefan se trase către vârful dealului, unde să nu poată fi ascultat. Se așeză și se concentră către Mihu. Curând acela îi răspunse.

-Taman ce m-am tras la odihnă, taică. Ce s-a întâmplat?

-Este de rău, Mihule! Du-te mintenaș la prințul Mircea și când ajungi acolo eu o să-ți spun tot ceea ce trebuie să îi zici.

Mihu făcu întocmai. Trecu mai bine de o jumătate de ceas până ce acela se desluși în gândul bătrânului său tată.

-Mihu, spune-i prințului așa:

„-Măria Ta Prințe Mircea, tatăl meu, Ștefan, zice că-i grabă mare de spus Măriei Sale, Vodă, că se apropie primejdie mare. Din două părți! Dinspre Rucăr, dar mai târziu, nu chiar acuma. Și dinspre pasul Vulcan. Mergi în iatacul tatălui domnie tale și spune-i că voi zice despre ce primejdii este vorba și cum de am aflat asta."

Ștefan povesti toată întâmplarea, iar la urmă mai spuse:

„-Măria Ta, Craiul Ludovic și voievodul Nicolae erau la vânătoare, așa cred eu. Că de ce ar fi fost așa departe de Alba cetate? Cred că la acest ceas or fi tot departe de Alba Iulia. Cred că într-o săptămână oastea regelui poate că va porni din Alba către Vulcan. Este timp de adunat oastea cea mare și de pornit o capcană, așa cum a fost aceea de la Posada. Trimite, Măria Ta, olăcar către Brașov cetate, care să afle dacă voievodul Ardealului a primit poruncă să pornească cu oastea spre miazăzi, să coboare către Curtea de Argeș. Trebuie tras și acesta, cu oastea lui cu tot, într-o râpă, în care să-i fie mormântul! Că nu se mai satură de lăcomie!"

„-Întreabă-l pe tatăl tău, dacă știe, de ce ne vrea Craiul răul?"

„-De frica turcilor, Măria Ta! El vrea să supună Țara Românească, să te lase voievod pe Măria Ta, cu jurământ de închinare. Vrea să-i fii strajă împotriva turcilor, să-i ții pe aceia pe loc, cu prețul vieții Măriei Tale și al tuturor valahilor Țării Românești, până când el, Craiul, va aduna destulă oaste cu care să-i bată pe turci, pe pământul nostru. Ungaria și Ardealul nu trebuie să capete vătămare de la turci! Asta-i socoteala Craiului!”

În noaptea aceea Vlaicu Vodă nu avu parte de somn. Știrile aflate de la Ștefan, căpetenia iscoadelor de dincolo de hotare, nu lăsau loc de îndoială. Vodă trimise un oștean din gardă să-l trezească pe fratele său, Radu și împreună căutară răspuns la grija cea mare. Ce-i de făcut?

-Măria Ta, frate, ticăloșia Craiului este greu de îndurat. Auzi, să facă pământurile noastre loc de bătălie cu turcul! Oare cum i-a trecut așa ceva prin cap?!

-Frate, Craiul a gândit cu inima la poporul său, iar mintea l-a dus la acest răspuns. Unde sunt acum turcii? Cu cine s-au ciocnit armatele lui Murad I-ul? Cu sârbii! Iar aceștia sunt mult către apus față de plaiurile noastre, dar foarte aproape de hotarele Ungariei. Să-l provoace Ludovic pe Murad la bătălii pe aproape de hotarul nostru, în Banatul Severinului? Cum să-l ademenească acolo?

-Eu cred că știu cum anume, răspunse Radu. Ține seama, Măria Ta, de necazul pe care-l avem cu sora noastră, Anna, soția vecinului nostru Ivan Șrațimir, țarul de la Vidin. Păstrând taină desăvârșită, Ludovic Crai a luat Vidinul, i-a luat prinși pe țar și toată casa lui. Îi ține la popreală, nu știm unde anume. Anna a apucat să ne trimită carte, cerând ajutorul nostru împotriva oștirii ungare. Dar a fost prea târzie această chemare. Vidinul ajunsese în mâinile ungurilor! Poate că ăsta să fie gândul Craiului? Să-l provoace pe Murad la o bătălie în numele fostului Țarat bulgar?

Zorii zilei i-au găsit pe cei doi frați discutând, căutând o cale de a dejuca planurile ticăloase ale Craiului.

-Ne trebuie vești proaspete de la curtea Ungariei, spuse Vodă. Asta trebuie să facem, cel mai repede, frate. Ștefan, căpetenia noastră, nu poate pătrunde acolo, la Buda. Trebuie să trimitem iscoade pricepute, care să știe a vorbi ungurește ca unul născut și crescut acolo. Că limba maghiară este greu de învățat de oamenii noștri, fără cusur, ca să nu fie prinși.

-Oare țarul Ivan Alexandru, de la Târnovo, nu ne poate ajuta cu iscoadele lui? își puse întrebarea prințul Radu. Că ne-a cerut să ne unim cu el și cu bizantinii, ca să luăm împreună Vidinul și să-l eliberăm pe fratele său, Ivan Șrațimir din captivitate.

-Este un gând bun, Radule. Dar asta trebuie să o vorbim cu Ivan Alexandru între patru ochi. Trebuie să te duci, tu însuți, la Târnovo, să-i dai răspuns la cererea țarului de unire a oștilor noastre cu ale lui și ale împăratului bizantin. Anume, să-l privești bine în ochi, să vezi de-i cinstit ori este o viclenie pe care vrea să o pună la cale. Că este cunoscut că-l dușmănește pe fratele său și îi vrea pieirea ca să fie el, singur, Țar peste toți bulgarii.

Radu se pregăti de drum. A doua zi plecă spre Dunăre, cu o suită mică. Banul Craiovei, Ioan Buzescu, era cel mai de seamă nobil, căruia voia Vlaicu Vodă să-i încredințeze legătura dintre Curtea Domnească de la Argeș și cea de la Târnovo. Banul avea și el legături de rudenie cu neamurile țarului de la Târnovo, așa că îi venea potrivit să primească această slujbă de taină. Ca să-l aducă pe Buzescu în suita lui, prințul Radu făcu un ocol către Craiova. Trimise olăcar înainte, cu carte scrisă Banului, în care îi cerea să fie gata de drum către Târnovo. Suita prințului sosi la Craiova aproape de înserat. Avură timp să discute despre această misie poruncită de Vlaicu Vodă.

-Mărite Ban, trebuie să mijlocești legătura Curții noastre de la Argeș cu cea a țarului de la Târnovo. Am știre că ai fi cuscru cu țarul, este adevărat?

-Da, Măria Ta, suntem încuscriți și ne împăcăm bine. Dacă mergem la Târnovo cu gând să-i stăm alăturea în necazul pe care îl are cu fratele său, Ivan, prinsul Craiului Ludovic, trebuie să știi, Măria Ta, că țarul Ivan Alexandru te va primi cu brațele deschise.

-Trimite, Banule, încă din noaptea asta olăcar către Dunăre, cu știre la Târnovo că sosim cu o solie din partea lui Vladislav Vlaicu, Domnul Țării Românești.

Drumul către Târnovo nu fu chiar așa de ușor, cum se aștepta prințul Radu. După două zile de călărit, prințul Mircea, care ceruse cu mare insistență să fie luat și el în această călătorie, dădu semne de oboseală. Avea 14 ani, făcuse pregătire militară împreună cu prietenul său, Mihu, dar încă nu era deprins cu un efort așa de mare. Tatăl său voi să-l lase la Craiova, dar Mircea se rugă să fie păstrat

în suită. Că nu va păți nimic, o să-l ajute Mihu, prietenul și pajul său. Strânsese din dinți și își stăpânise durerea dintr-un picior, ca să nu-l audă frate-su vitreg, Dan. Acesta ar fi râs de el, l-ar fi batjocorit și ar fi cerut tatălui lor să-l trimită acasă. Să nu-i încurce la drum.

Ajunseră cu bine la Târnovo, în a treia zi de călătorie. În ziua următoare, de dimineață porniră discuțiile soliei de mare interes pentru ambele părți.

-Mărite Țar, fratele meu Vladislav Vlaicu și cu mine am hotărât să fim alături cu voi în acest năcaz pe care vi l-a făcut Ludovic Crai, dar și nouă, deopotrivă, că Anna, soția lui Ivan este sora noastră. Ați aflat unde sunt ținuți ostaticii?

-Mare bucurie îmi aduci, Măria Ta, cu această veste! Aștept să vină răspuns de la Constantinopole, de la bazileul Ioan al V-lea Paleologul. Trebuie să sfătuim împreună ce putem face. Cu putere armată nu-i chip să-l slobozim pe fratele Ivan, căci este bine păzit. Iscoadele noastre i-au aflat urma în Croația, la Humnik, unde au ungurii o cetate strașnic păzită. Mai nou am primit știre că tot ținutul Vidinului a fost însușit de unguri. Au făcut ducat, i-au pus numele Bodony iar mai mare peste acest ținut l-au pus pe Peter Himfi, Banul Bratislavei. Asta a fost în primăvară. Acum l-au adus la Vidin pe fratele voievodului Transilvaniei, Deneș Lackfi, l-au numit guvernator peste trei comitate, al Temeșvarului, Szolnokului și Bodony – Vidin. L-au înzestrat cu oaste și a primit poruncă să facă pregătire de război, că vor veni turcii peste el.

-Acuma ne-am luminat, Mărite Țar! Planul Craiului este să-i țină pe turci departe de hotarele regatului. Craiul plănuiește să pună mâna și pe Țara Românească. Va intra cu oaste peste noi foarte repede, cât încă va mai fi vreme bună în toamna asta. Dar noi nu avem iscoade la Buda cetate. Tare bine ne-ar prinde să aflăm vești despre pregătirile Craiului. Noi credem că oastea sa va coborî de la Alba către Vulcan, locul de trecere către Banatul Severinului. Ne poți ajuta, Mărite Țar, să aflăm aceste vești?

-O parte din aceste vești le știm de pe acuma, zise Țarul Ivan. Craiul a poruncit guvernatorului Lackfi Deneș de la Vidin să fie gata, cu oastea, să treacă Dunărea și să intre în Banat, să ocupe Severinul și apoi să mărșăluiască spre Craiova. Acolo se va uni cu oastea Craiului și împreună vor ataca la Curtea de Argeș. Când se va porni oastea de la Vidin, tot atunci se va porni și oastea Craiului,

către Vulcan așa cum ați dat cu presupusul domniile voastre. Vom trimite olăcar la Craiova, cuscrului nostru, iar el vă va spune despre pornirea acestui război. Dar să știți că nu l-a dus gândul pe Ludovic așa departe, să vă ocupe țara ca să ducă, acolo, război cu turcul. Nu, supărarea lui se trage de la voi, trei valahi care i-au scăpat de sub mână. Că nici Lațcu, voievodul Moldovei, nu-i mai este supus, nici voi, de la Țara Românească. Iar al treilea necaz îi vine de la Florești, un sat mare din marginea Clujului. Acolo țăranii valahi s-au pornit cu răscoală împotriva mănăstirii de călugări catolici ai căror robi erau. Au dat foc mănăstirii, i-au omorât pe unii călugări, iar pe alții i-au batjocorit. Craiul a pus capăt răscoalei, a înecat-o în sânge, dar năcazul îl poartă în suflet împotriva tuturor valahilor.

Prințul Radu se întoarse la Argeș în două zile. Acum nu mai trebuia să lungească drumul pe la Craiova, dar despărțindu-se de Banul Ioan Buzescu prințul Radu îi porunci să se pregătească cu oștire care să ducă război pe cuprinsul ținutului său cu oricine ar fi intrat mișelește peste hotarele sale. Graba lui Radu era mare, știrile aflate la Târnovo confirmau că Țara Românească va fi călcată, cât de curând, de oștiri ungurești.

-Frate Radule, trebuie să ne ducem oastea cât mai aproape de Jiu. Dacă Ludovic va coborî pe la Vulcan, ținta lui va fi Craiova. Aici se vor întâlni două oștiri ungurești, a regelui Ludovic cu a guvernatorului Vidinului, Deneș Lackfi. Nu trebuie ca aceste două oștiri să se unească. Oricare dintre ele trebuie nimicită. Așa cum i-ai dat poruncă Banului Buzescu să atace cu oastea lui pe oricine călcător de țară, acum trebuie să-i trimiți olăcar cu poruncă să-l zădărească pe Ludovic când acesta va coborî din Transilvania. El trebuie întârziat, ca să-i facem felul lui Deneș Lackfi mai întâi, apoi și regelui însuși. Mergi, frate cu călărețiii domnești înainte, la Craiova. Când Buzescu va afla despre Crai, că a pornit spre Craiova, voi veni și eu cu cealaltă jumătate a oștirii noastre, să-l prindem ca în fălci de clește pe nemernic.

Prințul Radu a cerut două zile ca să se pregătească de drum, cu cavaleria domnească. Oastea nu era mare, doar cinci sute de cai, dar s-a descoperit că trebuiau drese câteva zeci de harnașamente și mai era de lucru în covălii, la turnat vârfuri de săgeți și de ascuțit săbii. În estimp sosi o veste de la Brașov, care îi năuci pe cei doi frați. Vladislav dăduse negustorilor brașoveni o carte de trecere prin

vămile Țării Românești, cu multe înlesniri, folositoare atât sașilor cât și Țării. Între Vladislav Vlaicu și Hans Rotenberg, căpetenia breslei fierarilor se legase o bună prietenie. Această carte cu privilegii purta pecețile și iscălitura lui Vladislav cu data de 20 Ghenar 1368. Acu, prietenia se dovedi de mare folos, deoarece Hans îl înștiința pe Vladislav că voievodul Transilvaniei, Nicolae Lackfi, văr cu Deneș Lackfi de la Vidin se pregătea să coboare cu o oaste de panțâri, pe valea Prahovei, cu poruncă de la Crai să atace la Curtea de Argeș, să țină pe loc oastea valahă până va sosi el, Craiul, împreună cu vărul Deneș Lackfi, de la Craiova.

Știrea era de mare însemnătate. Dacă Nicolae Lackfi ar fi intrat în țară pe la Comarnic și Câmpina în vreme ce Vladislav s-ar fi aflat în drum spre Craiova, Țara Românească ar fi fost lesne cucerită de unguri, iar oștirea română ar fi fost nimicită. Neavând la îndemână un al treilea corp de oaste, care să se aștină în calea transilvăneanului, Vodă Vladislav Vlaicu hotărî să stea pe loc, la Argeș, să-l prindă într-o capcană pe acela, după care să-i vină în ajutor fratelui Radu și Banului Craiovei.

Vodă se frământa, de unul singur, să dezlege ghemul încâlcit al evenimentelor ce năvăleau peste Țară. Avea oaste puțină, iar vrăjmașul voia să-l prindă în clește, căutând să-l lovească din două părți. Oștirea Ungariei, condusă de regele Ludovic era mai numeroasă, mai puternică. Acesteia trebuia să-i stea în cale Prințul Radu împreună cu oastea Craiovei. Deși făcuse un sacrificiu, împărțind oastea de curteni în două, bătălia cu regele Ludovic va fi grea, cu soartă îndoielnică. Ce să facă? Trebuia musai să-i sară în ajutor fratelui Radu cu ceva oaste de călăreți. Era vorba, gândi Vodă, doar o chestiune de timp: să-l înfrângă pe Lackfi și apoi, iute, să-și mute oastea la Craiova.

Deși dăduse poruncă să nu fie tulburat de nimeni, Vodă se pomeni cu Mircea, însoțit de Mihu, prietenul lui, că dau să intre peste el, îmbrâncind oștenii ce stăteau de strajă la ușa iatacului său. Supărat de tulburare Vodă păși în calea beizadelei, vrând să-l certe pentru nesupunere. Dar prâslea fu mai iute.

-Măria Ta, vestea ce ne-a sosit acum îți este de mare folos. Trebuie să ne asculți, fără zăbavă. Apoi mă voi închina pedepsei pe care mi-o vei da.

-Să aud, ce veste așa de mare ai a-mi da, prințe? zise Vodă, schimbându-și gândul cu care ieșise la ușă. Mircea și Mihu intrară în iatac și cerură străjii să închidă ușa, să nu lase pe nimeni să stea pe aproape. Apoi i se adresă unchiului voievod.

-Măria Ta, tocmai a sosit de la Vidin cetate un olăcar cu o carte către Măria Ta. Cetatea nu mai poate îndura stăpânirea ungurilor și te roagă, Măria Ta, să le sari în ajutor. Ei vor porni o răscoală în interiorul cetății dacă Măria Ta ai trimite o mână de oșteni care să atace zidul cetății. Acu, Măria Ta, ascultă-l pe Mihu, că el vine cu o povață de la tatăl său, căpitanul Ștefan.

-Spune, copile, ce sfat ne dă tatăl tău?

-Măria Ta, părintele meu știe că Țara este în mare cumpănă. Că ungurii vor să lovească Țara din două părți cu oștiri puternice. Și mai știe tatăl meu că Măria Ta nu ai destulă oaste ca să duci două bătălii în același timp, la depărtare mare una de alta. Părintele meu zice că este bine ca oastea Craiovei să trimită câteva cete de călărași la Vidin, să le vină în ajutor celor din cetate, la vreme potrivită, când aceia vor porni răscoala. La vestea acestei răscoale, Ludovic Crai va trebui să amâne planul său de a lovi dinspre Vulcan. El va hotărî să trimită un corp de oaste la Vidin, că nu vrea să piardă această cetate. Așa că îl va lăsa pe voievodul transilvan să pornească singur către Curtea de Argeș. Acela, Lackfi, este acum pe vale, aproape de Câmpina, nu mai poate fi întors din drum. Măria Ta îi poți întinde o capcană în care oastea lui Lackfi să cadă și să fie învinsă.

Vodă deslușì importanța acestei vești. Îl prinse pe Mihu de brațe și îl privi cu insistență în ochi:

-A văzut tatăl tău că așa se vor petrece lucrurile? întrebă Vodă, în timp ce nădejdea îi înflorea în minte.

-Da, Măria Ta, la fel am văzut și eu, răspunse Mihu cu ochii lucindu-i veseli. Asta este calea izbânzii, slobozește Măria Ta poruncă la Craiova să pornească acești călărești către Vidin cetate. Peste două zile trebuie să pornească răzvrătirea cetății, ca vestea să ajungă la timp la Alba Iulia, să nu apuce Craiul să coboare spre Vulcan.

Vodă înțelese că Cerul îi vine iarăși în ajutor. Îngenunche și rosti o rugăciune scurtă de mulțumire, iar când se ridică în picioare mare îi fu mirarea să-i vadă pe cei doi flăcăi că îi stătuseră alături la icoane, rugându-se și ei într-un glas.

A doua zi după primul olăcar brașovean, sosi al doilea, cu știrea că panțârii lui Nicolae Lackfi au ajuns la Câmpina, unde au făcut popas, așteptând vești de la iscoadele lor pe care le-au trimis înainte, ca să afle unde este Vlaicu Vodă și oastea lui. Vlaicu Vodă porni și el, cu oștirea lui de călăreți în frunte spre răsărit, gândind să-l aștepte pe Lackfi la vadul Ialomiței, aproape de orășelul Târgoviște. Lăsa la Argeș cetele de țărani, oastea de țară formată numai din umblători pe jos. Ei trebuiau să apere cetatea de scaun. Mai mare peste apărătorii Cetății de Scaun îl puse pe vornicul[20] Stănilă, iar ca ajutor al lui rămase Bâlă, armașul Curții. Iar acolo, la vadul Ialomiței, panțârii puteau fi atrași în mocirlă, căci locul nu era bun pentru cavalerie grea. Iar vadul de la Târgoviște era singurul loc pe unde oastea transilvană putea să treacă spre Curtea de Argeș.

Vlaicu Vodă a ajuns la timp ca să-și așeze oștenii într-o potcoavă, care avea balta la mijloc. Fiind toamnă, balta era aproape secată, doar pe mijloc se mai zărea un luciu de apă de câțiva pași lățime. Bătălia a fost crâncenă. Panțârii au prins momeala și nu au intrat în mocirlă. Puțina oaste valahă fu nevoită să se retragă, păzindu-l pe Vodă să nu cadă prins de panțâri. Dar retragerea lor s-a făcut anevoie, cărarea slobozeniei trecea prin smârcuri. Nu erau prea departe urmăriții de urmăritori. Acolo, într-un loc greu de ghicit, sub poale de munte pe malul Dâmboviței, Vodă Vlaicu pregătise adevărata capcană. Acolo aștepta grosul oștirii lui, avându-l în frunte pe pârcălabul Dragomir. Caii panțârilor s-au poticnit într-un smârc ascuns sub ierburi și și-au lepădat călăreții cu armuri grele în noroiul care mustea sub o crustă subțire, abia întărită. Însuși Nicolae Lackfi Voievod căzu de pe cal și-și frânse gâtul, rămânând cu capul sub noroi. Pierzându-și conducătorul, oastea s-a destrămat repede, câteva sute de cavaleri au luat-o la sănătoasa, înapoi spre Brașov. Vlaicu Vodă a poruncit ca leșul voievodului să fie spălat, armura curățată de noroi și să fie pregătit potrivit rangului său pentru a porni, pe ultimul drum, către Câmpina și apoi spre miazănoapte, spre a fi îngropat acasă, în Transilvania.

[20] Vornicul, în Sfatul Țării Românești pe vremea lui Vlaicu Vodă, avea locul de frunte. El venea imediat după Vodă și ocârmuia Țara când Vodă pleca la război (Istoria Românilor-Constantin Giurescu, Dinu Giurescu – Editura Albatros, București, 1971)

Capitolul 9
Ciobănița Sânziana

În partea cealaltă de țară, la apus, bătălia s-a dat după o săptămână de la înfrângerea suferită de unguri pe Argeș, în sus. Nevrând să piardă cetatea Vidin, Craiul Ludovic a trimis un corp de oaste de cinci sute de călăreți să atace apărătorii Vidinului, bulgari și valahi craioveni. Crezând că îi poate lua prin surprindere, contele Ianoșfi șarjă către tabăra de corturi din fața porților cetății. Dar acolo era pregătită o capcană. În corturi nu era nimeni. Atacând cort cu cort, călărețiі unguri s-au împrăștiat și atunci, în haosul creat, au apărut valahii călări dintr-o latură a zidurilor. I-au înghesuit pe unguri spre poarta mare a cetății. Dar acolo au ieșit alergând călări și pedeștri oștenii bulgari. Contele Ianoși a aruncat sabia și detașamentul lui s-a predat. Pierduse jumătate din oastea sa!

Nevoit să trimită acel contingent de cavalerie pentru recâștigarea Vidinului, Craiul Ludovic a trecut munții pe la Vulcan cu o oaste mai mică. La trecerea hotarului, Craiul a ieșit în fața oștirii și i-a îmbărbătat pe ungurii lui, mângâindu-i cu vorbe alese, numindu-i vitejii vitejilor care îi vor pune pe fugă pe valahi numai cu renumele lor de luptători cumpliți, nemiloși. Dar, zice o vorbă din cele înțelepte ale românilor, că „mai rar se potrivește socoteala de acasă cu cea din târg!” Oștirea maghiară fu hărțuită pe tot drumul prin munți. Pâlcuri de valahi prăvăleau bolovani și bușteni peste ungurii care mergeau în șir, unul după altul, din cauza drumului îngust. La lărgime, peste oștenii care încercau să se adune în formație, valahii trimiteau ploaie de săgeți, din care cele mai multe își nimeriră țintele. În câteva locuri mai largi, valahii au atacat cu lănci și țepușe cu vârfuri arse în foc, hăulind fioros. Au tăiat și au împuns tot ce le-a stat în cale, apoi s-au tras în codru, scăpând de urmăritorii care nu au avut curaj să intre în adânc, printre copaci. Craiul Ludovic sosi la Craiova fugărit de cetele conduse de însuși Vodă Vladislav. Acolo, la lărgime, la Ișalnița pe malul Jiului îl așteptau împreună Voievodul Țării Românești și fratele lui, prințul Radu.

Bătălia avea să aibă loc acolo unde hotărâse prințul Radu. Cetele craioveștilor îi mânau pe unguri către plasa întinsă în acel loc.

Craiul Ludovic fierbea de mânie. Oastea lui se oprise la doar două aruncări de săgeată de linia călăreților valahi. Furia regelui nu era deloc bună pentru oștire. El striga porunci anapoda, astfel că ungurii nu reușeau să-și formeze o linie de luptă care să fie în măsură să pornească la atac. Erau prinși între două rele. Dinspre miazănoapte cetele oltenilor, care îi urmăriseră încă de la Vulcan, se adunau într-o formație de atac. Ca un vârf de lance, hăulind și gonind căluții lor, oltenii se apropiau de tăpșanul pe care ungurii se foiau pe un loc de adunare strâmt, unde căpitanii încă își căutau oamenii. Doar în jurul regelui Ludovic se formase un cerc de apărători, dar nici aceștia nu erau destui pentru o luptă piept la piept. Din mulțimea oștenilor speriați se ridică un strigăt, care crescu din ce în ce: „Scape cine poate!" Valul principal al fugarilor se îndrepta spre Severin, calea fiind mai netedă într-acolo și nepăzită de valahi. Abia în preajma cetății Severinului ungurii s-au oprit din fuga lor rușinoasă și au început să-și reconstituie pâlcurile, sub comenzile unor căpetenii hârșite într-ale războiului. Pe tot drumul de la Craiova la Severin nu s-a auzit sabie lovindu-se de altă sabie. Nici o săgeată nu s-a ridicat spre cer, ca să cadă peste fugari. Doar râsete se auziră dinspre valahi, cuvinte de batjocură, usturătoare, căzură peste mândrii cavaleri, cărora până în acest loc nu le puteai ajunge cu prăjina la nas.

Apoi a început să plouă. Vântul toamnei bătea rece, apele se umflau, hrană nu era. Cele două oști s-au retras de la față, ungurii scăpând în Banat, în comitatul Temeșului. Iar românii s-au întors către cetățile lor. Călărind alături de Radu și de Marele Ban Buzescu, Vodă Vladislav dădu glas unui gând ce îi venise acolo, la Ișalnița, unde a stat să-i vadă pe unguri îngrămădindu-se, pregătindu-se de fugă.

-Vitejii mei, voi pune piatră de altar unei mănăstiri ortodoxe aici, pe malul Dunării. Să fie loc de închinare pentru pelerini, dar și cetate de apărare în fața unor năvălitori care se plimbă prea în voie pe acest mal al nostru. Iar la Severin vom face mitropolie ortodoxă, care să păstorească credincioșii din Banatul Severinului, din partea Olteniei și miazăziua Transilvaniei, până în Țara Hațegului. Numai credința ne poate ține uniți, să stăm strajă la hotarul Țării. Datori suntem față de Dumnezeu să sporim lăcașurile noastre în acest ținut, care astfel se va întări în folosul Țării.

Și Vodă își duse gândul la împlinire. În anul următor, 1370, fu pusă piatra de temelie sub altarul Sfintei Biserici a mănăstirii Vodița, de unde Dunărea se putea vedea clocotindu-și apele la Cazane. Egumen fu numit călugărul Nicodim, de la Râmnic. Iar la Severin luă ființă Mitropolia cu acest nume, supusă Mitropoliei Ungrovlahiei.

Ajuns acasă, la Curtea de Argeș, după două zile de odihnă Vodă Vladislav adună la sfat Divanul țării.

-Măria Ta, întrebă unul din divaniții mai bătrâni, tatăl pârcălabului Dragomir, cel ce era socotit învingătorul de la Dâmbovița, de ce nu i-am pălit pe unguri acum, când i-am avut la mână? Nu crezi, Doamne, că râsul oștirii noastre mai tare i-a încrâncenat? N-or să caute să își spele rușinea, cât de curând?

-Socotim că așa va fi, cum ziceți domniile voastre, răspunse Vodă. Dar noi socotim că dușmănia dintre noi și hărțuirea cu sabia scoasă nu ne este de nici un folos, acum când o altă pacoste, mai mare și mai rea, se apropie de hotarele noastre, deopotrivă de țara noastră cât și de Ungaria. Trebuie să dăm la pace și să ne unim în fața puhoiului otoman, care vine călcând totul în picioare.

-Măria Ta, întrebă Marele Ban al Craiovei, oare cum va privi Craiul Ludovic oprirea oștirii noastre la hotarul țării, acolo la Severin? Nu ne va crede fricoși? Că ne-am fi temut de cine știe ce altă oaste ungurească pe care ar fi avut-o gata să ne lovească, dacă am fi călcat hotarul?

-Boieri mari, toate nedumeririle voastre sunt îndreptățite. Riga ne crede fricoși, dar mai cu seamă ne crede proști. El nu crede în mâna întinsă de noi pentru împăcare. Nici nu vede de unde vine primejdia, așa cum o vedem noi. El o ține pe a lui, că turcii trebuie opriți de oștile Țării Românești, care trebuie să fie pavăza Ungariei în această bătălie. Îi voi trimite carte și solie care să-i deschidă ochii, larg, asupra greșelii pe care o face. Și ca să vadă că nu ne este teamă de oștile lui, noi o să-l lovim aproape de inima Transilvaniei. De multă vreme Ludovic Crai se joacă cu ținutul Amlașului, care este al coroanei noastre. Străbunul nostru, Radu Negru Vodă, avea titulus de Herțeg de Amlaș și Făgăraș, moștenit de la bunii lui. Am cerut de multe ori lui Ludovic Crai să întărească recunoașterea stăpânirii noastre peste aceste ținuturi, cu hrisov pe care să pună pecețile lui, cele mari. Dar mereu ne-a dus cu vorba. Acum îi vom

arăta că peste acele locuri noi suntem stăpâni. Vom lovi cu oaste la Amlaș, alungând slujbașii crăiești de acolo. Vom pune oaste de pază la Amlaș și îi vom trimite solie de pace, care să-i arate că suntem tari, că singuri ne putem apăra țara și moștenirea. Că mai bine este pentru el, Craiul și pentru toată țara ungurească să fim buni megieși și, uniți, să stăm laolaltă în calea primejdiei. Fratele nostru, prințul Radu, va lovi cu oaste și va lua Amlașul înapoi, iar pe urmă va duce solia noastră de înțelepciune și o va pune în mâini Craiului.

Urale izbucniră și cușmele boierilor fură aruncate până la bagdadii. Divanul pricepu că Vodă Vladislav nu era nici fricos și nici puțin la minte. Ba dimpotrivă! Iar întoarcerea Amlașului la sânul patriei, cu oștire, urmată de solia prințului Radu cu cele mai cinstite propuneri va trebui să fie primită de Crai.

Când zarva se domoli și boierii se așezară pe locurile lor, bătrânul Dragomir ceru îngăduință să mai spună câteva vorbe.

-Măria Ta ai avut mare câștig la Dâmbovița, unde fiul meu, pârcălabul Dragomir l-a silit pe voievodul Transilvaniei să înghită nămol. Cum vei răsplăti pe acești viteji? La fel, oastea Craiovei este vrednică de toată cinstirea.

-Nu rămânem nepăsători față de vrednicele noastre căpetenii. Din vistieria noastră le vom da pungi cu bani buni, din cei acum bătuți de noi, dar și galbeni buni, din țările Apusului.

-Dă-le moșii, Măria Ta. Pentru pământul Țării și-au dat obolul de sânge, pământ li se cuvine a primi, întărit cu peceți domnești.

-Ne-am gândit și noi, boieri divaniți, că vrednici sunt de cinstire și slăvire toți vajnicii noștri apărători. Răsplată le dăm bani buni, cu care să-și întărească moșiile și să-i plătească pe oștenii în leafă cu care au venit la oastea cea mare a Țării. Dar pământ nu le dăm boierilor noștri! Pământul este al țării, al tuturor celor ce trăiesc aici, pe locurile unde se află oasele străbunilor. Vom da pământ acelor vrednici luptători din oastea cea mare care au venit la chemarea țării luând ca arme uneltele lor din gospodărie. Trebuie să îi întărim pe aceștia, să prindă cheag ca în anii ce vin cu alte încercări, să aibă săbii, arcuri cu săgeți și cai de călărie. Țara trebuie să rămână întărită, cu toată moșia la un loc. Tăria Țării Românești va sta în oastea cea mare care va aduna brațul puternic al moșnenilor, țăranii liberi pe moșiile lor din care să-și câștige traiul, dar pe care să-l

îndemne inima să-l păzească, să-l apere de lupi și de hultani. Nădejdea țării este către moșneni, către oastea de moșneni!

Cel care apărase pământul ca pe o avere a întregii Țări fusese prințul Radu.

-Satele noastre sunt încă rare, iar cei ce muncesc acolo au doar un petec de pământ, cu darurile căruia își duc traiul sărac, de pe o zi pe alta. Lor să le dai pământ cât să-și cumpere, din roadele muncii, pluguri de fier, coase, boi de jug și cai pentru oaste. Ei fac oastea cea mare, această oaste trebuie să o întărim. Dragostea de țară a moșneanului este dragostea de pământul său, de moșia sa pe care o va apăra cu brațul său și cu sângele său. Moșie pe care o va lăsa urmașilor săi. Moșie care va fi întărită de tine, Doamne, cu hrisov pecetluit.

-Cer îngăduință, Măria Ta, să spun și eu două vorbe, zise prințul Dan. El stătuse de-a dreapta tatălui său la Ișalnița și văzuse oastea maghiară în derută. Mai trebuie să aflați, Măriile Voastre, că nemulțumiții boieri care cer pământ ca răsplată pentru cheltuielile lor de război, îl au în frunte pe pârcălabul Dragomir. Și alături de el stă fiul său Stoican și boierii Danciu, Voicu fiul lui Radoslav și însuși Selibor, curteanul Măriei Tale care ți s-a strecurat la suflet cu meșteșugul vorbelor mieroase.

Nevrând să se lase mai prejos de fratele său, prințul Mircea ceru îngăduință pentru cuvânt:

-Mihu, pajul meu stă cu ochii pe aceștia, căci se adună din ce în ce mai des și pun ceva la cale. Dar încă nu le-a deslușit planurile. De curând a sosit la Curte baronul Kaliany, trimisul regelui Ungariei. El și-a prezentat omagiile doar Doamnei Clara, mama Măriei Tale. Cred că prin mijlocirea ei va trimite mesajul regelui și Măriei Tale. Dar în zilele ce au urmat sosirii lui la Curte, baronul Kaliany s-a întâlnit cu boierii nemulțumiți în casele bătrânului Dragomir. Este limpede, Măria Ta, că aceștia împreună pun la cale ceva ce complot se cheamă.

Preț de câteva zile prințul își tocmi oastea cu care va intra la Amlaș. Iar Cancelaria Domnească ticlui legământul de pace, întărit cu peceți.

-Frate Radule, cuvintele tale trebuie să fie rostite cu apăsare. Arată-i regelui că avem săbii ascuțite pe care știm să le mânuim. Că nu ne este frică de mândrii lui cavaleri care, la Ișalnița, și-au

murdărit cu tină nu numai scuturile lucitoare în soare ci și chipurile îngâmfate. Să-i mai spui, frate al meu, că de nu se învoiește cu noi, carte vom scrie Sfântului Părinte Papa, rugându-l să ne fie de ajutor în împăcarea noastră, cele două țărișoare vecine, care suntem singurele rămase de pază în calea osmanlâilor către regatele Evropei.

Radu încălecă. Prințul Mircea, fiul său cel mic, își îmboldi calul să păsească în urma conducătorului soliei. Vodă Vladislav Vlaicu, dădu binecuvântarea nepotului său și îi grăi astfel:

-Mircea, îmi ești ca și un fiu, ai crescut sub ochii mei și ai părinților tăi. Acum mergi în prima ta călătorie diplomatică. Privește cu atenție în jurul tău. Fii cu ochii în patru totdeauna când vei sta pe cal și vei umbla prin țara ta. Vezi munți, dealuri, râuri. Treci prin păduri, vor curge ploi peste tine, te va arde soarele. Nu poți ști când drumul tău va trece iarăși, poate la necaz, prin acele locuri văzute în urmă, dar care atunci îți vor fi folositoare ca să scapi de vrăjmașii urmăritori. Și iarăși zic: privește la oamenii pe care îi vei întâlni pe cale. Poate că unii vor fi dintre cei aleși și trimiși de soartă să-ți fie de folos undeva, cândva ...Și al treilea lucru pe care ți-l zic: să te întorci sănătos!

Deși nu se cuvenea ca Vodă să vorbească cu slugile decât porunci, acum i se adresă, scurt, lui Mihu, pajul lui Mircea:

-Fii mereu lângă stăpânul tău și folosește-ți puterile pe care Duhul Sfânt ți le-a dat! Fii cu băgare de seamă!

În urma soliei Dan, beizadeaua care va moșteni Scaunul Domnesc, îl întrebă pe unchiul său, voievodul Țării:

-De ce, Măria Ta, nu m-ai trimis pe mine cu această solie? Nu se cuvine să fiu cunoscut, de pe acum, ca urmaș la domnie? Mereu îți este mai drag de Mircea decât de mine, care sunt mai înainte născut decât el!

-Nepoate, fiecare dintre voi îmi este la fel de drag. Vrednici sunteți amândoi, la fel, să cârmuiți această țară când eu și fratele meu Radu nu vom mai fi în viață. Dar slujba de Domn al Țării este aleasă, are mai multe îndatoriri decât bunătăți de care să te bucuri și să-ți faci răgaz de bucurie. Fiecare dintre voi va învăța aceste slujiri, fiecare se va pregăti să țină cârma cu braț zdravăn. Fratele tău Mircea învață ce fel trebuie să stea în afara țării, în fața unuia care ne nesocotește pe noi. Este o încercare grea, care îl poate rușina

pe viață. Îl vom vedea la întoarcere și atunci vom ști ce fel de prinț este fratele tău. Rămânând acasă, tu ești Prințul Moștenitor, așa te va cunoaște întreaga Țară!

Solia pornise. Nu erau mulți, oștenii însoțitori erau doar zece. Mai aveau cu ei un tălmaci de limbă maghiară și o călăuză. De la Curtea de Argeș urmau drumul cel mare până la Râmnicul Vâlcii. Acolo vor face primul popas, de noapte. Apoi vor urca drumul cel greu spre miazănoapte, ținând Oltul la dreapta lor. Primejdii le pot sări în cale, din partea lotrilor ori din partea muntelui și a pădurii. Aici Mihu trebuia să-și folosească puterile pentru a cerceta cu luare aminte cărarea de sub pasul calului prințului Radu și al stăpânului său, Mircea. O oaste de trei sute de călăreți se alătură soliei la Râmnic. Cu aceștia, prințul Radu își va croi drum până la Amlaș, unde va curăți satele valahe de ișpanii regali și de grofii unguri ce avuseseră îndrăzneală și își luaseră acolo țarini și pășuni, locuri despre care vorbeau că sunt ale lor, pe veci. Apoi grosul oștirii craioveștilor va rămâne pe loc, apărând moșia amlășană, iar prințul Radu cu doar douăzeci de călăreți va porni spre cetatea Alba Iulia unde aveau veste că s-ar afla însuși Craiul.

Dar necazuri nu le-au ieșit în cale. A treia zi de la plecare din Curtea de Argeș, ajunseră la lărgime, la prag de Transilvanie. Făcură popas la un han ce fusese așezat în cale de un om isteț, bun negustor. Acolo era o cruce de drumuri. Spre dreapta, adică spre răsărit și miazănoapte, era drumul spre cetatea Sibiului, iar spre stânga, adică spre soare apune, era drumul spre cetatea Devei și mai către apus, puțin către miazăzi, era drumul cetății Temeș. Către miazănoapte, la trei ceasuri de călărit la pas ușor, se afla ținutul Amlașului, cu satele sale Orlat, Săcel, Sibiel, Sălișteș, Cacova, Galeș și Tilișca. Doar Tilișca își avea, singură, vătaf valah, din neamul Bătrânului Toader Moș, celelalte comune având magisteri unguri la cârmuire. I-au alungat și au pus comunitatea să-și aleagă cârmuitorii, după legea din bătrâni. Prințul Radu s-a legat în fața sătenilor că nu vor păți nimic deoarece el va merge la Alba și acolo își va cere dreptul de stăpân peste ținutul Amlașului.

Plecară de la acel han dis de dimineață, așa că seara ajunseră la porțile cetății Alba Iulia. Prințul Mircea nu avu astâmpăr pe tot drumul. Nu-l slăbi pe tatăl lui cu întrebările. Cel mai mult se întorcea la aceeași întrebare: „Cum te va primi regele Ludovic? Nu-

ți este teamă că te va pune în lanțuri și te va arunca în temniță? Și pe noi la fel?"

-Nu-mi este teamă, fiule! Uiți că am fost la școala cea mai vestită din Italia, la Padova? Acolo am învățat ce fel trebuie să se poarte regii. Acele lecții îmi vor fi de folos când voi fi față la față cu Majestatea Sa. Trebuie să știi, fiule, că regii și împărații țărilor din apusul Evropei se numesc între ei, veri. Chiar sunt, cei mai mulți, rude de sânge. De aceea între aceștia se află la mare cinste porunca ce o avem și noi, din bătrâni: că solul este de neatins. El este ca o învelitoare la pergamentul ce poartă vorbele pe care și le schimbă verii între ei. Cine ia viața solului își pierde cinstirea feței. O altă învățătură pe care am deprins-o acolo, la școlile cele înalte este ascultarea. Cât de mare ar fi împărăția și cât de puternică ar fi oastea acelei împărății, craiul care șade pe tron ascultă de acela care este mai mare decât el. Ghicești, fiule, cine este acela? întrebă la sfârșit prințul Radu.

-Serenisimul Papă de la Roma, răspunse Mircea fără a zăbovi pe gânduri. Toată Evropa ascultă de Papă? Adică toată creștinătatea care este catolică îl are pe Papa de la Roma părinte de suflet, asta o știu bine. Înseamnă că Majestatea Sa Ludovic al Ungariei se pleacă la porunca ori la povața Papei? Dar Vodă Vladislav, unchiul meu, nefiind catolic, poate primi porunci de la Papă?

-Papa poate să facă tot ce vrea el. Poate să-i trimită carte unui supus al Fericitului Patriarh de la Constantinopol în care să-l povățuiască într-un anume fel în folosul aceluia, al țării aceluia, ori spre folosul întregii creștinătăți. Vremurile pe care le trăim acum sunt cercetate cu mare aplecare de Sfântul Părinte. El dă, acum, povețe întregii creștinătăți ca să se unească și să facă zid în fața Islamului care vine cu gândurile cele mai rele. De aceea, zic eu, că Majestatea Sa Ludovic al Ungariei va ține seama de povețele Sfântului Părinte Urban al V-lea.

La poarta cetății Alba Iulia, cetatea de scaun a voievodatului Transilvaniei, solia valahă fu oprită de garda regală. Mai era doar o jumătate de ceas până la închiderea porților. Nimeni nu avea voie să intre în cetate cu arme asupra sa. Asta era porunca și în acele zile porunca era strașnică, deoarece regele Ungariei, Ludovic I-ul se afla în cetate, rănit fiind după războiul pe care îl purtase cu Vladislav Vodă, vasalul cel rebel și neascultător. Căpetenia pazei trimise veste

la palatul voievodal despre solia valahă ce se afla la poarta cea mare. Dar răspunsul întârzia mai mult decât s-ar fi cuvenit. Un nobil de la Curte sosi, după două ceasuri și aduse răspuns la cererea soliei de a fi primită de regele Ungariei. Însuși șambelanul curții regale, baronul Geza Hutor veni în fața prințului Radu și i se adresă, scrutându-l ca pe un nemernic ce are obrăznicia de a se arăta în fața Majestății Sale, pe care fratele solului, voievodul valah, l-a insultat cu actul lui de nesupunere.

-Ce vreți voi? Vi s-a urât cu binele? zise acela, mai mult scuipând cuvintele.

-Ascultare dăm îndemnului Sfântului Scaun de la Avignon de a cere Majestății Sale Ludovic Crai împăcare și unire în fața răului ce se abate peste țările noastre, răspunse prințul Radu. Avem să îi punem în mână Majestății Sale scrisoarea Papei Urban al V-lea.

Șambelanul fu surprins de neobișnuita veste pe care i-o dădu solul valah, care nu se arătă nici speriat și nici umil în fața puterii aprige pe care șambelanul o reprezenta. Privi îndelung la fratele voievodului valah, răstimp în care gândi ce fel trebuie să se poarte. Într-un târziu, răspunse:

-Voi duce eu această scrisoare și o voi prezenta Majestății Sale. Până veți primi răspuns, nu vă veți îndepărta de acest loc și nici nu veți descăleca.

Răspunsul dat valahului i se păru baronului o măsură pentru care va fi primit cu laude de către rege. Era îndreptățit să se poarte așa? Dar cine erau acești soli? Meritau ei să fie tratați după protocolul obișnuit între curțile împărătești ale Apusului?

Prințul Radu își păstră cumpătul în fața obrăzniciei acelui șambelan. Răspunsul lui fu unul pe măsură, doar pentru urechile de slugă ale acestui nobil nedemn de o slujbă atât de înaltă la curtea unui rege creștin catolic.

-Scrisoarea purtând pecetea Serenisimului Părinte nu poate fi dată decât Majestății Sale Ludovic I al Ungariei, nicidecum unei slugi neînvățate cu purtare nobilă. Dar spune-i regelui, baroane, că ai poruncit solului Papei Urban să stea în așteptare, nemișcat și fără învoire de a descăleca. Noi vom aștepta aici, așa cum ai poruncit și vom trimite la Avignon un raport cu toate amănuntele primirii noastre aici, cu toată politețea ce i s-a acordat Sfântului Părinte de toate slugile Majestății Sale, regele Ungariei.

Șambelanul ascultă replica prințului valah, care îl privea zâmbindu-i șăgalnic pe sub mustăți. Pe măsură ce prințul Radu i se adresa într-o limbă maghiară cursivă, baronul își pierdea, treptat, semeția obraznică, iar culoarea din obraji i se întunecă, făcându-se din roșul ce trăda un mare consumator de vinuri Bikaver, într-un vânăt îngrozit la gândul unui cap rostogolindu-se de sub sabia hoherului[21]. Trase de frâul calului forțând bietul animal să se rotească de câteva ori, răstimp în care falnicul baron rosti, în barbă, cumplite înjurături. Se liniști treptat și spuse cu un glas ce se străduia să fie politicos:

-Poftiți, cinstiți soli ai Sfântului Părinte! Vă vor însoți oșteni din Garda Regală, iar eu voi galopa înainte, să aduc îndreptările cuvenite la vestea despre solia voastră.

Și plecă. Căpitanul Gărzii alinie șase oșteni pe o latură a drumului și alți șase pe cealaltă latură, încadrând solia valahă. Apoi strigă comanda de pornire. În scurt timp însă, baronul Geza Hutor se întoarse, mai vânăt decât fusese în urmă și, cerându-și iertare cu plecăciuni adânci transmise scuzele Majestății Sale.

-Măria Sa este suferind, după cum bine știți și domniile voastre. Își cere iertare pentru neputința de a se îmbrăca la acest ceas târziu și vă îndeamnă, prințe, să primiți găzduirea noastră peste noapte. Iar mâine, după ce rănile Majestății Sale vor fi oblojite de doftori, va fi cu putință să vă acorde o scurtă audiență.

Era un gest de politețe împinsă la capătul unui orgoliu călcat în picioare. Radu primi scuza întorcând, la rândul lui, scuze pentru momentul nepotrivit al sosirii la ceas târziu și primi cu dragă inimă invitația de găzduire, cerându-i baronului șambelan să transmită Majestății Sale cele mai sincere urări de grabnică însănătoșire.

A doua zi prințul Radu, însoțit de fiul său Mircea, fu primit de regele Ludovic la miezul zilei. Majestatea Sa stătea rezemat pe perne mari, așezate într-un jilț larg, din lemn, cu frumoase sculpturi. Avea un picior bandajat, ridicat și sprijinit pe un scaun scund, tapițat cu mătase verzuie, cu desene florale. Primi scrisoarea purtând pecetea Pontificală, o deschise după ce sărută sigiliul de ceară, făcându-și cruce. O citi în grabă, apoi o întinse șambelanului, care

[21] hoher (maghiar) = călău; bikaver (maghiar) = sânge de taur, un soi de vin negru foarte apreciat în Ungaria

o dădu unui călugăr secretar, aflat la o măsuță unde, împreună cu el mai ședeau trei scribi, călugări, care notau toate cuvintele ce se rosteau în cadrul audienței.

-Am primit și noi o carte de la Sfântul Părinte în care ne îndemna să fim foarte atenți la Țarul Ivan Srașimir al Bulgariei, despre care umblau vorbe că s-ar fi închinat lui Murad Sultan. Am avut dovada trădării Țarului și am pornit campania de pedepsire a lui. Îmi pare rău că Vladislav Voievod s-a pus de-a curmezișul acestei campanii și a refuzat să ni se alăture cu oști. Rudenia sa cu țarul trădător nu-l absolvă de vină. Noi l-am pedepsit pe Ivan, am luat cetatea Vidinului și, așa cum am judecat la timpul acela, am pornit o campanie de pedepsire a fratelui domnie tale, prințe. Războiul acesta nefericit, dintre noi, are la fundament nesupunerea voievodului Țării Românești de a recunoaște suveranitatea noastră asupra sa precum și refuzul de a participa la pedepsirea unui trădător. Sigur că Sfântul Părinte are o altă vedere asupra adevărului istoric al vremurilor pe care le trăim. De acolo, din centrul Europei, mișcările de trupe ale Imperiului Otoman se văd în toată gravitatea situației. Grija Sfântului Părinte de a ocroti Evropa de pericolul otoman este de toată lauda. Iar noi, ca rege creștin, supus Scaunului Papal, dăm urmare îndemnului de a ne uni cu toții în fața pericolului. Depinde de Vladislav Vodă cum se va supune îndemnului Suveranului Pontif.

Prințul Radu exprimă, în puține și alese cuvinte, regretul față de neînțelegerea ce s-a ivit între cele două țări, care a dus la o confruntare armată cu mulți morți și răniți. Vorbi despre compasiune, transmise condoleanțe familiei Lackfy, care l-a pierdut pe vrednicul de toată cinstirea Voievodul Transilvaniei. Folosi cuvinte potrivite pentru a-l mângâia pe Regele Ludovic pentru rana la picior primită la retragerea sa către Banat.

-Majestatea Voastră trebuie să înțelegeți adevăratele sentimente pe care le avem noi, valahii, în frunte cu familia domnitoare, față de regatul Ungariei și față de conducătorii ei. Atunci când soarta bătăliei de la Craiova s-a decis, la porunca lui Vladislav Vodă oștirea s-a oprit la mică distanță de trupele maghiare. Nu am tras nici o săgeată, nimeni nu a mai pornit vreun atac. Doar am însoțit, de la distanță, oștirea maghiară, înfrântă, care s-a retras spre Severin. Aceasta este poziția noastră față de Majestatea Voastră.

Noi, românii, avem o vorbă din bătrâni, care zice că „Tot răul este spre bine!”. Războiul a fost un rău, dar din el trebuie să citim ce este bine pentru noi, pentru țările noastre. Văzându-vă înfrânți, noi n-am căutat moarte de om. De aceea sunteți dator, Majestate, să arătați respectul cuvenit față de noi!

-Înțelepte cuvinte, prințe! Fratele domniei voastre și-a ales diplomatul cel mai abil. Care ar fi binele pe care îl propune Vladislav Voievod? întrebă Craiul.

-Majestatea Voastră a văzut că avem oștire bine pregătită pentru război. Suntem în stare să ne apărăm singuri, dar nu ne putem măsura cu potopul otoman. Aici Sanctitatea Sa Urban al V-lea are dreptate în cele ce ne sfătuiește să ridicăm, împreună, un zid împotriva oștilor lui Murad Sultan. Domnul Țării Românești se va supune suveranității regatului Ungariei dar numai în ce privește politica de război. Vom sprijini cu oaste apărarea Ungariei ori de câte ori va fi atacată de turci și vom fi alături în orice campanie de atac pe care Ungaria o va porni împotriva turcilor. Dar nu vom plăti biruri și nici nu vom lăsa ca ișpanii unguri să vină peste noi cu pretenții de supunere. Vrem să încheiem un tratat de alianță militară. Acesta este, după vrerea Țării Românești, cel mai potrivit răspuns la îndemnul Sfântului Părinte.

Ludovic mustăci o vreme, parcă mesteca cu greu propunerea valahilor. Înțelese că aceasta era singura cale de împăcare și de stingere a supărărilor lui. Orgoliul nu-i dădea slobozenie să spună „Da” pe loc. Așa că trimise solia valahă la hodină, urmând să le zică ce hotărâre va lua în ziua următoare.

-Majestatea noastră ascultă de îndemnul Sanctității Sale, căruia îi suntem datori cu supunere și recunoștință, pentru că s-a rugat îndelung pentru binele Ungariei. Așadar, vom semna un tratat de alianță militară și vom primi închinarea lui Vodă Vladislav. Dar numai dacă cetatea Vidinului își va deschide porțile pentru oștirea noastră. Ne vom împăca cu locuitorii cetății, dar acolo, la Vidin, trebuie să stea de strajă oastea noastră ca niciodată turcii să nu-și facă acolo tabără de ieniceri. Că multe bătălii se vor duce sub zidurile Vidinului, dar niciodată porțile nu vor fi deschise turcilor de oștirea maghiară, stăpână.

După semnarea tratatului militar – pe care valahii îl pregătiseră încă de acasă – regele Ludovic oferi un ospăț în cinstea solului Țării

Românești. A doua zi, la plecare, regele se sprijini într-o cârjă de subbrat și îl conduse pe prințul Radu până la scara palatului. Îi dărui voievodului Țării Românești o casetă cu bijuterii, iar lui Radu și fiului său, Mircea, câte un jungher bizantin, cu teacă din aur și mâner din os alb. Își luară rămas bun cu urări de bine. Radu și suita lui fură conduși de o escortă de 24 de husari călări până la vama de la Tălmaciu, la malul Oltului. Pe drum, prințul Mircea își exprimă admirația față de abilitatea diplomatică a tatălui său. Însă îl întrebă cum va răspunde lui Vodă pentru cedarea Vidinului.

-Am pus la cale acest tratat militar împreună cu fratele meu, Vodă Vlaicu Vladislav. Prilejul a venit cu scrisoarea Papei Urban, un act cu putere de cheie cu care poți deschide porți de cetate, dar și inimi de dușman. Important este să faci fapte bune pentru țara ta, dar care să fie folositoare megieșilor tăi creștini. Răsplata se numește recunoștință, iar la regii Europei acesta este un dar care se risipește iute, în uitare. Însă trebuie folosit cât încă este proaspăt. Bate fierul cât îi cald, zice poporul nostru. Să nu uiți, fiule Mircea, că poporul de rând, al nostru, are o uriașă bogăție de învățături pe care le păzește în vorbe potrivite, în cimilituri și cântări. Acolo găsești cele mai potrivite povețe, pentru orice prilejuri pe care viața le pune în față tot omului.

-Tratatul vine la cel mai potrivit ceas, Măria Ta, zise Mihu căruia i se îngădui să-i stea aproape stăpânului său, prințul Mircea. Căci Țarul de la Târnovo, din neamul Asăneștilor, tocmai se închină vizirului Ali, al Sultanului Murad, păstrând hotarele sale în schimbul unui haraci pe care îl va plăti câțiva ani. Bulgarii lui Asan Țar și turcii vor trece Dunărea și vor lovi Țara Românească, cât de curând. Ca supărare pentru pierderea Vidinului.

-Vezi tu, Mihule, această încălcare de pace la Dunăre? întrebă prințul Radu. Când se va întâmpla această ticăloșie?

-Nu știu, Măria Ta! Dar văd oștile îmbrăcate gros, iar câmpul de luptă este acoperit de zăpadă. Măria Sa Vodă Vlaicu trebuie să fie sfătuit să trimită iscoade la Târnovo, cât mai repede. De acolo vine primejdia mai întâi de toate[22].

[22] Se dovedi că viziunea lui Mihu a avut temei. Iscoadele aduseră veste că Țarul Ivan Asan s-a înturlucat cu turcii și i-a asmuțit pe aceștia la pradă, peste Dunăre, în Țara Românească. Cronicile vremii pomenesc de această mișelie că s-a întâmplat în toamna anului 1369, după ce recoltele au fost adunate în hambare pe tot cuprinsul Țării Românești. Turcii pofteau la

Alaiul Prințului Radu urmă curgerea apelor Oltului cu repeziciune, cât se putea, căci drumul nu era umblat de prea multe caravane. De pe munții prăpăstioși ce se învecinau cu malul drept al Oltului, adesea căzeau bolovani care stăteau multă vreme piedici de netrecut de carele grele ale negustorilor. Nu era leac pentru a face drum drept și sigur, deși de-a lungul Oltului calea ar fi fost cea mai scurtă către inima Ardealului. Însă cete de călăreți, așa cum era solia Țării Românești condusă de fratele Voievodului Țării, puteau străbate acest drum cu puțin noroc. Mihu a făcut, cu harul cu care era înzestrat, ca acest noroc să fie mai mult și drumul mai sigur.

Mai aveau de călărit vreo două ceasuri până la porțile sfintei mănăstiri domnești de la Râmnicul Vâlcii. Drumul trecea peste o punte din bârne mari, tăiate la jumătate din grosime, sub care curgea, destul de năvalnic și de-a curmezișul drumului, apa unui râu ce cobora din munți. Aici, la vărsarea acelui râu în apele Oltului, lunca se lărgea între drumul mare și malul Oltului. Aproape de drum, la trei sulițe lungime, pe malul râușorului abia trecut pe sub puntea drumului, se afla un bolovan mare. Căzuse din munte și se oprise acolo unde se afla, din pricina pământului moale, căci bolovanul era pe jumătate îngropat în pământ. Partea de sus a pietrei era teșită de parcă ar fi fost cioplită de mână de meșter priceput, ce voise să-și facă pat de odihnă acolo. Trecătorii văzură că acel loc cioplit cu meșteșug era ocupat de o fată, tânără și frumoasă, care torcea fir subțire de lână dintr-un caier pe care-l ținea proptit pe șold. În jurul bolovanului păștea vreo douăzeci de oi, păzite de doi câini ciobănești, care alergară lătrând spre drumul mare, către caii soliei domnești. Păstorița nu lăsă câinii se iasă în drum. Îi chemă, fluierând într-un fel anume și apoi strigă câteva cuvinte într-un limbaj pe care doar ea și câinii ei îl pricepeau. Dulăii scâncirăm nemulțumiți pe semne de porunca stăpânei lor, dar se așezară pe burtă lângă bolovanul stăpânei. Solia se opri, la semnul făcut de Prințul Radu cu mâna dreaptă ridicată. El mână calul spre marginea drumului, venind cât mai aproape de frumoasa păstoriță.

---

belșug de-a gata, nemuncit de ei. Fiind înștiințat de iscoade, Vlaicu Vodă a cerut ajutor de la regele Ludovic. Un corp de oaste călare, condus de contele Ladislau de Doboca sosi în ajutor și armia creștină îi bătu pe turci, luând înapoi prăzile și aruncându-i peste Dunăre. Această bătălie, din luna decembrie a anului 1369, a fost prima înfruntare dintre români și turci (Cronica lui Ioan de Târnave)

-Bună ziua, boieri mari călători! Veniți din ungurime? Dacă-i așa, spuneți, rogu-vă, dacă pe acolo, dincolo de munții cei mari, ar fi căzut zăpezile iernii.

-Bună să-ți fie inima, frumoasă păstoriță, răspunse Prințul. Zăpezi încă n-au căzut pe drum umblat de oameni, dar mai sus, dincolo de linia pădurilor sub povârniș de stâncă, s-a zărit zăpadă așezată. Iar răcoarea zilei se face frig sadea după asfințitul soarelui. Dar spune, fătucă, a cui ești și ale cui sunt oile pe care le pași? Și cum de nu ți-a fost teamă văzând oameni înarmați coborând pe drum? Nu ți-a fost frică de noi?

-Măria Ta, frică nu mi-a fost că am cunoscut că sunteți pelerini pașnici, care călătoriți cu ocrotirea Maicii Domnului. Mi-au spus-o și câinii aceștia, ai mei.

Auzind acest răspuns curajos, Mihu făcu un pas cu calul venind lângă Prințul Radu și cerându-i aceluia, cu glas scăzut, să-i îngăduie să vorbească el cu fata.

-După ce anume ai cunoscut, încă de departe, că suntem oameni de treabă, față de care ai stat locului, rămânând netemătoare?.

-Boierule care întrebi, spui aceste vorbe pentru urechile domnești? Că doar știi bine ce fel sunt și la ce anume sunt meșteră, după cum și eu te-am cunoscut, de departe, cine ești și ce fel de daruri ai moștenit de tatăl domniei tale.

Răspunsul fetei nu-l uimi pe Mihu, dar Prințul fremătă a neliniște pe calul lui.

-Ți se întâmplă să te pomenești, alăturea de bolovanul pe care șezi, cu oameni mai negri la suflet, care ți-ar putea face rău? întrebă mai departe Mihu.

-Ori cum ar fi acei călători, când fac un pas de pe praful drumului pe iarba verde a luncii, leapădă acolo, pe pământ bătătorit, orice rele porniri și se fac blânzi și smeriți.

Prințul înțelese din aceste cuvinte schimbate între doi oameni înzestrați cu același fel de daruri că nu are nici un rost să mai pună întrebări nepotrivite. Dar, dacă fata aceasta are puteri mai mari decât Mihu? Dacă poate spune ce vede ea despre Țară, că se va întâmpla într-un an sau doi? Nu apucă să-și rostească întrebările, că păstorița începu a-și zice sfatul.

-Măria Ta, acum este aproape ceas de seară. Se va înnopta curând, iar la noapte va viscoli pe trecătoare, de-a lungul Oltului. În

vale, la Episcopie, nu va cădea zăpadă. Veți putea merge mai departe și niciun lotru nu vă va tăia calea până la Argeș cetate. Așa cum cunoaștem cum va fi vremea în ziua ce vine, citind semnele firii, tot așa putem zice și despre Măria Ta și despre coconul ce umblă călare alături, dar și despre fratele Măriei Tale, Voievodul nostru cel vrednic de la Argeș cetate.

Văzând că fata vrea să facă anume dezvăluiri, Mihu dori să vorbească, să o facă să nu spună lucruri ce nu sunt îngăduite de Pronie ori de Sfatul Bătrânilor. Dar Măria Sa Radu nu-l lăsă să vorbească. Păstorița zâmbi către Mihu și vorbi mai departe:

-Nu-ți fie teamă, boierule copil de casă. Oprelișteț nu-i pentru cuvintele de bine și nici pentru sfaturi de trecut peste vreme rea. Apoi, întorcându-se spre Radu, zise. Vezi, Măria Ta, am spus din capul locului că umblați cu ocrotire de la Maica Domnului. De când s-a întemeiat Țara, noi toți, neamul acesta dinlăuntrul hotarelor, stă sub ocrotirea Maicii Domnului. Să spui fratelui Măriei Tale să lepede orice gând de închinare către mărimile creștine de la Soare Apune. Și nimeni din Casa Domnească să nu uite a-și duce mai departe datoria de a mulțumi Tatălui Ceresc și de a cere mereu ajutor și îndrumare de Sus, de la Puterile Cerești. Că viscol va veni și în toiul furtunii lupii cei ticăloși vor urla de li se vor sparge gâturile, apoi vor bate cu fierul în fier. Dar voi să nu vă temeți. Credința în Sfânta Treime este apărarea voastră, la necaz. Mihule, fă-ți datoria și nu uita, când vei primi îngăduință să mergi acasă, la părintele tău, de sărbători, să urci pe aici, pe drumul Oltului. Acum mergeți cu Dumnezeu!

Solia porni la drum. Prințul îndemnă la trap, apoi la galop, ca să ajungă la Episcopia Râmnicului încă pe lumină. Nimeni nu mai pomeni de frumoasa păstoriță și nici despre cuvintele ei. Au mers învăluiți cu liniște, netulburați de niciun fel de griji.

Capitolul 10
Oastea țării

Sfârșitul de an 1369 găsește Țara Românească așezată și în bună pace. Vrăjmășia cu regele Ludovic al Ungariei s-a încheiat iar Radu, fratele lui Vodă Vladislav a reușit să încheie un legământ militar între cele două țări care fuseseră dușmane până deunăzi. Promisiunea înscrisă de Prințul Radu în Tratatul de pace că cetatea Vidinului va fi dată înapoi coroanei maghiare nu s-a putut respecta. În loc de aceasta, Ludovic Crai consimți ca Vidinul să-i fie dat înapoi Țarului Ivan Șrațimir, care fu eliberat cu familie cu tot.

În ziua de Crăciun, Vodă cu toată casa lui a fost la sfânta liturghie, apoi s-au așezat la masa de sărbătoare, având ca invitat de seamă pe mitropolitul Iachint, întâistătătorul Mitropoliei Țării Românești. Vodă mai chemase la ospăț pe dregătorii cei mari din Sfatul Țării: vornicul Maftei, cel ce sta în fruntea Divanului, pe banul Severinului, Vladimir, pe logofătul Luca și pe vistierul Iosif. Masa domnească, așternută în spătăria mică, a ținut mesenii adunați la bucate alese până la ceasurile cinci dinspre seară. Vodă și-a trimis musafirii la conacele lor, să fie în mijlocul familiilor așa încât boieroaicele să nu-l țină de rău pe Vodă că i-a oprit pe bărbații lor la slujbă domnească chiar și în zi de mare sărbătoare. Sfârșind gustarea dulciurilor și cofeturilor ca ultimele feluri de mâncare, Vodă s-a tras în iatacul său, chemând la vorbire pe fratele său, Radu și pe fiii aceluia, Dan și Mircea. Mezinul avea 16 ani, văzuse și luase parte la câteva din treburile cele mai de seamă ale Țării, chiar și la război și arătase că este deja bărbat împlinit, copt la minte. Făcea bună învățătură de urmat la domnie, la vreme potrivită.

-Ne-am tras la vorbire doar între noi, zise Vodă, fără să pornesc un fel de sfat cu dregătorii noștri de frunte, ca să nu zică aceștia că nu le las plăcerea sărbătorii împreună cu neamurile lor. Dar noi avem multe treburi de pus la cale. Teamă îmi este că anul care a trecut, cu multele greutăți peste care Bunul Dumnezeu ne-a dat putere să le lăsăm în urmă nu va închide șirul acestor necazuri. Vremurile sunt tulburi, prietenii de nădejde sunt puțini, iar buna întocmire a țării cere mulți, foarte mulți bani. N-am avut răgaz să

ne gândim prea mult la chivernisire, căci dușmăniile cu megieșii nu ne-au lăsat zilele și nopțile liniștite. Cu toate acestea trebuie să gândim și să dăm de rost pentru toate grijile Țării. Să începem cu bogățiile Țării, cele cu care putem să umplem vistieria.

-Averea Țării este dată de roadele pământului: grânele pe care le cultivă oamenii și din care vistieria își trage partea ca dijmă pe grâne, dar și pe animale, începu Radu. Apoi birul pe care tot omul trebuie să-l plătească la vistierie, după starea lui. Trebuie să avem mare grijă, Măria Ta, de banii ce trebuie adunați la vămi. Iată, Craiul a dat un ucaz către vămile ungurești ca taxele pe anumite mărfuri să fie plătite de negustori numai către țara ungurească, nu și către Țara noastră. Asta, Măria Ta, nu putem să o îngăduim. Că negustorii intră și ies din Muntenia noastră, folosesc drumurile noastre și trec peste poduri și podețe, urcă și coboară prin albii de râuri. Toate acestea, drumuri, poduri și podețe, maluri de ape și diguri, plata slujbașilor de la vămi și de la hotare, cât și alte multe angarale scot bani de la vistierie, în timp ce de pe urma negoțului trage folos numai țara ungurească. Trebuie să tocmim o nouă politichie cu regatul unguresc, că pierdem averi întregi cu aceste tocmeli strâmbe.

-Ai dreptate, frate. Și musai este să-i cerem Majestății Sale regelui Ludovic să îndreptăm treburile la vămile noastre, nu doar la neguțătorii, ci și în celelalte privințe. Ungurii pun vămi mari pe vitele mari și nu plătesc nimic pentru pășunatul lor pe plaiurile noastre.. Nu avem cum să oprim călcarea hotarelor de către turmele de oi și cirezile de vite, că nu avem destui plăieși. Dar vistieria regatului Ungariei ar trebui să verse în fiece an o taxă de pășunat, pe care o pot aduna de la cei ce au asemenea animale și umblă cu ele peste tot, fără oprelișți. Mai bine te-ai sfătui, frate, cu căpitanul Ștefan despre oierit, văcărit, despre pășunat, că el trebuie să le știe pe toate acestea.

-Mircea, zise prințul Radu, l-ai slobozit pe Mihu să meargă acasă de sărbători? Trebuie să-l chemi să vină cu tată-său, să ne spună unde se vând cel mai bine vitele mari și oile.

-Tată, noi am vorbit de unele și de altele, iar Mihu s-a arătat îngrijorat de războaiele ce se poartă prin vecinătăți. Că nu sunt bune deloc, că armatele jefuiesc, nu plătesc nimica și bieții oameni rămân săraci. Zicea că pe malul lacului Brateș, acolo unde a crescut un târgușor de îi zice Galați, ce s-a făcut schelă pentru mărfurile de dus

la miazănoapte, pe Prut și pe Siret, până acolo bat cu prăduitul tătarii. Vin la de-a gata, jefuiesc, taie și omoară, apoi dau foc după ce țăranii adună prinoasele muncite cu mare trudă. Acolo, la Brateș, s-au așezat patru stâne mari, puternice și oamenii s-au înțeles să se apere unii pe alții. Și-au făcut armată de pază, fiecare stână a dat douăzeci de bărbați pentru pază și apărare, apoi au mărit de la an la an. Din partea averii tilișcanilor, oastea lor este de 40 de bărbați care învață ostășia. În Deltă n-au mai trecut la iernat, că și acolo au fost bătălii de când a murit Nogai Sultan[23].

-Îi musai să vină căpitanul la Curte, zise Vodă. Când în jurul nostru cerul arde cu vâlvătăi în Tracia și focul se apropie cu repeziciune de ținuturile sârbești, noi trebuie să avem ochi măriți și urechi deschise la depărtare de Țară. Că vijelia aceasta stârnită de semilună este nemilostivă, mătură totul în cale. Megieșii noștri caută către Apus, la Sfântul Scaun, dar nădejdile lor sunt mici, că fiecare crai are necazurile lui și nu se grăbește să sară dacă nu-l frige focul la dos. Regii Apusului se bat cu nobilii din jurul lor, că aceștia adună averi și nu sprijină truda purtătorului de coroană pentru chivernisirea țării. Bogăția și bogații la fel sunt pretutindenea. Învățăturile Mântuitorului sunt propovăduite de la amvon de farisei, fără dragoste și fără căldură sufletească. De aceea nici noroadele lor nu au grija aproapelui. De aceea închinătorii lui Mahomed supun pământuri, pas cu pas și se apropie de Dunăre.

Vodă Vladislav trimise a doua zi de Crăciun olăcar spre miazănoapte, să afle unde este satul Tilișca și să-i dea carte căpitanului Ștefan să grăbească la chemarea celui care este acum la cârma Țării Românești. Trecu o săptămână și olăcarul se întoarse cu mâinile goale. Întrebat fiind ce știri are despre căpitanul Ștefan, oșteanul călător deslușì că Ștefan îi bătrân, anii l-au nins și apasă pe umerii lui. El nu poate călători drum lung, dar Mihu, fiul său, trebuie să se întoarcă la Curte într-o zi, două. Că feciorul și-a găsit pereche și la Vâlcea și-au pus pirostriile. Dar va veni curând, că acum când tată-său este neputincios trebuie să ia asupră-și poverile cele grele.

[23] Nogai Sultan = Kara Nogai Isa, o personalitate marcantă a istoriei tătarilor din Dobrogea, peste care a domnit în preajma sfârșitului de secol XIII. A fost, pe rând, print, comandant de oști, emir, sultan. Viziunea lui politică a fost una de bună înțelegere cu vecinii, fiind de folos Țării Românești la începuturile sale. (Elena Netcu – Legenda emirului Nogai)

Nu termină olăcarul de scuturat traista cu vești, că la ușa iatacului prințului Mircea tânărul paj Mihu ceru străjii să anunțe că a sosit la datorie. Mircea îl pofti să intre și când rămaseră doar ei îl îmbrățișă, îi scutură mâinile și îl asaltă cu întrebări.

-Am aflat că te-ai însurat?! Cine este mireasa? De când o cunoști? Este din satul tău? Ce mai face tatăl tău? Spune, spune tot!

-Prea multe întrebări deodată, Măria Ta! La care să răspund mai înainte de toate?

-Spune despre tatăl tău. Măria Sa are nevoie de el, acum mai mult ca niciodată. Este cumva bolnav? Este slab din pricina vârstei?

-Da, Măria Ta, tatăl meu a îmbătrânit și puterile i-au slăbit. A împlinit o sută de ani! Câți oameni se pot lăuda cu o viață atât de lungă? Totuși, el este încă sănătos la minte. Am stat de vorbă mult, înainte de a sosi olăcarul cu porunca Măriei Sale pentru tata, de a veni la Curte. Dar astea toate vreau să i le spun Măriei Sale, că asta este dorința tatălui meu.

-Bine! Atunci vorbește despre mireasă, despre nuntă? Cum este fata? Frumoasă? Este o Ileană Cosânziană?

-O cheamă Sânziana, Măria Ta și da, este frumoasă ca o Cosânziană din poveste. Este acea păstoriță pe care am întâlnit-o șezând pe bolovan la malul Oltului, când am călătorit de la Alba Iulia cetate după pacea încheiată de Măria Sa Radu, cu regele Ludovic.

-Nu înțeleg! Voi v-ați cunoscut mai înainte? Când? Eu de ce nu știu nimic? Ai ținut ascuns de mine un lucru atât de important? Și mai zici că îmi ești prieten! Tânărul prinț arăta supărare mare. Poate că era îndreptățit, dar Mihu îi liniști cu doar câteva cuvinte.

-Când ne-a ieșit în cale, în acea zi de toamnă, Sânziana fusese trimisă acolo de Sfatul Bătrânilor. Ea este de seamă cu mine, amândoi avem harul înainte vederii. Ea este orfană, este singură pe lume. Bunica ei plecase la cele veșnice cu câteva zile înainte. Atunci i s-a arătat în vis bunicul ei. Care i-a spus că este aleasă de înaltul Sfat să-mi stea alături, împreună să slujim Țara în anii ce vin cu poveri grele, cu necazuri cum nu s-au pomenit. Ea s-a trezit din vis, dar bunicul ei stătea acolo, în carne și oase în fața ei. Dar era altfel decât sunt oamenii. Parcă ar fi fost din abur, strălucea ca o ceață fină, albăstrie. Cuvintele bunicului au fost acestea: *„Sânziană, la ceasul amiezii scoate oile din țarc și coboară cu ele și cu câinii la*

malul Oltului. Acolo să te aşezi pe un bolovan mare care este aproape de drumul mare. Să-ți iei furca și un caier de lână. Vor trece pe drum nişte boieri mari. Este Radu, fratele voievodului nostru Vlaicu. Alături de el călăreşte Mircea, fiul Radului și Mihu, copilul de casă al lui Mircea. Acest Mihu este alesul tău. El te va lua în casa lui peste puține zile. Amândoi sunteți sub ocrotirea noastră, a Sfatului Bătrânilor. O să vă cunoașteți mai bine, că darul înainte vederii vă este de folos să vă cunoașteți. Mai multe îți va spune alesul tău!"

-Nu-mi vine să cred! Dar asta este o minune, care nu s-a mai pomenit! De aceea păstorița aceea ți-a spus să te oprești acolo când vei primi îngăduință să mergi acasă, la tatăl tău! Mi s-a părut îndrăzneață acea fătucă, glasul ei a sunat ca o poruncă! Ne-am luat cu vorbele, atunci, și nu te-am întrebat despre acea fată. Cred că am uitat de ea. Ba nu, stai! Cred că Bătrânii mi-au șters această amintire, ca să te las să faci pe voia lor, netulburat. Nu?

-Da, Măria Ta, așa a fost. Chiar atunci, în acea zi, eu am mers călare mai în urma Măriei Tale, așa cum era drept să mă port, după rangul meu. Și până am ajuns la Argeș am tot vorbit cu Sânziana. Prin fața ochilor minții am văzut toată copilăria ei. I-am cunoscut părinții, bunicii, am hoinărit ținându-ne de mâini prin pădurile de pe lângă Lotru, râul cel vijelios peste care am trecut în acel loc unde se vărsa în Olt. Când am ajuns acasă, la Curte, vorbirea noastră a ajuns la capăt. Acum o cunoșteam pe Sânziana de parcă aș fi crescut cu ea, din fragedă pruncie. Și mi-a căzut dragă ...

-Iar când ai călătorit către Tilișca, de sărbători, ți-a ieșit în cale? Te-a așteptat în acel loc?

-M-a așteptat! Stătea la marginea drumului cu cele zece oițe și cu câinii ei. Toată zestrea o avea strânsă într-o desagă, pe care am legat-o de șaua mea. Am urcat-o pe cal când a zis că o dor picioarele de atâta mers pe jos. Este o fată voinică. Ea a mers pe jos până aproape de cetatea Sibiului, doar acolo a cerut să urce pe cal.

Mihu a prezentat totul fără să pună în cuvinte vreun sentiment. N-a vorbit despre Sânziana măcar cu acel avânt pe care îl are un îndrăgostit ori un câștigător care a ajuns acolo unde multe alte persoane ar fi dorit să ajungă. Ca să ia premiul meritat.

-Bine, dar n-ai spus nimic de Sânziana. Cum ai ajuns să te însori cu ea? Și unde este acum? Ai adus-o cu tine? întrebă prințul,

apropiindu-se de partea emoțională a poveștii. Că și el era tânăr, era doritor de aventuri cu fete frumoase dar, din cauza regulilor casei, nu putea să facă ce-și dorea.

-Despre asta, Stăpâne, o să spun tot ce trebuie în fața Măriilor lor, a lui Vodă și a Prințului Radu, răspunse tânărul, păstrând aceeași răceală scorțoasă cu care și-a început raportul.

Mircea îl duse la spătărie. Intră fără să ceară învoire de la străji și îl trase și pe Mihu după el. Înăuntru se aflau doar Vodă, fratele acestuia, Prințul Radu și Dan, fiul său mai mare..

-Deci tatăl tău a îmbătrânit și nu mai are putere să facă un drum atât de lung! zise Vodă, iar Mihu simți îndoială în glasul voievodului. Era firesc, între Vladislav Vlaicu și căpitanul Ștefan era o legătură specială, pe care nimeni nu o cunoștea. Nici măcar fiul Mihu.

-Da, Măria Ta, așa este, însă pe chipul tatălui meu și în purtarea lui nu se vede că ar fi atât de nevolnic pe cât a zis el. Mai pe urmă, după ce au trecut câteva zile de la petrecerea cununiei mele, tata a stat de vorbă cu mine și cu Sânziana. Mi-a spus mie că sorocul lui se apropie, dar nu este încă grabă mare. Că Sfatul Bătrânilor îi îngăduie să mai zăbovească un timp, până va duce la împlinire ultima poruncă ce i s-a dat. Aceea de a o pregăti pe Sânziana să-mi fie de ajutor în vremurile care se apropie cu huiet mare. Că în acest răstimp vom vorbi și el, tata Ștefan va trimite Stăpânului toate știrile pe care i le trimitea și până acum. El mi le va spune mie, iar eu îmi voi împlini datoria. Mai zis-a tata că va fi nevoie să stau mai multă vreme în preajma Măriei Sale, iar ca nimeni să nu se mire că pajul prințului Mircea adastă prea mult lângă Vodă, eu trebuie să fiu făcut apărătorul și păzitorul Măriei Sale. Nimănui nu trebuie să dea socoteală Măria Sa de faptele sale, de poruncile pe care le dă și de oamenii cu care se înconjoară. Mai cu osebire Măria Sa trebuie să se păzească de ... știe bine Măria Sa despre cine este vorba!

Vodă și Radu, fratele lui primiră aceste cuvinte ale tânărului Mihu cu ceva îngrijorare. Tot ce spusese pajul arăta că el aduce vești grele și neplăcute, dar pe care nu le putea împărtăși încă, în chiar prima zi a revenirii sale la Curte. Că trebuie să ajungă în preajma lui Vodă, să se facă umbra lui, să-l știe lumea că este apărătorul și păzitorul Voievodului Țării.

-Atunci să-i facem pe voie căpitanului Ștefan. Să te punem la încercare, de poți dovedi că ești vrednic să fii apărătorul meu. Asta înseamnă că nimeni nu te va putea dovedi în luptă, cu orice fel de armă și orice vicleșug ar folosi împotriva ta. Să mergem!

Vodă porni înainte. Coborî în curtea unde oștenii din gardă făceau pregătiri de luptă, mai toată ziua. Era frig afară. Dar nu gerul Bobotezei, deși nu trecuseră multe zile de la botezul Domnului în apele Iordanului. Vodă porunci să fie de față Bâlă, armașul Curții Domnești, cu patru dintre cei mai buni oșteni ai lui. Ca altădată, când Ștefan, tatăl lui Mihu, fusese încercat la luptă acolo, în acea curte, de această dată Vodă îl îndemnă pe Mircea să încrucișeze sabia cu Mihu. Începură ușor, ca să se încălzească. Mișcările celor doi tineri erau ca un dans sălbatic, bărbătesc. Oțel pe oțel, sunau săbiile din ce în ce mai puternic și mai des. Nici unul nu se arăta mai prejos decât celălalt. Vodă nu-i lăsă prea mult să se lupte între ei. Când socoti că Mihu are cea mai bună îndemânare, Vodă Vlaicu opri duelul și îl puse pe armașul Bâlă să lupte cu Mihu. Armașul era oștean hârșit în lupte. Dar era bătrân, nu se putea măsura cu tinerețea și agilitatea lui Mihu. Obosi curând. Atunci Vodă făcu semn ca doi din cei patru oșteni aleși de armaș să sară în ajutorul căpitanului lor. Erau acum trei împotriva lui Mihu. Luptau cu săbii adevărate, ascuțite. Cei doi oșteni intrară în luptă cu prudență. Nu pricepeau ce gând avea Vodă. De ce îl supunea pe Mihu la o încercare atât de grea?! Poate că de aceea atacau mai cu milă, schimbând loviturile cu Mihu pe rând. Dar Vodă nu-i îngădui. Strigă la toți să lupte, să nu se prefacă. Îi încuraja pe cei doi tineri oșteni: „Doborâți-l! A obosit! Scoateți-i sabia din mână!” Auzind stăpânul strigând la ei, cei doi tineri întețiră atacul asupra lui Mihu. Bâlă armașul s-a retras din luptă, socotind că doi împotriva unuia singur era destul. Loviturile cădeau, picioarele tropoteau. Curând zăpada de pe jos fu spulberată și un praf fin începuse să se ridice. Apoi o sabie zbură în aer. Nu apucă să cadă la pământ că altă sabie porni după surata ei. Cei doi oșteni fură dezarmați, acum stăteau și priveau, neînțelegând cum de rămăseseră fără săbii. Atunci Vodă porunci ca și ceilalți doi să intre la luptă. În timp ce aceia loveau fără milă, parcă vrând să spele rușinea suferită de frații lor, Vodă îi îndemnă pe primii doi să-și ridice săbiile de jos și să intre în luptă. Mihu era înconjurat de lamele strălucitoare a patru săbii. Porni o morișcă, rotindu-se de nu

i se mai vedea sabia. Doar un fulger argintiu se formă în jurul lui, de parcă ar fi fost aripi de înger ce-i creșteau de la umeri. Pe rând cei patru oșteni pierdură lupta. Atunci Mihu se opri. Își șterse cu mâneca fruntea nădușită, apoi făcu un pas și puse un genunchi în pământ, în fața Voievodului Țării.

-Acesta este Mihu, pajul nepotului nostru Mircea. L-ați văzut cu toții! Din această clipă el va sta în umbra mea. Singur vrednic este să mă apere de orice ticălos care ar vrea să mă lovească, din spate, din umbră, pe zi lumină ori noaptea. Cinstiți-l! Te numesc Cavaler al Țării Românești!

Vodă trase de la brâu propria-i spadă și îl unse cavaler pe tânărul îngenunchiat, după moda apuseană. Îi făcu semn să se ridice, îi dădu propria-i spadă și își desfăcu paftaua de argint cu care centura îi stătea la brâu. Cu mâna lui, Vodă Vladislav Vlaicu îi puse centura și închise paftaua, apoi îi făcu semn lui Mihu să-și bage sabia primită în teacă. Vodă îl îmbrățișă, așa cum un tată își îmbrățișează fiul vrednic de laudă.

Când Vodă rostea cuvintele de laudă la adresa tânărului paj, în curte intrară Doamna Clara, soția Domnului Țării, însoțită de baronul Kaliany, trimisul Curții de la Buda. Vodă tocmai îl făcuse pe Mihu cavaler și îl îmbrățișase, când Doamna Clara începu să aplaude.

-Frumoasă ceremonie, Măria Ta! Ai făcut un pas mare către moda cea cinstită, a cavalerilor apuseni! Trebuie să te grăbești, Măria Ta, să te închini Papei de la Roma, cu tot norodul, ca să primești ocrotire de la adevărata credință creștină.

Stătea în fața Domnului, dar ochii îi scăpărau de mânie, în timp ce de pe buze îi picura mierea otrăvită. Mai mult ca oricând, Vodă văzu cine îi este cel mai aprig dușman, chiar în coasta lui.

-Ce crezi că faci, Măria Ta? întrebă Doamna cu vocea aprigă a unei mame care l-a prins păcătuind pe fiul ei cel mai puțin iubit. Trebuie să convoci Sfatul Țării imediat și să anunți trecerea tuturor supușilor tăi la adevărata credință. Ai șovăit destul! Boierii nu te mai vor. Regele va trece Țara prin foc și tăiș de sabie dacă nu vă supuneți. Aici va fi ...

Dar nu apucă să mai spună un cuvânt. Prințul Radu se așeză în fața fratelui său, înfruntându-și cumnata.

-Ce va fi aici, Doamnă? Mai crezi că uneltirile voastre vor dărâma o Țară? V-am bătut la Târgoviște, acolo a murit voievodul vostru, al Transilvaniei. Știi cum a murit? Înecându-se în noroiul mlaștinii în care a căzut, lovit de Ceruri. Nu l-a tăiat sabia, nu l-a înțepat săgeată ori suliță. Regele vostru a îngenunchiat la Ișalnița, umilit în fața oștirii noastre. Ia-ți Doamnă, sluga, încălecați și părăsiți aceste locuri pentru totdeauna!

Baronul Kaliany trase spada, spumegând.

-O insulți pe Doamna Țării? Pe nepoata regelui nostru? Vei plăti pentru asta, nemernicule!

Dar nu apucă să mai zică ceva. Spada îi zbură din mână și, curios lucru, mănușa din piele fină, de căprioară, rămase pe mânerul armei de parcă ar fi fost lipită cu rășină. Doar că avea o tăietură ce pornea de la vârful degetului mic al mâinii drepte, continuând până la cot. Mihu, cavalerul Mihu, cel care tocmai fusese numit de Vlaicu Vodă apărătorul său, stătea alături de stăpânul său, în umbra aceluia. Prințul Mircea se alăturase tatălui său. La un semn al lui Vodă armașul Bâlă și cei patru oșteni din gardă o înconjurară pe Doamna Clara și pe sluga ei, baronul Kaliany și îi conduseră spre poarta cea mare.

-Era timpul, Măria Ta! Destulă răbdare ai avut, iar noi, cei ce ți-am stat alături, destul am așteptat să se plece ungurimea în fața adevărului. Avem o pace semnată, este o alianță militară în care Țara Românească este recunoscută ca Țară de sine stătătoare, slobodă, egală cu vecinul ei, drepturile și obligațiile fiind la fel pentru amândouă țările. Acest tratat de alianță are ca țel lupta împotriva Imperiului Otoman. El trebuie trimis de îndată la Roma, să afle însuși Papa că noi am urmat sfatul său. Îți cer, cu supunere, Măria Ta, să îngădui ca fiul meu Dan să conducă solia noastră la scaunul Sanctității Sale. Astfel se va face cunoscut ambasadorilor regilor Apusului, le va putea povesti ce groaznică amenințare este acest Islam pentru întreaga creștinătate.

-Vom hotărî îndată, frate al meu. Acum să facem curățenie în grădina noastră, că ne vor mânca moliile și ne vor năpădi tot felul de gângănii rele.

Incidentul parcă fusese pus la cale din timp. Rădvanul Doamnei Clara, încărcat cu lăzi și cufere pline de bogății fu tras la podul de peste șanțul cetății. Spumegând de mânie, Doamna urcă în rădvan,

iar baronul apucă să se salte pe capră, lângă surugiu. Douăzeci și patru de oșteni, îmbrăcați cu cămăși de zale, cu coifuri și ținând lănci lungi în mâini formară garda care o va însoți pe Doamna Clara până la hotarul cu Țara Ungurească. Oștenii aveau pe umeri cojoace grele, din blană de oi, ocrotindu-se astfel de gerul tăios al iernii.

*

* *

Târziu în noapte, Vlaicu Vodă se retrase la odihnă. El dădu slobod apărătorului său să treacă și acela la odihnă. Pentru Mihu se găsi o cămăruță în iatacul voievodului, o chilie în care încăpu un pat și o măsuță joasă, pe trei picioare, după ce etajerele cu cărți fură scoase și așezate într-un colț al iatacului. Apărătorul avea să stea, de acum înainte, nedezlipit de stăpânul său.

În ziua următoare Vodă chemă la sfat pe fratele său Radu și pe prinții lui, Dan și Mircea. Toți trei aveau fețele luminoase, arătau veseli după ce scăpaseră de apăsarea uneltitorilor care puseseră la cale închinarea Țării ca vasală Regatului Ungar. Până la hotar, pe valea Prahovei, rădvanului Doamnei Clara se mai alăturară câteva convoaie de călești și căruțe încărcate cu fel de fel de lăzi și saci, ale unor boieri cunoscuți ca mari iubitori de ungurime.

-Iubiții mei, zise Vodă, acum trebuie să punem Țara la munci. Este nevoie să ne chivernisim ca să putem aduna la vistierie banii trebuitori pentru a ne face oaste permanentă, bine pregătită, gata oricând să pornească la un semn.

-Cât de mare va fi această oștire, Măria Ta? întrebă Prințul Radu. Cine vor fi oștenii, de unde îi vom aduna și cine îi va pregăti pentru luptă?

-Am vorbit de multe ori, frate al meu, despre acest corp de oaste. Turcii vor lovi, cât de curând, cu cete mărunte la început, cercând tăria gardurilor noastre de la hotare. Năvală vor da la Dunăre, pe la toate vadurile cunoscute. Mai aproape de noi sunt în partea Banatului Timișoarei și la Vidin. Cetele acestea vor intra la jaf, lovind sate și târguri mai chivernisite, pe care negustorii lor le-au călcat de multe ori, știind acum tot ceea ce beii și pașalele trebuie să știe când vor căta a ne îngenunchia cu oaste mare. Socotim să pregătim oastea Țării ca la zece mii de luptători. Cavalerie ușoară. Cămăși de zale, pieptare din piele de bivol, scuturi, coifuri, săbii, baltage și lănci.

-Zece mii, Măria Ta?! exclamă Radu. De unde vom aduna atâta bănet, Măria Ta?

-Vistiernicul nostru, bătrânul Manciu va duce la Roma pergamentele tratatului nostru militar încheiat de tine, frate al meu. El va duce și o scrisoare din partea noastră, adresată Suveranului Pontif, prin care cerem să sprijine pregătirea oștirii noastre pentru un război greu, cu turcii. Îi cerem să ne trimită o sută de lefegii italieni, din cei numiți condotieri, căpitani pricepuți într-ale războiului, care luptă pe plată oricine îi poate tocmi. N-or să fie o sută, dar măcar jumătate și tot ne-ar prinde bine. Tot Manciu va umbla la bancherii padovani după câteva cufere cu ducați, trebuitori să cumpărăm de la meșterii brașoveni și de la cei sibieni feroteniile de care avem nevoie. Am încheiat înțelegere de taină cu Hans Rotenberg, căpetenia breslei fierarilor din Brașov. Ca azi ori mâine trebuie să coboare la Câmpina primele care cu săbii, vârfuri de săgeți, harnașamente și lănci. Ne îngăduie la plată o jumătate de an, până când vom aduna destulă sare, minereu de fier și de aramă. Bani, adică galbeni și arginți vom da cât ne va cere ca să cumpere acele părți din armuri pe care ei, brașovenii, trebuie să le aducă din Apus.

-Unde vom face tabără pentru oștire, Măria Ta? întrebă Radu.

-Ne va spune îndată Vornicul Stănilă, răspunse Vodă. Mihule, cheamă-l pe Bâlă, armașul, să ni se alăture. Dar mai întâi să repeadă un olăcar la curțile Vornicului, să-l cheme cu mare grăbire la sfatul nostru. La fel, să trimită și după Dragomir pârcălabul, ce-i vrednic în capul oștirii să stea.

Bâlă armașul împlini porunca lui Vodă, apoi se așeză pe un scaun la câțiva pași mai la o parte de masa la care stătea Vodă și prinții.

-Armașule, trage scaunul mai aproape. Spune cum stai cu pregătirile pentru așezarea bombardelor la porți? Câte bombarde gândești că ne trebuie și ce zidiri se cuvine să facem pentru ele?

-Măria Ta, meșterul zidar Manole zice că a făcut desene pentru porți și ziduri. Că cetatea noastră trebuie să fie păzită dinspre patru drumuri mari, de unde ar încerca vrăjmașii să pornească asaltul zidurilor. La poarta cea mare vom pune opt bombarde, câte patru de o parte și de alta a deschiderii din mijloc. Pentru acestea se vor ridica turnuri din zid de piatră. Pe vârful acestor turnuri meșterul

zice că va ciopli din lemn de stejar mese largi pe care va așeza bombardele, așa fel ca ele să poată fi rotite la stânga și la dreapta, să poată trage de-a lungul zidurilor și de acolo drept în față. Zice el că așa se face, foc încrucișat ca la marile cetăți apusene. La celelalte colțuri ale cetății va face asemenea polițe pentru câte șase tunuri, câte trei de-a lungul crucilor de ziduri. Înseamnă, Măria Ta, 26 de tunuri cu totul. S-a gândit meșterul Manole să dea povață pentru treizeci de tunuri, adică cu patru mai multe să fie, la o adică!

-Ce fel de tunuri va cere, din bronz ori din fier? Până unde vor bate acestea? întrebă Mircea, intrând în vorbă cu o întrebare prin care făcea dovada cunoștințelor lui, dobândite de la dascăli aduși de Vodă tocmai de la Buda și de la Viena.

-Jumate vor fi din bronz, jumate din fier. Iar bătaia lor va fi de o jumătate de verstă, poate că mai mult, răspunse armașul.

Cât dădu armașul socoteala cu treburile care îi fuseseră încredințate lui, Vornicul Stănilă își făcu intrarea în spătărie.

-Poruncă, Măria Ta, zise boierul, cunoscut ca aprig luptător, cu orice fel de armă, călare dar și pe jos. Vornicul avea aproape doi poli de ani, era un zdrahon de bărbat cu pumnii cât ciocanele cele mari ale fierarului Neculai, cel adus acasă de la Bizanț.

-Cinstite Vornice, discutarăm noi, mai deunăzi despre niște tabere pentru oastea țării. Ai fost prin acele locuri? Ai ales unde să ridicăm adăposturi pentru oameni, cai, să facem grajduri și șuri pentru nutrețuri și toate cele de trebuință?

-Măria Ta, am ales patru locuri de tabără. Una va fi în Oltenia, așa fel așezată ca să ajungă călărețiii în două ceasuri, la Dunăre, la Vidin cetate și tot două ceasuri la târgul Craiovei. Vor fi două tabere, lipite una de alta, spate la spate. Fiecare va putea adăposti câte cinci sute cai, cu cele necesare. Pe lângă călărești, aceste tabere vor găzdui tot câte cinci sute de luptători, umblători pe jos. Locurile alese sunt pitite la mijloc de codru, rar om care să le poată zări în drumul lui.

-Bun! Despre cele necesare vom vorbi zilele acestea. Pe unde ai ales alte locuri, Vornice?

-Am gândit, Măria Ta, la îndemnul domniei sale pârcălabului Dragomir, să punem o tabără nu departe de vărsarea Argeșului în Dunăre. Pe acolo ar putea trece Dunărea o oștire care vine cu gând rău asupra Cetății de Scaun. A treia tabără zic eu să o așezăm la

Telega, pe aproape de vama Câmpina. iar cea de a patra tabără am gândit să o punem la ieșirea râului Buzău în câmpie, pe o vale între dealuri. Gândesc, Măria Ta, că fiecare tabără ar trebui să adăpostească o mie de călăreți și o mie de umblători pe jos. Așa am gândit să adăpostim opt mii de oșteni, iar inima oștirii să fie la Argeș, la Curtea Domnească.

La acest ceas al sfatului când tocmai a ascultat și a primit Vodă izvodul cu locurile de taberi ale oștirii, în spătărie intră Dragomir, pârcălabul.

-Măria Ta, eu știu că ești împotrivă să dai moșii boierilor, de orice cin și din orice neam ar fi. Și bine faci! Că de nu ții cu mână tare boierimea în frâu, având averi aceștia tot vor sfărma zăbala și vor sări să te doboare. Dar, eu cel pe care l-ai socotit a fi bun să stau în fruntea oștirii, te rog cu inimă curată să asculți sfatul meu. Acea tabără de la Dunăre pe lângă Argeș mai la deal fă-o moșie și mi-o închină mie și neamului meu. Țarinile să nu fie toate la un loc, ci fărâme să le faci, înșiruite de la Dunăre până la Cetatea de Scaun. La aceste gospodării mărunte vor sluji bărbați, unul și unul, oșteni de rând din oastea cea mare. Ei vor munci pământul cu dragoste, căci glia a lor va fi. Sub cușma de moșnean afla-vei, Mărite Stăpâne, pe cei mai aprigi apărători peste care urdiile turcilor ce vor îndrăzni să bată Țara nicicând nu vor putea trece. O tabără închegată, așa cum se face ostășește, cu treabă bună, nu poate scăpa îndelungă vreme ochilor iscoditori. Și când vor porni de afară, oștile vrăjmașe vor căta drumuri de ocol ori drumuri drepte și iuți, pentru a sparge acele taberi. Dar satele mărunte, întinse de-a curmezișul Țării, care se vor ridica și vor lovi fără a fi, ele însele, cunoscute ca sălașe ale oștirii celei mari, nu vor putea fi înfrânte! Ele vor fi ziduri de cetate de la Dunăre până la Argeș, Cetate de Scaun.

Uimit de asemenea sfat, pe cât de simplu, pe atât de îndrăzneț, Vodă cercetă din ochi pe toți sfetnicii adunați în spătărie.

-De vei tocmi asemenea oaste, din bucăți, într-un an vei putea, pârcălabe, să ne arăți cum se vor ridica cei două mii de apărători, la un singur semn? Te-ai gândit, căpetenie vrednică, în ce fel se vor hrăni aceste cete mărunte, vreme de un an? În ce fel vor munci cu scule la pământ, dar și cu scule de război?

-Hrana acestei oștiri nu cade în grija vistieriei, Măria Ta, zise pârcălabul. Fiecare moșnean va griji de oștenii săi, altminteri fii,

veri și nepoți ai bătrânului staroste al satului, câte douăzeci la o moșie. După gândul meu, Măria Ta, mă leg ca vistieria țării să aibă grijă de celelalte taberi, cu a Argeșului să nu-și facă griji.

-Hrana oștirii, Măria Ta, zise vornicul Stănilă, o vom strânge din cele trei ținuturi înconjurătoare taberelor. Dar dacă vor intra în țară năvălitorii ...

-Atunci vom face la fel cum au făcut bunii noștri la Posada. Acum trebuie să pornim, să facem întocmai după cum am hotărât astăzi. Prințe, zise Vodă Vlaicu după ce rămaseră singuri în spătărie, acum trebuie să pornim soli la vecinii noștri, sârbi și bulgari. Turcii îi vor lovi pe ei mai întâi. Musai să le dăm ajutor, așa cum am semnat tratatele de alianță. Dar pentru asta ei trebuie să țină ochii pe turci, să afle când se vor aduna bulucurile pentru a-i lovi. Vom ține un corp de oaste pe aproape de Dunăre, iar alt corp trebuie să fie gata să le iasă ungurilor în cale după ce Doamna Clara va ajunge la Alba și va împroșca acolo tot veninul ce i se adună în gușă, până trece hotarul.

-Măria Ta, tatăl meu cere îngăduință spre a vorbi, zise Mihu.

-Spune, fiule, are îngăduință, răspunse Vodă.

-Măria Ta, zice tatăl meu că el trimite acum soli pe la toate stânile din munți, să fie gata cu zahereaua pentru oștiri. Noi, oierii valahi am mai făcut asta, în vechime, când Nogai Sultan ne apăra de mânia lui Carol Robert de Anjou. Dacă Măria Ta zici de zece mii de oșteni, noi vom fi față pentru toți aceștia și încă o jumătate mai mult. Că orășenii și târgoveții se vor adăposti în spatele zidurilor de cetate și câtă vreme dușmanul va sta sub ziduri pe acești oameni adăpostiți va trebui să-i hrănim până trece primejdia. Hrană trebuie mai multă, cu de-a totul hrana înseamnă zahereaua pentru oștire și hrana pentru cei adăpostiți din împrejurimi.

-Ce anume intră la această zaherea, întrebă Mircea.

-Pastramă uscată, pește sărat, brânzeturi, făină de mei și de grâu. Dacă Înălțimea sa Vornicul Stănilă a ales locurile de tabere, noi vom începe să cărăm acolo proviziile de fânețuri și de boabe pentru hrana cailor oștirii.

-Sigur, mâine o să-i spună Mihu tatălui său, Ștefan, pe unde sunt așezate taberele și cum veți ajunge la ele, răspunse Vodă. Dar bătrânul meu prieten mai are destulă vlagă să pornească această lucrare grea, căci trebuie olăcari tineri și viguroși, mulți, care să

umble pe creste de munți, pe văi și în câmpii? O a doua oștire, al cărui ghinărar va fi Bătrânul Ștefan, căpetenia iscoadelor noastre de dincolo de hotare.

-Ajutor și mână dreaptă a căpeteniei Ștefan, așa cum l-ai pomenit Măria Ta, va fi Sânziana, femeia de care mi-am legat viața, zise Mihu, lăsând ochii în pământ și cătând să ascundă roșeața din obraji.

-Sfatul Bătrânilor știe a lucra mai cu temei decât noi, cei ce facem umbră pământului, zise Vodă Vlaicu. Vă îndemn să luați aminte la acest ajutor pe care ni-l dau moșii și strămoșii noștri și care este Înțelepciune, un dar din Ceruri. Să ne înțelepțim cu toții, fiecare cu cuget curat și credință puternică în Mântuitorul nostru și Maica lui.

-Măria Ta, acum să vorbim despre înțelegerea făcută cu Ștefan Uroș al V-lea, cumnatul Măriei Tale de a tocmi împreună oaste împotriva Sultanului Murad, zise Bătrânul Ștefan vorbind prin gura lui Mihu. Am intrat în anul 1370 de la nașterea Mântuitorului. Trebuie să grăbiți vorbele diplomaticești, ca să aveți răgaz de a pregăti toate amănuntele campaniei militare. Bătălia ce o veți da cu Murad Sultan va fi temelie pentru pacea acestei părți de Evropă câțiva ani buni, de acum înainte.

-Mihule, spune-i tatălui tău să-mi zică mie ce fel o pregătește pe Sânziana ca să-ți fie de ajutor, zise Mircea.

-Măria Ta, Sânziana se va muta la Curte după ce își va împlini pregătirea. Ea va fi glasul lui Vodă ce va răsuna în munți, pe la ciobani, dând porunci. Ea este la fel de pricepută ca omul ei la lupte cu toate armele, dar îl întrece pe Mihu la viclenie. Sânziana va cunoaște Țara cel mai bine, căci va umbla cu picioarele peste tot și va privi cu ochi anume deschiși ca să îndrume oastea țării pe cărări ascunse. Măria Ta prințe Mircea, să o folosești pe Sânziana la întins capcane, când va fi vremea potrivită. Rog pe Măria Sa Vodă Vlaicu să dea porunci pentru o căsuță potrivită acestor doi soți oșteni, astfel așezată ca nici o clipită din zi și din noapte Voievodul Țării să nu stea singur, în spătărie ori în iatacul său.

La ceas târziu, când sumedenie multă de întrebări își află răspuns, Vlaicu Vodă rămase singur cu fratele său, Radu.

-Nu ți se pare, frate al meu, că astăzi am stat la sfat având alături ceva din duhul Bătrânilor care ne poartă grija? Parcă am adunat mai multă Înțelepciune, ca nicicând până acum!

-Am aceeași credință, Măria Ta frate al meu, dar duhul care a stat alături cu noi a fost cel al Bătrânului Ștefan și al celor doi feți ai lui, Mihu și Sânziana. M-am luminat când Bătrânul Ștefan ne-a dat vestea de sprijinul cel mare al oierilor noștri din munți. Un lanț lung și tare, greu de zdrobit, ne leagă pe noi, cei de la cârma țării, cu taberele de oaste și cu apărătorii cei harnici de pe crestele munților de cremene. Țara este un întreg, care unește tot ceea ce poate lupta pentru neatârnare. Când mă gândesc, Măria Ta, ce vremuri trăim, mă înfior și genunchii mi se pleacă, parcă la un îndemn ce cade peste mine de sus, și mă rog cu inima cea mai curată, cu lacrimi în ochi, să nu uităm nicicând a mulțumi Tatălui din Cer, Sfintei Treimi, Maicii Preacurate, tuturor sfinților noștri, cei din vremurile creștine dar și celor din vremurile lui Zalmoxe și ale lui Deceneu.

-La fel simt și eu, dar mai simt și povara ce o port pe umeri. M-am gândit să te iau părtaș la Scaunul Domnesc, să împărțim tot greul împreună, așa cum de altfel o facem din totdeauna. Dar să nu ne ticăloșim, să nu mă lași să mă semețesc ca singur ziditor al atâtor lucruri bune. Ce zici, Radule?

-Dacă asta este grija ce te frământă, eu te înțeleg prea bine și mă leg să-ți fiu părtaș la cârma Țării când vei hotărî tu!

Capitolul 11
Bătălia de la Kermianon

Pregătirea armatei de apărare l-a ținut ocupat pe Vlaicu Vladislav Vodă tot anul 1370. A fost un an liniștit la hotarele cu Transilvania și Ungaria. Vodă a colindat Țara în lung și în lat, de când s-a desprimăvărat până când a căzut prima zăpadă. Înconjurat de o mână de sfetnici și oșteni, Vodă a cunoscut Țara, cercetând cu stăruință drumurile pe care oștiri vrăjmașe ar fi putut intra și jefui. Vrednicul de toată lauda Manciu, vistiernicul împreună cu fiii lui, au călătorit la Roma și de acolo la Avignon, în Franța, obținând cu destulă cheltuială o scurtă audiență la Papa Innocentius Sextus, cel ce fusese botezat ca prunc, Etienne Aubert, apoi Stephen, la intrarea în călugărie. Papa era bătrân și obosit, nu prea mai avea ținere de minte. Așa că boierul Manciu s-a trudit destul să afle care dintre cardinalii și secretarii Sfântului Părinte cunoștea mai multe despre strădania țărilor ortodoxe din Balcani de a sta zăgaz înaintării otomane. Cât despre ajutor de bani și de condotieri pentru sprijinirea oștirii Țării, boierii valahi au înțeles repede că nădejde de la Avignon nu este. Că acolo de la cel mai mic la cel mai mare se poate obține cu greu și cu cheltuială mare doar ascultare de păsuri, dar nici o nădejde în căpătat și pornit ceva ajutoare.

-Nădejdea este doar în noi, în boierii Țării, Măria Ta, spuse bătrânul Manciu, vistierul. Puținii cardinali care au aflat despre noi știu doar ce le-au turnat în urechi călugării și episcopii unguri. Adică prea puține lucruri de bine, adică știu că suntem un neam schismatic, încăpățânat, care greu va trece la catolicism. Așa că am pornit la drumul de întoarcere, având în suflete nădejdi scăzute și destul amar aflând câte și mai câte despre mersul lumii. Iar bani cu camătă n-am îndrăznit a cere, că acești negustori care și-au luat nume de bancheri, care sună mai spoit decât cel de cămătari, tot cu năravurile vechi au rămas.

Cu cât zilele treceau de la plecarea boierilor vistiernici către Apus, nădejdea de izbândă a solilor pe la curțile apusene scădea tot mai mult. Dar pregătirile pentru întărirea apărării Țării, treburile pe

care mulțimea de ajutoare ale lui Vodă le făceau zi de zi, întăreau încrederea în vlaga neamului.

-Măria Ta, pungile chivernisite cu galbeni de la Sfântul Părinte rămân un vis frumos, spre care nu-i bine să ne mai întoarcem, că vom păstra doar amar în gură. Bani vom băga în vistierie doar din vânzările de bolovani de sare, de saci cu minereu de fier și de aramă. Și sigur, turme de oi și cirezi de vite.

Așa grăiau la ceas de sfat apropiații lui Vodă, făcându-și cruci mari și închinându-se la icoane. Dar truda chivernisirii Țării și pregătirii oștilor, a taberelor și cetăților de apărare, n-a slăbit de fel. Pe la începutul verii solie sosi din Țaratul Sârb, de la regele Vukașin Mrniavcevici și fratele lui, despotul Uglieșa. Aceștia îi făceau lui Vodă poftire la sfat de taină, cât de repede ar fi fost cu putință. În Cireșar Vodă se întâlni cu verii lui regești și purtă vorbe despre o înțelegere între ei, împreună cu țarii Bulgariei și prințul Alexandru al Albaniei, cu sprijin de oștire de la Constantinopol.

-Măria Ta, zise regele Vukașin, am putea aduna o oaste de 50.000 de oameni. Noi știm că pe Murad Sultan îl leagă sufletul de Brusa, cetatea străbunului Osman Sultan. Acolo s-ar putea porni o răzmeriță ceva, o tulburare care l-ar ține legat pe Murad măcar o jumătate de an. În acest timp noi am putea porni război cu Lala Șahin Pașa, beglerbeyul Rumeliei și l-am putea dovedi în luptă, doar cu puține pierderi. Și am putea mătura Imperiul Otoman din Balcanii noștri. Te învoiești, Măria Ta, să vii cu oaste alături de noi? Când o fi cel mai potrivit?

Și Vladislav Vlaicu se învoi. Într-adevăr, în vara anului următor, 1371, în Anatolia se iscă răzmeriță. Ienicerii și achingiii din mai multe garnizoane se răzvrătiră, cerând plăți ale simbriilor care stăteau neplătite de multe luni. Sultanul Murad se văzu nevoit să plece în Anatolia și să pacifice acele garnizoane. A curs mult sânge, noroc pentru creștini că fu numai sânge de musulman!

-Acum este prilejul cel mai potrivit să pornim război cu turcii aciuați în Evropa, scria regele Vucașin. Vino, Măria Ta, cu oastea Țării Românești să te unești cu noi pe râul Marița. Cel mai târziu putem lovi oastea Beglerbeyului Rumeliei la mijlocul lunii

Răpciune[24]. Până atunci Murad Sultan nu va putea veni înapoi din Anatolia și nici nu va putea trimite oaste de ajutor lui Șahin Pașa.

Vodă hotărî să răspundă chemării sârbilor grabnic.

-Voi porni eu însumi, cu o mie de oșteni călări, de la taberele noastre din pădurile Olteniei și de la Argeș. Poruncesc să se adune oștirea în tabăra de la Argeș, la zi de întâi septembrie. De acolo vom trece Dunărea la locul de vărsare a Oltului, vom lua drumul până la Târnovo. De aici vom călări alături de oștirea bulgară până vom ajunge în tabără, la locul de adunare. Prințul Radu va rămâne în Țară și va avea grijă ca nimic rău să nu ne tulbure în acest răstimp. Poruncesc să mi se alăture pârcălabul Dragomir. El va fi mâna mea dreaptă, în timpul marșului, dar și în luptă.

După multe insistențe, Vodă acceptă ca prințul Mircea să i se alăture în această campanie.

-Măria Ta frate, zise Prințul Radu, fiul meu Mircea are 16 ani, dar arată ca unul de 20. L-am încercat în lupte, la hărțuirea cetelor de unguri și frică nu-mi este pentru el. Apoi, îl are de-a dreapta lui pe Mihu, umbra Măriei Tale. Alătură-l acestuia și pe Mircea și el îți va sta în preajmă, va fi sub ochii tăi, frate. Are vârsta la care trebuie să se călească în războaie! Eu voi rămâne cu grija Țării, avându-l ca ajutor pe Dan, fiul meu mai mare.

Cei o mie de călărești munteni porniră din tabără în ziua de întâi septembrie 1371. Mai întâi ascultară liturghia de început de an bisericesc, primind blagoslovire de la un sobor de preoți având în frunte pe însuși Înaltpreasfințitul Mitropolit Iachint, cel care era întâistătătorul Mitropoliei Ungrovlahiei.

Au ajuns în tabăra de la malul râului Marița după un drum de două săptămâni. Acolo, pe malul apei, fusese ridicat un cort în care avea cartier ostășesc Despotul Ugliesa, fratele regelui Vucașin al Serbiei. Despotul sosise acolo doar cu o zi înainte, cu o sută de călărești. Fratele lui, regele Vucașin mai adăsta la Belgrad, adunând oștirea. Prințul Ugliesa spunea că oastea lor va număra 50.000 de oșteni, din care 20.000 vor fi călărești. Vlaicu Vodă își alese un loc de tabără în susul râului, la o mie de pași depărtare de centrul taberei celei mari. Pentru fratele său regal, prințul Ugliesa începuse să ridice un cort mare, de căpetenie, cu acareturile alăturate: corturi

[24] Răpciune = septembrie

pentru slugi, bucătărie, covălie, țarcuri de oi și vite, împrejmuire pentru cai.

Vlaicu ceru oștirii sale să facă o oprire de așteptare până când el se va întoarce de la cortul cel mare. Prințul Ugliesa îl îmbrățișă, bucurându-se de cunoștință dar și de oastea sosită în ajutor din Țara Românească. După aceste schimburi de cuvinte protocolare, Vlaicu Vodă îi spuse prințului că a găsit un loc de tabără, în susul râului, la o mie de pași depărtare. Socoate că acela este locul potrivit pentru tabăra valahă.

-Măria Ta, zise prințul Ugliesa adresându-i-se lui Vodă Vlaicu, de ce te îndepărtezi atât de mult de cortul conducătorului oștirii reunite? Ai o pricină anume? Nu crezi că fratele meu regele, s-ar putea supăra?

-Nu, Prințe, nu cred că regele ar putea să se supere. Alăturarea a două oștiri de neamuri diferite nu este sănătoasă când mai avem de așteptat ca vrăjmașul să ne sune la porți. Oștenii s-ar putea lua la harță, cu sau fără pricină, că așa-i la război. Celor neînvățați cu bătăliile, din cauza fricii le sare țandăra din te miri ce. Și apoi, o vorbă de-a noastră zice că nu-i bine să pui toate ouăle într-un singur coș, când te duci cu ele la târg.

-Bine, faci cum vrei! răspunse prințul Ugliesa, ridicând din umeri. Dar în timpul campaniei te vei supune celui care va fi mai mare peste întreaga oștire. Iar acela va fi, fără îndoială, regele Vucașin, fratele meu.

-Tabăra noastră, a creștinilor, răspunse Vodă, va număra mulți oșteni, veniți aici la chemarea voastră, a sârbilor. Dar fiecare oștean se supune, mai înainte de toate, căpitanului său, iar acela prințului său. Noi suntem aici din țările care vrem să oprim hoarda musulmană. Toți vrem același lucru, dar trebuie să o facem bine, cât mai bine, ca să avem câștig mare cu pierderi cât mai puține. Viața fiecărui oștean valah, pentru mine, voievodul Țării Românești, este scumpă. De aceea cred că trebuie să ne adunăm într-un sfat de război în care fiecare conducător să-și spună părerea după cum îl cunoaște pe vrăjmaș, mai bine sau mai puțin bine. Nu credeți, prințe, că așa este potrivit să stăm uniți în fața bătăliei și în ceasul bătăliei?

-Neîndoios, neîndoios! Dar, repet! Oștirea cu care vine fratele meu, regele Serbiei, numără peste 50.000! Este dreptul lui să fie verhovnicul nostru!

Vlaicu Vodă plecă din cortul prințului cu o ușoară nemulțumire. Îi dădea dreptate, într-un fel, că cel care are numărul cel mai mare de luptători poate cere să i se dea ascultare lui. Dar, în mintea lui de căpetenie încercată în lupte adăsta gândul că sfatul cel mai înțelept trebuie să fie urmat de întreaga oștire. Se întoarse la oamenii săi dând poruncă de așezare în tabără. Pârcălabul Dragomir chemă căpeteniile de cete și de pâlcuri, deslușindu-le ceea ce aveau de făcut.

-Trebuie săpat șanțul de împrejmuire și trebuie puse străji, de jur împrejur. Grijă mare de caii noștri! Nimeni străin nu are voie să intre în tabără fără îngăduința Măriei Sale.

Vodă ceru să se facă totul fără grabă, cu treabă bună.

-Se pare că vom aștepta câteva zile până va ajunge aici și regele Vucașin cu oastea Serbiei. Până atunci, pârcălabe, nu lăsa oștenii să se moleșească. Pune-i la pregătire, de dimineață până seara. Și să stai cu ochii pe căpeteniile de cete. Să nu îngăduie nici un fel de ceartă între oșteni. De se va întâmpla să scoată săbiile unul împotriva altuia, porunca mea este să fie scurtați de căpățână ambii împricinați. Altfel, aceștia vor face mare rău întregii noastre oștiri.

Regele Serbiei sosi în a patra zi de când valahii se aflau în tabără. Alături de ei își așezaseră corturile bulgarii, iar dincolo de aceștia, către cortul cel mare, mai încăpură și cei 500 de luptători albanezi, conduși de prințul lor, Alexandru. Acesta îi făcu o vizită voievodului Vlaicu a doua zi după sosirea sa.

-M-au tulburat spusele fratelui regelui, cum că ei vor conduce întreaga oaste. Nu ar trebui să hotărască Sfatul de Război acest lucru? Eu și oamenii mei luptăm de câțiva ani buni împotriva turcilor, că țara noastră este ocupată de ei, dar încă n-au supus-o. Turcii au pierdut toate bătăliile cu noi. Ei sunt puternici la loc deschis, în câmpie, dar la strâmtoare nu vor avea câștig în fața unora ca noi. Am aflat de luptele Măriei Tale cu regele Ludovic. Ați obținut victorii strălucite, deși oștirea Țării Românești este mică, așa cum este și a noastră. Nu credeți, Duce, că regele Vucașin ar trebui să asculte sfatul nostru, al celor care nu am pierdut bătălii cu oștiri mai puternice?

-Mă bucur, prințe, să descopăr un conducător de oaste care gândește la fel ca mine! Acum putem să ne împărtășim, fără ocolișuri, gândurile despre soarta acestei bătălii. Sunteți de partea mea?

-Desigur! Aștept să știu cum vede ochiul Măriei Tale această oaste cruciată și pe vrăjmașul nostru.

-Mai înainte de toate, apreciez că regele Vucașin a ales momentul cel mai prielnic pentru a-i înfrânge pe turci. Ba, chiar cred că această campanie trebuie dusă până la capăt, la alungarea turcilor din Evropa. Ca număr și mărime de oaste, noi, creștinii ar trebui să avem câștigul de partea noastră. Dar am auzit, la cortul prințului Ugliesa că Lala Sahin Pașa, beylerbeyul Rumeliei a rămas cu oaste puțină. Unii zic că ar fi sub o mie de săbii, alții că ar fi sub două mii. O asemenea oștire va fi spulberată, doar într-un ceas, de oastea de 50.000 a Serbiei, dacă Sahin Pașa va fi prins în câmp deschis. Dar am știre că acest turc este un foarte iscusit general. Cred că va umbla cu vicleșuguri. Va pune la cale ceva ce nu s-a mai văzut prin aceste părți de lume. Trebuie mare grijă!

-Aveți întru totul dreptate! De multe ori o vrăbiuță isteață a făcut ca vulturul cel mai semeț din tăriile cerului să-și zdrobească aripile de stânci. Așa se zice la noi, în Albania!

-Iar la noi bătrânii au lăsat o înțelepciune asemenea: că de multe ori buturuga cea mică poate răsturna carul cel mare!

Regele Vucașin sosi în tabăra pregătită de fratele său în ziua de 25 septembrie. Intrarea lui a fost triumfală. Se opriseră în ziua precedentă la mică distanță de locul ales și întreaga oștire – care număra, după regimente, chiar 50.000! – fu pusă să-și lustruiască armurile, să țesale și să-și împodobească armăsarii de luptă. Steagurile, numeroase, fluturau de-a lungul drumului spre tabără, iar oastea striga, plină de entuziasm „Vivat! Vivat Vucașin Rex! Vivat!"

Regele era un bărbat frumos, după eticheta curților apusene. Mai înalt decât mulțimea cavalerilor care îl însoțeau, se făcea remarcat nu doar prin înălțime ci și prin glas. Vorbea tare, râdea mult și chiar trăgea râgâieli sonore, permițându-și asemenea comportament. Fu aclamat îndelung, toți nobilii din teritoriile Serbiei au venit să i se închine, sărutându-i mâinile încă înzăuate. Doar grupul susținătorilor acestei campanii, Țarul Bulgariei Ioan

Alexandru, Voievodul Țării Românești Vladislav Vlaicu și Prințul Alexandru, al Albaniei cu suitele lor, câțiva căpitani de steaguri bizantine, stăteau mai într-o parte privind mulțimea lăudătorilor regelui Vucașin. Ar fi fost demn de un conducător care a apelat la ajutoare din afara țării sale să-și arate măcar simpatia și să urmeze regulile curtoaziei cavalerești. Dar Vucașin doar a înclinat ușor capul către acel grup, făcând un gest larg, din mână, să i se alăture. Ceea ce aceia făcură, zâmbind.

Când zarva se mai potoli, regele grăi mulțimii adunată în cortul său:

-Iubiții mei, după un marș lung și obositor sub acest soare care pare că a pornit înapoi pe cer către vară, nu către toamnă și frig, cer îngăduință să mă odihnesc un ceas! Vă invit să luăm o gustare, împreună, la ceasul amurgului, când vipia zilei se va mai domoli!

Va fi un banchet sau un sfat de război? Se întrebau cei de față, iar cei din jurul regelui erau convinși că vor avea parte de un chiolhan pe cinste. Și gândurile lor pofticioase se împliniră. Pe mesele întinse în cortul mare, ale cărui poale fuseseră ridicate ca răcoarea să intre, alungând căldura zilei, erau puse mulțime de platouri cu fripturi frumos ornate: fazani umpluți având încă penele sclipitoare, purcei de lapte cu mere în gură, iar în fața jilțului regal fusese așezat un platou uriaș, pe care sta o căprioară îngenunchiată, cu coarnele plecate spre regele triumfător.

Veselia se întinse până târziu, în noapte. La ceasul potrivit prinții străini se retraseră, făcând aluzii la convocarea unui sfat de război necesar pentru a porni cât mai repede atacul asupra otomanilor care-și puseseră tabăra nu mai departe de un sfert de zi de mers călare, la pas. Răspunsul regelui fu scurt:

-Domnii mei, eu și oștenii mei trebuie să ne odihnim măcar o zi ca să putem să-i măturăm pe necredincioși foarte repede. Nu pentru această luptă avem nevoie de putere ci pentru marșul fără oprire, până la zidurile Constantinopolelui, aruncându-i pe necredincioși în apele Mediteranei!

-Vivat! Vivat Rex!

Prinții se retraseră, fără a mai zăbovi la o vorbă în plus. Zgomotele dinspre tabăra sârbilor continuară multe ceasuri.

-Acești sârbi vor avea nevoie de mai multe zile de odihnă, decât una făgăduită de regele lor, zise Vodă Vlaicu. Parcă am fi fost

invitați la o nuntă regală, nu la o cruciadă. Este prima cruciadă ortodoxă din istorie, nu?

Zorii încă nu spoiau cerul la răsărit când tabăra sârbilor fu luată cu asalt de turci. Lala Șahin Pașa nu s-a dezmințit. A atacat tabăra cu mai multe coloane. Ienicerii turci au pătruns cu făclii, incendiind corturile și făcând mult zgomot. Oștenii prinși pe picior greșit s-au lovit între ei, căzând răpuși de iataganele turcilor dar și de spadele grele ale confraților. Cei care încercau să scape cu fuga erau vânați de spahii, călărețiii învârtindu-se în cerc în jurul taberei cuprinsă de dezastru.

Zarva bătăliei ridică în picioare taberele aflate la depărtare de oastea sârbilor. Valahii lui Vlaicu Vodă fură gata pentru luptă în doar câteva minute. Vodă lăsă de pază un steag de o sută de călărești, iar el porni spre corturile sârbilor. Ajunseră la tabăra albanezilor prințului Alexandru. Acesta le ieși în întâmpinare:

-Nu putem merge mai aproape. Acolo este nebunie, turcii au atacat la ceasul cel mai potrivit pentru ei, când somnul este adânc. Iar tabăra regelui era scufundată în somn greu, de beție. Nimeni nu s-a ocupat de pază, străjerii dormeau și ei, câți or mai fi fost în posturi. Acum se omoară unii cu alții, lovesc cu săbiile înnebuniți de spaimă, fără să vadă pe cine lovesc. Nu-i putem ajuta, nu ne vor cunoaște și ne vor lua drept dușmani.

-Ai dreptate, prințe. Măcar am putea să-i atacăm pe spahii, călărețiii care se învârt în jurul focurilor care au cuprins toată tabăra și care nu-i lasă să scape pe cei ce au găsit calea spre pădure ori spre râu, zise Vodă.

-Pe aceia i-am rărit noi. Spahii s-au retras, uitați-vă mai atent, acum sunt mai mult cai fără călărești. Iar în tabără turcii au atacat pe cinci coloane, țintind cortul cel mare, al regelui. Nu știm care este soarta Majestății Sale, o mai trăi ori i s-a întâmplat ceva?!

Regele și fratele lui reușiră să scape doar îmbrăcați sumar, fiind ocrotiți de câțiva ofițeri din garda regală care nu participaseră la banchet. Au trecut de călărețiii turci când aceia se adunaseră, mai mulți, în jurul unei cete de sârbi ce încercau să scape, luptând cu sabia. Unul dintre acei oșteni sârbi, încercuiți, l-a recunoscut pe rege și, furios pe cel care era cauza acestui dezastru, a strigat, arătând cu degetul: „E regele! Fuge, lașul!” Spahii s-au bulucit să-l prindă pe rege. În apropiere de râul Marița era un sat, mărișor, cu numele

Cirmen. Garda cu regele la mijloc a reușit să ajungă la marginea satului. Dar spahii erau prea aproape de ei. Ulițele strâmte ale satului i-au încetinit pe fugari, dar câțiva călăreți turci au ocolit satul și au ajuns în întâmpinarea fugarilor. Furia lor era greu de stăvilit. Toți s-au repezit cu iataganele să-i taie pe fugari. Degeaba unul dintre spahii, un ofițer mărunt, strigase să-l lase pe rege în viață, că răscumpărarea va fi uriașă. Furia fu nimicitoare. Acolo regele Vucașin și fratele lui, Uglieșa, și-au pierdut viața. Iar mândra oaste sârbă, adunată cu atâta strădanie și cheltuială, fu masacrată aproape în întregime.

Reîntors în goană, Sultanul Murad a trecut la represalii. Țaratele bulgare au fost primele îngenunchiate, fiind trecute la starea de pașalâcuri. Cele mai multe așezări din Serbia au fost ocupate, iar locuitorii au fost trecuți prin sabie. Asupra Albaniei turcii au pornit numeroase campanii de cucerire. Dar cele mai multe s-au terminat cu înfrângeri. Mai bine de o sută de ani albanezii au rămas liberi, în munți[25].

Iar Lala Șahin Pașa a fost răsplătit cu cele mai înalte titluri imperiale. Ultimul dintre vinovații ghiauri de la Cirmen a fost Țara Românească. Până în anul 1374 Murad Sultan nu a pornit nici un buluc de oaste să calce și să prade pământurile de peste Dunăre. Nici Vodă și nici iscoadele lui n-au aflat nimic din gândurile turcului. La Curtea de Argeș și la Craiova au ajuns vești urâte, îngrozitoare, despre jafurile și omorurile săvârșite de turci, peste tot locul. Un negustor armân, venind dinspre Belgrad, povesti cum turcii omoară toată suflarea creștină, în satele, orașele și cetățile pe care le cuceresc. Ei nu iau prinși, aceștia doar i-ar încetini, ar trebui să fie hrăniți și îngrijiți ca să fie vânduți cu bun câștig în piețele de robi. Oștenii creștini erau tăiați cu cruzime nemaivăzută. Nici unul nu era lăsat în viață, turcii zicând că oricare dintre oștenii iertați cu viața vor porni să se răzbune.

Oastea valahă sta trează, gata să intre în luptă la primul semnal. Ce pricini anume l-au oprit pe Murad să treacă Dunărea? Nimeni n-a aflat. Nici Mihu n-a putut fi de folos. La sfatul bătrânului său tată, Ștefan, Sânziana a trecut la miazăzi de Dunăre, să culeagă vești. Era

[25] Turcii le-au venit de hac în anul 1478, folosindu-se de trădarea unor nemernici, apropiați conducătorilor lor. Astfel Albania a devenit pașalâc.

îmbrăcată în straie bărbătești ca ale otomanilor de rând și însoțită de câțiva bărbați destoinici care mânau o turmă de cincizeci de oi către Edirne, să o vândă oștirii. N-au ajuns prea aproape de țintă. Într-o noapte o ceată de achingii a dat peste valahi și i-a jefuit de oi. S-au luptat ciobanii, strângând din dinți ca să nu scape vreo strigare pe limba lor. Când turma a fost mânată departe de locul bătăliei, turcii i-au lăsat pe oieri în plata lui Allah și au fugit.

Au trecut doi ani de la înfrângerea cruciadei ortodoxe la Cirmen, pe râul Marița. La Buda s-au iscat niște vorbe, mai întâi păreri zise la o ulcică de vin pe la hanuri, cum că Țara Românească ar fi făcut o înțelegere cu turcii. Că li s-au închinat. Că ei, ungurii, pot să fie atacați oricând de oastea valahă, iar în spatele lor să vină puhoiul turcesc. Apoi s-au strigat aceste vorbe chiar în sala tronului, în fața regelui Ludovic. Nemeșii cu sângele clocotind au îndemnat la război. Dar regele a chibzuit mai adânc și i-a liniștit pe ațâțătorii la bătălii. Mai întâi, regele a poruncit să se închidă vămile cu Țara Românească, nimeni să nu mai cumpere sare de la acești prieteni ai turcilor. Și nici un negustor străin să nu fie lăsat să intre cu mărfuri în Țara Românească. La acea dată, de 16 martie 1373 a început suferința Țării Românești, crescând de la o zi la alta. Sarea aducea cei mai mulți bani la vistieria țării. Două luni mai târziu, în același an, la 15 mai Papa Grigore al XII trimite poruncă arhiepiscopului de Strigoniu și episcopului Transilvaniei să-i afurisească pe toți locuitorii din aceste țări care ar vinde arme valahilor și turcilor. Anatema aruncată în biserici de cinul preoțesc catolic a fost cumplită. Oamenii de rând s-au speriat mai întâi, apoi ticăloși anume tocmiți au început să-i îndemne, să-i ațâțe pe unguri împotriva valahilor. Și ca lucrurile să meargă mai în rău, niște boieri cârcotași, nemulțumiți că Vodă Vlaicu îi ține în frâu, nelăsându-i să-și crească bogățiile și puterile, au fugit din țară, fiind primiți cu brațele deschise la Buda și la Alba Iulia. Iar în fruntea lor s-a așezat curteanul Selibor, un boier care se bucurase până atunci de dragostea lui Vodă, ținându-l apropiat lui și dându-i destule înlesniri și daruri scumpe. Trădătorul acesta a fost cel mai zelos dintre toți cei care l-au vorbit de rău pe Vladislav Vlaicu Voievod.

Ura împotriva Țării Românești, a voievodului său și a tuturor valahilor a fost ațâțată cu multă rea voire, a prins rădăcini adânci, astfel că ea a dăinuit multe veacuri la rând.

-Cinstiți boieri, zise Vodă Vlaicu în Sfatul Țării, răutatea regelui Ludovic și a nemeșilor lui, sancțiunile dictate de însuși Papa Grigore al XI-lea de la Avignon, fac mai mult rău decât ar fi putut face oștile lui Murad Sultan dacă ne-ar fi călcat țara. Cum poți să te lupți împotriva unor vorbe răutăcioase? Cum să ne apărăm, cui să-i cerem ajutor ca această batjocură să se oprească? Este cineva mai mare în Apusul Evropei care să-i spună lui Ludovic Rex și de bună seamă și Papei Grigore că ceea ce fac ei este un lucru necreștinesc, că păcatul învrăjbirii credincioșilor creștini este unul dintre cele mai grele?

-Măria Ta, doar frica de Dumnezeu le poate domoli zelul de care dau dovadă acum acești vrăjmași ai noștri. Preafericitul Părinte Patriarh Isaias de la Constantinopol poate avea putere ca să-i deschidă ochii Papei de la Avignon că păcatul pe care îl face și îl încurajează și mai în jos, la arhiepiscopi și episcopi, este unul pe care Dumnezeu îl va pedepsi la Scaunul Judecății Cerești ?!

-Am trimis la Constantinopol pe Înaltpreasfințitul Părintele Mitropolit Iachint ca să lupte pentru cauza noastră. Îl așteptăm să se întoarcă cu vești bune, nădăjduim noi. Până atunci, zise Vodă, trebuie să ne rugăm din toată inima, curat și fierbinte, Sfintei Treimi și Maicii Domnului ca să ne vină în ajutor, să nu-i lase pe vrăjmași să se bucure de necazul nostru.

Dar răutatea pornită împotriva Țării Românești, încă firavă după ce fusese întemeiată doar cu câteva zeci de ani în urmă, nu putu fi stinsă în anii aceia. Lovit cu cruzime și umplut de amărăciune, sănătatea lui Vlaicu Vodă începu să se șubrezească. În anul următor, 1374, îl luă pe fratele său, prințul Radu, asociat la Scaunul de Domnie. Fără preget s-au străduit să chivernisească Țara, să o pregătească să înfrunte vijeliile ce se apropiau dinspre miazăzi, dar și dinspre țara Ungariei.

Considerând că răul vorbelor urâte și afuriseniile aruncate asupra dușmanului său, voievodul valah Vlaicu, și-au arătat puterea, slăbindu-l pe cel pe care se străduise o viață de domnie să și-l facă supus, în 1375 regele Ludovic porni cu oaste împotriva Banatului Severinului și o cuceri. Oștirea valahă se retrase în munți, oblojind rănile și adunând brațe tinere, puternice, cu care să alunge cotropitorul. Luptele s-au întins în următorii doi ani, Vlaicu reușind să aducă Banatul înapoi la trupul Țării. Dar Ludovic nu se lăsa,

mereu trimitea pâlcuri de oaste să prade Banatul. Într-una din bătăliile ce aveau loc acolo, Vlaicu Vodă fu rănit și curând, în 1377 se stinse din viață. Radu Vodă rămase la cârma țării, care nu avu prea mult de suferit de pierderea vrednicului său conducător. Vlaicu fu plâns de întreaga țară care îi făcu toate prohodirile. Dar lupta trebuia să continue. Țara Românească trebuia să stea ca o stâncă, să înfrunte vânturile și hoardele de năvălitori, să lase țara întărită urmașilor întemeietorilor ei.

Iar Radu Voievod rămase credincios drumului de neatârnare a Țării pe care pornise alături de fratele său, Vlaicu Vladislav Voievod.

Capitolul 12
Mircea

Anii au trecut. Moldova și Țara Românească au trecut prin încercări grele, dar au ajuns la liman dând obol de sânge de bărbați tineri. Lupta lor a fost ca truda pescarului care vâslește împotriva curentului apei, căutând să-și ducă lotca undeva, în susul râului, unde apele sunt liniștite și pline de pești. Dar când a ajuns la locul dorit, din norii care au acoperit cerul a început să cadă ploaia, la început câțiva stropi, apoi din ce în ce mai mulți. Râul și-a umflat apele, barca n-a mai făcut față zăporului ce s-a pornit, iar omul, obosit, flămând, era cât pe ce să scape vâslele din mâini ... Urgia naturii s-a astâmpărat treptat. Iar pescarul a ațipit pe scândura lui, căci barca se înfipsese cu vârful într-un mal înnoroiat. Apoi o rază de soare a scăpat prin frunzișul rărit de furtună, adăstând pe trupul vlăguit, încălzindu-l și uscându-i cămașa ruptă pe alocuri. S-a trezit într-un târziu, ochii i s-au deschis și în fața lui o ramură de zmeur se mișca ușor, legănând câteva boabe roșii de fruct copt. Omul a întins mâna și s-a hrănit cu darul naturii. Apoi a ridicat ochii spre cerul senin. Trei degete de la mâna stângă i s-au unit, iar brațul s-a ridicat, făcând semnul crucii, apăsat și larg. „Îți mulțumesc, Doamne, că m-ai ocrotit, sunt în viață, întreg la trup. Nici barca nu mi-ai lăsat-o pradă apelor, nici vâslele nu le-am scăpat din mâini. Acum pot porni din nou și te rog, Doamne, ajută-mă să prind câțiva pești, să duc acasă hrană pruncilor și muierii!”

*

* *

Gligor, flăcăul de la Curtea Moldovei pe care Bătrânul Ștefan și-l făcuse fiu, a reușit după o lungă vreme, să i se arate lui Mihu, în minte.

„-Bătrânețea m-a sleit, Mihule, începu Gligor o lungă vorbire. Îți vorbesc ca la o spvedanie, că nu știu de voi mai apuca multe zile. Ascultă-mă până la capăt, să-mi descarc sufletul. Vodă Ștefan, fiul lui Lațcu Voievod, mă rabdă pe lângă el așa cum gospodarul nu se îndură să alunge din bătătură câinele bătrân, ce l-a slujit o viață, ajungând neputincios, poate orb, poate șchiop ... Cât am trăit am făcut tot ceea ce m-a îndrumat să fac tatăl care m-a luat de fiu în

Duh, Bătrânul Ștefan, tatăl tău, Mihule. L-am slujit pe prințul Ștefan, nepot al lui Bogdan Întemeietorul, cât am putut mai bine. În bătălia de la Codrii Plonini am ajutat ca frații să se împace între ei și să facă pace și cu craiul leșilor, Cazimir al III-lea. Prinții Petru și Ștefan au căzut să domnească împreună, lui Ștefan fiindu-i dată partea de răsărit a Moldovei, dincolo de Prut, până la Bugeacul tătarilor. S-a împăcat bine cu acești nohai, dar l-a costat scump. Iar Petru a păstrat pentru sine Moldova de la Prut spre apus, până în creierii munților. Fiind mai de seamă să-i fiu de ajutor lui Vodă Petru, am plecat, în vara anului 1368 la Siret. Dar am ajuns prea târziu. Vodă Petru își dăduse obștescul sfârșit în luna cuptor. O maică ce slujea la Biserica Domnească mi-a dat de înțeles că pe Vodă l-a doborât ciuma. De ce oare? Că în țară nu bântuia boala asta! Apoi mi-am făcut slujba, fiindu-i de sprijin lui Lațcu Vodă. Cu mare durere în suflet îți mărturisesc, Mihule, că l-am pierdut pentru Țară și pentru credința strămoșească pe acest fiu al marelui Bogdan Întemeietorul. Soliile de la craiul Ungariei și de la craiul Poloniei, Cazimir al III-lea cât a trăit acesta, iar după anul 1371 de la craiul Ludovic I-ul al Ungariei, care s-a pus și pe tronul Poloniei, Lațcu s-a dovedit mai slab de înger și a hotărât de unul singur să se boteze în catolicism. Am spus tatălui tău, Bătrânul Ștefan, că pierdem Moldova pentru credința noastră strămoșească, dar el nu s-a temut că s-ar împlini gândul meu cel rău. Așa mi-a spus tatăl tău „Tot răul este spre bine, fiule! Domnul Dumnezeu știe ce este mai bine pentru Țară, acum și în anii ce vor veni!" Și a avut dreptate tatăl tău! Lațcu Vodă n-a trăit prea mult. S-a stins din viață în anul 1373, după 5 ani de domnie. I s-a închinat în catolicism Papei Urban al V-lea, trimițându-i ca soli doi călugări franciscani, unul Nicolae și altul Paul[26], care îi duc scrisoarea în care cere ca Sfântul Scaun să ocrotească Moldova de hrăpăreții crai Ludovic al Ungariei și Cazimir al Poloniei. Dar acest papă moare curând, iar cel care urcă pe scaunul Sfântului Apostol Petru, papa Grigore al XI-lea, îi face pe voie la începutul anului 1371. În luna mai a acestui an, Lațcu se convertește la catolicism, dar Doamna Ana, soția lui nu vrea să-l urmeze pe acest drum. Și nici poporul. Lațcu a murit în 1373, zice

[26] Nicolae de Mehlasck și Paul de Schweidnitz (Wikipedia)

lumea că l-ar fi mușcat de picior un lup turbat, la vânătoare. Așa au rămas moldovenii tot cu credința moșilor lor."

Gligor își trase sufletul, îngăduindu-și un mic răgaz. Apoi continuă, gând la gând:

„-Mihule, simt că soarta Moldovei este scrisă în ceruri. Acum, după Bogdan Întemeietorul și Lațco, fiul lui, Moldova nu are urmaș de parte bărbătească din neamul Bogdăneștilor. Întemeietorul n-a apucat să întemeieze decât o Țară, nu și o dinastie. Călugării zic că poate fi ales voievod chiar un nepot de fiică, dar să fie parte bărbătească. Bogdan a avut pe Lațco și o fiică, Margareta poreclită Mușata, care este catolică. Mama ei, adică Doamna lui Bogdan a fost Măria, din Maramureș, catolică. Margareta – Mușata este măritată, are de soț pe Ștefan (poreclit Coste), voievod de Șipenitz. Ei au un fiu, Petru, care este nepot al lui Bogdan după fiică-sa Mușata. Îl vor pune pe tron pe acest Petru, nepotul? Dar este încă tânăr, nu are decât 18 ani. Musai să-l pună pe Ștefan de Șipenitz voievod, măcar 2 ani, apoi să-l pună pe Petru, fiul Mușatei. Eu cred, Mihule, că urmașii Mușatei vor întemeia o dinastie, pe aceea pe care Bogdan n-a apucat să o întemeieze. Dar eu n-am să apuc să văd asta!"

„-Eu n-am urmaș căruia să-i las în grijă Țara și voievozii ei. Să fie, oare, așa cum am știre că ar fi zis Sfatul Bătrânilor, că Țara singură trebuie să ajungă la Înțelepciune și să-și croiască singură soarta?! Că neamul acesta, al moldovenilor, nu duce lipsă de oameni înțelepți! Încerc să nu-mi fac griji. De acum trebuie să mă pregătesc de drumul cel mare. De-o fi să ne vedem în altă viață, tare aș vrea ca Bunul Dumnezeu să ne adune laolaltă, cu tatăl tău, care tată mi-a fost și mie. Rămâi cu bine, simt cum îmi vine sorocul ..."

*

* *

Dan, fratele mai mare al lui Mircea muri pe câmpul de luptă. Trecuse Dunărea cu trei steaguri de călărași și atacase spre Târnovo. Iscoadele aduseseră știre că Țarul bulgar, cel ce se închinase cu țară cu tot turcilor, ar fi primit ajutor de la Edirne. Oaste aleasă, achingii dintre cei răi, despre care se dusese vestea că se hrăneau cu carne de creștini și beau sânge de-al acestora. Acest corp sosise cu doar trei zile în urmă și băgaseră în sperieți tot poporul din Târnovo. Când Țarul Ivan protestase față de o asemenea purtare, aga achingiilor îi sărise la gât, cât ai clipi, și îi crestase pielea cu jungherul.

„Câine, ești slugă iertată de Luminăția Sa, ca să te supui nouă! Încă o vorbă și capul tău va călători la Edirne înfipt într-un par!”

Iscoadele vorbiră pe îndelete despre tot ce au văzut în cetate. Că bulgarii încărcau căruțe cu saci cu ovăz pentru cai și câteva baloturi de fân. Achingii erau doar trei sute. Însemna că veniseră să schimbe garnizoana, că se văzuse mișcare la trupa ce stătuse pe ziduri până atunci. Dan Vodă hotărî să treacă Dunărea și să dea târcoale prin preajmă, să vadă ce vor face turcii. Curiozitatea l-a costat viața. Turcii aveau pândari de la Dunăre până la zidurile cetății de scaun a raialei, așa că lui Vodă îi pregătiră o capcană. Tocmai ocoliseră un sătuc, doar câteva case fără curți, adică fără garduri, semn că acel loc era părăsit, când ceata valahilor fu acoperită de săgeți, trase dintr-o vie. Vodă căzu străpuns de o săgeată bine țintită. A sângerat până la Dunăre și a murit pe podul plutitor. Era 23 septembrie 1386, luna Răpciune după socoteala poporului. Acei tâlhari de drumul mare care întinseseră capcana au fost tăiați până la ultimul. Unul dintre ei, mai arătos după hainele pe care le purta, a recunoscut că este căpitan în oastea Țarului Ioan Șișman, care l-a trimis anume să-l pândească pe voievodul valah și să-l omoare. Îi pare rău că a căzut prins. Acum nu-și va căpăta răsplata, deși Țarul îi spusese că dacă îi aduce capul valahului va primi tot atâta aur cât trage la cântar acel cap.

La parastasul care s-a ținut în trapeza cea mare a Bisericii Domnești, boierii din Sfatul Țării au început să vorbească despre soarta țării. Că neamul Basarabilor, întemeietor de țară, a gospodărit cu bună pricepere moșia pe care a sporit-o, cu vrednicie. Că Dan Vodă și tatăl său, Radu, domniseră prin asociere la scaunul domnesc, iar când Vlaicu a închis ochii apoi când i-a venit rândul și lui Radu țara a avut voievod înscăunat, priceput la cârmuire. Dar acum, ce ne vom face, Măria Ta, prințe Mircea? Întrebarea îi scăpă vornicului Vlad, cel ce sta în capul Sfatului Țării.

-Țara Românească a făcut-o bunicul meu, Basarab, care a fost fiul lui Radu Negru Vodă, descălecătorul. Apoi Nicolae Alexandru a sporit moșia și a apărat-o de lăcomia regelui ungur. Tot așa s-au învrednicit să țină neatârnarea țării fiul aceluia, Vladislav Vlaicu, apoi fratele lui, Radu, tatăl meu. Are cineva ceva de spus despre fratele meu, Dan Voievod? N-a dus mai departe steagul slobozeniei Țării și s-a arătat vrednic cârmaci? Acum credeți că neamul nostru,

al Basarabilor, nu va lua crucea moștenită să o ducă cu vrednicie, după cum ne este datul? Aveți pe altul mai bun, mai vrednic decât mine, pe care să-l puneți pe Scaunul Domnesc? Acest Scaun mi se cuvine de drept, este moștenirea mea, iar Țara Românească este a mea. Că numele meu este Io Mircea mare Voievod și singur stăpânitor a toată Ungrovlahia.

Spunând acestea, Mircea s-a ridicat din jilțul în care stătea în capul mesei, avându-l lângă el pe Înaltpreasfințitul Antim, mitropolitul și a privit în jur, în ochii fiecărui boier ce sta la masa praznicală.

-Te-ai gândit, boier vornice, la cineva anume care să mă dea la o parte pe mine, moștenitorul de drept? Arată-l, oricare ar fi acela!

-Iertare, Măria Ta! Gândul pe care l-am avut în capul acesta albit de anii în care am slujit Țara și pe voievozii ei a fost să zic cu curaj, aici la sfânta slujbă și să te îndemn să iei spada și schiptrul și să ne conduci, cu biruință, întru mulți ani. Țara are nevoie de tine, Doamne!

Antim mitropolitul s-a ridicat, la rândul lui și, cu pocalul în mână, astfel cuvântă:

-Să-i fie odihna bună în Raiul ceresc adormitului robului Dan, căruia îi cer îngăduință să ducă vorbele mele la scaunul Dreptului Judecător. Nici o clipă Țara Românească nu trebuie să rămână fără căpetenie! Cu binecuvântarea Sfintei Treimi, să-l cunoaștem cu toții, cei aci de față și să spunem întregii Țări că Mircea este voievodul nostru, el se va înscăuna atunci când se vor împlini zilele, după datina noastră străbună. Să-l cinstim, dar să stăm smeriți, căci suntem încă îndoliați după vrednicul nostru Domn, Dan Vodă.

După pomenirea de 40 de zile Mircea fu uns voievod al Ungrovlahiei. A doua zi noul voievod adună Sfatul Țării. Toți dregătorii ascultară, în Biserica Domnească, liturghia sărbătoririi Sfinților Arhangheli Mihai și Gavrilă, apoi se adunară în spătăria cea mare, la Sfatul Țării.

-Cinstiți boieri, părinți ai Țării Românești. Nu am de făcut schimbări în Sfat. Ați fost aleși cu mare grijă de fratele meu, Dan Vodă, odihnească-L Domnul și i-ați stat alături, împlinindu-vă datoria. Aștept să-mi fiți de folos la fel și mie. După domnia vrednicilor de cinstire și de toată lauda voievozii care au fost cârmaci până acum, pot să zic cu încredințare că la acest ceas, Țara

stă bine pe picioarele sale. Oamenii au ce să mănânce, boierii s-au chivernisit, a crescut numărul satelor, al târgurilor și orașelor, averea țării a crescut an de an. Bucuria acestei împliniri este dată de slobozenia Țării. Nu avem de dat tribut nimănui. Am întărit oastea, am ridicat cetăți și mănăstiri întărite cu ziduri strașnice. N-am pierdut bătălii cu vrăjmașul nostru din vechime, regele Ungariei. Noi ne-am dus peste el și l-am bătut de câteva ori în țara lui. Am semnat o închinare, mai mult ostășească, cu regele Ludovic, drept pentru care mi-a dat hrisov de avere peste ducatul Almașului și Făgărașului. Banatul Severinului este lipit de trupul Țării. Cu toate acestea, cinstiți boieri, avem a ne teme în fiece ceas de megieșii din dreapta Dunării. Semiluna s-a întins până la fluviul nostru sfânt. Țarul de la Târnovo li s-a închinat, plătind tribut. Mare parte din pământurile sârbești au intrat în stăpânirea Imperiului Otoman. Dar ceea ce ne sperie cel mai tare este urâciunea cu care bat războaiele împotriva creștinilor, cum omoară și batjocoresc oamenii, bătrâni, copii, femei peste tot. Oastea lor este puternică, este cea mai puternică de la oștile imperiului roman încoace. Este multă, bine pregătită și înarmată cu scule noi, puternice.

Boierii stăteau smeriți, ascultând cu luare aminte cuvintele lui Vodă. Oftând, dregătorii dădeau din cap, încuviințând vorbele înțelepte ale fiului de domn, despre istețimea căruia se știa de mult, încă din tinerețea lui. Vodă se oprise din vorbit. Acum privirea lui trecea de la un dregător la altul, căutând să vadă cum aveau aceștia să se învrednicească a-i urma poruncile. După cuviință, primul vorbi vornicul Vlad, întâiul dregător.

-Măria Ta, ești vrednic urmaș al înaintașilor tăi, din neamul Întemeietorului Basarab. Noi te cunoaștem din pruncie, ai crescut sub ochii noștri care au văzut cum te-ai împlinit, ca bărbat, nu numai la trup și la pricepere ostășească, dar și în înțelepciune și îndemânare în politichie. Ai avut de la cine învăța și bune îndrumări ai primit de la unchii și părinții tăi. Drept ai grăit despre amenințarea Islamului. Dar, Măria Ta, turcii sunt o mare putere, așa-i. Dar mare putere a fost, năvălind peste Țară și neamul unguresc, cu regele Carol Robert de Anjou în fruntea unei oștiri de câteva ori mai numeroasă decât a noastră. Dar moșul nostru, Basarab l-a dovedit în 1330 la Posada. Ungurii n-au uitat câtă oaste au pierdut atunci și ce umilință au îndurat. Tot așa, Nicolae Alexandru străbunicul tău,

Doamne, l-a bătut pe Ludovic la Işalnița, iar tatăl domniei tale l-a înfrânt pe Nicolae Lackfi, voievodul Transilvaniei, pe Argeș. De multe ori buturuga mică, adică Țara Românească, a răsturnat carul mare al megieșilor ticăloși. Avem nădejde că Măria Ta vei arăta pricepere și nu vei fi mai puțin cutezător să ții sus steagul neatârnării Țării. Ai vreun gând, Măria Ta, în privința pregătirii Țării împotriva vrăjmașilor necredincioși?

Mircea nu se grăbi să răspundă, părea că stă și își cântărește cuvintele. Stătu o vreme în jilț, apoi se ridică și se plimbă prin fața dregătorilor, privind când la unul, când la altul. Apoi zise:

-De n-ar fi scrisă în Biblie întâmplarea cu David și Goliat azi, noi românii, un popor mic față de Imperiul Otoman n-am avea curaj să le stăm în cale. David a trimis o piatră mică, din praștie, țintind un loc anume, unde se afla toată puterea uriașului Goliat. Dumnezeu ne dă această lecție. Aflați unde stă ascunsă puterea Otomanilor și loviți acolo. Turcii ar năvăli peste noi cu o oaste de 4 – 5 ori mai mare. Atâta omenire trebuie hrănită. Caii lor au nevoie de furaje. Oameni și animale au nevoie de apă, că însetează. Aici îi putem lovi. Pustiim tot locul pe unde vor trece. Ardem satele, ogoarele, livezile, fânețele. Aruncăm stârvuri în fântâni și în apele curgătoare. Îi atacăm din păduri cu săgeți, îi lovim cu cavaleria. Stârnim împotriva lor fiarele pădurii, micile albine, corbii văzduhurilor. Îi atragem în smârcuri, între stânci. Îi slăbim înfometându-i, ne purtăm de parcă am fi fantomele iadului. Iar când li se va face lehamite de așa o țară și de așa un vrăjmaș, atunci le vom ieși în cale și îi vom lovi. Aceasta va fi puterea micuțului David.

-Dar, Măria Ta, așa Țara o pustiim noi singuri. Nu va fi un câștig pentru noi! zise vistierul Șerban

-Vrăjmașii care ne-au călcat țara au pustiit tot pe unde au trecut. Oamenii locului au învățat, din vechime, cum să se apere de acei vrăjmași. Sătenii se vor trage la mijloc de codrii, în râpi și peșteri. Ei își cunosc ascunzișurile. Bucatele le vor îngropa, turmele le vor mâna în munți. Ne-a dat Bunul Dumnezeu pământ mănos, nu ne va lăsa să pierim. După ce trece urdia neamul acesta va ieși la muncă, va pune totul la loc. Trebuie doar să avem nădejde în Dumnezeu, să ne rugăm neîncetat și să fim uniți, să stăm unii lângă alții. Mai trebuie, cât încă suntem în vreme de pace, să fim harnici, să întărim

Țara, să adunăm bani cu care să cumpărăm arme bune, săbii, lănci, săgeți, pușți. Să învățăm oștenii să se bată, să fie tari.

Atunci Înaltpreasfințitul începu, încetinel, să psalmodieze: „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați ...” Iar Sfatul se închise, dregătorii rămânând încredințați că uniți, încrezători în ocrotirea lui Dumnezeu, vor învinge vrăjmașul.

Încrezător în lumina ce i s-a arătat la acel început de drum, în ziua pomenirii Sfinților Arhangheli, Mircea îndemnă țara la smerenie, la rugăciune. Țara avea nevoie de locuri de închinare. Așadar, voievodul îndemnă pe marii boieri să devină ctitori de lăcașuri sfinte, în așa fel ca tot norodul să aibă unde să-și plece genunchiul în rugăciune. El însuși deveni pildă pentru țară, zorind meșteri mari, calfe, zidari, tâmplari, să dea gata cele trei mănăstiri pe care tatăl său, Radu Voievod, le pornise, la Tismana, Cotmeana și Cozia. Aceasta din urmă îi căzu dragă lui Mircea Voievod. Asculta cu smerenie slujba, apoi cobora la malul Oltului, se așeza pe o piatră încălzită la soare și privea apele curate rostogolindu-se peste pietre, cântând un cântec tainic, al Duhului Sfânt, care îi dădea putere și încredere. Astfel, sub ochii ctitorului, Vodă Mircea fu martor la târnosirea bisericii Mănăstirii Cozia, în ziua de 18 mai 1388.

-Mă duce gândul, Măria Ta, să zidesc și eu o mănăstire ca aceasta, ba chiar mai frumoasă, pe un pinten de stâncă la malul Mării celei Mari și Negre, zise Ivanco, fiul lui Dobrotici, despotul Dobrogei. Acest tânăr duce, romei din naștere, se afla în Țara Românească unde a încheiat un tratat de alianță militară între Despotatul Dobrogei și Țara condusă de prietenul lui cel mai bun, tânărul voievod al Ungrovlahiei.

Dobrogea se afla sub amenințarea otomanilor. Baiazid, Sultanul cel poftitor de pământuri noi, voia să aibă în stăpânire acest ținut care se mărginea, la miazănoapte, cu Dunărea, care-și vărsa apele în Mare prin trei brațe, Chilia, Sulina și Sfântul Gheorghe. Pe aceste guri ale Dunării negustori cu corăbiile lor putea să umble cu mărfuri alese, din îndepărtata Indie până în adâncul Apusului Evropei. Ivanco nu se putea bizui pe Țarul de la Târnovo, care stăpânea malul Mării Negre, dar care se închinase turcilor, plătindu-le tribut. Singurul ajutor putea veni doar de la Mircea. Cei doi prinți s-au împrietenit repede, fiind bărbați de o seamă în gândire și în simțiri. Prin tratatul încheiat, negustorii valahi puteau trece pe pământul

Dobrogei până la Marea Neagră, ocolind locurile periculoase de pe Dunăre unde stăteau la pândă tâlharii apelor, piraţii găgăuzi care erau un neam de-al nohailor.

-Locul ales aici de Măria Sa Radu, tatăl Măriei Tale este un colţ rupt din rai. Apele Oltului curgând la vale aduc, în limpezimea undelor, nu doar seninul cerului boltit peste munţii de cremene ci şi o muzică de o frumuseţe fără asemănare în care se amestecă foşnetul frunzelor de stejar cu acela al brazilor şi cu trilurile păsărilor de tot felul care-şi găsesc adăpost şi hrană în adâncul sălbaticelor păduri.

Când a venit timpul despărţirii, Ivanco l-a invitat pe prietenul său să vină la malul mării atunci când vipia Bărăganului va face ca zilele să fie greu de suportat.

-Vino, Măria Ta, la malul mării să asculţi cântarea măiastră a sirenelor, fiicele lui Neptun cel cu barba încâlcită, plină de scoici, culcuşuri de mărgăritare. Să vezi delfinii făcând jocuri peste ape. Iar noaptea, sub vraja lunii să stai ademenit pe mişcătoare cărări care te îmbie, cu doruri multe, să te pierzi în zări azurii.

Mircea i-a promis că va veni să-l vadă descoperindu-i frumuseţile acestui tărâm despre care Ivanco vorbea, grăind frânturi din versurile lui Ovidiu, acel suflet sensibil pe care stăpânii Romei l-au exilat aici, pe malul Pontului Euxin. A venit într-un târziu de toamnă, dar nu l-a întâmpinat prietenul drag, la malul Dunării, aşa cum îi promisese la despărţirea lor la porţile Coziei. Osmanlâii năvăliseră pe pământ dobrogean şi Ivanco a căzut răpus în bătălie. Mircea a venit cu oastea să-şi răzbune prietenul şi să-i alunge pe necredincioşi de pe acest pământ pe care nu aveau voie să-l spurce cu apucăturile lor de ucigaşi ticăloşi. A bătut Dobrogea în lung şi în lat, n-a avut odihnă nici în zilele când crivăţul stepelor din răsărit sufla cu furie peste pământul îngheţat. Nu s-a oprit decât în primăvara anului următor, 1389, până nu l-a văzut pe ultimul necredincios fugind înapoi, îngrozit, spre miazăzi, de unde a venit cu hoarda. Iar Mircea şi-a spălat spada de sângele închegat în apele Mării Negre, unde a călcat cu calul şi a galopat pe nisipul ud, luându-se la întrecere cu vântul şăgalnic.

Mircea şi-a petrecut vara în Dobrogea, luând în stăpânire acest ţinut care primise, în anii lungi ai migraţiei popoarelor, mulţime de neamuri care au ajuns să se împace între ei, trăind alături, ca buni

vecini. A lăsat o parte din oșteni să apere malul mării în cetățile care mai stăteau în picioare, cu ziduri ridicate de antici negustori ai Eladei. După ce trecu Dunărea pe la Vicina[27], Mircea dădu drumul grosului oștirii să se întoarcă la Argeș, iar el cu doar două steaguri de călăreți urcă pe lângă râuri până la Suceava, unde fusese chemat de Petru I Mușat, voievodul Moldovei, un alt prieten pe care și-l făcu, încheind alianțe împotriva vrăjmașilor comuni. La 10 decembrie din acel an 1389, Mircea puse pecetea cea mare pe pergamentul unui tratat de alianță militară cu Moldova și cu Polonia regelui Wladislaw Iagello. Scria acolo, cu litere frumos rotunjite, că aceste trei neamuri se vor ajuta unul pe altul când vrăjmașii le vor călca hotarele. Iar la vremea aceea vrăjmașul care le căuta pricină, din orice, la tustrei, nu era altul decât Craiul unguresc. Acel pergament cu peceți a rămas înscris pentru aduceri aminte, în cronicile cărturarilor, ca fiind Tratatul de la Lublin.

Întors acasă, la Argeș, Mircea primi vești neplăcute de la Vidin, de la cumnatul Șrațimir, Țarul acestui ținut bulgăresc. Ademenit de poziția cetății Vidinului pe malul Dunării, ca post de strajă la intrarea în Balcani, Sultanul Baiazid a cucerit cetatea și întregul ținut înconjurător. Țarul cu casa lui abia a scăpat fugind, trecând fluviul și cerând adăpost și ocrotire la Argeș.

Mircea îl primi pe cumnatul său și strânse la piept pe Anca, fiica Doamnei Clara, de care fusese îndrăgostit în tinerețile sale. A stat de le-a alinat durerile și spaima. Citise groaza în ochii iubitei sale rude atunci când povestea, printre sughițuri și lacrimi curgând șiroaie, cum s-au purtat turcii când au spart apărarea oștenilor bulgari și au intrat în cetate. „Nu voi uita niciodată, spunea Anca, rânjetul acelor guri care mușcaseră din oștenii noștri pe care i-au prins, în viață, pe metereze. Sângele curgea din guri, iar ochii, bulbucați, aruncau batjocură și groază menite să înghețe sângele apărătorilor în vene. Visez noaptea aceste chipuri hidoase și apa curge, rece, de pe frunte trezindu-mă cu răsuflarea tăiată!”

A trebuit multă blândețe, mângâieri și îmbărbătări până când nopțile cu coșmaruri s-au rărit și nădejdea se înfiripa, din nou, în sufletele lovite crunt de soartă ale acestor neamuri oropsite. Căci Țarul de la Vidin, cu familia lui cu tot, mai trecuse prin groaza

[27] Vicina = actual Isaccea (probabil! – nu toți cercetătorii sunt de aceeași părere)

luptelor pierdute, al prizonieratului și zăvoarele de fier ale beciurilor unde Craiul Ludovic îi ținuse ascunși în îndepărtata Croație. Cetatea Vidinului era ca un fagure de miere care atrage roiurile de viespi. Ungurii mai întâi, acum turcii căutaseră să cucerească acele ziduri ce păreau de netrecut, dar care cedaseră de două ori. Prima dată Vidinul a fost recucerit de oastea lui Vlaicu Vodă, cu sprijinul răsculaților bulgari din cetate.

-Așa cum i-am lovit pe unguri, la fel trebuie să-i lovim și pe turci, spuse Mircea la ceas de sfat cu Ivan Șrațimir, cumnatul său. Obrăznicia acestora este din ce în ce mai mare. Cete înfometate trec Dunărea și lovesc satele Olteniei. Au ajuns, cu jaful, aproape de Craiova. Deși Banul Drăgan calcă pe urmele acestor ticăloși și îi taie pe toți, lăsând numai câte unul în viață ca să dea mărturie că valahii nu iartă, ei tot trec Dunărea la pradă. Pe semne că sunt tare flămânzi. Trebuie să îi lovim în cuibul lor pe acești ticăloși, să-i stârpim acolo și să curățăm tot ținutul. Dacă partea aceasta de Banat rămâne în stăpânirea lor, noi nu vom avea liniște și pace niciodată. Și Murad Sultan, cu oastea lui cea mare va cuteza să treacă Dunărea, punându-ne viața în mare primejdie. Să sfătuim, cumnate, cum să-i lovim de moarte, cât mai repede.

Din puțina oaste cu care a scăpat în Țara Românească, Ivan Țarul reuși să alcătuiască un corp de iscoade. Aceștia au trecut Dunărea pe la Nicopol și au ajuns în ținutul Vidinului, dându-se țărani amărâți care încercau să vândă câteva coșuri cu legume. Ei au trimis știre că oastea lui Murad se retrage, lăsând doar o mână de apărători în cetate, sub comanda lui Firuz Bei. Era vestit acest Firuz, ca bun luptător și tot așa de nemilos pe câmpul de luptă. Nu lua prizonieri, nu-i păsa de răscumpărări. El tăia capetele prinșilor creștini așa cum țăranii tăiau pe câmp pălăriile de floarea soarelui. Curând Mircea află în amănunt cum se mișcau turcii în cetate și în tot ținutul înconjurător. Mircea trecu Dunărea pe la Orșova, cu cinci steaguri de călăreți și porni năvala spre poarta cea mare a cetății. Înainte ca știrea despre atacul creștinilor să ajungă la Firuz Bei, oșteni valahi atacară zidul cetății dinspre Dunăre. În bărci pescărești, strânse de pe tot malul românesc până în dreptul unui sat, Măgurele, Mircea adunase pescarii și îi pregătise pentru atac. Suise în aceste bărci două steaguri de arcași. În noaptea cu pricina bărcile s-au apropiat de malul bulgăresc aproape de stâncile ce

ieșeau din apă, la câțiva stânjeni de zid. Apoi s-a dezlănțuit iadul. Noaptea întunecoasă îi ajutase pe români să-și ducă la bună împlinire atacul. Străjile de pe ziduri au apucat să dea alarma. Apoi au căzut, străpunse de săgeți. De îndată garnizoana necredincioșilor urcă zidurile dinspre Dunăre, ripostând cu săgeți în bărcile mult prea apropiate de mal, pe care se zăreau scări pregătite pentru escaladare. Românii s-au retras, dar nu au renunțat la atacul cu săgeți. Apoi s-a auzit, în noapte, zgomotul făcut de puști[28] lovind cu ghiulele de piatră în porțile cele mari. Firuz lăsă doar câțiva arcași să apere zidul dinspre Dunăre și el, cu grosul apărătorilor alergă spre poarta cea mare care căzuse, sfărâmată. Turcii fură întâmpinați de arcașii români care formaseră un semicerc apărând poarta sfărâmată, pe unde năvăleau alți și alți luptători. Bătălia în interiorul cetății fu cumplită. Au căzut răpuși destui români, dar oastea lui Mircea a tăiat întreaga garnizoană otomană. Firuz fu prins pe la jumătatea bătăliei. Oștenii români îl legară bine, înfășurându-l cu frânghie până arătă ca un sac din sfori, apoi îl urcară pe cal silindu-l să vadă nimicirea garnizoanei sale până la ultimul om. După care i se tăie capul. Curând cerul se lumină și ziua de septembrie se umplu de cântece de biruință. Bulgarii din ținut veniră să ajute la curățirea cetății. Morții au fost îngropați creștinește, fiecare trup în groapa sa, iar turcilor li se săpară două gropi comune, mari. În ziua aceea, după ce se termină slujba de îngropare, iar cetatea fu primenită de mirosul necredincioșilor și spălată de urmele de sânge, Țarul Șrațimir veni acasă la el, cu puțina oștire ce-l urmase în Țara Românească. Mircea lăsă trei steaguri de oșteni să apere cetatea și ținutul înconjurător, iar el trecu Dunărea înapoi.

Doi ani cucerirea lui Mircea fu lăsată în pace de turci. Doar cete mărunte, cel mult 20 – 30 de călărești se abăteau peste satele de margine, jefuind câteva ceasuri, apoi fugind în goana mare. Arătau, aceste atacuri tâlhărești, ca niște cutezanțe de copii poznași, care nu-și ascultau părinții și mai multă teamă arătau dacă acasă s-ar fi descoperit neascultarea lor decât dacă oștenii bulgari împreună cu cei valahi le-ar fi ieșit în cale.

[28] Puști = tunuri de camp, din bronz sau fier, ușoare, care aveau tragere scurtă, de maxim 50 – 60 metri (Wikipedia)

Doi ani au trecut în pace dinspre megieșii turci. În zilele care urmară sărbătorilor de Paști, Mircea cu o mână de curteni, călăuziți de Mihu și Sânziana, coborâră de-a lungul Dunării până ajunseră la acel sat, Măgurele, ultimul de unde au fost adunate bărcile pescarilor pentru atacul de noapte cu săgeți. Sânziana îi arătă lui Vodă un pinten de deal ce se ridica, la doar câțiva stânjeni, deasupra malului Dunării. Era un loc bun de zidit, acolo, o cetate. Până târziu, aproape de Sân Andrei, românii munciră cu sârg, reușind să ridice o cetate, nu prea mare, mai mult un turn în care se puteau adăposti două sute de oameni. Așa fu botezată această cetate, „Turnu!" Avea să stea de strajă la acest hotar al Țării Românești.

Pe măsură ce Turnul se ridica mai sus, meșterii le arătau oștenilor care stăteau să-i păzească sate, dealuri, râuri în ținutul bulgăresc, tot mai depărtate de Dunăre. „Iată, oșteni, cât de departe puteți vedea ce se întâmplă în țara bulgărească. Când ziua este senină puteți vedea munții Balcani în depărtare, destul de bine." Pe măsură ce zidirea se apropia de terminare, oștenii stăteau de strajă zi și noapte. Văzură mișcări de oști pe sub poalele munților și trimiseră vorbă la Curtea Domnească că în Țaratul de la Târnovo se mișcă oști spre munți. Mircea Vodă îl chemă pe Mihu să asculte ce spun iscoadele.

-Măria Ta, oștile care se mișcă pe la poalele munților Balcani sunt ale Țarului de Târnovo, Ioan Șișman, fiul lui Ioan Alexandru, cel care a murit amu-s doi ani. Vrednic domnitor! Acum Țaratul Bulgar este slăbit fiind împărțit la cei doi frați, Ioan Șrațimir la Vidin și Ioan Șișman la Târnovo. Cetele călări se îndreaptă spre hotarul cu Serbia, care a căzut sub suzeranitatea turcească în 1390. După bătălia de la râul Maritza, unde au murit cei mai mulți nobili sârbi împreună cu țarul lor, Vukașin și fratele acestuia, Uglieșa, pe tron a urcat fratele cel mai mic al celor doi decedați, pe numele lui Marko. El nu a avut tărie să ridice Țaratul sârb la puterea pe care a avut-o înainte. De aceea a închinat-o turcilor lui Baiazid. În zilele ce urmează Baiazid Sultan va intra cu oștire multă și va supune toată Bulgaria lui Șișman. Măria Ta, achingiii vor bate și cetatea noastră, Silistra. Nu-i chip să o aperi acum, mai bine straja să treacă Dunărea înapoi, în Țară. Trimite-o pe Sânziana, Măria Ta, să stea în satul Chiciu, aproape de malul Dunării. De acolo poate vedea ce se

întâmplă cu cetatea noastră, Silistra. Să aducă veşti despre garnizoana care va ocupa cetatea.

-Bun sfat, Mihule! Când vezi tu că se va întâmpla atacul turcilor? întrebă Vodă Mircea.

-Sânziana trebuie să grăbească. Trimite odată cu ea un steag de călăraşi, Măria Ta. La acest ceas Sultanul este la porţile cetăţii Târnovo.

Ţaratul lui Ivan Şişman căzu pradă turcilor. Sânziana ajunse la timp potrivit să vadă cum achingiii intră în cetatea Silistra, care stătea cu porţile deschise, părăsită de apărătorii ei. Ultimul barcaz, cu vreo zece oşteni români şi caii lor tocmai se desprindea de malul bulgăresc al Dunării. Turcii se repeziră spre Dunăre, trăgând săgeţi şi urlând măscări, bătând în scuturi. Când garnizoana românească se întregi în câmpie, într-o pădure de sălcii şi salcâmi, Sânziana îi porunci căpitanului Vasilie Stan, al garnizoanei silistrene să stea pe loc. Îi dădu aceluia cartea cu pecetea lui Mircea Vodă în care voievodul poruncea ca oştenii Silistrei să asculte de poruncile Sânzienei, care este căpitan la Curtea Domnească.

-Ascult porunca Măriei Sale, jupâniţă căpitan, spuse Vasilie. Are Măria Sa vreun gând anume? Vom trece Dunărea înapoi, să-i alungăm pe turci?

-Nu, căpitane! Vom sta ascunşi aici, să vedem ce au ei în cap. Că acum turcii sunt cu veselie mare, li se pare că sunt zmei-paralei, că nimeni nu le poate sta în cale. Beţia victoriei este mai rea decât beţia cu zeama din poame, deoarece ei nu mai gândesc drept.

În noaptea aceea turcii s-au veselit pentru cucerirea făcută, fără pierderi. Săgeţi au zburat spre luna care strălucea mare, ca o tipsie de aur. Chiote şi răcnete s-au auzit de la turcii care dansau în jurul unor focuri aprinse la malul Dunării. A doua zi două cete de turci au trecut Dunărea, cu caii înotând şi avântându-se spre apus, în câmpie. Drumul lor trecea pe lângă pădurea unde se adăpostiseră oştenii căpitanilor Vasilie Stan şi Sânziana. Aceia călăreau fără nici o grijă. Când oştenii români atacară, chiuind şi strigând puternic, turcii s-au speriat şi au spart formaţia de marş. Nimeni n-a putut să-i întoarcă la luptă, s-au risipit ca potârnichile. Românii i-au tăiat pe cei mai mulţi dintre ei, doar câţiva au ajuns înapoi, la Dunăre şi s-au aruncat în apă, încercând să scape înot. Dar săgeţile românilor i-au găsit şi acolo, în unde ...

Tot anul acela, al supunerii Bulgariei lui Șișman, turcii au hărțuit ținuturile de la miazănoaptea Dunării. Au călcat sate și orașe, dând foc și ucigând. Au fost atacuri de pedepsire pentru înfrângerea garnizoanei Vidinului și uciderea lui Firuz Bei.

-De acum, Măria Ta, nu va mai fi pace cu Baiazid Sultan, zise Mihu fiind seara în iatacul stăpânului și pregătindu-se amândoi de culcare.

-De ce spui asta, Mihule? Ai știri de la Sfatul Bătrânilor? Întrebă Vodă.

-De mult nu mai știu nimic despre strămoși, răspunse Mihu. Nici tatăl meu și nici bunicul nu mi s-au mai arătat. El, tatăl Ștefan, mi-a spus că țările surori s-au întărit destul, de acum voievozii care sunt singuri stăpâni trebuie să conducă cu înțelepciune. Simți, Măria Ta, amărăciune că nu ne mai ocrotesc străbunii? Eu zic să ne bucurăm, tăcerea lor ne grăiește că trebuie să ne încredem în Măria Ta aici, în Țara Românească și în Petru Mușat, voievodul care a mutat cetatea de scaun la Suceava. Cred că eu și cu Sânziana suntem ultimii care am primit harul înaintevederii. Acum cred că așa este, deoarece Sânziana mi-a spus, mai zilele trecute, cu lacrimi în ochi, că nu poate naște copii. Noi doi am stat și am sfătuit împreună și am înțeles că trebuie să ne ducem slujba la capăt, cât putem de bine. De aceea te rog, Măria Ta, grijește și ne folosește cât mai bine, să dăm din noi toată înțelepciunea și puterea. În urma noastră Țările române să rămână puternice și neatârnate.

Vodă nu zise nimic. Vestea spusă de Mihu îl amărî, la început. Apoi, întocmai ca un copil care se știe iubit de ai săi, vrednic fiind deoarece are destulă istețime și învățătură de carte, dar și ostășească, nu lasă supărarea să-l apese, ci se încrede în puterile lui.

-Dacă Bătrânii Înțelepți ne-au ales pe noi să încheiem ridicarea țărilor noastre printre megieși, trebuie să ne străduim, Mihule, să dovedim că ei, Înțelepții, n-au greșit alegerea. Să ne împlinim datoria, dară! Ai, acum, vreo vedere cât de mică asupra zilelor ce vor urma? Ce trebuie să facem?

-Măria Ta, vederea este tulbure de la un timp. Mai limpede vede Sânziana acum. Iar ea, femeia mea cea dragă se arată mai înțeleaptă decât orice dregător din Sfatul Țării. Ea spune că faptele din scurgerea timpului se leagă unele de altele ca ochiurile de zale la o salbă de aur. Dacă-i așa, avem această înșiruire: de partea noastră,

a Țării Românești: în doi ani de când ai fost uns voievod ai avut răgaz, Măria Ta, să te ocupi de cele sfinte. Sfânta Treime ți-a dat îndemn în cuget și inimă să termini de zidit și de târnosit mănăstirile de la Tismana, Cozia și Cotmeana, începute de tatăl Domniei Tale. Ai început anii de domnie închinându-ți Cerului puterile, ale Domniei Tale, dar și pe cele ale țării. Eu cred, Măria Ta, că ținând făgăduiala părinților noștri de a păstra credința noastră ortodoxă și de a o întări, prin asta ți s-a deslușit că nimic nu se poate face fără Dumnezeu. Să mă ierte Cerul dacă greșesc și nu mă smeresc, făcând ca fariseul din pilda Mântuitorului. Dar cred, cu tărie, că în tot ce pornim să împlinim să îl rugăm pe Tatăl Ceresc să fie de partea noastră. Asta s-a întâmplat până la târnosirea Sfintei Biserici de la Cozia, în 1388. Tot în acest an soarta ne-a dus în Despotatul Dobrogei, pe care ai curățat-o de necredincioși și ai adus-o la coroana Țării Românești. Cu Dobrogea și Banatul Severinului și ținuturile de peste munți și din Podunavia[29], să se știe până în veac că aceasta este Țara Românească! În anul următor, în 1389 ai dat dreapta cu fratele Petru Mușat Voievod și cu regele Wladislaw Iagello al Poloniei, care are și el în vine ceva sânge moldovenesc, adică românesc mai pe înțeles. Tratatul de la Lublin pe care l-ați scris împreună este o carte de aur a ortodoxiei. Ea va da, peste veacuri, un vers drag tuturor românilor: *„Unde-i unul nu-i putere// La nevoi și la durere//...”* În anii următori, 1390 și 1391, s-au petrecut bătăliile pentru Vidin. Mai întâi Baiazid câștigă, Firuz Bei atacă și pradă, apoi Măria Ta îi bați pe turci în Vidin, cetatea pe care o dai înapoi cumnatului Ivan Șrațimir, iar sângerosului Firuz îi dai pedeapsa cuvenită, după lege.

-Așa este, înșiruirea muncilor noastre ai pomenit-o bine, Mihule. Ce ne așteaptă, în zilele următoare? Nu știm. Dar să vedem cum se înșiruie mărgelele pe șiragul otoman. Mai întâi a fost descălecarea lor la Galipolli, în luna martie 1354. Apoi victoria lui Șahin Lala Pașa de la râul Marița, de lângă satul Cirmen în 26 septembrie 1371. Acolo a fost un dezastru provocat de purtarea nesăbuită a regelui sârb Vukașin. Apoi a venit la rând bătălia de la Kosovopoljie, sau Câmpia Mierlei, în 1389, unde armatele sârbilor au fost zdrobite de turci. Acolo, la Kosovopoljie, Baiazid și-a câștigat renumele de

[29] Podunavia = teritoriu locuit de români, în ținuturi sârbești, localizat azi pe valea Timocului.

„Fulgerul – Ildîrîm” și a câștigat tronul Imperiului Otoman, după ce tatăl lui, Sultanul Murad, a fost asasinat de Miloș Obilici, un cavaler sârb din slujba prințului Lazăr al Serbiei. Acum Serbia, fărâmițată în mai multe țărișoare, a fost cucerită în cea mai mare parte de turci. Și iată, ultima piatră prețioasă pe coroana sultanilor, Bulgaria lui Șișman. Ce va urma? Cine va face primul marș cu armata? Încotro îl trimite pe Baiazid pofta lui nesățioasă? Spre apus, către țările cele bogate ale Evropei, să-și împlinească ambiția de a lua în copitele cailor creștinătatea Papei de la Roma? Ori spre miazănoapte, peste Dunăre, să pedepsească îndrăzneala și nerușinarea unui bătrân principe, apoi mai spre miazănoapte și răsărit, peste Moldova și Polonia?

-Răspunsul nu ar fi greu de dat, Măria Ta, zise Mihu. Nu noi, creștinii Țării Românești, vom ataca cu război pe megieși. Porunca strămoșilor este să ne apărăm pământul moștenit, să nu râvnim la pământul altuia. Este lesne de înțeles că prima mișcare dușmănoasă o va face Baiazid. Dar unde? Când? Împotriva cui? Am simțit tulburare la corturile lui Baiazid. El este cel mai sângeros bei ce a stat în fruntea osmanlâilor. Pașalele, emirii și beii se tem de el. De aceea eu cred că aceștia vor să-l piardă. Cică în stepele Asiei s-a ridicat un urmaș al lui Genghis Han, care și-a pornit urdiile către cetatea Romei. Îi zice Timur și este șchiop. De aceea este poreclit Timur Lenk. Trimite, Măria Ta, pe Sânziana cu negustoria în țara otomană, să aflăm mai multe despre Baiazid. Bine ar fi și norocos pentru noi, să-l aflăm plecat departe din Balcani, cu oaste cu tot. Să se încleștеze cu acest Timur Lenk în ținuturi cât mai depărtate de Evropa. Atunci am putea da noi prima lovitură, să-l îndepărtăm de hotarele noastre. Musai este să dăm pedeapsă achingiilor care roiesc ca tăunii vara și ne sleiesc de vlagă. Trebuie să secerăm aceste buruiene otrăvitoare când oastea cea mare a Sultanului nu va avea putință să le vină în ajutor.

-Așa voi face. Mâine, dis de dimineață să te înfățișezi cu Sânziana să stăm la sfat.

Până la prânz domnitorul avu de lucru, pentru Țară. Soseau olăcari dinspre miazăzi, din ținuturile ocupate de turci. Aduceau cărți scrise de principi, cnezi, voievozi, duci care-și pierduseră țările, dar care nădăjduiau în singurul ajutor care le putea schimba soarta. În bine. Alți olăcari veneau cu știri dinspre apus, alții aduceau vești

dinspre Moldova și Polonia. Vodă chemă în ajutor pe dregătorii de încredere, vornicul Vlad, vistiernicul Șerban, logofătul Filos. Stătu cu aceștia multe ceasuri. Apoi după prânz Vodă chemă trimișii care sosiseră în dimineața acelei zile și le înmână cărți scrise, cu răspunsuri la cererile stăpânilor lor. Unora le dărui pungi cu galbeni și giuvaericale, altora doar strângeri de mâini și încurajări. Vodă avu timp să stea cu Mihu și Sânziana abia după cină. Iarăși gătară de pus lucrurile la locul lor târziu, după miezul nopții.

-N-am stat câtă vreme Măria Ta ai slujit Țara, de dimineață până la acest ceas, îl încredință Mihu. Este de datoria noastră să cătăm a vedea cât mai departe tot ceea ce poate să se întâmple în jurul hotarelor noastre în ceasul ce vine îndată.

-Rămăsesem aseară să aflăm semne despre fapte, mișcări ale vrăjmașilor care s-ar putea întâmpla oricând și asupra cărora să stăm și să veghem ca să nu ne lovească în somn. Așa-i? Găsit-ați ceva semne că ne-au pus gând rău într-un fel anume? întrebă Vodă.

-Judecând după cele ce s-au întâmplat în anii din urmă am găsit, Măria Ta, că turcii au spus ei singuri ce gânduri rele au cu cei împotriva cărora pritocesc răzbunare, spuse Mihu. Mi-a deslușit acest lucru limpede Sânziana, care vede totdeauna mai bine decât mine ce este scris pe răbojul vieții.

-Atunci să spună ea, singură, ce anume a văzut mai înaintea noastră, o îndemnă Vodă la cuvânt.

Sfioasă, așa cum se cuvine unei femei a se purta în fața bărbaților, mai cu seamă dacă aceia sunt din fruntea Țării, Sânziana începu ocolind răspunsul direct și cercând să ascundă că ea ar fi mai clarvăzătoare decât Mihu, soțul ei, ori însuși Vodă.

-Spune, fată dragă, nu mai ocoli pe după stative, acum suntem tustrei așezați la războiul de țesut. Descâlcește ițele că ele sunt mai ușor de pus în șir cu degete fine de muiere decât de mâini butucănoase ce au doar deprinderea de a mânui sabia ori coarnele plugului.

-Măria Ta, oștirea turcă are înaintemergători în orice campanie de război pe care o pornesc. I-am văzut și i-am auzit cu toții, dar n-am băgat de seamă ce fac și cine anume îi trimite înainte. Măria Ta, sultanii încă de la întemeierea țării lor s-au folosit de obiceiul hoardelor mongole, cu care și ei sunt înrudiți, de a băga groaza în dușmani trimițându-le înainte ucigași gălăgioși și sângeroși. Cu cât

zarva este mai mare, cu atât și spaima intră mai repede în inimile și mădularele luptătorilor dușmani. Le scade vlaga, iar turcii asta doresc, să-i dea ușor peste cap pe cei din prima linie. Măria Ta, acești semănători de groază sunt achingiii[30]. Ei pornesc înaintea grosului oștirii osmane, uneori cu săptămâni și luni mai devreme de ceasul când se pornește urdia. Achingii bagă groaza în oamenii de la sate, ei sunt primii pe care îi atacă, aceștia sunt primii care fug, înspăimântați și împrăștiind spaima în tot locul. Ai văzut, Măria Ta, ce anume fac acești achingii? Umblă de parcă n-ar avea căpetenii care să le dea porunci, umblă numai după câștig imediat. Au nasuri fine, ca lupii și câinii de vânătoare. Oștile țării atacate de achingiii ieșiți la pradă se iau după ei, îi gonesc dar rareori îi prind ca să-i taie. În urma achingiilor oștirea turcă se arată la hotar, la locul de năvală, umblând încet, se mișcă greoi căci îi întârzie glotașii, mergătorii pe jos. Cât timp ei se mișcă încet, cel care le va fi pradă poate să-și pregătească apărarea. Dar dacă achingiii și-au făcut slujba, ieșind la pradă de mai multe ori, creștinii se lasă ușor păcăliți. Îi povestea cu cei care strigă „uite lupul!" până se satură lumea de această strigare și nu se mai sperie. Iar lupul sare deodată și fuge cu mielul între dinți. Noi trebuie, Măria Ta, să aflăm unde își au achingiii tabăra și să-i lovim, fără a prinde ei de veste. Fără achingiii care mișună mai tot timpul în jurul taberelor de iernat sau a taberelor unde se adună bulucurile pentru marș, iscoadele noastre pot afla multe despre dușman.

Sânziana tăcu. Nu știa dacă s-a făcut pe deplin înțeleasă și aștepta, cu emoție, să deslușească un semn pe chipul lui Vodă.

-Am priceput, mare dreptate ai, fată dragă. Mai mult decât atât, acești blestemați de achingii fac mai multe stricăciuni decât oastea cea mare. Ei sunt iscoadele Sultanului, în goana cailor ei află multe lucruri despre puterea celui atacat, despre bogății, despre drumuri, ape, mlaștini. Mi-ai deslușit, fată dragă, că trebuie să-i aflăm pe acești achingii și să-i tăiem chiar în bârlogul lor. Ai zis, Mihule, despre vorbele ce umblă prin ținuturile încă locuite de ghiauri, că turcii tremură ca de duhurile rele de o căpetenie mare, ce vine din pustietatea Asiei. De Timur, nepotul lui Genghis Han. Baiazid o să-i iasă în întâmpinare la hotarul Împărăției sale. Trebuie că acum își

[30] Akângii, achingii = oșteni de incursiune (akin = incursiune, limba turcă)

adună oaste. Deci ar fi potrivit că să-i vedem mișcările, să aflăm când va porni către Soare Răsare. Câtă oștire rămâne la vetre și ce putere au aceștia. Iscodiți și stați acolo până aflați unde este tabăra achingiilor, cât este de puternică. Mai trebuie să numărăm câtă oștire rămâne în cetăți și câte armii vor pleca. Eu socotesc, după mintea mea care a deprins destulă învățătură despre obiceiurile militare turcești, că dacă grosul armatei din Evropa va lua calea Anatoliei, atunci cetele achingiilor vor spori și ei vor fi mai mânioși decât oricând, ca noi să nu prindem de veste că stupul îi gol, pe trei sferturi părăsit de albinele ce au roit.

Nu a trecut prea multă vreme și Mircea află primele vești despre Baiazid. Sânziana veni înapoi să spună că în Anatolia între câțiva emiri s-a stârnit mare zarvă. Puseseră de război între ei, folosindu-se de garnizoanele lăsate acolo de sultani, de la întemeietorul Osman însuși, pentru paza hotarelor de mongolii care tot mai veneau din adâncurile Asiei, mânându-și turmele și hergheliile. Baiazid a plecat ca fulgerul, cum îi era și porecla, în fruntea oștilor sale din Balcani, să facă pace între catâri, cum își numea el neamurile certărețe.

Înainte de a începe sfatul cu Mihu și Sânziana, Vodă se plimbă prin iatac și își masă tâmplele. Văzându-l obosit, Sânziana ceru îngăduință să-i facă un masaj ușor, pentru a-i ușura capul de greutatea atâtor gânduri. Își plimbă degetele cu blândețe deasupra tâmplelor, aproape fără să atingă pielea capului, apoi deasupra sprâncenelor la rădăcina nasului. Făcu acest masaj doar cât termină de numărat până la douăzeci, cu voce potrivită, apoi se opri. Vodă se uită la ea cu uimire și zise:

-Ești o vrăjitoare?! Niciodată nu mi-a fost așa de bine! Mulțumesc, fata mea! Acum să trecem la ale noastre:

-O veste de la Patriarhia de la Constantinopolului mi-a deslușit multe din tainele sau nedumeririle mele de ieri și parcă mi-a ridicat o năframă de pe ochi. Zice că elciul[31] Veneției, Francesco Quirini, a făcut un drum în Anatolia și l-a găsit pe Sultan Baiazid în cortul său din mijlocul oștirii la Afyon-Karahisan. După ce și-a dat darul la unii eunuci de la cortul Padișahului, acesta l-a primit, curios fiind să afle ce l-a mânat pe ghiaurul negustor atâta amar de cale. Acela

[31] Elci = ambasador (turcă)

i-a cerut Padișahului să-i dea un hatișerif prin care înlesnirile date corăbierilor venețieni și negustorilor lor asupra cetăților Palatia și Theologo din beilicurile Aydin și Menteșe din Marea Egee, înscrise în tratatul semnat de tatăl Padișahului se păstrează la fel și acum, după ce Lumina Lumii, Cel Fără de Seamăn Sultan Baiazid le-a cucerit și le-a pus la cingătoarea sa. Reîntors la Constantinopol, venețianul s-a lăudat peste tot, la ghiauri mai cu seamă, despre isprava pe care a făcut-o. Dar el a mai împărtășit câteva taine unor prieteni de alișverișuri. Anume că Baiazid Sultan va duce război în Anatolia dar și în Evropa, că el va mări Imperiul Otoman cât n-a văzut nimeni până acum. Numai de aceea face aceste drumuri, iute ca fulgerul, când la Edirne în Evropa, când la Brusa, în Anatolia. Că de va face război într-o parte, să aibă liniște și pace în cealaltă parte. L-am întrebat pe acel călugăr de ce anume are nevoie Baiazid să facă precum fulgerul. Acela mi-a spus că atunci când Baiazid s-a proclamat Sultan, la Kosovopolie, după ce acel ticălos Miloș Obilici l-a asasinat pe Murad Sultan, el iute a trimis gâdea să-i ia viața lui Iusuf, fratele lui, ca nimeni să nu-i bage bețe în roate că n-ar avea drept de moștenire. Bine, i-am zis acelui călugăr, asta este ceva ce stă în obiceiul acestor ticăloși. Este acesta un cui în talpă, care nu-i dă pace și somn? Este, mi-a spus călugărul, că emirii din Anatolia i s-au pus de-a curmezișul, cârcotind că Imperiul clădit de tatăl său, Murad, este prea mult doar pentru el. Că să-l împartă în două, partea din Anatolia să o dea emirilor – dintre care cel mai puternic era, la vremea aceea, emirul Alaeddin Ali din Karaman – iar el să-și păstreze pământurile din lumea ghiaurilor creștini. Baiazid nu vrea să-și rupă Imperiul, de aceea se războiește cu Anatolia. Ții minte că după războiul cu cavalerii apusului de la Kosovopolie, Baiazid a pornit răzbunări peste cei care au avut oști, acolo, alături cu apusenii? Mi-a deslușit călugărul că Baiazid a asmuțit patru dintre cei mai de seamă bei ai lui, să bată și să pedepsească Evropa. Aceia au fost Pașa Evrenos, care a luat Voivodina, Pașa Yigit a luat Skoplje, Pașa Timurtaz Certuzul, iar Firuz bei, cel mai temut dintre aceștia, Vidinul. Acestea sunt cetăți bine zidite, în care poate pune oști cu care să bată pe oricine s-ar năpusti peste ei. Sultanul l-a firitisit cu daruri multe pe Firuz, că acela a descălecat în Țara Românească, a jefuit și s-a întors cu prăzi bogate. Dar s-a făcut foc și pară Sultanul când a aflat de Firuz, cum l-ai bătut Măria Ta, i-ai

luat Vidinul înapoi iar pe bei l-ai făcut de batjocură și l-ai dat morții. A zis acel venețian că cel mai frică îi este lui Baiazid, acum, de Mircea ghiaurul. Dar n-a putut să vină cu oști din Anatolia și să-ți dea pedeapsă. Că oștile lui fac curat în Anatolia. Că Baiazid a cucerit toate emiratele de la apusul Anatoliei, i-a mai rămas un dușman puternic, care a adunat în jurul lui beilicurile de la răsărit, centru și miazănoapte. Acesta este Kadu Buraneddin, conducătorul statului Sivas-Kayseri.

-Veștile acestea, Măria Ta, fac cât multe pungi grele cu aur. De ce ți le-a adus acest călugăr? A cerut un preț? Ori a vorbit doar așa, ca o gură spartă? Zise Mihu.

-Nu, Mihule. El mi-a adus carte de taină de la acest stăpân al Sivasului. Acesta scrie că Sultanul este un mare ticălos, că el face și desface prieteniile, după cum îi este lui de folos. Acum este mare prieten cu Craiul Sigismund, că l-a îndemnat să pornească război cu Măria Ta pentru Banatul Severinului. Doar ca să fii ocupat, cât el, Baiazid, fuge peste iarnă în Anatolia să se ocupe de Kadu Buraneddin. Dar a șovăit să pornească oști către răsăritul Anatoliei când a aflat că Măria Ta ai făcut prieteșug de arme cu Craiul Poloniei, Vladislav Iagello și cu Petru, voievodul Moldovei, împotriva Craiului Sigismund de Luxemburg. Iscoada zice că această veste bună pentru beiul de Sivas este o lovitură de mare maestru în politichie.

-Măria Ta, vezi și te închină! Dumnezeu are grija noastră, fără să prindem noi de veste în toate ascunzișurile! Doamne, slavă Ție!

La fel se închină și Vodă, bătând metanii multe. Iar Sânziana rămase în genunchi, în fața icoanelor, un ceas întreg, rugându-se cu ochii pierduți în depărtări. Iar bărbații continuară.

-Mai zice acest sol că Baiazid va porni campania de curățire a Anatoliei în primăvara acestui an. Când vei afla Măria Ta că a plecat cu oastea în Anatolia, atunci să dai năvală peste Dunăre și să-i faci cât de multe stricăciuni, că nu va putea să te pedepsească. Dar va grăbi să vină cu oștile înapoi. Iar el, Pașa Buraneddin, îți va întoarce facerea de bine. Amândoi puteți să-l plimbați pe Baiazid așa cum îți bați joc de un câine, cu o bucată de carne pe care o arunci de la unul la altul, peste capul lui.

Veștile erau minunate. Nicicând n-au avut anul așa de frumos zugrăvit ca acuma.

Capitolul 13
Stârpirea achingiilor

Vodă cumpăni veștile primite. Știind că Baiazid va sta o vreme în Anatolia, războindu-se cu emirii potrivnici lui, îi dădu lui Mircea gândul că trebuie, acum, să facă și el precum a făcut Baiazid. În timp ce acela se bătea pentru spatele său, Mircea gândea că trebuie să slăbească oștirea Rumeliei, lovind-o cu mult curaj.

-Am întors veștile pe toate fețele, dar nu le-am găsit cusur.[32] De vrea să ne tragă la păcat, apoi însuși Diavolul trebuie să-i fie dascăl acestui Sultan nebun, lacom, sângeros.

-Măria Ta, mă străduiesc să capăt semn că este adevărat ceea ce am aflat. Ca să fiu sigur, trebuie să merg la muntele nostru cel sfânt, la Kogaionon, să depun acolo, la poala stâncii, ofrandă așa cum am făcut altădată, cu tatăl meu Ștefan. Îngăduie-mi, Stăpâne, să fiu plecat doar trei zile, Înțelepții trebuie să ne dea semn, nu se poate altfel!

După răgazul îngăduit, Mihu se întoarse la Curtea de Argeș. Arăta mai tânăr, brațele i se vedeau mai vânjoase, iar ochii mult mai limpezi și senini. Îngenunche și sărută dreapta voievodului său, apoi spuse:

-Măria Ta, acum este ceasul nostru. De cum am ajuns în Țara Bârsei ochii mei cu har s-au limpezit. I-am trimis poruncă Sânzianei să alerge la malul Dunării, că acolo va primi îndreptare despre tabăra achingiilor. Acum îmi trimite știre că a găsit sălașul vulpii, tocmai dincolo de munții Balcani. Tabăra este mare, într-un loc care se cheamă Karânovasî, cale de 3-4 zile de călărit de la Dunăre către miazăzi. Sânziana știe drumul, ne așteaptă pe pământ bulgăresc. Tot ea mă va îndruma spre cuiburile mai mari de turci care și-au făcut așezări ca stăpâni pe vecie în aceste ținuturi. Trebuie stârpite, că altfel roiesc precum viespile la vreme de vară. De două zile, spune Sânziana, achingiii s-au foit în tabăra cea mare, intrând și ieșind, multe bulucuri pregătindu-se de pornit la jafuri.

[32] Tahsin Gemil – Românii și otomanii în secolele XIV – XVI, Editura Academiei Române

„O dată trecută Dunărea, trupele valahe au început să ardă și să distrugă toate localitățile aflate în cale, împărțite în mai multe cete, care se îndreptau, toate, spre tabăra de la Karânovasî. Cronicarul otoman Kemal Paşa Zade scrie în cronica sa că raidul a fost făcut cu o mare armată în fruntea căreia se afla însuși ghiaurul valah Mircea Voievod, ***mișcătoare ca Nilul și acaparatoare ca torentul, înfricoșătoare ca norii și iute ca torentul***."[33]

De-a lungul raidului Mircea nu a întâlnit nici o împotrivire care să-i întârzie sosirea în preajma taberei celei mari a achingiilor. Valahii au distrus orășelul Karânovasî și împrejurimile, apoi au dat năvală pe porțile deschise ale taberei, i-au ucis pe puținii achingii care rămăseseră în urmă, încercând să ascundă averile strânse din jafuri. Mulți turci au murit de săbiile valahilor și destui au fost prinși, apoi vânduți ca robi. Dinadins Mircea a poruncit ca acest raid să fie aidoma cu cele pe care le făceau achingiii, ca să vadă și turcii pe pielea lor cam ce făceau ei altora.

Sultanul se făcu foc și pară când află isprava domnitorului valah. Aducătorul veștii își pierdu capul, mânia sultanului crescu precum fulgerul. Până ajunse înapoi în Rumelia, Baiazid clocoti de mânie ca un vulcan gata să dea pe dinafară. Multe slugi din preajma lui și câteva agale și-au pierdut viața, căzând sub hangerul năbădăiosului sultan.

Mihu ceru îngăduință lui Vodă, seara înainte de culcare, să zică oarece vești aflate de la depărtare.

-Măria Ta, am vrut de multă vreme să-ți spun o poveste despre zilele când amândoi eram doar prunci, când m-ai luat de paj. Aveam 11 ani, iar Măria Ta aveai un an mai mult. Tatăl Măriei Tale, prințul Radu, a fost cel care m-a cerut de la taica Ștefan să mă lase să-ți fiu slujitor, iar Măria Ta m-ai luat de prieten. În zilele acelea, când tatăl meu Ștefan s-a întors acasă, la Tilișca, m-a tras la spatele zidului Bisericii Domnești și așa mi-a spus: „Grijă mare să ai, fiule, toată viața ta, de prințul Mircea. Să nu i se știrbească fir de păr din cap până va urca pe scaunul domnesc, că sortit este ca el să facă fapte vitejești de care se va duce vestea peste mări și țări. Neamul nostru nu va pieri cât va fi Mircea domn peste toată Țara Românească. El

[33] Revista Historia, secțiunea Istorie Medievală Românească „Războaiele lui Mircea cel Bătrân", de Andrei Pogăciaș (Internet, historia.ro/secțiune/general/războaiele-lui-mircea-cel-bătrân)

va fi ca buturuga mică ce va răsturna carul cel mare." Acum, aducându-mi aminte de acele vorbe ale Bătrânului Ștefan, care avea mai mult har decât toți cei de dinaintea lui, înțeleg că vei purta o mare bătălie cu cel mai puternic rege al vremurilor de acum. Cine este acesta? Baiazid Sultan! Sortit este să-l învingi în bătălie, că așa este scris în Cartea Vieții. Asta înseamnă că trebuie să pregătești, Măria Ta, această bătălie care va veni cât de curând.

-Prietene, totdeauna mi-ai stat alături, cu mintea ta înțeleaptă dar și cu spada. Acu vii să-mi torni curaj, aducându-mi la ureche vorbe spuse demult de tatăl tău, cel înțelept?! Nu știe nimeni ce ne hărăzește Tatăl Ceresc, dar dacă voia Lui este ca Țara Românească să nu cadă în robia necredincioșilor, musai este ca noi să ne arătăm vrednici de această proorocire.

-Da, Măria Ta, cred că nevoie este de pus laolaltă toate mințile luminate din Sfatul Țării și de a începe pregătirile de întâmpinare a Padișahului Baiazid, sultanul sultanilor.

-Mâine voi aduna Sfatul și vom face așa cum va hotărî Țara, zise Domnul.

Iar Sfatul hotărî să-i pustiască sultanului calea până la un loc cu strâmtoare, unde să-l bată așa cum străbunul Basarab l-a bătut pe craiul ungur Carol Robert de Anjou la Posada. Satele să fie strămutate, bucatele să fie ascunse în peșteri și gropnițe, iar turmele și cirezile să fie urcate în munți. Oastea cea mare să fie adunată din timp, să fie pușii oștenii cei nedeprinși cu sculele de război, adică țăranii, să trudească sub ascultarea căpitanilor de dimineață până seara.

-Iscoadele noastre ne vor spune din timp pe unde va năvăli în Țară urdia necredincioșilor. Îi vom întâmpina la hotar și le vom netezi calea cu foc, săgeți și capcane până la un loc numai de mine, voievodul Țării, știut.

-Măria Ta, n-ar trebui să ceri ajutor megieșilor noștri? Că de va trece turcul peste Țara Românească primejdie mare se va abate peste Ungaria, Transilvania, Moldova. Nici una din aceste țări nu va scăpa de lăcomia necredincioșilor, zise Vlad vornicul.

-Am trimis solii la Buda cetate și la Alba Iulia. Dar ungurii vor ca mai înainte să ne închinăm lor și să ne creștinăm la catolici. Ăsta ar fi prețul unui ajutor de câteva sute de săbii. Eu, Mircea Voievod,

așa ceva nu voi face. Luptăm și ne apărăm glia, că dreptatea este a noastră și Tatăl Ceresc ne va fi ocrotitor.

Mircea nu le spuse nimic boierilor din Sfat despre solul pe care îl aștepta să se întoarcă din Anatolia, de la emirul Kadu Burhaneddin, conducătorul micului emirat Sivas Kayzeri. Solul întârzia prea mult, iar Vodă nu voia să dea Țării nădejdi deșarte. Ultima carte de la Burhaneddin îi dăduse aripi lui Mircea să pornească acel raid încununat cu victorii multe împotriva taberei achingiilor din munții Bulgariei. Atunci îi venise în ajutor emirului care se temea de campania lui Baiazid pentru eliminarea cu succes a tuturor adepților opoziției, cei ce stăteau alături de emirul de la Karaman, Alaeddin Ali, prietenul lui Burhaneddin. Acesta din urmă îi scria că are nevoie de răgaz doar de câteva săptămâni după care Baiazid ar putea fi scos din luptă pentru totdeauna. Zicea că acel vestit conducător mongol, Timur Lenk, se apropia cu hoardele lui de hotarul Anatoliei, că ei toți, emirii dușmani lui Baiazid au trimis solii de închinare Șchiopului, rugându-l să-i scape de nebunul Sultan. Acest răgaz putea fi câștigat numai dacă Baiazid ar fi fost lovit în spate, de Mircea ori de Sigismund al Ungariei ori de flota venețiană, în Marea Egee. Dar cel mai sigur ajutor îl putea da el, Mircea, căci de el se temea cel mai tare Baiazid.

La Rucăr Vodă fu căutat de un călugăr grec, care știa doar puține cuvinte românești. El cerea să fie dus la fața lui Vodă, tot arăta spre traista lui că ar avea acolo vești de mare folos pentru Vodă. Cu greu, până la urmă călugărul fu dus în cortul lui Vodă, unde fu bine primit, iar oștenii care îl ținuseră de rău fură aspru certați de voievod.

-Ce vești aduci, Kir Visarion? Bune sau rele? Ori amestecate?!

-Măria Ta, răspunse călugărul grec, veștile nu sunt bune, că de-ar fi fost altfel Măria Ta nu te-ai fi aflat acum pe drumuri. Răgazul pe care Kamî Burhaneddin l-a cerut s-a lungit peste măsură. Timur, hanul mongol n-a mai venit în Anatolia. El tocmai trimisese soli lui Baiazid cu propuneri de pace și de înfrățire, ca împreună să meargă peste Hoarda de Aur a lui Toktamâș, care trebuia pedepsit degrabă. Căci acela atacase în munții Caucaz, lovind imperiul mongol în coastă. Văzând că Baiazid câștigă timp ca să-și ducă la bun sfârșit campania de unificare a Anatoliei, emirul Kamî împreună cu alți emiri prieteni s-au dus și i s-au închinat lui Baiazid, jurându-i

credință. Spune beiul că-i pare rău că n-a putut să-și plătească datoria la timpul potrivit, dar el nădăjduiește că marele Han Timur îi va veni de hac, până la urmă, lui Baiazid.

Licărul de nădejde pieri din mintea lui Vodă. Acum chiar că era singur. Trebuia să dea la pace cu Sigismund ca acesta să-l ajute cu ceva oaste, să nu rămână singur față în față cu marea armată a turcilor. Dar tăcerea lui Sigismund nu era de bun augur. Pe de o parte, iscoadele de la Buda îi aduceau vești despre necazurile Craiului în țara sa, pe de altă partea lui Mircea i se întărea convingerea că Sigismund lăsa Țara Românească să-i apere regatul, fără să piardă oști ungurești într-o bătălie cu turcii. Lui Sigismund îi murise, de curând nevasta, regina Maria de Anjou. Mulți nobili unguri îi cereau lui Sigismund să abdice, scaunul de rege al Ungariei nefiindu-i cuvenit. Că doar numai Maria primise tronul moștenire de la tatăl ei, Ludovic Crai. Nobilii din apusul Ungariei ridicau glas să plece de la Buda, că acolo trebuie să stea un rege din neamul lor. Pe de altă parte, regina Poloniei, Hedwiga, cumnata sa, cerea și ea tronul Ungariei. Așa că Sigismund a încetinit pregătirile de cruciadă împotriva lui Baiazid, chiar ar fi vrut să dea la pace cu el.

Mircea chemă la Curtea de Argeș Sfatul Țării. Dregătorii fură îndemnați să aibă răbdare până vor sosi pârcălabii din toate județele. Trecu o săptămână.

*
* *

Deși puternic stânjenit de magnații potrivnici lui, Sigismund avu curaj să convoace Adunarea Nobililor la Satu Mare. Prietenul lui cel mai bun, arhiepiscopul de Conia îl ajută să-i țină liniștiți pe cei mai gălăgioși nobili până când el, Sigismund, le va deslușì starea țării și pericolele care îi pândesc din toate părțile.

-Avem dușmani gata să ne cotropească din toate părțile. Hedwiga cu soțul ei Iagello și cumnatul litvan pot intra peste noi când turcii lui Baiazid Sultan vor trece peste Dunăre, în Țara Românească. Polonii vor crede că noi vom fi cu oastea alături de valahi. Atunci vor porni războiul împotriva Ungariei. Dinspre Moldova, Vodă Ștefan vasalul nostru trădător, va trece munții cu pâlcurile lui de oaste, coborând cu pârjol în Transilvania. Avem știre că oastea moldovenilor este tot atât de mare ca cea a Poloniei.

Nobili ai Ungariei, fără nici un ajutor din partea noastră, Mircea Valahul nu va scăpa viu de sabia lui Baiazid. Acesta poate să intre peste noi, că oaste are destulă, iar Fulgerul nu-și cruță armatele. Așa cum am aflat de la iscoadele noastre, Ungaria poate fi în mare pericol în acest an. V-am chemat la Sfat, nobili ai țării, să hotărâți ce este mai bine și de folos să facem pentru țară.

Grofii cei mari, baronii și nemeșii mijlocii se foiră destulă vreme în scaunele lor, tălăzuindu-se când către pericolul din miazănoapte, când spre miazăzi. Sigismund ceru să se facă liniște când adunarea dădea semne de mânie, aproape toate mâinile fiind încleștate pe mânerele săbiilor.

-Cinstiți nobili, părinți ai țării! Aveți de hotărât, alegând răul cel mai mic dintre toate. Iată, mai înainte de toate, așa cum se vede din această adunare, unii dintre voi mă vor alungat din tronul Ungariei. Fie, dacă cei mai mulți asta vreți, voi face pe placul vostru. Aveți pregătit pe altul care să stea, ca rege, în fruntea Ungariei? La aceste vremuri grele? Ori jurați cu toții loialitate mie, celui ce sunt regele vostru, de drept?

-Jurăm, Majestate, jurăm! Doar un nebun fără minte ți-ar sta împotrivă, la acest ceas!

-Fie după voia voastră! Voi primi jurămintele de credință la sfârșitul acestei adunări. Acum, având liniște și unire în țară, să hotărâm cum să facem față acestor pericole ce vin din trei sau chiar patru părți deodată: dinspre Polonia și Lituania, de la Moldova, dinspre cetatea Vidinului dacă turcii vor intra peste Banatul Severinului ca să-l slăbească pe Mircea și, în al patrulea rând, dinspre Croația cu care suntem încă în război. Putem să adunăm oastea cea mare a țării? Cât de mare trebuie să fie această oaste ca să o putem împărți în patru corpuri, puternice cât să fie biruitori fiecare în bătălia lui?

-Ar mai fi o cale, de mijloc, Majestate, îndrăzni Episcopul de Calocsa. Să facem pace cu Polonia, trăgându-i la această pace și pe Cavalerii Teutoni. Polonia este cel mai mare pericol ce ne poate lovi dureros de tot. Nu-i putem înfrunta cu o oaste mică, nu am avea sorți de câștig. Dar pacea ar fi cea mai bună!

-Așa este, Eminență! Dar pacea aceasta ne poate costa scump! răspunse regele.

-Mă angajez eu să pornesc imediat discuțiile pentru pace, zise Episcopul. Voi cere ajutorul Suveranului Pontif să îndemne la tratative, bine ar fi dacă Nunțiul Apostolic ar putea fi acceptat de ambele părți ca Mediator!

-Bine, Eminență, sperăm în ajutorul Divin și în iscusința Voastră la aceste tratative.

-Eu zic, Majestate, să nu rupem din oastea țării nici un contingent care să treacă munții ca ajutor lui Mircea. Schismaticii valahi de vor pieri nu vor fi o pierdere pentru noi. Dacă îl vor bate pe Baiazid – lucru greu de acceptat, doar dacă ar pogorî oastea cerească să le vină în ajutor! – atunci victoria lor va fi a noastră, că așa se cuvine ca vasalul să lupte pentru suzeranul său!

Baronul de Csilli fu cel ce dădu această soluție. Tot el mai adause că n-ar fi nepotrivit ca Moldova să fie scoasă din luptă, printr-un atac fulger chiar înainte de căderea iernii.

*

* *

În Sfatul Țării acel călugărul grec, Kir Visarion, fu chemat să repete veștile pe care i le împărtășise și lui Vodă. El deslușise lui Mircea Vodă și boierilor starea în care se afla toată Țara Românească.

-Cinstiți boieri, nu ne va sări nimeni în ajutor, zise Vodă Mircea. Evropa se mișcă încet, așteaptă ca noi să ne dăm de partea Papei cu credința. Regele Sigismund are năcazuri cu nobilii care vor să-l dea jos de când i-a murit nevasta, regina Maria de Anjou. Singuri suntem. Ori învingem și ne apărăm țara și viața fiecăruia dintre noi, ori pierim. Altă cale nu este!

Boierii toți jurară credință și veniră lângă Vodă, punând umărul la pregătirea oastei celei mari. Sânziana, care adăsta pe lângă Edirne, îmbrăcată în straie de pui de negustor mărunt de zarzavaturi, trimise veste la început de Răpciune că urdiile sultanului au trecut strâmtoarea și se îndreaptă spre tabăra de lângă capitala Imperiului. Oastea este numeroasă, are pe puțin o sută de mii de oameni. Dar sunt osteniți de drumul lung făcut, din Anatolia până aici, mai tot timpul pe fugă, că așa îi mâna nebunul de Baiazid. Sânziana mai spuse că turcii de rând îl blestemă pe sultan și pomenesc numele de Timur Lenk ca pe un izbăvitor de năpastă.

Doamna Mara împreună cu domnițele din jurul ei și cu jupânesele dregătorilor țeseau pânzeturi pe care le tăiau în fețe pentru oblojit răni. Cum toamna se apropia cu pași repezi și bătălia putea să țină până începeau ploile cele reci, ori chiar și zăpezile iernii, toate femeile împleteau ciorapi groși, pieptare și mănuși din lână. Un munte de saci fu pregătit să fie dus în taberele oștirii când vremea se va înăspri.

În ultimele zile ale lunii Răpciune oastea lui Baiazid se urni către miazănoapte. Sânziana dădu de știre și mai spuse că a aflat că Baiazid a dat poruncă să intre toți achingiii în țara ghiaurilor și să facă prăpăd, să hărțuiască oștirea lui Mircea, să ardă satele și bucatele care le vor prisosi. Urdia otomană mărșăluia după cum mergeau caii spahiilor. În fiecare seară ienicerii cădeau răpuși de oboseală, iar dimineața căpitanii de cete foloseau latul hangerelor ca să-i facă să se miște mai repede, așa cum era voia Stăpânului. La zi de întâi Brumărel oștirea trecu Dunărea pe la Orșova. Iscoadele lui Vodă numărară 40.000 oaste. Pe lângă aceștia mai erau încă o dată pe atâta, umplutură.

-Măria Ta, avem a ne lupta fiecare dintre noi cu patru turci. Musai este să-i pierdem pe drum, spuneau sfetnicii lui Vodă.

-Așa vom face, boieri dumneavoastră. Pe cât îi de grăbit Baiazid, cred că va lăsa carele cu zaherea în urmă, la trecerea Dunării. Când ultimii călăreți se vor depărta destul de căruțe, oștenii noștri trebuie să dea foc hranei turcilor. Măcar jumătate de se va pierde acolo, la Orșova, asta va duce la foamete în câteva zile. Oamenii noștri să pună foc satelor din calea lui Baiazid, să ardă câmpiile și pășunile. În iazuri, lacuri și fântâni să fie aruncate leșuri și stârvuri împuțite ca apele să fie otrăvite. Să ne rugăm Tatălui din Ceruri să țină ploile zăgăzuite, ca arșița turcilor să fie și mai mare.

Trei zile după ce au intrat în Țara Românească, turcii au ars Craiova. Dar până acolo taberele de noapte n-au avut odihnă din cauza atacurilor pe care le dădeau cete de valahi, cu torțe și ploi de săgeți. În urma lor rămâneau câteva sute de leșuri neîngropate, că Baiazid poruncea ca oastea să meargă înainte. Porunca era să ocupe Curtea de Argeș, că acolo s-ar ascunde ghiaurul Mircea, după ziduri de cetate. Pământul i-a întâmpinat cu dușmănie. Nimic din ce rodea glia, chiar când anul era secetos, nimic nu mai găsiră oștile spăimoase, de ros. Caii lor semeți, pur sânge din deșerturile

arăbești, acum pășeau șovăielnic, dând din cap, parcă spunând vorbe de ocară celor pe care-i purtau în spinări. Iar în înalturile cerului, în tării, unde ziua norii se ascundeau dincolo de orizonturi lăsând Soarele să-și arunce razele ca niște nemiloase săgeți, acolo stoluri de vulturi și de corbi se roteau așteptând să primească prinosul de leșuri jertfite de un nebun ce-și striga în patru zări setea de sânge. Pe măsură ce urdiile otomane treceau peste râuri fără poduri, dădeau peste ape otrăvite de leșuri de animale plutind ori stând agățate de stânci ori de maluri.

În fiecare seară, Vodă aduna căpeteniile și făcea socoteala celor pe care pământul Țării Românești nu-i răbdase peste zi. După a treia zi de marș, turcii începuseră să piardă oameni al căror număr trecea de o mie. Apoi stârvurile acestora trecură de două mii, iar în a zecea zi de când urdia pornise către Țara Românească, Marele Vizir se căina în fața cortului Padișahului că, iată, fără luptă oastea a pierdut câteva mii de săbii. Dar Marele Vizir nu îndrăznea să ridice poala cortului Stăpânului Lumii. Toți cei care încercaseră să-i ceară Sultanului să facă cale întoarsă din această țară care nu se asemuia cu nimic ce întâlniseră până atunci, toți rămaseră cu vorba în gura deschisă, în timp ce capetele li se rostogoleau pe pământ.

Opt zile a durat marșul oștirii otomane prin Țara Românească până întâlniră, la o margine de codru un șanț proaspăt săpat, cu palisade ridicate din crengi și trunchiuri subțiri, dincolo de care se zăreau corturile oștirii necredincioșilor ghiauri. De la cel mai mic până la cel mai mare aliotmanul se bucură, strigând „Allah akbar!” și „Aman!” Întâlnind oștirea valahă chinul lor se oprea aici. Vor așeza și ei tabăra, apoi se vor pregăti de luptă. Erau osteniți peste măsură. Și flămânzi. Și însetați. Când soarele se lăsă peste vârfurile stejarilor ce-și mișcau crengile cu frunze aprinse ca focul într-un vânticel răcoros, dinspre tabăra valahă se auziră tulnicele sunând atacul. Căpeteniile armatei otomane începură să răcnească porunci de așezare a oastei în linia de bătaie. Dar nimic nu se întâmplă. Pădurea de stejari sta nemișcată. Câțiva călăreți galopară până aproape de șanțul taberei valahe. Nimeni nu-i întâmpină, nimeni nu aruncă săgeți spre ei. Iscoadele se întoarseră, raportând că în tabăra valahă nu era nimeni. Căpeteniile mai întâi s-au mirat, nedând crezare unei asemenea vorbe, de oameni nebuni. Îi trimiseră iarăși și când aceia s-au apropiat chiar de marginea șanțului, dintre corturi

zburară câteva săgeți care loviră în carne vie. Unul singur dintre iscoade scăpă viu. Doar acela se întoarse, povestind ce s-a întâmplat. Pașalele și beii fură chemați la cortul Padișahului. Dădură raportul. Toți avură curaj să spună că oastea trebuie lăsată la odihnă, măcar o noapte și o zi. În răstimpul acesta iscoadele vor aduce vești despre mărimea oștirii necredincioșilor, despre terenul de luptă care li se întindea înainte. Vor face planul de bătălie, dar numai când oastea se va fi odihnit.

Însă nu avură parte de odihnă. O toacă de lemn bătu îndelung miezul nopții. Apoi buciumele începură să sune iarăși, asmuțind cetele la atac. Dar nimic nu se întâmplă. Noaptea neagră acoperea întreaga fire, în partea valahilor nu se zărea nici un foc de tabără. Buciumele sunară o jumătate de ceas, apoi liniștea se așternu peste fire. Până spre zori sunetul de atac se mai auzi de două ori. Tot de atâtea ori oștirea otomană se mișcă, pregătindu-se de luptă. Noaptea a trecut, fiind întreruptă de câteva ori de zgomotele ce se făceau auzite dintre copacii pădurii. Se lumina de ziuă când amenințarea de luptă se porni cu zarvă mare de bucium. De astă dată o vijelie se iscă din senin, frământând pădurea de stejar, gata să o pună la pământ. Crengi uscate se rupeau trosnind și zburând prin aer, ca niște lăncii lansate de uriași. Lupi se auzeau urlând și câteva zeci ieșiră din pădure, gonind spre țarcurile unde erau strânși caii spahiilor. Atacară cu o ferocitate și putere pe care slugile tătare n-au văzut-o niciodată, la viața lor. Lupii săreau peste îngrăditури ori se strecurau pe dedesubt, mușcau caii de pulpe și de burți, un vălmășag de animale înnebunite rupse opreliștile și se risipi în toate direcțiile, călcând câteva corturi și omorând turcimea care dormea adânc, acolo, obosită de marșul forțat și de trezirile de noapte. Acum tabăra iarăși se trezea înspăimântată. Bezmetici, cei care se ridicau din culcușuri căutându-și armele dădeau unii peste alții și doar răcnetele și sudălmile rostite pe limba lor îi opriră să nu se omoare între ei. Tot mai mulți oșteni ieșeau în terenul de adunare. Vijelia care lovise pădurea s-a pornit cu trâmbe de frunze și crengi mărunte drept către acel loc de adunare. Vântul împingea așchiile de lemn ca pe veritabile săgeți și sulițe și învăluia locul într-o întunecime mișcătoare, plină de pericole. Nimic nu se zărea în jur și furtuna nu dădea semne de oboseală, ba dimpotrivă, creștea și iar creștea. Dar când vântul slăbi în tărie și praful amestecat cu frunze

și crengi frânte începu să se lase la pământ, din această negură apărură călărețiii valahi. Chiuiau și strigau acoperind zgomotele făcute de necredincioșii loviți de furtună. Intrară peste cele câteva pâlcuri de achingii și ieniceri care apucaseră să se adune pe acel tăpșan larg. Săbiile scânteiau în lumina tot mai puternică a soarelui și șuierau, căzând ucigașe peste vrăjmași. Bătălia începu să se așeze după ce deruta provocată de natura dezlănțuită se stingea, treptat. Tabăra otomană se dezmetici, dar dezordinea era cumplită. Asta fu spre folosul creștinilor care făcură prăpăd. Și măcelul continuă ziua toată. Degeaba chemă Baiazid la cortul său pe mai marele ienicerilor, nu fu de folos amenințarea cu jungherul, acest Hasan nu reuși să facă ordine deplină în pedestrime. La ceasul amiezii încă erau mulți spahii care își căutau caii, umblând cu șeile în mâini sau puse pe spinare. Scârbit de acest eșec în care oastea lui se subția, lovită de spaima morții pe care valahii o împrăștiau cu dărnicie, Baiazid Sultan porunci să se sune retragerea. Călărețiii creștini se adunau și ei, formând linii de cai alăturați, cu care îi împingeau pe turci către smârcuri. Ce n-au izbutit să facă vântul, praful și crengile rupte au desăvârșit caii cu călărețiii din șei. Mlaștina care se învecina pe o latură cu câmpul de luptă își luă obolul, trăgând în afunduri pe cei căzuți acolo, ferindu-se să nu fie striviți sub copite liniilor de călărești valahi. La amurg apărătorii pădurii se retraseră și ei la adăposturi și pacea învălui liniștea de după bătălie.

-Măria Ta, acum turcimea este spulberată, de ce nu galopăm pe urmele lor, să-i tăiem și să-i aruncăm peste Dunăre? îndrăzniră câțiva boieri mai tinerei, încă înfierbântați de focul bătăliei.

-De-am avea oaste odihnită, măcar vreo opt, zece steaguri călări, i-am goni să nu se mai întoarcă. Așa, urmăritorii pot cădea sub hangerele turcilor, dar pot cădea și de oboseală. Baiazid îi va opri pe fugari cel mai departe la malul Dunării. De acolo va veni înapoi. El știe că suntem puțini și osteniți. Trebuie să ne tragem la Argeș, la cetate, să ne apere zidurile. Au căzut în luptă prea mulți dintre ai noștri. Ascultați de poruncă, trebuie să fim, pe mai departe, toți ca unul.

Înserarea încă nu se lăsase când sorții au arătat că Vodă Mircea ieșise biruitor în acea bătălie. Oastea valahă se împuținase căci bătălia a fost grea. Așa că Mircea și ai lui au stat locului, în pădure, socotind ca a doua zi să iasă în poiana unde se dăduse bătălia ca să

adune morții și să-i îngroape creștinește. Cam la același ceas, la două poște depărtare de câmpul bătăliei Baiazid Sultan își domoli calul, răsucindu-se în scări să vadă dacă valahii sunt pe urmele lui. Atunci se apropie de Atotputernicul Padișah beiul Evrenos, sluga lui cea credincioasă și zise:

-Luminăția Ta, Padișahul meu, oamenii mei credincioși au oprit fuga oastei noastre mai încolo de acest loc, într-o poiană mai largă. Valahii nu ne urmăresc, n-au oaste odihnită și nici nu vor veni după noi. Am dat poruncă să fie opriți toți fugarii și să fie puși la treabă. Vor săpa șanț și vor ridica o palisadă. Până în zori trebuie să avem o tabără întărită, pe care valahii nu vor cuteza să o lovească. N-au puști, n-au sânețe, n-au scări de asalt. Ne vom odihni, după cum vei porunci Atotputernicia Ta și apoi vom porni cu oastea noastră să-l prindem pe ghiaur în cetatea lui de scaun, unde se ascunde după ziduri. Așa am poruncit, Stăpâne, iar dacă am greșit viața mea este a ta, plătesc oricând poruncești.

Sultanul cumpăni în minte îndrăzneala slugii sale. Îl cunoștea de multă vreme pe Evrenos bei, îl știa înțelept, iar curaj avea ca un leu dintre cei mai mari, din pustiul Arabiei. Îndemnă calul, poruncind beiului să pornească înainte. Văzu dintr-o privire truda celor câteva zeci de oșteni care săpau pământul. Tabăra se contura bine, așa că Bayazid îl firitisi pe Evrenos și îi promise dar bogat când vor ajunge la odihnă, la Edirne. Apoi Sultanul chemă la el pe Ali Pașa, fratele marelui vizir Hairedin Pașa și sfătui îndelung cu acesta. Iar a doua zi, la prânzișor, oastea otomană care rămăsese tot mare și puternică porni pe lângă acel râu, Argeș, spre miazănoapte, să bată cetatea de scaun a lui Mircea.

Turcii luară cetatea după o luptă ușoară. Mircea Vodă se retrase în munți, nevrând să lupte și nici să piardă oameni fără nici un rost. Sultanul nu zăbovi prea mult în această țară străină. După o zi, două de când se așezase în iatacul voievodului, la Curtea de Argeș, un valah ceru îngăduință să se înfățișeze Padișahului, că are ceva de mare valoare de dat. Sultanul îl primi. În fața lui stătea îngenuncheat un bărbat care semăna leit cu Mircea, ghiaurul, al cărui portret îi fusese dăruit la Serai.

-Mă cheamă Vlad, Stăpâne, sunt voievodul de drept al acestei țări. Tatăl meu a fost Dan Voievod, fratele mai mare al ticălosului Mircea, care mi-a furat tronul și m-a alungat afară din țară. Stă în

puterea Ta, Luminate Stăpâne, să-mi dai tronul înapoi și eu te voi sluji toată viața și haraci îți voi plăti. Și toate voile tale ți le voi împlini.

Mai înșiră ghiaurul multe blestemății, promise luna de pe cer în schimbul așezării lui pe tronul Valahiei.

-Voi fi dușmanul de moarte al Craiului Sigismund. Eu am atâțat o parte din nobilimea pustei împotriva lui Sigismund, care este un venetic. Trebuie dat jos, bătut bine la cur și alungat. Apoi toate bogățiile pustei îți vor fi închinate! Numai ție, Stăpâne, numai ție!

Mircea Vodă trecu munții și ajunse în Țara Bârsei. Aici se primeni de hainele cele cu care fusese îmbrăcat în ziua luptei. Se îndreptă apoi spre poarta cea mare, a Branului, din zidul de miazăzi a cetății Brașov.

Ziua următoare bătăliei îi găsi încă pe mulți turci fugind spre scăpare, la malul Dunării. Aceștia nu știau că Stăpânul oprise retragerea și își așezase tabără întărită într-un loc pe malul râului Argeș. Acolo fură mânați de căpetenii cei adunați la Dunăre. Cei ce sosiseră gâfâind și fără arme fură tăiați fără judecare. Cu toată oastea așezată în ordine de marș, Baiazid Sultan ajunse într-o jumătate de zi la porțile cetății de scaun a ghiaurului Mircea. Cetatea și castelul erau părăsite. Sultanul Baiazid porunci să se treacă Dunărea pe malul drept și oastea să se tragă la iernat. I-au trebuit două săptămâni lui Baiazid să se împace cu rușinea dezastrului. La începutul lunii decembrie un corp de armată, numărând câteva mii de călăreți cu Baiazid în frunte trecu înapoi în Țara Românească și începu căutarea celui care l-a făcut să înghită paharul rușinii. Mircea se retrase în munți iar când copoii turci îi luară urma, ceru adăpost în cetatea Brașovului. Oastea cea mică a Țării Românești îl urmase pe voievodul biruitor. La ieșirea din munți, dinspre Rucăr, Mircea văzând puținătatea atacatorilor dădu năvală peste ei și le sparse formațiile. Turcii renunțară la luptă și se traseră înapoi. Prădând tot ce întâlneau în cale se traseră spre Dunăre și trecură fluviul spre sălașele de iarnă. Românii mai zăboviră și ei, la odihnă, în Țara Bârsei. Dar nu mult, o zi sau două, cât să se îndepărteze necredincioșii de cetatea de scaun. Atunci oștirea voievodului de drept coborî din munte și se arătă la porțile Curții de Argeș. Vlad Uzurpatorul nu se arătă înspăimântat la vederea unchiului său.

-Deschideți porțile mari, să intre voievodul Țării! Primiți-l și vă închinați lui, că are mirungerea uleiului sfințit! strigă unul din boierii credincioși lui Mircea.

Cei din cetate răspunseră cu câteva săgeți meșteșugit trase, care căzură în jurul călărețului din fața porții fără a-l răni. Apoi în ambrazurile zidului se arătară arcașii: erau fii ai stepei, agitând cu o mână un mănunchi de săgeți, iar cu cealaltă mână tăind aerul deasupra capului cu iataganele lor curbe.

Mircea dădu semnal de plecare. Era nepregătit, nu avea scări pentru asalt și nici mașinării grele. Iar de înfometat nu putea să stea și să aștepte ca oastea și locuitorii flămânzi să se predea, cerșind îndurare: l-ar fi prins primăvara! Plecă spre răsărit și găsi adăpost la Buzău. Acolo chemă la sfat boierii care îi rămăseseră fideli.

-Boieri mari și dregători ai Țării, ne-am dat obolul de sânge pentru neatârnarea Țării, dar la întoarcere de pe câmpul de luptă am găsit cuibul ocupat de un pui de cuc. Țara nu poate fi ruptă în două, nu poate avea doi voievozi, din care unul să fie slugă plecată necredincioșilor cărora s-a învoit să le plătească haraci. Vine iarna, ce credeți că trebuie să facem? Să dăm strigare în țară după oastea cea mare? Să cumpărăm lefegii din Ardeal? Să stăm și să așteptăm primăvara?

-De ce nu-i cerem ajutor Craiului Sigismund, Măria Ta, zise boierul Dobrul. Doar i-ai făcut închinare, nu ai pus pecetea pe învoiala de ajutor la greu, când ne cearcă necredincioșii?

-Craiul nu-i în țara lui, răspunse Mircea. Când a aflat că Sultanul Baiazid încă se află în hotarul Țării Românești, Craiul a pornit să bată Moldova cu oastea pe care o adunase ca să ne vină nouă în ajutor. Am aflat această veste atunci când i-am spulberat pe urmăritorii noștri în Țara Bârsei.

-Ce treabă-i asta, Măria Ta? Același boier Dobrul scuipă mai întâi în sân, apoi continuă. Asta este credința papistașă? Să-ți lași aproapele să moară ucis de vrăjmași în pragul casei tale, fără să-i deschizi ca să-i dai adăpost și ajutor? S-au vorbit aceștia, toți, să ne dea pe mâna turcului?

-Sigismund s-a dus să bată Suceava ca să nu-i lase pe moldoveni să se împreune cu oști poloneze și, ajutați și de tătarii din Bugeac să intre peste trecători în Ungaria și în Transilvania. Grija cea mare a Craiului a fost pentru țara lui, nu pentru a noastră. Eu v-am zis, mai

înainte, în Sfatul Țării că regele maghiar se va bate cu turcii pe pământ valah folosind oastea Țării Românești. Asta-i dragostea lui Sigismund față de noi. În mintea lui crezuse că turcii ne vor șterge de pe fața pământului și vor trece munții, în Ardeal. Acolo se va bate Sigismund cu ei, dar trebuie să aibă spatele sigur, să nu-l lovească moldovenii uniți cu Craiul Poloniei. Dar am aflat, cinstiți boieri, că nu i-a ieșit norocul în cale prin Moldova. El, Craiul, a pecetluit alianța cu Vladislav Iagello, riga polonă, în vara acestui an, dar Craiul crede că Iagello s-a înțeles cu Sultanul ca să piardă Ungaria împreună. Ce a hotărât Craiul este treaba lui, va fi binele lui ori amarul lui. Pe noi ne doare ciudățenia în care se află Țara noastră. Ce facem? Adunăm oastea cea mare ori ne supunem Sultanului? Eu cred că vrăjmașului celui mai mare și mai tare trebuie să-i aruncăm praf în ochi, ca măcar până la Sfintele Paști să ne lase în pace. Să-l lăsăm să-și treacă grosul oștirii la iernat, la Edicule.

-Dar va primi Sultanul închinarea Țării? Mă va crede pe mine că-i voi fi vasal credincios, mai abitir decât se va jura Vlad, nepotul, peste care și-a revărsat deja dragostea cea mare?

-Pe cine vei trimite la Edirne, Măria Ta? Acela poate să-și piardă capul! Întrebă un alt boier.

-Cel ce se va încumeta să meargă va trebui să spună, de la început, că eu, Mircea, ca unul ce sunt mai bătrân decât nepotul Vlad, îl iau pe el, Padișahul Lumii, ca judecător pentru împăcarea unui bătrân cu nepotul lui. Că în casa noastră s-a pomenit de multe ori ca doi să fie asociați la domnie. Așa a fost tatăl meu, Radu, cu fratele lui, Vladislav Voicu. Se cuvine ca Luminatul Sultan să ne împace, să conducem împreună o țară care va da haraci și biruri mulți ani de acum înainte Imperiului urmașilor lui Osman.

-Merg eu, Măria Ta, zise Dragul, unul din bătrânii boieri din Sfatul Țării. Sunt bătrân de acum, mi-am trăit traiul și mi-am mâncat mălaiul, cum se zice pe la noi. Poate că Baiazid se va îndura de bătrânețile mele și mă va asculta.

Solul și vorbele lui frumos ticluite au fost bine primite de Baiazid. L-a crezut? Ori nu? Asta-i treaba lui! Mircea a câștigat ceva răgaz, ca să treacă iarna și să-și mai întărească oștirea. În vremea aceasta, regele Sigismund și-a încheiat campania de cuceriri în Moldova și la început de primăvară, în acel an 1395, s-a întors în

Ardeal, trăgând la Brașov cetate. Dar faptele oamenilor de multe ori o iau pe drum înainte, astfel că dacă acelea sunt bune, omul poate câștiga renume bun. Altminteri ... Așa a fost cu cei care s-au jucat de-a războiul în această iarnă.

Iată, la Suceava voievod era Ștefan, din neamul Mușatinilor. Înaintea lui pe scaunul domnesc stătuse Petru, care fusese prieten bun cu riga Poloniei. Acela fiind la mare strâmtoare căci se războia de ceva timp cu cavalerii teutoni, a luat împrumut de la Petru Vodă vreo 3000 de ruble de argint[34], pentru care a lăsat în grija moldovenilor târgul Halici și ținutul Pocuției. Când Sigismund a intrat cu oaste în Moldova, Ștefan a cerut ajutor de oaste regelui polonez. Dar se știe că rareori recunoștința oamenilor umblă pe drum de lumină. Așa a fost și acum. Iagello i-a dat ajutor lui Ștefan 100 de grivne, dar despre oaste nu a pomenit nimic. Regele polonez i-a pus lui Ștefan Vodă Mușat sabia la gât, adică la forțat să-i jure credință și supunere și alte obligații grele. Abia după jurământ va porni cu oaste de ajutor împotriva lui Sigismund. Nevoit fiind, Ștefan s-a supus. Dar tot singur a trebuit să ducă războiul cu Sigismund. Acesta, ajuns în fața porților Sucevei, vreme de iarnă fiind, a priceput că nu poate lua cetatea, care avea ziduri groase, destui oșteni de apărare și hrană din belșug. Așa că a făcut cale întoarsă. Dar pentru relele pe care le-a făcut de când a trecut munții pe la Oituz până a ajuns la Suceava, Sigismund a plătit cu ceva vieți de cavaleri, nu puține, într-un loc care se cheamă Hindău, pe aproape de Bălțătești (care nu-i departe de Văratec). Cronicile zic că la 14 februarie în acel an, riga Sigismund a ajuns la Brașov, unde i-a dat comitelui secuilor bună răsplată și laude pentru slujirea și ajutorul la victoriile câștigate în Moldova. Un mincinos și un fanfaron! Nerușinatul, dăduse poruncă să fie tăiați fără judecată toți

[34] Ruble de argint francesc = în anul 1411, Vladislav I, regele Poloniei, se obligă să plătească lui Alexandru cel Bun, în termen de doi ani, 1000 de ruble de argint frânceşti, datorie rămasă din împrumutul de 3.000 de ruble frânceşti făcut de Iagello de la Petru Voievod. Era scris că neachitarea sumei ducea la pierderea cetăţilor Sneatin, Colomeia şi Ţara Pocuţiei, cu tot venitul şi cu toate graniţele. Suveranul polonez subliniază că: "dacă cumva nu va fi argint frâncesc, atunci să le dăm ruble lituane sau argint topit. Iar dacă nu va fi argint topit, să plătim cu groşi, după cum va merge argintul frâncesc". Aceste ruble de argint frânceşti sunt considerate a fi lingouri de argint genoveze în greutate de 1 livră sau 316,75 g fiecare. Adică o mie de kilograme, toată datoria!

cei care ar fi pomenit de scărmăneala primită la Hindău, de la moldoveni.

Mircea află că Sigismund a sosit nevătămat din campania moldoveană. Grăbește și sosește la Brașov și se închină regelui. Era pe la mijlocul lunii Făurar. Voievodul Țării Românești reușește să se facă ascultat de regele Ungariei și îl face să priceapă că nu se vor putea opune turcilor unul fără altul. Așa că, la 7 mărțișor, Mircea și Sigismund semnează un tratat de ajutor militar reciproc. A fost un mare câștig pentru voievodul Țării Românești, deoarece acolo sta scris că ce face unul trebuie să facă și celălalt. Dar de biruri și alte taxe nu s-a scris nimic. Sigismund n-a zăbovit la Brașov decât o zi ori două, plecând către Ungaria. Avea pricini însemnate să nu zăbovească prea mult în Ardeal. El trimite oaste condusă de contele Istvan Losoncz, o căpetenie iubită de rege, cu 400 de lăncieri, pe lângă fiecare cavaler fiind câte doi arcași. Forța de atac maghiară era prea mică față de oștirea otomană care se mai găsea pe pământul românesc. Turcii îi prinseră în capcană la trecerea unui râu și îi tăiară pe toți. Însuși contele Istvan Losoncz căzu răpus. Regele Sigismund, care ajunsese deja la Buda, află despre acest dezastru și se înfurie. Se întoarse în Ardeal, de astă dată cu o oaste puternică și cu mașini de război. În miez de vară oastea, cu regele în frunte, coborî munții pe la Rucăr și atacă la Câmpulung și Curtea de Argeș. Îl repuse în scaun pe Mircea, apoi continuă cu oastea spre Turnu, vadul de la Dunăre pe unde Baiazid trecuse cu cea mai mare parte a oștirii sale. În cetate nu se aflau decât apărătorii munteni ai lui Vlad Uzurpatorul. Ceva turcime se găsea într-o tabără în târg. Aceștia atacară oastea regelui de trei ori în timpul nopții. La dimineață toți se trăseseră în dosul zidurilor cetății. Regele porunci să tragă balistele, apoi lovi cu berbece grele și sparse zidul cetății. Bătălia cea mare se dădu acolo, la spărtură. Apărătorii luptară cu îndârjire și ungurii suferiră pierderi grele. Însuși comitele secuilor, Istvan de Canisa și Nicolae de Gara, ban croat și Ioan de Marot, ban de Macva căzură cu răni grele. De la Turnu, Sigismund se retrase spre casă, deoarece de la Buda sosise olăcar ce-i aduse vestea răscoalei ce o stârneau iarăși acei câțiva magnați care îl voiau alungat de pe tron. Sigismund alese calea cea mai scurtă de ieșire peste munți, adică drumul pe care venise. Vlad, nepotul Mircii nu fusese prins, nici la Câmpulung și nici acolo, la Turnu. El n-a părăsit

Țara, ci s-a retras, urmând oastea maghiară de aproape. Cum aceia se porniseră cu mare grăbire, căci regele nu avea răbdare în durerea pierderii soției iubite și a grijilor pentru coroana sa, în munți ungurii abia se târau, atât erau de obosiți. Atunci Vlad Vodă i-a atacat la un loc îngust și prăpăstios, o posadă cum se chema acel soi de strâmtoare, ca o gură de capcană. Ungurii cădeau sub ploaia de săgeți, bolovani și trunchiuri de copaci. Însuși Sigismund era în pericol să-și piardă viața. Atunci Nicolae de Gara, banul Croației, cu vitejii lui șarjă puternic, cu toate că nici rana lui nu era prea ușoară. Dar strânse din dinți și îi alungă pe românii lui Vlad. Oștirea scăpă înapoi în Ardeal iar Mircea se despărți de regele maghiar, trăgându-se la Brașov. Muntenii apropiați lui fiind prea puțini ca să-l poată învinge pe Vlad, care primise ajutoare de la turci, Mircea se adăposti iarăși la buzoieni. La scaunul domnesc de la Curtea de Argeș, care fusese ars de Baiazid după lupta de la Rovine, își făcuse tabără o oaste otomană de trei mii de ieniceri, care nu puteau fi bătuți decât cu oaste mai mare, ceea ce Mircea nu avea și nici nu-l putea întoarce pe Sigismund din drum.

Mai în urmă cu câteva zile, pe când coloana oștirii lui Sigismund se trăgea acasă, spre Ungaria, muntenii fideli lui Mircea urcau la pas de la Rucăr spre Țara Bârsei. Scăpaseră de Vlad și turcii lui. Mircea Vodă călărea la mijlocul coloanei, neavând pe nimeni de-a dreapta și de-a stânga. Vodă era adâncit în gânduri. Era mohorât, nemulțumit de ceva, poate de un gând care nu i se deslușea pe deplin. În astfel de împrejurări Vodă striga după Mihu, singurul dintre apropiații lui care izbutea totdeauna să tâlcuiască gândurile neîmplinite ale stăpânului dar și prietenului său. Ca întotdeauna, Vodă simți nevoia să-l cheme ca să-i deslușească gândul, de era de rău ori de bine. Întoarse calul pe jumătate și căută în urmă, după Mihu. Acesta era aproape, la două lungimi de cal. Când Vodă îl zări, fără să vrea trase de hățuri, iar calul de sub el, speriat de brutalitatea stăpânului, fornăi, apoi necheză și dădu să se ridice pe picioarele din spate. Vodă îl liniști, bătându-l ușor pe grumaz, în timp ce strigă:

-Mihu, sprijiniți-l să nu cadă! Mihule, ce-i cu tine, băiete?

Mihu era căzut pe grumazul calului, ușor aplecat spre stânga, continuând alunecarea din șa. Doi călăreți țâșniră și îl sprijiniră, în timp ce Vodă își mână calul lângă bunul său prieten. Coloana se opri, cei din urmă călăreți întrebându-se ce s-o fi întâmplat. De

acolo, din urmă, Sânziana țâșni trecând în goană spre locul unde Vodă și câțiva oșteni tocmai îl dădeau pe Mihu jos de pe cal și îl culcau, ușurel, pe iarba de la marginea drumului. Sânziana struni calul când ajunse acolo, își văzu bărbatul doar o clipită care fu de ajuns ca să scoată un strigăt sălbatic:

-Mihuleeee!

Sări de pe cal și își făcu loc, căzând în genunchi lângă bărbatul ce-i era omul cel mai drag de pe lume. Îi săltă capul și, privindu-i chipul îmbătrânit, cu pielea uscată și gălbuie scăpă două lacrimi și două vorbe:

-Te-ai jurat că mai stai! De ce ți-ai forțat sorocul, omule drag?!

Vodă fu singurul dintre cei din jur care înțelese tâlcul vorbelor Sânzianei. La rândul lui din gură îi țâșniră vorbe aspre:

-Nu se poate! Nu acum, Mihule! Nu acum! Sânziana, fă ceva, roagă-te, cheamă Bătrânii în ajutor! Nu-l putem pierde tocmai acum!

Oftând, femeia încă tânără și frumoasă, își lipi buzele de fruntea bolnavului, apoi ridicând ochii spre cer rămase într-o invocare mută. Vodă se uita la ea și încerca să-i susțină rugăciunea. Dar înțelese cât de nepriceput era el, nefiind de folos la acel ceas. Când Sânziana se întoarse pe pământ, ochii ei triști spuneau mai multe decât ar fi rostit buzele.

-I-a venit sorocul, Măria Ta! A forțat legătura cu firea, cu pădurea și jivinele din adâncul codrului, cu vântul care trebuia să se învolbureze și să ne fie prieten numai nouă, în mijlocul bătăliei de la Rovine. Pentru asta a dat din sufletul lui, scurtându-și viața. Va mai avea puteri, Măria Ta, cât să ajungem la strămoși, la Tilișca. Acolo este locul lui, acolo este „acasă”! Acolo se va stinge.

Sânziana a rămas cu Mihu la casa lui Gheorghe, prietenul lui de la început, din Sătuc. Mircea Vodă le-a lăsat șase oșteni din garda Curții să-i însoțească la drum, să-i apere. Apoi aceia vor fi liberi să aleagă calea lor proprie. Înainte de a-și lua rămas bun, Vodă Mircea a luat mâinile lui Mihu într-ale lui și s-a aplecat spre inima lui. Cu puteri slabe de data aceasta, nu ca în tinerețe când jucau acest joc, Mihu i-a transmis lui Vodă ultimele porunci ale Sfatului Înțelepților:

„Fii răbdător, Măria Ta! Nu te grăbi, nu te pripi când este să-ți alegi calea. Fii înțelept! Caută oamenii înțelepți din Țară și adu-i la

Curte. Ascultă sfatul lor, dar hotărăște de unul singur. Doar atunci când pasul pe care-l vei face va fi pe placul inimii tale și spre folosul Țării. Numai spre folosul Țării!"

Apoi vocea lui Mihu se stinse, iar chipul îi rămase împietrit. Vodă s-a întors spre Sânziana:

-Fă-ți datoria creștinească apoi caută-mă. Țara îți cere să stai alături de Voievodul tău cât timp vrăjmașii nu ne dau pace.

-Porunca Sfatului Înțelepților este să stai singur în furtună. De aceea Sfatul ți-a îngăduit să pui pe sigiliul tău acest titlu: *„Io, Mircea mare voievod și domn, singur stăpânitor ..."* Fii dar, Măria Ta, acest mare voievod și singur stăpân! Înțelepții vor veghea asupra Țării până la sfârșitul veacurilor, dar nădejdea neamului de acum, al fiilor și nepoților, al strănepoților stă în tine, Doamne, în faptele tale până când vei închide ochii! Și apoi în urmașii tăi! Ai pornit începătoriile, du-le până la capăt, ca să fie așternut bun Țării, până în veac. Vei scăpa de nepotul uzurpator și îți vei face bun prieten pe acela ce te va ajuta cu oști să cureți Țara de trădare. Iar de aici în colo ție îți vine să duci singur povara neatârnării Țării. Sfatul zice că ești vrednic să împlinești asta.

Așa a încetat prezența Înțelepților în preajma ziditorilor de Țară. Ei au dat bună învățătură celor aleși să fie Descălecători și Întemeietori de Țară. Au continuat să aibă grija lor și a primilor lor urmași până când aceia au învățat să stea bine pe picioare, adânc înfipți în pământul Țării. Să fie cu Răbdare și să caute calea Înțelepciunii!

Capitolul 14
Roadele învățăturii

Rămas singur, afară din Țară și înconjurat de vrăjmași, Mircea deveni alt om. Cei apropiați lui au văzut și au știut că Vodă se străduiește să ascundă lipsa prietenului său de o viață. Dar strădania era șubredă și roadele au fost ca merele pădurețe. A strâns dinții și a lăsat nasul în jos, smerindu-se. Pentru binele țării s-a împăcat cu regele Sigismund de Luxemburg, jurându-i-se vasal, iar hrisovul de închinare pe care și-a pus pecetea a fost un tratat militar, de sprijin și ajutor cu oști, scule și bani la greu și la nevoie. În ultima zi, când Sigismund încheiase pregătirile de drum, Mircea fu primit ca să-și ia rămas bun.

-Majestate, zise Vodă, necazurile noastre cu turcii se vor umfla pe an ce trece. Dacă Vlad și pașalele care îi păzesc fața la Baiazid află că Majestatea ta ai mari necazuri dinspre Craiul Vladislav Iagello și regina Hedwiga, atunci aceia vor cere lui Baiazid să pornească oastea cea mare împotriva Ungariei. Ce poți face acum? Cine îți va veni în ajutor? Răul cel mare este nepotul meu Vlad, care a pus jugul pe Țara Românească, închinând-o turcilor.

-Voi ridica nobilimea împotriva reginei Hedviga. O fi ea fiică a răposatului rege Ludovic cel Mare, dar titlu de moștenire asupra Ungariei nu are. Voi cere ajutor Serenisimului Părinte Papa să facă strigare pentru o nouă cruciadă împotriva otomanilor. Așteaptă la Brașov, dar nu sta degeaba. Lucră cu Țara ta, slăbește-l pe Vlad dinlăuntru, fă să afle țara cum este să plătească haraci și biruri la turci și ridică-i împotrivă cât mai mulți boieri.

Mircea află că regele Vladislav Iagellon împreună cu regina sa, Hedwiga, fiică și moștenitoare a Craiului Ludovic cel Mare, au trecut munții și au atacat în Ardeal, trâmbițând peste tot că numai Doamna Hedwiga are drept de moștenitoare asupra tronului Ungariei. Trimiseră soli nobililor din Dietă convocându-i la adunarea ungurimii, unde aveau să-și susțină cererea ca regina Hedwiga să fie încoronată pe tronul Ungariei, iar Sigismund să fie alungat. Că Marele Ludovic, regele cel mai iubit de întreaga ungurime, lăsase tronul moștenire celor două surori, că Maria sora

cea mai mare murind, locul i se cuvine acum celeilalte surori. Regatul nu trebuie lăsat pe mâna unui străin, strigau solii Hedwigăi. Iar nobilii cu ceva minte în cap răspundeau, dând cu tifla: „Hedwiga nu aduce cu sine tot un străin? Să-l lase pe Iagello în Polonia lui și să vină singură la Buda, să-și aleagă soț din nobilimea maghiară și așa să domnească." Sigismund fiind blocat în Țara Românească, nobilii fideli lui avându-l în frunte pe Ioan de Canișa, arhiepiscopul de Strigoniu, strânseră oaste și, cu mult curaj, ieșiră în întâmpinarea polonezilor, îi înfrânseră și îi alungară din țară. Dar liniște tot nu era în pusta maghiară.

Sigismund porni cu oștirea spre Buda. Însă nu ajunse prea departe. La Sibiu iscoade îi aduseră veste despre Baiazid, că acesta adună oastea cea mare (din care pierduse o bună parte la Rovine!) chemând din Anatolia corpuri de călărime de la emirii fideli lui. Ce gânduri are necredinciosul? se întreba Sigismund. Mai mult ca sigur vrea să atace Ungaria, iar de acolo își va mâna urdiile spre Viena și apoi la Roma, cum îi era ambiția. Sigismund nu-și continuă drumul spre Buda. Arhiepiscopul de Strigoniu veni să-l vadă. Se întâlniră la Mediaș, pe la sfârșitul lunii septembrie. Stătură multe ceasuri la sfat, regele spovedindu-și temerile pentru țară și pentru propria soartă.

-Majestate, zise Arhiepiscopul, sfatul meu este să alegi grâul de neghină. Convoacă Adunarea ungurimii, vei vedea că ai destui nobili de partea ta. Trebuie să ceri Adunării să facă strigare pentru oastea cea mare. Ungaria este în mare pericol. Dinspre Balcani ne amenință Sultanul Baiazid cu o mare oaste, dinspre răsărit Polonia ne este ostilă și regina Hedwiga va lovi iar, când vom fi la ananghie. Țara Românească am pierdut-o, acolo Vlad Vodă Uzurpatorul s-a închinat turcilor și nici nu ne iubește pe noi.

Urmând sfatul înțelept al capului bisericii catolice din Ungaria, Sigismund convocă Adunarea nobililor în decembrie, la Cluj. De acolo, așa cum au hotărât nobilii, Sigismund trimise soli către curțile regale din apus precum și la marii magnați care aveau oști proprii, scriindu-le despre pericolul otoman căruia trebuie să i se împotrivească toată Europa. Așadar, convoca o cruciadă, cu adunarea la Timișoara, cel mai târziu în august 1396.

Mircea aștepta la Brașov vești de la Sigismund. Acesta îl ținea la curent cu toate mișcările sale și îi cerea lui Mircea să aibă răbdare

că îl va da jos pe Vlad și îl va repune pe scaunul de domnie atunci când va fi pregătit și va fi un moment prielnic. Jupâneasa Didona care îi pusese casa din Șchei să-i fie curte voievodală, ca gazdă bună dar respectuoasă, ceru intrare la Vodă, așa cum zicea protocolul regal.

-Măria Ta, un vechil de-al meu de la moșia ce o am la Șelimbăr, lângă Sibiu, mi-a trimis vorbă că Sigismund umblă cu șoalda pe lângă Vlad, nepotul Măriei Tale. Vechilul acesta îmi este drag ca și cum mi-ar fi bunic, că el m-a legănat când eram copilă de câțiva anișori și mi-a spus povești. Zice că vine peste o zi, să spună cu gura lui tot ce a aflat.

Vodă mulțumi gazdei pentru grija ce o are pentru el, apoi îi ceru să mai zăbovească la un pahar de vorbe.

-Jupâneasă, de o fi să trec la Câmpulung să-mi iau Țara înapoi, vino și te așează la Curte, să-i fii Doamnei Mara sfetnic de iatac. Îi mare păcat să-ți pierzi vremea aici și să-ți treci tinerețea, răbdându-l pe ticălosul de Johann, curvarul tău de soț.

-Nu-l pot lăsa, Măria Ta. Popa când ne-a cununat a zis, cu mare juruire, că ce Dumnezeu leagă, omul să nu dezlege. Îi bețiv, mare petrecăreț, mujeratic, dar nu-l pot lăsa deoarece îl iubesc, Măria Ta. Când îi plecat departe de mine stau ca pe jeratic, dar mă liniștesc de-i aici, în cetate, chiar dacă doarme în patul alteia. Ș-apoi trebuie să am grijă de averea lui, dar și de a mea, că aici ne-am chivernisit. Și dacă eu te urmez, Doamne și mă strămut la Argeș, cine îți va fi gazdă la Brașov, Măria Ta?

Era frumoasă Didona, era din neam bun, de cnezi din Țara Bârsei. Dar sasul Johann Krantz îi furase inima și ea nu mai avea ochi pentru alt bărbat. Decât, poate pentru Măria Sa Vodă? Că umblau niște șușoteli printre slugi că pruncul născut mai deunăzi de jupâneasă tare mai seamănă cu Vodă Mircea!

A doua zi moș Toader de la Șelimbăr sosi la ceas de amiază la poarta Șchei și ceru intrare la stăpână-sa, Didona. Își primeni hainele după drum lung, apoi stăpâna și sluga se înfățișară lui Vodă.

-Măria Ta, spune-voi vorbe despre ce am aflat cu urechile mele și am văzut cu ochii mei. Mă jur pe Bunul Dumnezeu și pe toți sfinții că spun adevărul!

-Spune, om bun, spune! Îl încurajă Vodă pe unchesul care-i căzu drag de cum îl văzu și îl auzi. Că era moș Toader întocmai cum îl

povestise Didona, un bunic verde încă, dar numai bunătate după cum îi scăpărau ochii verzui.

-Măria Ta, eu duc tot felul de verdețuri la cuhniile episcopului papistaș Maternus și acolo mai zăbovesc la povești cu oarece pretini de-ai mei, la un pahar de palincă ori de vin, de care a fi la îmbiat. Așa am văzut mai zilele trecute, după Paștile catolicilor, un om îmbrăcat în negru care se strecura ținând capul plecat și ochii în pământ, sub o pălărie neagră, mare. Am aflat că acela este un trimis de taină al Craiului Jigmont[35]. Că el caută om cu ceva carte, să fie tălmaci de taină la un drum pe care acela îl va face la Câmpulung, la Vlad Vodă. Mi-a spus toate astea Roji, o bucătăreasă tânără, dar rea de muscă, despre care babele vorbesc numai de rău, că îi place să se culce în așternuturi albe, scrobite și parfumate, Doamne iartă-mă! Eu mai șuguiesc cu ea, că îi româncă de-a noastră Rozalia și îmi spune mereu ce aude ea de la unii și alții și care ar fi de folos pentru Jupâneasa, doamna mea. Așa, mi-a mai spus Roji, că acela duce carte lui Vlad, pe care omul negru, Ion Tatar îi zice pe nume, i-o va da să o semneze și apoi să o ducă înapoi Craiului. Ce o fi în acea carte, nici acest Ion Tatar negru nu știe.

Mircea primi știrea și se întristă. Oare Sigismund joacă necinstit? Oare îl dă pe el, Mircea, de o parte și îl recunoaște pe Vlad? Trebuie să afle, musai! Și oamenii lui de taină, dintre slugile Curții Domnești a lui Vlad Vodă aflară tot adevărul și îl aduseră, pe căi ocolite, până la urechile lui Mircea Vodă. S-a dovedit că acel tălmaci pe care îl găsiră la Sibiu, la curtea Arhiepiscopiei, nu se pricepea așa de bine la vorba românească. Asta s-a văzut la Câmpulung, în fața lui Vlad Vodă. Care își chemă propriul tălmaci, așa că ceea ce vorbiră acolo, în spătărie, se putu afla și dincolo de ușile închise.

-Ce scrie acolo, în cartea aceea, Majestatea Sa regele Sigismund, întrebă Vlad Vodă. Iar Marino, tălmaciul său, citi ce era scris în latinește, apoi tălmăci:

-Zice Craiul că îți scrie Măriei Tale ca unui principe creștin, căruia însuși Serenisimul Părinte îi strigă chemare la unire, alături de toți creștinii Evropei, pentru a sta împotriva necredincioșilor semilunei care vor să subjuge neamurile din această parte de lume.

[35] Jigmont = Sigismund, pe ungurește

Te îndeamnă să întorci spatele Sultanului și să-i juri credință și supunere de vasal Craiului Sigismund, care pornește o cruciadă împotriva lui Baiazid cel crud. Că bine îți va merge sub acoperământul lui Sigismund.

-Atâta, tot? întrebă Vodă, întorcându-se către solul Ion Tatar. Nu mai spune ceva prin tine, solule?

-Mai spune Majestatea Sa că te recunoaște ca drept urmaș al tatălui tău, Dan Voievod și ți-l va da pe Mircea, să te împaci cu el sau să faci ce vei voi, spuse solul, lăsând glasul slab, ca să nu se audă nici până la ușa spătăriei.

-Spune-i stăpânului tău, solule, că noi, valahii, ne-am săturat de minciunile voastre papistașe. Regele Ludovic mai demult și cel de acum, Sigismund, au făcut destul rău Țării Românești, pe care eu, Vlad Voievod nu le pot ierta și nici nu le pot șterge. Am jurat supunere Padișahului care m-a ajutat cu oaste când mi-a fost greu. Am jurat regelui polon Vladislav Iagello și reginei Hedwiga să mă țin de cuvântul scris în Tratatul de alianță împotriva regelui tău, Sigismund și nu-l voi călca. Du-te înapoi și spune-i că mie, Vlad Voievod și Țării Românești ne este bine aci, sub protecția Slăvitului Padișah. Mergi sănătos! Cât despre Mircea, să știe Sigismund Crai că am eu singur grijă de mine. Iar oferta lui că mi-l dă legat, arată că Sigismund Crai este un om cu două fețe, în care nu trebuie să te încrezi!

Mircea simți un gust amar când află jocul trădării pe care regele Sigismund încercase să-l facă. Își zise că Sigismund era speriat foarte tare dacă încerca astfel să se păzească de Baiazid. Prostul, se aștepta ca Vlad să-i sară în brațe imediat? Nu numai că simțea furie pentru că era trădat, dar îi era silă de Crai pentru că se coborâse atât de jos, umilindu-se în fața potrivnicului.

Mircea simțea nevoia să spună cuiva tot ce îi trecea prin inimă și prin cap. Dar în fața cui să-și deschidă inima? Mihu nu mai era, Sânziana ... Își aduse aminte de povestea unchiului Vlaicu Vodă, cum l-a chemat pe Bătrânul Ștefan să-i stea în preajmă când nu știa încotro s-o apuce, în primul an de domnie. Cum Ștefan, tatăl lui Mihu, îl adusese pas cu pas ca să spună singur versetul minunat „Nădejdea mea este Tatăl ...” Așa simțea și Vodă Mircea, că doar în Bunul Dumnezeu trebuie să-și pună toată nădejdea, să se roage ca să ajungă la acel adevăr și încredere deplină că Bunul va ști cum

să-l scoată pe el, voievodul, la liman împreună cu Țara pe care i-a încredințat-o.

Vodă se deschise în fața Doamnei Mara, seara, când rămaseră singuri în iatac. Doamna Mara nu voise să devină părtașă în conducerea treburilor Țării. Cineva trebuia să stea cu copiii, să aibă grijă ca Domnului ei să nu-i lipsească nimic, să aibă mintea limpede, slobodă de griji mărunte.

-Ca femeie mai întâi, eu zic că acest neamț și-a dat arama pe față. Este un prost care poate călca strâmb chiar și din cea mai mică prostie. Bine i-a zis Vlad, că are două fețe! Dar, Măria Ta, ce poți face acum? Să te dezlegi de el? Încotro să o apuci? Țara îi plină cu oșteni turci, nimeni nu are curaj să se arate împotriva lui Vlad. Țara nu o poți câștiga numai cu vorbele, acum îți trebuie ajutor de oaste. Numai Sigismund, așa trădător și nemernic cum este, numai el poate să pornească o oaste care să slobozească Țara de turci. Fă-te că nu știi nimic de această prostie a lui Sigismund. Vlad, fără să vrea, s-a arătat fiu al țării. El stă pe scaunul domnesc, cu încăpățânare, că crede că este dreptul lui, nu al tău. Mare păcat de voi, amândoi, zic eu o muiere nu tocmai priceputa la aceste treburi înalte. El a ales un drum greșit, închinând Țara turcului. Că dacă ați da la pace, să domniți împreună, apoi nimeni pe lume n-ar putea călca Țara Românească!

-Bine ai grăit, Doamna mea! Eu am să-l iau pe partea cealaltă: dacă Sigismund vrea să aibă Țara Românească de partea lui, apoi asta o poate avea doar punându-mă pe mine înapoi, pe Scaunul Domnesc. Cu mine poate câștiga o țară și o oaste puternică. Asta o să-i arăt! Dar ce zici, când o fi să stau față la față cu Sigismund, n-oi scăpa vreo vorbă rea despre trădarea aceasta, a lui? Spune, Doamnă, că văd că ai mare pricepere a desluși sufletul omului! N-am știut eu prea bine ce comoară am alături!

-De pe acum să te străduiești, Măria Ta, să uiți de prostia lui Jigmond Crai. Nu te-o ierta în veci dacă îl faci de ocară, chiar arătându-i numai lui, nu la lume, cât de prost este. Dar mai stai, Măria Ta, zise Doamna Mara. A pomenit acel trimis al Craiului ceva despre închinarea lui Vodă Vlad regelui Iagello al Poloniei? De unde astă pornire? Cine a făcut legătura dintre Vlad și polonezi? Nu cumva Ștefan al Moldovei este băgat și el? Dacă-i așa, gândește, Măria Ta, că sunt legați între ei și cu turcul Baiazid, Polonia,

Moldova și Țara Românească a lui Vlad. Aceștia tuspatru vor mânca Ungaria cu fulgi cu tot!

Și într-adevăr, Vodă Mircea deslușì regelui cumplita alianță pusă la cale împotriva Ungariei. Oastea Transilvaniei trebuie să rămână pe loc, să le iasă în cale polonilor și moldovenilor care vor lovi pe la trecătorile din miazănoapte, în același timp cu Baiazid și Vlad, care vor lovi la miazăzi. Mircea gândi, cu voce tare, calea cea mai bună de urmat pentru înfruntarea lui Baiazid.

-Majestate, dacă Baiazid va călca Ungaria cu oștile lui cele mari, bătăliile le va duce pe pământ unguresc. El poate lovi cu oastea cea mare dinspre Banatul Timișoarei pornind din părțile sârbești, care sunt raiale ori sunt supuse lui. Mai poate lovi, trimițându-i câteva mii de spahii lui Vlad, trecând munții pe la Rucăr. Drumurile prin Țara mea îi sunt deschise, cu Vlad supusul lui. Trebuie, îi musai, Majestate, să-i închizi Sultanului drumurile prin Țara Românească. Dă-mi oaste să-l scot pe Vlad din Scaunul Domnesc, alt modru nu-i! Fără Vlad și Țara Românească Baiazid va avea doar o singură poartă de intrare înspre Ungaria. Și acolo i se poate pregăti o capcană din care să nu iasă viu!

-Drept și bine ai gândit, prințe! Dar eu am făcut strigare pentru cruciadă, cavalerii Evropei se adună la Timișoara în luna august. Dacă îți dau o parte din oastea mea ca să te războiești cu Vlad și turcii aflători în Muntenia, care i-au fost dați de Baiazid, cum voi sta eu, tocmai eu, cu oaste puțină, alături de cavalerii cruciați?!

-De ce cu oaste puțină?! Bătălia pentru Țara Românească va fi prima bătălie a cruciadei! Cetatea Turnu trebuie cucerită și întărită cu oastea noastră. Pe acolo Baiazid să nu treacă, așa cum a făcut venind la Rovine!

Cuvintele lui Mircea îi dădură oarece speranță regelui. Se sfătui cu oamenii lui de încredere și hotărî să facă după planul Mircii.

-Prințe, vei coborî munții cu oastea Transilvaniei. Uite, voievodul Știbor îi luptător cunoscut, vrednic strateg. Atacați Curtea de Argeș și Câmpulung, alungați-l pe Vlad și cuceriți cetatea Turnu. Lăsați acolo garnizoană puternică, apoi oastea Transilvaniei va trebui să vină înapoi, iar domnia ta, Prințe, să te învrednicești să ridici oastea valahă și să fi gata să te alături cruciadei.

Începură pregătirile de drum. Lucrând împreună, Mircea și Știbor Vajda, nobil ungur dar de stirpe polonă, ajunseră să se

cunoască și să se prețuiască. Știbor fusese numit de Craiul Sigismund conducător al oastei transilvane, iar Mircea trebuia să-l călăuzească pe drumurile Țării Românești așa fel ca să ocolească orice capcană, iar bătălia cu turcii lui Vlad să o dea pe loc bun. În ultimul ceas, înainte de a porni din Brașov, Știbor Vajda primi poruncă scrisă de la Sigismund să treacă Dunărea pe la Turnu cu jumătate din oamenii lui și să se unească cu oastea cruciată la Nicopole. Cealaltă jumătate să apere hotarele cu Moldova și cu Polonia, împreună cu arhiepiscopul de Strigoniu și oastea lui. Că bătălia cea mare se va da acolo, la Nicopole.

De cum coborâră de la Rucăr mai la vale, Mircea simți iscoadele lui Vlad urmărindu-i printre copaci. De aceea alese drumul drept, calea largă ce ducea la Curtea de Argeș și de acolo la Câmpulung. Cetatea de scaun care fusese arsă de Baiazid după lupta de la Rovine, încă nu fusese zidită la loc de oamenii lui Vlad. Acesta conducea Țara din Câmpulung.

Mircea alese locul de bătălie între Curtea de Argeș și Câmpulung. Era teren deschis, Vlad și turcii lui nu puteau umbla cu tertipuri, așa că Știbor se jurui că îi va bate pe turci. Încleștarea fu aprigă. Se bătură cu îndârjire până dincolo de miezul zilei. Cădeau răniți și morți din ambele tabere. Desfășurarea bătăliei nu arăta un câștigător. Atunci Știbor făcu un semn de oprire a luptei. Adună în jurul lui un cerc mare de călăreți înzăuați. De partea cealaltă, Vlad făcu la fel. Cele două oștiri stăteau față în față. Știbor îmboldi calul și păși în față. Ținea în mână o lance de lemn, cu vârf de fier ascuțit. La brâu avea spada grea, de luptă, iar la oblâncul șeii un topor cu coadă lungă. Invită pe Vlad să se prindă în luptă dreaptă, numai ei doi, iar cel care va câștiga turnirul, oastea aceluia va fi câștigătoare.

Vlad era și el un tânăr cavaler cu sânge fierbinte. Stătu la vorbe cu aga turc dacă să se prindă în lupta cavalerească au ba. Văzând că turcii zăbovesc, oștenii unguri începură să huiduie, bătând fier peste fier. Curând răspunseră la fel și călărețiii turci. Terenul de război se transformă imediat în câmp de turnir. Nu le trebuia arbitru. Nici reguli cavalerești. Încleștarea va fi pe viață și pe moarte.

Au rupt trei rânduri de lănci în ciocniri directe. Știbor se arătă mai iscusit, așa că la al treilea galop îl doborî pe Vlad. Cavaler desăvârșit, Știbor coborî de pe cal și așteptă în apropiere ca Vlad să se ridice și să se pregătească de luptă. Luară scuturi și săbii. Se

loveau cu putere, mânuiau săbiile așa cum fierarul iscusit bate fierul pe nicovală. Știbor îl răni pe Vlad de trei ori. În brațe, apoi făcu în pieptarul armurii o tăietură adâncă, iar la urmă îl răni la un picior. Vlad îngenunche. Turnirul fu câștigat, clar, de Știbor. Dar la semnul căpeteniei musulmane, oastea lui Vlad sări și își apără căpetenia, înconjurându-l. La semnul lui Mircea Vodă, oștirea transilvană trecu la atac. Turcii, apărându-l pe Vlad și pe căpetenia lor, se retraseră, dar curând retragerea se transformă în fugă dezordonată. Mircea vru să continue hărțuirea, numai cu credincioșii lui, doar câțiva zeci de călăreți. Erau prea puțini pentru o încercare riscantă. Se opriră și ei și se traseră lângă ai lor, care se așezaseră în cerc, formând o tabără de focuri. Era sfârșit de lună august, nopțile erau destul de calde încă. Tabăra transilvană fu păzită cu strășnicie de oșteni de veghe. Dar către dimineață, la marginile pădurii apărură cete de valahi. Se apropiau cu armele ridicate deasupra capetelor, strigând „Mircea Vodă!”. Erau oamenii țării care fuseseră prinși la oaste și ținuți la mijloc printre turci. Acum se bucurau să-și găsească adevăratul rost, lângă voievodul Țării.

La miezul zilei Mircea făcu numărătoarea. Oastea valahă a lui Mircea împreună cu ungurii voievodului Știbor avea aproape 4000 de oșteni. Era o armată puternică, la care regele Sigismund nu se aștepta. Mărșăluiră până la Turnu. Garnizoana otomană, văzând apropiindu-se o armată așa de numeroasă, lăsă porțile deschise și trecu Dunărea, găsind adăpost în spatele zidurilor cetății Nicopole. Cetatea aceasta, cea mai puternică a turcilor după Vidin, era apărată de Dogan, o căpetenie încercată în războaiele purtate de sultanul Murad și de Baiazid, fiul aceluia, în care a deprins multe taine legate de cucerirea unor cetăți puternic întărite, dar și de apărare de-a lungul a multor zile și săptămâni.

Capitolul 15
Nicopole

Mircea urcă treptele până în vârful turnului, la zidul crenelat de deasupra Dunării. De acolo, din punctul cel mai înalt, putea vedea departe la miazăzi, până aproape de munții Balcani, iar spre apus vedea panglica Dunării șerpuind în câmpie, printre păduri și lunci. Nu departe de Turnu, Mircea văzu Oltul vărsându-se în Dunăre. Acolo apele Oltului formaseră o pâlnie largă mărginită de insule scunde dar lungi, de nisip și pietriș, ieșite la suprafață din apele scăzute, de secetă, ale Dunării, la acea vreme de vară târzie.

Știbor urcă lângă Mircea. Privea și el spre acel lac cu ape line de la gura Oltului. Câteva corăbii mici erau oprite la ancoră, aproape de malul românesc. Se vedea cu ochiul liber cum marinarii coborâseră pe țărm și aprinseseră focuri în jurul cărora își pregăteau mâncarea.

-Sunt corăbii venețiene, zise Știbor. Le cunosc după cum îs făcute și după desenele de pe pânze. Trebuie să fie primele corăbii care aduc cruciații de la Buda la vale. Trimite, Măria Ta, iscoade să afle cine sunt aceștia, iar de va afla vreun căpitan de barcă mai treaz, să-l aducă aici, să aflăm cât de departe sunt armatele cavalerilor apuseni.

Nu așteptară prea mult și se auziră pașii apăsați ai unui cavaler urcând treptele spre platforma pe care cei doi voievozi scrutau împrejurimile cetății Nicopole și tot malul bulgăresc până unde puteau vedea cu ochii.

-Numele meu este Messir Giovanni, sunt căpitan de corabie din flota Serenisimei Republici Venețiene. Am fost trimis de căpeteniile mele să iscodesc Dunărea până la această cetate, Nicopole. Voi ridica ancora de îndată ce îmi veți îngădui Excelențele Voastre să pornesc spre Rahova, unde oștile Crucii au bătut garnizoana turcă și acum se odihnesc, așteptând veștile despre drum și turcii pe care i-am văzut pe mal, urmărindu-ne.

-Brav căpitan, noi suntem sosiți de câteva ceasuri cu oștirea Țării Românești condusă de Voievodul Mircea, 2500 de oșteni și oștirea Transilvaniei, condusă de mine, Știbor Vajda, cu 1500 de oșteni.

Să-i spui Majestății Sale Sigismund, că noi l-am bătut pe trădătorul Vlad la Curtea de Argeș, dar nu l-am putut prinde. Nici vreme n-am avut ca să-l urmărim în munți. Suntem aici, la Turnu, cetatea este a noastră, este întreagă și puternică. Ne vom lipi de oastea cruciată când aceasta va sosi aici. Să raportezi că cel mai bun loc de debarcare este în balta de la gura Oltului și tot pe acolo este loc de tabără, pentru mai bine de 50.000 de oșteni.

A doua zi pe la amiază se zăriră primele corăbii și barcaze coborând pe Dunăre. Mai întâi fură câteva, poate vreo 5 – 6, apoi sosi un zid de vase, având în frunte o galeră cu două rânduri de vâsle, purtând steagul amiralului flotei venețiene. Vasele se înșirară de-a lungul malului bulgăresc, descărcând oameni, cai, căruțe și arme grele, de asalt. Până spre amurg sosi grosul armatei cruciate și cei doi voievozi, așteptând pe zidul cetății Turnu să se termine debarcarea oștirii socotiră că cruciații erau, cavaleri și pedestrași, între 16 și 20 de mii de luptători. Oastea regelui Sigismund sosi a doua și a treia zi, mărșăluind pe drumul de lângă fluviu. Alături de ei călăreau casnicii Țarului Șrațimir al Vidinului, care se alăturase cruciaților predându-le garnizoana turcă atunci când creștinii apăruseră, ca din pământ, în fața porților Vidinului. Mircea avea să afle de la Sigismund că Jean de Nevers, acceptat conducător al cruciadei de cei mai mulți cavaleri, le dăruise viața necredincioșilor după ce le luase armele și plătiseră o răscumpărare de 20.000 de guldeni aur. Sigismund era foarte supărat pe cavalerii apuseni care nu luau în serios cruciada și ceea ce aveau să facă în fața oștilor lui Baiazid.

-Aceștia cred că Baiazid se va înspăimânta imediat ce va afla numele glorioase ale celor mai vestiți luptători și învingători în turneele apusene. Că se vor preda ori se vor risipi de îndată. Voi, Mircea și Știbor, care v-ați luptat cu turcii și le cunoașteți priceperea, va trebui să-mi stați alături ca să nu-i lăsăm pe apuseni să facă greșeli care ne-ar putea costa viața și eșecul acestei cruciade pentru care am trudit din greu de un an de zile. Doi papi ne-au stat alături, cel de la Roma, Bonifaciu al IX-lea și cel de la Avignon, Benedict al XIII-lea, au dat poruncă preoților din toate bisericile apusului să facă strigări de oaste pentru cruciadă, pentru oșteni, bani și alimente. Regele Franței și ducele Burgundiei au dat corpul cel mai numeros de cavaleri. Dintre ei, Jean de Nevers, fiul ducelui

Burgundiei, la cei 22 de ani nu are nici experiență de luptă nici autoritatea de a-i ține în frâu pe năbădăioșii cavaleri.

-Când vor intra în focul luptei, vor simți ce înseamnă o bătălie adevărată, care nu se aseamănă cu un turnir unde se rup câteva lănci de dragul unor ochi frumoși de domnițe, zise Știbor.

-Adăstați cu oștile voastre până când tabăra se va așeza în corturi și după palisadele de apărare. Atunci vă voi trimite corăbiile și barcazele mele ca să vă treacă Dunărea și să vă așezați lângă corturile mele.

În seara zilei când Mircea și Știbor cu oștenii lor se alăturaseră taberei cruciaților, la corturile regelui Sigismund se întinse ospăț mare. Cavalerii francezi se întreceau în laude la adresa gazdei, pentru mâncărurile pe care acesta le oferea din belșug și pentru vinurile ungurești care nu secau din butoaiele aduse cu căruțele descărcate din corăbii. Regele încercă să atragă atenția cavalerilor asupra celor doi vasali care tocmai sosiseră după ce dăduseră morții niște cete de turci pe pământ valah. Dar nu reuși să le abată atenția de la ciosvârtele de carne și pocalele de vin. Sigismund îl prezentă pe Mircea, socotind ciocnirile pe care le-a avut voievodul valah și victoriile lui asupra turcilor. Îl laudă și atrage atenția cavalerilor apusului asupra experienței căpeteniei valahe, care știe cel mai bine modul cum luptă turcii și poate să le vină de hac, așa cum a dovedit-o de multe ori până acum. Îl îndemnă să istorisească bătălia de la Rovine, unde oastea lui de 12.000 câștigase împotriva oștirii de 40.000 de turci.

-Nobili cavaleri, ne vom înfrunta cu armata de ieniceri care luptă într-un fel nemaiîntâlnit în Europa. Sunt luptători de temut, știu multe vicleșuguri pe care le folosesc singuri sau în grupuri. Și știu să-și ademenească potrivnicii în capcana cercurilor închise, din care nu-i scăpare. Iar când oștile pedestre sunt prinse în încleștări, atunci dau năvală cavalerii pustiei, spahiii, care mătură câmpul de luptă la fel cum cosașii culcă brazdele de iarbă.

-Și cum i-ai învins, prințe, dacă zici că sunt așa de grozavi acești turci? întrebă unul din ascultători, asupra căruia vinul greu, sânge de taur, nu reușise încă să-i moleșească curiozitatea.

-Am folosit terenul, i-am atras în păduri. Acolo spahiii nu pot să-și dovedească măiestria de călăreți, din cauza trunchiurilor de copaci. Iar ceilalți oșteni turci, care sunt umblători pe jos, pot fi mai

lesne dovediți silindu-i să rupă rândurile și nelăsându-i să-și folosească vicleșugurile cu care câștigă în câmp deschis.

-Acestea sunt bătălii țărănești, să ne fie cu iertare, zise același cavaler. Noi suntem nobili care știm rupe lăncii din fuga calului, putem să ne măsurăm cu mai mulți dușmani, că avem armuri și apărători din fier, greu de străpuns. Iar caii noștri sunt cumpliți în luptă. Ei zdrobesc cu copitele și mușcă cu dinții pe oricine are nesăbuința să se apropie de ei. O să ne vezi în luptă, prințe și vei învăța de la noi cum pot fi spulberate oștile acestor sălbăticiuni.

În seara aceea Mircea cunoscu floarea cea vestită a apusului Europei. Din Franța se afla acolo, la Nicopole, fiul ducelui de Burgundia contele Jean de Nevers, care îi avea cu sine pe contele Filip de Artois și de Eu, pe conții de la Marche, pe amiralul Franței Jean de Vienne, pe vestitul Boucicaut, mareșal de Maingre, seniorii de Coucy și Trimouille. Acestor vestiți cavaleri li s-au alăturat puzderie de luptători, fiind cu totul oastea Franței ca la 2.500 de oameni. Din Germania au pornit contele palatin Ruprecht și Ioan de Zollern burgravul din Nürenberg, însoțiți de nobili din Bavaria, Stiria și alte părți. Un număr de nobili veniseră din Italia, iar din Anglia ducele de Lancaster.[36]

Oastea cruciată începu asediul cetății Nicopole, de îndată ce-și aranjă tabăra. Șaisprezece zile au încercat să spargă apărarea, bătând zidurile dinspre Dunăre cu tunuri de fier și de bronz, precum și de aproape, cu aruncătoare de bolovani mari. Dar beiul Dolcan fu mai isteț decât ei și rezistă tuturor atacurilor. În ultima zi, regele Sigismund, căpetenia cruciaților socoti că va face să cadă cetatea prin înfometare. Din ziua aceea, cavalerii se dedară la chiolhanuri zi de zi. Toți erau veseli, petreceau fără griji, de parcă ar fi venit într-o plimbare, nu la o bătălie pe viață și moarte.

Dar regele Sigismund nu stătea degeaba. L-a trimis pe banul Ioan de Maroth cu un corp de călăreți spre miazăzi, să afle dacă Sultanul Baiazid s-a arătat în părțile europene ori ba. Până atunci se știa că Baiazid este în Anatolia, cu oastea lui cea mare. Dar banul Ioan aduse vestea că Sultanul a ajuns cu o oaste uriașă la Târnovo, cetatea raialei bulgărești. De îndată, regele anunță vestea cea proaspătă despre Sultanul Baiazid. Cavalerii se treziră din beție.

[36]Petre P. Panaitescu – Mircea cel Bătrân, www. dacoromanica.ro

Începură să-l acuze pe Sigismund că este răuvoitor, că a tăinuit această veste până târziu, ca ei, cruciații, să nu aibă timp destul să se gătească de luptă. Regele respinse aceste vorbe rele și îl trimise pe Mircea cu o mie din oamenii lui să se apropie cât de mult de oastea lui Baiazid, să aducă vești sigure, nu doar niște zvonuri.

Mircea plecă și se întoarse în aceeași zi. El îi încredință regelui tot ceea ce văzuse de pe un vârf de deal, împădurit, pe lângă care a trecut armata otomană.

-Au trecut pe sub ochii mei, Majestate, douăzeci de corpuri de armată, fiecare cu steagul său. Asta înseamnă că ele ascultă de un sangeac, deci luptă altfel decât celelalte steaguri. Unele corpuri sunt mai mari, altele sunt mai puțin numeroase. Se vedea că oastea este obosită. Este semn că Baiazid i-a mânat în graba mare tocmai din Anatolia. Dacă ei se apropie mai mult de acest loc, musai vor sta, măcar o zi și o noapte ca să se odihnească. Ar fi un prilej nimerit, Majestate, să dăm un atac de noapte, atunci, când oboseala este în oase și somnul este adânc.

-Eu am să cer cruciaților să te lase pe tine, Mirceo, să dai primul atac. Tu știi cel mai bine când este timpul potrivit, ca să aduci foloase cât mai mari cauzei.

-Bine, Majestate! Atunci eu trebuie să merg înainte, cu oastea mea împreună cu a lui Știbor Vajda. Cred că 4000 de oșteni călări sunt destui pentru un atac de noapte. Dar dacă ar fi și cavalerii pe aproape, ei ar putea da năvală când tabăra otomană ar fi buimacă, nici trează nici adormită, când încă turcii s-ar vedea ca dușmani unul pe altul. Ar putea să fie chiar bătălia finală.

-Să mergem și să adunăm căpeteniile pentru sfatul de luptă. Nu trebuie să stăm și să-i așteptăm pe turci să ne vină până sub nas!

Consiliul de război fu o ceartă uriașă. Fiecare nație ar fi vrut să aibă onoarea de a da prima bătălie, ca să știe Europa că ei, aceia, l-au bătut pe Baiazid. Mircea stătea mai la o parte, împreună cu proaspătul lui prieten Știbor și nu zicea nimic. Dar acela, prietenul, clocotea.

-De ce nu zici nimic, Măria Ta? Ăștia ne duc la cea mai mare înfrângere, certându-se ca proștii. Fă-i să înțeleagă că aici, pe acest platou din latura cetății plină de turci suntem pe un câmp de luptă, nu pe o arenă de turnir. Că putem să ne batem pe viață și pe moarte,

chiar peste o clipită, dacă Baiazid aude cum ne certăm și înțelege ce trebuie să facă.

-Nu pot să zic așa ceva, prietene. Imediat mi s-ar arunca mănușa și atunci chiar am fi ca la nebuni. Lasă-l pe regele Sigismund să îi liniștească și să hotărască cum este mai bine.

Discuțiile mai durară un ceas, după care Sigismund prinse un răgaz de pace și le propuse planul lui Mircea, cu atacul de noapte. Imediat contele Jean de Nevers sări în sus.

-Nimeni altul decât eu și cavalerii mei francezi vom da primul asalt. Noi am venit de departe, cu cel mai numeros steag de cavaleri. Am cheltuit bani mulți și am plătit pentru onoarea primului asalt.

Apoi cavalerii francezi începură cearta, cine să fie în prima linie și cine să fie în ariergardă. Cum oastea cea mare a lui Baiazid încă era departe, regele ceru să se oprească sfatul de război, iar a doua zi contele de Nevers să spună cum își va așeza oastea pentru bătălie.

Noaptea care urmă fu prima în care tabăra se înconjură cu păzitori de noapte. Focurile stătură aprinse până târziu în noapte, iar noaptea aceea fu scurtă. Pentru că se dădu alarma când cerul abia începuse să se lumineze: Baiazid își așezase oastea gata de luptă, la jumătatea platoului din fața cetății! Dar acolo nu încăpură prea multe trupe, rezerva fiind pe vale, mai jos de platou. Cruciații nu vedeau trupele de rezervă ale Sultanului.

Mircea, cunoscând modul cum luptau turcii, ceru regelui Sigismund să-l îngăduie să dea primul atac. Regele fu de acord, cunoscând și el că acest valah era cel mai priceput căpitan în lupta cu turcii. De partea lui Mircea se arătă seniorul Coucy, care ajunsese să-i cunoască pe români. El își apropiase câțiva boieri români, pe care-i ținea împreună cu oamenii lor lângă sine. Seniorul căuta să-și lămurească compatrioții că este bine așa cum a propus regele Sigismund, dar aroganții cavaleri, în frunte cu contele de Nevers nu voiau să lase gloria pe mâna altora. Ei aveau toate drepturile la întâietate. Seniorul Guy de Trimouille tocmai îi striga seniorului Coucy că este un fricos, că se ascunde în spatele românilor. Acesta, însă, îi răspunse cu mândrie: *„Când se va da lupta, voi dovedi că nu mi-e teamă, voi duce coada calului meu acolo unde dumneata nu vei cuteza să pui nici botul calului dumitale.”* Sătul de atâtea certuri, contele Filip de Artois apucând steagul bătăliei își îmboldi calul și strigă: *„Înainte cu steagul, în numele lui Dumnezeu și al*

Sfântului Ioan, vreau să mă port azi ca un cavaler!" Și se avântă spre linia dușmanilor. Toți cavalerii ferecați în armuri grele se avântară pe urmele lui.

Bieții proști! Necunoscându-i pe turci nu bănuiau că aceștia le puteau pregăti surprize. Văzând ciocanul cavalerilor îmbrăcați în fier apropiindu-se cu viteză tot mai mare, ienicerii din centrul liniei din față începură să se retragă, prefăcându-se speriați. Mai în spatele acestor prime rânduri, turcii înfipseseră pari ascuțiți în pământ, care dădură lovitură cumplită cruciaților, răsturnându-le cai și călăreți deopotrivă. În timp ce mijlocul oștirii otomane se retrăgea, marginile înaintau, fiind susținute și de o parte din trupele de rezervă. În scurt timp mândrii cavaleri fură înconjurați și copleșiți de ienicerii care știau să lupte, strecurându-se pe sub burțile cailor, tăind curelele și înfigând junghere în încheieturile picioarelor călăreților.

Regele Sigismund strigase în urma contelui Jean de Nevers că este sinucidere ce face el și cavalerii lui. Dar era prea târziu. Când și-au dat seama că au căzut în capcana turcilor, asupra creștinilor s-a dezlănțuit măcelul. Luptau până la capăt, deznădăjduiți, înghesuiți din ce în ce mai mult și obosiți din ce în ce mai tare. Doar câteva sute de cavaleri au rămas în viață, predându-se când nu mai aveau loc să se miște.

Regele Sigismund porni cu oastea maghiară o lovitură în coasta cercului otoman, încercând să-i scoată pe cavaleri din ghearele morții. Dar era greu, ienicerii erau mai mulți și luptau bine. Se alăturară regelui Mircea cu oastea lui și Știbor cu ardelenii lui, din care cea mai mare parte erau români, căci ei erau cea mai mare parte a locuitorilor Ardealului. Erau cât pe ce să reușească, dar se treziră loviți din spate de 1500 de sârbi, conduși de Ștefan Lazarevici, despotul sârb care devenise vasal al Semilunii. Acum falnica oaste a cruciaților s-a destrămat cât ai clipi. Cei mai mulți au murit în luptă sau înecați în Dunăre, încercând să scape în corăbii sau bărci. Contele Jean de Nevers, seniorul Coucy și Guy de Trimouille, Filip de Artois și mareșalul Boucicaut au fost luați prizonieri. Pe unii i-au răscumpărat neamurile, alții au rămas robi la vâsle sau sclavi în ocne. Voievodul Știbor cu o parte din oștenii lui au scăpat și au reușit să treacă pe pământ românesc. Acolo au aflat că Vlad Vodă împreună cu bande de turci îi urmăreau pe fugarii de la Nicopole și

îi omorau ori îi predau turcilor lui Baiazid. Regele a așteptat, ascunzându-se, până a sosit o galeră venețiană cu care a plutit până la Chilia, apoi pe Marea Neagră a ajuns la Constantinopol. De acolo au înconjurat peninsula Balcanică și după mai multe luni au ajuns la Raguza, de unde au urmat drumuri pe uscat până la Buda. Voievodul Știbor l-a însoțit pe rege pe acea galeră venețiană, dar a debarcat la Chilia, de unde a călătorit pe uscat, prin munți până în Ardeal. Ajuns acasă, Știbor se încrâncenă împotriva ticăloșiei lui Vlad și hotărî să-l piardă pentru totdeauna. Adună o oaste cu câțiva boieri ardeleni și ostași români și coborî de la Brașov în Țara Românească. Îl află pe Vlad adăpostit într-o cetate pe malul Dâmboviței. Acolo îl asedie și îl înfometă până când acela a fost nevoit să se predea cu toată casa lui. Știbor l-a luat prizonier și l-a dus în Ardeal, de acolo l-a predat regelui Sigismund după ce acesta s-a întors acasă din pribegie.

Baiazid l-a pedepsit prima dată pe Țarul Șrațimir, a luat cetatea Vidin și țara a făcut-o pașalâc. Mircea aștepta cu sufletul la gură să fie atacat de Baiazid. Dar el încă nu era pe scaunul de domnie, nepotul Vlad era socotit voievod al Țării Românești și supus turcului. Din această pricină cavalerii apusului, scăpați de sub urmărirea turcilor de la Nicopol n-au avut curaj să treacă prin Țara Românească spre munți, în Ungaria. Pentru că Vlad și cetele de turci îi urmăreau pe fugari, pe drumul cel mai scurt de la Nicopole spre munți. Mircea se ținea prin jumătatea de răsărit a Țării, la Buzău până la hotarul cu Moldova lui Ștefan Voievod, cel care era supus regelui Poloniei, dușman al lui Sigismund. Scăparea a venit de la Știbor, voievodul Transilvniei. Cu ajutorul acestuia Mircea și-a luat țara înapoi și a făcut curățenie peste tot.

Când Mircea s-a suit la Câmpulung ca domn al Țării Românești, la 1397, Baiazid era departe de Dunăre, cu oștile sale. El făcea pregătiri ca să cucerească Constantinopolul. Apoi Mircea află de la negustori și de la călugări că Baiazid a dat semne de oboseală: s-a tras la odihnă și huzur, înconjurat de hurii în serai, în reședințele sale din Anatolia. Astfel ținuturile dunărene, care tremuraseră de frica turcilor celor răi, acum trăiau o vreme de pace, de liniște.

Cartea a patra

VREMEA ÎNTELEPCIUNII

Capitolul 16
Ajutor între frați

Cruzimea lui Baiazid nu a rămas nepedepsită. După faptă vine și răsplata, zice o vorbă lăsată de bătrânii înțelepți ai românilor. Sau, tot omul își găsește nașul! Iar pentru Baiazid acest naș s-a chemat Timur Lenk. El a venit din străfundul Asiei cu o oaste de șase sute de mii, pe când Baiazid nu i-a putut sta în față, în locul numit Ancara, decât cu patru sute de mii. Cronicile turcești descriu această bătălie ca pe o minune a lumii (musulmane, desigur! n.a.) O zi întreagă s-au luptat, până i-a învăluit întunericul. Baiazid a căzut prizonier și, se știe, Timur l-a zăvorât într-o cușcă de fier, ruginită pe alocuri, dar bună să-l plimbe în toate ținuturile osmanlâilor. Fulgerul, Spaima Evropei, a murit de inimă rea, scriu cronicarii turci.

Baiazid a lăsat în urmă patru fii. Toți aveau dreptul la domnie, după legea musulmană. Și fiecare dintre aceștia a tras sabia împotriva fraților lui. Vreme de zece ani s-au războit între ei, până când din patru a rămas doar unul. Și acela s-a așezat pe Divanul Imperiului, purtând numele de Sultan Mehmet I, supranumit Kirisci – Călăul.

*
* *

-Măria Ta, muma mea și tatăl meu mi-au pus numele Alexandru când am fost scufundat în cristelniță. Nu suntem de o seamă, Măria Ta, eu sunt mai mic de ani. Dar pe tatăl tatălui meu l-ai cunoscut Măria Ta pe vremea când își spunea Costea. El a venit la unchiul Măriei Tale Vlaicu Vodă, odihnească-L Domnul în Raiul Ceresc, cerând ajutor să se înscăuneze voievod al Moldovei după Lațcu Vodă. La fel vin și eu, acuma după atâta amar de ani, să-ți cer ajutor ca să iau înapoi ce este al meu, adică Scaunul Domnesc. Așa cum Vlaicu Vodă și prințul Radu, tatăl Măriei Tale l-au ascultat pe Costea-Ștefan, tot așa cer îngăduință ca să mă asculți și pe mine, ca să-mi spun păsul.

Cel ce vorbise astfel era un bărbat frumos, înalt și spătos. Avea ochi luminoși care nu puteau ascunde minciună și trădare. Spunea

că vine din Moldova și umblă după dreptul său. Vodă îi dădu încuviințare să-și spună păsul.

-Întemeietorul Moldovei, începu prințul Alexandru, a fost Bogdan Vodă, cel care a descălecat din Maramureș, de la moșia sa Cuhea. Trebuie să știi, Măria Ta, că Bogdan a coborât munții după o înțelegere lucrată câțiva ani cu niște prieteni de-ai lui, cnezi de Câmpulung, de la Șipenitz, de la Bacău și alții, care fuseseră mințiți de Dragoș Vodă, pe care poporul îl socoate a fi primul descălecător de țară. Despre el umblă povestea, din gură în gură, că ar fi urmărit o zi și o noapte o fiară nemaivăzută până atunci prin pădurile munților, un bour uriaș pe care l-a răpus când a ajuns la apa unui râu mare, Moldova. Acolo cățeaua lui Dragoș a sărit la gâtul fiarei și aceasta n-a văzut râul ivindu-i-se în cale. Aceasta este o poveste, poate că a scornit-o chiar Dragoș, ori neamurile lui. În fapt, el era căpitan în oastea Craiului ungur, Ludovic, care îl ținea în mare cinste. Când a descălecat la apa Moldovei, Dragoș venise la porunca Craiului, să ridice din temelii o cetate de piatră la gura trecătorii pe unde se învățaseră tătarii să năvălească peste ținuturile ungurești și în Maramureș, la pradă. Craiul îl făcuse nobil, cavaler, avea tituluș de Markgraf. Dragoș a ales loc de cetate lângă satul Baia, pe care l-a făcut târg nu mult timp după descălecat, apoi Cetate de Scaun. Satele erau răruțe în ținutul acela care acum se cheamă Moldova, din pricina tătarilor care prădaseră pe acolo în voie, ani destui. Dragoș a adus cu sine popor mult, din Maramureș, minținд neamurile mai înainte că ar fi întemeiat o țară nouă, slobodă, care nu plătește biruri ungurilor. După ce au venit mulțime, Dragoș a lăsat să coboare peste popor, din munți, călugări papistași, care îndemnau oamenii să se boteze în credința catolică. Apoi au venit solgăbirăii, cu panțâri, să strângă birurile, a noua parte din prinoase. A fost supărare mare, dar oamenii Craiului au fost mulți și au dovedit poporul care acum era un popor nou, înfrățit, moldovenii locului cu maramureșeni. Dragoș n-a domnit ani prea mulți, a murit de inimă rea, lăsând țara urmașului său, Sas Voievod. Acesta era slugă mult plecată Craiului Ludovic și s-a pus cu biciul pe oamenii săraci. Atunci s-au vorbit cnezii aceia pe care i-am pomenit, să-l aducă pe Voievodul Bogdan al Maramureșului și să-l dea jos pe Sas Vodă. Bogdan era cunoscut de moldoveni, ca unul care s-a încontrat cu Craiul Ludovic și a fost despuiat de putere. Era tare de cerbice,

nu se lăsa cap plecat înaintea Craiului. Tot pe atunci, ungurii au lucrat asupra unor români bogați, dar proști. I-au dus de nas că o să le dea tituluș de mari nobili, că numai așa vor fi primiți bine, în lume. Moldovenii aceia l-au făcut pe Bogdan să priceapă ce trebuie făcut, ca să-i fie bine atât lui, cât și moldovenilor. Cu acei vânduți n-ar fi putut dobândi înapoi Maramureșul. El a pornit din Maramureș cu trei sute de sate și a întemeiat Moldova. Dar a murit și acesta, de bătrânețe, după doi sau trei ani de domnie. L-a lăsat Domn pe feciorul său, Lațcu. Acesta a prins cheag bun, țara s-a așezat pentru că voievodul a adus la Scaunul Domnesc pe cnezii locului, pe boierii cei mari din ținuturi. Dar Lațcu n-a avut urmaș de parte bărbătească. Dacă murea fără să lase urmaș, între boieri s-ar fi născut zâzanie și ungurii ar fi supus țara, care era încă nevolnică. Dar legea din bătrâni spunea că domnia putea fi luată de un bărbat, urmaș al muierii care era fiica voievodului cât încă era viu și stătea pe Scaunul Domnesc. Bogdan avea o fiică, Margareta, pe care o strigau cu numele de alint Mușata. Pe aceasta a pețit-o bunicul meu, Ștefan, voievodul Șipenitzului, o țărișoară de creștini valahi la malul Nistrului, pe unde este acum cetatea Cernăuți. Acest Ștefan avea nevoie de ajutor. El a venit la unchiul Măriei Tale, la Curtea de Argeș, luându-și numele Costea. Pe el l-ai cunoscut Măria Ta, era anul când Vlaicu Vodă a alungat-o pe Doamna Clara. Atunci Vlaicu i-a dat ajutor de oaste și Costea – Ștefan s-a suit la Siret și s-a făcut Domn al Moldovei, având ca Doamnă pe Mușata. Împreună au avut patru prunci, trei feciori și o pruncă, pe care au dat-o de nevastă lui Jupan Iugo Giurgevici, un boier mare, polon. Dintre feciori, primul născut, botezat Ștefan, a murit devreme, fără să fi împlinit un anișor. Al doilea frate, Petru, a domnit șase ani, până la anul 1391. A luat tronul Roman, cunoscut de popor cu numele Roman Mușat. El a domnit trei ani și a fost tatăl meu. M-a luat pe mine asociat la domnie și mai era și Iuga, frate vitreg cu mine, tot asociat la domnie. Tatăl meu, Roman, a vrut să ne învețe multe lucruri bune. Cum se conduce o țară, cu vrednicie. Dar n-a mai apucat!

-Dacă erai asociat la domnie, de ce nu te-ai înscăunat imediat? Nu era dreptul tău? zise Mircea.

-N-am putut, că Iuga mi s-a pus de-a curmezișul. Că și el avea același drept, ca mine. N-am vrut să ne războim, ne-a învățat tatăl

nostru să nu tragem sabia, că se pot găsi căi prin vorbe bune. Dar Iuga, așa olog și slăbănog cum este la trup, la fire este rău și hulpav. Am aflat că s-a legat cu un înscris să închine Moldova Poloniei și Ducatului Litvei, doar să fie ajutat să scape de mine. Țara geme și mă vrea pe mine Domn, că Scaunul mi se cuvine, ca fiu al Voievodului de drept, Roman.

Mircea l-a ascultat pe bărbatul ce-i stătea în față, istorisindu-și păsul. Simțea că acest om spune adevărul, că este un adevărat prinț creștin ortodox, crescut și învățat să se poarte după legile lui Iisus Hristos, scrise în Evanghelii. Arăta a fi om blând. Mâna lui mai mult a învățat să mângâie, să alinte pe cel necăjit decât să-l taie cu paloșul. Vodă Mircea cugetă asupra unui lucru: ce folos putea să-i aducă lui un voievod al unei țări îndepărtate? El avea nevoie de sprijin, cu oaste, pe la trecătorii munților ca să se apere de Sigismund de Luxemburg. Tot așa, avea nevoie de ajutor împotriva Sultanului turc care își făcuse, de acum, hotar la Dunăre, în miazăzi.

-Ce foloase poate să-mi aducă mie Moldova? Eu mă bat, de când mă știu, cu Craiul ungur care se uită cu mare poftă către Țara mea. Și mai nou, am dușman hoardele turcilor, cu care stau megieș la Dunăre. De mă voi afla la strâmtorare, până ajunge carte de la Curtea mea la Moldova și înapoi, eu pot fi mort și îngropat.

-Crezi, Măria Ta, că Vlaicu Vodă al Țării Românești n-a gândit la fel, cum bine zici acu? Dar Vodă Vlaicu i-a dat ajutor bunicului meu Costea. Ei doi s-au legat prieteni pe vecie. Încă ceva mai mult: Vlaicu Vodă a venit la Siret și de acolo s-a dat cu Riga poleacilor, cu care a făcut un tratat militar. Când Craiul Ladislau avea în gând să bată război cu Țara Românească, atunci Lațcu Vodă își ducea oastea de călăreți peste munți, scoborându-se asupra Cetății Bistriței. Cu îngăduință de la regele Poloniei, ar fi potrivit un asemenea prieteșug și pentru Măria Ta. Că acum craiul Sigismund nu mai este rigă peste amândouă țările, cum a fost până mai deunăzi.

O alianță ca aceasta ar fi bună totdeauna, gândi Mircea. Dar la ceasul acela mintea lui nu vedea nici un rost să asculte ruga acestui bărbat. Ba nu, de ascultat nu-i rău să-l asculte. Vorbește frumos, cu miez. Dar ce gândește și încotro privește pentru ziua de mâine? Ce știe acest prinț ce înseamnă să chivernisești o țară care este amenințată din toate părțile de hulpavi? Mircea se gândi că el, la 20 de ani, a avut privilegiul de a-l avea alături pe tatăl său, Radu

Voievod. Și pe Mihu, Bătrânul Mihu cel cu dar de har. Acest tânăr pe cine are? Pe nimeni! Doar crezul său în soarta sa. Și a venit la el, la Mircea, să ceară ajutor.

-Tu spui că este dreptul tău să te sui pe Scaunul Domnesc. Cred, poate că așa este. Dar la ce-ți trebuie acest Scaun? Ce vrei să faci, șezând pe el? Poți să-mi spui ce vei spune Sfatului Domnesc în ziua când ai să te arăți în fața boierilor celor mari ai țării, având tituluș de „Voievod”?

-Știu, sigur că știu, Măria Ta! Tatăl meu Roman Voievod m-a învățat că bunicul Întemeietor, Bogdan Vodă Întâiul a lăsat în urma lui o diată care este sfântă pentru noi, urmașii lui. Să facem Moldova o țară puternică, neatârnată, chivernisită, trăind în pace și prietenie cu megieșii care îi sunt de o seamă. Neamul nostru, al Mușatinilor, avem știință să ținem cârma țării cu brațe puternice.

-Vorbe, Prințe, vorbe frumoase! Câți galbeni plătește haraci Iuga Ologul regelui polon? Poți să aduni acest haraci ca să-l plătești dacă Iagellonul ți-l cere a doua zi? Câți boieri din Sfatul Țării îți jură credință cinstit, fără ascunzișuri? Ce privilegii îți vor cere pentru această juruință și cât poți să dai din ce-ți vor cere?

-Nu plătește și nici eu nu voi plăti. Pentru că mama mea, Anastasia, a doua soție a tatălui meu Roman Vodă, este vară bună cu regele Vladislav Jagello. Mă vezi tânăr, Măria Ta și te îndoiești că boierii din Sfatul Țării mă vor asculta. O vor face, deoarece îl voi păstra pe Scaunul Domnesc pe fratele meu vitreg Iuga până ce voi așeza țara. Până atunci, împreună cu Iuga – care este olog că are boală grea, dar nu este prost – voi întări țara. Am fost învățat să cred în Bunul Dumnezeu. Tatăl meu mi-a arătat, ceas de ceas, că fără Dumnezeu nimic nu se face. Începutul domniei mele îl închin Bisericii ortodoxe a Moldovei. Ai știre, Măria Ta, de neînțelegerile iscate dintre Mitropolia noastră și Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol? Află, Măria Ta, că sunt pe cale să împac Patriarhia, să ne dea ceea ce nouă, credincioșilor Moldovei ne este de trebuință. Noi îl vrem Înaltpreasfințit Mitropolit pe Iosif, român și neam de-al nostru, care să propovăduiască cuvântul de învățătură pe limba țării. Nu ne este de folos un mitropolit grec, oricâtă dogmă ar cunoaște el. După ce vom face sfeștania Mitropoliei Moldovei, Înaltpreasfinția Sa Iosif va purcede la aducerea turmei între hotarele țării. Că tot omul care vorbește limba noastră se cuvine să-și

găsească loc de casă pentru fiii și nepoții lui și țintirim pentru oasele bunilor lui. Și preoții vor învăța norodul că nu este altă cale de a trece până în veac, la judecată cea mare a neamurilor pe care o va face Iisus, decât stând pe moșia lăsată din moși, păzind-o și iubind-o cu dragoste curată. Bogdan Întemeietorul a lăsat moștenire fiului său Lațco, iar acesta urmașilor săi până la tatăl meu, Roman Voievod, să ne iubim țara care este a noastră, să o chivernisim și să-i întindem hotarele peste toate așezările din jur în care trăiesc oameni de o limbă și de un sânge cu noi. Cum cloșca își întinde aripile peste puișori, așa voievodul trebuie să întindă grija sa peste toți cei ce trăiesc în țara lui.

-Ai limba dulce, Prințe! Cine ți-a fost dascăl de cuvântări meșteșugite? De când te-a dat Roman Vodă la carte, de ai deprins a vorbi așa cuvinte alese? Le știi zice din inimă ori le spui ca pe apă? Că tânăr ești, Prințe, și chipul nu-ți este la fel de copt pe cât par vorbele tale.

-Sunt tânăr, Măria Ta, dar să știi că vorbele mele își au izvorul în inima mea. La curtea bunicului meu Petru Vodă a trăit un om cu dar de har ales, Gligor îl chema, care a spus tatălui meu pe când acesta abia se săltase de 14 – 15 ani, că din el se va naște odraslă care va cârmui cu multă înțelepciune, ani mulți, mult mai mulți decât a domnit oricine de la Întemeietor încoace. Că această odraslă se va bucura de un braț puternic, de la un voievod megieș care îl va sprijini să suie pe scaunul domnesc. Și odrasla moldoveană cu voinicul muntean vor ține țările lor în bună pace, cu propășire și belșug. Că ei doi vor fi pomeniți până în veac ca cei mai înțelepți doi conducători peste semințiа românească. Eu sunt acea odraslă, iar brațul cel puternic care mă va ajuta să mă așez în scaunul domnesc ești Măria Ta, slăvite Mircea Vodă.

Mircea stătu fără glas, doar privindu-l lung pe tânărul din fața lui. Ar fi vrut să-l sfredelească cu ochii până în adâncul sufletului ca să-i vadă temeinicia credinței. Își aduse aminte de Mihu, Înțeleptul care-l încurajase să stea bine înfipt cu picioarele în glia țării, că de acolo îi va veni tăria. Iar înțelepciune va afla în jur, la oamenii țării, dintre care mulți vor fi din neam de jos, nu alesături boierești.

-Mergi la hodină, Prințe și stai fără grijă. Vorbele tale trebuie cercetate pe toate părțile. Iar scaunul de domnie nu se poate da așa, nitam nisam, peste noapte. O să mai vorbim!

Mircea, la rândul lui, se retrage la somn. În timp ce sta în genunchi în fața icoanelor, murmurându-și rugăciunile de seară, își aduce aminte unde l-a văzut prima oară pe acest prinț, Alexandru. Era în ajunul bătăliei de la Rovine. Mintea lui era ocupată, atunci, cu multe treburi pe care le pregătea în întâmpinarea lui Baiazid. Ajuns acasă într-o seară, după o zi în care stătuse pe cal aproape toată ziua, îi fuseseră înfățișați doi prunci, fiii voievodului Roman al Moldovei, cu care era într-o alianță încă din vremea lui Petru I-ul. Copiii, unul este Alexandru, cel care stă acum și-i cere ajutor de oaste împotriva fratelui vitreg, Iuga Ologul. Iar al doilea copil avea numele Bogdan jupânul. Scormonindu-și amintirile, Mircea citi în hârtiile care erau frumos strânse și legate pe ani, că pruncii rămăseseră orfani după ce tatăl lor, Roman Vodă, care fusese prins de riga Poloniei într-o bătălie în care Roman îl susținuse cu oaste pe cneazul Teodor Coriatovici, cumnat cu el, și pe Vitold, ducele Lituaniei, care atacaseră cetatea Camenița. Roman a stat închis mulți ani iar copiii lui i-au fost aduși spre ocrotire lui Mircea. După bătălia de la Rovine, el s-a tras la Brașov, fugind din fața lui Baiazid pe care nu l-a putut alunga din Țară, deși îl bătuse la Rovine. Ce s-a întâmplat cu cei doi fii de voievozi el nu mai știa. Doar acum își aducea aminte că, în necazul lui, uitase să se îngrijească de doi copii orfani. „Halal! Trebuie să-l ajuți acum, ca să-ți răscumperi vechea datorie.” Cu acest gând, Vodă Mircea adormi cu o grijă mai puțin, fiind împăcat cu hotărârea ce o luase.

A doua zi, după ce termină treburile domniei, Vodă Mircea trimise după prințul Alexandru.

-Când au năvălit urdiile lui Baiazid, voi unde erați? Erai singur adus la curtea mea ori erai cu frații tăi?

-Eram toți frații, rămăsese în Moldova doar Ștefan, fratele cel mare. A rămas acasă, apoi a fost pus pe scaunul de domnie cu oaste de la regele Vladislav al II-lea Iagello. Eu nu știu de ce noi, copiii, am fost duși din Moldova, doar Ștefan Vodă ne era frate, nu ne-ar fi tăiat. Dar știu eu ce au gândit neamurile? Mama mea, care a fost a doua nevastă a tatălui meu Roman Vodă, o fi avut ceva necazuri

de la Ștefan, Iuga cel Olog și Mihail, frații noștri vitregi, de la prima soție a tatălui nostru!? Chiar nu știu!

-Bine, asta am priceput, erai copil pe atunci, nu au trecut prea mulți ani până azi. Dar acum, cum de a ajuns fratele tău Iuga Ologul să-i urmeze la domnie lui Ștefan, fratele mai mare? întrebă Mircea.

-Eu l-am auzit pe tatăl meu spunând de multe ori că trebuie păstrat rândul la domnie. Uite, Măria Ta, Ștefan Vodă când a murit, deunăzi, a lăsat în urmă doi prunci, Ștefan și Bogdan pe numele lor. Dar ei sunt mărunți de ani, nu pot fi puși în scaun domnesc. De aceea Iuga a cerut să i se dea dreptul, că el este la rând, cu toate că este doar cu un an mai mare decât mine. El a primit oblăduire de la ducele Vitold, al Litvei, care îi neam și cu regele Poloniei, care îl are pe regele Ungariei de dușman. Eu știu că Măria Ta l-ai ținut pe riga Sigismund de suzeran, iar el te-a ajutat cu oaste împotriva lui Baiazid Sultan. În timp ce polonezii nu au cunoștință de turci, încă.

-Toate bune și limpezi, Prințe, până acum. Dar de ce să intru eu cu oaste în Moldova, să-l dau jos pe Iuga și să te ridic pe tine? Nu-mi fac dușmani toți boierii Moldovei? Nu mă vor lovi ei, când turcii vor intra iarăși cu pârjol în Țara Românească?

-Măria Ta, eu zic așa cum zicea și tatăl meu. Că Moldova și Țara Românească sunt două țări surori, că locuiesc oameni la fel, care vorbesc aceeași limbă și au aceeași credință, obiceiuri din bătrâni și sunt neamuri, unii cu alții. Țările noastre sunt încă la început de istorie, încă mai avem mult de trudit să întărim temeliile, să-i ocrotim pe locuitori, să ne apărăm de dușmani. De ce să nu fim frați, prieteni dacă altfel nu se poate?! Iar supușii noștri să nu se dușmănească între ei, că asta ar fi un mare păcat la Dumnezeu. Pe noi străinii ne învrăjbesc. Acum Iuga este cu ascultare la Polonia, care este în dușmănie cu Ungaria, care este prietenă cu Țara Românească și luptă împreună împotriva turcilor necredincioși. Iuga nu vrea să știe de Măria Ta. Dacă regele Poloniei îi dă poruncă, Iuga va păli Țara Românească. Eu, de voi fi voievod al Moldovei, voi pune pecetea cea mare pe un legământ de frăție între țările noastre, de ajutor la necaz până la moarte. Nu-i mai bine așa, Măria Ta? Și împreună fiind, cred că se vor gândi bine dușmanii noștri înainte să pornească război cu oricare dintre noi!

Tânărul prinț tăcu, cătând spre Mircea, scormonindu-l cu privirea să afle ce are de gând acela. Amândoi tăceau. Alexandru

pricepu lesne, din tăcerea lui Mircea, că nu fusese destul de convingător. Așa că rupse tăcerea, zicând:

-Și mai este ceva, Măria Ta, ceva ce este înlăuntrul meu, dar pe care nu-l pot pune pe tavă oricui ci numai unui om care îmi seamănă și îmi este apropiat, ca o rudă și nu numai. Tatăl meu Roman Vodă a fost dat jos de pe scaunul Moldovei de polonezi. Adu-ți aminte, Doamne, că la 1389 pe când era domn la Suceava Petru al doilea după nume, zis și Petru al Mușatei, mama care îi da-se naștere, Măria Ta ai pus pecetea cea mare pe un hrisov de alianță a Țării Românești cu Polonia. Alianța era împotriva Ungariei, a regelui Sigismund de Luxemburg. Scria în hrisov că vă veți ajuta cu oaste dacă oricare ar fi lovit de unguri. Dar Petru Vodă, domnul Moldovei, avea datoria să nu se alăture niciodată regelui Ungariei. Când el a murit, pe scaunul domnesc stătea de câțiva ani Roman Vodă, că-l ridicase alături Petru Vodă. Iar Roman Vodă nu s-a supus înscrisului de la închinarea de suzeranitate a lui Petru. El, Roman, se apropiase de Măria Ta, care i-ai deschis ochii asupra furiei cu care turcii măturau totul în cale, apropiindu-se de hotarele noastre. Ungaria simțea amenințarea turcească, Țara Românească la fel simțea iar Roman Vodă pricepea că turcii nu vor ocoli Moldova. Numai Polonia nu avea nici o grijă. De aceea riga Iagello l-a acuzat pe tatăl meu de trădare. Atunci, în acel an 1389, i-am cunoscut pe solii Măriei Tale, boierii Manea și Roman. Ei au plecat de la curtea noastră conduși fiind de boierul Drăgoi, sol al Moldovei voievozilor Petru și Roman.

-Și te legi, Prințe, cu jurământ, astfel să pui slovele pe un tratat de alianță militară dacă eu, Mircea Voievod, te voi ajuta să ajungi la domnie?

-Mă leg și mă jur, Măria Ta. Ștefan Vodă, fratele meu vitreg, ajutându-l pe Vlad, nepotul Măriei Tale să-ți ia scaunul domnesc și închinându-se lui Baiazid, s-a făcut dușman creștinătății. Ștefan a murit, Dumnezeu să-i ierte păcatele. Dar Iuga, fratele meu, bolnav și prea plecat ducelui Vitold și regelui Iagello, dușmani lui Sigismund, nu va putea ține Moldova slobodă. O va închina Poloniei și va da și preț mare. Am aflat că va semna un hrisov cum

că Polonia nu are nici o datorie de bani[37] față de Moldova și nu va pomeni în veci de Pocuția. Asta se va putea împiedica numai cu mine, Alexandru, voievod al Moldovei. Dumnezeu să te ocrotească, Măria Ta!

Și Mircea urcă cu oaste până la Suceava, în zilele cele din urmă ale lunii decembrie, 1399. Și de la Suceava îl luă la sine pe Iuga zis Ologul și îl ținu departe de Scaunul Moldovei. Iar Alexandru se așeză pe Scaunul Domnesc al Moldovei, la Suceava cetate, în zilele de după Bobotează, anul 1400. Cronicarii Moldovei lasă mărturie scrisă că cei doi voievozi au fost cei mai înțelepți conducători ai țărilor române, în cei 18 ani până la trecerea lui Mircea Voievod la cele veșnice. Spun acești cronicari cinstiți, că acești ani au fost *anii înțelepciunii românilor!*

*

* *

De la înscăunarea lui Alexandru a trecut o lună. Mircea lăsă în urmă trei steaguri de călăreți să apere cetatea Sucevei și pe noul voievod, iar el cu oștirea porni la drum către cetatea sa de scaun. Îl avea cu sine pe Iuga, Ologul, pe care l-a luat prizonier. Alexandru ceruse să-l lase pe Iuga să rămână cu el, părtaș la domnie, dar Mircea nu fu de acord. Polonii regelui Viaceslav Iagello și lituanii ducelui Vitold ar fi putut lucra împotriva lui Alexandru, căci acesta mai avea destui boieri care nu îi juraseră, încă, credință. Mircea știa că lasă în urmă un voievod șubred, dar nu mai avea răbdare să stea departe de țara sa, care putea să fie lovită oricând de turcii lui Baiazid.

-Măria Ta Alexandre, Baiazid nu iartă nici un ghiaur care s-a ridicat împotrivă-i sub semnul crucii. Până acu pe toți i-a lovit. Doar Țara Românească a fost lăsată deoparte. De ce? Până când? Au trecut trei ani de la bătălia Nicopolelui și eu stau cu pânda către Baiazid, să-i aflu din vreme gândul de călcat Țara mea. Rămâi aici sănătos, pornește lucrul cu boierii Moldovei, câștigă-i de partea ta,

[37]Datoria de bani = este vorba despre împrumutul de 3000 de ruble frâncești acordat de Petru Mușatinul regelui Vladislav Iagello. Polonia garanta împrumutul cu cetatea Haliciului și ținuturile acesteia. Suma era foarte mare, rubla frâncească de argint fiind denumirea, în Orient, a librei italiene care valora 120 galbeni de aur. Deci împrumutul a fost uriaș, la acele timpuri, 360.000 de galbeni! (Conform P.P.Panaitescu – Mircea cel Bătrân, Editura Corint, București 2000, pagina 282

promite că le vei da ceva. Mai lucrează și cu neamurile și prietenii tăi din Polonia și Lituania, promite și aici că te vei închina ca vasal, lungește-i cu vorba. Îți trebuie un an de liniște și pace ca să-ți întărești șezutul pe scaunul domnesc.

-Măria Ta, dator sunt să-ți dau ascultare, că lucru bun ai făcut cu mine. Nu cred că ar fi primejdie de oaste polonă ori lituană la hotarul Moldovei. Nu acum. Poate peste un an ori doi, după ce se vor limpezi vremurile și pe acolo. Soarta regelui Vladislav Iagello nu este prea bună. Regina Hedwiga a plecat la cele veșnice în vară, anul trecut. Am primit știre că unii magnați încep să se miște, caută să îl dea jos pe regele care nu are temei pe tron fără Hedwiga. Că ea, regina, fusese moștenitoare. Iar Vitold nu are cheag, că a pierdut mult în bătălia de la Vorskla[38] și tătarii pot să-i jefuiască ținuturile. Dar îl are acolo, la îndemână pe Ivașcu, fiul lui Petru al Mușatei, care-i cam nătântot, dar poate fi pus, ca o momâie, în fruntea unei oști de o mie de poloni cu care să caute a mă da jos pe mine. Dar am ac de cojoc împotriva lui Ivașcu. Așa că, Măria Ta, te du sănătos și grijește de Muntenia, că tăria ei este stâlp de tărie și pentru Moldova.

Mai târziu a aflat Alexandru că Vitold chiar l-a uns voievod al Moldovei pe Ivașcu, în cetatea Brest Litovsk. Urma ca Ivașcu să jure credință și supunere Poloniei imediat ce va descăleca la Suceava. Doar atunci va putea să-și țină legământul, de a ceda ținutul Șipenițului și să șteargă din înscrisuri datoria regelui Poloniei, de 3000 de ruble frânceșți, față de Petru Vodă, tatăl lui. El i-a trimis carte lui Vitold că poate să-i cedeze Șipenițul, că are această putere numai dacă stă bine în scaun domnesc. Vitold i-a răspuns că îl poate lăsa stăpân la Suceava dacă însuși Mircea va depune jurământ de vasalitate față de Polonia. Și-a zâmbit în barbă voievodul și a murmurat „E prost în fudulia lui, acest Vitold! După câte primește, mai vrea și luna de pe cer?!”

În primul său an de domnie, Alexandru Vodă fu chemat în multe târguri și cetăți din țară, unde se cereau a fi deslușite și descâlcite multe pricini și gâlcevi între megieși. Vodă alese acele pricini de

[38] Bătălia de la râul Vorskla = a avut loc la 12 august 1399, între armata Hoardei de Aur condusă de Hanul Timur Kutlug și o coaliție creștină de armate lituaniene, poloneze, de cavaleri teutoni, moldoveni și valahi, conduși de marele duce Vitold. Coaliția creștină a fost învinsă, suferind mari pierderi.

judecată care priveau ocini domnești. Curând se duse vestea în țară despre îndemânarea lui Vodă de a împărți dreptatea. Nimeni până la Alexandru nu căutase să netezească neînțelegerile dintre oameni, să găsească vorbe blânde și înțelepte cu care să arate unde este greșeala și ce este de îndreptat. Cumpănind cu mare grijă, Vodă punea în fața oamenilor pe cântarul judecătoresc vorbele și faptele lor. Dar reușea, de cele mai multe ori, să împace părțile, să stingă zâzaniile și să aducă înapoi pacea și buna înțelegere între oameni care erau de un sânge. I se dusese vestea că are înțelepciunea lui Solomon. Pricinile de judecată la care cântarul dreptății era ținut de Vodă Alexandru se țineau, totdeauna, în liniște și cumințenie. Judele nu-i lăsa pe împricinați să-și arunce vorbe grele, amenințări și insulte. Găsea ac de cojocul celor mai îndărătnici oameni. Plata pentru reavoință și neascultare era mare și creștea mereu, cu cât acela dintre împricinați era mai guraliv și gâlcevitor. Încă din acest an de început pe Vodă Alexandru moldovenii l-au însemnat cu numele „Bun”, ceea ce însemna laolaltă Drept, Blând, Înțelept.

Megieșul din partea de miazăzi avea necazuri, spre deosebire de moldoveni unde pacea se arăta tot mai trainică. Necazurile lui Mircea erau cele obișnuite pentru tot omul, dar Vodă avea priceperea să tragă asupra lui o bună parte din acestea. Cetele de prădători nu stăteau departe de hotare și nu arătau că s-ar teme prea tare de oștenii români. Deși primeau lovituri tari, turcii nu se astâmpărau deoarece îi mâna foamea. Traiul lor era îndestulat din jaf și crimă, din vânzarea de robi.

Imediat ce primăvara își intră în drepturi, Mircea plăti mai mulți lefegii pe care îi punea să colinde pe la vadurile de ape, să pândească mișcările și zvonurile care deveneau semne limpezi de pericole. Înspre toamna acelui an 1400 Mircea se aținu cu oaste mare, împărțită în câteva pâlcuri, pe lângă mulțime de turci ieșiți la pradă în părțile Banatului Timișoarei și ale Ungariei de miazăzi. Mânând turme și cirezi, care mari încărcate cu saci de grâu, orz, mei și ovăz, cu tot felul de lucruri de folos în gospodărirea caselor, ba și cu sipete cu giuvaericale, cu galbeni și arginți, prădalnicii otomani trecură hotarul în Țara Românească, încercând să scape de oastea maghiară. Mircea îi lăsă să intre pe pământ românesc și îi lovi când se tălăzuiau crezând că au scăpat de pedeapsă. Fu mare durere printre turci. Un negustor armean care ajunse la Câmpulung aproape de

lăsatul iernii, povestea ceea ce văzuse cu ochii lui, la Salonic, în Grecia. Soseau turci răniți, zdrențăroși, plângând și strigând înjurături și blesteme către ghiaurii lui Mircea Vodă, de la Cara Iflac, care i-a jefuit de prăzi și i-a tăiat, fără milă. Ba, a avut chiar nerușinarea să treacă Dunărea și să-i prindă din urmă pe cei care scăpaseră de pedeapsă până atunci. Ia bătut Mircea cu treabă bună, fără să-și facă griji că ar veni Baiazid cu oastea cea mare să-i calce țara. Că Baiazid avea alte griji, prin alte părți ale împărăției lui, celei mari și întinse. Din ținuturile Azerbaidjanului, din munții Caucaz, din deșerturile și stepele de lângă Volga, emiri și bei fugeau din calea urdiei mongole, a hanului cel șchiop, Timur Lenk. Toți cereau adăpost și ocrotire, intrând în hotarele Imperiului Otoman. Orașele și cetățile de graniță din Anatolia deveniseră neîncăpătoare. Iar din partea localnicilor, câțiva emiri din cei care cu greu fuseseră cumințiți de Baiazid, acum iar ridicau capetele, uneltind să desprindă ținuturi întregi din marele imperiu otoman. Aceștia trimiteau soli înaintea lui Timur, prin care depuneau jurăminte de credință și-l chemau să atace pe acolo, pe unde le arătau ei, că acele locuri ar fi puncte slabe pentru Baiazid.

-Măria Ta, zise Înaltpreasfințitul Iosif Mușat, Mitropolitul Moldovei, avându-l la sfat de taină pe Alexandru Vodă. Avem știre că Sultanul Baiazid este bine încolțit de dușmani în părțile Anatoliei. Că emirul Caramanului, Mehmed al II-lea[39] împreună cu emirul de Sinop-Kastamanu, au ridicat steagul răzmeriței care clocise de mult, în așteptarea momentului prielnic, de a rupe Imperiul în două, separând partea anatoliană de cea europeană. Acum nu-i nici un pericol pentru Mircea Vodă să te ajute cu oaste, de va fi nevoie. Să-i trimitem aceste vești și să-l îndemnăm la prietenie.

Așa făcură. Dar era prea târziu. Niște cete de poloni trecuseră prin vad Siretul și coborau către Suceava. Aduceau cu ei pe prințul Ivașcu, fiu al lui Petru I-ul, refugiat în Lituania, la Brest, după moartea tatălui său. Știrea despre acest Ivașcu sosi cu o scrisoare pe care însuși pretendentul a trimis-o, arătând cine este și ce drepturi are la scaunul Moldovei. Oastea lituaniană nu era mare, doar cinci

[39]Emirul Caramanului, Mehmed al II-lea – conform „ Tahsin Gemil – Românii și otomanii în secolele XIV – XVI", Editura Academiei Române,

steaguri de călăreți. Alexandru le ieși în cale și îi înfrânse într-un loc împădurit, mult înainte de a ajunge la Suceava. Pieri Ivașcu și împreună cu el pan Ierzy Koriat, fiul lui Mihai Koriatovici. După această bătălie, Alexandru îi trimise carte lui Mircea:

„Măriei Sale Mircea Vodă, multă sănătate, pace și ocrotire de la Bunul Dumnezeu. Află Măria Ta că noi suntem bine, sănătoși și bucuroși, ceea ce îți dorim și Măriei Tale. Mai află, Măria Ta, că mai câteva zile în urmă tocmai pusesem la cale, cu vlădica Iosif Mușatul, o carte cu vești însemnate de la Patriarhia Constantinopolelui. Aflaserăm că emirul Caramanului, Mehmed al II-lea împreună cu cel de la Sinop Kastamaru, au ridicat steagul răzmeriței împotriva lui Baiazid Sultan. Că acesta s-a întors din drum, trecând cu o mare armată din Rumelia în Anatolia, ca să stingă această răzmeriță. Aflat-am că Baiazid tocmai plănuise să te certe pe Măria Ta pentru relele ce i le-ai pricinuit de atâta timp și pentru care el, Baiazid, n-a apucat să te pedepsească. Și mai vine o știre, Măria Ta, că hoarda cea mare a lui Timur Lenk este foarte aproape de hotarele Imperiului, așa că Baiazid nu va mai avea timp de răzbunări mărunte. Pe noi ne-a ocrotit Bunul Dumnezeu, dându-ne putere să ținem calea unei oștiri mărunte, pornită din Podolia de Ivașcu, fiul lui Petru I Voievod, care avea îndemn de la Riga Poloniei și de la Marele Duce Vitold, al Lituaniei, să ne alunge de pe scaunul Moldovei și să se așeze el însuși. Socoteala lor nu le-a ieșit! Iar noi am izbândit, nemaifiind nevoie să-ți tulburăm liniștea."

*

* *

„Mărite Doamne, prieten și bun sfătuitor al nostru, Mircea mare voievod și singur stăpânitor al Ungrovlahiei, îți scriem această carte ca să afli despre noi că din mila Domnului Dumnezeului suntem bine și sănătoși, care ne rugăm ocrotitoarei noastre, Maica Preacurată, să te păzească și să te țină la mila Fiului ei iubit, Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. În acest al doilea an al domniei noastre, te rugăm, Măria Ta, să-ți faci cale de întâlnire cu noi la hotarul ce ne desparte țările, la râul Milcov, în satul Focșani, unde vrem să ridicăm mănăstire cu toate acareturile folositoare, să fie loc de închinare dar și adăpost pentru trecătorii ce umblă prin țările noastre. Fie voia Tatălui Ceresc să punem piatră de temelie la această ctitorie a noastră, să slujească după datină, împreună,

mitropoliții noștri, al Moldovei și al Ungrovlahiei la zi de prăznuire a Nașterii Maicii Domnului, la 8 septembrie.”

*

* *

Cei doi voievozi sosiră la malul Milcovului cu o zi înainte de praznicul nașterii Maicii Domnului. Își așezară corturile de o parte și de alta a râului de hotar. Fiecare dintre cei doi venise însoțit de întâistătătorul Mitropoliei Țării sale, iar aceștia aduceau cu sine câte un sobor de preoți. Erau de față dregători din Sfaturile Țării, boieri mai mari și mai mici din împrejurimi. Și mulțime de popor. În ziua praznicului, Măria Sa Alexandru Voievod împreună cu Mitropolitul Iosif al Moldovei însemnară locul unde va fi așezată piatra de temelie a bisericii noii mănăstiri. Acolo preoții aduseră mese mari care slujiră de altar și pe care așezară sfintele odoare necesare pornirii liturghiei.

Cântările sfinte se ridicară spre cer împreună cu fumul de tămâie cădelnițat de preoți și de cei doi vlădici, iar mulțimea credincioșilor simți mai puternic ca oricând tăria credinței și dragostea lui Dumnezeu pogorând asupra lor.

După slujbă cele două case voievodale se așezară la praznic. Fură întinse mese și curând pe ștergare frumos brodate apărură feluri de mâncare de dulce, nici prea multe nici prea simandicoase ci așa cum se cuvine la niște oameni cumpătați. Iar poporul de rând se așeză pe iarba câmpului, întinseră și ei fețe de mese, pânzeturi și ștergare, apoi scoaseră din trăiști bucate aduse de acasă. Preoții binecuvântară mulțimea, spuseră rugăciunea de sfințire a bucatelor și trecură pe la pâlcuri stropind cu apă sfințită oamenii care murmurau binecuvântări și mulțumiri, rugându-se pentru sănătatea mai marilor țării și întâistătătorii bisericilor. Praznicul nu se lungi prea mult. La semnul ce veni de la cortul voievozilor, mulțimea se ridică, stătu plecat până se rostiră rugăciunile de mulțumire, apoi se retraseră, unii spre casele lor, alții spre sălașe ce și le făcuseră pentru un mas de noapte.

Alexandru făcu poftire lui Mircea și chiriarhului Țării Românești să se tragă în cortul cel mare pentru a sta la un sfat.

-Măria Ta, zise Vodă Alexandru, avem a-ți împărtăși câteva știri pe care le-am primit, proaspete, de la Prea Fericitul Patriarh

Ecumenic Matei I-ul. Poate să fi aflat și Măria Ta, mai înaintea noastră?! Dar nu-i rău să vorbim!

-Care este această știre despre care vorbirăți? Întrebă Mircea Vodă.

-Despre Baiazid sună veștile. El s-a ridicat din seraiul de la Brussa după ce a huzurit aici aproape trei ani. O fi fost obosit de atâtea războaie purtate, ca fulgerul, când în Anatolia când în Balcani.

-Asta am aflat și noi, că s-a tras la odihnă și nu se satură de desfătări. Este ceva ce Baiazid nu a mai făcut niciodată până acum. Prea Fericitul Patriarh ne spune ce l-a ridicat pe Baiazid din așternuturi. Vine uragan mare din adâncurile Asiei. Este Timur Han, urmaș al lui Genghis Han, spaima Romei. Are o armată uriașă, ce nu s-a mai văzut. Călăreți unul și unul, pricepuți la război, strașnici în toate cele ale ostășiei.

-Vine cumva să-i ia Imperiul lui Baiazid? Întrebă Vodă Mircea. Dacă se bat musulmanii între ei asta este bine pentru noi, creștinii. Adică știrea zice că acum Baiazid are o grijă mare, acolo în Anatolia lui?

-Da, Măria Ta. Baiazid adună oștirile de peste tot unde s-au risipit cât el a huzurit. Lasă numai garnizoane destul de puține în sangeacurile care îi sunt fidele, îi taie fără judecată pe emirii îndoielnici și crede Fericitul Matei că în curând se va măsura cu dușmanii lui mai vechi, dar și răi. Adică emirul Mehmed al II-lea de Karaman și cel de Sinop-Kastamonu. Umblă vorbe că aceștia au trimis soli în întâmpinarea lui Timur cu cărți de închinare, chemându-l să le facă dreptate împotriva lui Baiazid. Șchiopul – că Timur îi olog de la o rană de război - nu se grăbește. Îi place sângele, îi place să fie crud, să ucidă ca să-i înspăimânte pe dușmani, ca nimeni să nu-i stea în cale. A tăiat toată suflarea din cetatea Isfahan, din Persia, care era o cetate cu școli multe și învățați dintre cei mai aleși din lumea musulmanilor. La fel a stricat și Samarcandul, altă mândrie a islamului. Cel mai nou a lovit o oaste a lui Baiazid, condusă de fiul acestuia, Ertugrul, pe care l-a și ucis acolo, la cetatea Sivas. Această cetate se chema în vechime Sevastia și acolo, la anul 320 s-a întâmplat minunea cu cei 40 de mucenici omorâți la porunca lui Licinius, împăratul roman care se ridicase împotriva lui Constantin cel Mare, rupându-se de credința creștină. Aici, la Sivas,

după câteva zile de bătălie în care cetatea s-a apărat bine, Timur le-a trimis vorbă că toată suflarea va rămâne în viață dacă se predau. Aceia s-au predat și au ieșit din cetate, cu familiile și avuțiile lor. Timur i-a lăsat să se îndepărteze câtva timp, apoi a pus să fie prinși 3000 de bărbați pe care i-a îngropat de vii. Mormăia, rânjind: „Doar le-am promis că îi las în viață. Acum mai are cineva curaj să-mi stea împotrivă?"

-Groaznic, zise Mircea scârbit. O fi ieșit din străfundurile Iadului acest monstru! Să ne ferească Dumnezeu să îl dovedească pe Baiazid și apoi să se năpustească peste Dardanele, în Europa.

-Văzând această primejdie uriașă, care poate să vină peste noi, Fericitul Părinte Patriarh a trimis cărți regilor Ungariei și Poloniei, îndemnându-i să se împace și, împreună, să stea zid în fața musulmanilor. Avem vești de la curțile acestor regi, că au răspuns chemării Patriarhului și au dat la pace, lăsând adormite – pentru un timp – vechile zâzanii. Dar viața nu este ușoară pentru regele Sigismund de Luxemburg. O seamă de magnați unguri s-au răsculat și îi fac zile fripte. Chiar l-au și ținut la temniță vreo șase luni. Acuma, toată nădejdea este la Vladislav Iagello, Craiul Poloniei. La acesta trebuie să căutați sprijin și ocrotire. Acesta-i îndemnul Fericirii Sale, zise Înaltpreasfințitul Iosif.

-Așa vom face, Sfinția Voastră. Dar aveți știre despre vremea când Timur Lenk și Baiazid se vor ciocni? întrebă Mircea.

-Asta noi nu știm, doar Bunul Dumnezeu știe! Până se vor ciocni, trebuie să ne cercetăm interesele și să ne pregătim de ce-i mai rău!

A doua zi după praznicul Sfintei Nașteri a Maicii Domnului, cei doi voievozi cu suitele lor au urcat de-a lungul malului apelor și au cercetat hotarul. Au urcat până la ieșirea Putnei din munți, au coborât înapoi până la Siret și au poruncit să se pună pietre de hotar până la vărsarea Siretului în Dunăre[40]. Era, seară, soarele sta să asfințească. Despărțindu-se pentru odihnă după o zi lungă, dar cu

[40] *Istoricii noștri cercetând cărți și hrisoave vechi la curțile domnești ale Moldovei și Țării Românești au găsit că hotarul dintre cele două țări a rămas neschimbat, aproape cinci veacuri, până la acel eveniment istoric întâmplat la 24 ianuarie 1859. Acesta este un lucru foarte frumos, grăitor de la sine, că românii din țările lor n-au căutat să se înfrupte din pământul vecinilor, trăind mai tot timpul în pace și bună înțelegere.(n.a.)*

mult folos, cei doi prieteni mai schimbară o vorbă stând la marginea cortului cu câte un pocal de vin în mâini.

-Măria Ta, Alexandre, stau și mă gândesc din urmă, la drumul pe care l-au pornit înaintașii noștri și la noi, cei de acum, unde am ajuns?! Descălecătorul Țării Românești a fost Radu Negru Vodă. El s-a așezat la Câmpulung în anul 1290 și de acolo a început să-și adune apropiații, voievozi și cnezi de ocini mijlocii și mărunte, care au venit și i s-au închinat. După Vodă Radu Negru pe scaunul domnesc s-a suit Basarab I-ul, Întemeietorul. El a lărgit hotarele țării, a ridicat țara să-și apere neatârnarea și la 1330 i-a dovedit regelui Ungariei, Carol Robert de Anjou că Țara Românească are grijă singură de poporul său. Alexandre, prietene, suntem azi, la văleat 1401 după 70 de ani de la Întemeiere. Țara mea este tare, este slobodă și se poate apăra singură. Nu-i așa că noi, românii de pe aceste pământuri, avem o țară tare tânără? Iar voi, moldovenii, aveți țara mai tânără decât a mea. Că Bogdan I-ul, Întemeietorul, a primit hrisov de la regele Ungariei la anul 1365 în care acela scrie că oamenii lui n-au putut întoarce Moldova să se închine și să plătească tribut. Iată, dară, Moldova ca țară slobodă, are doar 36 de ani, jumătate din cei ai Țării Românești. Domnul Dumnezeu a vegheat asupra noastră, a fost vrerea lui Dumnezeu ca noi să fim astăzi ceea ce suntem. Eu l-am avut ajutor de nădejde la Curtea Domnească pe Bătrânul Înțelept Ștefan și pe fiul lui, Mihu. Aceștia doi au stat lângă scaunul domnesc și, având dar de har, ne-au îndrumat să mergem pe drumul cel bun. La fel a avut și Moldova ocrotire și călăuz pe Bătrânul Înțelept Gligor, fiul adoptat de Ștefan. Cu dar de har de la Ceruri țările noastre s-au întemeiat și au crescut, întărindu-se. Sunt mândru că am ajuns la această cunoaștere de sine și, cu smerenie mă plec, slavă aduc și mă rog Tatălui ceresc să-mi dea Înțelepciune să îngrijesc acest prunc ales, care este Țara Românească. La fel trebuie să simți și tu, Alexandre, Măria Ta!

Tăcu o vreme. Deasupra capetelor lor cerul începuse să se spuzească de stele. Luminătorii Domnului arătau cât de minunată este Creația. Cercetând cerul nopții, Mircea mai spuse:

-Înainte de a i se împlini sorocul, Bătrânul Înțelept Mihu, ultimul din cei trimiși să ne stea alături, mi-a spus că de acum înainte țările noastre singure trebuie să-și poarte de grijă. Că Țara are oameni aleși, bărbați luminați, cinstiți, cu dragoste de țară și de neam, tari

în credința lor ortodoxă. Că adunându-i pe aceștia, cât mai mulți, la Sfatul Țării, putem să ne conducem cu Înțelepciune. Asta mi-a cerut Bătrânul Mihu: *„Stăpâne, drumul cel drept îl poți urma pentru Țară și pentru Măria Ta, ca singur stăpânitor, numai având Răbdare și făcând toate cu Înțelepciune. Nimic nu se poate face fără Dumnezeu!”* Aceasta este calea pe care trebuie să mergem, cu luare aminte și Răbdare, sprijinindu-ne pe sfatul înțelepților Țării.

Stăteau față în față, ținându-se de brațe așa cum moșteniseră de la strămunii romani. Arătau ca două trunchiuri de copaci din falnicele păduri ale țării, întărindu-se unul pe altul pentru a înfrunta furtunile ce aveau să vină. Fu rândul lui Alexandru să-și spună crezul:

-Măria Ta, simt cum crește în mine un gând ce mă însoțește de câtva timp, în anul acesta. Ceva adastă în mintea mea și-mi dă liniște și încredere în ceasul ce vine, în ziua de mâine. Eu cred că acei Bătrâni Înțelepți de care ai pomenit Măria Ta, mai stau și acum în preajma noastră. Că-mi vine să-ți spun cu multă încredințare, că anii ce vor veni începând de acum vor fi anii întăririi țărilor noastre. Vor fi anii Înțelepciunii care vor sta la temelia veacurilor ce vor veni. Trebuie să găsim în noi și în preajma noastră toată înțelepciunea ca să ținem vrăjmașul necredincios cât mai lung timp și cât mai departe de hotarele noastre, ca să ne chivernisim, să prindem puteri și cheag, toți oamenii noștri, satele și târgurile noastre, cetățile pe care trebuie să le zidim și mănăstirile puternice pe care trebuie să le ridicăm în toate ținuturile. Să ne ajute Bunul Dumnezeu!

A doua zi Alexandru îi ceru lui Mircea să mai zăbovească un ceas pentru a-i împărtăși o neliniște ce nu-i dă pace de ceva vreme.

-Ce pericol mare paște Moldova, Măria Ta, de crezi că e musai să mai zăbovim la sfat? întrebă Mircea.

-Măria Ta, să nu-ți fie cu bănat, dar stând la sfat cu boierii mei cei mai înțelepți, așa cum m-ai îndemnat să fac când țara-i la ananghie, am hotărât că trebuie să încheiem între noi o alianță scrisă și pecetluită, ca să ne fim de ajutor în orice pricină am avea fiind în față cu megieșii noștri răuvoitori. Crezi că ar fi ceva rău în astfel de alianță?

-Sigur că îmi place o alianță încăpătoare, cu ajutor de oaste, cu înlesniri negustorești, în ce privește învățătura și răspândirea cuvântului scris. Puteam porni o asemenea înțelegere începând negocieri cu dregătorii din Sfatul nostru, al fiecăruia. Dacă tot ne-

am adunat cu mare grăbire, înclin să cred că în afara propunerii tale de a încheia o alianță ar mai fi ceva ce te neliniștește amarnic, frate Alexandre, zise Mircea, stând liniștit ca un frate mai mare și mai înțelept ce era.

Se așezară la sfat, doar ei doi, voievozii țărilor române.

-De la Patriarhia noastră am aflat că se pune la cale un război urât, între două armate de necredincioși. Timur Han se îndreaptă spre colțul de răsărit al Anatoliei, pe unde va năvăli cu sute de mii de călăreți peste așezările turcești. Baiazid nu are atâta oaste câtă are Timur. Și nici nu se poate mișca așa de iute, că el are cavalerie puțină și mai mulți umblători pe jos. Patriarhia dă semne de neliniște și trimite cărți la toate mărimile creștine, la ortodocși dar și la Papa de la Roma. Acum, când Evropa este golită de oști turcești, n-ar fi potrivită o cruciadă pentru a-i mătura pe necredincioși pentru totdeauna? Măria Ta ești mai apropiat de Craiul Sigismund al Ungariei, el nu are gând să facă strigare de cruciadă?

-Craiul Sigismund este la mare ananghie, de când i-a murit regina. Baronii unguri s-au ridicat împotriva lui și acum este război în interiorul Ungariei. Am aflat de la Știbor, voievodul Transilvaniei că arhiepiscopul de Strigoniu împreună cu magnații cei mai bogați și puternici, familiile Cillei Herman și Garai cer să plece de pe tron, că dacă a murit Maria, regina, el n-are de ce să se țină că ar avea vreun drept să fie rege. Vezi dară, Măria Ta, că Ungaria nu poate face nimic, nici bine și nici rău. Țara Românească are liniște la hotarul din munți. Dar voi, cum stați cu megieșii voștri, poloni?

-Cineva și-a vârât codița și la miazănoapte. Regele Vladislav Iagello are ceva necazuri pricinuite de vărul său, Vitold, marele cneaz al Lituaniei. Acesta se refugiase de mânia Iagellonului la cavalerii teutoni, care erau de multă vreme în război cu Polonia. Așa că Vitold, dorind să slobozească Lituania din unirea cu Polonia, i-a aţâţat pe teutoni să atace pe Vladislav. Acum, după cum vezi și Măria Ta, Moldova este la fel ca Țara Românească, ocrotită de dușmani. Polonezii fiind la anaghie, au nevoie mare de liniște și pace din partea Moldovei. Acu îți cer sfatul, Măria Ta, este bine să pun jurământ de vasalitate în fața Iagellonului? Bănuiesc că aș putea

căpăta multe înlesniri acum, decât atunci când ei se vor fi întărit, căzând la pace.

Mircea rămase pe gânduri. Nu zăbovi prea mult și îi propuse lui Alexandru să aibă răbdare câteva ceasuri, să se sfătuiască și cu oamenii lui de încredere. Că el a stat mai puțin cu grijă față de ce se întâmpla la miazănoaptea Europei.

Se traseră fiecare la sfat cu dregătorii pe care îi aveau însoțitori la acest drum de mare folos pentru țările lor. Apoi reluară sfatul de îndată după prânz. De astă dată fiecare dintre ei aduse la sfat câțiva nobili apropiați.

-Mai multe capete pot da mai multă lumină pentru a desluși adevărul! Dacă pornim vorbirea pe întrebarea ce ai pus-o, frate Alexandre, de este bine au ba să depui jurământul vasalic în fața Poloniei, eu zic să scrutăm cu mare atenție meleagurile acelea și mai cu seamă ce se coc în castelele de la Buda, Cracovia și la Malborg, capitala teritoriului teuton.

-Când m-am gândit la întrebarea ce ți-am pus-o, zise Alexandru, am avut în vedere alegerea mea către regatul Poloniei, ca prieten mai de nădejde dintre aceste trei puteri megieșe. Regele Sigismund se încăpățânează să depun jurământ de vasalitate ca apoi să mă înlăture și să-și pună un om de paie în loc.

-De ce are Sigismund Crai atâta înverșunare împotriva Moldovei? zise Mircea. Ce dorește să desprindă din coroana cu perle a Moldovei?

-Gurile Dunării, mărite frate voievodule. Ungaria este o țară de interior. Magnații unguri doresc să aibă câștig mai mult și mai bun din negustoria peste mări și oceane. De aceea se bate cu venețienii pentru Adriatica și peste apele înspumate ale Mediteranei. Iar acum, mai visează și la acest capăt al Drumului Mătăsii. Este lacom tare acest rege!

-Dacă el vrea Chilia, de ce îi trebuie toată Moldova? întrebă Mircea. La fel, dacă vrea la Marea Neagră, nu se poate mulțumi doar cu Dobrogea? De ce îi trebuie toată Țara Românească? Vedeți oameni buni cum lăcomia și zgârcenia lucrează împreună la omul fără Dumnezeu? Și noi ce trebuie să facem ca să putem păstra ce ne este dat din veac?

Peste adunare se lăsă un moment de tăcere. Era greu de dat un răspuns pe loc, la această întrebare pe care voievozii celor două țări

române și-o puneau de la Întemeiere încoace. Timid pentru început, beizadeaua Mihail spuse câteva vorbe:

-Ne trebuie multă înțelepciune ca să putem scăpa din capcanele pe care megieșii cei lacomi ni le întind. Dar din cele două puteri cu care ne mărginim, mai vrăjmașă mi se pare Ungaria, cu regele Sigismund. Ce va face Ungaria când Baiazid își va mâna oștile înapoi, în Balcani?

-Bine ai grăit fiule, zise Mircea. Noi l-am lăsat deoparte pe turc. După ce se va alege din doi cine este cel mai puternic, acela își va aduce aminte că a început cucerirea Evropei. Și că n-a terminat treaba începută. Nouă la asta trebuie să ne stea mintea, la Imperiul Otoman. Acum Țara Românească este singură în calea acestei oștiri uriașe. Poate Ștefan al Serbiei să ne vină în ajutor, dar și el încă este slăbit. Abia a dat jos lanțurile robiei.

-Eu zic, Măria Ta, că Moldova trebuie să-și ia pe cineva puternic cu care să meargă înainte. Acesta mai puternic aici, aproape de noi, este Polonia, zise Alexandru. Trebuie să încercăm, cu înțelepciune, să încheiem un tratat de alianță militară cu Polonia deoarece avem un dușman comun, Ungaria. Iar legământul de vasalitate asta trebuie să fie, cel mai mult ajutor militar împotriva Ungariei și mai puțin biruri de plătit și pământuri de pierdut. Polonia este slabă cu doi dușmani care îl pot strivi între colți de clește, chiar și acum. Că Sigismund are tratat de alianță militară cu ordinul teutonic. Alianța lor are scop ieșirea la Marea Baltică. Polonia poate pierde o fâșie de țărm la Baltică pe care Ungaria îl cucerește cu ajutor teutonic. Când Teutonii câștigă, Ungaria poate lovi Polonia dinspre hotarul lor comun, iar Vladislav Iagello nu va putea lupta singur, pe două fronturi. Poloniei îi trebuie doi aliați care, chiar dacă sunt mai mărunți pot să-i facă bine, lucrând împreună. Moldova și Țara Românească pot lovi Ungaria împreună, în două locuri atunci când ea ar vrea să le sară în ajutor teutonilor. Eu, Alexandru al Moldovei, voi porni cât de curând soli pentru o întâlnire cu regele Vladislav în care să-i dezvălui această strategie de ajutor între noi împotriva Ungariei. Ce zici, Măria Ta, să pomenesc și despre mijlocirea unui tratat militar între Polonia și țara lui Mircea Voievod?

-Ai gândit înțelept, frate! Și tot ce ai spus nu ascunde urmă de viclenie. Dar nu se cuvine să zic „Da” pe nerăsuflate. Trebuie să măsor cu măsurile mele, apoi voi zice cum vreau eu să facem. Până

atunci spune, frate Alexandre, cum te-ai așezat în casă nouă? Ai apucat să te chiverniseşti? Ai dereticat prin cămări și ai dat gângăniile rele din cotloane?

-Zic că am început bine traiul în casă nouă. Am luat aminte la casnici, i-am cântărit și i-am întors pe toate fețele și i-am găsit așa cum am aflat despre ei mai înainte. Cel mai tare mi-a plăcut vistierul. Nici întâiul logofăt nu-i de lepădat. Pe ceilalți încă nu i-am văzut la treabă.

-Așa cum ai grăit despre megieși pare-se că poți avea trai tihnit ceva vreme. Că ciorovăiala dintre părți nu se va stinge prea curând. Căpoși sunt toți, ungurii, polonii, lituanienii, teutonii și tătarii. Ai noroc că ești încă departe cu hotarul de Imperiul Osman. Dar nu dormi. Caută să-ți faci cuiburi întărite, de-a lungul hotarului cu Dunărea, din loc în loc pe Prut, pe Nistru, pe Putna și sub munți. Mereu să ții minte că paza bună poate trece primejdia rea.

În ziua următoare Mircea îi dădu răspuns lui Alexandru la planul aceluia de a se închina vasal regelui Vladislav Iagello. El admise că propunerea de a se alia amândoi, Moldova și Țara Românească cu Polonia este cea mai bună pentru acești ani, dar nimic nu poate fi sigur că ceea ce au gândit ei, acum, se va împlini mâine.

-Măria Ta Alexandre, nici o socoteală de acasă nu se potrivește cu de amănuntul cu ce se întâmplă în târg. Iar în iarmaroc la noi sunt doi circari aprigi, care se vor da în mare înfruntare. Grijă mare trebuie să avem, să nu răstoarne din paguba ce o vor face și peste noi, bieți nevinovați. Când se va găta joaca acelora, abia atunci vom ști care-i pasul ce trebuie să-l facem. Să știi, frate al meu, că bine mi-a priit această chemare grabnică a ta. Mă simt mai ușor și mintea mi se pare a fi mai limpede.

Își văzură de drum a doua zi. Alexandru i se păru lui Mircea a fi întruparea aproape desăvârșită a celui pe care îl măsurase în urmă cu un an, ori poate mai mult, când i se înfățișase cerând ajutor. Iar Mircea era, pentru Alexandru, perechea cea mai potrivită. Ca domnitor peste o țară, ca stăpân peste faptele și pornirile lui de om, ca tovarăș de drum lung.

Capitolul 17
Alexandru cel Bun la început de drum

Alexandru ședea în scaunul domnesc de un sfert de ceas și încă nu rostise nici un cuvânt. Privirea lui zăbovise iscoditoare pe chipurile boierilor adunați la Sfatul Țării în spătăria cea mare. Era cu o săptămână înainte de Florii, în anul 1400 și primăvara se arătase frumoasă, călduroasă, fără viscol sau vijelii de vânturi uscate cum fusese în anii din urmă. Scaunul domnesc era larg, făcut pentru doi oameni. Alături de Alexandru stătea fratele mezin al acestuia, Bogdan. Dar această domnie în devălmășie era numai de ochii lumii, că cel care era stăpân și mai tare dintre ei, era Alexandru. Ochii lui zăriră un chip mai altfel decât al boierilor care umpleau sala. Fără barbă și mustăți, cu plete mai lungi lăsate pe spate. Chip luminat, cu piele netedă, o față îmbujorată. Vodă își dădu seama că la Sfatul Țării se găsea o femeie, lucru neobișnuit. Era frumoasă, nu chiar tânără, să fi avut mai aproape de doi poli de ani.

-Ce caută muiere la Sfatul Țării? întrebă Vodă, acestea fiindu-i cuvintele de deschidere a Sfatului. Gătatu-s-au bărbații în țara asta?

Împinsă ca de arc, femeia către care se întorceau capetele tuturor bărbaților, se ridică și tună, cu voce aspră:

-Gătatu-s-a, Măria Ta, doar în ogradă la mine, la Răușeni. Că mi-am îngropat bărbatul anțărț, tăiat de hanger și străpuns de săgeată de nohai, furișat tâlhărește. Eu sunt Mărioara, de la Răușeni, văduvă. Am venit să-mi caut bărbat, să mă păzească de hoți. Iar de nu s-o găsi vreunul să-i fiu pe plac, ca muiere, că nu-s babă încă, apoi am venit să-ți cer, Măria Ta, să ridici cetate de piatră la vadul râului Răut, după cotul cel mare de la răsărit de Bălți. Că-i vadul prădătorilor acel loc, iar pe aproape este conacul meu.

Vodă se uită cu alți ochi la frumoasa boieroaică văduvă, acum când o putea privi pe de-a întregul, femeie plăcută la chip, mlădie la statură și bărbată în văduvia ei.

-Te-aș lua chiar eu, femeie, dar o am în grijă pe Doamna Țării! Iar îndată ce s-o găta Sfatul, îngăduie să-ți fiu pețitor. Numai să nu-

mi ceri să sparg vreo casă de boier, că ne afurisește, pe dată, Vlădica Iosif, aci de față.

Incidentul căruia Vodă i-a dat această notă șăgalnică destinse atmosfera din spătărie. După ce foiala încetă, Vodă porni a zice:

-Ați văzut, boieri dumneavoastră, cât de anevoie s-a întemeiat țara aceasta, a Moldovei. A trebuit însuși Bunul Dumnezeu să pună mâna Sa cea sfântă și să ne aducă de peste munți trei sute de sate, cu preoți, cruci și prapori în frunte. Au unde s-a mai pomenit bejenie pornită cu Sfânta Cruce în frunte? Dumnezeu a venit pe altarul Său de jertfă și ne-a arătat unde să punem temelii pentru sate și târguri. Ne-am arătat, de atunci până la acest ceas, vrednici gospodari? Nu ne-am arătat, boieri ai Moldovei și frică să ne fie la toți, cu verhovnicii noștri în frunte, de mânia lui Dumnezeu. Neamurile mele din urmă, în loc să îndemne obștile la treabă, s-au purtat precum Cain și Abel, tăindu-se din lăcomie, pentru aceste perne de pe Scaunul Domnesc. Cu mila și îndurarea Mântuitorului, zâzaniei dintre mine și fratele meu Iuga i-a pus capăt Domnul Țării Românești. Avem legământ din partea voievodului lituanian Vitold că-l va ține departe de hotarul Moldovei pe Ivașcu, cel ce se sumețește că-i nepot cu drept de urmaș pe Scaunul Domnesc. Mă leg în fața Sfatului Țării să nu vărs sânge de frate ori de nepot, ca să cadă mânia lui Dumnezeu peste ctitoria Sa. De aceea vă cer, boieri mari ai țării, să nu vă dați de partea uneltitorilor. Să fie pace și liniște în Moldova!

Era oful cel mare al lui Vodă Alexandru cearta cu sabie pentru tron, între urmașii de sânge? Sigur, era o piedică urâtă pentru acești creștini de neam ales să poată sta ani mulți pe tron, fără a purta războaie de moștenire. Iar Vodă Alexandru îi dezvăluise prietenului și susținătorului său, Mircea Voievod, că îi era hărăzit să aibă domnie lungă.

-Pământul Moldovei este pământ mănos, roditor. De aceea este poftit de mulți ticăloși. Prădalnicii din pustă ne calcă an de an și nu se mai satură. Ei văd Moldova ca pe un sat fără câini și, prin multe locuri la hotare nu avem porți, iar gardurile sunt dărăpănate. Ca la Răușeni, bunăoară! Eu știu că sunteți boieri cu cheag puțin, dar vă îndemn să porniți zidiri de cetăți, din pământ și trunchiuri de brazi la început, apoi le vom întări cu stânci din munții noștri, ca să fie trainice peste vremuri. Pentru aceste lucrări, vistieria vă va da

despăgubiri. Iar cine se încumetă să-i facă Moldovei acest bine, să se înscrie la Cancelarie să-i dăm hrisov de întărire pentru moșia ce o are. Domnia are destul pământ nelocuit, cu păduri, râuri și heleșteie pline cu pești, dar are locuitori puțini. De vrem bogăție, trebuie să aducem oameni, să creștem tineret pe care să-l învățăm dragostea de glie și cum să apere ocinile strămoșești cu spada în mână.

În spătărie se porni rumoare. Boierii se aplecau unii spre alții, punându-și întrebări pe care le-ar fi adresat lui Vodă, singurul care avea pământ de dat. Tot muierea care căpătase glas, fu cea care avu îndrăzneală:

-Ne faci scutelnici, Măria Ta? Ne dai hrisoave de întărire a moșiilor de la părinți?

-O să dau la boieri, jupânească Mărioară. Domnia ta să te hotărăști, vrei bărbat la casa matale, ori hrisov în loc de bărbat? răspunse Vodă, stârnind iarăși zâmbete și chicoteli.

Alexandru lăsă timp de întrebări și răspunsuri. Apoi, parcă îndemnat din Ceruri, cineva puse o întrebare care aștepta răspuns de mare încredere.

-Măria ta, dar cum stăm cu megieșii? Vom avea pace din partea lor? Ori iar ne vor certa cu oști?!

-Am aflat că certurile și neînțelegerile de o viață dintre cei doi veri, regele Vladislav Iagello și Vitold, marele cneaz al Lituaniei sunt pe cale să se stingă. Adică părțile și-au trimis sfetnicii să facă înțelegeri scrise pentru pace. Până acum s-au întâlnit la Radom, au vorbit și au căzut la pace cu oarece necazuri mai vechi, acum fiecare s-a întors la stăpânul său. Un prieten al mamei mele a spus că treaba este serioasă, adică va fi pace. Mai rău este cu Swidrigaillo, fratele regelui Iagello, care a rămas numai cu titulușul de cneaz al Podoliei. Acesta s-a lepădat de frate-su, a fugit blestemând și amenințând la cavalerii Teutoni, alți diavoli căutători de nod în papură ca să aibă război mereu, cu Polonia, mai cu seamă. Cât de curând vom afla despre acest război care se pune la cale acum. Așa, boieri dumneavoastră, dinspre miazănoapte vom avea liniște și pace. Iar dinspre Ungaria, la fel vom avea pace, că regele Jigmond de Luxemburg are război cu o seamă de mari nobili care i-au pus gând rău neamțului. Cică trebuie să deie jos coroana de pe cap, că dacă i-a murit nevasta, regina Maria, el nu mai are nici un drept la titulușul

de rege. Că el a fost numai asociat la tron, câtă vreme trăia Maria regina, asta fiind moștenitoare după tată-său, Ludovic cel Mare. Singurul loc de unde nu o să avem răgaz va fi dinspre Bugeac. Dar acolo vărul Mircea, voievodul Țării Românești, are să ne ajute cu oaste, să-i călcăm pe acei prădători. Cred că până în vară, la Schimbarea la Față, o să pecetluim o mare alianță între țările noastre românești.

Boierii Sfatului se arătară mulțumiți. Aveau de ce, că de multă vreme Dumnezeu nu făcuse această minune, cum scrie la Psalmi, că „Domnul va pune pe vrăjmașii mei așternut picioarelor mele!” Din stânga sa, Bogdan al doilea voievod, se apropie de urechea fratelui său mai mare și îi șopti:

-Cată să-i ispitești despre ticăloșii trădători Bratul, Costea și Grozea. Poate mai știe cineva de soarta acestor ticăloși.

-Că bine zici, frate! Apoi Alexandru se adresă Sfatului. Boieri dumneavoastră, mai știe cineva câte ceva despre neprietenii noștri, Bratul, Grozea și Costea? Dacă aveți știri despre aceștia, ori de știți pe unde și-au găsit adăpost, să le spuneți că noi, domnii Moldovei Alexandru și Bogdan, nu vrem să avem dușmănie cu nimeni. Iertăm, dar vrem să fim iertați. Jurăm aici în Sfatul Țării, iar scribii Logofeției să scrie un uric, că oricare dintre cei care ne au de vrăjmași și au fugit unde au văzut cu ochii, poate să se lepede de vorbele rele rostite, de gândurile rele, pe acestea să le scrie pe o hârtie, să le trimită la Cancelaria noastră cu jurământ de pace și împăcare, cu pecetea roșie pusă, după care și noi vom jura și vă vom lua de martori în Sfat. Ei se pot întoarce la moșiile lor, dar vor trebui să plătească zeciuiala pentru anii lipsă. După ce vor face aceste despăgubiri, se întorc în țară și rămân înscriși în tagma „boierilor” câte zile vor mai avea.

-Știu eu, Măria Ta, despre Costea, care acum își zice Valahul, că ar fi la Ștekar, în Polonia. O să-i trimit carte și dacă vrei, Măria Ta, dă poruncă la Cancelarie să se scoată uric de iertare pentru acest bejenit. Eu sunt boierul Ciupici, Măria Ta și mai știu că Bratul Netedul are gravat capul de zimbru pe inelul său de pecete. Asta înseamnă că este din casa domnitoare, se trage de la Bogdan Întemeietorul.

-Să se mai știe de către boierii Sfatului că Domnia face danii de pământuri nelucrate oricui are putința să aducă țărani și să-i așeze

acolo. Când i se dă hrisov de la Cancelarie, acolo va sta înscris anul și ziua când noua așezare va fi plină cu locuitori, iar plata dărilor și birurilor se va face de la acea dată scrisă. Iar de nu se va umple satul, atunci acel pământ nelucrat vine înapoi la Domnie[41]. Și iară vă spun că toate cetățile care pot fi folosite ca adăposturi pentru oștire și locuitorii nepricepuți într-ale bătăliilor, vor fi ale Domniei. Acolo, în aceste cetăți, numai Domnul Țării și împuterniciți lui poruncesc iar oamenii – oșteni și pașnici – se supun.

-Măria Ta, dacă ai dat asemenea porunci, fă bine și ne spune ce gânduri ai și ce poruncești despre juzi și judecăți, despre păstrarea tihnei și păcii și despre supunerea locuitorilor în fața legii, zise Jupanul Andrieș, ruda lui Vodă.

-Boieri dumneavoastră, așa cum a făcut tatăl meu, Roman Voievod, așa voi face și eu. Că de la tatăl meu am învățat multe lucruri bune, tot el m-a îndrumat să deslușesc, singur și de capul meu, ce este bine și ce este rău. Așa cum a făcut Vodă Roman Mușatinul, voi umbla prin țară împreună cu dregătorii și voi ține scaune de judecată în toate târgurile și orașele cele mari. Tot acolo voi pune scaun de judecată și voi da putere și drept de a judeca pricini mărunte unor oameni, boieri mari ori mai mărunți, care au dat dovadă de pricepere în a cerceta pricinile dintre oameni, cu nepărtinire și fără patimă. Acele ținuturi peste care va avea putere un jude și scaunul său de judecată se va numi județ și va fi, acel jude, mâna Domnului, bun la a face dreptate, de a fi gospodar priceput cu chivernisirea averii Domnului, de a strânge dări și biruri, de a da și lua gloaba[42] de la călcătorii de lege.

Vodă zăbovi cu poruncile și aranjamentele noi, răspunzând întrebărilor și dând lămuriri, deslușind în profunzime rosturile unor hotărâri și porunci. Cum Sfatul se lungise prea mult și oboseala începu să își spună cuvântul, Vodă se grăbi să slobozească lumea la treburile lor.

-Cinstiți boieri, multe am avut de deslușit și multor lucruri le-am dat de rost. Nu le putem căuta pe toate câte trebuie îndreptate ori făcute noi. Multe avem de aflat când vom face scaune de judecată și tot atunci vom da poruncile cuvenite pentru a face ca lucrurile să

[41] Conform C. Cihodaru – Alexandru cel Mare, editura Junimea, Iași, 1984

[42] Gloaba = amendă, uneori taxă care se plătea pentru interzicerea redeschiderii unui proces.

fie mai bune și datinile să fie respectate. Mai am a vă zice și rog pe toți boierii să priceapă, că dreptatea lui Vodă este una singură pentru tot moldoveanul. Dar hotărârile mele vor fi îndulcite ori de câte ori va fi vorba de boierii care s-au arătat statornici în credința lor față de mine, cei care au stat alături cu mine la greu și la încercări. Față de aceștia dator sunt să mă port cu dragoste nefățarnică și cu prietenie. Iată, numesc printre prietenii mei cei mai buni pe Stanislav Rotompan, pe Dragoș de la Neamț, pe Oană de la Suceava, Mihail de la Dorohoi, Giurgiu de la Frătăuți, pe boierii Vâlcea și Ciupici.

Ziua aceea, prima în care noul voievod al Moldovei se întâlnea cu o parte din boierii țării, a fost ca un răsărit de soare pentru acest neam mărunt, neașezat încă pe rosturile ei. Locuitorii erau puțini față de câmpiile mănoase, de pădurile bogate în vânat, de râuri și lacuri abundând de pești. Din vremuri străvechi multe neamuri s-au așezat pe aceste locuri, dar prea puțini au scăpat de furiile celor care veneau în goana cailor căutând bogăție nelucrată, ușor de cules. Doar cu prețul unor rotiri de paloș, izvorâtor de sânge nevinovat ...

Așezându-se în spătăria mică la masa așternută doar pentru ei, Alexandru voievod și Bogdan, fratele său mai tânăr, pofta de vorbire le-a fost mai mare decât cea de bucate alese.

-Să spunem mai întâi, frate mai tânăr, rugăciunea mesei ... zise Alexandru, strunind neastâmpărul mezinului. În gura lui *„Tatăl nostru ...”* sună așezat, liniștit, încărcat de dor și de speranță. Făcându-și cruce mare, aruncată peste umeri, Vodă mai zise:

-Tatăl meu, Roman Vodă pe care tu n-ai apucat să-l cunoști, m-a învățat să mă opresc din avânt atunci când inima, sufletul, îmi sunt prea pline de ... de orice, de bucurie, de mulțumire, de încredere că toate sunt bune și ușor de luat. Așa ești tu, frate, acum, pornit să te avânți fără să cugeți mai întâi la următorul pas pe care vrei să-l faci. Să nu strigi „Hopa!” înainte de a sări. Acum spune, ce ai vrut să zici îndată ce ne-am depărtat de boierii Sfatului.

-Măria Ta, frate al meu, am simțit multă nădejde la oamenii aceia pe când se trăgeau spre uși. Te lăudau, spuneau că n-au întâlnit atâta înțelepciune la un om tânăr ca Măria Ta. Fiecare spunea cam aceste vorbe „Să-i dea Dumnezeu să aibă sănătate ca să împlinească vorbele zise, să facă așa ca în ziua de mâine să mergem mai departe, cu încredere în el!” Eu cred, Măria Ta, că boierii aceștia te-au

plăcut. Cu ei vom putea face casă bună și treabă bună! N-ar trebui să te gândești, Măria Ta frate, să-ți alegi dregătorii dintre cei care s-au arătat mai credincioși dintre toți?

-Hei, frate, zise Vodă rupând coltucul de pâine cu coaja rumenă și mușcând din ea. Multe m-a învățat tatăl meu, sfaturi bune pentru un voievod care vrea să fie întemeietor de țară. Zicea Roman Vodă așa „Fiule, de vrei să ai domnie lungă, leapădă de la fața ta pe lingușitori. Aceștia te împroșcă cu vorbe frumoase, numai miere este pe limba lor. Dar caută să afli ce vorbe ies din aceeași gură pe la spatele tău!" Ca voievod stăpân pe moștenirea lăsată de înaintași, nu-i lăsa pe boieri să te întreacă în bogății. Nu le da aur și moșii ca răsplată pentru vorbe frumoase, dar goale. Fii strâns la pungă, să te frigă tare banul de aur pe care-l slobozi din mâna ta în palma celui care cerșește răsplată pentru vorbe. Voi da dregătorii, dar mai întâi îi vom încerca pe cei ce s-ar arăta destoinici să facă treabă bună. Vom ține divan de judecată în ținuturi, tot în alt târg ori cetate în fiecare săptămână. Acolo ne vom însoți la drum cu un alai de boieri, dintre cei mai mari, dar și dintre cei mai mărunți, dar luminați la minte. Așa m-a povățuit să fac ocrotitorul meu, Vodă Mircea. Tot el mi-a zis să fiu cu mare băgare de seamă la doi oameni pe care este musai să-i aleg înaintea altora. Unul este cel care va purta pecetea cea mare a țării. Pe tine te voi pune, Bogdan frate al meu, să citești toate uricele și hrisoavele care vor fi scoase din Cancelarie și care vor purta pe ele marea pecete. Iar acolo unde vei afla greșeli în înscrisuri care schimbă înțelesul hotărârii domnești, acolo imediat îmi vei aduce mie la cunoștință, fără să te amesteci, cu inimă iertătoare în această gâlceavă. Priceput-ai?

-Am priceput, Măria Ta! Că de este logofătul ori diacul de rea credință și vândut pentru punguța cu ochiul dracului strecurată în chimir de cel ce vrea dreptate numai pentru el, apoi acela va ajunge iute să vândă țara, pe doi firfirei, iar pe Vodă fără bani.

-Așa! Iar al doilea este cel ce va avea în grijă vistieria țării. Chiar acum, de îndată ce ne săturăm pântecele, voi începe să-l cercetez pe Stan, vistierul pe care l-a avut dregător Iuga Vodă, fratele nostru vitreg.

S-au înhămat, frații amândoi, la trudă grea imediat ce s-au ridicat de la masa de prânz. Alexandru a scurtat prânzirea. După castronul

de borș de vânat s-a ridicat de la masă, trimițând înapoi străchinile cu ciosvârte aromate de miel ori de curcani îngrășați.

-Burta plină golește mintea și te îndeamnă la somn. Treaba pe care o facem acum vrea să stăm cu ochii deschiși și cugetul limpede. Trimite un copil de casă după Stan, vistierul.

Nu trecu prea mult timp, doar cât să întorci clepsidra cu nisip o singură dată și boierul vistiernic se înfățișă la porunca Măriei Sale. Stan era dregător vechi, fusese pus paznic la sacii cu bani de Vodă Ștefan. Nimeni nu rostise vorbe rele despre acest slujbaș, cel mai vechi la Cancelaria Domnească.

-Boierule vistier, poți să ne arăți ceva socoteli despre averea noastră peste care ești răspunzător? Că nu te-am dat la o parte, ținându-te în cinul pe care Ștefan Vodă te-a pus, în urmă cu mulți ani.

-La porunca Măriei Tale, gata sunt să dau socoteală pentru cel mai mic bănuț intrat în vistierie, dar și pentru ultimul ban scos din vistierie, răspunse boierul Stan. Și mai trebuie să spun, Măria Ta, că eu și casa mea suntem jupani, adică neamuri cu Măria Ta, de la Bogdan Vodă cel Bătrân, Întemeietorul. De vrei să vezi, Măria Ta, cum țin socotelile, trebuie să ne urnim din acest loc și să coborâm la beciul vistieriei, că acolo sunt ceasloavele dar și sacii cu bani. Socotelile le am și în cap, că de nu le-aș ști pe din afară, n-aș fi vrednic de această dregătorie.

Mai întâi văzură registrele cu socoteli, puse în două dulapuri, într-unul fiind înscrise intrările în vistierie, iar în al doilea plățile făcute cu banii Domnului Țării.

-Aceste două dulapuri sunt cu terfeloagele adunate din vremea domniei lui Ștefan Vodă, fratele vitreg al Măriei Tale. Iar aci, pe masa aceasta, sunt hârtiile din scurta domnie a lui Iuga Ologul, fratele vitreg al Măriei Tale.

Boierul Stan se arătă neșovăielnic în vorbire și în purtare cât dădu seama și socoteala cu averea Țării. Nu s-a bâlbâit, n-a cerut răgaz de gândire la unele întrebări ale Stăpânului. Avea răspuns la orice, știa unde sunt hârtiile cele mai doveditoare, purtând înscrisuri cu boierii care au fost martori la acele fapte bănești. N-a transpirat și nici n-a pus miere de lingușeală în modul cum i s-a adresat Stăpânului.

-Bag seamă, boierule, că sacii cu terfeloage nu încap în această încăpere. Iar banii Țării încap doar în două punguțe! Ce spui de asemenea stare?

-Măria Ta, am pus pe acest înscris banii din vistierie la moartea lui Ștefan Vodă. Alături sunt trecute toate plățile făcute cu înmormântarea creștinească, cu pomenirile și daniile poruncite de cel plecat la ceruri. Aici sunt banii care îi aveam în vistierie când Vodă Iuga și Măria Ta ați urcat pe Scaunul Domnesc. Aici sunt dijmele, dajdiile și taxele care s-au strâns din ținuturi și au intrat în haznaua Țării. Iar aici este masa cu tot ce s-a cheltuit de către Măria Ta și casa Măriei Tale, de la înscăunare până acum. Că de intrat n-a intrat nimic până acum.

Vodă îl privi îndelung pe omul care se arătase un vrednic gospodar al averii Domnitorului. Privirea lui trecea prin omul ce sta netemător, știindu-se cinstit și răspunzător pentru toate cele înscrise în vrafurile de hârtii.

-Câte zile mai putem trăi cu banii din vistierie? Când aveai în cap să-mi spui că vistieria nu mai poate ține Țara?

-Măria Ta, banii n-ajung nici până mâine, la amiază. Iar de spus voiam să spun chiar acolo, la Sfatul Țării. Dar n-am vrut să dau peste cap nădejdea cu care au plecat boierii cei mari. Iar de m-ai fi întrebat despre bani, Măria Ta, acolo în mijlocul Sfatului, ți-aș fi cerut îngăduință să-ți dau socoteală mai întâi în fața Măriei Tale, apoi în fața obștii, dacă așa voiești. Că fiind „singur stăpânitor ...”, n-ai de dat socoteală nici unui boier supus, doar familiei și Domnului Dumnezeu.

-Și acum ce trebuie să fac eu, voievodul Țării? Spune!

-Poruncă să dai, Măria Ta, să vină degrabă banii de la vămi, iar de la ținuturi să se aducă tot ce s-a strâns la sfârșit de an și se află acolo, sub lacăte grele. Trimite, Măria Ta, oști la pârcălabii de ținuturi, care să facă paza banilor ce se aduc. Iar mâine seară o să înceapă să se umple sacii Domniei.

-Iar banii din această punguță îți ajung să ne pui de-ale gurii la amiază? Bagă de seamă, că avem atâția slujbași și oșteni care se hrănesc de la cuhniile noastre. Nu mă face de rușine, zicând că nu le dai de mâncare că Vodă a ajuns la fundul sacului!

-Asta nu se va întâmpla, Măria Ta! De la Bătrânul Bogdan Întemeietorul a rămas poruncă mare, cu afurisenie. Vistieria are

„bani albi pentru zile negre”, așa se cheamă cei o mie de ruble frânceşti din argint, de care nici Vodă Ştefan n-a aflat şi nici Iuga Vodă n-a aflat. Că nu s-a ajuns cu cheltuiala până acolo. Să-mi fie cu iertare, Măria Ta, eu însumi am strâns din dinți și am răbdat să golim vistieria de tot, ca să afli Măria Ta că ești la început de Domnie și trebuie să aduni tot ce este nevoie pentru traiul Curții Domnești și al Țării. Și ți-am dezvăluit, Stăpâne, această taină mare, a banilor pentru orice năcaz ce poate lovi țara. Dacă am greșit, răspund cu capul, Măria Ta!

Vodă se îndreptă spre ieșire. Nu spusese nici un cuvânt după ce Stan vistierul încheie destăinuirea despre ultima comoară a Țării. Ajuns la ușă, Alexandru Voievod se întoarse și zise:

-Fă-ți treaba, vistierule Stan!

Când se ridicară de la gustarea de cină Vodă Alexandru pofti la el în iatac pe Vornicul Vlad, pe Iațco, șeful Cancelariei Domnești și pe Tamaș, al doilea logofăt.

-Vornice Vlad, mâine dis de dimineață poftesc să purced la drum către Curtea Domnească de la Hârlău. Trimite vorbă la boierii care au slujbe de dregători de la Ștefan Vodă primite, că îi poftesc să mi se alăture la acest drum. Poimâine voi face scaun de judecată la Hârlău, pentru pricinile ce stau puse deoparte anume ca să fie cercetate de Vodă. Dacă acestea sunt prea multe, voi mai zăbovi încă o zi. Așadar, vornice, trimite poruncă la Hârlău ca starostele Curții să fie pregătit cu tot ce trebuie pentru această judecată ce o voi ține. Să știe acest staroste că vom fi 12 oameni cu totul. Să stea gata cu culcuș pentru fiecare și cu de-ale gurii pentru trei zile. Socot că starostele va trimite vorbă împricinaților să vină a doua zi după sosirea noastră să stea în fața judeților. Și te mai îngrijește, vornice, să avem cai de olac pe drumul nostru.

Vornicul Vlad făcu o scurtă temenea în fața lui Vodă și zise:

-Măria Ta vei ține județul după tipiconul cunoscut, ori vei avea altceva în gând, pentru care trebuie să facem lucru aparte?

-Vom sluji după pravilele vechi, cunoscute. Acum trimite după vistierul Stan.

Acest dregător sosi repede la chemarea lui Vodă.

-Vistierule, mâine voi pleca cu o mână de dregători până la Hârlău. Acolo voi ține Scaun de Judecată. Măria Mea ar vrea să vadă slujbașii vistiernici de acolo, iar domnia ta ai face bine să aduni

toată grămada de galbeni și de arginți care stă acolo, gata să fie dată vistieriei. Treburile pe care le ai îți îngăduie să mi te alături, ori trimiți pe altcineva, un om de încredere dintre slujbașii vistieriei Curții Domnești?

-Va fi mare cinste pentru mine, Măria Ta, să mă alătur alaiului domnesc.

Toată vara acelui an, 1400, întâiul gospodar al țării colindă târgurile, orașele și cetățile, ținând scaune de judecată, numind juzi, pârcălabi, starosti, hotărnicind margini de ținuturi pe care le denumi județe. În aceste ținuturi, 24 la număr în toată Moldova, Vodă pusese oameni ai Domniei, vornici care aveau puteri de la voievod să țină scaune de judecată, să se îngrijească de averea lui Vodă, să dreagă poduri, ziduri de cetate, să țină în bună regulă morile domnești, drumurile mari dar și pe cele mici. Tot acești vornici și ajutoarele lor strângeau dările și birurile de la lume și se ocupau și de oastea țării.

Una din grijile cele mai mari ale Voievodului a fost oastea țării. Era nevoie de oaste deoarece dușmani erau peste tot, de jur împrejurul țării. Dar cei mai răi dintre toți erau tătarii, cei ce veneau ca lăcustele în stoluri, trecând hotarele de ape, lovind hoțește satele și orașele fără apărare, jefuind, luând robi, tăind bărbați care se opuneau cu armele la îndemână dar nu aveau prea mult spor. Toți bărbații țării trebuiau să facă ostășie. Satele aparținând de boierii mari și de mănăstiri nu dădeau oșteni la oastea mică, adică aceea care slujea la apărare zi de zi. Acești scutelnici veneau la strigarea de mare primejdie, atunci când Vodă chema sub ascultare oastea cea mare. Dar mai veneau la inspecții, o dată sau de două ori pe an, care se chemau „căutare” și atunci se echipau de război, cu calul propriu, cu haine și arme și cu hrana în desagi pentru un număr de zile. Oastea mică, cea de toate zilele era alcătuită din bărbații aparținând satelor domnești. Ei țineau de căpitanii de steaguri, boiernași cu multă știință de război, care aveau casa oștirii la o cetate sau curte domnească din acel ținut. În anul cu pricina, Vodă Alexandru a tocmit oastea țării și a pus reguli de ascultare pentru toate rangurile. Letopisețele vechi dezvăluie că fiecare ținut (sau județ) avea cel puțin cinci steaguri, cu câte 100 de ostași. Așadar, oastea mică de care dispunea Vodă Alexandru, chiar din primul an de domnie număra 12.000 de oșteni.

În cea de a treia zi de ședere la Hârlău, Vodă îl chemă la el, dis de dimineață pe vistierul Stan

-Vistierule, rodnică ți-a fost cercetarea în acest ținut? Crezi că poți veni cu noi acasă, la Suceava, pe la ora prânzului? Ori va trebui să te las aici, să vii din urmă?

-Măria Ta, pe la ora prânzului voi găta slujba mea și a oamenilor mei. Dar îngăduie, Măria Ta, să te rog să mai stăm până pe înserat și să plecăm doar mâine, cu pază întărită. Că multă avere vom duce cu noi și semne sunt că lotri dintre cei ce au știință de carte vor să ne aștină calea.

Vodă îl privi îndelung: „Ce vrea să zică omul acesta? Este cinstit ori pune la cale o capcană și încă nu-i gata întru totul?!"

-Avem destule butii și rădvane în care să încărcăm atâta avere, boierule? întrebă Vodă, ascunzându-și îndoiala care începuse să înmugurească în mintea lui.

-Butii și rădvane s-or găsi, Măria Ta. Dar oaste de pază destulă încă nu știu să spun câtă ne-a fi de trebuință. Că iscoadele mele mi-au spus că lotrii stau cu capcanele pregătite în vreo trei sau chiar patru locuri. Mai trebuie să aflu câtă putere au aceștia și încă ceva, ce-i de mare importanță pentru noi, toți. Anume, cine-i Iuda printre noi! spuse vistierul, coborând vocea numai cât să audă Vodă deslușit această vorbă.

Vodă încuviință, dar îi ceru vistierului să adaste pe lângă el, să-i prezinte deslușit ce fel de bani și câți au ieșit la numărătoare. Poate să încredințeze el, boierul Stan, treaba cu socotelile și terfeloagele ajutorului domniei sale, Iacuș al doilea vistier?

-Voi face cum este voia Măriei Tale. Mă întorc îndată, doar cât să poruncesc boierului Iacuș să ducă la capăt toate treburile.

Stan vistierul reveni după un sfert de ceas. În toată vremea cât stătuse de vorbă cu Vodă, chipul vistierului nu se schimbă de loc. Nici ochii nu-i trădară îngrijorarea, nici glasul.

-Putem să tragem pe sfoară pe cel care a pus la cale toată ticăloșia, dar mare nevoie este, Măria Ta, ca Iuda dintre noi să nu simtă în nici un chip că le știm gândul cel rău. Ca să nu le dea acelora semne de primejdie ci să meargă, cu cea mai mare încredințare de sine, în gura lupului.

-Bine, boierule! Să începem. Deslușește tainele slujbei tale și spune, pe rând, de unde vin averile Domniei și cât este de mare șuvoiul galbenilor.

-Mai înainte de toate am făcut socoata banilor adunați la vama ținutului. De un an de zile nu s-au mai trimis acești bani la Suceava, la vistierie. Eu am dat poruncă să fie puși banii aceștia în tainițe ferecate, de care să nu știe nimeni decât martalogul[43] cel mare al vămii. La Suceava beciurile vistieriei puteau fi sparte oricând și cu ușurință dacă trecerea Scaunului s-ar fi lăsat cu zăngănit de săbii și picuruș de sânge.

-Înțelept ai gândit, tot înțelept ai făcut, zise Vodă. Dar nu-ți pot spune, ca în Scriptură „slugă bună și credincioasă" decât atunci când toată averea va sta, adunată și bine ferecată, la locul ei.

-Al doilea, Măria Ta, venitul mare se adună din zeciuiala pusă pe roadele pământului. Din grâu, mei, orz, ovăz. Partea care o dăm Sucevei și oștirii am trimis-o de îndată ce țăranii birnici au strâns recolta și au adus la porțile Curții Domnești toată zeciuiala. Ce ne-a rămas în saci am vândut-o iute negustorilor care, de ani de zile, cumpără acum la cele mai slabe prețuri și duc poverile la curțile lor, peste hotarele noastre. Aci, această zeciuială numită *iliș* umple saci mulți, cu firfirei proști, din aramă. Că în punga țăranului nu găsești arginți și galbeni. Bani buni, mai mulți decât de pe urma roadelor pământului ne vin din zeciuiala pe vite, pe oi și mascuri[44]. După o poruncă mai veche, nu luăm zeciuială pe vitele mari. De câteva ori Domnii de mai înainte au încercat să pună această taxă, dar îndată crescătorii au vândut ori au tăiat toate vitele, neoprind decât ceea ce le era de trebuință lor și familiilor lor. La oi zeciuiala este o oaie din cincizeci. Iar la râmători, un porc de o sută din douăzeci. Avere bună se adună din mierea de albine, din ceară și din pești. Zeciuiala se cheamă *deseatină*, iar darea este numită *dabilă.* De aceea, cei ce adună aceste dabile sunt numiți după roada lor: ilișari, deseatnici, cămănari și așa, la fel. Acești dăbilari își iau ceea ce li se cuvine ca a treia parte din ce datorează țăranii. În zilele acestea am făcut socotelile cu ceea ce se cuvine a da dăbilarilor. Ei vor fi plătiți începând cu ziua de mâine, după ceasul amiezii. Mai avem banii ce

[43] Martalog = slujbaș vamal (vechi)
[44] mascuri = porci (medievalism)

s-au strâns de la uium, la măcinișul morilor, taxele de la poduri și de la trecerea prin vaduri. După cum bine știe Măria Ta, dabilele sunt strânse după mărimea satului întreg, iar împărțirea datoriilor pe gospodării se face prin cisluire. În anii de domnie liniștită se adună bani buni din gloabe, adică din amenzile date de juzi. Acum nu avem astfel de venituri, că de mult nu s-au ținut județe. Judecățile aici, în Moldova, se țin după „obiceiul pământului" sau cum i se mai spune, „legea țării". Acu, la sfârșitul înșiruirii, ar venii dările de la orașe. Ele sunt ținute aparte, atât de șoltuzii și pârgarii acestor orașe cât și de un slujbaș anume, al vistieriei. În ținutul acesta, al Hârlăului, nu avem ocne de sare, ca în alte părți. Că sarea aduce cel mai mare venit vistieriei, Măria Ta.

În timp ce asculta deslușirile vistierului Stan despre averea pe care o strângeau slugile pregătind căruțele de drum, Vodă făcu semn fiului său Mihail să se apropie de urechea lui.

-Fiule, ieși deschizând ușa iute ca să vezi de stă vreo ureche la ascultare. De este, prinde-l, iar de nu-i dă poruncă pârcălabului să adune de îndată toți slujitorii curții, pe acei boieri mărunți care fac slujbă aici, cu rândul. Să le spună acestora și să trimită la toți ceilalți curteni, la casele lor porunca lui Vodă ca mâine, când se va lumina de ziuă să fie adunați cu oștenii lor, cu arme, cai și de-ale gurii pentru câteva zile, cel mult o săptămână. Că Vodă va face *„căutarea oastei celei mari"* [45]în sat la Deleni. Toți boierii și țăranii slobozi trebuie să fie de față la această căutare. Îngrijește să plece olăcarii cu această poruncă a mea. Pârcălabul trebuie să-ți dea socoteală despre cât de mare va fi acest corp de oaste, cine sunt căpitanii de cete și de unde vin oamenii lor.

Aproape de înserat vistierul Stan îl conduse pe Vodă în spatele grajdurilor domnești, acolo unde se făceau pregătirile pentru încărcat averea de arginți, galbeni și firfirei de aramă. Al doilea vistier Iacuș veni în întâmpinarea lui Vodă:

-Măria Ta, gătat-am! Avem patru butii, trei sunt de câte zece vedre, pline cu firfirei de aramă. A patra butie este tot de zece vedre, dar jumătate este cu pietricele de râu, cealaltă jumătate are 50 de

[45] Căutarea oastei celei mari = inspecția periodică pe care o făcea Domnul țării pentru a cunoaște dacă boierii scutelnici și mănăstirile sunt pregătite să trimită oastea de strânsură, în caz de mari primejdii

ocale de galbeni, arginți și giuvaericale. Suntem gata să le încărcăm în căruțe. Așteptăm poruncă!

-Vistierule, zise Vodă luându-l pe boierul Stan de cot și trăgându-l la câțiva pași de ceilalți boieri din suită. Lotrii de care ai vorbit pot să lovească alaiul doar în două locuri. Asta, numai dacă ei nu știu că am aflat de capcana în care vor să ne tragă. Putem pleca de la Deleni către miazănoapte la Flămânzi, apoi din târgul Botoșanilor avem drumul mare, vechi, către Suceava. Pe acest drum, care este umblat de multă lume, lotri nu se încumetă să taie calea voievodului țării. Ei pot lovi convoiul de căruțe doar într-un loc între Deleni și satul Flămânzi. Două căruțe vor pleca pe acest drum, una va avea patru butii cu pietricele, a doua va fi încărcată cu saci cu scoarțe, perini, icoane zugrăvite dar nesfințite, cojoace, sumane, opinci. Câți oșteni se vor aduna mâine, în zori, din oastea țării? întrebă Vodă întorcându-se spre pârcălabul ținutului.

-Trei steaguri, Măria Ta, răspunse acela.

-Bine. Slujitorii curții noastre de aici, din Hârlău dimpreună cu oștenii care m-au însoțit vor fi de ajuns ca întăritură pentru acest convoi care îl va avea ca însoțitor pe al doilea vistier al țării. Ei vor porni la drum, pe drumul acesta al Flămânzilor, cât mai devreme dimineața. Când o să vedeți capcana către care vă trag lotri, întoarceți caii și fugiți înapoi, ca să vă scăpați viețile. Lăsați de izbeliște căruțele cu prada. Să nu vă fie teamă, o jumătate de steag din oastea adunată la Deleni va călări în întâmpinarea voastră, ca să vă apere.

-A doua ceată va porni la un ceas după convoiul de care îți vorbirăm, dar de la Deleni călărețiis-or întoarce cu spatele către Soare răsare. Steagurile oștirii mari ce se vor aduna mâine, la ivitul zorilor, vor porni către apus, trecând prin miriști și holde. În două ceasuri pot ajunge la Siretul cel mititel. Aici din dreptul satului Lespezi vor urca pe malul Sirețelului până la satul Sirețel. Vor trece Siretul pe malul apusean prin vadul de la Dolhasca și de aici, pe drumul mare vor lua calea Sucevei. Dacă mă pun în mintea căpeteniei lotrilor, cred că pălitura cu mult folos îi pregătită undeva, între satele Sirețel și Lespezi. Într-acolo cele două steaguri rămase cu noi se vor desfășura ca două aripi, de o parte și de alta a căruței cu galbeni. Musai să-i prindem pe lotrii, să le dăm învățătură să nu mai umble la jaf în Moldova.

Lucrurile s-au întâmplat după cum a gândit Vodă. Numai că în zorii zilei, când Vodă dăduse poruncă de adunare a oștirii celei mari pentru căutare, la marginea satului Deleni un tânăr boiernaș ceru străjilor să-i îngăduie să ajungă la fața lui Vodă. Că are o taină mare de încredințat. Vodă dădu poruncă să-i fie înfățișat acel boier. Străjile îl cercetară de săbii, cuțite și orice altfel de arme cu care l-ar fi putut vătăma pe voievodul țării.

-Numele meu este Evgheni Taras, Măria Ta. Sunt cazac de Pereiaslav. Tatăl meu a fost ataman, avea o mie de cazaci sub ascultare. Iar muma mea a fost moldoveancă. De aceea știu a grăi moldovenește.

-Și care-i taina cea mare pe care vrei să mi-o deslușești? întrebă Vodă.

-Măria Ta, vreau să-l răscumpăr pe fratele meu mai tânăr, Boris, care-i căpetenia tâlharilor care vor să te pălească mâine, pe drum, într-un loc apropiat de satul Lespezi. Acest zurbagiu multe necazuri ne-a cauzat, din pricina lui muma noastră bolește greu, de supărare. M-a pus să jur că-i aduc acasă puiul rătăcit întreg la trup. Iată, Măria Ta, îl dau legat pe ticălos, poruncește să se ducă oastea să-i cadă în spate, să-i lege pe toți mai înainte de a face rele. Am aici o punguță cu galbeni. Și mă mai dau legat eu, în locul zurbagiului Boris. Să-mi dai mie pedeapsa ce ai da-o tâlharului.

Vodă se uită cu ochi sfredelitori la acest tânăr care îi dezvăluia o faptă așa de cumplită. O fi cinstit? Ori jocul lui face parte din capcana ce o pregătesc?

-Dar ce anume îl mână pe acest frate zurbagiu să se încumete să-l atace pe voievodul țării și să-l jefuiască?

-Tatăl nostru, atamanul Volodimir Taras, îl ține de rău pe prâslea din pruncie. Că multe necazuri ne-a adus, de mic copil. Nu vrea să se supună poruncilor atamanului și căpeteniilor mai mărunte. El vrea să-și facă singur oaste. Vrea să poarte războaie, să facă vitejii de să-i fie cunoscut numele între ucrainți, până la Kiev și Moscova. Și-a făcut socoteala că jefuind vistieria Moldovei va aduna destui bani ca să-și pornească oaste de 500 de săbii. Și s-a înconjurat cu niște soți care sunt tâlhari de drumul mare. Degeaba i-am spus, el nu înțelege că dacă i-ar ieși treaba cu jaful, acești soți iute îl vor tăia și îi vor lua comoara. Am încercat să-l întorc din drum. Nu-i chip! Merge, blestematul, cu încăpățânare, la moarte. Și atunci maica

noastră s-ar prăpădi de supărare, de inimă rea. Mă ține pe mine de rău că nu-i aduc pruncul acasă.

Vodă tăcu, dar nu-și luă privirea de la acest tânăr boier deznădăjduit. Își juca soarta ca un mare pehlivan de iarmaroc? Ori era de adevărat pornit să plătească cu viața lui slobozenia fratelui zurbagiu?

-Și cum vei face ca să îl dai legat pe Boris, fratele tău? Numai pe el? Ceata câți tâlhari are? Aceia ce vor face? Vodă mai avea și alte întrebări de pus, dar voia să afle planul acestui Evgheni.

-Măria Ta, ceata lui are 50 de săbii. Mulți sunt oșteni sloboziți ori alungați din oștirea litvană, pentru rele purtări. Pe zece dintre aceștia i-a trimis să aștepte într-o ascunzătoare aproape de satul Flămânzi. Dacă Măria Voastră va porni pe acel drum, Vasca căpitanul cetei va ataca cu huiet mare și vă va ține pe loc. Boris va ajunge în scurt timp acolo și v-a ataca de la spate. Dacă însă Măria Ta vei porni pe alt drum, către apus, Vasca va trebui să vină cu ceata lui la a doua capcană, lângă Siretel. Acolo va aștepta deoparte și va da lovitură din spate, ca să împrăștie apărarea oștenilor Măriei Tale.

-Și cum îl dai pe Boris legat? Când? Unde anume?

-Acum îl dau legat, Măria Ta! Un steag al Măriei Tale poate călări înainte și îl poate învălui în luncă, la malul Siretelului. Nu-i loc bun de capcană, acolo. Îi pot aduna în potcoavă, așa cum fac nohaii, apoi îi pot lega pe caii lor, de mâini și de picioare. Să-i mâne către căruțele Măriei Tale. Acolo să-i judeci, Măria Ta, pe Boris să-l dai spânzurării și acolo voi intra eu, în loc. Pe zurbagiu să-l despoi de arme, să-l lași doar în izmene, călare pe o gloabă, legat și să-l gonești acasă, la mama lui.

Vodă nu văzu ascunziș în acest plan făurit de niște copii mai mari, fără prea multă minte. Nu credea că ar fi o păcăleală la mijloc. Dădu porunci să fie legat tânărul Evghenie, iar calul său să fie ținut cu patru funii, în spatele lui Vodă, la zece pași. Apoi dădu poruncă unui steag să facă ocolul cel mare, spre miazănoapte și răsărit, ca să-i prindă pe cei 40 de tâlhari. Pe la amiază coloana de oaste și căruțele vistieriei ajunseră la vadul de la Dolhasca. Acolo îi aflară pe tâlhari, despuiați de haine și de încălțări, legați cu funii fiecare, dar și unul de altul, culcați la pământ cu fața în jos. Singur Boris stătea cetluit de trunchiul unui copac, aproape de malul apei. Când coloana lui Vodă ajunse la acel loc de popas, Boris îl zări pe fratele

său și pricepu pe dată că acela îl vânduse. Potop de înjurături porni din gura lui, blesteme și scuipături. Fratele Evghenie doar atât îi strigă:

-Fugi în galop acasă! Maica noastră stă să moară de inimă rea! Arată-te și nu-i spune de mine, decât că am murit în luptă! Fugi!

Lotrii erau o adunătură de lefegii scăpați de la stăpâni și trăind din jafuri. Erau rusini, moldoveni și leși, care văzându-se înconjurați s-au dat prinși, cerșind milă. Privindu-i, Vodă Alexandru înțelese că aceștia n-ar fi avut nici o zare de izbândă în planul zăludului copil. Porunci ca lotrii să fie duși la ocna de sare, la Cacica. De asemenea, porunci să fie adus la fața lui fiul rătăcit în vise de vitejie. Ceilalți lotrii, cei de la Flămânzi, au descoperit înșelăciunea văzând pietricele în loc de aur și argint, în căruțele lăsate de izbeliște de slujbașii speriați. Pe dată s-au risipit, nici unul nu a călărit în ajutorul fraților lor de la cealaltă capcană.

Alexandru Vodă a dat poruncă să fie purtați câțiva prinși, închiși în cuști, de-a lungul râurilor mari, de la miazănoapte până la Dunăre. Să afle tot norodul că Vodă gata este să asmută oastea țării împotriva prădătorilor.

-Moldova nu este sat fără câini! Să știe toată lumea!

De aflat au aflat prea puțini lotri. Erau destui flămânzi în jurul hotarelor Moldovei, mai cu seamă prin părțile tătărești. Dar întâmplarea de la Dolhasca, în primul an de domnie al acestui urmaș al lui Roman Vodă, a dat încredințare norodului că vrednic este cel ce șade pe scaunul domnesc. Pe fratele vânzător de frate, Evghenie, l-a trimis acasă, cu poruncă să vină la Suceava cu tatăl lor, atamanul, pentru a-și slobozi fiul rătăcit. În luna de zile până sosi acel ataman la fața lui Vodă, Boris fu pus la încercări ostășești. Se văzu că nu avea prea multă pricepere la sabie, nici la arc și nici la lance. Dar fu lăsat să vadă ce fel își făceau pregătirile oștenii Măriei Sale. Seara era dus în temniță, legat de scoabe de fier, prinse în zid. Putea dormi în șezut. Iar ziua toată făcea pregătire ostășească, având o ghiulea de piatră legată de picior. Primea hrană la fel ca toți oștenii moldoveni. În zi de duminică era pus să se spele și apoi îl duceau în biserică, să asculte sfânta slujbă. Ghiuleaua de piatră de la piciorul lui sta în fața stranei lui Vodă. După două duminici, Vodă Alexandru porunci, la începutul slujbei, să fie slobozit de ghiuleaua rușinii. Boris stătu în genunchi, toată slujba, cu capul lipit de

lespezile bisericii. La sfârșit, când paznicii veniră să-l ducă la temniță, Vodă Alexandru îl privi în ochi. Copilul nu-și putu ține ochii în ochii lui Vodă. Plânse în hohot și își ceru iertare. În cea de a treia săptămână Vodă porunci să fie dezlegat și pus să facă slujba ostășească alături de cei din garda Curții. După o lună de zile bătrânul ataman Volodimir Taras sosi cu fiul Evghenie la Curtea Domnească de la Suceava. Vodă îl duse într-un loc de unde putea să vadă cum își făceau instruirea de luptă oștenii Curții. Bătrânului nu-i venea să creadă că cel ce călărea slobod, cu sabie în mână, ciocnindu-se cu ceilalți oșteni ca unul de-al lor, era Boris, fiul zălud. Căzu în genunchi în fața Măriei Sale și zise:

-Nu sunt vrednic să-i fiu tată! Ține-l, Măria Ta!

Poate că și acest cazac bătrân, plecând de la Curtea Domnească a Moldovei, ar fi spus povestea fiului său, cum l-a întors pe drumul cel bun acest voievod, Alexandru Vodă cel Bun!

*

* *

Mitropolitul Iosif, vistierii Stan și Iacuș, vornicul Vlad, logofătul Iațco și Tamaș, al doilea logofăt și postelnicul Dragoș stăteau în jurul mesei în capul căreia Vodă Alexandru ședea pe jilțul domnesc.

-V-am chemat la sfat, boierii mei, că avem multe de pus la locul lor astfel ca țara să-și afle rostul. Țara este bogată dacă locuitorii ei sunt bogați. Bogăția trebuie apărată, iar cei ce își chivernisesc averea, a lor dar și a țării, trebuie să fie ocrotiți de oaste puternică. Avem, așadar, boierii mei, o sumă de treburi la interior și altă sumă de treburi la hotare și chiar și dincolo de ele. Bunul meu prieten și ocrotitor, vrednicul de toată cinstirea Mircea Vodă al Țării Românești, să-L ocrotească Dumnezeu și să-I dăruiască viață lungă, sfat bun mi-a dat când m-a așezat în Scaunul Domnesc. Anume, să caut oameni înțelepți, la Curte printre boierii cei mari, dar și prin țară, în ținuturi, că înțelepții nu-i cunoști după haine strălucitoare, ci după fapte și vorbe de aur ce scot pe gură. Am văzut zilele din urmă în ce fel își face slujba vornicul ținutului Hârlău, dar și ce fel și-au făcut datoria slujbașii vistiernici. Mai trebuie să punem scaune de judecată în orașele și cetățile unde avem curți domnești, dar și în târgurile mai mari. Acolo vom judeca pricinile grele, eu însumi împreună cu un sobor de dregători, trecând o dată pe an măcar, iar în zilele de rând peste an pricinile mărunte să fie judecate de vornici,

pârcălabi și alți slujbași domnești. Într-un an de domnie am prididit a face multe treburi bune, umblând cu sfetnici înțelepți prin toate ținuturile.

Acum, boieri prieteni, continuă Vodă după ce își înmuie buzele în pocalul de argint ce-i sta în față, v-am adunat să tâlcuim despre megieși și despre cum să facem să ducem bun trai cu aceștia. Să aflăm cine ne sunt prietenii și câtă încredere putem avea în ei, la greu când se întâmplă. Dar să vorbim și despre vrăjmași, cum să facem ca din dușmani să-i întoarcem cu prietenie la dreapta noastră. Că războaiele multă pagubă și moarte aduc, în vreme ce vorba dulce mult bine poate aduce.

-Să începem cu Sfinția Voastră, Părinte Mitropolit, avem ceva vești proaspete de la Constantinopol și dinspre părțile de la strâmtorile mărilor ce udă Balcanii?

-Avem, Măria Ta, câțiva călugări și pelerini care s-au întors de la locurile sfinte. Unii au ajuns și la noi, aducând vești. Dar nu toți au umblat pe drumuri unde păgânătatea se zbuciumă, adică trecând prin Anatolia și apoi prin țările vechilor califi, Siria, Iordania și Palestina. Doar aceștia au adus mărturii folositoare nouă, creștinilor din aceste părți de lume.

-Și ce anume se întâmplă acolo, Sfinția Ta? întrebă nerăbdător Vodă.

-Vin pâlcuri de nomazi cu tot tarhatul, strămutându-se de la răsărit, fugind din calea tăvălugului oștirilor mongole, conduse de hanul Timur cel Șchiop. Se zice că acesta are călăreți fără număr, că rândurile lor parcă ar izvorî din zarea cea îndepărtată. Sunt sute de mii, toți flămânzi, toți răi, dar luptători fără pereche. Unii pelerini care au apucat să urce pe corăbiile negustorilor genovezi la Sinope și au coborât la Chilia, la cetatea Licostomo a negustorilor genovezi, au povestit că o seamă de sultani și emiri din Anatolia l-ar fi chemat pe Timur Han ca să-l dea jos pe Baiazid Sultan care s-a purtat groaznic cu familiile cele mai vechi, care l-au sprijinit pe Osman Întemeietorul în lupta lui cu cavalerii crucii. Îl ațâță pe mongol cu fel de fel de pâri despre vrăjmașii lor pe care vor să-i piardă, știind că Timur Han nu suportă să se afle în lume conducător de neamuri mai vestit decât el. Cică acum, în zilele noastre, se bate cu un alt han mongol, Toctamâș, al Hoardei de Aur. Că după ce îl va omorî pe acesta, va veni să-l ia de piept și pe Baiazid. Creștinii

adunați la Constantinopol în mahalaua Pera, negustori și armatori venețieni, nemți, alți italieni spun că este de folos creștinătății ca acești câini să se omoare între ei. Dar sunt și alții care gândesc și vorbesc că nu cumva să ajungă Baiazid să se împace cu Timur, că atunci toată Evropa creștină va fi trecută prin foc și sabie.

-Și Baiazid ce face? El ce gânduri are și ce vorbe scoate către Timur? De război ori de pace, întrebă Măria Sa.

-De război, de război. A început să-și treacă oștile de la Edicule spre Brussa, ca să nu-l prindă Timur nepregătit. Dar este nemulțumit nevoie mare, Baiazid. Că oricât s-ar strofoca tot nu poate aduna atâția călăreți câți vin din adâncurile Asiei. Că oastea lui Timur este numai din călăreți. El dă năvală în goana cailor, nu stă pe drumuri după mersul pedestrașilor, cum face oastea lui Baiazid. La ceasul acesta ei se bat în blesteme, se spurcă unul pe altul cu vorbe grele. Baiazid caută loc larg unde să-l aștepte pe Șchiop. Pe acel loc să nu încapă toată oștirea mongolă, ca turcii să-l poată dovedi pe acela, trăgându-l în capcane, cum a făcut la Nicopole cu acei mândri cavaleri, îmbrăcați în fier poleit cu aur și argint, dar cu minte puțină.

-Asta înseamnă, Sfinția Ta, întrebă postelnicul Dragoș, că o vreme turcii lui Baiazid nu vor face război în partea Evropei? Dacă își mută oștile în întâmpinarea lui Timur asta este spre folosul creștinătății. Acum turcii de la Edicule pot fi măturați afară, să fie aruncați peste Dardanele și Bosfor. Evropa o fi știind cum le pune Dumnezeu un asemenea dar în mâini?

-Știe, Măria Ta, dar nu-i pasă. Craii Evropei nu cred în Baiazid. Pe acesta ei nu-l cunosc, iar atunci când vor da piept cu ienicerii și spahii turci va fi prea târziu, răspunse vlădica. Preafericitul Matei trimite cărți Papei de la Roma și îl îndeamnă să pună capăt schismei din biserica catolică, să aducă la Roma scaunul papal de la Avignon. Dar nimeni nu-l ascultă, toți au urechile înfundate.

-Dar Jigmond, craiul ungurilor ce face? Nu este el campionul creștinătății în lupta cu turcii? Nu are el ambâț să-i arunce în apele Mediteranei pe toți păgânii? Logofete Iațco, ai știri proaspete de la Buda cetate, ori de la Alba Iulia, ori de la Argeș, de la fratele nostru mai mare Mircea?

-Măria Ta, Bizanțul a dat veste Papei că în câteva luni pe pământ se vor înclești de moarte două fiare ale Satanei. Unul din ei va pieri.

De va fi acela Baiazid, poate că va fi bine lumii creștine. Dar de va câștiga Baiazid, va fi vai și amar de toată creștinătatea.

-Bine, și Papa ce a hotărât în marea și sfânta lui înțelepciune?

-Acestea au fost cuvintele lui: „Să așteptăm cum va pedepsi Domnul fiara! Să ne rugăm pentru sufletele noastre!" Dacă cel mai sfânt om de pe pământ ne îndeamnă să avem răbdare, noi ce trebuie să facem, Măria Ta?

-Noi nu putem aștepta, că nu suntem catolici. Logofete Iațco, trimite olăcar dintre cei mai repezi la Curtea de Argeș. Să-i scrieți, la Cancelarie lui Vodă Mircea că Io, Alexandru Vodă, îl rog să ne întâlnim de Sfânta zi a Nașterii Maicii Domnului la mănăstirea noastră de la Focșani, la un an după ce i-am pus temelie împreună. Doar atât să scrii, că este mare nevoie să stăm la sfat pentru binele țărilor noastre.

A doua zi Alexandru porni la drum. Alaiul lui crescu de la o zi la alta, boieri și dregători întâlniți pe cale se alăturară lui, astfel că la sfârșit de săptămână îl află pe Mircea, sosit la Focșani doar de câteva ceasuri.

-Ce pericol mare paște Moldova, Măria Ta, de ne-ai chemat în mare grabă la un sfat? întrebă Mircea.

-Măria Ta, să nu-ți fie cu bănat, dar stând la sfat cu boierii mei cei mai înțelepți, așa cum m-ai îndemnat să fac când țara-i la ananghie, am hotărât că trebuie să încheiem între noi o alianță scrisă și pecetluită, ca să ne fim de ajutor în orice pricină am avea fiind în față cu megieșii noștri răuvoitori. Crezi că ar fi ceva rău în astfel de alianță?

-Sigur că îmi place o alianță încăpătoare, cu ajutor de oaste, cu înlesniri negustorești, în ce privește învățătura și răspândirea cuvântului scris. Puteam porni o asemenea înțelegere începând negocieri cu dregătorii din Sfatul nostru, al fiecăruia. Dacă tot ne-am adunat cu mare grăbire, înclin să cred că mai este ceva ce te neliniștește amarnic, frate Alexandre, zise Mircea, stând liniștit ca un frate mai mare și mai înțelept ce era.

Se așezară la sfat, doar ei doi, voievozii țărilor române.

-De la Patriarhia noastră am aflat că se pune la cale un război urât, între două armate de necredincioși. Cred că și Măria Ta ai aflat că Baiazid Sultan strânge oștirile sale din Rumelia și le trece peste strâmtori. Timur Han se îndreaptă spre colțul de răsărit al Anatoliei,

pe unde va năvăli cu sute de mii de călăreți peste așezările turcești. Baiazid nu are atâta oaste câtă are Timur. Și nici nu se poate mișca așa de iute, că el are cavalerie puțină și mai mulți umblători pe jos. Patriarhia dă semne de neliniște și trimite cărți la toate mărimile creștine, la ortodocși dar și la Papa de la Roma. Acum, când Evropa este golită de oști turcești, n-ar fi potrivită o cruciadă pentru a-i mătura pe necredincioși pentru totdeauna? Măria Ta ești mai apropiat de Craiul Sigismund al Ungariei, el nu are gând să facă strigare de cruciadă?

-Craiul Sigismund este la mare ananghie, de când i-a murit regina. Baronii unguri s-au ridicat împotriva lui și acum este război în interiorul Ungariei. Am aflat de la Știbor, voievodul Transilvaniei că arhiepiscopul de Strigoniu împreună cu magnații cei mai bogați și puternici, familiile Cillei Herman și Garai cer să plece de pe tron, că dacă a murit Maria, regina, el n-are nici un drept să se țină că ar avea vreun drept să fie rege. Vezi dară, Măria Ta, că Ungaria nu poate face nimic, nici bine și nici rău. Țara Românească are liniște la hotarul din munți. Dar voi, cum stați cu megieșii voștri, poloni?

-Cineva și-a vârât codița și la miazănoapte. Regele Vladislav Iagello are ceva necazuri pricinuite de vărul său, Vitold, marele cneaz al Lituaniei. Acesta se refugiase de mânia Iagellonului la cavalerii teutoni, care erau de multă vreme în război cu Polonia. Așa că Vitold, dorind să slobozească Lituania din unirea cu Polonia, i-a aţâţat pe teutoni să atace pe Vladislav. Acum, după cum vezi și Măria Ta, Moldova este la fel ca Țara Românească, ocrotită de dușmani. Polonezii fiind la anaghie, au nevoie mare de liniște și pace din partea Moldovei. Acu îți cer sfatul, Măria Ta, este bine să pun jurământ de vasalitate în fața Iagellonului? Bănuiesc că aș putea căpăta multe înlesniri acum, mai multe decât atunci când ei se vor fi întărit, căzând la pace.

Mircea rămase pe gânduri. Nu zăbovi prea mult și îi propuse lui Alexandru să aibă răbdare până a doua zi. Acum sunt obosiți de drum lung amândoi, mai bine se vor sfătui când vor avea mințile limpezi, odihnite. Avea dreptate Mircea, la ora târzie a acelei zile, după drumul lung și obositor pe care-l făcuseră amândoi, orice vorbire despre ceea ce se întâmpla la miazănoaptea Europei n-ar fi deslușit starea adevărată de lucruri.

A doua zi, odihniți, cei doi voievozi reluară sfatul. Mircea îi dădu câteva sfaturi mai tânărului său prieten, legat de jurământul de vasalitate. Cum ar fi parte dreaptă și egală la sărit în ajutor cu oștire în caz de călcări de țară. În nici un fel să nu se lege, ca vasal, de haraci și alte taxe. Înlesnirile vamale să fie, de asemenea, egale. Și mai adause alte multe lucruri pe care el, voievod cu mai multă slujire atât singur cât și împreună cu tatăl său, le știa învățate din întâmplările zilelor.

-Așa după cum am vorbit, zise Vodă Alexandru, atunci când ne-am adunat tot aici punând piatra de temelie la altarul sfintei noastre mănăstiri, acum mărturisesc, Măria Ta, că lucrarea noastră diplomatică este gata să o împlinim punând iscăliturile și pecețile pe tratatul de alianță militară între țările noastre, Moldova, Țara Românească și Polonia. Eu, Alexandru Mușatinul, m-am legat cu frăție de arme cu Măria Ta Mircea, voievodul Țării Românești. Pe temelia acestor alianțe militare musai este să gândim cu înțelepciune la un mod de lucru între cancelariile noastre așa ca orice veste de interes pentru noi să ne-o împărtășim în mare grabă. Așa cred eu că graba este de mare însemnătate, dar cinstea și adevărul sunt ca aerul pentru viețuitoare.

-Cu dreptate ai vorbit frate Alexandre, zise Mircea. Fiind amândoi de o simțire, și eu m-am gândit la acest lucru. Iar de la gând am trecut iute la fapte, așa că la acest ceas pot jura cu mâna pe inimă că bună treabă am făcut noi, tus trei. Pentru ca din aceste mișcări de vești de la unii la alții să nu iasă un talmeș-balmeș, eu am făcut trei iatacuri separate în Cancelaria Țării Românești. Toate veștile ce privesc Moldova le dau în lucru Iatacului Moldovan, iar cele privitoare la Polonia tot la fel, unui iatac numit doar al Poloniei. Dacă o veste anume este de mare îngrijorare pentru Moldova și Polonia împreună, apoi această știre este prinsă într-un catastif aparte, ținut la zi de către boierul căpetenie a Cancelariei, Marele Logofăt. Eu zic, frate Alexandre, să faci și tu la fel, iar când noi vom fi gata putem să-i facem o vizită și Iagellonului, să-i arătăm cum muncim noi.

-Să am iertare, Măria Ta, Iagello este rigă iar Polonia are o cancelarie anume pentru alișverișuri din afara țării. Eu mă voi încumeta să-l trimit pe logofătul meu la Cracovia, cu o scrisoare de taină, prin care îi voi cere suzeranului să mă învețe cum să aranjez,

la Suceava, Cancelaria Moldovei pentru trebile din afară, ca să ne fie mai lesne amândurora a ne înțelege în aceste lucruri de taină. Măria Ta, ești într-un gând cu mine că asemenea înțelegeri de taină și deslușiri de grămătichii nu puteam să le încredințez nimănui și nici nu le puteam așterne hârtiei? Că musai era să le deslușim stând față la față.

-Sigur, ai dreptate frate Alexandre. Acum ar mai fi de pus la același fel de slujire în țările noastre olăcăritul. Să avem hanuri de poștă pe drumurile noastre de seamă. Să îngrijim ca pentru cazuri de mare grăbire să avem cai de schimb dintre cei mai buni. Eu mă gândesc ca cele mai bune animale să fie parte din slujba domnească, să aibă grajduri bine îngrijite și hrană aleasă. Iar olăcarii să fie oșteni din garda domnească. Musai este ca o veste de cea mai mare importanță să ajungă de la Curtea de Argeș la Suceava într-o singură zi. Anume în zi de vară. Iară iarna, caii de olăcărit să fie puși la sănii ușoare, cu tot tarhatul împotriva înghețului omului și animalului. Am zis bine, Măria Ta?

Capitolul 18
Încleștarea viclenilor

Bătălia dintre cele mai mari oștiri ale musulmanilor se dădu în miez de vară, în anul 1402, în câmpul larg de lângă cetatea Ancara. Cele două armate s-au apropiat una de alta în vara acelui an, bătălia finală fiind decisă de Baiazid și de Timur Lenk deopotrivă. Cu doi ani mai înainte, Timur atacase și cucerise cetatea Sivas (vechea Sevastia), unde a îngropat de vii 3000 de soldați turci. Aflând despre această crimă odioasă și inutilă, furia lui Baiazid a explodat, uriașă. El i-a trimis mai multe scrisori lui Timur, blestemându-l, amenințându-l și insultându-l în fel și chip. Ciocnirea celor două armate uriașe s-a amânat, după căderea cetății Sivas, deoarece Baiazid a avut nevoie de timp pentru a-și aduna o oaste la fel de mare ca cea condusă de Timur. Vremea potrivită pentru ciocnire a sosit în luna iulie, 1402. Era o secetă teribilă în toată peninsula Anatoliei. Baiazid, sosit mai devreme pe câmpul de luptă, și-a așezat tabăra lângă un râu, în apropierea orășelului Cubuc (citește Ciubuc!). Timur n-a avut alt loc mai larg pentru armata sa decât în pustie, fără o sursă de apă prea apropiată, spre deosebire de Baiazid care dădea oștirii sale apă din belșug. Văzându-se avantajat, Baiazid a decis să plece câteva zile la vânătoare, răstimp în care mongolii lui Timur ar fi suferit cumplit de sete. Dar Timur, un conducător inteligent și bun strateg, a înțeles manevra lui Baiazid și a luat măsuri imediate. El și-a mutat armata pe râul care-l adăpa pe Baiazid, dar în amonte. Apoi a pus soldații să sape o nouă albie, deviind cursul râului. Oastea lui Baiazid a rămas fără apă! Când s-a întors de la vânătoare și a văzut cât de sleiți erau osmanlâii lui, Baiazid a ordonat atacul. Armata lui, mai mică decât a lui Timur, avea cea mai mare parte alcătuită din ieniceri, adică pedestrași, în timp ce armata lui Timur era toată din călăreți. Timur a asmuțit călăreții lui cu poruncă să-l prindă viu pe Baiazid. Văzând că apărarea ienicerilor este dată peste cap pe flancuri, iar pe centrul dispozitivului condus de Baiazid însuși cavaleria beilicurilor anatoliene a dezertat, împreună cu contingentul tătar din Hoarda de Aur, Baiazid a chemat la sine corpul de cavalerie grea sârbesc, a lui

Ștefan Lazarovici, care a încercat să spargă încercuirea în care Baiazid era prins. Dar n-a fost chip și Baiazid a fost prins viu, așa cum ceruse Timur.

Baiazid a fost închis într-o cușcă (de sticlă ori din fier, cum vorbesc cronicarii turci necăzând la înțelegere) și arătat mulțimilor peste tot pe unde a umblat Timur, prin Anatolia. Ca fierea să-i fie și mai amară lui Baiazid, Timur a folosit-o pe soția aceluia să servească musafirii la ospețele sale, goală. Baiazid a murit de inimă rea, la mai puțin de doi ani de chin.

După bătălie, în 1402, Timur a repus în drepturi dinastiile vechi, anatoliene, a Caramaniei la Conia și a casei Isfendijar oglu de la Castamuni. Astfel a slăbit mult Imperiul Otoman, care se destrăma văzând cu ochii. Purtarea nemiloasă a lui Timur era dăunătoare Islamului. Înalții preoți musulmani i s-au opus lui Timur și, la sfatul acestora, Hanul a lăsat ca urmașii Sultanului Baiazid să-și împartă moștenirea, după data când Sultanul a închis ochii. Nu s-a împotrivit imamilor, a lăsat Imperiul Otoman pe mâna moștenitorilor sultanului pe care l-a învins în luptă și l-a umilit, doar ca să vadă întreg aliotmanul că nimeni nu se poate măsura cu el, Timur Han.

Baiazid lăsase în urmă patru fii. Oricare dintre ei avea drept de succesiune. Atunci a pornit lupta internă, între frați, bătălii ațâțate de Timur. Mircea și Alexandru primeau vești de la Patriarhia Ecumenică despre ce se întâmpla în Anatolia după bătălie.

-Află, Mărite Mircea Voievod, că Hanul Timur nu are în plan să distrugă Imperiul Otoman. Ambiția lui a fost să-l piardă pe Baiazid, să îl învingă și apoi să-l facă de râs. Așa a făcut pe tot drumul lui prin Asia, la fel s-a purtat și cu Hoarda de Aur. În Anatolia Timur a dat pământ peste ce avusese înainte casei Caramani și casei Isfendijar de la Castamuni. Acum Anatolia este împărțită în trei principate, două proaspăt recunoscute de Timur, iar ceea ce mai rămăsese îi fu dat lui Mehmed Celebi, fiul cel mai mic al lui Baiazid. Partea europeană a Imperiului, Rumelia, Hanul l-a dăruit lui Suleiman, fiului celui mai mare. Aici Timur nu a dat nici un fel de porunci, adică Suleiman Sultan să facă ce-o vrea el, cu ghiaurii. Cei doi feciori moștenitori i-au jurat credință lui Timur și au devenit vasali, plătind tribut. Dar asta s-a întâmplat doar după moartea lui Baiazid, adică anul acesta, 1403, în luna lui Mărțișor. Mai află

Măria Ta că principii creștini din părțile Rumeliei, supuși ca vasali Imperiului, s-au răzvrătit, văzând că Timur nu are nici un gând să se facă el însuși Sultan al Sultanilor. Și au alungat pe turci din unele ținuturi, cetăți, iar Ștefan Lazarovici al Serbiei s-a declarat slobod, a ieșit de sub suveranitate otomană și umblă acum să-și dreagă chipul în fața lumii creștine. Acum țarii Bulgari au pus la cale o răzmeriță mare, cătând să-i alunge pe turci. Dar nu au spor, că oastea lor este puțină și beiul de Vidin s-a pornit împotriva lor.

Mircea primi aceste vești importante și înțelese încotro băteau cuvintele nescrise ale Patriarhului. Așa că fără zăbovire porni în fruntea oastei să treacă Dunărea. Avea de slobozit și de luat înapoi toată Dobrogea cu cetatea Dârstorului. Dar nu s-a oprit aici. Mircea a înțeles că acesta este cel mai bun moment de a ocupa gurile Dunării. La Capătul brațului Chilia se afla o cetate de piatră, puternică, ocupată de genovezi. Acești negustori făceau negoț cu mare câștig, cumpărând mărfuri aduse dinspre miazănoapte, de polonezi și chiar de tătari, dar chiar și de unguri, care veneau cu corăbiile pe Dunăre dinspre apus. Mirodenii dintre cele mai rare și mai prețioase aduse din părțile cele mai de răsărit ale Asiei, pe Drumul Mătăsii ... Mircea a ajuns la poalele zidurilor cetății Chiliei. Nu a trebuit să dea o bătălie pentru a cuceri cetatea. Genovezii i-au închinat-o și s-au pus sub protecția lui, văzând în voievodul român apărătorul care poate ține piept tătarilor care ocupau stepele de deasupra malului Mării Negre, dar și turcilor. Mircea a luat înapoi tot ceea ce Baiazid i-a răpit după bătălia de la Nicopole.

Au mai trecut 2 - 3 ani. Încă era tulburare în Imperiul Otoman. Europa trebuia să profite de această perioadă rea pentru turci. Acum o cruciadă creștină i-ar fi putut scoate pe turci din Balcani. Dar n-a avut cine ... Singurul rege care ar fi putut duce o asemenea luptă, Sigismund de Luxemburg, avea necazurile lui.

*

* *

Vremea încă nu se înăsprise de iarnă, în acel sfârșit de noiembrie 1406. Printre dealurile de sub poalele munților, pe șleaul mare mergea alene un lung alai de boieri. În frunte călăreau câțiva oșteni din garda curții domnești, purtând lănci lungi, coifuri de oțel și pieptare din piele groasă pe sub sumanele negre de aba. După ei călărea Domnul Țării, Mircea Vodă, avându-l alături pe fiul său,

Mihail și pe maimarele dregătorilor, vornicul Radul. Apoi veneau boierii cei mari, dregătorii Țării, Baldovin logofătul, Șerban vistierul și Popșor protovistierul, Berendei stolnicul, Sin spătarul și Stanciu comisul. Trecuseră pe la Craiova venind de la Târgoviște, cetatea unde Mihail, fiul Domnitorului și asociatul lui la Scaunul Domnesc își făcuse cetate de scaun. Câteva căruțe cu coviltir veneau trase de câte două perechi de cai nemțești, din cei mari folosiți de oștiri la trasul tunurilor. În fruntea lor era rădvanul Înaltpreasfințitului Teodor, mitropolitul Ungrovlahiei. Dar acum nu era un pâlc de oaste, mai degrabă un alai ales, de nuntași. De o parte și de alta drumului mare, satul Cerneți le ieși în cale cu un șir de case simple, ridicate din bârne, nu mai înalte de un stat de om și acoperite cu paie de mei peste care erau puse brazde groase de pământ cu iarbă. În mijlocul satului era o bisericuță, pe trei sferturi surpată. Pe semne că decăzuse într-atât deoarece la doi pași se vedeau zidurile cetății Severinului unde își avea reședința Mitropolitul acestei părți a Ungrovlahiei. Cetatea era doar la o aruncătură de praștie, mai la deal de sat, ascunsă de coroanele mari ale pădurii de stejar. Straja cetății zărise, pesemne, alaiul domnesc apropiindu-se și clopotele, toate, cele mari și cele mici din cetate porniră să bată. Sunetul acestora ridicase în aer stoluri de porumbei și păsările mici, din cele care nu plecau niciodată călătoare, la sosirea iernii. Porțile cele mari, din zidul de miazăzi, erau deschise, iar în fața lor un sobor de călugări și înalte fețe bisericești, în frunte cu Mitropolitul Atanasie ieșiseră cu prapori mari și cu cădelnițe să întâmpine musafirii aleși.

La stânga și la dreapta porții stăteau câte doi străjeri, îmbrăcați la fel ca oștenii din garda curții domnești, atâta doar că sumanele lor erau cenușii la culoare, având cusute din loc în loc cruci dintr-o stofă subțire, neagră. Când alaiul domnesc intră pe tăpșanul din jurul cetății, pe poartă ieșiră alergând în pas ușor patru steaguri de străjeri care se aliniară imediat dincolo de soborul monahilor, mânuind săbii mari, de luptă pe care le țineau ridicate cu mânere lipite de piept, în semn de onor. Pe spate fiecare străjer purta un arc de luptă și o cucură cu săgeți. O ceată mărișoară de săteni, ca la o sută de oameni, îmbrăcați mai sărăcăcios dar curat fusese așezată de călugări pe partea dreaptă a drumului, chiar peste drum de soborul monahal.

Când alaiul domnesc ajunse la doi pași de tăpșanul larg, urale izbucniră din gurile sătenilor. Aceștia strigau cu bucurie, din inimă fără ca cineva din mănăstire să-i fi îndemnat anume. *„Trăiască Vodă Mircea! Trăiască Vodă Mircea! Trăiască Vodă Mihail! Trăiască boiarii Sfatului! Trăiască Vodă!”*

Soborul monahal începu să cânte imnul de întâmpinare pentru conducătorul Țării. Vodă Mircea și fiul său, prințul Mihail se opriră în fața pâlcului de străjeri și primiră onorul, apoi cei doi voievozi, tată și fiu, descălecară, se închinară și sărutară crucea și Evanghelia ferecată în argint, pe care le ținea în mâinile sale egumenul Vasile al mănăstirii Vodița, cea ctitorită de Vladislav Vlaicu, unchiul lui Mircea Vodă. Acum clopotele încetară să mai bată. Din spatele coloanei de căruțe încărcate cu boccelele alaiului domnesc se desprinseră două căruțe, aparent mai greoaie, din care niște slugi descărcară patru puști[46] ceva mai mărișoare. Acestea fură ridicate pe brațe de străjeri și urcate pe ziduri, două la zidul cel mare, al cetății și celelalte la zidul din interior. Cât dură ceremonia onorului apărătorilor cetății și primirea voievozilor de către înaltele fețe bisericești, la dreapta lui Mircea Vodă a stat Banul Severinului, Drăgan, care ieșise în întâmpinarea alaiului domnesc la Craiova.

Căpitanul Tudor, cel care avea încredințare să apere cetatea, dar și să o îngrijească, păși lângă Banul Drăgan și îi spuse, cu jumătate de voce, că Majestatea Sa Sigismund, regele Ungariei, sosise de cu seară la Orșova, unde a mas de noapte. De acolo fusese trimis un olăcar cu poruncă din partea regelui ca sosirea voievodului Țării Românești să-i fie anunțată imediat ce acesta a intrat în cetate. Va porni și el, Craiul, a doua zi dis de dimineață, că nu se cuvine ca Regele să-l aștepte pe vasalul său, ci taman pe dos trebuie să fie.

Sigismund intră pe poarta cea mare la două ceasuri după miezul zilei. Nerăbdător să înceapă sfatul cu voievodul Mircea, regele scurtă ceremonia primirii, alungând cu mâna soborul de preoți și pe Banul Drăgan care nu apucă să zică măcar un „Bun venit pe pământ românesc, Majestate!”

-Duce, ai primit cele mai noi vești despre urmașii lui Baiazid Sultan? Ce zici, n-ar trebui să pornim oștile creștine ca să-i măturăm

[46] Puști = tunuri de mic calibru, de câmp

pe necredincioși din Europa? întrebă regele, vorbind cu mare grăbire.

-Este șubrezit tare Imperiul Otoman, așa este! Nicicând nu vom mai avea prilejul să-i lovim, ca acum. Stă în puterea Majestății Voastre să facă strigare pentru o nouă cruciadă. Singuri, dintre popoarele din Balcani, doar ungurii catolici sunt ascultați de Papa de la Roma, răspunse Mircea intrând direct în dialogul pornit de rege. Dar, până să vorbim de o adunare de oști, îngăduie Majestatea Voastră să o întreb ceva aparte?

-Sigur, Duce! răspunse regele.

-Aveți putința să porniți soli peste tot, în Apus? Întrebarea mea este dacă aveți acum liniște și pace în țară. Ați închis gura nobililor dușmani, măcar pentru 5 – 10 ani? Îmi cer iertare, Majestate, dar trebuie să știm dacă putem duce până la capăt o asemenea luptă, fără să ne întrerupă cine știe ce revendicări de privilegii.

-Aveți tot dreptul să puneți o asemenea întrebare, Duce, atâta timp cât un război cu semiluna poate fi câștigat numai dacă stau alături oștile noastre, ale Ungariei, a Țării Românești și. mai nou, a Serbiei. După cum vedeți, m-a însoțit pe acest drum Majestatea Sa Ștefan Lazarovici, regele Serbiei libere. L-am chemat să stea alături cu noi, să dovedească bună credință și să nu-i mai jure supunere Padișahului.

-Nicicând n-am intrat de bună voie slugă preaplecată necredincioșilor. Trebuie să înțelegeți, Duce, domnia voastră cel mai bine, că nu am avut de ales. Baiazid stătea în fața cetății Belgradului cu peste o sută de mii de oșteni, în timp ce noi, sârbii dezbinați n-am reușit să ne adunăm nici măcar zece mii! Decât morți cu întreaga suflare și țara pașalâc, mai bine am ales să-i jur supunere și plată de haraci. Dar acum turcul este slab. Acum trebuie să-l măturăm dincolo de Dardanele.

-Am stat și eu în fața oștirii otomane, măsurându-ne fiecare român cu patru turci, după cum știți, Majestate. Așa am pornit lupta, la Rovine, n-am stat pe gânduri dacă să mă închin lui Baiazid ori să lupt până la moarte. Și l-am învins, acolo la Rovine, dovedind lumii că Baiazid nu este chiar așa de puternic și de neînvins. La Rovine am găsit contingentul sârb pe care l-ai trimis domnia ta să lupte alături de turci împotriva Țării mele. Ciocnirea cu frații creștini sârbi mi-a lăsat un gust amar, Despotule Ștefan. La Nicopole iar ne-

am întâlnit, în tabere dușmane. Când creștinătatea se afla încercuită și noi luptam cu disperare să-i scoatem din ghearele morții pe mândrii și înfumurații cavaleri ai Apusului, cine ne-a lovit pe la spate, mișelește? Atunci nu v-ați gândit, Despote, că Dumnezeu are grijă de noi, creștinii și le poate da pedeapsă celor ce-și lovesc frații, mișelește?

-Aveți tot dreptul să fiți supărați pe mine amândoi, regele meu și Duce, zise Despotul Ștefan! Acum este prea bun prilejul pentru răzbunare, decât să alungați Serbia de lângă voi. Trebuie să ne dați prilejul să ne spălăm de păcatul îndepărtării de frații creștini. Am jurat că nu mă mai închin semilunii. Ori viață liberă, ori moarte! Ca semn că mă căiesc pentru relele ce le-am făcut pe drumul rătăcirii păgâne, am trimis hrisov la Sfânta Mănăstire Tismana din Țara Românească, prin care le-am dat înapoi toate satele și moșiile pe care le donase tatăl meu starețului Nicodim, care s-a arătat a fi un sfânt în viață.

-Cât despre pacea din țara mea, reluă regele Sigismund răspunsul la întrebarea lui Mircea Vodă, aflați că am terminat de supus pe toți magnații care au pornit răscoale în ultimii cinci ani împotriva casei regale. Pretențiile lor nerușinate au revoltat nu numai casa regală ci și Biserica. Unora dintre acești încrezuți lacomi, le-am închis gurile pentru totdeauna, dându-le să înghită pământul după care au jinduit, altora Biserica le-a aruncat afurisenia în obraz, lor și neamurilor lor. Mai trebuie să știți, domnii mei, că am dat poruncă tuturor orașelor din Ardeal să-și construiască ziduri de apărare jur împrejur, să le facă trainice, ca la cetăți, iar acolo unde astfel de ziduri există, ele să fie drese și întărite. La recomandarea Papei, am dat comanda Banatului Timișoarei unui condotier foarte priceput, vrednic căpitan, pe numele Filippo Scolari, un florentin, cunoscut mai mult cu porecla Pippo Spano. Măria Ta Mircea îl cunoști pe acest italian, ați luptat împreună împotriva turcilor, el făcând parte din oastea noastră care v-a fost trimisă pentru sprijin. Câtă vreme Soliman Sultan, moștenitorul Rumeliei nu se va dovedi vrednic să păstreze toate cuceririle lui Baiazid în această parte a Imperiului Otoman, Pippo Spano va ridica pe malul Dunării o cetate de piatră și două cetăți mai mici, din lemn cu întăriturii de pământ, care vor împiedica trecerea prea lesnicioasă a turcilor pe malul nostru al fluviului.

-Trebuie să știți, domnii mei, că acele lupte interne pe care a trebuit să le dau m-au umplut de scârbă. Regatul Ungariei nu mai este ceea ce a fost nu de mult. De aceea, câtăva vreme voi lipsi din țară, chemat fiind să descâlcesc ceva pricini de succesiune în Boemia precum și legat de moștenirea tronului Sfântului Imperiu Romano – German. Asta îmi va înlesni să fac chemări la cruciadă împotriva păgânilor. Cu cât va fi mai repede, cu atât va fi mai bine! Să nu apuce acești frați moștenitori ai lui Baiazid Sultan să se împace între ei. Că atunci iar se vor întoarce să bată Europa.

-Tocmai asupra acestui lucru vreau să vorbim acum, Majestate. Noi, românii, avem o vorbă înțeleaptă din bătrâni. Zicem că atunci când doi se bat, câștigă al treilea. După cum a hotărât fiul lui Timur Han, Shahruk Han, dintre cei patru fii ai lui Baiazid, fiul cel mic, Mahomed a luat Anatolia, iar Soliman a luat partea europeană a Imperiului. Dar pretendenți la tronul Imperiului Otoman erau toți fiii lui Baiazid. În afară de Soliman și Mahomed au ridicat capul Isa Celebi, fiul mijlociu, care a primit Anatolia ca moștenire, de la Șahruk Han, urmașul lui Timur. N-a domnit decât un an, fiind ucis chiar în acest an 1406, de către fratele Mahomed. Al patrulea fiu este Musa Celebi, cel care este în viață și se află dat în paza emirului Caramaniei, Mahomed al II-lea, fiul lui Ala Ed Din. De acest Musa Celebi se teme fratele său Mahomed[47]. Majestate, prin diplomatichie cei trei frați moștenitori trebuie să se lupte între ei. Cu cât mai mult va ține acest război, cu atât mai bine va fi pentru creștinătatea din Europa. Papa de la Roma trebuie să afle aceste vești și să îndemne cu mai multă insistență adunarea oștilor cruciadei pentru a-i scoate pe turci dincolo de Dardanele.

Regele îl ascultase cu atenție pe voievodul ce îi era supus juruit. Știa că Mircea este un oștean priceput, care îi învinsese pe turci în multe bătălii. Acum i se dezvăluia ca un conducător înțelept, care putea vedea departe, nu doar la ziua de mâine. Dar trebuia să afle la ce câștig se gândea Mircea prin ațâțarea urii dintre frații sultani.

-Așa este, ai gândit bine, prințe, zise regele. Timpul va curge în folosul nostru. Dar numai atât va fi câștigul creștinătății?

[47] Conform P.P.Panaitescu – Mircea cel Bătrân, Editura Corint, București, 2000, pagina 371

-Mai sunt câștiguri destule, Majestate. Mai înainte de toate, fostele ducate mărunte care acum sunt pașalâcuri se vor putea răzvrăti și vor putea porni războaie de slobozire. Oricare dintre cei trei frați sultani, care va avea de înfruntat astfel de răzmerițe de slobozire, o să rupă o parte din oastea sa ca să facă liniște și pace în interiorul părții lui de țară. Acum ceilalți frați vor putea fi asmuțiți împotriva celui slab. Iar acesta poate fi sprijinit, pe ascuns, cu bani și oști, smulgându-i-se legământ de recunoștință față de creștini. Dacă acest război intern va ține, să zicem zece ani, Imperiul Otoman va ieși, la sfârșit, slăbit, stors de vlagă. Îi va fi greu să pornească iarăși războaiele de cucerire de unde le-a lăsat Baiazid. Majestate, tot acest rău este spre binele nostru!

Acum Sigismund s-a arătat mulțumit de rodnicia acestui sfat pe care l-a avut cu vasalii lui, acolo, la Severin cetate. Putea să se întoarcă spre Europa, spre Scaunul Papal, cu sfaturi înțelepte care îi vor fi de folos, atât între țările germane, cât și pentru candidatura lui la tronul Imperiului Romano German.

Capitolul 19
Mircea, socru de Sultan

Rămas la Severin numai cu dregătorii săi după plecarea lui Sigismund și a Despotului Ștefan Lazarevici, Mircea mai zăbovi o zi stând la sfat de taină. Chemă la sine pe cei doi Mitropoliți și pe egumenii mănăstirilor Vodița și Tismana. Făcu loc la masa Sfatului și pentru dregătorii și boierii care fuseseră în alaiul voievodului. După ce le împărtăși tot ceea ce se vorbise la masă cu Craiul Jigmond și cu Despotul Ștefan al Serbiei, Mircea le ceru să-și spună, fiecare, gândul cel bun și sfatul pe care îl poate da, aducător de folos țării. Voievodul privi roată la toți cei aflați în jurul mesei, ochii rămânându-i pe fața încadrată de păr și barbă albă, a Vlădicăii Teodor al Ungrovlahiei.

-Măria Ta, gândesc că Evropa se bucură de năcazul turcilor, dar nu cred că se vor gândi să facă ceva împotriva lor. Casa de Austria, Boemia, prinții germani, regele Poloniei și însuși Papa de la Roma își vor vedea de trebile lor, fiecare fiind bucuros că scapă de o grijă. Cruciada se va porni greu, poate că nici nu se va aduna cine știe ce oștire. Cel mai greu va fi pentru țara noastră și pentru Serbia. Nimeni nu va sări în ajutorul nostru, că puțină lume din Evropa ne știu pe noi. Nu că n-ar fi aflat de războaiele pe care le-ai dus și le-ai câștigat Măria Ta. Aceste izbânzi sunt cunoscute, dar ele au fost ale lui Sigismund Crai, cel care s-a lăudat peste tot cu aceste bătălii, ale vasalilor lui, deci ale lui de drept. Să lași pe Sigismund Crai să facă vorbe pentru cruciadă. Noi să ne vedem de ale noastre.

-Mă gândesc, Măria Ta, dacă ar fi vreun rost să ne băgăm noi, creștinii, în gâlceava fraților sultani, zise boierul Radul, mai marele Sfatului Țării. Poate că le-ar prinde bine ceva pungi cu galbeni și chiar câteva steaguri de oaste, le-ar primi cu bucurie. Dar nu trebuie să nădăjduim la vreo recunoștință din partea acelora. Vor uita de ajutorul dat de creștini după ce vor face liniște în țara lor.

-Așa-i, Măria Ta, murmurară boierii, clătinând capetele cernite. Apoi vlădica Teodor zise:

-Musai este, Măria Ta, să ne încredem în veștile pe care ni le poate da Fericitul Patriarh de la Constantinopol. El are ochi și urechi peste tot în împărăția turcului și poate trimite călugări misionari

către noi cu aceste veşti care ne sunt nouă ca pâinea caldă pentru flămând. Dar pentru aceasta trebuie să dăm o mână de ajutor Patriarhiei, adică nişte giuvaericale şi câteva pungi cu sunători, că Împărăţia Bizanţului s-a sleit de tot, nu mai este vlagă din ce să-şi ducă zilele nici ei.

-Ne vom ocupa de acest ajutor, Înaltpreasfinţite, cu îngăduinţa Măriei Sale, ziseră într-un glas Şerban vistierul şi Popşor protovistierul. Banul Drăgan şi Sin spătarul şuşotiră ceva între ei, apoi Banul zise:

-Măria Ta, în vremea din urmă, adică în anii de când nu mai este Baiazid Sultan la cârma Imperiului Otoman, achingiii şi tot soiul de alţi ticăloşi trec Dunărea mai în toate zilele, pradă şi ard satele şi târgurile nepăzite. N-avem oşti peste tot, unele judeţe sunt sărace în oşteni de ţară care să ne poată păzi de aceste lăcuste. Ar fi potrivit acum, Măria Ta, să ardem stupul cu viespi, aşa cum ai făcut însuţi, Măria Ta, cu acea lovitură adâncă din munţii Balcani, de la tabăra cea mare a achingiilor de la Karânovasî.

-Cum bine ziseşi la început, achingiii foiesc acum ca lăcustele, răspunse Mircea. Am aflat de pustiirile pe care ni le fac şi zic, ca şi voi, că n-avem oaste destulă ca să le venim de hac. Vestea ce am primit-o cu câteva zile în urmă este că acum achingiii nu mai au o tabără mare, cum a fost aceea de la Karânovasî. Acu sunt împrăştiaţi prin toată Bulgaria. Poruncă îţi dau domniei tale, spătare Sin, faceţi pâlcuri şi cete pe lângă steagurile din judeţe adunând oşteni din ohabele[48] noastre, care n-au mai slujit în oastea cea mare de demult. Cu aceste steaguri adăstaţi în preajma vadurilor de la Dunăre. Acolo să-i loviţi pe prădalnici, luaţi înapoi averile jefuite şi îi tăiaţi pe turci fără milă, până la ultimul. Numai tăindu-i putem scădea numărul jefuitorilor.

Ascultându-i pe dregătorii săi spunând lucruri cu miez, lui Mircea îi trecu ca un fulger prin minte un gând anume, nu foarte deslușit dar ispititor. Dacă el nu avea oşti destule să-i calce pe

[48] Ohabe = moşii boiereşti şi mănăstireşti scutite de orice dare faţă de Domnie, cu excepţia obligaţiei de a participa la oastea cea mare a ţării. În vremea lui Mircea cele mai multe asemenea ohabe existau pe lângă mănăstiri. Întemeierea de mănăstiri în anii domniei lui Mircea a fost rodul unei credinţe puternice în toată structura populaţiei, ca un fel de răspuns orthodox la primejdia musulmană. Mănăstirile ridicate de obşti de călugări sau de boieri au primit aceste scutiri de biruri şi dări faţă de vistieria Ţării ca răsplată (n.a.)

achingii pe tot cuprinsul raialei Bulgariei, de ce să nu aducă în Țara Românească un Sultan atotputernic de care să asculte toată Rumelia? Da, era un gând năstrușnic să-și supună un Sultan otoman, care să-i asculte poruncile sau, măcar, să-i facă pe plac din când în când. Cineva dintre cei de față spusese un nume, Musa Celebi și Vodă tresări la auzul numelui celui de al treilea fiu al lui Baiazid care avea toate drepturile să stea pe Divanul Imperiului. Dar unde este acest Musa? Se ascunde de frica fraților lui ori este ținut ascuns de cineva? Are el dorire să ajungă Sultan? Mircea se agață de acest nume și un plan îi încolți în minte. Lăsă gândul acesta de-o parte și închise Sfatul, dând poruncile cele mai înțelepte care-i fuseseră aduse în față de sfetnicii săi.

Pe drumul de întoarcere spre Curtea de Argeș, Vodă urcă în rădvanul Înaltpreasfințitului Teodor și aduse vorba despre Musa Celebi. Știe vlădica ceva despre acest prinț? De ce oare numele lui n-a fost pomenit în războiul dintre frați? Acum dacă Imperiul este împărțit între doi moștenitori, curând se va încheia războiul dintre aceștia și va rămâne doar unul singur să conducă aliotmanul. Și atunci liniștea creștinătății va lua sfârșit. Ce părere are vlădica, n-ar trebui scormonit cuibul de viespi, poftindu-l și pe acest Musa Celebi la împărțeală? Cu cât va fi mai mare zâzania între ei, cu atât pacea noastră se va lungi mai mult și bine ne va fi nouă.

Vlădica fu de aceeași părere cu Vodă. De îndată ce va ajunge acasă, va trimite un frate călugăr la Constantinopol, să afle mai multe vești despre Musa. Acum vlădica știa doar că acest fiu, care era al cincilea fiu al sultanului Baiazid Ildârâm, a fost prins de Timur Lenk fiind în preajma lui tată-său și a împărtășit soarta lui până la decesul acestuia, la opt zile din luna martie 1403.

-Înaltpreasfințite, hai să deslușim ce s-a întâmplat în marele imperiu otoman după ce Timur cel Șchiop l-a bătut pe Baiazid. De ce Timur nu s-a așezat el pe Divanul Sultanului Baiazid?

-Măria Ta, s-a dus vestea că Timur nu s-a luptat cu Baiazid pentru avere. Acest cumplit diavol ieșit din străfundurile Asiei a cucerit pământuri uriașe numai căutând să-i înfrângă în luptă pe cei mai vestiți conducători din Asia care i-au stat în cale. Așa a fost și înfruntarea cu Baiazid. De cum a aflat că dincolo de munții Urali există o hoardă mongolă la fel de mare ca a lui, Hoarda de Aur, având-l pe Toctamâș mare han, Timur i-a declarat război și a

izbutit să-l bată. De trei ori l-a dat jos de pe scaunul de domnie, dar Toctamâș tot de atâtea ori s-a suit din nou. Acest Toctamâș a fost marea jignire ce a existat la fața lui Timur, până când hoardele lui au ajuns la hotarul Imperiului Otoman, condus de Baiazid. Timur l-a amenințat pe Baiazid să nu-i stea în cale, că altfel va veni să-l ia de barbă *„numai să ai răbdare să-i tai capul lui Toctamâș”*. Deci, Măria Ta, bătălia lui Timur cu Baiazid a fost ca un fel de „lupte turcești, adică să vedem care-i cel mai tare!” Când Baiazid a murit, în urmă cu trei ani, Timur i-a chemat la el pe fiii celui mort și i-a întrebat care-i la rând, la domnie. Fuseseră șase frați, dar întâiul născut, Ertugrul, murise la anul 1400. După el urma Suleiman, care avea 26 de ani la moartea tatălui său. Timur i-a dat să stăpânească Rumelia, partea evropeană a Imperiului, care nu-l interesa pe Timur deloc. Deci, după bătălia de la Ankara, Timur s-a grăbit să-și țină promisiunea față de vechile regate selgiucide de pe teritoriul Anatoliei, care fuseseră cucerite și umilite de Baiazid: Karamania cu capitala la Conia și regatul Sinop – Kastamonu, care îl are conducător pe emirul Isfendiyar-oglu Mubariz Ed Din, mai vechiul prieten al Măriei Tale. Acestor doi emir Timur le-a dat voie să-și întindă stăpânirea în vechile lor hotare, ba le-a împlinit și cererile de lăcomie, lăsându-i să-și ia și teritoriile învecinate ale unor emiri mai mărunți, care le fuseseră dușmani când Osman I-ul le-a făcut război. Acum imperiul otoman nu mai stăpânea decât o treime din Anatolia, nemaiputând ridica pretenții asupra statului stăpânit de Baiazid. Pe scaunul de domnie peste stăpânirile din Anatolia, Timur l-a pus pe Isa Celebi, următorul născut după Suleyman. Dar pe Isa l-a dat jos următorul frate, Mehmed Celebi, care l-a strâns cu juvățul de gât chiar în acest an, 1406. Acum vine la rând cel mai mic dintre frați, Musa Celebi, care nu are drept la tron, fiind prea tânăr. Avea doar 15 ani când a murit taică-su. La cererea lui Suleyman, Beglerbegul Rumeliei, Timur l-a eliberat din captivitate pe mezinul Musa și l-a încredințat emirului Isfendiyar, de la Sinop-Kastamonu. Acolo ar trebui să se afle acest urmaș, cel mai tânăr dintre frați.

-Te-am lăsat să spui de la un capăt la altul povestea acestei familii ca să te întreb, Sfințite Părinte, Dumnezeul în care cred acești musulmani este unul singur pentru ei, dar este același Dumnezeu căruia ne închinăm și noi, creștinii, nu? Doar că nouă ni s-a dezvăluit în Treime, o Unime în toată frumusețea ei, iubitoare

de oameni. Cum se poate, Sfințite, să existe în religia mahomedană dezlegare la crimă, la ucidere de frate sau de părinte, în timp ce Coranul recunoaște poruncile scrise pe Tablele Legii lui Moise, sus pe muntele sfânt?! Toți mahomedanii se poartă între ei precum le este drept pildă casa Sultanului? Cu crimă, dezmăț, spurcăciune, nemilă și toate celelalte rele ale Satanei?

-Fără îndoială că nu, Măria Ta! Musulmanul de rând se închină lui Allah de cinci ori pe zi și se roagă lui Dumnezeu pentru aceleași lucruri frumoase pentru care ne rugăm și noi. Poate că există ticăloșie și printre oamenii de rând, dar ei au lege omenească și judecători învățați care împart dreptatea după cum scrie la această lege.

-Și atunci, întrebă mai departe Mircea Vodă, de ce nu ne putem înțelege între noi? Să punem capăt războaielor, jafurilor, să nu mai fie robire de oameni și toate celelalte care ne fac viața atât de grea pe acest pământ?

-Deoarece există bogați și săraci, nobili care se cred de sânge ales și nu-i văd pe cei săraci ca fiind oameni la fel făcuți de Dumnezeu precum sunt ei. Pentru că acești boieri ai lor nu pot trăi fără slugi născute robi, la fel cum nici boierii noștri nu pot trăi fără șerbi, ori rumâni, ori vecini după cum li se spune prin locuri împrăștiate în lume. Încâlcite sunt căile Domnului, Măria Ta, este greu minții omenești să le cuprindă pe toate cele făcute de Dumnezeu. Noi avem legea noastră, avem biserica noastră în care ne adunăm să ascultăm cuvântul sfânt, de învățătură. Să ne vedem, Măria Ta, de ale noastre, că pe acestea le-am primit moștenire și tot pe ele trebuie să le lăsăm urmașilor noștri.

*

* *

La mii de verste depărtare de Țara Românească, în Anatolia, într-un conac mare și frumos, plin de bogății, zidit pe o stâncă spălată la poale de valurile Mării Negre ședeau pe perne umplute cu puf fin de pasăre câțiva bărbați de vârste apropiate. Pernele pe care ședeau, altele de care stăteau rezemați ori tolăniți, erau așezate pe covoare lucrate din fir de mătase, înfățișând arcade de flori minunate, în toate culorile raiului, peisaje cu colțuri de munți de cremene peste care atârnau în aer vulturi plutind maiestuos. Tipsii din argint încărcate cu bunătăți pregătite cu mare meșteșug de

bucătari vestiți în îndemânarea lor, stăteau golite pe jumătate între acești bărbați, stăpâni peste noroade. Alegeau bucăți de mâncare cu degete încărcate cu inele lucrate cu pietre prețioase. Își curățau degetele înmuindu-le în castroane umplute cu apă de trandafir, le ștergeau cu prosoape și șervete fine, țesute din fir de bumbac ales. Mesenii aceștia, după cum se vedea după portul lor, făceau parte din case diferite, la fel de nobile și bogate. Erau câte trei din grupuri diferite, iar între ei, la mijloc, ședea un tânăr imberb care nici nu mânca și nici nu bea, ascultând vorbele înțelepte ale bătrânilor sfetnici, întruniți ca să-i hotărască soarta.

-Și iată-l aici, la Curtea mea, căzut ca o mare pacoste pe capul neamului meu! vorbi bătrânul emir Isfendiyar, privind spre tânărul ce ședea tăcut, așteptând cuvântul aceluia. Trăgând lung din narghileaua cu amestecul de frunze de tutun pe care casa lui o păstra ca o moștenire sacră, bătrânul emir pufăi de câteva ori, scoțând rotocoale de fum albăstrui pe care le trimise spre arcada odăii de oaspeți. Era bătrân emirul, dar trupul uriaș în tinerețe încă se păstra drept, neîncovoiat. Îi mai scârțâiau genunchii și oasele cefei în zilele când apele mării se învolburau în furtună, izbindu-se de stânca pe care-și construise conacul iubit. Dacă-l priveai din spate nu puteai ști de este un tânăr luptător sau chiar bătrânul stăpân al acestui regat căruia Timur, marele învingător al nerușinatului Baiazid îi redase străvechea strălucire. Înfumuratul Baiazid avusese îndrăzneala să șteargă toate privilegiile moștenite de la însuși Osman Întemeietorul. Când i-a călcat poarta conacului neinvitat, Sultanul l-a umilit, ținându-l cu capul lipit de țărâna din spatele zidului, adunat cu grijă să hrănească rădăcinile bătrânului trandafir sălbatic ce împlinise peste cinci sute de ani, trăind încă și înflorind frumos, an de an. „Regatul tău, bătrâne emir, se va numi raia de acum înainte și tu vei fi Pașă guvernator, supus mie, dacă te învoiești și-mi juri credință. N-ai altă scăpare, căci de te opui, capul îți va rămâne hrană trandafirului cu care vă mândriți atâta.” S-a supus, nefiindu-i la îndemână să se revolte, doborât fiind. Dar când s-au auzit țimbalele meterhanelei lui Timur sunând la poalele Caucazului, s-a grăbit să-i trimită solie condusă de însuși Husseyn, moștenitorul lui, care s-a închinat Hanului jurându-i credință și supunere. I-a cerut Hanului să-l ajute să spele rușinea adusă casei sale, cea mai străveche din Anatolia, de acel nemernic Baiazid. La Ankara, cu doar patru ani în

urmă, singur își spălase sabia în sângele vrăjmașului său, ucigând zeci de oșteni din armata Sultanului. Iar acum, iată că Suleyman, împins de Timur pe scaunul de beylerbeg al Rumeliei, îl trimite pe fratele său încă nevârstnic, Musa Celebi, să fie ostatic până ce moartea îl va trimite pe cealaltă lume. „*Că de vei asculta de ruga mea și de sfatul meu, îți va fi ție numai bine. Iar de vei face altminteri, să te aștepți, emirule, la nebunia cu care voi veni peste tine curând.”*

Bătrânul emir se opri din vorbit, sorbind dintr-un pocal de argint un sirop aromat cu frunze de mentă. Atunci fiul său mai mare, Husseyn, ca unul mai tânăr și mai mic în rang decât venerabilii de pe covorul person, ceru îngăduință să vorbească:

-Tată al meu, emirule Mahomed al II-lea al Caramaniei, prințule Musa, eu cred că trebuie să oprim cât se poate de repede creșterea în puteri a emirului de Rumelia, Suleyman. El are oști mai multe și mai puternice deoarece Rumelia nu a fost în război cu Hanul Timur și nu a avut de suferit atâtea distrugeri. Îl avem pe Musa Celebi, trebuie ca acesta să se facă cunoscut otomanilor din Anatolia și îndrăgit de ei ca să obțină ajutor de la boierii anadolieni. Îl ajutăm cu bani, noi și Caramania, dar nu trebuie să ne aliem cu el pe față. Așa trebuie să facem ca să nu ne atace și pe noi acest emir Suleyman.

-Tinere Husseyn, gândirea ta a fost bună, dar șovăielnică, așa cum se întâmplă la cei care nu au condus o țară, răspunse Mahomed al II-lea. Ai dreptate să-l ajutăm pe prințul Musa, ai dreptate și când ai spus că nu trebuie să se știe pe față că îl ajutăm cu ceva. Dacă Musa Celebi primește ajutor de jos și pornește război cu Suleyman, atunci numai Anatolia va avea de suferit. Din nou pustiiri, jafuri, luări de robi, cetăți și orașe distruse, lanuri de grâne arse și toate celelalte rele, asta nu ne trebuie pe acest pământ al nostru. Trebuie ca Musa să-și pornească războiul său nu aici, în Anatolia, ci pe pământul evropean. Acolo i-ar sari în ajutor mulți principi ghiauri care nu-l iubesc pe Suleyman deoarece acesta este fiul lui Baiazid, are sângele și apucăturile tatălui său. Mă gândesc la Valahia și la principele Mircea. Pe acesta trebuie să-l tragem de partea noastră. El este un bun prieten al tău, emirule Isfendiyar, împreună l-ați jucat pe Baiazid, plimbându-l cu oastea sa când în Anatolia, când în Evropa, în anii din urmă.

-Uite, dacă ne-am adunat mai multe capete luminate la un loc, Allah ne-a dat gândul cel bun, zise bătrânul emir, terminând de molfăit în gura-I știrbă o bucată de baclava. Întrebarea este dacă tânărul Musa, aci de față, are curaj să intre în această horă a războiului și ar mai fi de aflat dacă Mircea Vodă ar veni alături de noi. Tânărul Musa ne va răspunde îndată, iar pe Mircea Voievod o să-l întreb, trimițându-i solie, cu prima corabie genoveză care urcă spre Licostrom.

-Eu vreau să mă bat pentru dreptul meu, părinți binefăcători ai mei, Allah și Proorocul său să vă fie ocrotitori în veci, spuse cu bucurie în glas tânărul prinț. El stătuse cuminte până atunci, ascultându-i pe emiri. Unde mă trimiteți? Acela îmi vrea binele? Îmi va arăta calea? Cine mă va însoți la început de drum?

-Vei afla răspunsuri la întrebările tale la timpul potrivit, încheie sfatul gazda, bătrânul emir.

*

* *

Ajuns la Curtea Domnească după trei zile de călătorie, Mircea porunci să i se înfățișeze un slujbaș anume, un tătar pe care îl luase la sine fiindu-i dat în dar de Despotul Ivanco, fiul lui Dobrotici. Acela îi spusese că puiul de tătar este isteț peste măsură. Să-l țină la Curte și să-l lase la învățătură de carte, dar și de ostășie. Că odată și odată îi va fi de folos. Tătarul se descurcase repede cu limba românească și ajuta la Cănțălarie ori de câte ori era nevoie. Îl chema Menan Izet[49] și se apropia de 40 de ani, ca vârstă. Mai mult scundac, Menan avea trăsături de tătar care îl deosebeau de ceilalți oameni în mijlocul cărora s-ar fi aflat. Însă îmbrăcat în straie de oștean turc nu se deosebea cu nimic de aceștia. Putea fi folosit ca iscoadă, căci putea ajunge chiar în preajma mărimilor oștirii otomane, fără să dea de bănuit.

-Menan, fiule, stăpânul tău Ivanco, Despotul Dobrogei, mi te-a încredințat spunând că odată, cândva, îmi vei fi de mare folos. Iată, a venit acel ceas. Ești gata să faci slujba pentru care mi te-a dat prietenul meu, Ivanco?

[49] Menan Izet = personaj cu nume și identitate fictive. Cronicile vechi pomenesc despre un sol al lui Mircea, personaj cu daruri alese, potrivit să umble chiar pe la curți împărătești, ducând scrisori și daruri scumpe.

-Poruncește, Stăpâne! Și sluga se lăsă în genunchi, atingând podelele cu fruntea.

-Te vei duce peste Dunăre, până la Edirne, cetatea de scaun a Rumeliei și vei căuta să afli tot ce se poate ști despre prințul Musa Celebi, un fiu al lui Baiazid Sultan. Fii cu băgare de seamă să nu te cerceteze mărimile ostășești ori de la cadiu dacă cuiva i se va părea că ești prea curios despre conducătorii Turciei. Vei primi bani și straie, vei trece Dunărea lipindu-te de niște negustori turci pe care îi vei afla prin târgurile noastre. Trebuie să te porți ca un turc de rând, care merge în hagialâc la Mecca, să vadă piatra Sfântă a Profetului Mohamed. Călătoria ta va fi lungă, dar peste un an trebuie să ajungi aici, acasă, aducând veștile pe care le aștept. Nu muri pe drum, nu te lăsa prins. Țara și Casa mea sunt în grija ta, de acum înainte.

Mesagerul lui Mircea Voievod ajunse la capătul drumului său tot atunci când mesagerul emirului Isfendiyar bătu la poarta cetății de scaun de la Curtea de Argeș. El spuse că trebuie să i se îngăduie să ajungă la fața Voievodului, că are vești care pot însemna viață sau moarte.

-Arătați-i lui Vodă acest inel. Doar atât! Să nu-l pierdeți, să nu-l furați căci moartea va ajunge la voi și îi va lua pe toți ai voștri, zise mesagerul musulman, vorbind o limbă română curată, de ca și cum s-ar fi născut pe acest pământ și ar fi crescut aici.

Vodă porunci să-i fie înfățișat mesagerul emirului Isfendiyar de îndată. Intrând în spătărie, acela dădu să îngenunche în fața Voievodului. Dar Mircea nu-l lăsă, îl prinse de umeri și îl privi îndelung.

-Îmi aduci vești de mare preț, Ilie! Văd asta după chipul tău. Te-ai întâlnit pe drum cu solul trimis de mine? Cu Menan Izet?

-Nu l-am întâlnit, Măria Ta, doar îl cunosc după chip. Poate nu ni s-au încrucișat drumurile. Că eu am venit cu o corabie, cu niște negustori armeni până la gura Dunării, la Licostomo. Iar de acolo am venit cu o caravană cu alți negustori, neamuri amestecate, până aici, la Scaunul Măriei Tale. Dar cu ce misie l-ai trimis la drum lung pe Menan, iertată să-mi fie curiozitatea?

-L-am trimis să iscodească despre al treilea fecior al sultanului Baiazid, despre prințul Musa. Ai dreptate, nu aveați cum să vă întâlniți, că l-am trimis la Edirne, de acolo la Patriarhie, la

Constantinopol, iar de acolo să facă hagialâc, să afle pe drum tot ce este mai nou în Împărăție, apoi să se întoarcă acasă.

-Păi, a fost gând la gând, Măria Ta! Că eu vin cu carte de la stăpânul meu, bătrânul emir, în care scrie despre prințul Musa. Dar vei afla din acest răvaș tot ce este mai nou și de folos la amândouă curțile domnești, răspunse Ilie, solul.

Mircea citi pe îndelete răvașul emirului Isfendiyar și chipul i se lumină până într-acolo că-și făcu cruci largi în timp ce citea. Plecă de îndată, cu răvașul în mână, la curtea Mitropoliei, să-i arate sfințitului părinte cum se potrivesc lucrurile.

-Ceea ce am gândit noi, aici pe pământul nostru, s-a potrivit de minune cu ce au gândit prietenii noștri la multe sute de verste depărtare, Sfințite Părinte! Zise Vodă, nemaistăpânindu-și bucuria. Înseamnă că Dumnezeu ne călăuzește spre o cauză dreaptă? Cred că este așa!

-Așa-i, Măria Ta! Domnul ne-a dat gândul cel bun, aici nu este întâmplare, este o mare potriveală! Să-l primești la Argeș pe prințul Musa și să îl ajuți, trimite vorbă și despotului Ștefan Lazarovici, să se alăture nouă cu oștile lui. Că Sultanul Suleyman prea tare calcă pe urmele tatălui său și de nu va avea potrivnici ca să-l oprească ne va oropsi mai avan decât am fost. Că Suleyman Sultan n-a avut parte de război aici, în Rumelia, cu hoardele lui Timur. Aici totul este neștirbit, este așa cum era pe vremea lui Baiazid. De aici i se trage puterea lui Suleyman!

Plecarea prințului Musa din Anatolia către noul său adăpost, Țara Românească, se dovedi a nu fi un lucru prea lesne. Un ochi aspru, al Sultanului Mahomed, cel înscăunat peste ce mai rămăsese din imperiul lui Baiazid în Anatolia, veghea toate mișcările dușmanilor săi din Caramania și de la Sinope și Castemuni, porturi la Marea Neagră aflate în stăpânirea emirului Isfendiyar. Musa ajunse la Chilia (Licostomo, cetatea veche, genoveză se afla pe aproape) pe la sfârșitul anului 1409. Mircea îi ieși în întâmpinare și îl primi cu tot fastul. Chiar i-o dădu pe Arina, fiica lui, de soție. Musa, ginerele lui Mircea, avea să devină Sultan și va asculta de socrul lui, purtându-se cu creștinii altfel decât o făcuseră ceilalți conducători otomani. Cât timp stătu Musa la Curtea de Argeș, Mircea Voievod puse la cale alianța creștinilor cu prințul pretendent la tronul Imperiului Otoman. Primul chemat fu Ștefan Lazarovici,

despotul Serbiei, împreună cu Vuk, fratele acestuia. Pe aceștia Musa îi numea „frați", deoarece el, Musa, era fiul Oliverei, sora lui Ștefan Lazarovici. Prin aceștia doi, Musa fu sprijinit și de alți principi sârbi, mai mărunți. Veniră alături de Musa destui boieri turci din ținuturile evropene stăpânite de Baiazid, chiar și pașale, din cei apropiați Pașei Saragea, de la Iamboli, din sudul Balcanilor. Sigur că s-a format un contingent de soldați creștini bulgari care s-au alăturat lui Musa, nădăjduind să elibereze țara lor.

Când vremea se făcu bună pentru purtat bătălii, prințul Musa porni în fruntea unei oștiri în care cea mai mare parte o forma oastea Țării Românești, avându-l în frunte pe prințul Dan, nepotul lui Vodă Mircea. Oastea trecu Dunărea la Silistra. Aici Mircea Voievod își luă rămas bun de la ginerele său, Musa, de la nepotul Dan și de la oștenii care plecau la luptă pentru binele Țării Românești. La acea vreme, Voievodul Mircea era destul de bătrân, nu avea puterea de a duce la capăt o campanie militară grea și lungă.

De cum intră pe pământ bulgăresc, lui Musa i se alăturară, de îndată, pașalele și căpeteniile cetăților turcești din ținutul de la munții Balcani până la Dunăre. În fiecare zi efectivele armatei acestui pretendent la tron creșteau. Suleyman Sultan se afla în Anatolia. Acolo se dedase unei vieți de petreceri și dezmăț. Fu foarte supărat când i se aduse la cunoștință mișcarea pornită de fratele mai mic, Musa. „Ce face acolo, fiul meu Urcan, pe care l-am lăsat să aibă grija țării?" Urcan, cu oastea pe care a reușit să o adune, pornise înspre Dunăre, cu gând să-i aștină calea lui Musa și să-l oprească, ba chiar să-l captureze. Dar n-a apucat să dea piept cu cel mai proaspăt pretendent. Căpeteniile turcești din Bulgaria l-au înconjurat și l-au prins, luându-i zilele. Acum Musa putea porni nestingherit spre miazăzi. Făcu un popas de câteva zile la Iamboli, la Saragea Pașa, cel care i se închinase când Musa încă era în Țara Românească, la Mircea Vodă. Acolo, la Iamboli, Musa îl așteptă pe Ștefan Lazarevici, care a coborât până acolo conducându-și oastea, destul de numeroasă și puternică. Acum Musa avea destui oșteni ca să se încumete să se ciocnească cu oastea fratelui său, Suleyman. Pe drum a intrat în Adrianopol și aici s-a proclamat împărat al turcilor.

Suleyman sosise la Bosfor. Tocmai trecuse cu o parte din oștirea cea mare pe țărmul Mării Marmara, la Cornul de Aur. Acolo a apărut Musa, cu armata lui. Suleyman a grăbit trecerea ariergardei

pe pământ evropean, când Musa atacă. Bătălia avu loc pe câmpul Cosmedion, de pe Cornul de Aur. Experiența lui Suleyman își spuse cuvântul. El atacă cu sălbaticii din Asia, oșteni moșteniți de la Timur Han. Aceștia dădură peste cap liniile creștine valahe ale lui Dan, nepotul lui Mircea și pe cele sârbe, ale lui Ștefan Lazarevici. Văzând dezastrul, Musa o luă la fugă. Ștefan Lazarevici își găsi adăpost la Galata, după ce trăsese un galop puternic pe malul Cornului de Aur. Împăratul Bizanțului îl ajută pe despotul sârb cu o corabie, pe care urcă împreună cu unul din prinții sârbi prieten apropiat, Ugliesa. Corabia trecu în Marea Neagră și ajunse, nevătămată, la Chilia. De acolo galopară până la Curtea de Argeș, cetatea de scaun a lui Mircea Voievod.

Pierderea bătăliei de la Cosmedion nu însemnă sfârșitul lui Musa. Acesta se retrase din calea fratelui său, rămânând cu oastea formată din fidelii turci, cu oștenii bulgari și cu oastea lui Dan, care a scăpat din bătălie. Cu această armată, Musa ajunse la Adrianopol, intră în cetate și curând fu nevoit să se lupte, din nou, cu Suleyman. Fu iarăși înfrânt. Acum singura scăpare era dincolo de Dunăre, la Mircea Voievod. Ajunse pe malul fluviului. Era vară, era cald, era anul 1410. Acolo îl întâlni pe Mircea, socrul său. Acesta îl încurajă, îi dădu suficienți bani ca să ierneze în Bulgaria, la pașalele care îl susțineau mai departe, fiind dușmani lui Suleyman, pe care îl disprețuiau pentru purtarea dezmățată. În iarna care a trecut, Musa a lucrat cu folos câștigând încrederea supușilor nemulțumiți ai lui Suleyman. Cum s-a desprimăvărat și pământul s-a uscat, Musa a pornit cu oastea sa și a atacat Adrianopolul prin surprindere. De data aceasta l-a înfrânt pe Suleyman. Fuga nu l-a ajutat pe desfrânatul Sultan. A fost ajuns din urmă într-un sat și i s-a luat viața. Acum Musa, învingător, deveni pe bune Sultan peste Rumelia, înscăunându-se la Adrianopol. Iar Mircea Voievod deveni socru de Sultan!

Capitolul 20
Răsplata Răbdării - anii Înțelepciunii

Anii de lupte între frați moștenitori pentru tronul lui Baiazid se apropie de sfârșit. După moartea lui Suleiman, Mahomed, fratele cel mai mic și Musa, apropiat de vârsta lui Mahomed s-au trezit față în față. Imamii și ulemalele, toți conducătorii religioși doreau pace. Anatolia fusese câmp de lupte încă mai înainte de marea bătălie de la Ancara din 1402. Traiul era greu pentru toți locuitorii din această parte a Imperiului Otoman. Dar nimeni nu avea curaj să-i dea Sultanului Mahomed acest sfat, de a opri războiul. Atunci câteva pașale mai îndrăznețe, dintre cei care puteau intra oricând pe poarta Seraiului, l-au plătit cu pungi grele cu aur și giuvaeruri pe mai marele haremului ca să-l atragă pe Sultan la huzur. Întocmai cum se întâmplase cu Baiazid Ildârâm și apoi cu Suleyman, destrăbălatul. Doar slăbindu-i poftele războinice cu dezmierdările cadânelor ar fi obținut, tot poporul Imperiului, răgaz ca să se întremeze. Și așa au făcut. Mahomed a uitat de război timp de doi ani. Dar odată s-a trezit din beția plăcerilor și s-a așezat în fund, pe mijlocul divanului unde zăcuse în plăceri.

-Ce face Musa Celebi, dușmanul meu? Ce mi-ați făcut de am uitat de el? Sunteți trădători, iar voi, cadâne putrede, sunteți vrăjitoare.

Plin de furie, Sultanul Mahomed a tăiat câteva capete și a poruncit căpeteniilor să pregătească oastea să treacă în Rumelia.

-Musa Celebi trebuie să moară! El este Düzme, adică fals, frate fals! El nu are nici un drept să ocupe tronul în Rumelia. Pornim să-l tăiem!

Dar ce făcuse în acest răstimp de doi ani Musa Sultan? Ce gândea el despre fratele lui, Mahomed, cel ce stăpânea Anatolia? Ce gândea despre moștenirea lui Baiazid, tatăl său?

Musa avea în jurul lui câțiva turci de rang înalt care îi dăduseră ajutor în drumul lui spre tronul din Edicule. Saragea Pașa de la Iamboli a fost cel mai important dintre ei. Aceștia și-au cerut drepturile. Musa trebuia să le împlinească cererile, cele legate de moșiile pierdute și cele de răzbunare împotriva dușmanilor lor.

Dintre cărturarii care îl înconjurau, Musa Sultan l-a ales pe șeicul Bedreddin, un iscusit orator care se lăuda cu fapte deosebite: că fusese dascăl al fiului Sultanului Barkuk al Egiptului, apoi că a stat câteva luni la Tabriz, unde Timur Lenk adunase mulți învățați pentru a dezbate problemele islamului, mai cu seamă cele legate de dreptul lui Timur de a lovi alți musulmani, dacă Coranul îngăduie asta sau nu.

Șeikul Bedreddin nu putuse fi dovedit în disputele dintre învățați. Musa Sultan, tânăr fiind și lipsit de educația care i s-ar fi cuvenit – el fusese prizonier alături de tatăl său Baiazid la Timur învingătorul, apoi fusese nevoit să se ascundă de sabia fratelui său Mahomed care îl căuta să-l omoare pentru a scăpa de un concurent la tron – a dobândit iute mare admirație față de acest șeik învățat care ar fi putut să-i dea lecții, să umple golurile din educația deficitară. L-a numit judecător militar - kadîasker – și l-a ținut la mare cinste.

Acei emiri și bei localnici, precum și șeikul Bedreddin l-au manevrat pe Musa în administrarea Rumeliei.

-Luminate Padișah – spuneau aceștia, în cor – trebuie să cureți Rumelia de trădători. Să nu lași pe nici unul în viață pentru că aceștia te vor lovi pe la spate când vei începe lupta cu fratele tău, Mahomed, pentru tronul tatălui tău, Baiazid. Apoi Luminate, trebuie să scapi de ghiauri. Cei care te-au ajutat cu oști și cu bani în lupta pe care ai dus-o, vor să te încalece. Vor ca tu să asculți de ei. Cel mai pretențios este Ștefan Lazarevici, despotul Serbiei. El strigă în gura mare că Musa îi este nepot, fiind fiul Oliverei, care este sora sa. Ea, Olivera, fusese dată soție lui Baiazid atunci când Serbia a intrat sub vasalitatea otomană. Prin Olivera Ștefan Lazarevici, în calitate de cumnat, a intrat la mare cinste la fața lui Baiazid.

-Dar cum să scap de ghiauri? Nu voi avea nevoie de ei? Dacă pierd o bătălie în fața lui Mahomed, fratele meu, crezi că Mircea, voievodul Eflakului, îmi va da adăpost? Îmi va da oaste și bani, așa cum a făcut până acum? striga, pe bună dreptate tânărul Sultan.

-Ține-l pe Mircea aproape, dar scapă de Lazarevici. Iar în lume, arată-te că ești un fiu al lui Mahomed, nu slugă a creștinilor. Spune-le de la obraz, că tu ești fiul lui Baiazid și nu poți fi altfel decât a fost tatăl tău. Altfel, locuitorii turci ai Rumeliei nu vor fi de partea ta când Mahomed își va aduce oștile din Anatolia.

Prilejul cel mai bun a apărut atunci când Ștefan, regele sârb a fost jignit de moarte de Musa care una a promis și alta a făcut. Erau niște ținuturi întinse în Macedonia și în Pirot, făgăduite sârbilor. Dar Musa i-a dat aceste pământuri cneazului Gheorghe Brancovici, care i-a făcut Sultanului daruri bogate. La capătul acestor doi ani de domnie Musa a trebuit să intervină cu oaste împotriva unor răscoale pornite de ghiauri, nemulțumiți de felul în care se purta Musa, întocmai ca tatăl său. Bulgarii au fost primii care s-au răzvrătit, apoi ghiaurii din ținutul Vidinului. Curând, între Musa și Ștefan Lazarevici se porni un război deschis.

Așchia nu sare departe de trunchi, zic înțelepții din mai toate popoarele. Musa a pierdut încrederea supușilor săi, ghiauri și turci de rând, deopotrivă, când a început să se poarte ca tatăl său, Baiazid. Sfârșitul i se apropia, multe fapte s-au pornit împotriva lui. Dar necazul cel mai mare îl primi de la prințul Urcan, fiul lui Suleyman Sultan, cel pe care îl omorâse Musa, luându-i tronul Rumeliei. Urcan se afla la Salonic, cetate bizantină. Musa porni atacul asupra Salonicului. Dar fu nevoit să ridice asediul. Un olăcar îi aduse vestea că fratele său, Mahomed Sultan, își trecuse oștile peste Bosfor.

Era început de vară în acel an 1413. Zarea spre răsărit se colorase în trandafiriu, semn că mândrul Soare se pregătește să urce pe boltă, pentru o nouă zi. În timp ce străjile picoteau pe zidul cetății de scaun, pe șleaul Craiovei un călăreț se apropia în galop, trăgând dâră de praf după sine. Străjile apucară doar să se așeze în ambrazuri cu arcurile întinse spre acest cutezător care nu răspundea la strigătele păzitorilor de la poarta cea mare. Ajunse acolo, sări din fuga calului strigând:.

-Solie de viață și de moarte de la regele Ștefan Brancovici! Carte pentru Măria Sa Mircea Vodă!

N-a fost greu de imaginat tristețea care l-a cuprins pe Mircea citind cele scrise de regele sârb. Dezvăluirea adevăratei fețe a acestui om pe care l-a crezut de bună credință, căruia i-a dat-o pe fiica sa iubită de soție a avut cel mai distructiv efect asupra voievodului care își pusese speranța că avându-l pe Musa la cârma Imperiului se va realiza pacea între creștini și musulmani. Că se va trăi în armonie în această nouă țară.

Dar n-a fost să fie așa. Dezamăgit, cu sufletul cernit, Mircea dădu trimisului regelui sârb o gardă de zece călăreți care să-i ocrotească drumul până la Chilia. Acolo pârcălabul avea să primească poruncă să-i dea ajutor mesagerului sârb să urce pe o corabie care să-l ducă în Anatolia. Avea carte de dat Sultanului Mahomed. În scrisoarea către Mircea, Ștefan Lazarovici îi dezvăluia conținutul mesajului către sultanul Anatoliei. Sârbul îl chema să vină cât mai repede și să-l dea morții pe Musa care pe toți cei ce l-au susținut i-a dezamăgit, arătându-se ca trădător, ticălos, lacom și desfrânat. Un om de nimic!

Când mesagerul lui Ștefan Lazarovici a reușit să-i înmâneze scrisoarea Sultanului Mahomed, acesta tocmai supraveghea trecerea ariergărzii armatei sale peste Dardanele. Mahomed venea să-l elimine pe acest pretendent nevrednic de moștenirea lui Baiazid. Musa i-a întins o capcană lui Mahomed. Trupele acestuia erau încă în dezordine când spahiii lui Musa au atacat la Verbița, în Bulgaria, după cum văzuseră la mongolii lui Timur. Pentru început oastea lui Mahomed fu spulberată, dar nu înfrântă. Mahomed reuși să îi țină pe căpetenii lângă el și apoi să adune oștirea în formație de luptă. De partea cealaltă, văzând că dușmanul nu a fost învins definitiv mulți bei și agale l-au părăsit pe Musa trecând la cel pe care îl vedeau ca pe Sultanul ce va aduce pacea în Imperiul tatălui său. Bătălia finală s-a dat la Samokov, în Bulgaria. Musa a fugit de pe câmpul de luptă însoțit fiind de o mână de oșteni fideli din garda sa. Încerca să ajungă la Dunăre, să caute scăpare și adăpost la Mircea, socrul său care nu i se arătase, încă, potrivnic pe față. Dar n-a ajuns la fluviu. S-a împotmolit în smârcuri pe malul râului Isker. Acolo a fost prins și dus la fața fratelui său. I-au curmat firul vieții noaptea.

Așa s-a încheiat un deceniu sângeros de lupte fratricide pentru putere în Imperiul Otoman. Mircea Voievod și-a împlinit planul de a lungi acest război, ținând partea unuia sau altuia dintre frați, ajutând cu bani și oaste, răstimp în care lumea creștină a avut parte de pace din partea turcilor. Nici unul dintre regii creștini din centrul Europei, din vecinătatea Balcanilor nu a reușit să pună pe tronul Imperiului Otoman propriul sultan. Dar care l-a dezamăgit cumplit, îmbolnăvindu-l de supărare.

Mircea nu a ales sultanul câștigător din cei patru frați pretendenți. A fost mai puțin înțelept din această pricină? Nicidecum! Cu abilitate diplomatică a întreținut zâzania în stupul sângeros al Aliotmanului. Și-a găsit aliați în chiar interiorul Imperiului cu care a complotat pe cale lungă, cu succes în toate planurile lor. În anii 1400 – 1402, înainte ca Timur cel Șchiop să vină ca un bici pedepsitor din adâncurile Asiei, Baiazid Sultan împinsese hotarul Imperiului până la Dunăre. Tocmai se pregătea să calce pământul Țării Românești să-l pedepsească pe Mircea Voievod, cel care îi smulsese mai multe victorii în bătălii directe. Soarta a amânat această ispravă teribilă. Dar nimeni nu scapă de ce îi este scris. Acum suntem în anul 1413. Mahomed Sultan, padișahul atotstăpânitor peste un imperiu ce se întinde din Asia până la Dunăre va porni răzbunarea sa împotriva celui ce s-a amestecat între frați, chiar punând cu mâna lui de ghiaur Sultan peste Rumelia.

Nu eșecul lui Musa l-a necăjit cel mai mult pe Mircea. Nerecunoștința creștinilor megieși, a regilor cărora s-a închinat făcând jurământ de vasalitate și care au stat deoparte, fără să sară în ajutor, deși aveau această obligație scrisă și pecetluită. Nerecunoștința oamenilor l-a mâhnit pe acest domnitor care și-a închinat întreaga viață apărării credinței și a creștinătății.

O veste rea a sosit la Curtea de Argeș la câteva zile după știrea înfrângerii lui Musa și a morții lui, însuși Mehmed Sultan, fratele lui fiind cel ce a strâns juvățul de mătase în jurul gâtului celui învins. În vălmășeala iscată de bătălie prințesa Arina, a patra soție a lui Musa Celebi s-a pierdut din serai. Nimeni nu știe nimic de soarta ei, dacă mai trăiește sau a fost omorâtă din porunca învingătorului, dacă este vie și a fost luată roabă de cineva. Cei care l-au înștiințat pe Mircea despre fiica sa Arina, au spus că sunt de bună credință și vor să-l ajute pe Mircea să-și caute copila. Dar cheltuiala căutării este mare, trebuie câteva pungi cu galbeni pentru a duce treaba la bun sfârșit. Mesagerului acestuia Vodă Mircea nu i-a acordat atenție. Dar nici n-a putut alunga mâhnirea ce-l cuprindea, adâncindu-se pe zi ce trece.

Prietenul adevărat, de mare încredere îi va trimite carte încercând să-i fie alături la ceas de restriște.

„Măriei Sale Mircea Voievod, singur stăpânitor a Ungrovlahiei

Măria Ta, am aflat despre marea mâhnire pe care ai încercat-o la știrea dispariției fiicei iubite, prințesa Arina, soția Sultanului Musa Celebi, cel de tristă amintire, ucis de fratele său Mehmed I-ul, acum singur mare Sultan al Imperiului Otoman revenit în acest an, 1413, în hotarele în care stăpânea Baiazid Sultan înainte de bătălia sa cu Timur Lenk. Ne rugăm Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu să-i călăuzească Arinei pașii spre ieșire din necaz, să afle drumul spre pragul casei părintești aducând alinare tatălui care și-a iubit fiica așa cum este scris în Evanghelii. Nădejdea în ajutorul Cerului trebuie să o păstrezi vie, Măria Ta, căci dat îți este să lupți cât mai ai vlagă pentru a sta singur stavilă necredincioșilor care pornesc din nou să îngenunche creștinătatea. Întocmai cum ai zis Măria Ta, în marea Ta înțelepciune, că Evropei nu-i va păsa de luptele dintre frații moștenitori ai lui Baiazid, așa se întâmplă chiar și acum, la acest ceas când Mehmed I Sultan își mână oștile spre Dunăre. Nici în acest al doisprezecelea ceas Craiului Sigismund al Ungariei și Împărat al Sfântului Imperiu Roman nu-i pasă că turcii pot să-i cotropească țara. El știe că acolo, față în față cu Imperiul Otoman stă vasalul său Mircea Voievod, singurul învingător al urdiilor semilunei. Mai știe că nimeni din creștinătatea papistașă nu va contesta împăunarea sa necinstită cu jertfa ta de sânge, mărite frate și prieten.

Află Măria Ta că acest nemernic rege se întoarce cu nerușinarea sa și împotriva Moldovei. Deși se află în plin război cu nemeșii care vor să-l alunge de pe tronul Ungariei, Sigismund Crai se împăunează în toată Evropa cu titulușul de suveran al Țării Românești și al Moldovei, Galiției și Podoliei. Mai câteva zile în urmă ne-a amenințat să încetăm să-i mai dăm ajutor lui Balc Voievod, rudă de-a noastră după Dragoș Descălecătorul, care s-a alăturat taberei nemeșilor răsculați. Nu ne-am înspăimântat de vorbele și amenințările goale ale trimisului său. Iar de va îndrăzni să pornească cu oaste împotriva Moldovei, te rog Măria Ta să nu uiți că între noi este un tratat militar de alianță care este ... dar știe Măria Ta tot ce este legat între noi. Mă leg să-ți istorisesc de-a fir a păr cum m-a certat Craiul și cum l-am pus pe goană pe sluga lui supusă și gureșă.”

A fost o încercare pentru Vodă Alexandru. Un om mai slab de înger s-ar fi înspăimântat. Dar nu s-a întâmplat asta cu voievodul cel înțelept al Moldovei

-Măria Ta, la poarta Sucevei a sosit un trimis al Regelui Sigismund al Ungariei. Cere să fie condus la Curte și nimeni să nu îndrăznească să nu-i dea cea mai aleasă prețuire și respect datorat regelui său, care este totdeodată rege și al Moldovei și al tuturor moldovenilor. Zice că este mare nemeș, fiind, pe numele său, Teodor Koriatovici. Mai zice că aduce carte cu porunci de la Sigismund Crai.

-Dacă este un nemeș atât de mare care vine cu carte de porunci de la Sigismund Crai, nu mai zăboviți, închinați-vă lui și-l aduceți pe brațe până la fața noastră. Nu cumva să i se știrbească ceva, că butucul gâdei ne așteaptă pe toți!

Armașul Vladimir pricepu din glasul plin de spaimă al lui Vodă că nu-i de șagă cu acest nobil ungur. Așa că grăbi la poarta cetății, scoase afară toată garda aflată în slujbă, o alinie și îl pofti pe înaltul oaspete să primească onorul moldovenilor. Dar, rușine mare! Oștenii s-au bâlbâit tare la mânuirea lăncilor și a săbiilor. Era cât pe ce să-l nimerească în cap pe nobilul trimis, unul dintre cei mai tineri oșteni scăpând lancea din mână la mișcarea de rotire a acestuia în jurul capului. Sigur că nepriceputul fu aspru mustrat de însuși armașul Vladimir, care l-a pus să repete acest exercițiu până a reușit să-l facă bine. Dar a durat puțin cam mult, drept pentru care și-a cerut iertare înaltului oaspete de-a lungul drumului până la Curtea Domnească.

Ajuns în fața lui Vodă, nobilul Koriatovici se dezlănțui. Își arătă disprețul lui nemărginit față de slaba pregătire militară a oștenilor moldoveni. Îi va povesti Craiului cât de mult a durat până când un exercițiu cât se poate de simplu a fost învățat de acel tăntălău. Majestatea Sa va trebui să nu aibă încredere în oastea Moldovei. Ea nu va face față într-o bătălie chiar și având un dușman slab.

-Îmi pare bine că adevărul a ieșit la iveală în fața unui curtean de încredere al Majestății Sale. Nu mă îndoiesc că îi veți povesti măritului Rege tot ce ați văzut, întocmai cum ați văzut. Dar cărui fapt îi datorăm Majestății Sale această vizită de mare importanță al domniei voastre? Cine sunteți și cum dovediți că sunteți trimisul regelui Ungariei?

-Eu sunt nobilul Teodor Koriatovici, curtean foarte iubit de regele meu. Mă mir că nu ai auzit de mine, doar sunt cunoscut de toți nobilii Poloniei, Lituaniei, Podoliei și Ungariei. Se vede că voi, moldovenii, trăind în sălbăticie la granițele lumii creștine și schismatici fiind nu aveți cunoștință despre adevărata nobilime a țării noastre. Eu am fost cneazul Podoliei, cel care la văleat 1394 am fost înfrânt prin trădare și vicleșug de către Vitold, marele duce al Lituaniei care a râvnit la țara mea. Măritul rege Sigismund m-a primit cu brațele deschise, singurul conducător de țară care și-a arătat inima bună și mi-a dat adăpost, cu toată dragostea sa creștină. Căci Iagellon, regele Poloniei m-a alungat, deși am jurat că-i voi fi credincios dacă îl pedepsește pe Vitold uzurpatorul. Față de acesta, care s-a arătat a fi la fel de ticălos ca Vitold, Majestatea Sa Sigismund este cu adevărat trimisul lui Dumnezeu pe pământ. Iar voi, moldovenii, vasali umili ai regelui Ungariei v-ați arătat chipul viclean și ticălos, călcând cu oaste sate și castele ale unor nobili fideli regelui lor, ținând parte răsculaților nerușinați și alăturându-vă voievodului Balc al Maramureșului. Poruncă aduc de la regele meu să vă căiți de faptele voastre nerușinate și să vă trageți acasă oastea călcătoare de țară. În genunchi să te pui, voievodule Alexandru și în fața mea să juri credință lui Sigismund de Luxemburg, al cărui vasal ești și căruia îi datorezi viața și averea ta. Dacă nu te supui poruncii pe care eu, nobil ungur credincios regelui său, o aduc cu această întărire, am dreptul să te iau de barbă, să te dau jos din scaunul tău domnesc și să te duc legat la scaunul judecății regelui tău suveran.

Zicând acestea, nobilul fost cneaz de Podolia, care a vrut să se facă polon prea plecat regelui Iagellon și care acum este un mare nobil ungur, sluga iubită a lui Sigismund, scoase de la piept scrisoarea aceluia și o aruncă la picioarele Scaunului Domnesc a lui Vodă Alexandru.

-Când vorbești cu atâta înfocare despre regele tău, se cuvine să-i dai cinstire stând în genunchi la gândul că-i ești purtător de cuvânt! Stirpea ta de născut lituanian, care ai vrut să te botezi polon, apoi te-ai lepădat de sângele ce-ți curge în vene de la părinții tăi și te-ai făcut ungur jurat, nu știi că Moldova nu este supusă Ungariei, nu i-a fost vasală și nu-i plătește tribut de la Bogdan Întemeietorul, din anul 1364. Spune-i regelui tău să caute în scriptele Cancelariei de

la Budă scrisoarea semnată și pecetluită de marele Ludovic, înaintașul, prin care recunoaște că Moldova este o țară slobodă, care nu este datoare cu supunere Ungariei. Spune-i toate acestea regelui tău și cât vorbesc eu să stai în genunchi, smerit, să-ți ceri iertare de la mine, Alexandru Voievod, ca să nu te răsplătesc cu un tăiș de sabie pentru obrăznicie și necuviință. Să piei din fața mea! Fugi ca un laș și ticălos și spune-i lui Jigmont că mai tare îi voi ajuta pe răsculați până când el, cel fără nici un drept să-și zică rege al Ungariei, se va lepăda de coroana sa și nu va mai avea cădere să numească vasali niște țări slobode, cum este și Moldova. Piei!

Și întorcându-se către logofătul Iațco îi zise aceluia:

-Tocmește carte către vecinul și prietenul nostru Mircea Voievod în care să-i povestesc despre obrăznicia acestui trimis și a regelui său, Sigismund. Ca să știe Mircea Vodă de-o fi să ne calce ungurii hotarul în zilele ce vin, din ce pricină, cu ce mânie și mai cu seamă cu câtă îndreptățire o vor face.

Mai la miazănoapte de Hotin, în ținuturile Poloniei, după aprige lupte și pustiiri, regele Vladislav Iagello a dat la pace cu cavalerii teutoni. Au semnat, la Racza, la 23 mai anul 1404 o pace durabilă pentru trei ani. Doar atât le trebuie celor două puteri ca să-și oblojească rănile și să facă noi pregătiri de război.

Bucuros de pacea încheiată cu dușmanii de moarte, cavalerii teutoni, regele Vladislav Iagello a chemat la o mare petrecere sumedenie de oameni importanți, din țară și din Lituania, ambasadorii străini și o seamă de clerici cu ranguri înalte la Roma.

-Ce vești mai aduci de la Vatican, Eminență întrebă Craiul Iagello pe nunțiul papal care venise să i se închine în timp ce nobilii mai tineri jucau o polcă.

-Nimic deosebit, Majestate, răspunse cardinalul. Papa se ocupă de organizarea unei noi cruciade împotriva turcilor și are multă treabă de făcut. Însuși Sigismund de Luxemburg stă la capul Serenisimului Părinte și-l zorește cu această cruciadă. N-ați primit până acum o scrisoare de la Papa privind sprijinul Poloniei la acest război?

-Eminență, cruciadele sunt plicticoase pentru noi. Ultimele s-au arătat a fi pierzătoare pentru creștinătate, nu va fi altfel nici acum! Cât despre turci și mongoli, ce ne pasă nouă? Ei sunt departe de hotarele noastre și, oricum, până la noi mai întâi trebuie să supună

Țara Românească și Moldova. De o fi să fie, vom vedea atunci ce-i de făcut!

La Curtea de la Suceava sosi un sol de la Cracovia cu carte de la Cancelaria regelui Iagello. „Află Măria Ta, Alexandru Voievod, că acum ne pregătim de călătorie prin țara care se bucură de pace. La sfârșit de lună iulie vom ajunge la Camenița cetate, unde să ne aștepți venind să ne îmbrățișezi și să spui jurământul de vasal, așa cum ne-am înțeles încă de anul trecut, când am semnat tustrei, cu Mircea Voievod împreună, tratatul militar de întrajutorare."

Bună mișcare fu acest tratat militar! Că acum sunt trei țări care stau împreună în contra Ungariei, care nu se lasă și mereu caută pricină de război. Dintre cei doi regi ce-și caută mereu pricină de zâzanie, Sigismund al Ungariei este cel mai încăpățânat. Cum pomenea cineva în jurul său despre Polonia ori Lituania imediat se înroșea la față, colțurile gurii frământau mustățile lungi, iar mâna dreaptă trăgea sabia din teacă până la jumătate și apoi o împingea la loc. Imediat după aceste semne, Craiul ungur dădea porunci de încălecare și galop spre hotarele cu vrăjmașii. Acest crai care se ținea a fi mare războinic, era un fricos și laș, în singurătatea iatacului său pustiu tremura că vor năvălii magnații și îl vor tăia, că n-are dreptul la tronul crăiesc. Ungurii aveau câteva familii nobile vechi, coborâtori din căpeteniile triburilor care formaseră uniunea Hetimoghir, a lui Arpad Kiraly, cel ce se așezase în marea câmpie a Panoniei. Aceste familii bogate păstraseră vechile apucături războinice. În mintea lor regele nu era cu nimic mai vrednic să conducă țara decât oricare dintre ei. Iar când acest rege mai era și venetic, așa cum era Sigismund de Luxemburg, apoi acesta trebuia să șteargă tronul, să-l spele frumos și să fugă din pustă ca să nu-l pună ungurimea la frigare. Cum Sigismund fusese soțul Mariei, adevărata moștenitoare a lui Ludovic cel mare, când ea a murit în chinurile nașterii, acei magnați l-au înghesuit cu o mare răscoală, strigând să plece de pe tron. Cum și el avea ceva sânge unguresc în vine, s-a războit cu acei grofi și baroni. Dar aceia l-au prins și l-au ținut prizonier câteva luni, căutând în acest timp un ungur vrednic să le fie rege. Negăsind, l-au scos din temniță pe Sigismund și l-au pus la loc, pe tron. *„Ce ne dai că te-am iertat și te-am pus rege din nou?"* Le-a promis că va cuceri pentru Ungaria ieșire la mare.

Anii au trecut fără prea mari tulburări în țările megieșe Moldovei și Țării Românești, în răstimpul când fiii lui Baiazid se luptau pentru tron. Cele două regate mari, Ungaria și Polonia se ciondăneau între ei, dar fiecare își făcea de lucru pentru a câștiga mai multe pământuri și avuții. Polonia se războia cu cavalerii teutoni și nu erau semne că ar da la pace prea curând. Acest război însemna multă cheltuială. Celălalt regat, al Ungariei, avea probleme de succesiune la tron, dar și de ieșire la mare. Războiul cu Croația, sprijinită de Veneția pentru coasta Dalmată dura de ceva vreme, dar victoriile ungurilor în ciocnirile armate au fost puține. De aceea Sigismund fu cel care, împins de nevoie, se gândi primul la pace. Dar și această pace trebuia să-i aducă lui, regelui mare câștig. El lucră prin fidelii lui cavaleri să încheie pace cu Polonia! Prietenul lui cel mai vrednic de încredere, voievodul Știbor al Transilvaniei – care era polonez din naștere! - putea să-i ducă planul la capăt.

-Știbor fiam[50], eu știu că tu ai fost prieten, mai demult cu Vitold, Marele Duce Litvan. Caută-l și pune la cale cu el să îl facă pe Vladislav să ceară pace. Musai trebuie ca ei, tabăra Polono-Litvană să ceară pace. Și ei sunt obosiți de războaie, dar dacă ei pornesc cererea de pace noi putem avea mai mare câștig.

Negocierile au început în toamna lui 1411, așa cum a ticluit lucrurile vicleanul Sigismund. Ungaria avea pretenția să fie recunoscută în documentele tratatului de pace ca fiind suverană peste regatul Ungariei și vasalii săi Galiția, Podolia, Valahia (adică Țara Românească) și Moldova. Delegația polonă nu fu de acord, Moldova depusese jurământ de vasalitate în fața regelui Iagello în 1402. Nici vorbă nu era să cedeze Moldova lui Sigismund. Înfrânt pe toate fronturile, cum s-ar zice, regele Ungariei lăsă Moldova să fie vasală Poloniei, dar înscrise în tratat o condiție vicleană: numai dacă Moldova o să vină cu oastea sa alături de țările lor și alte puteri evropene dacă acestea vor porni război cu turcii. Dacă nu-și aduce oastea alături de Ungaria și Polonia, Moldova să fie ruptă în două: partea de miazănoapte și răsărit, cu cetățile Suceava și Iași să fie a Poloniei, iar Ungaria să ia în stăpânire partea de miazăzi, cu târgurile Roman, Bacău, Brăila și Chilia. Imediat ce s-a semnat acest tratat (la Lubovla, din Bosnia, la 15 martie 1412), Ungaria

[50] Stibor fiam = Știbor fiule (în maghiară)

mereu pâra pe Alexandru al Moldovei că refuză să vină cu oști la o cruciadă contra turcilor, strigând să se aplice ultima înțelegere din tratatul de pace.

Asta era situația pe câmpurile de luptă în anul 1412. Imperiul Otoman încăpuse în mâna Sultanului Mahomed I-ul (sau Mehmed I-ul, cum îl numesc unii cronicari). El reușise să facă de petrecanie tuturor fraților lui. Imperiul Otoman a ieșit întărit din această perioadă lungă, de zece ani de cumpănă.

Noul sultan a trecut la represalii. În scurt timp a cucerit cele două țarate bulgare, de la Târnovo și de la Vidin, făcându-le pașalâcuri. Apoi și-a întors războinicii împotriva urmașilor regelui Lazăr al Serbiei, cucerindu-i ori supunându-i ca vasali plătitori de tribut. Mircea avusese relații cu acești principi prin tratate militare. Acum pentru voievodul muntean sprijinul creștinilor din vecinătatea balcanică se subțiase foarte mult. Totuși, Mircea nu a renunțat la încercarea de a submina Imperiul din interiorul său. Astfel, în anul 1416 la porțile Cetății de Scaun de la Curtea de Argeș a bătut un refugiat din Imperiul Otoman, cerând ocrotire și ajutor.

-Cine ești domnia ta și cu ce gânduri vii la noi, întrebă Mircea, privind la bărbatul îmbrăcat în straie orientale, care stătea în fața lui fără să fi îngenunchiat atunci când a cerut ocrotire și ajutor. Asta am înțeles, că vrei ocrotire față de jungherele ucigașilor Sultanului Mehmed. Dar sprijin, pentru ce vrei sprijinul meu și ce vrea să fie acest sprijin, șeicule?

-Măria Ta, eu, șeicul Bedr-ed-Din, trebuie să-ți aduci aminte de mine, am fost sfetnicul de încredere al Sultanului Musa, ginere Măriei Tale. Vreau să stârnesc o răscoală a turcilor săraci împotriva castei militarilor, care a decăzut de la legea noastră, Coranul cel sfânt pe care însuși Allah i l-a dictat Profetului său Mahomed. Pașalele și beii militari, căpeteniile spahiilor și ienicerilor sunt roase de corupție. Mâinile acestora sunt mânjite de sânge, se urmăresc unii pe alții și se pârăsc Sultanului, furând mai înainte averile celor condamnați la moarte. Iau biruri din ce în ce mai mari de la turcii săraci care abia își duc zilele. Turcia trebuie curățată de aceste plante otrăvitoare. Legea sfântă trebuie să fie cinstită, iar conducătorii noștri să stea cu fața spre popor, lăsând la o parte huzurul și lenevirea în serai.

-Cum crezi că vei reuși să pornești o asemenea răscoală și să o faci învingătoare, șeicule, întrebă Mircea. Planul șeicului i se păru plăcut, își dorea slăbirea Imperiului și credea că numai stârpind puterea vizirilor, ale pașalelor, emirilor, agalelor și beilor s-ar fi putut trăi pașnic cu turcii.

-Dă-mi, Doamne, ajutor de oșteni care să mă păzească până aprind focul răzmeriței. Am câțiva muftii și cadii care îmi sunt prieteni, cu ajutorul lor voi porni revolta. Apoi se va forma o oaste a noastră care va lupta, cu sorți de izbândă împotriva Sultanului și corupților lui.

Mircea nu se mulțumi doar cu aceste explicații simple. Dacă l-ar fi trimis pe șeicul Bedr-ed-Din cu câteva sute de oșteni creștini ca să atâțe poporul la răscoală, iar acela ar fi fost prins de căpetenii militare, pedeapsa pentru acesta s-ar fi întors și împotriva Țării Românești și a conducătorului său. Până la urmă Mircea își pierdu răbdarea și îi acordă șeicului ajutorul cerut. Dar el fu prins și omorât înainte ca răscoala să dea în clocot. Oștenii lui Mircea fură risipiți, o parte au căzut în lupta scurtă din jurul șeicului și ajutoarelor lui iar alții au izbutit să se întoarcă acasă.

În anul următor, 1417, Sultanul Mehmed porni pedepsirea lui Mircea Voievod. O oaste puternică pătrunse în Dobrogea și o cuceri, trecând prin sabie cea mai mare parte a populației creștine și garnizoanele valahe din cele câteva cetăți ce mai stăteau în picioare. În timp ce oastea cea mare a Sultanului ducea războiul în Dobrogea, ținta fiind stăpânirea gurilor Dunării, achingiii intrară la pradă prin mai multe locuri, la hotare. Jaful și crimele poruncite de Mehmed Sultan au ținut ocupate steagurile oastei celei mici a lui Vodă, astfel că Mehmed văzu reușita planului său. Mircea, bătrân și obosit, cu oaste puțină, neprimind nici un ajutor de la regii cu care încheiase alianțe, se vedea izolat în pădurile în care turcii nu se încumetau să intre. După înfrângerea oastei lui Baiazid la Rovine, turcii se învățaseră minte și nu s-au aventurat dincolo de linia copacilor de margine.

Un olăcar gonind pe căluțul său înspumat, bătu la poarta cetății de scaun. La întrebarea străjerilor de pe zidul porții celei mari olăcarul răspunse că vine cu carte de la Giurgiu. Poarta cea mică fu deschisă și oșteanul fu condus în fața lui Vodă. Îngenunchind, acela îi întinse lui Vodă un etui metalic în care se afla scrisoarea cu vestea

– bănuia Mircea că nu putea să fie altfel decât rea. Într-adevăr, pârcălabul Dragomir îl înștiința că Mehmed Sultan a trecut Dunărea cu oastea cea mare și acum a împresurat cetatea Giurgiului, bătându-i zidurile cu tunuri de la bordul caicelor și din câmpie. El, pârcălabul Dragomir va ține piept dușmanului, așteptând ca Vodă să-i sară în ajutor. De va fi altfel, să știe Măria Sa că el și-a ținut jurământul până la capăt.

Mircea era alb la față. Scrisoarea îi scăpă din mână și fiul său, Mihail, se aplecă și citi și el vestea cea groaznică. Se întoarse spre tatăl său și zise:

-Ar fi trebuit să-i dăm poruncă să închine cetatea dacă Mehmed ar fi trecut Dunărea. Păcat mare să pierdem un căpitan atât de vrednic, Măria Ta. Că nu încape vorbă să-i putem veni în ajutor cu oastea noastră.

-Mihaile, fiul meu, adună boierii la sfat. Țara este greu lovită acum, iar soarta țării este și a fiecărui român, mic sau mare, locuitor al țării.

Sfatul se întruni în grabă. Vestea căderii cetății Giurgiu ajunse să fie cunoscută de locuitorii Curții de Argeș, așa că o mare îngrijorare se citea pe fețele celor ce intrau în sala tronului. În atmosfera înghețată din sală nimeni nu deschidea gura, astfel că liniștea se întindea grea, apăsătoare.

-Boieri dregători ai țării, astăzi am primit vestea căderii cetății noastre Giurgiu. Sultanul Mehmed se află cu oastea sa cea mare pe pământul țării. De va îndrăzni să pornească spre cetatea noastră de scaun noi vom fi obligați să-i ținem calea, pe undeva unde să rezistăm atâta vreme cât femeile, copiii, turmele și bătrânii se vor putea adăposti în munți, trecând hotarul în Transilvania. Oastea noastră este puțină și obosită, nu avem scăpare. Murind noi așa cum am jurat credință, Țara va cădea pașalâc, iar soarta locuitorilor ei va fi la fel cu cea a bulgarilor. Dacă aș putea, aș închina Țara Sultanului, jurând să-i plătim haraci. Dar cine are curaj să-i iasă în întâmpinare? Mânia lui Mehmed împotriva noastră nu are margini. El nu uită că am fost singura țară care a stat de strajă aici, făcând unele jocuri împotriva lui, zădărnicindu-i și întârziindu-i suirea pe tronul tatălui său, Baiazid. Aș merge însumi, nu mi-e frică de moarte, dar teamă mi-este că la vederea mea Sultanul ar porunci trecerea Țării prin sabie.

Nimeni nu avu curaj să spargă liniștea după ce Vodă termină de spus aceste puține, dar grele cuvinte. Într-un târziu, împingând scaunul pe care șezuse, un boier nici prea tânăr, dar nici prea bătrân, îmbrăcat în straie pe jumătate musulmane, ieși în fața tronului pe care stătea Mircea și își puse un genunchi la podea.

-Măria Ta, sunt Iacși Izet bey, fiul lui Azeb bey, care a fost comandantul azapilor lui Musa Sultan. Tatăl meu a scăpat din bătăliile pe care Musa Sultan le-a pierdut la Verbița și Samokov în fața sultanului de acum. Măria Ta și Țara Românească ne-ați dat adăpost și prietenie, noi n-am simțit că cineva ar avea ură împotriva noastră că suntem turci. Acum a venit vremea să ne plătim datoria față de Țara care ne-a primit cu atâta bunătate. Eu mai am câteva neamuri în oastea lui Mehmed. Pot să ajung la ele, să încerc să-mi fac drum mai lesne către cortul Sultanului. Poate voi găsi ajutor la pașale care să-i spună Sultanului că mai mare câștig va avea dacă lasă Țara întreagă, neștirbită, dar închinată și jurând să plătească haraciul. De nu voi izbândi în încercarea mea, nu va fi nici o pagubă. Fiii mei, neamurile mele mă vor ține minte ca turc ce a fost curajos până la capătul vieții lui. Am zis!

Nici acest Izet bey nu reuși să spargă liniștea de gheață din sala tronului. Mircea Vodă rămase la fel de încordat ca până acum. Ochii lui, altă dată plini de viață, învârtindu-se în găvane în căutarea unui răspuns la întrebările grele care i-au stat în față mereu, acum nu erau măcar reci, erau aproape morți. Acum se mișcau încet, sub pleoapele pe jumătate căzute, trădând că Vodă aduna curaj în toată ființa lui pentru a rosti cuvântul cel greu, de pe urmă. Într-un târziu, oftând, Vodă se ridică din jilț, coborî cele două trepte și se apropie de curajosul oștean ce rămăsese îngenunchiat, așteptând hotărârea lui Vodă. Mircea îl ridică pe Izet luându-l de umeri. Îl privi lung, apoi zise:

-Du-te! Și răsucindu-se, i se adresă fiului său:

-Mihaile, Măria Ta, pregătește-l de drum. Să-i dai, de la Cancelarie, scrisoarea noastră de închinare. Să o semnăm amândoi și să o întărim cu pecetea cea mare. Apoi, întorcându-se spre dregători, zise:

-Poate că Bunul Dumnezeu așa ne învrednicește cu mare mila Lui: un musulman care s-a bucurat de omenie la noi, să ne fie mijlocitor spre îndurarea vrăjmașului! Mare este mila Ta, Doamne!

Aceste puține vorbe rostite fură ca o slobozire a unei poveri uriașe pe care a adunat-o și a purtat-o în toată ființa lui, toată viața lui. Stătu pe loc, cu fața spre boieri, așteptând până când fiul său, Mihail Vodă ieși cu turcul Izet Iacși bey din sala tronului. Cu brațele încrucișate la piept, cu ochii privind în jos, Mircea începu cuvintele care sunară pentru toți ca un rămas bun. Dar și ca o poruncă.

-Boieri dregători ai Țării, să ne aducem aminte că străbunul meu Radu Negru Vodă și apoi Basarab Întâiul au fost descălecători și întemeietori de țară. La văleat 1330 de la nașterea Fiului Lui Dumnezeu, Țara Românească s-a făcut cunoscută în patru zări ca o țară slobodă, de sine stătătoare, care singură și-a apărat hotarele, învingând la Posada marea și puternica oaste a regelui Ungariei, Carol Robert de Anjou. Au trecut de atunci 87 de ani. Țara s-a întemeiat cu ajutor de la Dumnezeu. Altfel nici nu se putea. Fiind cea mai tânără țară între hotarele sale cuprinzând pământul de la munții de cremene până la fluviul nostru sfânt și mai departe, până la Marea cea Mare, ținuturi frumoase și roditoare ca într-o adevărată Grădină a Maicii Domnului, Dumnezeu a stat alături de neamul nostru, al Basarabilor dar și alături de tot poporul român ocrotindu-ne pașii de început. De la Basarab I-ul, străbunicul meu, Alexandru Nicolae bunicul, unchiul Vladislav și apoi tatăl meu Radu, toți au păstrat moștenirea slobodă, au întărit-o și au chivernisit-o atât cât vremurile și vrăjmașii ne-au dat răgaz pentru ctitorii, între atâtea războaie de apărare. Sub Sfânta Cruce tot neamul nostru românesc s-a întărit în credință și a răbdat să treacă multele încercări pe care fiecare dintre noi le știe, că le-a trăit măcar o mare parte din ele. Acum, la 87 de ani de la Întemeiere, Io Mircea Voievod dau mărturie că valahii acestei țări, cu boierii noștri și tot poporul au trecut peste necazuri având ca tărie credința în Biserica noastră ortodoxă. Ea ne-a învățat să avem Răbdare, să chibzuim orice pas pe drumul nostru, să stăm alături umăr lângă umăr și așa, înțelepțindu-ne, să biruim în toate lucrările. Astăzi Dumnezeu ne pune în față o nouă încercare. Slobozenia Țării Românești este la mare strâmtoare. Viața poporului nostru atârnă de Înțelepciunea noastră. Unii mai slabi de înger ar crede că Dumnezeu și Fiul Lui, Iisus Hristos ne-au părăsit întorcând fața de la noi. Nu-i drept să credem așa ceva; Dumnezeu nu ne părăsește, ci ne ocrotește în viața aceasta și la fel va face și în anii ce vin și care vor fi poate cu jertfă

mai mare. Cu Răbdare de la Dumnezeu am crescut ca neam și Țară, trecând peste opreliști și multe încercări. Am câștigat Înțelepciune! Acum vin alte vremuri. Dușmanul nu-i mai puternic decât a fost până acum. Doar noi suntem singuri în fața lui, ne aflăm fără sprijinul megieșilor de o credință cu noi. Trebuie să închinăm Țara necredincioșilor ca să n-o pierdem de tot. Acum este clipa cea mare în care trebuie să câștigăm țara cu pământurile, cu munții, apele, cu toți locuitorii săi. Cu Înțelepciune trebuie să stăm la fața celor pe care îi luăm stăpâni, de nevoie, nu altminteri. Pierderea noastră să fie cât mai mică astfel încât Țara Românească să învingă veacurile ce vin cu Răbdare și Înțelepciune. Nu priviți cu teamă mare la pasul acesta pe care trebuie să îl facem. Întăriți-vă în credință cu tot neamul, fiți cu mintea, inima și toată ființa sub ascultarea poruncilor lui Dumnezeu. Iubiți-vă unii cu alții, iubiți pe dușmani și prin purtarea voastră curată, cinstită și dreaptă faceți să stea cu îngăduință față de Țara Românească.

S-a străduit Vodă Mircea să-i îmbărbăteze pe apropiații lui. O fi reușit? Anii ce vor veni când el, Mircea, nu va mai fi vor aduce răspuns la această întrebare.

Solia lui Izet bey fu cu noroc. Mehmed văzu că această țară bogată, roditoare, poate să-i fie mai de folos dacă este lăsată pe mâna conducătorilor ei, decât dacă ar da-o vreunuia dintre neamurile lui, flămânde și lacome.

Înfrângerea l-a durut pe marele luptător. Mai cu seamă deoarece a fost îngenunchiat fără luptă. Dar Mircea n-a putut trece peste amarul greu al trădării regilor creștini, care au stat nepăsători și au acceptat, în prostia lor, ca Islamul să le vină lângă coaste. Nesimțirea și nepăsarea lor le va aduce atâta pagubă încât poate că la ceasul disperării vor înțelege cum au dat cu piciorul în singurul om care i-a apărat cu prețul vieții lui și a supușilor lui.

Mircea se stinse din viață în anul următor 1418, la 31 ianuarie, la vârsta de 63 de ani. Și-a închinat viața, toate puterile întăririi Țării, păstrării credinței ortodoxe. A dat Bisericii tot ajutorul și a clădit noi lăcașuri și mănăstiri. Bătrânul luptător își odihnește oasele în pământul sfânt al mănăstirii Cozia, unde este cinstit și astăzi de numeroșii pelerini care se închină și se roagă la mănăstirea a cărei sfântă biserică cu hramul „Sfintei Treimi” a fost începută în anul

1387, ctitor fiind voievodul Mircea, din neamul Basarabilor. S-a păstrat până în zilele noaste hrisovul lui Mircea în care spune:

„... a binevoit domnia mea să ridic din temelie o mănăstire la locul numit Călimănești pe Olt, care a fost înainte satul boierului domniei mele Nan Ubodă”.

*

* *

Vestea morții lui Mircea îl umplu de adâncă tristețe pe Alexandru Voievod. Dintr-odată s-a simțit singur, ca un călător rătăcit în pustiu taman când vânturile haine ale iernii începeau să bată, turbate. Cu Mircea la cârma Țării Românești Alexandru Vodă se simțise puternic, putuse să țină cu mână fermă cârma Moldovei. Curajul cu care Mircea s-a implicat în războaiele fratricide din Imperiul Otoman a lungit peste așteptări o perioadă tulbure, de care s-a bucurat întreaga Europă. Bătrânul voievod, albit de ani și obosit a murit trist, părăsit de puternicii cărora le-a făcut jocurile aproape trei decenii. Când Mohamed aduna oastea cea mare și își mâna urdiile spre Dunăre, zadarnic a strigat Mircea după ajutor, zadarnic a trimis solii la curțile regilor Poloniei și Ungariei. Porțile au rămas închise, la fel și urechile regilor cărora le jurase supunere și le dăduse ajutor la nevoile acestora.

La Curtea Domnească de la Suceava doliul după Mircea Voievod a fost păstrat la fel ca în Țara Românească. Vodă Alexandru se arăta parcă lipsit de vlagă curtenilor, dregătorilor țării și poporului în fața căruia cu greu își împlinea îndatoririle sale de Domnitor. Acum Moldova avea hotar cu cel mai mare și aprig dușman al creștinătății. În Sfatul Țării o parte din dregători șopteau că acum ar trebui ca Moldova să facă întocmai cum făcuse țara soră. Auzind asemenea vorbe deșarte, Alexandru își dădu seama că nu are voie să se lase doborât de tristețe. El este încă în putere, țara pe care o conduce are destulă vlagă să nu se lase doborâtă la prima adiere de furtună. Ce sfat i-ar fi dat Mircea dacă ar fi trăit și l-ar fi văzut în impas? Desigur, l-ar fi încurajat și l-ar fi îndemnat să hotărască cum este mai înțelept și mai cu folos pentru Moldova. Un singur lucru nu trebuia să-l spună Mircea în cuvinte: dușmanul acesta, rău, crud și nemilos, își respectă adversarul care moare luptând, nu târându-se și cerșind milă!

Mihail i-a urmat tatălui său la domnie, fiind recunoscut de Țară, dar și de Înalta Poartă. El însă nu a rămas un voievod prea plecat Sultanului. S-a răzvrătit și n-a plătit haraciul. Atunci Mehmed Sultan și-a trimis oștile peste Dunăre, ca să-l cumințească. În lupta din 1419 Mihail i-a bătut pe turci, aruncându-i peste Dunăre. Dar în anul următor gluma s-a îngroșat și Mihail a aflat din timp că Mehmed vine cu o oaste mult mai mare. El a trimis soli la aliații lui, Sigismund al Ungariei și la Suceava, la Alexandru Vodă. A primit ajutoarele cerute, dar nu au fost de ajuns pentru a ieși din nou victorios. Mihail a căzut în luptă, iar Țara Românească s-a trezit fără conducător, moartea lui Mircea și a fiului său fiind resimțită cu aprigă durere de toată suflarea Țării. Dar nu numai. Alexandru a cunoscut că acum Moldova trebuie să stea stâncă de tărie în calea expansiunii otomane. Iar Moldova lui va cunoaște, în anii următori, pofta dezlănțuită a Craiului Sigismund pentru stăpânirea gurilor Dunării, a cetății Chilia în primul rând.

Ieșind din amorțeală, Vodă Alexandru chemă dregătorii la Sfat. Ceru să i se aducă la cunoștință tot ce s-a întâmplat în vecinătatea Moldovei în aceste lungi săptămâni de tristețe. O știre măruntă îi rămase în minte și îi bântui somnul și liniștea dimineții următoare. Cineva dintre dregători pomenise că asemenea pierderi de oameni dragi s-au întâmplat și la megieși, de curând. Că viața oamenilor este ca o boare, ca o sclipire de diamant lovit de o rază de soare abia scăpată dintre nori.

-Despre cine ați pomenit ieri, cinstiți boieri, că s-ar fi stins de curând în vecinătatea Moldovei?

-Un cneaz litvan, Măria Ta, Henric și mai nu-știu-cum, că străinii ăștia au nume ciudate. Dar văduva lui este sora marelui duce Vitold al Lituaniei, răspunse acel boier ce adusese vestea.

Vodă rămase pe gânduri. Oare la ce anume îl mâna amintirea? Da, era ziua când stătuse la mare sfat cu Mircea Vodă, când se întâlniseră iarăși la malul Milcovului, de astă dată la chemarea voievodului muntean. Acesta i-a împărtășit un gând ascuns, încă nedezvăluit nimănui.

„-Prietene Alexandru, unul din fiii lui Baiazid este în drum spre Chilia. Vine din Anatolia, îl cheamă Musa Celebi și mi-l trimite prietenul meu emirul Isfendiyar din casa Castamuni, pe care Timur l-a dăruit cu întinse moșii, cele care-i fuseseră răpite de Baiazid.

Bătrânul emir este bun prieten cu emirul Mahomed al II-lea, al Caramaniei, alt prieten al meu. Aceștia doi i-au jurat credință lui Timur și s-au plâns de ticăloșiile lui Baiazid. Ei doi, împreună cu alți bei și emiri din Anatolia l-au chemat pe Timur ca să-l dea jos pe Baiazid. Trebuie să-ți aduci aminte că acești doi emiri, din casele cele mai vechi ale turcilor care s-au așezat în Anatolia, m-au ajutat pornind răscoale împotriva lui Baiazid când acesta pornea cu oastea cea mare către Dunăre, amenințându-mă cu mare război. Iar eu, la rândul meu, am prădat ținutul de la Dunăre până la munții Balcani, când Sultanul Baiazid își pornea oștile să le treacă din Rumelia în Anatolia, ca să stingă răscoala turcilor din Caramania și Castamuni. Așa l-am plimbat noi pe Baiazid, peste strâmtori, înainte și înapoi într-o vreme care ne-a fost nouă prielnică. Acum acești prieteni ai mei îl trimit pe mezinul Musa Celebi să-l ajut cu oaste și galbeni să pornească război în Rumelia împotriva fratelui său, Sultanul Suleiman, strigând că lui i-a lăsat Baiazid moștenire Imperiul, că el, Musa, a stat alături de tatăl său cât Timur și-a bătut joc de el, plimbându-l și arătându-l lumii prins și închis în cușcă. Sfatul prietenilor mei emiri este să-l ajut pe Musa și să-i trag de partea acestuia pe toți cnejii și voievozii creștini care au scuturat jugul lui Baiazid. Că Suleiman Sultan, domnind peste Rumelia este puternic, are oaste mare și îl poate dovedi pe fratele său Mahomed, Sultan peste ținuturile din Anatolia. Acest Suleiman poate ajunge ca tatăl lui, Baiazid, ba chiar mai rău decât taică-su. Și rău ne va fi nouă, aici în Evropa, dar rău le va fi și lor, în Anatolia. Trebuie să dezbinăm pe moștenitori, doar așa putem slăbi Islamul."

-Mircea mi-a cerut sfatul, dacă să intre în acest joc sau să stea deoparte, continuă Alexandru depănarea amintirilor. Iar eu, știindu-l vrednic oștean și netemător, dar și înțelept domnitor, l-am îndemnat să facă ce i se cere de către prietenii lui emiri, de ajutorul căruia va avea nevoie și de acum înainte. Iar Mircea a avut îndrăzneala să-și mărite o fată, pe Arina, cu acest prinț, Musa. Doi ani și câteva luni a domnit Musa la Edirne, răstimp în care Mircea a fost socru de Sultan! Așa, dacă aș cere mâna văduvei, sora lui Vitold și verișoară dulce a lui Vladislav Iagellon, aș câștiga ajutor și ocrotire din partea Poloniei! Ce ziceți, boieri dumneavoastră? Cine vrea să-mi fie pețitor?

-Măria Ta, văduva despre care s-a făcut vorbire aici are numele Ringailla și este sora lui Vitold, Marele Duce al Lituanii, zise Radu postelnicul. Soțul ei decedat se numea Henric Siemovitovici, duce de Mazovia, Dumnezeu să-l odihnească pentru că a fost un bătrân prost, fie-mi iertată necuviința. Prost pentru că și-a luat nevastă tânără, la 68 de ani. Iar ea, se zice, la stors de vlagă pe moș până a rămas acela fără nici o putere. Despre această femeie umblă vorbe ciudate prin Polonia. Cică îi place mult politichia. S-ar fi băgat în uneltirile fratelui, Vitold Marele Duce. Anume scrisori ale acestei femei trimise Ordinului Teutonilor ar fi dus la reluarea luptelor Poloniei cu acești cavaleri catolici războinici. Bărbatul care o va lua de nevastă trebuie să aibă brațe puternice ca să o strunească bine, că multe necazuri poate aduce. Iar ca pețitori m-aș încumeta să merg, dar numai alături cu domnia sa Vlad vistiernicul și Florea, pârcălabul cetății Hotin.

-Postelnice, dădu Măria Sa replică dregătorului care se dădea a fi cel mai cunoscător în purtarea de protocol la curtea Poloniei. Știi bine că nu mergi la pețit fără învoială mai înainte. Vei merge domnia ta, împreună cu doi sau trei alți dregători pe care ți-i alegi singur, și veți face vorbele de început. Cine are cuvânt de stăpân asupra văduvei? Fratele, ducele Vitold, ori vărul, regele Vladislav? Că mie cel mai mult îmi prieste înrudirea cu Iagellon Vladislav. Când acest Crai va zice „Da", atunci aduci vorba despre dota miresei, zestrea ei adică și prețul de răscumpărare. Să te gătești de drum, în grabă să o faci! Iar domnia ta, vistiernice Stan, să-i dai daruri pentru Vitold, pentru Craiul Vladislav, pentru văduva ce va fi mireasă și pentru înalții dregători de la aceste două curți. Să-l iei ca păzitor pe spătarul Coman cu oamenii lui. O fi el tinerel, dar este cel mai potrivit pentru acest drum.

Nunta se tocmi după ce regele și marele duce, ocrotitorii văduvei ducelui de Mazovia, au făcut destule nazuri, hotărându-se greu dacă să o dea pe verișoara lor de soție într-o țară schismatică. În adâncul inimii lor erau bucuroși să o dea, știau că Ringailla va face treabă bună pentru Polonia și pentru biserica catolică.[51]

[51] Nunta a avut loc în anul 1419. Căsătoria a durat 2 ani, timp în care Doamna Ringailla a făcut mulți prozeliți pentru biserica catolică, reușind să convertească chiar și înalte fețe bisericești ortodoxe.

-Majestate, este un mare noroc pentru coroana noastră să o dăm pe Ringailla în schimbul Moldovei, zise Vitold, care a fost chemat de vărul său, Craiul. Ringailla va duce biserica catolică în Moldova și va îngenunchia ortodoxia. Apoi țărișoara asta va fi a noastră, bogată și cu ieșire la Marea Neagră. Chilia, portul după care râvnim noi, dar și Sigismund lacomul, va fi a noastră pe veci!

-Stai, stai încet Vitold, dacă noi ne vom arăta atât de bucuroși să o măritățm pe nepoata noastră, ce va simți mirele? Adu-ți aminte că Alexandru al Moldovei nu este prost, ba știe multă diplomație. Trebuie să-l facem să plătească scump înrudirea cu Iagellonii. El ne este inferior!

Solii lui Alexandru Voievod se întoarseră după o lună la Suceava. Dar veneau cu vestea bună. Așa cum hotărâse Vodă în Sfatul țării, pețitorii plecară cu daruri bogate. Se întoarseră curând, aducând-o cu ei pe Doamna Țării Moldovei. Căsătoria fusese săvârșită după canonul catolic, Radu postelnicul fiind reprezentantul mirelui. Cununia după ritul ortodox fu săvârșită în biserica domnească din Suceava. Acum cununia soților voievodali este pe deplin săvârșită, mirele își conduse mireasa în iatacul lor.

Deși era un aranjament politic, repede se dovedi că prințesa Ringailla era o femeie caldă, care l-a plăcut pe noul ei soț. Dragostea dădea semne să înflorească, lucru pe care toată Moldova l-a văzut și l-a firitisit pe Vodă pentru buna alegere. Căci Alexandru a pornit să-i arate Doamnei Țării moșia lor. A durat mai mult de o lună călătoria prin toate ținuturile. Alaiul domnesc avea, pe lângă dregători și marii boieri, câțiva canonici papistași. Aceștia s-au bucurat văzând că biserica catolică este prezentă în multe târguri mari. Abații poloni le-au promis călugărilor și preoților catolici că în curând vor primi mai multe ajutoare în bani și odoare din partea Doamnei Ringailla, dar ei vor trebui să ajute misionarii catolici ce vor veni pentru a scoate de sub ortodoxie cât mai mulți moldoveni.

Călătoria încheindu-se, odată cu ea luă sfârșit și luna de miere. Intrând în iatacul domnesc, Vodă Alexandru spuse:

-Doamna mea, de mâine mă întorc la treburile țării. Rogu-te să te lași îndrumată de doamnele care fac parte din curtea ta și învață cât mai repede să ții frâiele gospodăriei mele așa cum sunt cunoscute la noi, de la strămoși.

Ringailla încuviință și promise să învețe repede tipiconul Curții Domnești. Promise că va fi învățăcel silitor, dar ceru îngăduință Măriei Sale să se ocupe și de comunitățile catolice din Moldova, care acum trebuie să fie mai harnice în sprijinirea soțului ei. Și făcu întocmai. Când se împlini anul de la cununie, Moldova începu să fie străbătută de multe cete de misionari catolici. Anul următor,1420, numărul lor crescu, oblăduiți fiind de oamenii Doamnei Țării. Deși se străduiau mult, acești misionari catolici nu reușeau să facă treabă bună pentru binele papistășiei, pe măsura cheltuielilor pe care Doamna Ringailla le făcea cu ei. Încăpățânați acești români, greu se lăsau corupți de promisiuni de toate felurile, cum ar fi slobozenie din șerbie, pământ mai mult din averi mănăstirești care vor fi desființate din porunca Domniei, iertare de păcate și viața veșnică ce era promisă numai dreptcredincioșilor catolici. După luni de lupte surde, Vlădica Iosif, păstorind anevoie eparhia Moldovei din pricina vârstei înaintate, îl rugă pe Vodă Alexandru să vină la Mitropolie, să stea de vorbă cu un om bătrân, nevolnic, care șade cu un picior gata de plecare spre Scaunul de Judecată al Fiului Ceresc.

-Măria Ta, papistașii ne lucrează cu mult spor în toate ținuturile. Preoții noștri se plâng tot mai mult de slujirea acestora, care este cu pagubă multă pentru ortodoxie. Trebuie să punem stavilă acestei năvale, că de nu ne vom trezi că papistașii vor fi mai mulți decât ortodocșii noștri și atunci vor închina Țara Romei.

Vodă recunoscu faptele povestite de bătrânul Mitropolit. Nu-i spuse însă că Doamna Țării lucrase cu hărnicie asupra lui, cerându-i tot mai insistent să treacă la religia apuseană. Preocupată mai mult de întărirea comunităților catolice pe care le-a găsit la sosirea ei în Moldova, în primul an al căsniciei Doamna Ringailla nu avu timp să se ocupe prea mult de convertirea soțului. După ce obținu primele victorii la Bacău, Baia, Siret, la Roman și în câteva sate mai chivernisite, Ringailla se întoarse spre soțul ei. Începu prin a vorbi despre diferența dintre catolicism și ortodoxie, despre viața veșnică și despre locurile din Rai care sunt ocupate de mult mai multe suflete de catolici decât de schismatici de toate felurile, dintre care ortodocșii sunt cei mai puțini. Apoi trecu la avantajele politice pe care el, voievod de țară aflată la hotar cu păgânii cei mai răi le-ar putea obține din partea Papei de la Roma și a țărilor din apus. Vodă

Alexandru o ascultă cu răbdare și blândețe. Nu a pornit discuții pe teme religioase, de fiecare dată ocolea orice răspuns, motivând că nu se pricepe la aceste lucruri. Dar când Doamna începu să folosească tot mai des arma cea mai puternică a femeilor împotriva soților lor, lacrimile, Vodă ieși din starea de bunătate și blândețe. Plânsă, lăcrimând mai tot timpul, Doamna tocmea slujbe la biserica catolică din Suceava, cerând ajutorul cerului și al sfinților din calendarul Bisericii Catolice ca să-l înduplece pe robul lui Dumnezeu Alexandru, să se boteze catolic și să închine țara Romei. Alexandru răbdă tăcut o vreme. Dar când lacrimile nu se mai opreau din ochii Doamnei iar grijile zilnice pentru ajutoarele ei catolice le copleșiră pe toate cele ce priveau conducerea Curții Domnești, atunci Vodă puse piciorul în prag. Mai întâi îi vorbi despre bătrânul mitropolit Iosif, care i s-a plâns de lucrările din ce în ce mai provocatoare ale clerului catolic față de care s-a arătat atâta îngăduință de-a lungul timpului. Îi explică, cu răbdare, că ortodoxia nu este creștinism schismatic, că ei respectă canoanele pe care le-au stabilit părinții bisericii creștine la vechile sinoade, din anii 300-400. Că Papa de la Roma s-a îndepărtat de aceste legi ale creștinismului. Că ei, ortodocșii, respectă cu mare sfințenie aceste canoane, că pentru ortodocși ruperea de religia în care au fost botezați este cel mai mare păcat, de moarte. Ringailla nu ținu seama de spusele soțului voievod, nu-și schimbă de fel purtarea, în casă și în țară. Atunci Alexandru dădu porunci de stăvilire a mișcării misionare catolice. Alungă din țară călugării misionari care veniseră în Moldova imediat după căsătoria sa. Opri zidirea de noi biserici catolice anulând darurile de bani și daniile de moșii. În Sfatul Țării câțiva boieri catolici ridicară glasul în apărarea Doamnei și a comunității catolice din Moldova. Vodă îi lăsă pe aceștia să-și verse năduful, dar apoi nu se știe din ce pricină numărul catolicilor în Sfatul Țării scăzu de la o lună la alta. Acum Ringailla trecu la ultimele arme feminine în lupta cu îndărătnicia soțului Voievod.

-Nu pot să trăiesc mai departe alături de un soț care nu acceptă credința mea, care este cea dreaptă și mai plăcută Cerului. Voi cere Papei de la Roma să desfacă cununia noastră. Am scris fratelui meu Vitold și vărului meu regal să mă ajute să mă întorc la moșiile mele din Lituania.

-Prea bine, Doamnă! Fie voia ta. Rogu-te, ca semn de despărțire în bună pace, să nu-i învrăjbești pe fratele și pe vărul tău împotriva Moldovei. Eu te-am iubit ca femeie și soață, vreau să te întorci către Moldova ori de câte ori ți se va face dor de plaiurile noastre. De aceea îți dăruiesc domeniile Siret și Volovăț. Iată hrisovul cu marea pecete care scrie că aceste moșii sunt ale tale și ale moștenitorilor tăi, în veci. Iar pentru nevoile tale de mare Doamnă, vei primi de la vistieria noastră în toți anii cât vei trăi câte 600 de ducați, pe care îi poți primi așa cum vei voi, pe toți o dată ori pe părți.

Această danie de despărțire fu acceptată de Vladislav Iagellon împreună cu închinarea lui Alexandru Vodă și depunerea jurământului de vasalitate. Iar bunăvoința Poloniei și a Marelui Ducat al Lituaniei rămase neștirbită față de Moldova și domnitorul ei.

-Îi voi pune la încercare jurământul de credință pe care l-a înnoit după ce Ringailla l-a lăsat, zise Vladislav vorbind cu vărul Vitold.

-Și anume, în ce fel îl vei încerca? răspunse Marele Duce.

-Îi cer să-mi trimită în ajutor oaste călare în războiul pe care cavalerii teutoni l-au pornit din nou. Am nevoie de oșteni la asediul cetății Marienbad, nu-mi sunt de ajuns oamenii mei ca să închid încercuirea, să-i înfometez pe aceia. Dacă este cinstit va trimite oaste. Dacă nu, va vedea el ...

Dar Vodă Alexandru își respectă juruințele. Trimise la Marienbad un corp de oaste de 400 de oameni, conduși de spătarul Coman. Oștean încercat în lupte, Coman reuși să aducă victorie taberei poloneze în chiar primele zile după ce sosiră la poalele zidurilor cetății Marienbad. Cavalerii teutoni făcură o ieșire din cetate cu mult zgomot, în galop năprasnic, atacând oastea lui Coman pe care au văzut-o sărăcăcios îmbrăcată. Văzând pericolul, moldovenii o luară la fugă pe căluții lor mărunți dar iuți și căutară scăpare în pădurea din apropiere. Acolo se împrăștiară și se pitiră după tufele de zmeură, mure și alte asemenea, prin care călăreții în armuri de fier s-ar fi strecurat cu mare greutate. Vrând să guste victoria, cu tot dinadinsul, teutonii au descălecat și s-au împrăștiat, împungând cu sulițe și săbii tufele dintre copaci. Atunci moldovenii trecură la atac. Cavalerii îngreunați de armurile lor fură curând dovediți și când au început să se retragă din pădure moldovenii nu-i lăsară să ajungă la cai ci îi loviră, câștigând o mare victorie. Porțile

cetății fuseseră lăsate deschise când cavalerii porniseră atacul asupra moldovenilor. Cetatea Marienbad a fost cucerită pe dată, iar fapta lui Coman și a moldovenilor lui fu răspândită în aproape tot apusul.

În estimp, după plecarea domniței Ringailla, Vodă Alexandru stătu la sfat cu dregătorii săi. Radu postelnicul, ca unul ce fusese înlocuitorul mirelui la cununia catolică de la Cracovia, avu îndrăzneală să zică:

-Măria Ta ai avut trei neveste, de care n-ai avut parte. O să-ți zică lumea că ești „Vodă cel fără noroc la neveste". Dar vorbind cu scaun la cap, Măria Ta ești bărbat tânăr, nu se cuvine să nu îți alegi o Doamnă a Țării. Poate că a patra să fie cu noroc?!

-Boierii mei, stând drept ar fi trebuit să cuget mai adânc înainte de a face pasul în sânul casei vrăjmașului. Că Polonia, ca și Ungaria vrăjmașă ne este. De atâtea ori au vrut să ne ia Țara în stăpânire, hiclenindu-ne de cele mai multe ori și chiar intrând cu oaste peste noi. Ar fi trebuit să fiu mai înțelept și să iau aminte la pățania fratelui meu de la Argeș, Vodă Mircea. Este drept, el s-a amestecat mai mult în treburile Împărăției Otomane, dar a izbândit asupra timpului. Că are Vodă Mircea partea lui de câștig, lungind războiul dintre frați turci la zece ani tulburi, în care doar achingii l-au năcăjit, nu și vreun sultan cu oștire numeroasă. N-a avut noroc, că s-a dovedit până la urmă că n-a ales dintre turci fiul moștenitor cel care avea să câștige toate bătăliile. Iar amestecul lui a atras mânia lui Mehmed Sultan. Numai diplomația fină pe care Vodă Mircea o cunoaște cu multă măiestrie l-a ajutat să închine Țara Românească Imperiului, ținând țara slobodă de pașale și emiri. Iar Capitulațiile semnate de Sultan dau drepturi Țării să-și aleagă singură conducătorul și tot singură să-și vadă de treburile dinlăuntru.

-Poate să luăm aminte, Măria Ta, la înțelepciunea cu care a condus Mircea Țara Românească atâția ani grei, cu multe bătălii purtate de unul singur împotriva dușmanului întregii Evrope?! Să luăm pilda lui Mircea Vodă și tot așa să cerem Sultanului să primească și Moldova ca vasală, zise logofătul Oană cel ce fusese dăruit de curând cu această dregătorie.

-Nu vom închina Țara atâta vreme cât nu suntem neputincioși și ținem sabia cu tărie în pumn. Așa să știți, boieri mari. Neatârnarea poate fi povară grea, dar este scumpă și odată pierdută, greu se mai

câștigă înapoi. Cât despre tristețea mea că n-am avut noroc la neveste nu-i loc de întors. N-am avut noroc nu înseamnă că voi rămâne văduvoi chiar la această vârstă. Iaca, spuneți celor ce-mi poartă de grijă cu nevestele mele, că am pus ochii mai de la începutul anului ce o trecut pe o codană frumoasă, dintr-un neam de boieri moldoveni vechi. Îmi voi pune iute pirostriile cu această soră a lui Mărin boierul Bratul, cât încă nu se vede că-i grea.

Noua Doamnă a Moldovei, Marina, născu un fiu, botezat Petru, în anul 1422. El a fost socotit ca Petru al II-lea și a domnit 7 ani în Moldova, murind în anul 1449, la vârsta de 27 de ani. Dumnezeu să-l odihnească!

Cu un an înainte de căsătoria lui Alexandru cu Marina, cea de a patra soție a sa, la data de 10 octombrie 1421 a murit Sultanul Mehmed. Și iarăși s-au iscat tulburări în Imperiu unde au avut loc lupte pentru ocuparea tronului. Dar ele n-au durat prea mult, Murad al II-lea s-a declarat moștenitor imediat după moartea tatălui său și n-a putut fi înlăturat.

Cu Murad la cârma Imperiului Otoman, amenințarea asupra țărilor din linia întâia creștea de la o zi la alta. Nu era de stat cu mâinile în sân. Sigismund, Vladislav Iagello și Alexandru se întâlniră în anul 1423 într-un orășel liber, la hotarul apusean al Serbiei, la Kesmark[52].Dorința părților era să reînnoiască tratatul de la Lubovla, din 1412. În acel document Sigismund reușise să strecoare o prevedere dușmănoasă Moldovei, anume că dacă această țărișoară nu-și va trimite oștile alături de cele poloneze și ungurești când se va porni o campanie împotriva turcilor, atunci Moldova să fie împărțită în două. Partea de miazănoapte, cu cetățile Suceava și Iași să fie date Poloniei, iar restul, inclusiv cu cetatea Chiliei să fie date Ungariei.

La Kesmark, în 1423 Sigismund în loc să se dedice apărării în fața Turciei, a acuzat Moldova că nu a respectat acel articol special din tratatul de la Lubovla. Regele polon i-a luat apărarea Moldovei și n-a cedat la presiunile lui Sigismund. Conferința s-a oprit, părțile hotărând să se întâlnească altă dată. În anii care au urmat Moldova nu a fost atacată direct de turci. Înfruntările pe linia Dunării se duceau în legătură cu Țara Românească, unde se dădeau bătălii

[52] Kesmark, în prezent un oraș în Slovenia.

pentru tron. Mircea Vodă a lăsat în urma sa destui moștenitori, legitimi și nelegitimi, care au pretins scaunul domnesc. Cele mai aprige confruntări au avut loc între Dan al II-lea, urmaș legitim și Radu Praznaglava[53], un urmaș din flori. Acest Radu ocupase tronul, fiind ajutat de turci. Dan a primit ajutorul Craiului Sigismund care a organizat o adunare de oști, în 1427, pentru a-l alunga de pe tron pe bastardul Radu. Luptele au continuat pe pământul Țării Românești până când Radu a fost înfrânt și alungat, cu turci cu tot în sudul Dunării. Dan al II-lea a trecut cu oștile sale pe malul drept al Dunării și acolo, prins în capcană de turci a suferit o mare înfrângere. Văzând acest eșec, Sigismund a propus Sultanului să încheie pace pe trei ani. Dan Voievod a făcut la fel. De anii aceștia de pace s-a bucurat și Moldova. Dar ei, Moldovei, liniștea și pacea nu-i erau hărăzite prea mult timp. Aflat la mănăstirea Bistrița, unde a petrecut sărbătorile de Crăciun și cele de an nou, inima bătrânului și bunului Alexandru a cedat și el a închis ochii, plecând la cele veșnice la 1 ianuarie 1432. Fiind ctitoria sa, racla cu trupul voievodului a fost așezată în mormânt acolo, la mănăstirea Bistrița.

După vrednicul de cinstire Alexandru cel Bun, Moldova a cunoscut – la fel ca soră-sa, Țara Românească – frământarea schimbării domnilor, nevrednici să țină puterea în mâini și cu folos. Astfel țara s-a șubrezit, treptat, iar Polonia și Ungaria și-au făcut mendrele după cum le era trebuința. De la anul nou 1432 până la 12 aprilie 1457, într-un răstimp de 25 de ani pe tronul Moldovei s-au suit 7 domnitori și au coborât repede, neavând vreme pentru țară mai mult de 2 sau 3 ani. Ba unii au șezut doar câteva luni. Iliaș, Ștefan al II-lea, Roman al II-lea și Petru al III-lea, Alexăndrel, Bogdan al II-lea și Petru Aron. Norocul a fost de partea acestora, deoarece în acești 25 de ani Imperiul Otoman n-a ajuns la porțile Moldovei. Moldova a rămas neatârnată și nu s-au dărâmat stâlpii ei susținători deoarece Alexandru cel Bun ridicase slujbe și legi tari, sănătoase. La capătul acestui sfert de veac Moldova s-a bucurat să i se închine, ca o mireasă frumoasă și sănătoasă tânărului Făt Frumos, Ștefan ce va rămâne peste veacuri ca Cel Mare. Alexandru cel Bun a domnit 31 de ani, Ștefan cel Mare 47!

[53] Radu Praznaglava – porecla este de origine turcă, însemnând „cap gol”, „fără minte” dar și „chel”. Cel mai probabil acest print era lipsit de podoaba capilară.

Zidit-au acești mari și vrednici oameni două țări cu temelii puternice, care au trecut prin veacuri până la împlinirea destinului lor, în 1859 și în 1877, unite și iarăși slobode! Aproape cinci veacuri neamul românesc a trăit cu Răbdare și a trecut peste grele și numeroase încercări, folosind Înțelepciunea oamenilor săi de seamă, de care n-a dus lipsă nicicând.

Dar pentru prima dată în istorie, cele două țărișoare abia înfiripate s-au întărit trecând prin furtuni grele, mult prea grele pentru tinerețea lor, între 1400 și 1418, când vrednicii lor voievozi Mircea cel Bătrân și Alexandru cel Bun s-au dovedit a fi cârmaci înzestrați cu

Răbdare și Înțelepciune!

Bibliografie – volumul II

Tiberiu Ciobanu, *Dragoș-Vodă, domn al Mărcii Moldova, Dragoș-Vodă, Domn al Moldovei*

Alexandru Filipașcu, *Istoria Maramureșului*, Editura Tipografia Ziarului Universul, București, 1940

Dinu C. Giurescu, *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică, 2003

P.P.Panaitescu, *Mircea cel Bătrân* – Ed. Corint, București, 2000

C. Cihodaru, *Alexandru cel Bun*, Editura Junimea, Iași, 1984

Constantin Rezachevici, *Enciclopedia domnilor români. Cronologia critică a domnilor din Ţara Românească şi Moldova, vol. I (Secolele XIVXVI)*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2001

Tahsin Gemil, *Românii și otomanii în secolele XIV – XVI*, Editura Academiei Române, București 1991

Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Ed. Albatros, București 1971

Ioan Aurel Pop, *Istoria Transilvaniei* - Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016

Elena Netcu, *Legenda emirului Nogai*, Editura Letras, București, 2017

Vintilă Corbul, *Căderea Constantinopolului*, Editura Cartea Românească, București 1976

Cuprins

CARTEA A DOUA – DESCĂLECĂTORII Partea II-a / 3
Capitolul 1: Dragoș Vodă / 4
Capitolul 2: Prea plecat regelui / 14
Capitolul 3: Poruncă este de la Bătrâni / 23
Capitolul 4: Când se porni zăporul din Maramureș / 40
Capitolul 5: Moldova, țară mândră / 67
Capitolul 6: Moldova, țară slobodă / 90
CARTEA A TREIA - ÎNTEMEIETORII -
Luptând pentru neatârnare / 107
Capitolul 7: Și crescură într-o zi cât alții în... / 108
Capitolul 8: Să-i strivim ca-n clește, din două părți / 129
Capitolul 9: Ciobănița Sânziana / 140
Capitolul 10: Oastea țării / 156
Capitolul 11: Bătălia de la Kermianon / 172
Capitolul 12: Mircea / 184
Capitolul 13: Stârpirea achingiilor / 206
Capitolul 14: Roadele învățăturii / 226
Capitolul 15: Nicopole / 235
CARTEA A PATRA - VREMEA ÎNȚELEPCIUNII / 243
Capitolul 16: Ajutor între frați / 244
Capitolul 17: Alexandru cel Bun la început de drum / 267
Capitolul 18: Încleștarea viclenilor / 292
Capitolul 19: Mircea, socru de Sultan / 301
Capitolul 20: Răsplata Răbdării – anii Înțelepciunii / 313
Bibliografie volumul II / 342

De același autor:

- Magia pietrei, 2016 - ediția I-a; 2017 - ediția a II-a
- Cartea copilăriei, 2017
- Coroana de martir, 2018
- SIDEX, o viață de om - 3 volume, ediția I și II, 2017-2018
- Pazvan Oglu, băiatul cel rău din Balcani, 2019
- Cronicile Combinatului, vol. I, 2019
- Furtună la Dunărea de Jos, Nicolae Mavrocordat, 2020
- Furtună la Dunărea de Jos, Haiducii lui Papură Vodă, 2020
- Cronicile Combinatului, vol. II, 2020
- Cronicile Combinatului, vol. III, 2021
- Destine în economia de piață, 2021
- Furtună la Dunărea de Jos, Constantin Mavrocordat, 2022
- Lungul drum al Răbdării spre Înțelepciune sau Cu transhumanța prin veacuri, Volumul 1, 2022